

کورتہ چیروکا کوردی

ل دهقہ را به هدینان

۲۰۰۵ - ۱۹۶۰

خالد صالح

ژ وەشانین
ئیکهتیا نفیسه‌رین کورد/دهۆک
ژماره (١٩٧)

کورتە چیرۆکا کوردی

ل دهقه‌را به هه‌دینان

١٩٦٠ — ٢٠٠٥ ز

نقیسین

خالد صالح

٢٠١٠

www.duhokwriters.net

★ كورته چيروكا كوردى ل دهفهره بههدينان ١٩٦٠ – ٢٠٠٥ز

★ نفيسين: خالد صالح

★ بهرگ و ديزاين: مهسعود خالد گولى

★ ژ وهشانين: نيكهتيا نفيسهريين كورد – دهوك

★ وهشانا هژمار: ١٩٧

★ چاپا نيكي: ٢٠١٠

★ چاپخانا: هاوار - دهوك

★ هژمارا سپاردنى: ٢١٧٩

پیشہ کی

تا دمہ کی نیڑیک پہیفا چیرۆك ب واتایا خو یا ہونہری ل دہفہرا بہ ہدینان دناقہرا ہہبوون و نہبوونی دا بوو، راستہ چہند کورتہ چیرۆکین کیم و ل ئاستین جودا جودا یین بہ لاف بووین، لی ب درستی ج وەرارو پیشکەتن بخوڤہ نہدیت بوو، بہلکی ہەر پتریا وان فہگیران و سەرہاتی بووینہ و ئەگہری وی چہندی زی فہدگہریتہفہ چہند خالہکان:

- ہونہری کورتہ چیرۆکی بخو، ہونہرہکی نویترہ ژ ہوزانی، نہ ل سہر ئاستی کوردستانی بتنی، بہلکی ل سہر ئاستی دہفہری و جیہانی ہہمی.

- چیرۆک بخو پتر ہونہرہکە ب باژیران فہ یی گریڈای، وەکی دیار کۆمەلگہی کوردی پتر کۆمەلگہہکی جوتیاری و شقاندارای بوویہ و فی چہندی کارتیکرنین ئابوری یین نہرینی یین ل سہر ژیانا کەسی کورد کری و پیشہسازای پپش نہکەتی یہ و مللہت ب رەنگہکی گشتی یی پاشفہمای.

- نہبوونا کیانہکی سیاسی یی ئازاد و فی چہندی نہ ہەر کارتیکرن یا ل ہونہری کورتہ چیرۆکی کری، بہلکی یا ل ہہمی ژیانا مروفی کورد کری.

- بہ لاف بوونا نہ خویندہواریی ب رەنگہکی بہر فرہہ دناق مللہتی دا و

ئەگەر رەنگە خاۋاندنەك ھەبووبىت ژى، ھەر ئەو بۇ يا دژوورپىن
مزگەفتان دا دەتە گۆتن، وان ژى پتر پويته يپن دايەن ھۆزانى.

- ھەمى ئەو خالىن ل سەرى ديار كرى يپن بووينە ھۆكار كو چ
رۇژنامەگەرى پەيدا نەبن و نەبوونا رۇژنامەگەرىي بۇ، دېنە ئەگەر
كو چىرۆك پەيدا نە بيت و چ وەرار و پيشكەتنان يخۇفە نەبىنت. لى
دەمى ئەو خالىن ل سەرى ھاتىنە دەست نىشان كرن ھاتىنە بەرۇفاژى
كرن، كورته چىرۆكا دەفەرى پەيدا بوو، لەوما يا فەر بوو ئەرشىفەك
بۇ فى چەندى پەيدا بيت و ژ ئەركپن گرنگپن فى قۇناغى يە، ژ بوو
ب ساناھىكرن و خاۋاندنا فى ھونەرى ب رەنگەكى بەرفرەھتر، لى
وئەنەبىت ئەف كارە گەلەكى ب ساناھى بيت، ژبەر چەندىن ئەگەران:

- نەبوونا دەمى تايبەت تەرخان كرى بۇ فى كارى، كو مرۇف پتر ل دىف
بچىت، ب تايبەت ئەگەر مرۇفىي ب ھندە كارپن دى تر فە يى
گرپداى بيت.

- نەبوونا ئەرشىفەكى ب سەرو بەرو لىكداى، چ ل سەر ئاستى
پەرتۆكخانان و چ ل سەر ئاستى رۇژنامەو گۇفاران بۇفە، نە تىشتەكى
سەير بوو تۇ چووبايە رۇژنامەكى، يان گۇفارەكى و وان بۇ ئەرشىفى
خۇ يى درست نەيى!!

ھىقى دكەم خزمەتەكا بچووك بيت دقى وارى دا ل فى دەفەرى، وەكى
پىنگافەك بۇ ب ساناھىكرنا خزمەتا ھەمى چىرۆكا كوردى ل سەرتاسەرى
جوگرافيا ژىك فەقەتياى، چونكى وەكى ديار ل دىف چوونا فى بابەتى ل
ھەمى كوردستانى نە كارەكى ب ساناھى يە و دبىت خودان نەشىت
سەردەرىي دكەل بكەت، چ ل سەر ئاستى جوگرافيايى و چ ل سەر ئاستى
دىيالىكتى.

چەند تېبىنى

- 1- ھەمى ئەو چىرۆك يىن ھاتىنە دەست نىشان، بى ئاستى وان بىتە ھەلسەنگاندن، بەلكى ئەو چەند بۇ رەخنەگرو خواندەفانان دمىنت.
- 2- ھەمى ئەو ژمارو ئامارېن تىدا نە دەھوېرىنن، بەلكى دنىزىكن ژ ئامارېن درست و دبىت ئەو چەند پىترو كىمىتر لى بىن.
- 3- گەلەك چىرۆك تىدا، ژ زارافىن دى يىن ھاتىنە ئەرشىف كرن، و ژبوو دووبارە نەكرن و لىگەريانا وان چىرۆكان ب فەر ھاتە دىتن كو ئەو چەند ژى ل سەر زىدە بىن.
- 4- چەند روژنامەو گوڤارىن كو ل ھەولپىرى دەردكەفن، ژمارەكا باش ژ چىرۆكىن فى دەڤەرى تىدا بوون، لەوما ب فەر ھاتە دىتن كو ئەو چەند ژى ل سەر زىدە بىن، ژوانا (گوڤارىن كاروان و رامان) و (۱۰۰ ژمارېن سەرى ژ روژناما براىەتى - ئەدەب و ھونەر).
- 5- دبىت ھندە جارن چىرۆكەك پىر ژ جارەكى ھاتبىتە بەلاڤ كرن، ل دىڤ وان ژمارا، دڤىرە ژى دا يىن دووبارە بووېن، بۇ نەمۇنە:
چىرۆكەك ب تىپېن عەرەبى يا بەلاڤ بووى، پاش ب تىپېن لاتىنى
ژى، يان بەروڤاژى.
چىرۆكەك يا بەلاڤ بووى و پىشتى ھىنگى ئەو چىرۆك يا د كۆمەلە

چیرۆکهکی ژى دا هاتی.

یان دبیت چیرۆکهک د دوو ژیدهران دا هاتبیتته خورای.

6- هەر دهقهکی ل بن نافئ (تیکست) هاتبیتته به لاف کرن، جهی خو

وهکی چیرۆک نهگرتیه، نهگهر مهرجین چیرۆکی دناف دا ههبن

ژی.

7- چیرۆکین بهری سه رهلدانی یین هاتینه خواندن و یین پشتی

سه رهلدانی پتر راوستیان یا ل سهر کۆمهله چیرۆکان هاتیه کرن،

زیده باری کۆمهله چیرۆکین بهری سه رهلدانی ژى.

8- بابهت کورته چیرۆک و کورتيله چیرۆک بخۆفه دگریت.

9- چهند روژنامه و کوڤار ب دهست نهکهتینه، مینا: عیراق و پاشکوی

عیراق و نووسهری کورد... یان کیمهک یین بدهست کهتین.

10- گهلهک جاران چیرۆک ب نافئ چیرۆکنفیسى یا هاتیه گۆتن، دبیت

ئهو بخۆ بیت و دبیت قارهمانی یروکی بیت.

11- ئهف چهند تیپه نیشانا وان پهیشین بهرامبهره:

ر: روژنامه

گ: کوڤار

ژ: ژماره

(ئه. ه): ئهدهب و هونهر

ج: جهریده

بپ: بهریهر

پیناسا چیرۆکی

هونهری کورته چیرۆکی هونهرهکی نوی یه، بزافهکا مرؤفایهتی یه و تا نهو مینا ههر هونهرهکی چ پیناسین تایبته نینن، لی ههلویستهکه ژ ژیانئ وهکی دیارده و دگهل بوونا مرؤفی یا هه ی و یا دگهل مهزن بووی و چهند سالۆخهتین تایبته یین ههین، وهکی رویدان و کهسایهتی و دهم و ئابوری دپهیقان داو...

په یفا (قصص)، یان چیرۆک دعه ره بی دا، وهکی په یفه کا فه ره هنگی، واته ل دیف چوونا شینوارین تشتی پیچ - پیچه و ژئ وهرگرتنا پیزانینان و فه گوهاستنا وان پیزانینان بو که سین دی. یان ژئ دهیته گۆتن کو ل دیف چوون و وهرگرتنا دهنگ و باسین خه لکی و بزاقین وان، یان ژئ رویدان ل دیف رویدانی. ههر وهسان دهیته گۆتن کو رویدانه کا گۆتی یه، یان ژئ یا نفیسی یه، ب ئارمانجا رازی کرنئ و مفا گه هاندنی.

وهسان ئه ف هونهری گه له ک ب گری و یئ زیده جوان ژئ ههر دوی دهمی دا، رویدانه کی ب زمانه کی ئه ده بی دبیزیت، چ ب گۆتن، یان ژئ ب نفیسی و وهکی دیار بووی کو ئارمانج ژئ مفا گه هاندنه، یان ژئ په یدا کرنا خوشیی یه بو خوانده فانی.

نفیسه ری ئنگلیزی (ه. چارلتون - H.B.TCHARLETON) ل سه ر چیرۆکی

دبیزیت:

ئەگەر تۆ رىيالىتى وئىنە نەكەي، ئەف چەندە نابىتە ھونەر.

ب بوورينا دەمى و ل ژيىر كارتىكرنا رەگەزىن دى يىن ھونەرى، چىرۆكى چەندىن رەنگ يىن ب خۇفە گرتىن.

(چلوفسكى)، كو دەيتە ھژمارتن ئىك ژ تيورفانىن ھونەرى كورته چىرۆكى، دان پىدانى دكەت دىيژىت:

(ل بەرى ھەر تىشتى و تا نھوچ پىناسە بۇ كورته چىرۆكى نەدىتى نە، ئەگەر بىنرەنە فەرھەنگا تايىبەت ب ئەدەبى فە، دى گەلەك پىناسىن فى ھونەرى بىين.

چىرۆك (story) يا ھەي چىرۆكا ئىك رويدان (novella) و يا ھەي چىرۆك دىناف چىرۆكى دا (story within story) و چىرۆكا فانتازى (fiction) و چىرۆكا ھىمايى (allegory) و چىرۆكا ھۆزانى (Ballade) و چىرۆكا كورت (short story). و چىرۆكىن ئەدەبى بارا پتر دى بىين ھەفرىمانى دىنافبەرا دوو ھىزىن ھەفدژ دا يا ھەي، ژبوو گەھشتن ب ئارمانجى.

ھەر وەسان دەيتە نىاسىن وەكى سەرھاتىھەكا ئەدەبى يا كورت تا رادەكى و خودان پلانەكا سادە و رويدانەكا دەست نىشان كرى ل دۆر لايەنەكى ژيانى، نە ل دىف رويدانا وى يا نۆرمال، بەلكى ل دىف بەرىخۇدانەكا يوتوبىيى و جەفەنگى و ددەلىقەكى را رويدانەكا پرى واتا كورت دكەت.

نقىسەر (رەشاد رىشى) خودانى پەرتۇكا (فن القصۃ القصيرة) ب زمانى عەرەبى، كو دەيتە ھژمارتن ئىك ژ پەرتۇكىن باش د فى بوارى دا دىيژىت:

(ئادابىن ئەوروپى بۇ دەمى ئىك سەدەيە فى ھونەرى، واتە كورته چىرۆكى، يان وەكى دىيژنى "story" دىناسن)

گەلەك كەسان ل بن كوركى (عەبايى) وى نافی بابەت يىن نقىسىن، لى ئەو بخۇيى قالايە ژ وان مەرجان، چونكى كورته چىرۆك رويدانەكا تمام وئىنە دكەت و ئىكەتيا بابەتى يا ھەي، لى دى مىنت كورته چىرۆك ژ لايى قەبارى فە، نە ژ

لايىٰ روخسارىٰ قە، چونكى كورته چىرۆك نە بتنىٰ قەگىرانا مېزوويا ژياننامەكىٰ يە، يان رۇناھىٰ ئىخستەنە ل سەر چەندىن رويدانان، يان ژى بەرىٰ خۇدانە ژ چەندىن كوژيانقە مينا رۇمانان. چونكى نقيسەرىٰ كورته چىرۆكىٰ ژ ئىك كوژى قە لىٰ دنيريت ، نەكو ژ چەندىن كوژيانقە و دىٰ رۇناھىيەكىٰ ئىخيتە سەر، نەكو چەندىن رۇناھيان. زىدەبارىٰ پويته پىٰ كرنا وى، بۇ لايەنەكىٰ ژيانناما كەسەكىٰ يان پتر، نەكو پويته پىٰ كرن ب ھەمىٰ لايەنن ژيانا وى، يان ژيانا وان، بەلكىٰ دىٰ پويتهىٰ دەتە وى لايەنىٰ وى دقيت ھەلويستەكىٰ ژى ديار كەتن، كو مفاىٰ ب گەھىنتە خواندەفانىٰ و خۇشەھكىٰ ژى ببنت.

(ئەدگار ئالان پۇ) وەسان دبىنت كو شەنگستىٰ چىرۆكىٰ ئىكبوونا رويدان و دەم و كەسايەتىٰ يەو ئەو ھزرو شىوازىٰ ل ديف خۇ دەھلىت.
رەخنە گرىٰ ئنگليزىٰ (ئان فورستەر) وەسان بۇ دچيت كو ئاخفتن (الحكاية) بنياتىٰ كورته چىرۆكىٰ يە.

چىرۆكنقىسىٰ ئنگليزىٰ (سومرست موم) دبىژيت كو چىرۆك ئىك پارچەيە ژ ھزرىٰ و كارتىكرنا خۇ يا ھەىٰ و دئىك روينشتن دا دەھتە خواندن.
رەخنە گرىٰ ئىرلەندىٰ (فرانك ئالافور) وىٰ ژ پەخشانىٰ بلند دكەتە ھۇزانىٰ.
وەسان گەلەك بۇچوونىٰ جودا – جودا دناف رەخنە گرىٰ رۇژئافايىٰ دال سەر پىناسا وىٰ دا يىن ھەين. ھەر وەسان ناكۆكىٰ ل سەر درىژىٰ و كورتيا وىٰ و ئەو دەمىٰ تەرخان كرىٰ بۇ خواندنا ھەر چىرۆكەكىٰ ژى يىن ھەين:

رەخنە گرىٰ ئنگليزىٰ (ويلز)، دەمىٰ خواندنا وىٰ ب نيف سەعتە دزانيت.

چىرۆكنقىسىٰ ئەمريكىٰ (ئەدگار ئالان پۇ) ب دوو سەعتە دزانيت.

رەخنەگر (مۆزلى) ب (۱۵۰۰ تا ۱۰۰۰۰) پەيف دزانيت.

گەلەك كەسان ل رۇژئافايىٰ بزاف يىن كرىن كورته چىرۆكىٰ بنقىسن، لىٰ ئەو چەند بتنىٰ ژ لايىٰ قەبارىٰ قە بوو، نەكو يىٰ روخسارىٰ، چونكى كورته چىرۆك نە ھەر بتنىٰ ئەو تۇ چەند بەرپەرىن كىم پر بگەىٰ، لىٰ ئەو ژى رەگەزەكىٰ

ئەدەبىي يە و تايبەتمەندىا خوۆ ژلايى روخسارى فە يا هەي و دەستپىكا فى
ھونەرى ژبوو خوۆشىي بوويە، دەمى رۆژەك ژ رۆژان دفاتىكان فە دەھانە گۆتن
(كارخانا درەوا)، ئارمانجا وى يا سەرەكى ژبلى خوۆشيان، ئايىن و رەوشت بوون.

(موباسان) ل نىقا دووى ژ چەرخى نۆزدى، وەسان ھزر دكر كو ژيانى
جياوازي يا هەي و بو وى چەندى گەلەكان چىرۆك بو دىنقىسىن. چونكى چىرۆك
نە ھەر ژن ھىنان و جودا بوونە و وى ب فەر نەدزانى كو نقىسەر ھزرا ھندە
كەسان، يان ھەلوستان بكەت كو د نەبەرھوش، بەلكى ئەو وەسان بو دچوو كو
كەسانىن نۆرمال، دەھلوستىن نۆرمال دا وىنە كەت، كو ژيانى ب رەنگەكى
درست و ساخلەم شرۆفە بكەت و نەينىيىن وى ديار كەتن و وى پويتە ددا
ريالستى و دىنقىسىن خۇدا وەسان بو دچوو كو رۆمان ب كىر دەربرينا ريالستى
يا نوى ناكەت و رىكە چارەيەك بو دىت:

ئەف چەند چركىن كىم نەشىن دەربرىنى ژى بكەن ئەگەر كورته چىرۆك
نەبىت و ئەو وەسان بو دچوو كو ئەف ھونەرە دگونجىت دگەل گيانى سەردەمى و
رىكەكا سرۆشتى يە كو مرۆف تىدا دەربرىنى ژ ريالستى نوى بكەتن.

چىرۆك ل نك (موباسان) ي وىنە كرنا رويدانەكا دەست نىشان كرى يە،
نقىسەر تىدا پويتە نادەتە رابووردو ئايندەيىن وى و ئەف چەندە تا نەو يا
بەلافەو ھەمى نقىسەرىن مەزنىن دىف را ھاتىن وى چەندى دووپات دكەنەفە،
مىنا (چىخوف و كاترىن و مانفيلد و ئەرنست ھامنگواي و لويجى بىراندلو ...).

داھىنەرەك ھەستا خوۆ بەرامبەر فى ھونەرى دەربرىت دىبىژىت:

خواندنا چىرۆكەكا باش، مىنا وى چەندى يە تۆيى ب لەزو قەھوەكا رەش و
تير فەخوى، چەوان كارتىكرنا وى دى پاش ديار بىت، وەسان كارتىكرنا چىرۆكى
ژى پاش دى ديار بىت.

نقىسەرىن كورد ل دەفەرا بەھدىنان ژى چەند پىناسەكىن تايبەت ژبوو

چىرۆكى يىن ھەين:

ئەنۋەر محەمەد تاهەر دىبىژىت:

ئەز سەھ دىكەمى ۋەك كارەكى ئەفراندنى، كو تىدا چەند دەمەكى كورت
چىرۋىكىنىس دىت رويدانەك مەزن تىدا تۆمار كەت، ئەو زى دىمىنت بۇ شىيان و
بزاقتى چىرۋىكىنىسى چەوا فى رويدانى فەگىرىت، مونتاز بىكەت، فلاش باكى
بىكار بەنىت..

جەلال مستەفا دىبىژىت:

چىرۋىك فۆرمەكى ھونەرى يە، فەگىرانا رويدانەكى يە ب زمانەكى ئەدەبى و
ب ھوستا كارى و ب تىكەلكرنى دگەل ئاشوپ و فەنتازىيى.

سەبىح محەمەد ھەسەن دىبىژىت:

دەربىرەنەكە ژ دەلىقنىن فەقەتيايى، رەقىنەكە ژ ژىوارى ب راستا بەرەف
ژىوارىن چىكىرى و ئەندىشەيىن بەردىرايى، گرتنا وان دەلىقايە يىن ل بەرچاقىن
ھەمىياو كەس نەبىنىت، بەزاندا ھىلپىن سۆرە ب دزىقە، دەرفەتەكە بۇ وان
تشتىن نەشىن ھەر گاڭ خۇ دىيار بىكەن، چىرۋىكا ب راستا ئەوە يا ب كوتەكى
ۋەختى مە ل سەر دفنا مە ژ مە دىستىنىت و ھتد...

عسمەت محەمەد بەدەل دىبىژىت:

چىرۋىك ب كورتى وىنە كرنا رويدانەكى يە يان دىمەنەكى يان ھەلوىستەكى
ب زمانى ئەدەبى و ب رىيا كارنىنانا تەكنىكىن ھونەرى يىن فەگىرانى. ھىزا
چىرۋىكى ژ ئەنجامى داخبوننا چىرۋىكىنىسى يە ب ھىزەكى يان ھەلوىستەكى
دەيت و ل گەل خەيالى تىكەھەل دىبىت و د ئەنجام دا دەقەكى ئەدەبى ژى پەيدا
دىبىت.

فازل عومەر دىبىژىت:

چىكرنا سەربۆرەكى يان ژيانەكى يە د ھىزا ۋەرگىرى دا، نە دوورە بىرسن

چاۋا؟

چىرۋىكا ھونەرى ب جى زمان بەيتە نقىسىن (كۆلانكى، چامەيى، زانستى،...)

پېدفيه ستونين سهرهكهين سهربورهكي يان ئەزمونەكي تيدا بن، ب ئەفي
چيرۆك دبتە ژيانەك يان سهربورەكا رووداي، پاشي، پېدفيە چيرۆكي نافەرۆكەك
يان ئەركەك هەبت، ب گۆتنەكا دي، چيرۆك هەمی پەيامەكي يان مانايەكي
دەربەرت، دا بشيئت جەهەكي ل نافەزرا وەرگري بگرت، دا كو ببتە گيانەكي
سەربخووەو زيندى ل نك وەرگري و دئ چيرۆك كاملان بت، هەگەر هەردو ئاستين
وئ، يئ كەرەستەيي _ زمان و يئ هزري _ نافەرۆك پيگفە گونجاي بن.

محسن عەبدولرحمان دبیژیت:

چيرۆك دەرفەتەكا دەربريني يە ژ روودانەك ديتي يان بەيستی، ب پەيفان
و ناشوپئ دەيتە ئافرانندن و دبیتە دەقەكي زيندى و ئەفە ل سە ر شيان و
شارەزاي و فەرەنگا زمانى و هوستاكاريا چيرۆكنقيسى دمينيت.

محەمەد سەليم سوارى دبیژیت:

چيرۆك ل نك من دەرفەتەكە دژيانا مروفي دا، دبت چيرۆكنقيس وئ
دەرفەتي وەسا ب خەملينت، چ يا خوش بت يان نەخوش بت، دا ل دەمەك دۆر
يان نيژيك هەر ل بيرا خاندهفانى و گەلەك كەسا بمينت.

نزار محەمەد سەعيد دبیژیت:

کيلیکەكا ژيانئ يە ل جەوارەكي ل سەر کۆکا ئەردى، يان ژى دگۆکا سەري
مروفي دا.

چيرۆكنقيس (يونس ئەحمەد) ي ل سەر هەلوپستئ چيرۆكنقيسى دگۆت:

چيرۆكنقيس كەسەكي ياخى يە.

پەيدا بونا چىرۆكى

تا نھو چ جھ ب دروستى نەھاتىنە دەست نىشان كرن كا يەكەم چىرۆكى ل كىش وەلاتى سەرى خۇ ھلدايە، چونكى ب كورتى ئەف چەندە ھەر دگەل مرۇفاندا ھەبوويە ۋەكى قەگىران ۋ دەمىن خۇ دگەل دېوراندىن، نەمازە چىرۆكىن رۇمانسى ۋ ئەفسانەيى ۋ يىن ترسى ۋ... بەرى خۇ ب چەسپىنت ۋەكى ھونەرەكى سەرىخۇ كو نھو ئەم دخوينىن .

ژبوو قى چەندى ئەف مللەتەن خودان شارستانى ھەفرىمانى ل سەرى قى چەندى دكرن ۋ ھەر ئىكى بۇ خۇ قەدكىشاو خۇ ب خودانى ۋى چەندى دزانين. لەوما گەلەك ئەفسانەيىن كەفن ۋ چىرۆكىن ل سەرى زارى گيانداران دەھاتنە گۆتن ۋەكى (كليلە ۋ دمنە) يا ھندى ۋ پەندو چىرۆكىن يۇنانى ۋ گرىكى ب بنواشى چىرۆكى دزانين.

ھەر ۋەسان گەلەك قەكۆلەر ھەبوون، ۋەسا بۇ دچوون كو چىرۆكىن ئەدەبى ددەمى قەژىنى دا كەتنە ژىر كارتىكرنا ئەدەبى فارسى دا، كو ئىك ژ وان رەنگىن ئەدەبى دگۆتنى (فابولا)، كو ئەو ژى دجھى خۇدا رەنگەكى دەستپىكى يى چىرۆكى بوويە، ئەف چەندە ل فەرەنسا ل نافەراستا چەرخى دووازى (ز)، تا دەستپىكا چەرخى چاردى ھەبوويە ۋ ئەو ژى چىرۆكىن ھۇزانى بووينە.

(جاستون بارى)، ماموستاي ئەدەبى ھەقبەر كرنى ل سەرى (فابولا) دىبىژىت: رەگەزو گيانى ۋى يى ژ (كليلە ۋ دمنە) ھاتى يە ۋەرگرتن، كو ئەو ژى

دبیرهت دا فارسی یه و (ابن ئەلوقه فەهع) یا وەرگیرایه سەر زمانی
عه‌ره‌بی.

ژ نموونین دی یین (فابولا) رۆژئافایی، چیرۆکا (دزیکه‌ری باوهری ب تاقه
هه‌یفی ئینای). چیرۆک ل سەر دزیکه‌ره‌کی یه، باوهری یی ب هه‌فاله‌کی دئینت،
ده‌می دبیرتی هه‌یفی سی‌ره‌کا هه‌ی، کو مروفی ژ جهه‌کی دبه‌ته جهه‌کی دی، بی
کو ده‌نگ ژئ بی‌ت. لی دزیکه‌ر دکه‌فیته ده‌سته پۆلیسان دا و ئەف چهنده یا د
(کلله و دمنه) دا هه‌ی.

هەر چه‌وان بیت یه‌که‌م ره‌نگی چیرۆکی ل ئەوروپا هاتی یه زانین ل
چه‌رخئ نافین بوو، ئەو ژ ی پهرتۆکا (په‌روه‌دا ئایینی) بوو، یا جویه‌کی
ئهنده‌لوسی ب نافئ (موسا سفردی)، کو بوویه فه‌ئ کاتۆلیک ل سالا (۱۱۰۶) ز، و
نافئ خو کری یه (به‌درو لفونسو) و گه‌له‌ک وه‌سان بو دچن کو وی ب زمانی
عه‌ره‌بی یا نفیسی و پاش یا وەرگیرای. چیرۆک ژ ی تیکه‌له دنه‌فبه‌را (کلله و
دمنه) و (سینه‌بادئ ده‌ریایی) و هنده‌ک وه‌سان بو دچن کو ئەفه ئەو پرا
ده‌ریاس بوونی یه دنه‌فبه‌را چیرۆکا رۆژه‌لاتی و رۆژئافایی دا.

پشتی فئ چهندي ل چه‌رخئ چاردئ چیرۆکا ئیتالی وەرار کر، نه‌مازه د
ژووره‌کا به‌رفره‌ه دا ل فاتیکان ده‌اتنه گۆتن، دگۆتنئ (کارخانا دره‌وا)، ب خو‌شی
خه‌لکی گو‌هی خو ددانئ و ده‌مین خو‌ش دگه‌ل دبووراندن.

هەر دیسان (بوکاچیوی) (۱۳۱۳ – ۱۳۷۳) ز، یی نافدار ب میرئ کورته چیرۆکی،
یان یی ناسیار ب بابئ چیرۆکی، خودانئ (الديکامیرون) کو یا پیک هاتی یه ژ
(۱۰۰) سه‌ره‌اتی یان، ئیک ژ وان که‌سان بوو کو ل ئیتالیا ده‌رکه‌تی و ئیتالیا ئیک
بوویه ژ بنگه‌هین گرنگ بو ده‌ستپیکا کورته چیرۆکی.

ل چه‌رخئ شازدئ چیرۆکین (شقان و گافانان) ل ئەسپانیا و ئیتالیا و
فه‌ره‌نسا به‌لاف بوون، ئەف ره‌نگه چیرۆکه دریرتر بوون ژ وان چیرۆکین دگۆتنئ
(کارخانا دره‌وان)، فان چیرۆکان سنج و ره‌وشت و فی‌رسی و په‌هله‌وانی و ژيانا

كۆچەراتى يى ب باشى ل قەلەم ددان.

ل چەرخى ھەژدى لاوازىيەك كەتە دناڧ فان چىرۆكان دا، ژبەر پتر پويته پى
كرنا خەلكى ب (مادىياتا) و دەراقى و سەرە دەرى يا ژيانى.

دگەل چەرخى نۆزدى و دەستپىكا بەلاڧ بوونا رۇژنامەگەرى يى، چىرۆك ژى
وەكى تىگەھەكى نوى يى ھونەرى ل ئەوروپا بەلاڧ بوو. وەكى رەنگقەدانەك بو
پىشقە چوونا مرۇڧا كو ب خۇڧە دىتى.

ژ لايى كۆمەلايەتى ژى قەو ژ ئەنجامى شۆرەشا پىشەسازى و پىشتى چىرۆكى
جەھى خۇ دناڧ سىياسەتى ژى دا گرتى، پتر بزاف و لقىن و رۇناھى ئىخستنى و بو
ھەڧرکمان دبواريىن كۆمەلايەتى و ئايىنى دا. بو خەباتكەرو ياخى، مل ب ملين
كەسىن سادەو بى شيان دا. شەر دگەل ژيانا قورس و گران دكر و پىچ – پىچ
چىرۆكى وەرارو پىشكەتن ب خۇڧە ددىت، ل ژىر كارتىكرنا خواندنگەھىن ھزرى
و كۆمەلايەتى و سىياسى يىن جودا – جودا و چەندىن خواندنگەھ ژى دەرکەتن،
وەكى رۇمانسى و رىاليستى و رىاليستا سوشىالست و... تا خواندنگەھىن نوى تر.
ناڧ ھىنانا ھندەك نافداران دڧى بوارى دا، ديار دبىت كو ئەڧ چەرخە
چەرخى چىرۆكا كورت بوويە، ژوانان:

(موباسان ۱۸۵۰ – ۱۸۹۳) (ئەدگار ئالان پو - كو چەند بنەماو دەستور بوڧى
ھونەرى دانايىنە) ھەر ديسان (دودى) ھوڧمان – تورگىنىڧ – ئوسكار وايلد –
گوگول – چىخۇڧ)...

* چىرۆكا عەرەبى

چەند بوچوونىن جودا جودا يىن ھەين ل سەر رھو رىشالين فى ھونەرى ل
دەڧەرەين عەرەبى:

بوچوونا ئىكى دببىژىت كو چىرۆكا عەرەبى يا قەقەتيايە ژ كەلەپۇرى
عەرەبى و درىژرە پىدانا چىرۆك و چىڧانوك و ئەڧسانەيىن كەڧنە و يىن قورئانا

پېرۆزن، چونكى وان دكهفن دا چيروك هه بوون، چ وهكى په ند و چ وهكى چيروك،
مينا چيروكا (زنوبيا) و چيروكا (المرقش الاكبر مع اسماء بنت عوف)، زیده باری
چيروكین میژوویی و كه له پوری، وهكى (التبر المسبوك) یا (غزالی) و (سراج
الملوك) یا (طرطوشی)، كو ئارمانجا سه رهكى ژى فیكرن و په روه رده كرن بوون.
هه ر دیسان په رتوكا (الفرج بعد الشدة) یا (ابي بكر ابن يحيى الصولي)، گری
یین دناف چيروكى دا ههین، لی چيروك ب خوشی ب دوماهی دهیت. و (ابن
الداية) ل مسری ژى چيروكا (المكافاة) یا نفیسی كو یا پیک هاتی بوو ژ حهفت
چيروكان و د دابهش كری بوون ل سه ر سی پشكان.

هه ر دیسان ژ ره گه زین دی یین نیزیکی چيروكى دناف نه ده بی عه ره بی دا
(المقام) بوون، كو هه می ل سه ر باشی بوون، فان (مقاما) جه ندين ره گه زین
كورته چيروكى یین دنافدا ههین، وهكى كهس و رویدان و... هه ر وهسان ئیک
قه هره مان هه بوو، نه و ژى یی ژيرو زیه رك و فیلباز بوو، كو بشیت خو ژ
گرفتاری و ته نگافیا رزگار كهت، وهكى قه هره مانى (ابي زيد السروجي) یا
(حه ریری) و (ابي الفتح السكندري) یا (ابي البديع الهمداني).

بو چوونا دووی وهسان بو دچیت كو نه ف هونه ره ژ روژنافایی یی گه هشتیه
روژه لاتى دریكا وه رگیرائی و تیکه لی یی دا.
د. (محهمه د ته ها نه ل حاجری) دبیژیت:

چيروك د نه ده بی عه ره بی یی نوی دا چ په یوه ندى ب كه له پوری فه نینه و ژ
نه ده بیاتین جیهانی یی هاتی په وه رگرتن.

دناقه را فان هه ردوو بو چوونان دا، تیما سی یی ده ركهت، نه ف تیمه وهسان
بو دچیت كو گریدانه كى بیخته دناقه را هه ردووان دا، واته (روژه لاتى و
روژنافایی) دا و نه و وهسان بو دچن كو هه ردووان كارتیكرن یا لیک كرین. بو
نموونه كارتیكرن یا ل نفیسه ریئ نه وروپی هاتی په كرن دریكا خواندنا وان بو
(الف ليله و ليله)، وهكى چه وان د (الديكاميرون) یان (سه د چيروك) یا نفیسه ر

(جیوفانی بوکاجیو) دا هاتی.

هەر وهسان هنده رهنگین چیرۆکا ل عیراقا بهری (۵۰) سهدان دا ههبوون،
وهکی داستانا (گلگامش).

تشتی ههره بهرچاف و دیار دناف چیرۆکا عهرهبی یا سهردهمانه دا نهوه کو نهف
نقیسهریڤ پشتا خو ب فی چهندی فه گریداین و چیرۆک و چیفانوکیڤ کهفن
کرینه بنواشه بو چیرۆک و رومانین خو، و نهکهتینه ژیر کاتیکرنا نهدهبی
رۆژئافایی، نقیسیڤین وان یین ماینه دچار چۆقهکی بهرتهنگ دا و نهشیایینه
بگههنه نهدهبی جیهانی، ژوانا (سهلیم نهلبستانی و محهمهد نهلوهدیلجی و جرجی
زیدان)، کو قههرمانین چیرۆکیڤ وان کهسین میژووویڤ ب ناف و دهنگن. ژبهرفی
چهندی مروف دشیت بیژیت کو چیرۆک و رومانان عهرهبی ل دهسیپکا سهدی بیستی
و ل ژیر کارتیکرنا چیرۆک و رومانان رۆژئافایی یا پهیدا بووی، نهف چهنده ژی دیار
دبیت، دناف خواندنا مروفی دا بو چیرۆکیڤ نقیسهریڤ عهرهب یین مهزن، مینا
(نهجیب مهحفوز، ههنا مینا، یوسف نهدریس، یوسف نهلسباعی، ئیحسان
عهبدولقدوس، غائب توعمه، نهلتاهر وهتارو...) یین مایی، کو کارتیکرنا نهدهبی
رۆژئافایی ل سهر بهرههمین وان دخویاو بهرچافن، ههر چهنده نهف نقیسهره
دداخبار بووینه ب نهدهبی عهرهبی یی کهفن ژی و نهو چهند ب بنهرهتی یا خو یا
نهدهبی زانینه. نهف کارتیکرنین نهدهبی رۆژئافایی ل سهر نهدهبی عهرهبی یی هاتی
ب ریکا بزافین وهرگیرانن ل نافهراستا چهرخن نۆزدی، نهمازه ژ فهرهنسی و
ننگیزی و هنده بزافین وهرگیرانن ل بهری هینگی ژی ههبوون و دسالین سیهاندا
ل سهر دهستی (رفاعه نهلتههتای) و نهف چهنده ههمی بوونه هاریکار کو پتر
تیکههلی و شههرهزایی دگهل ئیک ههبت. لی ل فییره ناکوکیهک دنافههرا
میژوونقیسیڤ بزافا نهدهبی یا عهرهبی یا نوی دا پهیدا بوون کا کیشکه یهکهم
چیرۆکا هونهری دناف نهدهبی عهرهبی دا:

رۆژههلات ناسا رۆسی (کراچوفسکی) و یی نهلمانی (بروکلمان) و یی

فهره نسی (هنری بیرس)، چیرۆکا (فی القطار) یا نقیسه ر (محهمهد تهیمور) ی، کو ل سالا (۱۹۱۷) ئی درۆژناما (السفور) دا به لاق بووی ب یه کهم چیرۆکا هونه ری یا عه ره بی دزانن. ئی (عه باس خزر) دیه رتۆکا خۆدا (الاقصو صة فی الادب العربی الحدیث) دا یی ناکۆکه ل سه ر وی چه ندی و چیرۆکا (سنتها الاولی) یان (سنتها الجدیده) یا نقیسه ری لوبنانی (میخائیل نه عیمه) ی کو ل سالا (۱۹۱۴) ئی به لاق بووی ب یه کهم چیرۆکا عه ره بی دزانیت.

د. (محهمهد یوسف نه جم)، چیرۆکا (العاقده)، هه ر یا نقیسه ر (میخائیل نه عیمه) ی، کو ل سالا (۱۹۱۵) ئی به لاق بووی ب یه کهم چیرۆکا عه ره بی ل قه له م دده ت ودبیت کیشا یه کهم چیرۆک دناق ئه ده بی گه له ک ملله تان دا هه بیت و هه ر ئیکی دقیت چیرۆکا خۆ بو دمه کی دویتر پئیش بیخیت، نه مازه هنده جاران هه ستا نه ته وایه تی و نیشتمانی دبنه ئه گه ری فی چه ندی و دبیت هنده جاران نقیسه ری و ان ل سه ر فان چه ندان ب که فنه دشاشیان و تشتین نه بنه جه زی دا، ئی هه ر دی مین رژد ل سه ر بوچوونین خۆ دا.

* نه زمۆنا کورته چیرۆکی ل چه ندین وه لاتین عه ره بی و ئیرانی:

چونکی هونه ری کورته چیرۆکی هونه ره کی نوی یه دناق ئه ده بی عه ره بی زی دا، دی بینین میژوو یا نه زمۆنا چیرۆکا عه ره بی ل پتیا فان وه لاتان فه دگه ری ته فه ده ستپیکا چه رخی بیستی و ئه فه نه زمۆنا چه ند ژ وان وه لاتانه دچه ند قوناغان دا:

* نه زمۆنا مسری:

ل فی وه لاتی هنده بزاق هه بوون ژبوو فی هونه ری، ئیک ژ وان که سین نه و بزاق کرین (عه بده لا نه لنه دیه) بوو، ده می ره خنین دژوار ب ره نگه کی چیرۆکی دنقیسین و ناف و ده نگین وی ب وی چه ندی چوو بوون، ده می نه و ره خنه دگۆفارا

خۇدا يا كو ب نافی (التنکیت والتبکیت) دا بەلاق دکرن.

هەر دیسان هندە ئەزمۆنن دى تر یین سادە هەبوون، یین (لەبیبە هاشم، مەنسۆر فەھمی، خەلیل مەتران).

ل دیف دا ئەزمۆنگەرى یا (محەمەد ئەلموہیلجی) و نقیسینین (مستەفا لوتفی ئەلەنفلوتی) پەیدا بوون، کو ئەو ژى د رەخنەى بوون، و رۆل (ئەلەنفلوتی) دوى قوناغى دا یى ديار بوو، لەوما دەلیقە بۆ هەلکەفت و نافی و دەنگین وی بەلاق بوون.

پشتى وى چەندى قوناغەکا دى یا گرنگ پەیدا بوو، تیدا چەندین نقیسەرین دى دەرکەتن و شیان پین خۆ دەمەیدانا فى هونەرى دا ب رکوبینن و بەرەمەکی ئەزمۆنگەرى یى پەیدا کەن و گیانی هونەرى و هزرى هەبوون، مینا (محەمەد تەیمور، عیسا عوبەید، شەحاتە عوبەید، مەحمود تاهر لاشین).

شۆرەشا سالا (۱۹۱۹) ئى گەلەك كەس هشیار کرن ژبوو نوى كرنى ل سەر كەفنیاتیى و پاش فەمانى و بۆ فى چەندى خواندنگەها نوى دچیرۆكى دا كەتە بەر تیرۆزکین رۆناهی یى، ب ریبەرى یا (ئەحمەد خیرەت سەعید) و دریکا گوڤارا (الفجر – بەربانگ) دا، کو درویشمی وان (ویران کرن بۆ ئافاكرنى) بوو. ژ گرنگترین ئەندامین فى خواندنگەهى (حسین فەوزى، یەحیا حەقى، ئیبراھیم ئەلسرى، حەسەن مەحمود، سەعید عەبەد، مەحمود ئەلبەدەوى).

فى خواندنگەها نوى گەلەك دەست كەفتى ب دەست فە هینان، کو یا هاودەم بوو دگەل بزافا وەرگیرانى، کو ئەو ژى دقى دەمى دا یا خورت بوو، لەوما چیرۆکا كورت جەهكى گرنگ دناف هەمى چاپكرى و بەلاقوكا دا هەبوو، زیدە بارى كو پویته یى دەهاته دان.

ل دیف دا دەستەکا سالین پینجیان هاتنە مەیدانى و ژ گرنگترین نافیى وی سەردەمى (یوسف ئەلشارونى، یوسف ئەدریس، ئەبو لەعاتى ئەبو لئەجا، عەبولرەحمان لخەمیسى، محەمەد سدقى و...).

نیفا دووی ژ چهرخی بیستی، ئەو دەمه یی بزافا رزگاری خوازا عەرەبی یا خورت، ژبوو فی چەندی چیرۆکنقیسین فی سەر دەمی ژێ درویشمپن وی سەر دەمی بلند دکرن، لی کیم ژێ مان ل سەر وان هزر و بیران و دپیگیر ب چیرۆکی وەکی هونەر و وەکی دەربرین ژ کۆمەلی.

سالیڤ شێستان دەینە هژمارتن سالیڤ گەرم و دژوار ل سەر ئاستی هەمی جیهانی و شەری سار هەبوو دناڤهرا هەردوو جەمسەرادا (ئەمریکا و ئیکەتی یا سوڤیەتا بەری) و هەڤهیمانیڤان دا. دفی دەمی دا وەلاتین عەرەبی ژێ کەتبوونە دناڤ گەلەک پیلین گوهورین و رزگاری خوازیی داو بزاف هەبوون ژبوو دیموکراتیی و ژیاڤا سیاسی، ژبەر فی چەندی نقیسەرین فی سەر دەمی ژێ مینا بومبەکا پەقی بوون و گەلەک نقیسەر دەرکەتن رۆلەکی گرنگ دداهینانی دا هەبوون. فی دەستەکی پینگاڤین بەرفەرە دبواری چیرۆکی دا هافیتن و پینقیسین وان بوونە نەینیکین راستگو دناڤ کۆمەلی خۆدا و شیان فەهیتین وان دیار کەن. ژگرنگترین وان نافان:

(محەمەد حافز رەجەب، یەحیا ئەلتاھر عەبدوللا، ئەدوار ئەلخەرات، سلیمان فەیاژ، محەمەد ئەلبیساتی، جەمال ئەلغیتانی، یوسف ئەلعهقید، ئیبراھیم ئەسلان، عەبدولحەکیم قاسم، مەجید توبیا، محەمەد ئیبراھیم مەبروک، بەهائەلسەید، عەزەلەدین نەجیب، محەمەد جاد لەرب، محەمەد عەباس، ئەلدەسوقی فەهمی، خەیری شەلەبی، محەمەد موستەجاب، محەمەد جیریل.

* ئەزمۇنا عیراقی:

پەیدابوونا بزافا هزری و نیشتمانی پشتی راگەھاندنا دستۆری ئوسمانی ل سالا (۱۹۰۸) ئ پینگاڤەک بوو بو پەیدا بوونا چیرۆکا عیراقی و هەر دگەل پەیدابوونا وی، پەیا مەکا کۆمەلایەتی و سیاسی و نیشتمانی دگەل دا بوو، چونکی پتریا چیرۆکنقیسین پيشین ل عیراقی، هزرین سیاسی و نیشتمانی

هەبوون و ھندەك ژ وان رېبەرو سەرۆكێن كۆمەلەو پارتێن سیاسى بوون،
بیرورایێن خو ب رێكا ئەدەبى بە لاف دكرن و پەيامێن خو یێن ھزرى دوى رێكى
را دگەھاندن.

پشتى ھاتنا ئنگلیزى بو عىراقى، بزافا شانویى خورت بوو، تێدا دەربرین ژ
وان مەینەتیاں دكرن كو ل سەر دەستى ئوسمانیاں دیتین بو دەمى پێنج سەدان.
نیرینەك بو نافی وان چیرۆكئىس و رۆمانئىسێن نافیان وان دناف
رۆژنامەو گوڤارێن وى دوى سەردەمى دا دەر دكەتن، دى بینین گەلەك نافی یێن
دناف دا ھەین، كو مرۆڤ دشیّت ل دىف دەمى ب قى رەنگى ب ریز كەت:
(مەحمود ئەحمەد ئەلسەید، جەغفەر ئەلخەلىلى، عەونى بەكر سەدى،
عەباس حلمى، یوسف ھورمز، خەلیل عەزمى، ئاگوب كىرائىل، یوسف حەنانى،
جودى عىسا قەلاب، محەمەد بەسىم ئەلزودەیب).

ل دىف دا ھندەك نافیان دى پەیدا بوون، مینا (زەون ئەیوب، عەبدولھەق
فازل، عەبدولھەجید لوتفى، خالدە ئەلدورە، ئىبراھىم حەقى محەمەد). ئەف
ھەمى نقىسەرە دەینە ھژمارتن چیرۆكئىسێن پێشین ل عىراقى و (مەحمود
ئەحمەد ئەلسەید) دەیتە ھژمارتن یەكەم چیرۆكئىسى عىراقى و چەندین
پەرتوك یێن ھەین.

دسالیان جەلان دا راوھستیانەك ب گشتى كەتە دناف ئەدەبى دا، كو چیرۆك ژى
ئێكە ژ وان، ژبەر جەنگا جیھانى یا دووى و داگیر كرنا عىراقى ژ لایى بریتانیا
قە بو جارا دووى، زیدە بارى ئەگەرى بزافێن سیاسى یێن وى سەردەمى.

قى راوھستیانى گەلەك نەفەكێشا و دسالیان پێنجیانان جارەكادى بزافا وى
خورت بوڤە، چ ژ لایى چەندیى قەوچ ژى ژ لایى چەوانى یى قە و وەرارەكا باش
ب خوڤە دیت. لەوما ئەف دەمە دەیتە ھژمارتن دەستپێكا درست یا چیرۆكا
ھونەرى ل عىراقى و چیرۆكئىسێن باش دناف دا دیار بوون، مینا (غائىب توعمە
فەرمان، ئەدمون صەبرى، مەھدى عىسا ئەلسگەر، عەبدەلرەزاق ئەلشېخ عەلى،

حازم موراد، مه حمود ئەلتاھر، نزار خەزەھل، ھەربىيە محەمەد، جبرا ئىبراھىم
جبرا)، زىدە بارى چىرۆكنقىسىن سالىن پيشين يين سالىن چلان مينا (جەعفەر
ئەلخەلىلى، شاكر خىسبائ، عەبدولەجىد لوتفى، عەبدوللا نيازى، حىسامەلدىن
نامق، فوئاد ئەلتكرلى، غانم ئەلدەباغ، سالم ئەلدەباغ).

دسالىن دىف دا ژى دەستەكەين نوى ديار بوون، كو كارتىكرنا چىرۆكەين
نقىسەرەين بەرى وان ل سەر بەرھەمەين وان دديار بوون، ھەر ئارىشە و خەمەين
مللەتى ھەلدگرتن، لەوما تووشى دەردە سەرى و ل دىف چوون و ئەشكەنجەو
زىندانان كوشتن و دەربەدەرى يى دبوون، كو خو ئەداينە دەست رژیمی و
نەبووینە دار دەستين وان و ب تايبەت ئەو رژیما دكتاتورى يا بو پتر ژ سىھو
پینچ سالان حوكم ب ئاگرى و ئاسنى دكر پىشتى كۆدتايا سالا (۱۹۶۸) ى. ئەو
چىرۆكنقىس پتر پالپىشت و پىشتەفانين مللەتى خو بووینە، دەربىرىن يا ژ ئازارو
نەخۆشىين وان كرىن. ژ وان چىرۆكنقىسان ژى:

(كەرىم حىسین، شەوقى عەبىد، مەجىد ئەلكەعبى، جەنان جاسم
حلاوى، ئىبراھىم ئەحمەد، شاكر ئەلئەنبارى، حىسین سەلیم، يوسىف ئەبو
ئەلفەوز، ئەحمەد ناھد، عەلى محەمەد، مازن يوسىف، حەمىد ئەلعبىسا، نەجم والى،
محسن ئەلھەلى، حەمودى عەبدولحسن، عەبىد جەعفەر، سەلاح ئەلھەمدانى، كازم
سامر) و... چەندىن چىرۆكنقىسىن دى.

* ئەزمۇنا سۆرى:

چىرۆكا سۆرى ژى دچەندىن قۇناغا دا يا دەرباس بووى:
چاخى سالىن سىھان نافى چەند نقىسەرەن ديار بوون، كو ئەو ژى (عەلى
خەلقى، محەمەد ئەلنەجار، عەبدوللا يوركى خەلاق، خەلىل ھىنداوى) و پترىا
نقىسەرەو رەخنە گران وەسان بو دچن كو (عەلى خەلقى)، خودانى كۆمەلا (ربىع
وخريف — بەھارو پايىز) ئەوا ل سالا (۱۹۳۱) ى بەلاڤ بووى يەكەم چىرۆكا سۆرى

یە، ھەر چەند تیبینی و رەخنە یین ل سەر ھەین.

دسالیڭ چلان دا ژمارا چیرۆکنقیسان دوو جاران ھند ئی ھاتن.

ب کورتی د قۆناغا سالیڭ (۱۹۳۱ – ۱۹۴۷) دا، دوووزدە کۆمەلە چیرۆک دەرکەتن و ھونەری کورتە چیرۆکی دناڤ ھندەکان دا دیدار بوون. ل بەرامبەر ھندەکیڭ دی تر چیرۆکیڭ وان دناڤبەرا وینە گرتن و گوتاری و پەخشانی دا بوون. ئی دەیتە زانیڭ کو دقئ قۆناغی دا توفئ ھونەری کورتە چیرۆکی دمیزوویا ئەدەبی سۆری دا یی گەھشتی و ھندەک ژ فان چیرۆکنقیسان شیان پتر ل دیڤ بچن و ئەزمۆنگەری یا خو پپیش بیخن و چیرۆکیڭ خو ئیخستە دناڤ ھونەری چیرۆکی دا، ژ وانان: (ئەدیب نەحەوی، موزەفەر سولتان) و نەمازە بزافا وەرگیرائی ژی خورت ببوو ب تاییبەت ژ ئەدەبی رۆسی و فەرەنسی، زیدە باری بەرفەرھ بوونا بزافابەلاڤ بوونی، چ ل سۆری و چ ژ ل لوبنان و مسری کو پتر مفای ژی وەرگرن.

دسالیڭ پینجیاندان ژمارا وان گەھشتە (۳۴) چیرۆکنقیسان. پتریا وان چیرۆکان ل ژیر کارتیکرنا ریالیستی و ھزری و رومانتیکی دا بوون. کیش و خەمین کۆمەلی ژ گرنگترین بابەتین نافەرۆکا چیرۆکیڭ وان بوون و پئقە دمژویل بوون. ئەڤ چەندە ژی یا دیار بوو دەرەخنەگریا وان دا بو چەند رەوشت و تیتالیڭ دوی سەردەمی دا دناڤ کۆمەلی دا دبەلاڤ. ھەر دیسان ھندە نفیسەران ژی لایەنی مرۆڤایەتی کربوونە نافەرۆکا بابەتین چیرۆکیڭ خو، کا چەوان مرۆڤ دی خو دگەل کۆمەلی گونجینت و چەوان مرۆڤ دبیتە قوربانی یی فان رەوشت و تیتالان دناڤ فان رەنگە کۆمەلان دا. ھەر دیسان ھندە نفیسەران ژی چەند بابەتین دی دنآزاراندن، وەکی گرفتاریین میژووی و جیاوازی یا کۆمەلین رۆژھەلاتی و رۆژناڤایی.

قۆناغەکا دی یا گەلەک گرنگ یا چیرۆکا سۆری، قۆناغا سالیڭ (۱۹۵۹ – ۱۹۶۸)

ئ، کو دەیتە ھژمارتن گرنگترین زنجیرە ژ میژوویا چیرۆکا سۆری. خودانیڭ وی

شیان چیرۆکی دفی قوئاغی دا ب چه سپین وهکی هونه رو چه ندین ناف ژئی دیار بوون. ژ چیرۆکنقیسین دیار:

(زهکریا تامر، وهلید ئیخلاسی، چهیدەر چهیدەر، محهمهد چهیدەر).

چیرۆکنقیسین فی سهردهمی گهلهك ژئی دداخبار بوون ب (وجودیا)، نهمازه یین فهرنسی (سارتهر و کامو) ی. ژ وان چیرۆکنقیسین دداخبار ب فی خواندنگههئ (محهمهد چهیدەر، جورج سالم، موتاع سهفهدی، هانی ئهراهب).

چیرۆکا سۆری دفی قوئاغی دا کهتبوونه ژیر دوو کارتیكرنان:

ئیاك: ژ ناف چوونا خهونین وان ژبوو وهکی ئهو دبیزنی ئیکهتی یا عهرهبی دهمی ههلوهشیای دناقبهرا سۆریا و مسری دا.

دوو: شکهستنا عهرهبان دسهری سالا (۱۹۶۷) ی دا دگهل ئسرائیلی.

وان دوو خالان دوی سهردهمی دا کارتیكرن ل دهروونی نقیسهرو هونهرمهندو ئهدیب و هزرفانین وان دا کربوون. ئهو چیرۆکنقیس ژئ شیا بوون گریدانهکی بیخنه دناقبهرا لایه نین کومه لایهتی و لایه نین نیشتمانی و نهته وهیی، کو گهلهك بو وئ چهندی دچوون کو ژیک ناهینه فهقه تاندن.

دسالین چهفتیان ژمارا چیرۆکنقیسین سۆریا گههشتنه (۸۵) چیرۆکنقیسان، ههر دیسان چیرۆکا هوژانی ژئ دفی سهردهمی دا یا به لاق بوو، نهمازه ل نک (چهیدەر چهیدەر) و پتیا چیرۆکنقیسین سالین چهفتیان، چیرۆکا (ساخر) ژئ دهاته نقیسین، نهمازه دسالین ههشتیان و نۆتان دا، چیرۆکنقیسین وی سهردهمی دداخبار بووینه ب (حهسیب کهیالی) و نقیسهری تورك (عهزیز نهسین) ی، کو بهرهمین وی مشه دسالین ههشتیان دان دهاتنه وهرگیران بو سهر زمامی عهرهبی. ژ نقیسهرین وان (حهسهن م یوسف، وهلید معماری، خهتیب بهدله، عهبدهلحه مید یوس، ئهحمهد عومهر) و یا فهر بوو دگهل فی بزافا خورتا کورته چیرۆکی رهخنهکا ئهدهبی ژئ ههبايه، لی کیماسیهك دفی بواری دا ههبوو دگهل وی بزافی نه دچوو. ژمارا کتیبین ل سهر فی چهندی هاتینه چاپ کرن تا

دوماهی یا سالیڼ حهفتیان نه دگه‌هشتنه چهند کتیبان، ئی نهو پتر ئی هاتینه ژ (۳۰) کتیبان و نهو ژى دفالا نه‌بوون ژ کیماسیيان.

ب کورتی ژمارا کۆمه‌له چیرۆکین ژ سالا (۱۹۳۱ تا ۱۹۹۶) ئی هاتینه چاپ کرن (۸۸۰) کۆمه‌له چیرۆکن یین (۲۹۸) چیرۆکنقیسان، زیده باری (۱۰) کۆمه‌له چیرۆکین هه‌فیشک دناقبه‌را دوو نقیسه‌ران یان پتر و نه‌فه هه‌می به‌لگه‌نه ل سهر وهرارو پیشفه چوونا فی هونه‌ری ل سو‌ریا. پشتی فی قوناغی چیرۆکا سو‌ری به‌رف راوه‌ستیانه‌کی فه چوو، ههر دیسان نقیسه‌ریڼ وی ژى به‌رف کیمی فه چوون ، ئی دیسان نه‌فه چهنده ژى وی ناگه‌هینت کو چیرۆکا سو‌ری نه‌مایه، چونکی هنده‌ک چیرۆکنقیس دبه‌رده‌وامن ل سهر نقیسینا وان، مینا (زه‌که‌ریا تامر) ی، ههر دیسان هنده نقیسه‌ریڼ دی یین هاتینه مه‌یدانی، مینا (حه‌سه‌ن سه‌قه‌ر، نه‌حمه‌د نه‌سکه‌نده‌ر سلیمان، ئوسامه نه‌سبر، نه‌حمه‌د عومه‌ر، مووه‌فه‌ق مه‌سه‌عود) و... یین مایی، کو وان گوه نه‌ددانه مالی و ده‌رافى.

* نه‌زمؤنا جه‌زانی‌ری:

نه‌زمؤنا فی وه‌لاتی ل سهر ده‌ستین چاکساز و به‌رگری که‌ر ژ داگیر کرنی مینا (مه‌مه‌د بن لعابد نه‌لجه‌لالی، مه‌مه‌د سه‌عید نه‌لزهرای) ده‌ست پی دکه‌ت، کو دگوتنی (چیرۆکا چاکسازی)، نارمانجا وان ژى نه‌و بوو چاکسازی یی بیخه‌نه دناف کۆمه‌لی دا و گرنگیا نازادی یی به‌رچاف دکرن، دا کو بیته پینگافه‌ک به‌رف رزگار کرنی ژ داگیر که‌ری. نه‌فه چهنده ل نیزیکی سالا (۱۹۲۴) ئی بوو. ئی وهرارو پیشکه‌فتنا راست کو بخوفه دیتی و شو‌ره‌شا نه‌ده‌بی په‌یدا بووی، نه‌وه کو ل سهر ده‌ستی یانا ره‌وشه‌نبیری و نه‌ده‌بی ل پشتی جه‌نگی جیهانی یی دووی ل سالا (۱۹۴۴) ئی دیار بووی و پیشکه‌تنه‌کا باش ب خوفه دیت و ژمارا نقیسه‌ران پتر ئی هاتن و هنده‌ک ژ نقیسه‌ران فه‌گه‌ریانه‌فه وه‌لاتی. ههر وه‌سان هنده‌ک ژ په‌یمانگه‌هین زانایین بسورمانین جه‌زانی‌ر ده‌رچوون، زیده باری فی چهندی دفان

سالان دا گەلەك شاندېن زانستى ھنارتنە ۋەلاتىن عەرەبى، نەمازە تونس و مەغرب و چەندىن كۆمەلەين رەۋشەنپىرى ھاتنە دامەزراندن و چەندىن رۇژنامەيىن رۇژانەو گۇقارېن تايبەت ب داهىنانى فە دەرگەتن. ئەفە ھەمى بوونە فاكترە ژبوو ۋەرارو پېشكەتەنا رەگەزېن ئەدەبى.

ھەودانا شۆرەشا جەزائىرى ل (۱ نۇفەمبەرا - كانۇنا ئىكى - ساللا ۱۹۵۴) ئى دەيتە ھزمارتن گرنگترىن خال كو ئەدەبى جەزائىرى ب رەنگەكى گشتى پېش كەتن ب خۇفە دىتى، چ ژ لايى نافرۇكى فە و چ ژى ژ لايى روخسارى فە و چىرۇكى پەيوەندى ب شۆرەشى فە كرو دگەل دا ژياو ل سەر نقيسى و ژ وان نقيسەرىن قەلەمى خۇ ئىخستىنە دخزمەتا شۆرەشى دا و بتى ل سەر شۆرەشى دنقيسىن و بووينە بسپور تىدا: (عوسمان سەعدى، عەبدوللا ركبى، فازل ئەلمەسعودى، محەمەد صالح ئەلسەدىق).

راستەپەيوەندى يا چىرۇكى ب شۆرەشى فە لايەنەكى نەرىنى ھەبوو، نقيسەرىن وان پتر شيان شىوازېن ھونەرى يىن جودا جودا ژ ئەدەبى عەرەبى و جىھانى ۋەرگرن و بىخنە دناف ئەدەبى جەزائىرى دا، دا ب كەفئەتە دخزمەتا شۆرەشى دا، ئى ل بەرامبەر لايەنەكى نەرىنى ژى ھەبوو، ئەو ژى شۆرەش شيا كارتىكرنى ل نافرۇكى بكتە بى روخسار. لەوما دى بينىن دى دەمى دا گەلەك پويتە ب لايەنەن چاكسازى و لايەنەن دى نەھاتە دان، بەلكى ھەمى بابەت گرېداى شۆرەشى بوون. ھەمى گرېداى بەرگرې و خۇراگرې بوون دژى داگر كەرى، سالۇخت و قەھرەمانى يا خەباتكارا وېنە و بەرچاڧ دكرن و بو فى چەندى دى بينىن شىوازى سادەيى دناف دا يى بەربەلاڧ بوو، پويتەكى زېدە ددانە وېنە كرنا شەرا، چونكى وان ۋەسان دزانين ئەفە ئەركەكى نىشتمانى يە و ئەفە ھەمى بوونە فاكترە كو ھندە نقيسىنېن لاواز دەرگەفن.

ژ گرنگترىن نقيسەرىن دەستەكا شۆرەشا جەزائىرى ژ ساللا (۱۹۵۴ تا ۱۹۶۲) ئى:

(عەبدولھەمىد بن ھەدوڧە، ئەبولعەيد دودو، ئەلتاھر ۋەتاد).

* ئەزمۇنا فلستىنى:

چىرۇكا فلستىنى دناقبەرا سالىن (۱۹۴۸ تا ۱۹۶۷) دا پترل ژيىر كارتىكرنا
چىرۇكا عەرەبى بوويه، دقئ قۇناغئ دا چوار چىرۇكئفيسان سەرپن خو هلدابوون
و هەر چوار ژ دەرڤهئ ئاڭا فلستىنى دژيان، ئەو زى ئەڤه بوون:

(مەحمود سەيفولدين ئەلئىرانى ۱۹۱۴ - ۱۹۷۴)

(جبرا ئىراھىم جبرا ۱۹۱۷ - ۱۹۹۴)

(سەمىرە عەزام ۱۹۲۴ - ۱۹۶۴)

(غەسان كەنەفانى...۱۹۳۶ - ۱۹۷۲)

چىرۇكئفيس (مەحمود سەيفولدين) هەر دسالىن چلان دا دنقيسى و
چىرۇكئىن وى يىن قى سەردەمى پتر دگەهشتى بوون ژ وان چىرۇكئىن وى ل
فلستىن دنقيسىن. ل سالا (۱۹۴۲) ئى چوو ئوردن و دەھتە هژمارتن ژ
چىرۇكئفيسين پيشين ل رۇژھەلاتى ئوردن. ژ بەرھەمىن وى يىن چاپ كرى (مع
الناس) ل سالا (۱۹۵۶) ئى.

چىرۇكئىن (ئىراھىم جبرا ئىراھىم) زى مزگىنى بوون بو نقيسىنا چىرۇكا
سەردەمى ل فلستىنى و كۆمەلا خو (عرق) و چەندىن چىرۇكئىن دى ل سالا
(۱۹۵۶) ئى نقيسىن.

(سەمىرە عەزام) زى ل سالا (۱۹۴۸) ئى دەست ب نقيسىن كرو دەھتە هژمارتن
ژ چىرۇكئفيسين سالىن پىنجيان و شىستان.

(غەسان كەنەفانى) زى ل سالا (۱۹۶۱) ئى ھاتە دناڤ جىھانا ئەدەبى دا، پشتى
كۆمەلا خو ب نافي (موت سرير رقم ۱۲) ل سالا (۱۹۶۱) ئى بەلاڤ كرى.

پشتى ل سالا (۱۹۶۳) ئى كۆمەلا خو يا دووى ب نافي (ارز البرتقال الحزين)
بەلاڤ كرى، خو ديار كر كو ئەو ژ نقيسەرپن پلا ئىكە. ل سالا (۱۹۶۵) ئى زى
(عالم ليس لنا) بەلاڤ كر و ل سالا (۱۹۶۸) ئى (عن الرجال والبنادق) بەلاڤ كر.

ديسان ژ رۆمانين وى يىن بەلاڤ كرى (رجال فى الشمس) ل سالا (۱۹۶۳) ئى و

(ماتبقى لکم) ل سالا (۱۹۶۶) و (عائد الی حيفا) ل سالا (۱۹۶۹) ى.

پشتى سالا (۱۹۶۷) ى، کو عه ره ب دشه رى دا دگه ل ئيسرائيلى شكه ستين، وهكى هه فرکمانيه كى دناقهه را نقيسه ران دا پهيدا بوو نه مازه دهوزانى دا و دقئ قوناعئ دا چهنه بابتهك هاتنه نقيسين ژ وان كومه لا (سداسية الايام الستة) يا (ئهميل حه بيبى) ل سالا (۱۹۶۸) ى، كو شلقهك ئيخسته دهفه رى.

هه ر ديسان دقئ قوناعئ دا، واته ل پشتى سالا (۱۹۶۷) ى، گه لهك رومان زى ده ركه تن، وهكى (جبرا) ى كو حه فت رومان به لاف كرین، ديسان (ئيراهيم نه سر، سه حه ر خه ليفه، ئه كره م هه نيه، مه حمود شاهين، ليانا به در) نقيسين دقئ بوارى دا هه بوون. لئ چونكى ژيئ چيروكا فلسطينى يئ كورت بوو، نه پتر بوو ژ پينجى سالان، هه ر دناقهه را لاوازيئ و وه رابوونئ دا بوو، تا شيائ خؤل سه ر پين خؤ بگريت وهكى ره گه زه كئ ئه ده بى.

* ئه زمونا تونسى :

ده سپيكا دامه زراندا چيروكا تونسى فه دگه ريئته فه ساليين (۱۹۰۵ - ۱۹۳۰) ى، ده مئ يه كه م چيروكا تونسى ب زمانئ فه رهنسى هاتى يه نقيسينژ لايئ (حه سه ن حسنى عه بدولوه اب) فه، ل ژير نافئ (شه فبيرى يا دوماه يئ ل غه رناته). ل ديف دا چهنه بزاقين دى هاتنه ئه نجام دان ژ لايئ (سالح ئه لسويسى، محه مه د مناشو، محه مه د ئه لفازل بن عاشور) فه، لئ چيروكا هونه رى كو دگونجيت دگه ل گيانئ سه رده مى ئه وه يا كو هاتى يه نقيسين ژ لايئ (عه لى ئه لدوعاجى) فه .

(۱۹۰۹ - ۱۹۴۹)، ب ريكا شه هره زايا وى دديوانين شعرى يين فه رهنسى و خواندنا وى بو ئه ده بئ مشه ختيئ. هه ر وه سان ب ريكا (الرابته القلميه و جماعه ئه بو لىو...) . ئه ف نقيسه ره شيا هندهك گوهورينان بيخيته دناف چيروكا تونسى دا. له وما ده يته نياسين ب بابئ چيروكا تونسى و ژ به ره مه مين وى: (سه رت منه

الليالي) کو چيروکين وی دکومهلهکي دا هاتينه خرغه کرن ژ لايي (عزهددين مهدهنی) فه و دگهل پيشهکيهکي و ههر ل بن وی نافي، ل سالا (۱۹۶۹) ئ.

ديف دا چيروکا تونسي وهرار کر، ههر ژ سالا (۱۹۳۲) ئ، پشتي (محهمهد نهلعهروسي نهلهتوي) هنده چيروک راسته و خو بي گري نقيسين، وهکي چيروکا (ومن الضحيا)، کو نهو وهسان بو دچوو نهفه ب ساناهيترين ريکه بابتهي خو ب گههينته خواندهفاني، لي ديسان نهفه وي چهندي ناگههينت کو في نقيسهري هيما ب کار نهينايه، بهلکي هيما زي يا ب کار هيناي، نهمازه دچيروکين (ابن توبي) و (الطفلة انتحرت لبنت البحر) دا.

ژبلي وي گهلهک چيروکنيسيين دي تر زي ههبوون، مينا (نهلبهشير بن سهلامه) خوداني چيروکا (صفاره ججا)، يان (رهشا نهلهمزاي) و (عزهددين نهلهدهني) کو چيروکين (نهلدوعاجي) خرغه کرين و (فهروج نهلسازي) و....

تا في دهمي بتي نهف چهند نقيسهره ل مهيداني بوون، لي پشتي سههه خو بووني چيروکا تونسي گهلهک بهرفرهه بو، نقيسهريين وي زي ل بهرامبهه مشه بوون و نهف ديارده مينا رهوشتهکي لي هاتبوو، و ژ گرنگتريين نقيسهريين چيروکين خو ل گوفاريين ب ناف و دهنگين تونس مينا (الندوه، الفكر، التجديد) و پاشکويين (العمل، الصباح الادبي، الحريه) بهلاف دکرن نهف نافه بوون:

(محهمهد مهنسور، ناحيه سامر، بنت نهلبجر، عهروسيه نهلنالوني، عومهه بن سالم، نهلتاهر قيغه، محسن بن زياف، نهحمهد مهمو، عهبدولعههزبز فاخت، مهحمود تهرشونه، محهمهد باردی، صالح نهلدههس و...) يين ماي.

دقان چيروکان دا چهند لايهنيين زياني ل تونس خويا و بهرچاق دکرن. قههرهمانين چيروکين وان، وينهه رهوشه و راستي و سوزو... ديار دکرن.

ديسان ژ چيروکنيسيين دي يين تونس (ههلول عهزونه)، کو نقيسهرهکي ب بزاقه. زينگهها تونس نيشا خواندهفاني ددهت، خهونيين سهههخو بووني ل بهري ببیت دناف چيروکين وي دا دبهه چاقن. في نقيسهري رهخنه زي يا نقيسي، ههر

ديسان مفايى ژ ئەفسانەو كەفنه باوەريان ژى كرى كو ب كەتە هيقينى
چيروكين خو، زنده بارى پهنا برن بو هيمايى.

ژ چيروكين وى (مرفا في الطريق، وقد يسال الفرهود سؤالا واحدا في اليوم).
ژ چيروكنفيسين دى يين تونس (نهعيمه ئەلصهيد) كو پتر بابەتەين
كۆمەلايه تي و پهيوەنديين ژن و زەلامان دنقيسيت.
هەر وەسان (ريم ئەلعيساوى) كو پتر ل سەر تەخين ژير دەست دنقيسيت،
لەوما گەلەك جاران بو وى چەندى پەنايى دبه تە بەر هيمايى، كو ل سەر زارى
گياندارو فرندا دناخقيت.

ژ كۆمەلەين وى يين چاپ كرى: (لماذا تموت العصفير) كو ل سالا (١٩٨٨) ئى يا
بەلاف بووى.
ژبلى فان چەند نافيين دى ل ناف چيروكا تونسى يى هەين، مينا (نافيله
زەهەب) خودانا (ججا... اه يا ججا) و گەلەكين دى.

* ئەزمۇنا سۇدانى :

گرنگترين خالين بووينە ئەگەر ژبو پەيدا بوونا فى هونەرى ل فى وەلاتى،
ئەو گوهورينين سياسى و ئابورى و كۆمەلايه تي بوون، كو رەنگە سستيهك و
لاوازيەك ئيخستە دناف فى كۆمەلە خيەكى دا. هەر وەسان كەلەپورى و ئەفسانا
كارتىكرن تيدا كر، زنده بارى كارتىكرنا بزافا ئەدەبى ل مسرى و سوري و لوبنان
و بریتانيا و ئەو پەرتوكين ژ ئەدەبى رۆسى دەهاتنە وەرگيران بو سەر زمانين
عەره بى و ئنگليزى، كو ئەو ژى ل سالىن سيهان ژ چەرخى بوورى ل
گوپيتكاچاخى خو بوون. ئەفە ژ بلى رۆلى چيروكنفيس و رەخنە گر (معاويه
محەمەد نور) كو رۆلەكى ديار و بەرچاڤ هەبوو، چ ژ لايى نقيسينا چيروكى فە و
چ ژى ژ لايى رەخنى فە، چونكى وى پشكدارين بەر فرەه درۆژنامەو گوڤارين
ئنگليزى و مسرى و لوبنانى دا هەبوون، ب تايبەت دەمى ل زانكويى ل بەيرۆت

دخواند. و ئەف نقيسەرە دهيتە هژمارتن يەكەم كەس كو چيروكا كورت ب واتايا خو يا سەردەمی ل سۆدان نقيسى و پشكداريپن وى يپن رەخنەيى ژى درۆژناما (السياسة الاسبوعية) دا شيا بەرى نقيسەران ب دەتە ريباليستى، كو كەسپن زيندى وپنه كەت.

هەر ديسان ژ خالپن دى يپن گرنگ كو بووينە هاندەر بو پتر بەلاف بوونا فى هونەرى، دەرکەتتا هەردوو گوڤارپن (النهضة و الفجر) بوون، كو بووينە ريك، نقيسەر پتربابەتپن خو ل سەر هونەرى چيروكى بەلاف كەن و ئەف نافە دوى سەردەمی دا دديار بوون:

(عەبدولحەميد محەمەد، ئەلسەيد ئەلفيل، حەسەن ئەحمەد ياسين) زيده بارى (محەمەد عشرى ئەلسەديق) كو دهيتە هژمارتن يەكەم چيروكنقيس ل سۆدان پويته دايە هونەرى كورته چيروكى و بناوشى وى دانای، كو ئەو (واتە چيروك) ژى مل ب مل وەرارو پيشكەفتنا هوزانى بچيت كو دوى سەردەمی ب خوڤه ديتى.

پتريا چيروكپن وى سەردەمی ل سەر ئەفپينى و ژن هينانى و مشەخت بوون بەرف باژيران و وەغەر... بوون.

ئەفسانەو كەلەپورى جەهكى باش دناف وان چيروكان دا گرت بوون، كو ئەو هزر دگەل هزرا وى كۆمەلى دوى سەردەمی دا دگونجا.

كولونپالستى ژى جهى خو دناف وان چيروكان دا گرتبوو، كو نقيسەر د وى ريكى دا دشپان دەربرينى ژ هەستا مللەتى بكەن، لەوما چيروكپن وى سەردەمی ب پيشپين چيروكا سۆدانى دهپنه ل قەلەم دان.

دسالىن چلان دا خواندنگەهپن هزرى ل سۆدان دەرکەتبوون و ئەف خواندنگەهە شيا بوون كارتپكرنى ل چيروكى ژى بكەن و ژ گرنگترين وان خواندنگەهان (رياليستيا سوشياليستى) بوو، كو بوويه ئەگەر بو وەرارو پيشكەفتنا چيروكى، چونكى چيروك دشپا دەربرينى ژ تەخپن نزمپن كۆمەلى و

ئەو كاودانى تېدا دژىت بىكەت و ژ گرنىگىر تىن ناپىن فى سەردەمى:

(خەلىل عەلى، ئەبو بەكر خالدا)، زىدە بارى (عوسمان عەلى نور)، ئەوى
گۇفارا (القصة) دەردئىخست، كو دەيتە هژمارتن يەكەم گۇفارا تايبەتمەند دقى
بوارى دا ل سۇدان.

ژ نقىسەرىن دى يىن كو شىن تىلپىن وان دنافا ئەدەبى سۇدانى دا ددىار:
(عەلى ئەلك، د. ئىبراھىم ئەلشوشى، ئەلزبىر عەلى، سەلاح عەلى ئىبراھىم
و...) يىن مايبى، كو گەلەك خالپىن دى كارتىكرن ل وەرارا چىرۇكا سۇدانى ب
رەنگەكى بەرفرەھ كرىن، ژوانا خورت بوونا بزافا ئەدەبى و رەخنا جىھانى دقى
سەردەمى دا و مفا وەرگرتنا چەندىن نقىسەران ژ كۆچ كرىن و خواندىن ژ
دەرڧەى وەلاتى.

ئەف ھەمى وەرارو پىشكەفتنە يا ھەفدەم بوو دگەل وەرارو پىشكەفتنا
ھۆزنى ژى كو دوى سەردەمى دا ب خۇڧە ددىت.

* ئەزمۇنا ئىمارات وەكى نمونەك بو ئەزمۇنا كەنداقى:

مىژوويا چىرۇكا ھونەرى ل مىرنشىنپىن عەرەبى نە گەلەكا كەڧنە، مىژوويا
وى ڧەدگەرىپتەڧە سالىن شىستان ژ چەرخى بوورى. ئەف چەندە ژى ھات ژ
ئەگەرىن كۆمەلايەتى يىن پىتقى، پىشى گوھورىنپىن مىرنشىنپى ب خۇڧە دىتىن،
نەمازە ژ لايەنپىن ئابۇرى و كۆمەلايەتى ڧە، ئەو پىشكەتتا كارتىكرن ل بزافا
كۆمەلايەتى ژى كرى. نەمازە دەولەت ژى ب ئەركى خۇى پىتقى رابوو دقى
بوارى دا، ب ھافىتتا چەند پىنگافان. ژوانا بەلاڧ كرنا دياردا فىركرىن ل وەلاتى
و ڧەكرنا چەندىن دەزگايپن رەوشەنبىرى و راگەھاندىن و مشە كرنا بەلاڧوك و
گۇڧاران، كو ژ لايى دەزگايپن رەوشەنبىرى و وەرزشى ڧە دەھاتنە دەردئىخستن و
ھندەك ژ وان پويته ددانە ھونەرى چىرۇكى، وەكى (اخبار دى، النصر، الشىباب،
الاهلى، الزمالك).

نېرىنەك ل چىرۇكا ھونەرى يا فى وەلاتى ل دوماھى يا سالىن شىستان و دەستپىكا سالىن ھەفتيان، دى چەندىن ناف دقى بوارى دا پېش چاف كەفن، مينا (شىخە ئەلناخى، عەبدوللا صەقەر، عەلى عوبەيد، موزەفەر ئەلحاج، محەمەد ئەلمورى، عەبدولغەفار حسىن، عەبدولعەزىز ئەلشەرھان، عەبدولرزا ئەلسجوانى) و ئەفە ب ھزرا گەلەك كەسان دەسپىكا چىرۇكا مېرنشىنا عەرەبى نىنە، چونكى ئەفە ھەمى پتر دناقبەرا پەخشانى و دەربرىن بوو ژ ھەستى و وەسان بو دچن كو دوماھى يا سالىن ھەفتيان و دەسپىكا سالىن ھەشتيان، دەسپىكا درستا چىرۇكا ئىماراتى يە و ئەف رەوشە ما، تا نافەراستا سالىن نۆتان، كو دەستەكەكا چىرۇكئقىسان دەرگەتن، شىان چىرۇكا ئىماراتى ب گەھىننە قۇناغا پى گەھشتى، كو روخسارى وى دگونجىت دگەل وى پېشكەتتا سەردەمى كو ئىماراتى بخۇفە دىتى و ژ وان نافىن ديار:

(عەبدولجەمىد ئەحمەد، محەمەد ئەلمور، محەمەد ھەسەن ئەلجەربى، مريەم جومعە فەرەج، سەلا مەتەر سەيف، ئىبراھىم موبارەك، ناصر جبران، ناصر ئەلزھرى، ئەمىنە بو شەھاب).

پشتى وى چەندى دەستەكا سىي ژ چىرۇكئقىسىن فى وەلاتى ھاتنە مەيدانى، ئەف دەستەكە شىان چىرۇكئقىن خو بىخنە دىخزەتا وەرارو پېشكەتتا كۆمەلى داو ژ ھەمى لايەننىن ژيانى فە. ژ وان نقىسەران:

(ئەسماء ئەلكتبى، محسن سلېمان، عائىشە عەبدوللا، ھودا ئەلزەرەونى، نەجىبە ئەلرفاعى).

*** ئەزمۇنا مەغربى (مەراكشى):**

تېبىنى / ئەف ئەزمۇنە پتر ل سەر رەوشا چىرۇكئقىسا ژنە ل فى وەلاتى، وەكى نموونەك بو ئەزمۇنگەرى يا ژنى دقى بوارى دا.

وەرارا چىرۇكا مەغربى دەھىتە دابەش كرن بو سەر سى قۇناغان:

قۇناغا ئىككى: ۱۹۰۵ — ۱۹۳۹

قۇناغا دوۋى: ۱۹۴۰ — ۱۹۵۰

قۇناغا سىيى: ۱۹۵۶ — ۱۹۶۱

ئەف ھەرسى قۇناغە دەينە ھژمارتن قۇناغا دامەزراندنا چىرۇكى ل فى
وكلاتى، كو ئەو ژى ھىشتا يا تىكھەل بوو دناقبەرا چىرۇكا كەفن و چىرۇكەكا
نوى. لى قۇناغا خۇ بنەجھ كرن و دەست پى كرنەكا نوى بو چىرۇك و رۇمانا
مەغربى، ل پىشتى سەرخۇبىونى دەست پى دكەت، دقى قۇناغى دا نافى چەندىن
نقىسەران يى ديارە، ژ وانان گەلەك ژى ژنن، مينا (زەينەب فەھمى) كو پىشتى
سى پەرتۇكان دەست يا ژ نقىسىنى بەرداى، لى (خەناسە بەنونە) يا بەردەوام
بوو ل سەر نقىسىنا چىرۇكى و رۇمانى و دگۆت:

نقىسىن كىشەيە و ژن ژى كىشەيەو رەھەندىن خۇ يىن نىشتامانى و
كۆمەلايەتى و رەوشەنبىرى يىن ھەين.

ژبلى قان ھەردوو نقىسەران، (ئامىنە ئەللوو) ژى، خەلاتى (مەراكش) يى
ئادابى ل سەر چىرۇكا خۇ (الملكە خانزە)، كو دگۇفارا (الانوار) دا بەلاڧ كرى ل
سالا (۱۹۵۴) ئى وەرگرت بوو.

پىشتى فى چەندى سى قۇناغىن دى تر ژى ھاتن ب فى رەنگى:

قۇناغا چوارى ۱۹۶۳ — ۱۹۷۵

قۇناغا پىنجى: ۱۹۷۶ — ۱۹۸۹

قۇناغا شەشى: ۱۹۹۰ — ۲۰۰۰

دقان ھەرسى قۇناغان ژى دا، ھەر دەنگى بلند دەنگى (خەناسە بەنونە) بوو،
تا فى دەمى نافى چ ژنن دى نەھاتبونە مەيدانى، تا گەھشتىە قۇناغا سىيى ل
پىشتى سالا (۱۹۹۰) ئى، كو ئەف مىژوويە دەيتە ھژمارتن يەكەم مىژوو، كو تىدا
(دىدارەك ل سەر كورته چىرۇكى) ھاتە دانان، ل ژىر چاقىدىرى يا (جمعيةة الشعلة
للتربية والثقافة — كۆمەلا چرا ژبوو پەروەردى و رەوشەنبىرى)، ئەف دىدارە ل

باژیږی مہراکش ہاتہ گریدان و ل وږی نافی چہندیږن ژنیږن داهینہر دہرکەتن، مینا (رہجاء ئەلتالی، رہبیعہ ریحان، لەتیفہ باقا) و ل دیف دا (عائیشہ موقیز، زہرہ زیرای). پاشی وان ژی (حەنان ئەلدەرقاوی، مەلیکە نەجیب).

ئەف وەرارو پیسکەتنە یا ہەفدەم بۆ دگەل وەرارو پیسکەتنە رہخنی ژی و تیدا چہندیږن پەرتۆک دفی بوارى دا دہرکەتبوون.

ئەف چہندە وی ناگەہینت کو نغیسەرین زہلام نەبووینە، ئی چہندیږن نغیسەرین ہەین کو دسالیږن حەفتیان و ہەشتیان دا نافیږن وان ل مہراکش ییږن دہرکەتین، مینا:

(ئەحمەد زیادی، ئەدریس ئەلخوری، محمەد زەفزاف و...) چہندیږن نغیسەرین دی.

* ئەزمۇنا ئیرانی: ⁽¹⁾

دہرکەتنە کۆمەلا (یکی بود یکی نبود – ہەبوو نەبوو)، کو یا پیک ہاتی بۆ ژ شەش چیرۆکان، یا نغیسەرئ ئیرانی (جەمال زادە) ل سالا (۱۹۲۱) ی، ئیک بۆ ژ رویدانیږن گرنگ دناف میژوو یا ئەدەبی فارسی دا. ژبەر کو ئەف نغیسەرہ، بۆ جارا ئیک بوو شیای ہونەرئ کورتە چیرۆکی، ب واتایا خو یا سەردەمی بہینتە دناف فی ئەدەبی دا، زیدە باری وی چہندیږن گریدانەک ئیخستە دناقبہرا چیرۆکا روژئافیی و چیرۆکا کەفن یا پالپشتی ب فەگیرائی فە ہە، کو تا وی دەمی ئەو رەنگە چیرۆک دناف ئیرانی دا دبەلاف بوون.

ئەف نغیسەرہ ژ نغیسینی راوہستی، تا پشتی بیست سالان، واتە ل سالا (۱۹۴۱) ی و د وی دەمی دا کۆمەلا دووی ب نافی (مامی حەسەن عەلی) بەلاف کر. ہەر دفی دەمی دا شین تەلیږن دوو نغیسەرین دی ییږن مەزن دناف ئەدەبی

[1] وەکی نموونەک بۆ چیرۆکا دەفەرئ.

فارسی دا ددیارو بهرچاڤ بوون و رۆلهکی مهزن هه بوون د پيشكهفتنا چيروكا ئيراني دا، نهو زي ههردوو نقيسه ران (صادق هيدايهت، بزرگي عهلهوي) بوون. (صادق هيدايهت) دهيت هژمارتن دانهري درستي هونهري كورته چيروكي ل ئيراني. نهو بوو هونهري كورته چيروكا رۆژنآفايي ئينايه دناف نهدهبي فارسي دا و پتر ژ چل چيروكان يين ههين. ژ كۆمهله چيروكين ههين:

- زنده بگور - ب ساخی بن ئاخكري

- سه قتره خون - سي چيكن خويني

- سگ ولگرد - سهيي كۆلانی(فهليتته)

زيده باري نقيسينا وي بو رۆمانی زي.

(هيدايهتي) زماني فه رهنسي زي دزانی و ل سالا (۱۹۵۰) ئ خو كوشت.

چيروكين في نقيسه ري ددابهش كرى بوون ل سهر سي پشكان:

۱ - هندهك چيروكين وي، بابهتین وان دكهفن بوون و قههرمانين وان كهسين ميژووي بوون.

۲ - هندهك زي بابهتین وان دنوی بوون و قههرمانين وان نهو بوون يين خهون ب پاشهروزي فه دديتن.

۳ - هندهك چيروك زي سالوخهتین ته خا كۆمهلاتی يا لاواز و چاره نقيسي وان بهر چاڤ دكهت، نهفه دهينه هژمارتن ژ گرنگترين چيروكين وي.

ههر ژ پيشينين چيروكا ئيراني ل ساليين پينجيان وهكي ديار بووی (بزرگي عهلهوي) بوو، كو ژيانا وي زي ل سهر سي قۆناغان دهيتته دابهش كرن:

قۆناغا ئيكي: نهف قۆناغه تا سالا (۱۹۴۱) ئ فه دگريت، لي ل سالا ل سالا (۱۹۳۴) ئ زي كۆمهله چيروكهك ب نافي (چمدان - چانته) به لاف

كربوو، نقيسه ر تييدا پتر يي ب كيشين دهرووني فه گريداي بوو.

قۆناغا دووي: نهف قۆناغه ژ سالا (۱۹۴۱ تا ۱۹۵۴) ئ فه دگريت. تييدا نقيسه ر

دگههسته سه‌ریخوږیا خو و داهینانی د چیروکان دا دکهت، چ ژ لایې
نافه‌روکې فه و چ ژی ژ لایې روخساری فه. وهکی چه‌وان د چیروکا
(کیله مرد - نهو زهلامې ب نافی کیله) دا به‌رجاف بووی.
هوڼاغا سیې؛ کو نه‌فه پتر یا ب ژیا‌نا وی یا تایه‌ت فه یا گری‌دای بوو، کو ژ
دهرقه‌ی وهلاتی ل نه‌لمانیا ژبه‌ر نه‌گه‌رین سیاسی دژیا.

ژ چیروکنفیسین ل پستی سالا (۱۹۴۱) ئ دهرکه‌تین (صادق چوبک) بوو، کو
کو‌مه‌لا نیکی ل سالا (۱۹۴۵) ب نافی (خیمه شب بازی - چادرا یاریین شه‌فی)
کو نافی یاریه‌کې یه به‌لاف کر. ل دیف دا و پستی چوار سالن ژ کو‌مه‌لا نیکی
دهرنیخستی، کو‌مه‌لا دووی ب نافی (انتری لوتی اش مرده بود - شلاتی ئنته‌ری
مربوو) به‌لاف کر.

ژ نفیسه‌رین دی یین مه‌زن کو دسالی‌ن پینجیان دا ل ئیرانی نافی وان
دهرکه‌تین (جه‌لال ئال نه‌حمه‌د) بوو، کو کو‌مه‌لا (دید و بازدید - دیتن و
دیتنه‌فه)، ل سالا (۱۹۴۵) ئ به‌لاف کری و فی نفیسه‌ری دنافه‌را سالی‌ن (۱۹۴۵ تا
۱۹۵۲) ئ دا سی کو‌مه‌له چیروک به‌لاف کرن، ل ژیر نافی‌ن (از رنجی که بریم - ژ
ژانی‌ن نه‌م هه‌لدگرین) و (سه‌تار - سی‌تار) نافی ئامیره‌کې موزیکې یه) و (زن
زیادی - ژنا زی‌ده)، زی‌ده باری نفیسه‌رینا وی بو رو‌مانه‌کا کورت ژی کو ل سالا
(۱۹۳۷) ئ به‌لاف کری ل بن نافی (ریقه‌به‌ری خواندنگه‌هی)، نه‌و ژی دکو‌مه‌له‌کې
دا بو ل بن نافی (پینج داستان) دا.

دیسان ژ پیشینین چیروکا سه‌رده‌می ل ئیرانی (ئیراهیم گولستانی) بوو، کو
چیروکا خو یا یه‌که‌مین دنافه‌را سالی‌ن (۱۹۴۹-۱۹۵۲) ئ دا یا نفیسی و پستی
ساله‌کې دکو‌مه‌لا (آذر ماه آخر پاییز - هه‌یفا نازه‌ری دوماهی یا پاییزی) یه
به‌لاف کر.

کو‌مه‌لا دووی (شکار سایه - نیچیرا سیه‌ری) ل سالا (۱۹۵۴) ئ به‌لاف کر، کو

نقیسه‌ری دناقبه‌را سالیڻ (۱۹۴۹ - ۱۹۵۲) ئ دا یا نقیسی. زیده باری فی چهندی
فی نقیسه‌ری دهست د په‌خسانی ژی دا هه‌بوو.

دسالیڻ شیستاندان چهند نقیسه‌ریڻ دی دهرکه‌تن، لی ترس و بی ئومیډی
دناق به‌ره‌مین وان دا ددیار بوون، ژبه‌ر وی بی ئومیډیا نه‌و گه‌هشتینی، ژ
نه‌جامی کاودانین سیاسی دژواری وی سهرده‌می و کارتیکرنا نقیسیڻین (صادق
هیدایه‌تی) ل به‌ره‌مین وان و دسفقترین نه‌خوشی دا دی بینین به‌ری
قه‌هره‌مانین خو دده‌نه خو کوشتنی. نه‌ف چهنده دناق چیرۆکین ده‌سپیکی یین
(نه‌حمه‌د مه‌حمود) ی دا ددیار بوون، وه‌کی دکومه‌لا (زائری زیر باران -
سهره‌چیه‌ک ل ژیر بارانی) دا ل سالا (۱۹۶۷) ئ به‌رچاف کریڻ.

نه‌ف نقیسه‌ره دگه‌هسته پی گه‌هشتنا خو یا نقیسیڻی دکومه‌لا (غریبه‌ها و
پسرک بومی) کو ل سالا (۱۹۷۴) ئ به‌لاف کری، کو تیدا چیرۆکا (شهر کوچک ما -
بازی‌رکی مه‌ یی بچویک) ژ باشترین چیرۆکین کومه‌لی نه.

ههر ژ نقیسه‌ریڻ سالیڻ شیستان (جه‌مال میر سادقی) یه، کو یه‌که‌م کومه‌له
چیرۆکا خو ل بن نافی (مسافره‌ای شب - گه‌روکین شه‌فی) ل سالا (۱۹۶۲) ئ
به‌لاف کر، و کومه‌لا دووی ل سالا (۱۹۶۶) ئ ل بن نافی (چشم‌های من خسته -
چاقین منین واستیای) به‌لاف کر، ل سالا (۱۹۷۴) ئ، کومه‌لا (این سوی تل‌های شن
- فی لای گریڻ خیزی).

ژ کومه‌لین دی یین فی نقیسه‌ری (هراس - ترس)، کو ل سالا (۱۹۷۷) ئ یا
به‌لاف کری، و کومه‌لا (دوالبان).

ههر دیسان ژ نقیسه‌ریڻ سالیڻ شیستان (به‌هرام سادقی) یه، کو چیرۆکین
خو دناقبه‌را سالیڻ (۱۹۵۶ تا ۱۹۶۶) دا یین نقیسیڻ و ل دیف دا یی مایه بی دهنگ،
تا سالا (۱۹۸۴) ئ وه‌غهر کری. به‌ره‌می فی نقیسه‌ری یی کیم بوو، بتنی چهند
چیرۆک یین به‌لاف کریڻ، وه‌کی (سنگر وقمقمه‌های خالی - چه‌پهر و مه‌ته‌ریڻ
قالا) و (با کمال تاسف - ب مخابنی فه) و (غیر منتزر - نه‌چافه‌ریکری) و

(سراسر حادثه - ههمی رویدان) و (مهمان ناخوانده در شهر بزرگ - میهنانی نه داخواز کری ل باژیړی مهزن) و (اوازی غمناک برای یک شب بی مهتاب - ناوازهکا خهمناک بو شهقهکا بی تافه ههیف) و (تدریس در بهار دل انگیز - وانهگوتن ل بهارهکا دلغهکهه).

ههر ژ چیرۆکنقیسین فارسی، نافى (هوشهنگ گولشیری) ژى دهیت و وی ژى چهندين بهرههه م یین ههین، وهکی:

(دخمه‌ای برای سمور ابی - گوړهك بو سفوری رنگ شین) و کومه‌لا (مسلم همیشه - وهکی هه‌ردهم) کو ل سالا (۱۹۶۸) ئی به‌لاف کری و کومه‌لا (نمازخانه کوچک من - مزگه‌فتا من یا بجویک) کو ل سالا (۱۹۷۵) ئی یا به‌لاف کری. ژ چیرۆکنقیسین دی یین ئیرانی (غولام حسین ساعدی) و ژ کومه‌له چیرۆکین وی (گدا - پارسه‌ک، یان خازخازوک) و (عزاداران بیل - به‌هیدارین بیل)، بیل ژى نافى گوندهکی یه، کو ل سالا (۱۹۶۴) ئی یا هاتی یه چاپ کرن و یا پیک هاتی بو ژ (۸) چیرۆکان، و کومه‌له چیرۆکا (ترس و لهرز) ل سالا (۱۹۶۸) و (هجرت سلیمان) ل سالا (۱۹۷۲) ئی.

چیرۆکین فی نفیسه‌ری دنایه‌هرا کورته چیرۆکی و رومانى دانه، وهکی چهوان نهو بخو دچافیپیکه‌تنه‌کی دا ل سالا (۱۹۷۴) ئی دان پیدانی ب وی چهندى دکهت.

چيروكا كوردى

وهكى ئەم دزانين هونهرى كورته چيروكا كوردى، مينا ههمى دهفهرى،
هونهرهكى نه گهلهك كهفنه و بو فئى چهندى بوجوونين جودا جودا يين ههين
كا كيزكه ميژوويا يهكهم چيروكا كوردى و ههر نفيسهرهكى يئى فياي دهمهكى
كهفنتر بو يهكهم چيروكا كوردى دابنيت، هوئى فئى چهندى زى باراپتر
فهدهگرييتهفه ههستا نهتهوايهتى، كو نفيسهرى دقيت ديار كهت كو كورد نه
كيترن ژ چ نهتهوين دى ترو نهمازه يين جيران، كو باراپتر زى داغيركهن.
تا دهمهكى درهنگ بوجوون دوها بوون كو چيروكا (له خهوما) يا (جهميل
سائيب) ى، يهكهم چيروكا كوردى يه، ئى (د. كهمال مهزههر) گوتارهك ل گوفارا
(المثقف الجديد) ى زمانى عهرهبي، ژماره (۷۱) سالا (۱۹۷۵) ئى بهلاف كرو تيدا ديار
كر كو يهكهم چيروكا كوردى يا (فونادى تهمويه) و پشتى (د. جهمال خهزنهدار)
ههرسى ژمارين گوفارا (رؤزى كورد) ل سالا (۱۹۸۱) ئى بهلاف كرين، ئەو چيروك د
دوو ژمارين وئى دا بهلاف يوون وئو چهن د ب يهكهم چيروكا كوردى ل قهلهم دان،
ئى وهكى ئەو ديبژيت چيروك مابوو ل نيشا رى و تهمام نهببوو، ئى ل ديش
بوجوونا هندهكين دى تر وهكى (مهحمود زامدار)، يان (شهعبان مزيرى) كو وى
زى ههر يئى ژيئدهرى ئيكي وهرگرى چيروك يا تهمامه، چونكى ئەگهر يا
تهمام نهبا بوجى ل ژماره سى تهمامهتيا وئى نهدهاته خوارو ل جهئ وئى چهندى
هوزانهك يا هاتى يه خوار يا ههر وى نفيسهرى ل گوفارا (ههتاوى كورد) ل بن

نافى (گازندهيڤن كوردان) ل (بپ ۲۵-۲۶) كو فى گوفارى جهى گوفارا نافىرى يا گرتى. ل ديف دا چەندىن بابەتەين دى تر ب زمانين كوردى و عەرەبى ل سەر هاتنە نقيسين ژ لايى چەندىن نقيسەران قە، وەكى (رەشىد فندى، كەرىم فندى، حەجى جەعفەر، ئەنوەر محەمەد تاهر، مەحمود زامدار، موكەرەم رەشىد و...)

د چەندىن رۇژنامەو گوفاران دا مينا:

ر. ھاوکارى — ژ ۵۸۸ ل ۲۱ / ۵ / ۱۹۸۱

گ. بەيان — ژ ۸۶ ل ۱۹۸۲

گ. کاروان — ژ ۷ ل ۱۹۸۲

گ. کاروان — ژ ۵۳ ل ۱۹۸۷

گ. مەتین — ژ ۱۰۰ ل ۲۰۰۰

ھەر وەسان چەندىن ژیدەرین دى تر.

ب فى چەندى چيروكا (لە خەوما) پاشقە دەيت و چەندىن نقيسەران چەندىن چيروكين دى تر پيش وى ئيخستن و وى چيروكى دكەنە چيروكا چوارى پشتى چيروكا (كندو) ى، يا كو ل بن نافى (چيروكا كرمانجان)، كو ب شيوهى فلكلورى ، مينا ھەمى چيروكين وى سەردەمى يا نقيسى ول گوفارا (رۇژى كورد)، ژمارە (۳) ل (بپ ۳۱) يا بەلاق كرى و چيروكا (كەرىم زانستى) ب سيەمىن چيروك دەيت كو يا ل رۇژناما (ژين) ل ۱۹۲۴) ل (بپ ۹) يا بەلاق كرى.

ب فى چەندى چيروكا (لە خەوما) دەيتە ريزا چوارى.

پروفيسور (عزەددىن مستەفا رەسول) ژى (مەلودناما شيخ حسين قازى ۱۷۹۰ — ۱۸۷۰) ب دەستپيگەكا ساكارا چيروكا كوردى دەھەژميريت.

ياسين قادر بەرزنجى دبيژيت (بوچى جليخوارم) يەكەم چيروكا كوردى يە كو چەند ھەيقا بەرى چيروكا (لە خەوما) يا بەلاق بووى.

ژبلى فان بيرو رايان ھندەك فلكلورى ب بناغى يەكەم چيروك دزانن و

ھندەك بۆچوون، نڧىسىنەكا دى كول رۆژناما (كوردستان) يا بەلاڧ بووى، ب يەكەم چىرۆك دزانن .

(د. فەرھاد پىربال) ژى، چىرۆكا (مەم و زىن) ۱ (مەلا مەحمودى بايەزىدى)، كول بن ناڧى (حىكايەت) يا بەلاڧ كرى، ب يەكەم چىرۆك دزانىت و دىيىت چىرۆكىن وى سەردەمى ھەمى ب شىوئى فلكلورى ھاتىنە نڧىسىن و دىيت ب بۆرىنا دەمى ھندەك نڧىسىن دى جھى وى چەندى يگرن و ئەڧ دان و ستاندنە ل سەر نەخرى يا چىرۆكا كوردى دى يا بەردەوام بىت.

قۇناغىن مېژوۋىيى

۱) قۇناغا سالىن شېستان و سەرھلدا نا يەكەم چىرۇكا دەقەرى:

(دەقەرا بەھدىنا و چىرۇك و سالىن شېستان!!) دبىت ناڧ و نىشانەكى

نەبەرھۇش بىت بۇ تىشتەكى ھەيى و يى بەرزە.

ئەگەر مەرۇڧ بچىتە دناڧ بابەتى دا دوى قۇناغى دا، دى بىنت تىشتەك ب

ناڧى چىرۇكى يى ھەي، ڧىجار يا چەوايەو ب چ رەنگە، ئەو ل سەر بوچوونىن

خواندەقانان دمىنت، لى ب كورتى ئەم نەشىن بىژىن ئەو ھونەر دوى دەمى دا ل

ڧى دەقەرى نەبوويە، چىرۇك يىن ھاتىنە نڧىسىن، چ ب ناڧى چىرۇك و چ ب

ناڧى سەرھاتى (كو ئەو زى بەشەكن ژ چىرۇكىن رىالىستى)، راستە ناڧەرۇكا وان

گەلەكا سڧك و سادەيە، لى كەس نەشىت بىژىت نەچىرۇكن. ژوان چىرۇكىن دوى

سەردەمى دا ھاتىنە نڧىسىن:

۱- سەرھاتىەك: نڧىسەر سالىج روشدى - گ. رۇناھى ژ / ۳ سالا (۱۹۶۰) ئى،

كو دەيىتە ھژمارتن يەكەم چىرۇك ل دەقەرا بەھدىنا.

۲- كۆمەلا (نان و ژيان): محەمەد ئەمىن ئوسمان. بەغدا سالا (۱۹۶۹)، كو ژ

پىك دەيىت ژ پىنچ چىرۇكىن زارڧەگرنى.

۳- كۆمەلا (خان و مان): سادق بەھائەددىن ئامىدى - سالا (۱۹۸۱) ئى.

راسته ئەف كۆمەلە ل قى سالى يا هاتى يە چاپ كرن، لى وەكى نقيسەرى
ل پيشەكى ديار كرى كو ميژوويا چەندەك ژ وان چيروكان
فەدگەريپتەفە سالىن شىستان و تا دوماهى يا سالىن حەفتيان
بەردەوامى يا پيداي.

۴- كەو و قدك: نيچيرفان - ر. برابى ژ / ۲۲۶. شواتا سالا (۱۹۶۸).

ئەف چيروكە يا دناف بيبلوگرافيا چيروكا كوردى دا هاتى.

۵- تۆلە سەندن: نقيسەر عەزىز ئاكرهه (عەزىز عەقراوى).

وەكى ژ ناف و نيشانى ديار يا ب زارى كرمانجى يا ژيرى نقيسى و ژ (۱۹)
بەريەران يا پيك هاتى يە و نقيسەر بخو خەلكى قى دەفەرى يە، وەكى چەوان د
(فەرەنگا ئەديب و نقيسكارين دەفەرا بەهدينان) دا هاتى.

لى نايا دەمى فان نقيسەران ئەف چيروكە نقيسين، ژبوو وى چەندى نقيسين
دا قى هونەرى ل قى دەفەرى پەيدا كەن، يان ژى وان مەرەمەكا دى تر پى
هەبوو؟

ئەگەر مروف لى بنيريت دى بينت هەر ئىكى مەرەمەكا تايبەت پى هەبوو،
بۇ نمونە:

سالج روشدى: وەكى ئەو بخو دبيريت ل دووف داخوازى يا گوڤارى ئەف
چيروكە يا نقيسى و وەكى ئەو بخو دبيريتەفە، ئەف چەندە يا ب گرنگى زانى و
(لايەنەكى مەزنە ژ ئەدەبى كوردى) و هەلبەت يا مەبەست ژى فلكلورە.

محەمەد ئەمىن ئوسمان: كاركرنا وى دراديوئى داو پيدفيا راديوئى بو
چيروكين زارفەكرنى ئەو يى پالداى وان رەنگە چيروكان بنقيسيت و وەكى ئەو
بخو دپيشەكى يا كۆمەلا خو ديار دكەت، چەندەك ژوان يين هاتينە زارفەكرن.
واتە ئەگەر ل راديوئى كار نەكربا و راديو نەيا پيدقى با نەدنقيسين.

سادق بەهائەددىن ئامپدى: ئەو بخو د پيشكى يا (خان و مان) لى دا پرسيار

دکھت و دبیزیت: کھنگی من دەست ب چیرۆکنفیسیی کرى یه و ژبهر چى؟

ل سالا (۱۹۶۳) ی، دەمى من دەرس دگۆتنه شاگردین پشکا كوردی (كولیزا لیتراتوراین) ل زانینگهها بهغدا، ئەز پیدفی پرۆسا (نەئرا) بووم كو بدهمه شاگردین خو دگهل هۆزانا دا كو بخوینن و هوی (فیری) زاری کرمانجی بین، نهمازه ئەو شاگردین ب زاری سۆرانی دخوینن و دئاخفن، كهواته دیسان ئەگەر ئەو ماموستا نهبا، وی خو ب فان نفیسینان فه نهدر، ههر چهنده وی پشتی هینگى ژى چیرۆك یین نفیسین، لی چ وهزارو پیشکتهتن دفی بواری دا بخوفه نهديتی نه، بهلکی ههر ب شیوی بهری یی نفیسی (مینا سهراهاتی یان) و فان نفیسهران بهردهوامی یا ب نفیسینی دای، لی ددویر بوون ژ نفیسینا چیرۆکی.

ب کورتی مروف دشیب بیزیت كو سالین شیستان، قوناغا پهیدابوونا نافى چیرۆکی یه (چیرۆکا هونهری) ل دهفهره بههدینا. چونکی ئەگەر تو وان چیرۆکان ب رهنگهکی گشتی بخوینی، دی بینی ههمی فهگیرانین سقك و سادهنه، دداگرتی نه ژ پهیقین كو چیرۆکی نه لقینن، بهلکی ل دووف هونهری نووی چیرۆکی، پرپیژی مشه یا دناف دا هه ی، وان چیرۆکان ژاری و ژیارا خهلكی ساده، دناف كۆمه لگهها سادهدا یین خو یاو بهرچاڤ کرین و چیرۆك پتر دناف كۆمه لگههین پیشکتهتی دا پتر سهری خو ههلدهت. پتریا روودانین فان چیرۆکان کیشین كۆمه لایهتی نه، ژبلی (سهراهاتیا) سالج روشدی كو کیشهکا راستا سیاسی یه، دەمى روودانین چیرۆکی فه دگه ریینه فه دەمى پاشاتی ل عیراقی، چونکی وهکی نفیسهر دبیزیت (بهری پینچ سالان)، واته ئەو دەم بو یی پارتین کومونیستی ل عیراقی دقه دهغه.

نافهروکا چیرۆکی ل دۆر کوردهکی خودان سمبیله، لهوما دەمى دگرن دبیزن مه ئیزدیهك ئینا.

ئهف مروفه یی ب جورئتهت بوو و عاشقی نازادیی بوو، دزیندانى دا رهفتارا بیانان دگهل دهاته کرن و ئەو وی چهندی ب دوور نابینت كو پشتی حوکمی

خۆ ب دوماهی دئینیت، نهفی کهن، یان وهکی سیاسیهکی ژ وهلاتی دهرییخن، ههر وهکی نه کورئ فی ناخی، ب تایبته پشتی ناسناما وی ژی ژئی ستاندین (بی ناسنامه کرین). دزیندانی دا دوو مروققان دبینت و دزانیت ئەفه زیندانا بیانیانه، ئیک ژئی روسی بوو، یی دی ئەفغانی بوو، یی روسی دهردکهفیت نیاسی یی کورد و کهیف خووشی دگهل ئیک دکهن، لی پولیس جقین و کریتیا ددهنی و دبیزئی ئەگهر تو پسمامی (ستالینی) نهبا، تو ژ کیشه فی کهسی روسی دنیاسی؟!.

ئەف کهسی ئەفغانی ژیی وی پتره ژ سهه سالان، ژ موریدین (عهبدولقادر گهیلانی) یه، بو دهمی چل سالایه ل عیراقی دژیت و بو دهمی حهفتیهکی یه هاتیه زیندان کرن، ب بهانا وی چهندی کو یی بیانی یه و دی ژعیراقی دهرئیخن. ههر دوو مروققین بیانی ژویری دهینه دهرئیخستن و ئەو دمینه بتنی و دکاودانهکی نهخوش دا دژیا، تووشی ئەشکهنجی و لیدان و ناخفتن کریت دبوو، گهلهک جارن دهنگ ژ دهرقهی زیندانی دهاتنه گوهان، نموونه جارهکی پوليسان هشیاری ددانه ئیک، ژ بهر خونیشادانا کومونیستان ب ههلهکفتا (ئیکی ئەیارئ)، یان دهنگی وی ژنکا دان پیدان نه ددان و ... هتد.

ل نیف شهفهکی ل دهنگی تهفه تهفهکی هشیار دبیت، دبینت پیره میرهکی پینجی سالی و زارویهکی دوو سالی ئینانه نک وی دزیندانی دا، کابرای کورد جهی خو ددهته وان و ئەو ل ئەردی شهه گرتی دروینته خوار....

وهکی نفیسهر دبیزیت، چیرۆک گهلهکا دریزه، لی ئەو وی سهرهاتی ب وی چهندی ب دوماهی دئینیت.

ئەف چیرۆکین مایی (بی ن ههر دوو نفیسهران)، ههمی ل سهه ژاری و ژیارا کوندانه دوی سهردهمی دا.

(محمدەد ئەمین ئوسمان) ی، پارچهک ژ ژیان کوردان دسالی شێستان دا یا بهرچاف کری، رهوشت و تیتالین وان، شاهی، کهفنه باوهری، خوارن، سهفا،

چاندن و... هتد.

د دوو چیرۆكان دا دهوات یین ههین، ئەو ژى چیرۆكین (داووتا لهزگین) و (ژیان و ئیغبال). نھیسهرى ههردوو چیرۆك ب رهنهگهكى هوزانى یین نھیسین، چیرۆكا ئیكى ب خوشى ب دوماهى دهیت، لی چیرۆكا دووی دگههیته دوماهیهكا تهراژیدی .

دچیرۆكا ئیكى دا (عهلی و خهجی) كورهكى شهرمین ب نافی (لهزگین) یین ههین، ههز دكهن دۆتاما وی بو بینن، ئەو ل بهر دهیت و نھیسهرى ههمی رهوش و تیتالین دهواتین وی سهردهمی یین بهر چاف کرین... خواستن و نهخت و نیشانی و شهفا خهنايي و دهوات و سهرشو سهروبهرکرنا زافای و بویكى و بویك فهگوهاستن و سهركی زافای و ... وهسان دهواتی ب خوشی دكهن.

چیرۆكا دووی دهیكا سمكوی دمریت و دبیته سیوی، دهمی مهزن دبیت، باب ههز دكهت كچ مهتا وی (حهلی) بو بینت، ئەو رازی دبیت و بو دئینن. ل سپیدههیا دهواتی زافای دقیت بچیت سهری خو بشووت، (حهل) دبیزیتی نهچه، من خهونهكا نهخوش یا دیتی، لی ئەو دبیزیت چ ژبو خهونان نینه و دهردكهفیت. دوی دهمی دا بابی وی ژى دهركهت بوو نیچیری، دهمی كوری خو دبیت هزر دكهت كیفی یه و دكوژیت، نیچیرا وی دهردكهفیت كوری وی و چیرۆك ب فی رویدانا تهراژیدی ب دوماهى دهیت و ئەف رهنهگه چیرۆكه دناف فلکلوری كوردی ژى دا یین ههین.

(محهمه د ئەمین ئوسمان) هندهك رهوش و تیتالین كهفن ژى یین کرینه

هیئینی چیرۆكین خو:

چیرۆكا (فال فهكهر) ل سهه دهرویشهکی یه، دهیته باژیران ب ئیهتا خیفزانکیی و پاره چیكرنی، بو فی چهندی، دوو ژ خهلكین باژیری دكهته ههفالین خو، بو شههرهزایی و پیزانینان. دهرویش دشیت پینچ دیناران ژ

ژنکه کی چی کت، کو دنافهرا وی و میړی وی دا یا نه خوښ بوو ، ددهلیفه کی را میړی وی ههوجهی پارا بوو دا تشتا بکړیت، دبینت پینج دینار ژ پارین وان دکیمن، دهمی ل پارا گه ریای، ل سهر نشتی هکی هلدبیت. بو نه شکه را دبیت کو دهر وی شی ژنکا وی یا هاتی یه خاپاندی و دقیت پینج دینارین خو ژی یستینته فه و دهر وی شی دهر بیخن.

دچیروکا (تسلیما مارا) دا، سهیدهک ب تداره کیڼ خو فیه دهیته بهر رویباره کی و تویرکه کی تری مار یی فی، ل ویړی دوو مرو فان دبینت، دقیت وان ب خاپینت دا تسلیما مارا بفرؤشته وان، ل دوماهیی دشیت وان رازی کت کو هر نیکی دیناره کی ژی بستینت، بهرام بهر وی نیکی، نهو بو هر نیك ژوان ب شه کروکه کی فه بخوینت، لی (محه مه د) مرو فیه کی خوانده فایه، وان پی ناگه هدار دکت کو پتريا ماران دبی ژهرن و نه فین ب ژهر ژی ددانین وان ب تهحتیکی دهیننه دهر ، دهمی وان فیای سهیدی تاقی کهن دا کو کوره مارو هه سپه ماران بگریت، سهید هیجه تا دگریت و دوماهیی ب نیكجاری خو بهرزه دکت.

دچیروکا (تقرا بچینن) دا، نقیسه ر ب رولی شیره تان رادبیت، دهمی دنیا دبوو زفستان و خه لکی چ کار نه دکرن، هر بتنی ل چایخانا دروینشتن و دومینه دکرن، دمانه بی پاره و دهر اف و زارویین وان ل خواندنگه هی دههوجهی پارا، ژبلی کو نهو بخو ژی دههوجه... نقیسه ر ب نافی خودانی چایخانی، دگهل نیك ژ وان ب نافی (سمائیل) دناخقیق دبیژیتی:

هوین نابینن کو بازار یی پره ژ دهرامه تین زفستان؟ بهقلی و کهره فس و سپیناخ و تفرو... هتد، ههمی ژی ل قیره دهینه چاندن .

دهمی سمائیل دهیته نک (عهبد) ی دوکاندار کو دی سهیکی ژی کړیت، نهو زی هر وی شیرتی لی دکت، کو تری و فیقی دبیته سهیك و ریچول (مربی) و شهربهت. نهو ژی گوهداری یا وان دکت و دزانیت کو کار ژ دومینی و قهرداریی و ژاریی باشته.

ديسان (سابق بهائه ددين ئامىدى) زى پارچەك ژ ژيانا كوردەوارىيى دناف دەقىن خۇدا يىن بەرچاڭ كرىن. دەمى خواندەك دناف چىرۆكىن (سەرھاتىيىن) وى دا دەيتە كرن، دى بىنين كو وى ئەو ژيان ب ھویری يا فەگىراى ، وى ئەو چىرۆك پتر يىن بۆ لايەننى زمانى فە برين و پويتهكى مەزنترى دايە وى لايەنى، بۆ فى چەندى گەلەك پويته نەدايە لايەنن ناقەرۆكى و تەكنىكىن چىرۆكى، لەوما دى بىنين گەلەك پەيڭن نە بەرەلاڭ و ئىديويمىن كوردى گۆتنيىن مەزنان (كو بنواشى گەلەك چىرۆكانە)، مشە يىن دناف دا ھەمبىز كرىن. دىبىت ئەفى چەندى كارتىكرن ل وان ناقەرۆكا كرىت.

چىرۆكا (مالا بەختىار و سەرو دل خوشى)، نقيسەرى چىرۆك يا كرى يە جوار پشك:

پشكا ئىكى: (سپىدەكى زوى ل مالا مەمى)، تىدا ديار دكەت كو ئەفە خىزانەكا گەلەك پىك خوشە و ئەندامىن وى ژ دەيك (خوناف) و باب (مەمى) و كور (شىرو) پىك دەيت. نقيسەر سالۆخەتا وى چەندى دكەتن كا چەوان سپىدى ژ خەو ھىيار دبن و پىڭفە تىشتى دخون و ھەر ئىك دچىتە سەر كارى خۆ. باب زىرنىگرو شىرو خويندكارو دەيك كابانى.

پشكا دووى: (ئىڭقارەكى ل مالا مەمى)، كو ل ئىڭقارەكى ئەندامىن وى خىزانى پىڭفە دروينن و ديار دكەت كا چەوا كادا دخون پەسنا ئىك دكەن و پىڭفە دىبەختەوهرن و برىارى ددەن رۆزا پاشتر ئىڭقارى بچنە مالا لەوھندى.

پشكا سىي: (سەرھانا مالا لەوھندى)، ل وپرى ژنك و زەلام جودا دروينن و ھەردو كورپن وان زى جودا دروينن. دوو سەعەتان ب رىز گرتن ل وپرى دىمىن و فەدگەرىيىنەفە مال.

پشكا دوماھىي: (ل ناف رەزى)، ل بەھارى ئاخفتنا وان دچىتە سەر رەزى، كو

ئەفە سى سالن وان دەست ژى بەرداين و پيگفە بريارى ددەن شين
كەنەفە. دچنە ناف رەزى، گيانداران ژ ناف دەرديخن و چايى فەدخون
و كارى رەزى و (ئافەدانكرنى) دكەن.

چيروكا دووئ: (كاركەرى خۇبە، خۇشتقىي خەلكى بە). ئەف گۆتنە بنواشى
چيروكەكى يە، تيدا شقان و دلوفان دوو پسمامن، هەردوو دىبى بابن، هەر ئيك
ژوان خويشكەك و دەيكەك يين هەين، دلوفان يى خەم خورو شۆلكەرە، لى شقان
هەفدژى وى يە، يى ب هيفيا دەيك و خويشكى فە و ئەو وى ب خودان دكەن.

رۆژەكى هەردوو پسمام ئيك دىينن، كەيف خۇشئى دگەل ئيك دكەن،
پرسیارا حالى ئيك دكەن، بۆ دلوفانى ديار دبیت كو شقان چ كاران ناكەت و يى ب
هيفيا ژنكافە، شيرەتان لى دكەت، لى شيرەتین وى بى مفا دچن. رۆژەكى دەيكا
شقانى بوغومتى فەدگەريپتەفە مال، كو هەندەكان تان لىدابوون، گۆتبوونى تا
كەنگى هەو بە خودان كەين؟ خويشك هيش پۆسیدەتر فەدگەريپتەفە. شقان
دبىژىتى دى خازخازوكىي كەم، دەيك پتر لى تۆرە دبیت و وى هشير دكەت. ئەو
ژى پەشيمان دبیت و قەستا پسمامى خۆ دكەت كو يى بوويه بازارگان و شقان
ژى دبیتە خودان كار و چافى خۆ ددەتە خويشك و دەيكا خۆ.

چيروكا (خالا خارزا راكرن، ماما برازا بن ئاخ كرن) كو يا ل گۆقارا
(برايەتى) ژمارە (۵) سالا (۱۹۷۰) ژى بەلاف بووى، ل سەر خيزانەكا بەختەوەرە، ژ
(تەمو) يى (۷۰) سالى ژنكا وى و دوو كورو كچەكان ب نافيین (ديلو، خۇشەفى،
پيروژ) پيگهاتى يە، ئەف خيزانە ب خۇشى دژيان و تەمو مرؤفەكى خۇشتقى
بوو، هەفدژى هەردوو برايین خۆ (جانگير و نەفرۆز)، كو خەلكى حەز ژ وان
نەدكر. تەمو دمريت و دەليقە بۆ هەردوو برايان هەلكەفیت كو دناقبەرا عەيالى
تەموى و دەيكا وان دا باخفن و دناقبەرا وان دا نەخۇش كەن. ل دەستپيكي
نەشپن كەسى دەسەردا ببەن، لى بى بەختى ب ديف ژنكى فەنان و عەيالى وان ژى

باوهر کرن. ل سپیدهکی ژنکا تهموی نه چار کرن بچيته نك ههر دوو برايین خو
(لهزگين و لهوهند)ی. دهمی رۆژهکی عه یال ژ خهو هشیار دبن، دهیکي ل مال
نابینن. گه لهك پۆسیده دبن و شهري ماما دکهن و ل دیف دهیکي را دچنه مالا
خالو خال ب گهرمی بخیرهاتنا وان دکهن و پیک خوش دبنهفه.

چيروکا (ههر ئهو وارده، به لي نه ئهو بهاره)، ئهف گۆتته ژي يا بوويه بنواشي
وي چيروکي. رویدانی و ئه دهگه ریینهفه بهري شهري جیهانی ي ئيکي، ئهو
دومه ي کولب و خه لا لي رابووی، دهمي (سهفه ر بهرلکي)، خه لك ي برسي بوو،
ژ لایه کی فه دکه تنه ددهستی جاندرمان داو ژ لایه کی دی فه دکه تنه ددهستی
ئاغایان و زۆرداریا وان دا، خه لك د نه چار بوون ژ بهر ب رهفن، کو ئیک ژ وان
مالان، مالا (سیفدینی) بوو، ژ (مه لازلگری) به رهف ماله کا کورد ل سوړی فه
چوون، ئه فه ژي ماله کا ب ناف و دهنگ بوو، ئهو پیکفه حه ویان و وان دهست ب
جو تیار ی کر، لي وان ههر بیریا وهلاتی خو دکر. دهمه کی شو ره شه کا مللی ل
ویری رویدا و پشتی شو رهش ب سه ردکه فیت، قه ستا واری خو دکه ته فه، لي وار
خرابتره و ئهو مرؤفین یاش و خوش مرؤف لي نه ماینه، ئینا کابانیا وی
(گولپه ری) ئهو گۆتن گۆت....

گۆتتا (یا گران به دا یا گرافی بی) ژي بنواشي چيروکه کی یه. ل مه ها
نیسان (نازدارا) سیه سالی دگهل خویشک و برايین خو قه ستا ناف ره زی دکهن،
نازدار ب ریکی فه کچکه کا جوان ب نافی (په ریزاد) دبینت، دبیریتی من ناف و
دهنگین ته و راگرتنا ته یین بهیستین و ئهو گه لهك گازندا بو دکهت کو خه لك
وي ب ساویلکه و هه لهه لی دزانن. نازدار وي شیرهت دکهت کو گه لهك دگهل
زهلامان نه ئاخفیت و سه ری خو ژ بهر وان بلند نه کهت و بو وان ل دۆر خو نه
زفریت، چونکی کو مه لگه هی مه ی و هسانه.

ئهو گوهداریا وان شیرهتان دکهتن و ئیدی خه لك چ ئاخفتنا ژیرا نابیزن و
راگرتی دمینت.

پشتی قى چەندى، پېنگافا ئىكى ژ سەرھلانا قى جوړى ھونەرى ل
بەھدینان ديار دبیت.

۲) قۇناغا (۱۹۷۰ - ۱۹۷۴):

ھەلبەت قۇناغا پشتى سالا (۱۹۷۰) ى و پشتى راگەھاندنا بەیانناما (۱۱) ى
ئادارى، كو تیدا كاودان ل كوردستانى ب رەنگەكى گشتى ھاتە گوھارتن و چوو د
قۇناغەكا گرنگ و ميژوويى دا و ژ ھەمى لايانفە. كو ئىك ژوان لايەنى ئەدەبى و
رەوشەنبىرى بوو. نەمازە كرمانجى كو ژنوى چوو دناف قۇناغەكا نوى دا. د قى
قۇناغى دا پشتى نەھ سالىن شەرى ئارامى كەتە كوردستانى. ئىدى دەليقە
ھلەكت. رۇژنامە و گوڤار دەرکەتن، كۆمەلە و ريڭخراوين تايبەت ب رەوشەنبىر و
نقىسەران فەھاتنە دامەرزاندن. زمانى كوردى بوو زمانى فەرمى ل خواندگەھان.
ئەفە و چەندىن خالىن دى بوونە فاكتر كو پويته ب زمانى كوردى بيته دان و
پتر بيتهمەيدانى و رۇژ بو رۇژى وەرار و پيشكەتن ب خوڤە ديت و خورتر لى
دھات. لى چونكى چىرۇكا ھونەرى دناف رەگەزىن دى يىن ئەدەبى دا رەگەزەكى
گەلەك كەفن نەبوو مينا شعرى و ئەزمون ب خوڤە نەگرتبوون لەورا دى بينين
رەنگە تىكەھليەك يا ھەى دناقبەرا چىرۇكا مللى و چىرۇكا ھونەرى دا دق
قۇناغى دا و گەلەك ژىك نەدھاتە فافارتن و دبیت نقىسەرىن وان يان ھندەك
نقىسەرىن وان وەسان بوچوون كو ھەر ئەوھ چىرۇك، لى ئەو بخو چىرۇكا مللى
بو، يا كو ل سەر زارى پىرو كالان فە دكۆچك و ديوانانقە دھاتنە گوتن.نمۇونە
ژى ل سەر وان (چىرۇكان) كو دھەر دوو ژمارىن گوڤارا (چيا) دا ل سالا (۱۹۷۱) ى
دا بەلاڤ بووين. كو ئەزى دوى باوهرىي دا، وان وەكى چىرۇك يىن نقىسىن
نەوھكى فلكلور. چونكى وان (ژىدەرى) وان نەگوتىنە و رەفتار وەسان ياكرى
وەكى چىرۇك و گەلەك ژ وان وەكى چىرۇك يىن دارشتين. لى ئەو بخو تىكدا
فلكلورن و دبیت ئەف چەندە تىشەكى سروشتى بيت بو ئەدەبەكى مرؤف دىت

- بېژیت دى ژنوى سهري خو هلدت و بو زمانهكى كو ژنوى خورت دى هيتو مهيدانى. نهو چهند چيروك و سهراهاتيپن د گوڤارا چيا دا هاتين نهفهنه:
- ۱- مالى مهردى و چروكى وهكو نيك دچيت // فهپسهل مستهفا.
 - ۲- شقان و دز // سهگشان عهبدولحهكيم.
 - ۳- گوهى فروتى سهيى فهروتى // فهپسهل مستهفا.
 - ۴- نهلياسى ژار // رهشيد فندى.
 - ۵- چهوا سه بوويه دوست // مستهفا نهلحاج، كو نفيسهري ل سهر نفيسى يه چيروك بو زاروكان.

ههروهسا گهلهك ژ فان چيروكين دوى سهردهمى دا دهاتنه نفيسين. نهگهر ژ هزر و دارشتنا نفيسهري ژى بيت، ههر ل ژير كارتېكرنا فلكلورى فهبووينه. نمونه ژى ل سهر وى چهندي دوو چيروكين (ساق بههائهدين ناميدى) نه، كو دوى دهمى دا يپن نفيسين (شير ههر شيره چ ژنه چ ميره) و (دزى خوماله، دهگرتنا بهتاله). نهو ههردوو ناف و نيشان دوو گوتنن مهزنانه، لى نفيسهري دوو چيروك ل سهر وان گوتنان يپن فههاندين و نهو دووگوتن يپن كرينه هيڤينى ههردوو چيروكان. چيروكا نيكى ل بنارا چيايهكى گوندهكى خوش و ب ناف ههبوو، گوندين دهورو بهرچاف پى نهرادبوون. ئيقاريهكى ججیل و زهلامين وان چووبوونه نيچيرا پهزكيفيان هندهكان ب سهر وان دا گرت وبهزينه جوخينين وان داگرتن داببهن، لى سينهم خان دناف گوندى دا دهردكهفیت. داسهكى رادكهت و گونديان هاندهت و ههر نيكى تشتهك (چهكهك) راكر وسينهم بهرى وان كهت و زهلام ل دويف دنكى وان هاتن، نههیلان ببهن و كهيفا بابى سينهمى گهلهك هات و روئى ژنكى دناف كومهلى دا ديار دكهت كو (شير ههر شيره چ ژنه چ ميره). د چيروكا دوويى دا قههرهمانى چيروكى بازارگانهكه، خهلك گهلهك حمز ژى دكهن نافى وى سيامهنده، چهندنژن يپن هينايين لى يى بى

عهیاله، ل سپیدهکی دهمی ژ نھیژا سپیدی ددرکهفتیت. زاروکهکی ل بهر دهری مزگهفتی دبینیت دئینته مال ل سهری دفتیت نافی وی بکهنه بی کهس. لی دوماهیی دکهنه خوشهفی دترسن و پرسیار کهت کابو ئەو ناف داناینه سهر؟! خوشهفی مهزن دبیت و (بابی) وی بازرگانیا خو دکهنه د دهستان دا. لی ل دوماهیی بو (بابی) وی دیار دبیت کو یی دزیا ژ پارین (خو) دکهنه و ژ قاسی دهینته دهر. چونکی کلیلا قاسی بتنی یاف وان ههر دووان. (باب) شیرهتان لی دکهنه کو دزیان ژ خو نه کهن ئەگهر ئەفرو فان دزیان بکهن. سوباهی دی یین مهزنتر ژ خه لکی کهت و گوتنا نافبری ل سهر وی دهیت کو یی زیانا خو (دزیا) خو بکهت دهرگرتنی چ مقایی خو نینه. ئەف تیکهه لیا دنافهرا چیروکا مللی و چیروکا هونهری دا پتر دناف چیروکین (علی نقشبندی) دا ددیارن کو د پهرتوکهکی دایین بهلافکرین ل ژیر نافی (چیروکیت کرمانجی) کو ب رهنه کهکی گشتی تیکهه لیه که دنافهرا سهرهاتی وشیرهت و چیروکین فلکلوری و ژ دارشتا نفیسهرینه و دهسپیکا بزافه که یه ژ بوو نفیسینا چیروکا هونهری لی دیسان ژیدهرین وان دهست نیشان نه کرینه چیروکا (تیروک) بزافه که نفیسهری یا دارشتی، مروف دشتیت بیژیت چیروکه کا رهخنه یی یه. تیدا ژنکه کا قهره چ تیروک و که چکان و... هتد دفرۆشیت. دا کو خو و زاروکین خو پی ب خودان کهت. ل جهه کی ژنکه ک پرسیارا بهایی تیروکان ژی دکهنه. ئەو دبیزیت ب سی دهره مان ژنک دبیزتی تو ب سهری میړی خو ئەرزانترب فرۆشه من لی برینین وی دهینه فاهکولان دهرکهفتیت میړی وی شههیده و کهس پویته ی پی ناهدت و خانه نشین ژی بو نه دهرکه تیه، ههرچه نده بو گه له کا یادهرکه تی. ژبلی فی چهندی (چیروکین) دی ب رهنه کهکی گشتی سهر بوور و سهرهاتی و شیرهتین روژانه و ب تایهت ل گوندان رویداینه.

(چیروکا چه لهنگ) شه قبییره کا گوندانه ل سهر زیره کی و چه لهنگی. دناخسن کا کی دی ویریت فی شه فی بجیته شکهفتی؟ فهقیه ک خو دبه را دکهنه

كو دى چيت دارهكى دشكهفتى قوتيت وهكى نيشان. دا سوباهى ههمى بزنانن كو راسته يى هاتى، لى ژبهه تاريى پيسيرا وى دكهفته بهر دارى (سنگى) و دهمنى رادببتهفه، نهشىت رابيت و ژ ترسان دا دمريت. ل بهرامبهري وى نيچيرفانهكى گهلهك زيرهك يى هه. جارهكى دشكهفته رهشى فه دههبا ههفالى وى بربوو، لى ل دويماهيى پشتى چهند سالان وى نهو دههبه كوشت.

(چيروكا قهبلان ناغاي) كوشتنا مهمويه ب دهستى دهيكى. چيروكا (ئاخفتنهك) جوٲتياركهوهكى بو مهزنى خو دبته، لى مهزنى وى كهوى ژى وهردگريت و سهه ژى دكهت كو كهو دوژمنى سهريى خوٲيه.

(چيروكا رهزيل حال) مرؤفهكى ههيبى يه، لى يى چرويكه و عهياى وى هندهك ژبهه درهفن و هندهكا دهرديئخيت و كهس نزانيت كا وى چ ههيه و (چيروكا) ديار دكهت كو چ تشت مرؤفى تير ناكهت ژ ئاخى پيٲهتر.

(چيروكا بى بهخت) سهرهاتيهكا فلكلورى يه. ل سهه خيانهتا ژنكى يه پشتى ميرى وى دمريت و پشتى شوى ب ميرى دووى دكهت. ميرك ژى داخواز دكهت كو، پشتى نهو دمريت. سمبلايت وى نهتراشيت و شهرمزار نهكهت.

(چيروكا فيلايت ژنكا) ديسان سهرهاتيهكه، مهلايهكى دفتيت فيلايت ژنكا بنقيسيت، لى ژنكهك ئيكا هند ب سهري دئينيت كو دهست ژ وى كارى بهردهت و نهنقيسيت.

(چيروكا زانا) ديسان سهرهاتيهكه، نهخوشى دنافبههرا كورى و بابى دا، كو بابى دفتيت كورى زربههه بكهت ژ نهگهريى كارتيتكرنا ژنبابى، لى دچنه ئاميدى و بيك دهينهفه.

(چيروكا سهه هاتيهك) ل سهه داديا مير محهمهدى ميرى بوٲانه، كا چاوان شريعهتا ب ريٲه دبته بيبى مهلا.

(چيروكا ميركى ماسيا) ديار دكهت كا چهوان ژنكهك دشبته ميرى خو دهمنى دوو ماسيا دكهته ناف خهتا جووتى دا ل ئهردى ديم و چهوان باوهر دكهت

و چەوان خەلك وى ب دىن دزانن.

(چىرۇكا مارگىر) ل سەر گرتنا مارا و پېقەدانا وانە.

(چىرۇكا مالى حەرام) دگەمىەكى دا مەيمىنكەك كىسكى ئىكى درەقنىت.

مالى وى يى حەرام دچىت و يى حەلال دمىنىت.

(چىرۇكا بى بەخت) ل سەر مېركەكى يە. ئەردەكى دىم يى ھەى، گۆتە

ئەندازىارەكى بۇ من بىرەكى لى ب كۆلە دى دوو سەد دىناران دەمەتە، لى

دوماھىي پارىن وى نادەتى و مار پېقەدەت و ھەر ئەندازىار لى دبىتە خودان و

دبىت ئەف چەندە نقىسەرى وەكى شىرەت نقىسى بىت.

دىسان (چىرۇكا دروستى) زى دبىت رەنگە بزافەكا باش بىت بۇ نقىسىنا

چىرۇكى. تىدا ل باژىرەكى ئىكى دكرە ھەوار (خلاس نەكەن يى مللەت كوشتى).

ئەو زەلام ھەيامەكى بەرزە بوو، جارەكا دى دىار بووقە و دكرە ھەوار (ئەوئ

مىللەت كوشتى من يى گرتى و يى ل مال) خەلك ترسىان. گۆتن فى دىنى يى

كوشتى. وى زى تابىتەك ھىنابوو نەينىكەك كرىوو تىدا ھەچىي ل سەر تابىتى

رادكەت، خۇ تىدا دبىت و نقىسەر وەسان بۇ دچىت كو (كىمن يى راستيا خو چ

دبىژن و گەلەكن يى خەلەتىن خەلكى دەھژمىرن).

(چىرۇكا فىل) ل سەر فىلېن ئاغايەكى نە ل كەسەكى خەلكى گوندى دەمى

پېكفە دچنە باژىرى.

(چىرۇكا نوكتەزان) سەرھاتىەكە دەمى ھەر ئىك ئافى دئىنىت و فەدخۇن.

(چىرۇكا پىمباشى) ل سەر خودانكرنا پشىكەكى يە. لى ھەر پشىكە و ھەر

مالى پىس دكەت. فىچار ئەگەر ئىكى نە ھەژى و پلەكا مىنا پىمباشى وەردگرىت

دى چ كەتن؟

(چىرۇكا شەھەرزا) سەرھاتيا مرقفەكى يە. دوپربىنەكى بەرامبەر (۱۵)

دىناران دەتە دكاندارەكى. لى دوپربىنە ناچىت و دوكاندار ب شەھەرزايا خۇ

پارىن خۇ دزقرىنەتەفە.

(چيروکا زيدهکاري) سه ربور و سه رها تيا کونه مي ره کي يه. ده مي به ري کاري ن چه وت دکرن کو ببنه جه مي مه ترسي ن دفي ره دا ديارديت کا فلکلوري چهند کارت يکرن ل وان نقيسينان يا کري، لهوما مرو ف دشي ت بي ژيت نه فه قوناغا فافارتن چيروکا هونه ري يه ژ چيروک و سه رها تي ن فلکلوري. لي نه فه هه مي وي چهندي ناگه هينيت کو چيروکا هونه ري ب ني کجاري نه هاتيه نقيسين، به لکي رهنگه بزاف ژبو وي چهندي ي ن هاتينه کرن، دبیت ساده يه ک ب خو فه گرتبيت، لي ديسان دي بي ژين چيروک يا هاتيه نقيسين. نموننه ک لسهر وي چهندي چيروکين (سهنگه ر. نه نوهر محمه د تا هر - ره شيد فندي - محمه د نه ترو شي) دبه لافوکا (هيشي) دا به لاف بووين يان نه و چهند چيروکين دبه لافوکين وي سه رده مي دا به لاف بووين، نه مازه روژ ناما هاوکاري و گو قاري ن روژي کوردستان و به يان کو دي نامازه دهينه ناف و نيشانين وان چيروکان و ناف نقيسه ران و روژ و ميژوو و ژماره ي ن وان وه کي چه وان دبيلوگرافيا دا هاتين:

ر: هاوکاري ژ / 6 سال 1970ئ	عه لي نقشه به ندي	بکوژم نان نه	1
ر: هاوکاري ژ / 7 سال 1970ئ	عه لي قشه به ندي	فرتو فيلن ژنان	2
ر: هاوکاري ژ / 9 سال 1970ئ	عه لي قشه به ندي	شاره زا	3
ر: هاوکاري ژ / 14 سال 1970ئ	عه لي قشه به ندي	شوي نا باشي	4
ر: هاوکاري ژ / 16 سال 1970ئ	عه لي قشه به ندي	مي رکي ماسيا	5
ر: هاوکاري	محمه د بري فکاني		

۶	مالی حەرام	ژ / ۱۷ سال ۱۹۷۰ئ
۷	سەرھاتیەك كەفەن - جەمباز	ر: ھاوکاری ژ / ۲۱ سال ۱۹۷۰ئ
۸	سێ دەلیقە	ر: ھاوکاری ژ / ۲۲ سال ۱۹۷۰ئ
۹	مارگیر	ر: ھاوکاری ژ / ۲۸ سال ۱۹۷۰ئ
۱۰	خۆ لێكدان	ر: ھاوکاری ژ / ۲ سال ۱۹۷۱ئ
۱۱	ژفان	ر: ھاوکاری ژ / ۸ سال ۱۹۷۱ئ
۱۲	پرببژی	ر: ھاوکاری ژ / ۳۹ سال ۱۹۷۱ئ
۱۳	دەرەبەگی	ر: ھاوکاری ژ / ۱۰.۸ سال ۱۹۷۲ئ
۱۴	ترس چ دكەت	ر: ھاوکاری ژ / ۱۱۱ سال ۱۹۷۲ئ
۱۵	خودئ كەسئ ناھیلێتە بئ هیقی	ر: ھاوکاری ژ / ۱۱۷ سال ۱۹۷۲/۵/۲۰ئ
۱۶	دئی دایكئ	ر: ھاوکاری ژ / ۱۱۸ سال مایس ۱۹۷۲ئ
۱۷	سەرھاتیا شاقولی	ر: گ- رۆژی كوردستان ژ / ۸ سال مایس ۱۹۷۲ئ
	خدر سلێمان	ر: ھاوکاری

۱۱۹ / ژ سال ۱۹۷۲/۶/۳ئى		ئىفارا دوماھىبى يى	۱۸
ر: ھاوکارى ژ / ۱۱۹ سال ۱۹۷۲ئى	ھەجەر عەلى بامرنى	من نەگەھىنەھەقى من	۱۹
ر: ھاوکارى ژ / ۱۲۴ سال ۱۹۷۲ئى	خليل ھەکارى	گولەکا پووجلى ژ باخى ژيانى	۲۰
ر: ھاوکارى ژ / ۱۴۲ سال ۱۹۷۲/۱۱/۱۷ئى	گيلان چەلەبى	دۆستىنيا رويقى	۲۱
ر: ھاوکارى ژ / ۱۴۹ سال ۱۹۷۲ئى	فوزى ئەتروشى	لەنگەكى فى ژيانى	۲۲
ر: ھاوکارى ژ / ۱۵۱ سال ۱۹۷۲/۶/۲۶ئى	خەليل جندى	بتان پشكىنين	۲۳
ر: ھاوکارى ژ / ۱۵۶ سال ۱۹۷۲/۲/۲ئى	خەليل جندى	بووگا بەرداي	۲۴
ر: ھاوکارى ژ / ۱۵۶ سال ۱۹۷۲/۲/۲ئى	سەگفان عەبدولھەكىم	تەژى خۆش كر و من ژى	۲۵
ر: ھاوکارى ژ / ۱۵۸ سال ۱۹۷۲ئى	ھەيدەر نيزام	بەرى ب گەھت	۲۶
ر: ھاوکارى ژ / ۱۶۲ سال ۱۹۷۲ئى	خەليل جندى	خەونەك و بىرھاتنەك	۲۷
ر: ھاوکارى ژ / ۱۷۲ سال ۱۹۷۲/۶/۲۲ئى	فارس عەبدوللا ھەمو	بويكا ناغاي	۲۸
ر: ھاوکارى ژ / ۱۸۵ سال ۱۹۷۲/۹/۲۶ئى	عەبدى دھۆكى	سەرھاتىەك	۲۹
ر: ھاوکارى	شالوك		۳۰

١٩١ / ژ سال ١٩٧٣/١١/٢		بهیله	
ر: هاوکاری ژ / ٢١٥ سال ١٩٧٣/٤/٢٦	فارس عهبدوللا حه مو	ره زفان	٣١
ر: هاوکاری ژ / ١٢ سال ١٩٧٤	عمر عه لی بادی	بازیری	٣٢
ر: گ- روژی کوردستان ژ (٢١-٢٢) سال ١٩٧٤	فاروق نامیدی	ژیانه ک ل کوردستانی	٣٣

دقان چیرۆکین نافیری دا ئەز باوهر دکهم وان نفیسه ران ژ ی دیسان نهشیاینه خو ژ فلکلوری دویری یخن و فلکلوری راسته و خو یان نه راسته و خو کارتیکرن یالی کری و نه گهر چیرۆکه ک ژ دارشتنا نفیسه ری ژ ی هاتبیته نفیسن، ب رهنگه کی ساده یی هاتیه نفیسن و نموونه ک ل سهر وی چهندی (چیرۆکا ژیانه ک ل کوردستانی) یا فاروق نامیدی کو ئەو (چیرۆک) وه کی سهرهاتیه ک یا فهگیرای، تیدا پارچه ک ژ ژيانا کوردستانی یا بهرچا ف کری دهمی بهفر دباری وسه قا گه له ک نه خوش دبوو، دیسان سالوخته ی کانیی و مالان و ب تایبهت ئەو وه کی پیشمه رگه ک دناخفیت دهمی کیرویشکه کی د کوژن و دهینه ناف گونده کی دا و وان ل سهر مالان به لاف دکهن، لی ژ سهرما نانقن تا ئا گری خوش نه کهن. ههروه سان چه ندين ديمه نیی دی یین دناف وی (چیرۆکی) دا ههین. و ل دویف ههرا من راسته ئەف قوناغه ژیک فافارتنا چیرۆکا ملی ژ چیرۆکا هونه ری یه. لی ئەفه وی چهندی ناگه هینیت کو چ پینگافیین باش نههاتینه هافیتن د فی بواری دا و ئەف دوو نموونه به لگهنه ل سهر وی چهندی:

(چیرۆکا ریکا نازادی) یا (محهمه د عه لی ئیبراهیم کوچهر) کو ل گوفا را بریاهتی ژ ٤/سال اخول ٢ ل دهستیپکا ئەیلولا سا (١٩٧٠) ی به لاف بووی تیدا

لهزکين پيشمه‌رگه‌کي قه‌هرمانه نه‌و هه‌فزي‌نا خو (شرين) گه‌له‌ک هه‌ز ژ ئيک دکهن، ل ني‌ف شه‌فه‌کا دو‌ماهيا هاهيني دفي‌ت رابيت و بچيت ب گه‌هيت هه‌فالان. لي به‌ري بچيت هه‌فه‌يه‌ينه‌کي دکهن و ل سه‌ر پيشمه‌رگايه‌تي و قه‌هرمانايي و مرني (شه‌هيد) بووني دئاخفن، شرين دبي‌زي‌تي به‌س خو ب مي‌ريني بينه‌ده‌ر. لي نه‌و بهايي مرني ب چ نادانيت به‌رامبه‌ر فيانا وه‌لاتي ل سه‌ر وي چهندي دئاخفيت کا چه‌وان ميري خه‌لاته‌ک ته‌رخان کري يه بو وي که‌سي وي دده‌ته ده‌ست ميري... خاترا خو دخوازي‌ت و دگه‌هيت هه‌فالان و دچن. ل وي ني‌ف شه‌في و ل دويف داخوازي‌ا وي بخو (که‌ريم) وي ته ده‌ستي ميري، ب وي ئنيه‌تي کو پشتي خه‌لاتي وه‌ردگرن بشين جاره‌کا دي رزگار که‌نه‌فه و نه‌گه‌ر نه‌شيان زي، مرني چ بهايي خو ل به‌رامبه‌ر وه‌لاتي نينه. دکهنه ده‌ست ميري دا و ده‌يته سي‌داره‌دان و (که‌ريم) خه‌لاتي خو کو پينچ هزار دينارن وه‌ردکريت و بو شوره‌شي دهنيريت دا چه‌کي بو پيشمه‌رگه‌ي پي کرن و ناما له‌زگيني دگه‌هيت هه‌ري‌ني کو تي‌دا په‌سنا وه‌لاتي دکه‌ت کا چه‌وان مرو‌ف دچيت، لي ئاگري شوره‌شي دمينيت هه‌ل - دفي چيروکي دا نفيسه‌ري وي يي شي‌اي چيروکه‌کي مينا سالي‌ن هه‌شتيان و ژ هه‌مي لاي‌نقه داريزيت و يي خو ژ قابلي کلاسيکي و فلکلوري دايه پاش و مه‌نه‌لوژ و فلاش و.... هه‌مي يين دنا‌ف خو‌دا هه‌مب‌يز کرين ده‌مي به‌حسي زاروکيني‌ا خو دکه‌ت کا چه‌وان دفي‌ا چي‌اي ب هور گومينيت و....

هه‌ر وه‌سان ره‌خنه و سالو‌خه‌ت و قه‌هرمانی و خو‌گوري کرن تي‌دا د خويا و به‌رچافن و نه‌ز باوه‌ر دکه‌م نه‌گه‌ر في نفيسه‌ري به‌رده‌وامي دابا چيروکي دا نه‌و ئيک بيت ژ چيروکني‌سين ده‌فه‌ري، لي ده‌نگي وي پشتي هينگي يي قه‌تي‌اي هه‌ر ديسان چيروکا (گولا وه‌ري‌اي) يا مه‌مو بارزاني کو ل گو‌فارا (برايه‌تي) ژماره (۸) سه‌ره‌تيا چ - دووي سال (۱۹۷۰) يا ده‌رکه‌تي و ئامازه د چ ژي‌ده‌ران داپي نه‌هاتيه‌کرن. تي‌دا نفيسه‌ر باسي ژي‌اني و ژيي چووي دکه‌تن و مينا خه‌ون و سيتا‌فکان سالو‌خه‌ت دده‌تن، ب وه‌کي به‌لگين داران دزانيت کا چه‌وان دو‌ماهيک

ژبو ههمی ژيانداران ههيه، دگهل وئ گولئ دئاخفیت ئهوا ل دارستانی دیتی کا چهوان شاهنازی ب لایینی و جوانیا خو دبر، لئ ئهفرؤ دونیا بو پاییز و چوو، بهلگین وئ چرمسین، دگهل بای دهین و دچن، ئهوژی دوعا دکهتن ئه و لایینی ب زفریتهفه، لئ ههمی چوون و بتنی بیرهاتن دمینن. ههلبهت گومان تیدا نینه ههمی سالوختهتین چیرۆکی و چیرۆکهکا سهرکهته یین تیدا ههین، لئ ئهف ناهه د فی بواری دا یئ بهرزهبووی و ئهز باوهردکهه نهگهر یئ بهردهوام با دا ئهوژی ناههک بیت ل ناف چیرۆکنفیسین دهقهری دا.

ل دوماهیئ مروف دشیئت بیژیت کو فهریژا فی قوناغئ بتنی ئیک چیرۆکنفیسه کو یئ بهردهوام ل سهه نفیسینا چیرۆکی ئهوژی چیرۆکنفیس (ئهنهر محهمهه تاهر)ه.

• چیرۆکین به لافوکا (هیفی) وهک نموونهکی فی قوناغئ

د خواندنا ههفت هژمارین به لافوکا (هیفی) دا کو ل سالا (۱۹۷۳) ئی ژلایئ ئیکهتیا ماموستایین کوردستانی / دهوک فه دهردکهفیت، پینچ چیرۆک دکهفنه بهرچافین مه:

- ۱- چیرۆکا (سوئ) ژماره (۲) نفیسین: سهنگهر.
- ۲- چیرۆکا (تهیر دگهل رهفا خو) ژماره (۳) ئهنهر محهمهه تاهر.
- ۳- چیرۆکا (ههتاف) ژماره (۴) رهشید فندی.
- ۴- چیرۆکا (نهبوو ژاڤا ل دهوکئ) ژماره (۵) ئهنور محهمهه تاهر.
- ۵- چیرۆکا (سهیدا) ژماره (۶) محهمهه ئهتروشی.

پتیا دهمین رویدانین چیرۆکین نافبری فه دگهریننه سالین شیستان، دهمی کهل کهلا شورشا ئهیلوئ، چوار ژوان چیرۆکا لسهه شورهشی و ههستا نهته وایهتی نه، بتنی چیرۆکا ئیکئ نه بیت (سوئ) کو چیرۆکهکا کومه لایهتییه،

نافه روکا وئ (هزرهت) و (رېښنگ) دوو ئه فیندارن، مروڤین ریښکی کچکې دخوازن، ئی باب نادهتی و دفتی ب دته پیره میړه کی، کورکی دفتی ب ره فینیت، ئی کچک ل بهر ناهیت و وی نافی کریت ناهینیته سهر خو، رهوش و تیتالین دناف مله تی دا فی چندی ب فهیتی دزان و ئه نجام دا کچک خو دسوژیت نامه کا وئ دکه فیه ددهستی پولیساندا و وی چندی دکنه بهلگه کو راسته خورتیه ک یا ل کچکې هاتیه کرن .

هزرهت دبیه مومکه کا گهش بو ئه فینی و چیروک ب وی دووماهیا تراژیدی ب دووماهی دهیت.

سی چیروکین ددویدا رویدانین شوره شا ئه یلوئی نه، قههرمانین وان خه لکی باژیرانه، ئی ئه و بخو دگهل شوره شی و دناف شوره شی دا دژین، ههر چنده کاودانی شوره شی یی سهخت و دژواره، ژ بهر کو یا ل چیا و یا ل گوندا و باژیر دداگیرکی نه ددهستی دژومنی دا.

چیروکا (تهیر دگهل رهفا خو) شهقه کا هافینی یه شه کرو وچا دکیمن و ب دهست ودان میری ددهته خه لکی و ئه فه دمه کی دریزه هنده کا چا نه فه خاری، ب وی ئینیه تی کو سوباهی دی چنه بهر ده ری قشلی وهرگرن، خه لک کو م دبیت، نافی ژنکه کی دهیت کو (قههرمانا چیروکی) یه، ئی بو وان دیاردبیت کو زهلامی وی پیشمه رگه یه، شه کرو جای ناده نی و ئاخفتنن کریت دبیزنی، ئه و ژی وی چندی قه بیل ناکهن، ویری ب جه دهییت و ههر دوو کورین خو دبهت و دگه هنه ناف ریزین شوره شی دگهل زهلامی خو، جهی وان یی سروشتی دگهل رهفا وانه.

دچیروکا (هه تاف) دا پیشمه رگه ک ژ مال وزاروکین خو خه ریب دبیت، هه ز دکهت ب دزیقه بهیته باژیری سهرا وان بدهت. هه زرا خو دکه ته راستی و سهنگهرو چه په رین دوژمنی ب شهف، ب دزیقه دبه زینیت و دهیته دناف زاروکین خودا، زاروکین وی به خته وهر بوون کو بابی وان (هه تاف) یا بو ئینای، ودها ل مال

یپن هاتینه پهرو وده کړن، ئی دهمی رزگار پرسایارا بابی خو دکهت دبیژیتی کا (هه تاف)؟ نهو بهرسقی ددهت: نهزو هه فالین خو یپن کاروانی دی بو ههمیان نینین، (نییدی شورهش یا بهردهوامه و دی ژ ستهما دوژمنی رزگاربن).

چیروکا (نهبوو زافا ل دهوکی) قههرهمانی چیروکی (ئهحمهده) .. ئهحمهده پیشمه رگهیه ل چیا، ههز دکهت ب سهر بلندی بجپته دناف باژیری دهوکی دا و دهزگرا خو ببینیت، ئی دکریارهکا لهشکری دا ب سهر بلندی شههید دکهفیت و تهرمی وی دکهفیته ددهستی دوژمنی دا و ل بهر دهری قشلی دهیته کریت کرن ژلایی دوژمنی قه.

چیروکا (سهیدا) دهمی وی قه دگهریته قه زفستانا سالا (۱۹۶۱) ئی وهکی چهوا ل دهسپیکا چیروکی یا دیار قههرهمانی چیروکی ماموستایه که، ل دهقهره نیروهیا دهیته دامه زرانندن، نهو قی چهندی ب خزمهتا وهلاتی دزانیت و بهری خو ددهته وی دهقهری، ههر چهنده زفستانه و بهفره و ریکا نهخوشه، ئی دچیت و پشتی چند روژهکان دگههیت، ل ویری خهک ب گهرمی پیشوازیی ئی دکهن و نهو ل خویندنگههی ب ریز دکهت و یی بهخته ودهره کو دی وان فییری وانیهیپن نهته وایتیی و کورد پهروهیری کت.

(۳) قوناغا (۱۹۷۵ - ۱۹۷۹):

قوناغا پشتی سالا ۱۹۷۵ ئی قوناغه کا ههره گرنگه د میژوویا گهلی کوردستانی دا، نهو قوناغه کو شورشا چه کداری ل کوردستانی ژ نافچووی و کهسی کورد ب رهنکهکی گشتی تووشی رهنکه بی ئومیدیهکی ببوو. چونکو ههموو تشت د وی شورشی دا ددیتن، دهمی ژ نافچویی ژی بزاف کرن ئومیدیهکی د ریکه کا دیتر دا پهیدا بکهن و کهساتیا خو وهکی کهس و وهکی نهتهوه دیار بکهت وهکی رهنگقه دانهک بو وی کارهساتی و قهدیتنا چریسکه کا روناھیی، لهورا دهست دا قهلهمی دا یا دلی خو دارژیته سهر کاغهزی و دهربرینی ژ یا دلی خو بکهت. د

ئەنجام دا ئەف وارە پيچ پيچە خۇرتتر لى دەتات و پتر وەرار دکەتى و نەمازە ئەدەب ب رەنگەكى گشتى و هوزان ب رەنگەكى تايبەت و پەيف مينا شۆرەشەكى لى ھاتبوون. د فى قۇناغى دا چىرۆكى ژى پيچ پيچە جەئ خۇ يى سروشتى دگرت و ژ قۇناغا فولکلورى دەرکەت و بەرەف قۇناغەکا ھونەرى چۆ. مرؤف دشىت بىژىت ئەف قۇناغە قۇناغەکا دەستپىكى يا سئك بوويه د چىرۆکا فى دەفەرى دا و گرنگترين ھۆکارين پەيدابوونا وى بۆ دو خالان فەدگەرن:

ئىك: رەنگفەدانا روودانا سالا ۱۹۷۵ئى کو گەلەك كارتىكرن ل دەروونى كەسى كورد كرىوو نەمازە ل رەوشەنپىران، ئەف چەندە بوو پالدەر كو بەرى خۇ بدەتە خواندن و نقيسىنى ب زمانى كوردى و دەرپرینى ژ پەيشى ژ مەينەتین خۇ بکەت. تا رادەيەكى ژى يى شىاي وى دەرپرینى ب ھىمايىن سئك د رىكا كىشىن كۆمەلاپەتى دا ژى بکەت و بەرى گەنجى كورد پتر بدەتە خواندن و نقيسىنى ب زمانى كوردى. نەمازە دەستپىكەکا خواندن و نقيسىنى ب زمانى كوردى پشتى بەيانناما ۱۱ئى ئادارى سالا ۱۹۷۰ئى ھاتبوو مەيدانى.

دوو: پووتەدانا رۇژنامە و كۇفاران، ئەوین ل وى سەردەمى ل بەغدا دەردکەتن ب زارى کرمانجى (بەھدینانى)، نەمازە رۇژناما ھاوکارى و كۇقارا بەيان، ئەفە ژى بوو فاکتەرەك كو چەندین نقيسەر تیدا پشكدارببن و پتر بەينە ھاندان بۆ نقيسىنا چىرۆكى.

ژ گرنگترين دياردين ل سەر كورته چىرۆکا فى دەفەرى پەيدابووین

ئەفەنە:

(۱) بوونا يەكەم كۆمەلا چىرۆکا كوردى ب واتايا ھونەرى ل فى دەفەرى ب ناقى (كومر) يا چىرۆكئقيس (ئىبراھىم سەلمان) ل سالا ۱۹۷۹ئى.

(۲) پەيدابوونا چەندین نقيسەران د فى وارى دا، كو د فى قۇناغى دا يەكەم چىرۆکا خۇ بەلاف كرىه و پشتى ھىنگى كۆمەلە چىرۆك ژى

بەلەڧ كرىنە، ئەو ژى ئەفەنە:

● چىرۆكا ناتىسىم يا بىرىندار (شەعبان مزوورى) ل ھاوكارى ژمارە ۴۵۷.

● چىرۆكا خۆ كوشتن يا راستى ھىرورى (سەدى قەدر ھىرورى) ل ھاوكارى ژمارە ۴۷۶.

● چىرۆكا وارى شىرىن يا (جەئفەر ئىبراھىم حاجى) ل ھاوكارى ژمارە ۴۸۸.

● چىرۆكا نەفكرنا تە خەما تەيە يا (نزار مەھمەد سەئىد) ل ھاوكارى ژمارە ۴۹۷.

● چىرۆكا (ئاخىنكەك) يا سالى جاسم ل ر- ھاوكارى ژمارە ۴۸۶، كو تا نھۆ ژى يى بەردەوامە ل سەر نەئىسىنا چىرۆكى، لى چ كۆمەلە چىرۆك بەلەڧ نەكرىنە.

(۳) بەردەوامبوونا چەند نەئىسەران ل سەر نەئىسىنا چىرۆكى، كو د قۇناغا ۱۹۷۰ - ۱۹۷۴ ژى دا دنەئىسىن، ژ وان (فاروق ئامىدى، فارس عەبدوللا ھەمۇ، رەشىد فەندى، ئەنۇەر مەھمەد تاھر)، دىسا (سادق بەھائەددىن) ل چەند چىرۆكىن زارفەكرنى نەئىسىن ۋەكى: (داڧدۇزىيا بەقالا ۋ كەفئەدار و...). نەئىسىننى ۋى ژى بەردەوامبوونا قۇناغىن بەرى ھىنگى نە.

(۴) كورتىلە چىرۆك (پوستەرە چىرۆك) ژى د قى قۇناغى دا ژ لايى (ئىبراھىم سەلمان ۋ فەيسەل مستەفا) ل قە بۇ جارا ئىكى ل قى دەقەرى يىن ھاتىنە نەئىسىن.

* بېيلوگرافيا رۇژناما ھاوکارى دى قۇناغى دا :

رۇژناما (ھاوکارى) ھەكى نمونا ئىككى يا قى قۇناغى رۇلەكى باش دى قى ۋارى دا يا گىراى و يا بوويه پالدەر و پشتەفان بۇ چىرۇكا قى دەقەرى.

ئەگەر ئەم ل بېلوگرافيا فان پىنج سالان بىيرىن، دى بىنين كو د دوسالين پىشين دا، واتە ل ۱۹۷۵ - ۱۹۷۶ ئى چ چىرۇك تىدا نەھاتىنە بەلاقىرن، لى پىچ پىچە ۋەرار و پىشكەتن يا كەتى، بۇ نمونە د سالا ۱۹۷۷ ئى دا، دو چىرۇك يىن بەلاقى بووين و د سالا ۱۹۷۸ ئى دا سى چىرۇك يىن بەلاقى بووين و ب قى رەنگى خوارى:

- (۱) چىرۇكا خەونا من يا فارس عەبدوللا ھەمۇ، ھاوکارى ژمارە ۳۸۱ ل ۱۹۷۷/۸/۱۷.
- (۲) چىرۇكا ئاغايى دەق ب خوين يا فاروق ئامىدى، ھاوکارى ژمارە ۳۸۴ ل ۱۹۷۷/۹/۷.
- (۳) چىرۇكا كەفنى پىرەك يا جوتيار ھەلى ئادەم، ھاوکارى ژمارە ۴۲۴ ل ۱۹۷۸/۵/۱.
- (۴) چىرۇكا تەفيايا يا رەمەزان دەرويش، ھاوکارى ژمارە ۴۴۳ ل ۱۹۷۸/۱۰/۲.
- (۵) چىرۇكا بىنەفشۇك، پىشكا ئىككى يا رووبار عەبدولرەھمان، ھاوکارى ژمارە ۴۴۵ ل ۱۶ / ۱۰ / ۱۹۷۸.

ھژمارا چىرۇكا ل سالا ۱۹۷۹ ئى خۇ ل پىرىي دا و تىدا ۲۱ چىرۇك ب قى رەنگى بەلاقى بىوون:

- (۱) چىرۇكا ناتىسىم يا (بىرىندار) ھاوکارى ژمارە ۴۵۷ ل ۱۹۷۹/۱/۱۵.

- (۲) چيروكا خوزيكيڻ دلي من يا (فهيسهل مستهفا)، هاوكارى ژماره ۴۶۱ ل
۱۹۷۹ / ۲ / ۱۲
- (۳) چيروكا ريڤينگهگي ب هيڻي و بي خودان يا (چيمهن ناميدي)،
هاوكارى ژماره ۴۶۵ ل ۱۹۷۹/۳/۱۲.
- (۴) چيروكا بنهفشوك - پشكا دووي يا (رووبار عهبدولره حمان مايي)،
هاوكارى ژماره ۴۶۷ ل ۱۹۷۹/۳/۲۶.
- (۵) چيروكا زيرهكي و سوز و مروفي يا (فاروق ناميدي)، هاوكارى ژماره ۴۷۰
ل ۱۹۷۹/۴/۱۶.
- (۶) چيروكا سالا نيكي ژ خواندني يا (ئهنور محمهد تاهر)، هاوكارى
ژماره ۴۷۲ ل ۱۹۷۹/۴/۳۰.
- (۷) چيروكا مهرهق يا (فهيسهل مستهفا)، هاوكارى ژماره ۴۷۴ ل ۱۹۷۹/۵/۱۴.
- (۸) چيروكا خوكوشتن يا (سدقي قادر هروري)، هاوكارى ژماره ۴۷۶ ل
۱۹۷۹/۵/۲۸
- (۹) چيروكا بوويه يان مريه يا (ئيراهيم سهران)، هاوكارى ژماره ۴۸۲ ل
۱۹۷۹/۷/۹.
- (۱۰) چيروكا هشار و بابي خو يا (محسن سليقانهيي)، هاوكارى ژماره ۴۸۲ ل
۱۹۷۹/۷/۹.
- (۱۱) چيروكا داخوازا من يا (رههزان درويوش)، هاوكارى ژماره ۴۸۴ ل
۱۹۷۹/۷/۲۳.
- (۱۲) چيروكا سي چيروكيڻ پوستر (بي دهنگ، ب لهز، مري رابوون) يا
(ئيراهيم سهران)، هاوكارى ژماره ۴۸۶ ل ۱۹۷۹/۸/۶.
- (۱۳) چيروكا ناخينكهك يا (سالي جاسم)، هاوكارى ژماره ۴۸۶ ل ۱۹۷۹/۸/۶.
- (۱۴) چيروكا واري شرين يا (جهعفر ئيراهيم حاجي)، هاوكارى ژماره ۴۸۸
ل ۱۹۷۹/۸/۲۰.

۱۵) چیرۆکا دهیکا قوچالی یا (ئبراهیم سهلمان)، هاوکاری ژماره ۴۹۱ ل
۱۹۷۹/۹/۱۰.

۱۶) چیرۆکا سیتاف یا (رهشید فندی)، هاوکاری ژماره ۴۹۵ ل ۱۹۷۹/۱۰/۸.

۱۷) چیرۆکا خابیرو باخفه یا (رهمهزان دهرویش)، هاوکاری ژماره ۴۹۵ ل
۱۹۷۹/۱۰/۸.

۱۸) چیرۆکا ئافا کرنا ته خه ما تهیه یا (نزار محهمهده سهعید)، هاوکاری
ژماره ۴۹۷ ل ۱۹۷۹/۱۰/۲۲.

۱۹) چیرۆکا گونهه یا (ئبراهیم سهلمان)، هاوکاری ژماره ۵۰۱ ل ۱۹۷۹/۱۱/۲۶.

۲۰) چیرۆکا گهلهک کورت یا (فهیسهل مستهفا)، هاوکاری ژماره ۵۰۱ ل
۱۹۷۹/۱۱/۲۶.

۲۱) چیرۆکا ئهفرو ژفانی مهیه (ئهنوهر محهمهده تاهر)، هاوکاری ژماره
۵۰۵ ل ۱۹۷۹/۱۲/۲۴.

* خواندنهک د چیرۆکین هاوکاری یین سالا ۱۹۷۹ی دا:

وهکی دیاربوووی کو کوردستان پشتهی سالا ۱۹۷۵ی تووشی دهردهسه ریپن مهزن
ببوو. لهوما دی بینین د ناف گهلهک ژ فان چیرۆکان دا چیرۆکنفیسان ئهو کاودان
نهراسته وخۆ یین بهرچاف کرین و پتریا وان چیرۆکنفیسان یین فیاین بگههنه
ئارمانجهکی و ئهو ئارمانج بارا پتریا سیاسی بوویه کو ژ بهر وی کاودانی سیاسی
نهشیاینه راسته وخۆ بنفیسن، لهوما وان پهنا یا بریه بهر بکارئینانا هیمایین د
ریکا کیشین کومه لایهتی دا، لی بیگۆمان گههشتن ب وان ئارمانجان، زهحمهت و
دزواری یین د ریکی دا ههین.

د ههر سی چیرۆکین پۆسته ده، ئهو کافل و ویران کرن، ب هیمایان
دهربرین د چهند دیمه نان دا یا ژئی هاتیه کرن.

د کورتیله چیرۆکا ئیکی دا (بی دهنگ)، واری خو ب وارهکی خروخالی

دبېنیت و کانی لى دھشک. د کورتيله چيروکا دووى دا (ب لهز)، ژنک و زاروک د توزى و هردبن و خانى ل چ جها يى ديار نينه و زاروک ب سينگى فه دتهزيت. د کورتيله چيروکا سيى ژى دا (مرى رابوون)، مرى ژ خه و رادبن کو کهړى و بى دهنگى يه.

ئهف چهنده بوون بهرى نقيسه ران داينه ريکين سخته و دژوار. دا د ناف قورسيا ژيانى و زولم و زورداريا ل مروقى دهپته کرن ل راستيى بگهريين، وهكى جهوان د چيروکا (سيثاف) دا وهكى هيما دهربرين ب رهنهگى پهخشانى ژى هاتيه کرن ههر چهنده نقيسه رى د وى باوهريى دا کو مروقى راستگو دهپته گونه هبارکرن و دبیت ئهفه هزر و بير و باوهريين داگيرکه ران بن. لى يى راستگو بويت، دى بهرى قارهمانين خو دته ريکين سخته و دژوار بهر ب نارمانجى، فيجار چ ئه و قارهمان ئه و ب خو بيت، يان کهسى ديتر بيت.

د چيروکا (ريثنگهگى ب هيښى و بى خودان) دا، چيروک ل سهر ريثينگهگى يه، د ريکهکا سخته و دژوار دا دچيت دا بگههپته يارا خو (وهكى هيما) و نارمانج و ههر دچيت بهر هف نارمانجى، مينا هشار و بابى وى د چيروکا (هشار و بابى خو) دا، کو دچنه نيگرگان (وهكى هيما) و ئه و نيگرگز يين ل جههگى ناسى و باب يى رژدبوو کو ههر بينيت و ريکين نهخوش دبريت تا دهينيت و بيهن دکهتى و دبىژيت: (بى نهخوشى نيگرگز ناهپته کرن) و (بى ژ زيلکا ميشکا هنگيى بترسيت، هنگيى ناخوت)، واته ديسا واستيان و رژدبوون مينا (سينه مى و مؤسا) د چيروکا (بنهفشوک - پشکا دووى) دا کو دو ئهفيندارن. تيدا سينه مى دستکهگى بنهفشوکا دقيت و ناستهنگ و نهخوشى يين د ريکى دا و نهخوشيا ژ ههموويان مهزنتر دهرپايه که، ئه و ل دهرپايى ژى ددهت و دقيت بنهفشوکا بو ببهت، لى دکهفپته د ناف پيلان دا، نيژيك دبیت دى گههپت، لى دبېنيت ئهرد ژ بن پيا دچيت، لى د سهر وى چهندي را ئه و دستكى گولا دپاريزيت و نابهردمت و ههر ب هيښى دمېنيت و ئه و هيښى ب ساناهى ناهين،

بهلکو دڦيټ خودان ب زهندين خو بکته. وهکی قارهمانی چيروکا (خابيرو باخفه) کو ژ ژيانا خو يا بهرتهنگ و نهراستی، ل راستی دگهريټ و واستیای دچيته بهر نأفا خابیری و حهز دکته خابیر بو باخښت و ههدارا وی بینیت، ل دوماهیي دگههيته وی باوهريي کو دڦيټ مروڤ ب زهندين خو بکته، دا باری گرانى مروڤى سښک ببیت و فی چيروکي (سوارهک) وهکی هيمايى د ناف خو دا هه مبيز کړی.

د چيروکا (ناخينکهک) دا، يا دو بيرهاتنين قههرهمانى چيروکي (نازادی - وهکی هيما) د گهل خوشتقيا وی (شرينى)، نهو خهونا پيښه دبنيټ و نهو يى ل وارهکي بى خودان و دبيريټ ما ژيانا ب تنى بوچيه؟ ل دوماهیي رژديټ کو هندى يى ساخه ل دووڤ (شرينى) بگهریت و وی ژ دهستی بهکروک و نهزانا (وهکی هيما) بينته دهر، هرر ديسا شهف و گورک ژى د فی چيروکي دا وهکی هيما دوژمنى يين هاتينه بکارهينان.

د چيروکا (داخوازا من) ژى دا، دهردي گرانى نهخوشى کچهکا جوانه (کو دبیت وهکی هيما شورهش) هاتبيته بکارهينان و يا ل بهر مرنى و چ دهرمانين رزگارکرنى نينن، ل دوماهیي کچا خو يا کو دى ژ نوو سهرپيا کهڦيټ هه مبيز دکته و دبيريټ: فى بشکوزا ژ جهرگى من مايب ب خوينا خو نأفدهن و ب دهستين خو دهرمان کهن، نههيلن وهکی من لى بيتن و (دبیت مهبهستا وی شورهشا چهکدارى بیت پشى سالا ۱۹۷۵)ى و يى ب هيقي يه کو دى گههيته نارمانجى و نارمانجا سهرهکی ژى هرر نأزادى يه، کو هنده چيروکنقيسان نهو نأزادى د ريکا نأزادکرنا فرندا دا ديارکرى، وهکی چيروکين (خوزيکين دلى من) و چيروکا (وارى شرين). کو د چيروکا نيکى دا ل روژهکا بهارى ههڦه يڦينهک د نأفبهرا بلبهکی و پهریهکا جوان دا چيدبیت، بلبل يى ب نأزاديا خو شاده، لى پهرى حهز دکته نهو هرر د قهفهي دا ل مالا وان بیت دا هرر بو بخوونیت و بلبلى دڦيټ قهفهي نه مينن و هرر يى نأزاد بیت. د چيروکا دووى دا (کريټ و

سيفدين) دو ههفالان، دچنه نيچيرئ و تهيرهكئ گهلهكئ جوان دكهفته تورا وان،
دهمئ دبهنه مال جه و وارهكئ گهلهكئ خوش بو دروست دكهن، لئ نهو ههر چ
ناخوت و نافهخوت و داخوازا بهردانئ و نازادكرنئ دكته و دچيت داددهته سهر
وى كومتكى جهئ چهروانا وى.

(ل فيره دبیت ئهو تهيركئ نفيسهر سالوخهت ددهت، وهلات بيت دهمئ
دببته ئيخسيري دهستئ نيچيرفانان، واته دوژمنان)، د نافان چيروكان دا نه ههر
لايهنئ سياسي نافهروكان فان چيروكان فهگرتيه، بهلكو لايهني كومهلايهتي و
نهمازه تهپهسهريا ژني لايهنهكئ ديتري چيروكين سالا ۱۹۷۹ئ فهگرتيه، وهكي د
چيروكهكا گهلهك كورت يا (فهيسهل مستهفا)ى دا، يان زى د چيروكا (خوكوشتن)
دا كو چيروك ل سهر پئ گوهاركانئ يه، تييدا (لهزگين) خووشكا خو يا جوان
(نازهنينئ) دئ دته ئيكي ههبي و ژ وئ مهزنتر و هيژ وئ نهديتي يه و ب دلي
نينه، هندی دكته و ناكته، نهشيپت برايئ خو رازى كهت، لهوما خو دسوژيت و
دمريت.

ههر ديسا چيروكنفيسان چهند لايهنين ژيانا كوردهواريئ يين گريدايي
جفاكي، يين كرينه بابتهين چيروكين خو، وهكي دهردي ژاريئ كو د چيروكا
(مهروق) دا بهرچاف بوويه، تييدا هزرين كهسهكي يئ ل سهر خوارنا مريشكي و
پئ چئ نابيت، لهوما سوژي ددهت كو دهمئ سهرئ ههيفئ ههيفانا خو
وهردگريت، مريشكهكا ساخ بخوت.

د چيروكا (دهيكا قوچالي) دا، قارهماني چيروكي ل چايخانهكئ يئ روونشتي
يه، قهرهچ دهينه نك و خازخازوكيي دكهن، وى دقيت شيرهتان لئ بكهت كو بو
خو كارهكي بكهن و جلكين كوردى ژبهه خو بكهن دا خهلك پتر ناخفتنا
نهبيژني، لئ ههموو يا بي سوودبوو، ل دوماهيئ كابرايهك دبيژتي وهره مالا مه
ل بهر بچووكين مهبه، دئ ههيفئ چل ديناران دهمه ته، لئ نهو دبيژني نهز دي
چل ديناران دهمه ژنا ته بلا ل بهر عهيايئ من بيت.

د چيروكا (گونهه) دا چيروكنفيس د چهندين ئاشوپان دا دژيت، كا چهوان گونهه دهينه شووشتن، مينا وئ چيروكا پيرا وى بو وان دگوت دهمى ئيكي چل مروف كوشتين و فياي توبه كهت، لئ ل سهر زيارهتا و ل دهمى توبه كرنى دهمى ديتى ئيكي گورهكى دكوليت دا بجيته تالبا كچهكا مرى كو نههيلاي ب ساخى بجيته دهف، وى زهلامى دكوژيت و دبنه چل و ئيك مروف، لئ ل سهر كوشتنا وى دجيته بههشتى.

د چيروكا (بوويه يان مريه) دا، دايكا (چهپهري) شانازيى ب كورئ خو دبهت كو يى زيرهك و ميركوژه، لئ ل دوماهيى ههستيى و جلكين وى دهينه فه يى كوشتنى بكهت نهفه دئ ل دووف هيى، ژ نهجمى كوشتنا وى، وى ئيكا هند كر كو نهو ژى خو ب كوژيت و نهگههشت ببيته زافا.

چيروكا (زيرهكى و سوژ و مروف) ل سهر نهفسهردكى يه، د تانكهردكى (دهبابهكى) دا ب دژوارى بريندار دببت، سهر و چافين وى تيك دچن و پشتى شهش ههيقان ژ خهستى دهردكهفيت، وان دقيت خانه نشين كهن، لئ نهو دميينيت رژد ل سهر مانا خو د ناف ريزين لهشكرى دا تا گههشتن ب ئارمانجى و دهمى بو بيهن فهدانى فهدگهريته فه مال، ل ويئرئ خو ب مال و دايك و باب و ههفالان و... نادهته نياسين، وهسا خو ديار دكهت كو ههفالى كورئ وانه و پشتى ژ بيهنقهدانى فهدگهريته فه سهربازيى بو وان ل دووف بزافين وى دگرن ديار دببت كو كورئ وانه و دايك و كچهكا ههفالا وى يا جوان د دووف را دچنه سهربازگههئ و ل ويئرئ پيك دهينه دهر، ب گرى خو تيك ومردكهن و كچك سوژى ددهت كو پشتى وى شوو ب كهسى نهكهت.

* بيلوگرافيا كوڤارا بهيان و خواندنهك:

ههر چهنده د فى قوناغى دا كيىم چيروك د كوڤارى دا يين بهلاق بووين، لئ نهو ژى ههر تمامكرنا بزافا نفيسينا چيروكى يه ل فى دهفهرئ و دببت ب

رەنگەكى گىشى نافرۆك و شېۋى نىڭسىنا چىرۆكىن وى گەلەك يى دوور نەبىت
ژ چىرۆكىن رۇژناما ھاۋكارى. ئەو چىرۆكىن د قۇناغى دا بەلاڧ بوۋىن ۋەكى
نەۋى دوۋى يى چىرۆكىن قۇناغى يە و ئەو ژى ئەڧ چىرۆكىن خوارى نە:

۱) چىرۆكا (فەۋژىرەك) يا (فاروق ئامىدى)، بەيان ژمارە ۴۷ سالا ۱۹۷۸.

۲) چىرۆكا (خەرىب پىسامى) يا (فەيسەل مستەفا)، بەيان ژمارە ۵۳ سالا
۱۹۷۹.

۳) چىرۆكا (خۇشپەك و گىرڧتارىيەك) يا (فاروق ئامىدى)، بەيان ژمارە ۵۶
سالا ۱۹۷۹.

۴) چىرۆكا (باھىڧ تەرك) يا (ئىبراھىم سەلمان)، بەيان ژمارە ۵۷ سالا ۱۹۷۹.

چىرۆكا (فەۋژىرەك) ل سەر دەردى تەپەسەرىيى و ژارىيى يە ل بن دەستى
ناغا دەمى دو كەسان رىيەكا نەخۇش و بەفرىن و سەقايەكى دژوار دكەڧىتە بەر،
توۋشى چوار ھىچان دىن. دچنە سەر داران و دشىن ھەر چوار ھىچان بكوژن،
لى ل دوماھىيى گورك وان دخون.

ژ چىرۆكا (خەرىب پىسامى) چىرۆكنىڭ تىدا ب نائى كچەكى دناخڧىت كو
يا ژ پىسامى خەرىبە و گوھى وى يى ل وى چەندى كو بزڧرىتەڧە، تا جارەكى د
خەو دا دبىنىت گوھ ل ھورىنەكى دبىت و خو دگەھىنتە بەر دەرگەھى، تۆزەكا
تارى ژ دوورڧە ديار دكەت و دووكىل بلند دبىتە بەر ئاسمانى، دڧىت گازی
بكەتى، لى ھىيار دبىت و دايك دبىژتى: بو خو يى ساخ بىت، ھەر دى زڧرىتە
ڧە (ۋەكى ھىقى و ئومىد).

چىرۆكا (خۇشپەك و گىرڧتارىيەك) ل سەر كەسەكى يە ب نائى (دەرباز)،
تەلەڧونى بو ھەڧالى خو دكەت، كو دڧىت ببىنىت و ئىك و دو ل سەر (شەتى)
دبىن. (دەرباز) دلى خو بو ھەڧالى خو ڧەدكەت كو دڧىت (ئەڧىنى) بو خو
بىنىت و ھەردو خەلكىن ئىك دەڧەرن. لى ھەڧال دبىژىتى ھوون د ژىك دوورن،

تو یی ب رهوش و تیتلان فه گریدی، لی وی یی ژ دهرفه خواندی و یا سه‌ربه‌سته ب هزر و بیرین خو. لی (دهرباز) ب یا خو دکهت، بو خو دهینیت و هردو ل سهر وی هه‌قزینی په‌شیمان دبن و چیرۆک وهکی هه‌فه‌یه‌یین یا هاتیه دارستن.

چیرۆکا (باهیف تهرک) ژ ل سهر کوره‌کی یه، ل بازاری باهیف تهرکا دبینیت، دلّ وی دجیتی و پاره نینن پی بکریت، رۆزا پاشتر د گهل هه‌فالان دجیته ناف رها و دزی یا باهیف تهرکا دکهت، خودان سه‌ره‌له‌دبیت، سی دره‌فن و ئەو دکه‌فیه‌ده دهستان دا، ب شیتکی ب داری فه گریددهت، شه‌ف ب سهردا دهیت، دترسیت و خو پیس دکهت، تا رۆزا پاشتر دچن لی دنیرن، به‌لگین باهیفی یین وه‌ریاین و کورک یی مری، ئیدی بچووک ب دووف ره‌زقانی کهتن، ره‌زقان دین کرن، ئەو ژ ل نوو دا تژی به‌ریکا خو باهیف تهرک کهت و دا دهته بچووکان، لی بچووکا بهر تی وهردکرن.

* ژ چیرۆکین مایی :

د فی قوناغی دا چیرۆکه‌کا دیتر ژ ل کۆفارا ئاسووی زانکۆ دا یا به‌لاف بووی ب نافی (مهانه) یا (فه‌یسه‌ل مسته‌فا) ل ژماره ۱ ساله ۱۹۷۹ی، ئەف کۆفاره ل سلیمانیه دهردکهت.

(۴) قوناغا (۱۹۸۰ - ۱۹۹۱) :

سالین هه‌شتیان سالین پری روودانن و نه‌مازه روودانین سیاسی، چ ل سهر ئاستی عیراقی و چ ل سهر ئاستی کوردستانی و روودان گه‌له‌ک ب له‌ز دچوون... ل نیفا ئیکی چه‌ندین روودان تیدا بوون: شهری عیراق - ئیران، پیشقه‌چوونا له‌شکه‌ری ئیرانی ب ناف ئاخا عیراقی دا، پیشقه‌چوونا خه‌باتا چه‌کداری ل کوردستانی و...

د نیفا دووی دا روودان ب لایهکی دی فه چوون:

راوهستاندنا پیشفه چوونا ئیرانی ب ناف ناخا عراقی دا و راوهستیانا شهری، کافل ویرانکرن و کیمیا بارانکرنا گوند و باژیڕین کوردستانی، و کریارین ئەنفالین رهش و... کو ب کورتی ئەو کریار جینوسایدکرنا گهلی کورد بو....

ئەف روودانه و چەندی روودانین دی گرنگترین بابەتین چیرۆکنقیسین دەفهری بوون و یا فەر بوو چیرۆک د نافهرا سالین (۱۹۸۰-۱۹۸۹) ئی دا هاتبا سنۆردان. ئی ژبەر کو بتنی دوو سال مابوون بو سەرهلدانا گهلی کورد، واته (۱۹۹۰-۱۹۹۱) و ئەو دوو سال مروؤف دشیئت بیژیت کو کورته چیرۆک ل فی دەفهری یا راوهستیای بوو. چ ژبەر ئەگهڕین ل کوردستانی رووداین، یان ژی ژبەر چوونا لهشکهری عراقی بو ناف ناخا کویتی. یان ژی ژبەر هەر هۆیهکی دی تربیت ئەف دوو ساله هاتنه زیده کرن و قوناغ هاته سنوردان دنافهرا سالین (۱۹۸۰-۱۹۹۱) ئی، کو د دهیته ههژمارتن گرنگترین قونAGA میژوویی بو کورته چیرۆکا فی دەفهری و دهستیپیکا دروستا چیرۆکا دەفهری یه، چ ژ لایئ چەندی و چ ژ لایئ چەوانیی فه. ژ لایئ چەوانیی فه ئەگەر رهنکه سادهیهك ژی دنافه گهلهك ژ وان چیرۆکان دا ههبيت، ئی پتریا نقیسهڕین وان یین شیاين پشتی هینگی تهکنیکین نوو بکار بینن و چیرۆکا دەفهری بیخنه سەر ریکا وی یا درست.

ژ لایئ چەندی ژی فه دی بینن کو د فی قوناغی دا پتر ژ (۲۰۰) دوو سهەد کورته چیرۆک یین تیدا به لاقبووین، ژ سالا (۱۹۸۰ تا ۱۹۹۰) ئی، واته دقان (۱۱) یازده سالان دا چیرۆک ب فی رهنگی یین به لاقبوی (۱۵ - ۱۵ - ۴ - ۷ - ۲۴ - ۲۳ - ۱۷ - ۲۵ - ۱۵ - ۲۲ - ۲۵). گرنگترین فاکتهڕین بووینه پالدر، بو پیشفه چوونا کورته چیرۆکا فی دەفهری دفی قوناغی دا ئەف دوو خالیین خواری نه.

ئیک/ پهیدا بوونا ژمارهکا باش ژ گهجان کو ههست ب بهرپرسایهتیا خو یا میژوویی و نهتهوهیی و رهوشهنبیری و مروؤفایهتی دکهن و ل ژیر کارتیکرنا کاودانین سیاسی و کۆمه لایهتی یین ناله بهر، زیده باری

- چيروكا رهزفان- محهمهد سهليم سواری. د:هاوکاری ژ ۵۱۳ ل ۱۱ / ۲ / ۱۹۸۰
- چيروكا نهو شهفا قهد ژبير ناکهم- نافع ئاکرهیی. گ/ بهیان خزیران
سالا ۱۹۸۰
- چيروكا هیقی- باییزی عهमेهر. د/ هاوکاری ژ ۶۰۴ ل سالا ۱۹۸۱
- چيروكا سیٹافکهکا بن خودان- جهلال مستهفا. د/هاوکاری ژ ۶۴۴ ل
۱۹۸۲/۷/۱
- چيروكا دلشین- کهریم بیانی. گ/ کاروان ژ ۱۰ سالا ۱۹۸۳
- چيروكا بهندک- فازل عومههر. گ/ کاروان ژ ۱۱ سالا ۱۹۸۳
- چيروكا سوبه بهار دی گرنرت- هسهن سلیقانهیی. پاشکویا رۆژناما
عیراق. سالا ۱۹۸۳
- چيروكا شههید- عهگید شهفیق. ر/ هاوکاری سالا ۱۹۸۳
- چيروكا ژیان و پاشهروژ- عهبدوللا جوندی. ر/ هاوکاری ژ ۷۲۷ ل
۱۹۸۴/۳/۱
- چيروكا نهز چ نهمام پیر بووم _ ههکیم عهبدوللا _ ر / هاوکاری ژ
۱۹۸۴ / ۳ / ۱۵ ل ۷۹
- چيروكا ههمزو- خالد سالج. گ/ ژ کاروان ژ ۲۰ گولان ۱۹۸۴
- چيروكا شهرمین- سهبیح محهمهد هسهن. گ/ کاروان ژ ۲۱ خزیرانا
سالا ۱۹۸۴
- چيروكا رینجیهر- ئیسماعیل مستهفا. ر/ هاوکاری ژ ۴۵۰ ل ۱۹۸۴/۹/۳۰
- چيروكا کهچهل- هسهن ئیبراهیم. ر/ هاوکاری ژ ۷۹۱ ل سالا ۱۹۸۵
- چيروكا کاروان تیلی سالج. گ/ کاروان ژ ۴۶ تیرمهها سالا ۱۹۸۶
- چيروكا بیسهک- جهمیل محهمهد شیلازی. گ/ بهیان ژ ۱۳۳ سالا ۱۹۸۷
- چيروكا پرچ زهرا چاف شین - زهکی سلیقان - گ / کاروان ژ ۶۲ سالا

- چىرۇكا زەنگىشىنى - قەيران فەرەج. ر / ھاوکارى ژ ۱۰۴۸ ل ۱۹۸۹/۳/۶
- چىرۇكا پىلافا تەمو - عىسمەت محەمەد بەدەل. ر / بزاق ژ ۵ سالا ۱۹۹۰

ژ بلى فان نائفان چەندىن نائفىن جودا جودا، يان ھەر ئەو نائفخو، دئاف رۇژنامە و گوڧاران دا پىشكدارى يا كرى و چىرۇكىن خۇيىن بەلاڧ كرىن. ژ وانان:

- محەمەد سەلىم سوارى ۱۳ كورتە چىرۇك
- نزار محەمەد سەئىد ۱۰ كورتە چىرۇك
- قاسم سەلىمان بەروارى - شەعبان مزىرى، ھەر ئىكى ۸ كورتە چىرۇك
- ھىيار رىكانى - سەرفەراز نەقشەبەندى - عەبدوللا جوندى ھەر ئىكى ۷ كورتى چىرۇك
- جەلال مستەفا - كەرىم بيانى - حەكىم عەبدوللا، ھەر ئىكى ۶ كورتە چىرۇك
- جەمىل محەمەد شىلازى - بايىزى عەمەر - ئىسماعىل مستەفا، ھەر ئىكى ۵ كورتە چىرۇك
- ئىبراھىم سەلمان - ئەحمەد داود قومرى - ئەنوەر محەمەد تاهر - نافع ئاكرەبى - عەگىد شەفىق، ھەر ئىكى ۴ كورتە چىرۇك
- نورەلدىن سەئىد - زەكى سەلىقان - سالى جاسم - زىاد بەروارى - نورەددىن ئەنوەر - موسەدەق توفى - نەجىب سالىح بالايى - سەباح عەبدوللا بىدوھى - سەبىح محەمەد حەسەن - فازل عومەر، حەسەن سەلىقانەبى ھەر ئىكى ۳ كورتە چىرۇك.
- عەبدولجەبار يەحيا - بەدرخان عەبدولجەمىد - عەبدوللا محەمەد عەبدوللا - عزيز مەرگەھى - تىلى سالىح - خالد حەسەن - فەھمى سەلمان - لوقمان مستەفا، ھەر ئىكى ۲ كورتە چىرۇك

ژبلی وان نافان، هەر ئیك ژ نافین ل خواری ديار كرى ئیك كورته چیرۆك
بتنی یا بهلاف كرى. ژ وانان:

- ئەدریس محەمد عەلى - رەمەزان دەرویش - جەعفەر ئیبراھیم -
عەبدولرەحمان نەقشەبەندی - ریناس - زیاد دۆسكى ریباز
عەبدولرەحمان ماىی - ناجى مستەفا - جەمال بەروارى -
عەبدولرەحمان ماىی - سادق بەھائەدین - سەدیق شەرو - رەشید فندی -
خالد سالىح - ناجى تەھا، فاروق ئامیدی...

چەندەك ژ فان نافان ناسناف ھەبووینە، وەكى:

- (۱) سەبیح محەمد حەسەن = ھیقىدار محەمد بیدوھى
- (۲) ئیسماعیل مستەفا = ریناس
- (۳) فازل عەمەر = ف. جانگىر
- (۴) شەعبان مزىرى = برىندار
- (۵) سدقى قادر ھورورى = راستى ھورورى

ھەر ديسان د فى قوناغى دا (۱۰ دەھ) نقيسەران يەكەم كۆمەلە چیرۆكىن
خۆ چاپ كرن: (نافع ئاكرهیی - شەعبان مزىرى - ئەنوەر محەمد تاهر -
محەمد سەلىم سواری - راستى ھورورى - نزار محەمد سەعید - كەرىم جەمیل
بیانى - عەبدوللا جوندى - جەلال مستەفا - زەكى سلیقان) و ھندەكان پتر ژ
كۆمەلەكى چاپكرن، وەكى (راستى ھورورى - محەمد سەلىم سواری - شەعبان
مزىرى - نافع ئاكرهیی). ھەلبەت ژبلی (جەعفەر ئیبراھیم، سەرفەراز
نەقشەبەندی)، واتە دفى قوناغى دا (۱۷) كۆمەلە ب قەبارین جودا جودا چاپ
بوون.

ھەر چەند نقيسەرىن فى قوناغى ژنوو دەست دابوونە نقيسینا چیرۆكان، ئى

ھندەكان بەردەوامى دابوو قۇناغىن پىشتر، مينا (ئەنۈەر محەمەد تاھر، ئىبراھىم
سەلمان، جەعفەر ئىبراھىم، رەشىد فەدى، رەمەزان دەروپش، رىبار
عەبدولرەحمان ماى، سالى جاسم، سادق بەھائەددىن، سادق ھەرورى، شەعبان
مزىرى، نزار محەمەد سەعید).

رۆلۈ رۆژنامەگەرىيە د وەرارا چىرۆكا دەقەرى دا

د قى قۇناغى دا

* رۆژناما ھاوکارى وەك نىمۇنى ئىككى:

قى رۆژنامى زى رۆلەكى گىرنگ يى گىراى بۇ پىشقىچە چوونا چىرۆكى و ب

دەھان چىرۆك ب قى رەنگى خوارى يىن تىدا بەلاڧ بووين:

۱	كرىف	ئىبراھىم سەلمان	ژ ۵۰۹ ل ۱۹۸۰ / ۱/۲۱
۲	تەلەڧۇن	جەعڧەر ئىبراھىم حاجى	ژ ۵۱۰ ل ۱۹۸۰ / ۱/ ۲۸
۳	رەزفان	مەھمەد سەلىم سوارى	ژ ۵۱۳ ل ۱۹۸۰ / ۲/ ۱۱
۴	ئاش	نزار مەھمەد سەعید	ژ ۵۲۰ ل ۱۹۸۰ / ۴/ ۷
۵	گۆپال	بەدرخان عەبدولجەمىد	ژ ۵۲۳ ل ۱۹۸۰ / ۴/ ۲۸
۶	ھەستىك	ئىبراھىم سەلمان	ژ ۵۲۶ ل ۱۹۸۰ / ۵/ ۱۹
۷	ھونگستىك	موسەدەدق تۆقى	ژ ۵۲۶ ل ۱۹۸۰ / ۵/ ۱۹
۸	شەڧەر	موسەدەدق تۆقى	ژ ۵۳۷ ل ۱۹۸۰ / ۸/ ۴
۹	دودك	نزار مەھمەد سەعید	ژ ۵۴۳ ل ۱۹۸۰ / ۹/ ۲۲
۱۰	مىشەختى	ئەدرىس مەھمەد عەلى	ژ ۵۶۹ ل ۱۹۸۱ / ۱/ ۸
۱۱	ئەز و كور و وار	سەرفەراز نەقىشەبەندى	ژ ۵۷۲ ل

۱۹۸۱ / ۲ / ۲۹			
ژ ۵۷۳ ل ۱۹۸۱ / ۳ / ۵	به‌درخان عه‌بدولحه‌مید	خه‌ون	۱۲
ژ ۵۷۵ ل ۱۹۸۱ / ۳ / ۱۹	شه‌عبان عه‌بدوللا	چار جوو	۱۳
ژ ۵۸۱ ل ۱۹۸۱ / ۴ / ۲	عه‌بدوللا محه‌مه‌د عه‌بدوللا	شیرین	۱۴
ژ ۵۸۲ ل ۱۹۸۱ / ۴ / ۹	سه‌رفه‌راز نه‌قشه‌به‌ندی	چالیا نی‌رگزا	۱۵
ژ ۵۸۳ ل ۱۹۸۱ / ۴ / ۱۶	ئه‌نوه‌ر محه‌مه‌د تاهر	دلیر هات	۱۶
ژ ۵۹۲ ل ۱۹۸۱ / ۶ / ۱۸	نزار محه‌مه‌د سه‌عید	کوری کۆلانا	۱۷
ژ ۵۹۴ ل ۱۹۸۱ / ۷ / ۲	سالئ جاسم	ژفان	۱۸
ژ ۶۰۲ ل ۱۹۸۱ / ۹ / ۳	قاسم سلیمان به‌رواری	له‌شکه‌ر	۱۹
ژ ۶۰۴ ل ۱۹۸۱ / ۹ / ۱۷	بابیزی عه‌مه‌ر	هیقی	۲۰
ژ ۶۰۶ ل ۱۹۸۱ / ۱۰ / ۱	عه‌بدوللا محه‌مه‌د عه‌بدوللا	جفان	۲۱
ژ ۶۴۴ ل ۱۹۸۲ / ۷ / ۱	جه‌لال مسته‌فا	سیتافکه‌کا بی خودان	۲۲
ژ ۶۶۰ ل ۱۹۸۲ / ۱۱ / ۴	نافع ئاکره‌یی	پیکه‌نینا شیت و هاریئ	۲۳
ژ ۷۰۲ ل ۱۹۸۳ / ۹ / ۱	شه‌عبان مزیری	تویتن	۲۴
ژ ۷۲۰ ل ۱۹۸۴ / ۱ / ۱۲	عه‌بدولره‌حمان نه‌قشه‌به‌ندی	باخۆسی	۲۵
ژ ۷۲۲ ل ۱۹۸۴ / ۱ / ۲۶	محه‌مه‌د سه‌لیم سواری	به‌ردانا مازیا	۲۶
ژ ۷۲۳ ل	نه‌جیب سالج بالایی	زافایی بی بویک	۲۷

۱۹۸۴ / ۲ / ۲			
ژ ۷۲۳ ل ۱۹۸۴ / ۲ / ۲	سه‌یاح عه‌بدوللا بی‌دوهی	بی‌که‌س	۲۸
ژ ۷۲۶ ل ۱۹۸۴ / ۲ / ۲۳	قاسم سلیمان به‌رواری	به‌ری و هه‌لامه‌ت	۲۹
ژ ۷۲۷ ل ۱۹۸۴ / ۲ / ۱	عه‌بدوللا جون‌دی	ژیان و پاشه‌روژ	۳۰
ژ ۷۲۹ ل ۱۹۸۴ / ۲ / ۱۵	حه‌کیم عه‌بدوللا	ئه‌ز چ نه‌مام پیربووم	۳۱
ژ ۷۲۹ ل ۱۹۸۴ / ۲ / ۱۵	نزار محمه‌د سه‌عید	پشیک	۳۲
ژ ۷۳۰ ل ۱۹۸۴ / ۲ / ۳۱	عه‌گید شه‌فیک حه‌سه‌ن	شه‌هید	۳۳
ژ ۷۳۶ ل ۱۹۸۴ / ۵ / ۲	قاسم سلیمان به‌رواری	مازی چنی	۳۴
ژ ۷۴۴ ل ۱۹۸۴ / ۶ / ۱۸	قاسم سلیمان به‌رواری	شه‌مو	۳۵
ژ ۷۵۴ ل ۱۹۸۴ / ۹ / ۲۰	ریناس	رینجبه‌ر	۳۶
ژ ۷۵۵ ل ۱۹۸۴ / ۹ / ۸	خاله‌ حسین	ه‌رچ	۳۷
ژ ۷۵۵ ل ۱۹۸۴ / ۹ / ۲۸	سه‌ره‌راز نه‌قشه‌به‌ندی	هی‌فیه‌کا قالا	۳۸
ژ ۷۷۵ ل ۱۹۸۵ / ۲ / ۷	سه‌یاح عه‌بدوللا بی‌دوهی	زبانه	۳۹
ژ ۷۸۱ ل ۱۹۸۵ / ۳ / ۲۱	قاسم سلیمان به‌رواری	نه‌ورۆز روژا شه‌فانه	۴۰
ژ ۷۸۱ ل ۱۹۸۵ / ۳ / ۲۱	نه‌جیب سالح بالایی	نه‌ورۆز.. گو‌فه‌ندی‌ت ته‌دپرسه‌م	۴۱
ژ ۷۹۱ ل ۱۹۸۵ /	حه‌سه‌ن ئی‌براهیم	که‌چه‌ل	۴۲
ژ ۸۰۷ ل	سه‌بیح محمه‌ه‌سه‌نه‌ن	سه‌ره‌که‌فتی‌ت ب له‌ز	۴۳

۱۹۸۵ / ۹/۲۵			
ژ ۸۰۸ ل ۱۹۸۵ / ۱۰/ ۲	شه‌عبان مزیری	خه‌ون	۴۴
ژ ۸۱۴ ل ۱۹۸۵ / ۱۱/ ۱۴	شه‌عبان مزیری	قه‌ره‌ج	۴۵
ژ ۸۲۳ ل ۱۹۸۶ / ۱ / ۱۶	جه‌مال به‌رواری	عه‌ریف عه‌بدال	۴۶
ژ ۸۲۶ ل ۱۹۸۶ / ۲ / ۶	قاسم سلیمان به‌رواری	هه‌تا سالا نوی ده‌یت	۴۷
ژ ۸۶۱ ل ۱۹۸۶/ ۱۰/ ۱۶	شه‌عبان مزیری	کرئ داری	۴۸
ژ ۹۲۴ ل ۱۹۸۷/ ۱۱/ ۱۹	ئه‌حمه‌د داود قومری	په‌نچه‌ر	۴۹
ژ ۹۲۶ ل ۱۹۸۷ / ۱۱ / ۲۶	سه‌ره‌راز نه‌قشه‌به‌ندی	پرو فالالا	۵۰
ژ ۹۷۹ ل ۱۹۸۸ / ۶ / ۲	زیاد دوسکی	هه‌فالیینی	۵۱
ژ ۱۰۴۸ ل ۱۹۸۹ / ۲ / ۶	قه‌یران فه‌ره‌ج	زه‌نگفینی	۵۲
ژ ۱۰۶۵ ل ۱۹۸۹ / ۴ / ۶	نوره‌ددین سه‌عید	چیرۆکه‌کا کورت	۵۳
ژ ۱۰۸۱ ل ۱۹۸۹ / ۶ / ۵	حاجی سه‌عید	نیرگزا رويس	۵۴
ژ ۱۱۳۳ ل ۱۹۸۹ / ۱۲ / ۷	عه‌بدو له‌جه‌بار په‌حیا	ئه‌ز سمبیلین خو کور ناکم	۵۵
ژ ۱۱۸۰ ل ۱۹۹۰/۵ / ۲۴	ئیسماعیل مسته‌فا	هیقین هه‌لاویستی	۵۶

هه‌ر چه‌نده باری سیاسی جهی خوئی دناف چیرۆکین فی رۆژنامی دا گرتی، لی باری کۆمه‌لایه‌تی جهه‌کی به‌رفه‌ه‌تیی قه‌گرتی و نه‌مازه دهردی ژاریی و هنده جارن گریدانا وی چه‌ندی ب ئه‌فینی فه. یان ژی باری کۆمه‌لایه‌تی ب ره‌نگه‌کی

گشتی فه:

چیرۆکا (زافایی بۆ بویك) ئیكه ژوان چیرۆكان كو وهكى نفیسهردبیژیت (چیرۆك له ژيانی خیزانیدا) تیدا (ئافدهل وعیشی) ئەفیندارن. ئی ئافدهلی ژ ژاریی بۆ چی نابییت بینیت و تەمو دخوازیت، ئی ئافدهل یی رژده كو دی بو وی بیت.

چیرۆکا (پەری و هەلامەت) زی دیتنا رۆژانه یه یا پالەکی ژار بو کچکهکا خویندکار. دبیت دلی خودا هەز ژئی دکەت، ئی نەویریت دگەل باخفیت. رۆژەکی دەفتەرەکا وی ژئی دکەفیت و ویینی وی دنافا دا دبینیت. ئەو بو جارا ئیکی دچیت ویینی خو دکیشیت. ئی خو ب هەلامەت دبینیت (وهکی لاوازیهک). لەوما ددرینیت و ل رۆژا پاشتر دەمی دەفتەرا وی ددافی وهکی ئەو دبیزیت: (یاژمنفه بشکوری و چافیت وی تشتهک گۆتن.....).

چیرۆکا (هیقیهکا فال)، قەهرمانا چیرۆکی ژ گوندان قەستا باژیان دکەت، ب وی ئینیەتی کو دی بیتە باژییری و خواندنا خو تمام کەتن و... ئی ل وییری دبیتە خدام و چیرۆکهکا ئەفینیی بو دگەل (دەسکوی) درست دبیت و دوماهیی سەرتیرا وی ف بەری دکەفیت.

چیرۆکی ئەفینیی و کیشین کۆمەلایەتی زی چەند چیرۆک یین ب خوڤه گرتین :

چیرۆکا (جفان)ل سەر ئەفینیا (گولیزار و لەزگین)ی یه. لەزگین دچیتە ژ دەرڤه‌ی وهلاتی بو خواندنی و کچک بو دەمەکی دریز دمییتە ل هیقیی، هندی دبیزنی شوی کە تو قەیرە بووی، ئی ئەو رازی نابییت، (عهلی ئاغا) له سەر ژنا خو چ دخوازیت، ئی ئەو شوی پی ناکەت و نەخویشین ژنیرا هەلدگریت، مینا خدامەکی رەفتاری دگەل دکەن، تا دوماهیی لەزگین فه دگەریتە فه کو یی ب ژن، ئومیدی وئ دشکین. هەڤدزی قەهرمانا چیرۆکا (هەتا سالا نوی دهیت) کو مالخولیانین کچکا قەیرە کویر دچن و سوباهی سەری سالی یه و دی گەهیتە

چل سالیی و تانہو ب ئەفینیا خو شاد نہبوویہ، ئی وی شەفی تەلەفونەك
 (مزگینیەك) دگەهیتن کو خوازگینین وی دئی هیئ و ئومید بو پەیدا دبن.
 چیرۆکا (نیرگزا رويس) ژى مالخولیانین قەهرەمانی چیرۆکی نە ل سەر
 شوی کرنا ئەفیندارا وی نازداری، کو ب خورتی داینه شوی و خەو ئی ناکەفیت و
 دچیتە ناف سەرۆشتی و ل بەر رووباری. ل ویئری زاروکان دبینیت و دوماهیی
 دبیزیت:

(چەند کریتە دەما نیرگز دەیت رويسکرنی، یەکسەر رهوشا وی دەیت
 گوهرین وهکا ئول پەرستی بی نقيژ).

هەندە جاران ئەفینیهکا نەهەقبەر دەیتە ئەنجام دان و پەشیمانی ل دیف
 دەینت، وهکی چیرۆکا (چالیا نیرگز)، تیدا مالخولیانین ماموستایهکی ب نافى
 (بەسنا) دەمی بو جارا ئیکى چووێه دپولۆ قە هزرین خو ئەفینا خو دگەل
 (تەموی) دکەت کونەیی خواندەفانە و هەفژینیا وان نەیا هەمبەری ئیکە. تەمو
 حەز دکەت ئەو دەوما خو ب هیلیت، حەز ژ پارا و هەندە کاران دکەت، دبیت د
 نەرەوازی بن.

چارەکی دپولۆ قە هشین وی دەینە سەری، دەمی چاقین وی ف نافى (جند)
 دکەفیت، ئەو دبیزیت ئەف نافە ب دلی من نینە، ئەز حەز دکەم نیرگز با. دا
 نیزیکی بابی خو ببام (کومەبەست ژى جیاپە). دووماهیی دگەل خو دئاخفیت:

- ژینەکا چریسەتە، جونبد و نیرگز تەمو بەسنا... (و د هەندە چیرۆکان دا
 کەس ژ ئیک لایەن بتنی ل توخمى می د نیرن و جیاوازیی نانیخەنە دناقبەرا
 ئەفینیی و هەفالینی و بستەیی دا، وهکی قەهرەمانین چیرۆکین (هەفالینی) و
 (شرین)، کو ل یا ئیکى بەیانی ل زانکویى وهکی هەفال دلشادی دنیری ئی ئەو
 وهسان تی نەدگەهشت، تا سالا چواری ب دوماهی هاتی. ژنوی زانی کو ئەو حەز
 ژ دلیری دکەت.

یان ل چیرۆکا دووی کو شرین کچکەکا بەرۆژە و یا دەف کەنی یە، دگەل

هه می کهسان ب بستهیی دناخفیت، لّی خه لکهک ل کومه لگه هه کی پاش که تی وهسان تی ناگه هیت و دکه فیته دده فی وان دا و نافین خراب ب دیقه دنن، تا دوماهی دکه فیته دخانی فه مینا دینان لّی دهیت.

هه ر دیسان ژاری دچند چیرۆکی د تر ژی دا د خویا و بهرچافن:

چیرۆکا (هونگوستیرک) دهردی ژنه کا ژاره، ده می میرلی نه مینیت و دبیته خدام دا دناف ماله کی دا دا کورئ خو پهره ورده و خودان کهت، رۆژه کی ده می خاتینا مالی دگه ل شو فی ری دچیته بازاری، زهلامی مالی خدامی ب نیچیر دزانیت و هی رشی دبه تی، لّی ئه و خو ب ده ستقه بهر نادهت و پستی شه ره کی دشیت خو رزگار کهت، ل بهر ده رگه هی دبینیت ژنا وی و شو فی ر ده ستین دستوئی ک ئالان دین و... ده می خدام فه دگه ریته مال، کورئ وی دبیزیت ماموستای ده فته ره کا ژمه خواستی، ئه و ل گوستیرا بابی وی دگه رینیت، دابهت بفرو شیت و ده فته ره کی بو وی ب کریت.

چیرۆکا (شه فهر) ژچیرۆکی مشه ختی نه ده می ژ گوندان به ره ف با ژیران دچوون (هه له بت ژبه ر کا و دانین سیاسی و ئابووری) و دکه تنه د ده ستین خودا وبارئ گرانی ژیان ل با ژیران، فه هره مانئ فی چیرۆکی زی ب هه می شیانی خو بزافی دکهت خانیکه کی بو خو دروست کهت، لّی دترسیت شه فهر مینا گه له ک خانیان خراب کهت، لّی ده می کنجرین خو دکه ته تیقه، شادو به خته وهر دبیت، هه ر چهند چ پیداو یستین ژیانئ تیدا نینن.

چیرۆکا (مازی چنی) ژی ل سه ر ژاری یا که سه کی یه کو دچیته مازی یا و هه ر یی ده ینداره، تا هه فگیانا وی دچیته هاریکاریا وی، دشین گه له ک مازی یا بکه ن و ده ینین خو بدهن و وه کی نفیسه ر دبیزیت (مینا خزینه کی یه) و چیرۆک ل سه ر رۆلی ژنکی یه دهاریکاریا زهلامی دا.

چیرۆکا (ژیان و پاشه رۆژ) ل سه ر رویدانا کوشتنا مرۆفه کی ژاره کو بتنی کچه ک ب نافئ (ژیان) و ده یکاوی هه یین و کاوی رویدانی چهند کارتیکرن ل وان

کر، نهمازہ ل ژيانی... و ههستا نقيسهري ل بهرامبهر دلقيت، وهکی دل پيئهمان و وهکی کارهکی مروفايه تي.

چيروکين نشتمانی و گريدان ب ئاخى فه، ئيکه ژ ساخله تين چهند چيروکين روژناما هاوکاري دقي فوناعى دا:

چيروکا (ئەز و کور و وار) ل سەر دهیکهکی يه کو پشتی شهش سالان چووويه باژيران، ئەو دگهل کورئ خو ژيههليا ددهته بهرسينگي خو بهرهف گوندى فه دچيت، يادو بيرهاتنان دکهت و برياري ددهت کو ئيدي نا زفريتهفهو (بەر ل جهئ خو يئ ب سهنگه) و ل فيره يا بووی و ل فيره دئ مريت و ميرئ وئ يئ ب دئ خو يه بيت يان نه هيئ و دبيژيت: (يان ئەز و کور و وار ئان.....).

دبيت مه بهستا چيروکنقيسي ل فيره کافل و ويران کرنا گوندان بيت و روئي ژنکي ديار دکهت. چيروکا (شهو) ژى ل سەر هرچهکا ئيخسیره ب نافي شهمو، دهيك وباب ل زوزانان يين لي هاتينه کوشتن هيش ئەو کوديك و ددانين وى يين لي شکاندن و نينوك يين لي برين و يافروشتيه قهرهچهکي بي جه و وار و چي جهئ دچني كهيفا خهلكي ب شهموى دهيت، دا ياريان بو وان بکهن. لي شهمو پير بوو زوزان ژبير نه کرن و قهبلان ئاغا (مهزني قهرهچان) نهفيت بيهته زوزانان، دترسيت کيفي ببتهفه. چيروکا (بي كهس) ژى ل سەر كهسهکي يه ب نافي (بي كهس)، تيذا خواندنگهه فه دبن، دهمي ماموستا پرسيارا نافي بابي وى دکهت. بيتني دزانيت ئەفه سي ساله بابي وى ئەو هيلاي و دبيژيت ئەز نزانم دي چ ناف بو دانم، هندی دگهرييم ئەز چ نافا ههژي بابي خو نابينم دياره مهبهست زي وهلاته وبو ديار دبیت (وهکی دهیکا وى دبيژيني) کو بابي وى يئ ساخه و بهرهفانيي ژ ئاخا وهلاتی دکهت، مينا هزارهها کهسان کو هەر وئ بهرگريي دکهن، مينا (بهرهفاني)، قههرهمانی چيروکا (شهيد) دهمي بريندار دبیت، ئەو

برينا خوُب كه فيكي گريدهت و هەر يى رزده بهره فانيى بكهت و بيريى
 هه فگياناوى دهيت، دهمى نهو كه فيك دايه فى و كا چهوان دل دهليت دخوينى
 وهر كهت و بيريى نوئ دكهت كو يا دوو گيانه و دهمى گوتينى نه گهر كور بوو،
 بلا نافي وى سهركهت بيت و نه گهر كچ بوو، بلا ههلات بيت و ههز دكهت نهو ل
 جهى تفه نكي قهله مى هه لگرن. دا پاشقه مان و نه زانين ل ناف وهلاتى و ملله تى
 نه مينيت، مينا قههره مانى چيروكا (مشهختى) كو مالخوليانين وى كوير دچن،
 ههزا بابى خو دكهت نه گهر نه مر با دا خوينيت و.... ههزا وى دكر كا بوچى
 نافي وى كرينه مشهختى و.... تا بوويه روژ ئا فا دهمى گاران دزقريت و
 گولكه كى وى نه هاتى، ب شهف دچيته نك مه لاي دا دهفى گورگى گرى دهن دا
 گورگ نه خون، لى ل سپيدى دچيت كو گورگا يا خوارى. ژنوى زانى كا بوچى نهف
 نافه دانايينه سهر و دگه هيته وى باوهريى كو هندی ل دويف فان كه فنه باوهريا
 بچن. دى نافي وان هه مشهختى بيت.

نه ههز نه زانين بتنى، بهلكى نه ياريا وهلاتى و هاريكاريا دوژمنى، ئيكه ژوان
 ئاسته نگين دكه فنه دريكا به خته وهري يا مروفى دا، كو مه بهست ژى كهسى
 كوره، مينا وى درندى دخه ونى دا، دكولانا تهنگ دا دكه فيته بهرام بهر
 قههره مانى چيروكا (خهون) دا دهمى بهره ف مالا يارى ل جهه كى نه نياس دچيت
 و وهكى نفيسه ر سالوخهت ددهت نه ياره و دقيت وى سهقهت كهت و دميينته
 مهنده هوش كو دزانيت هندهك ژ خهلكى گوندى هاريكارى بو دكهن. دهمى ژخه و
 هشير دبیت، نزانيت كا نهفه خهونه يان راستى يى، چونكى ل وى سهردهمى
 خهون و راستى وهكى ههف بوون. نفيسه رى ب رهنگه كى جهه فنگى دهربرين يا
 ژى كرى، وهكى گريدان ب ئاخى فه، لى هنده نه يارو دوژمنى وهكى ئاستهنگ يين
 دريكي دا و ب ههزان كهس يين بهرزه كرين، مينا (عهلكى).

د چيروكا (ههستىك) دا، كو ههز و بيريى دهيكى وى كوير چووين و
 دمالخوليانين كويردا دژيت و نهفه ههفته كه چووى و نه هاتى و يا ب هيفى يه

کو دی رۆژ دناڤ ههستیگین وی دا زین. دا رۆژهک بێت و شاهیانین نه ورۆزی
 دچیرۆکین (نه ورۆز.... گۆفه نیدیته ته دپرسم) و (نه ورۆز رۆژا شهفانه) دا ب
 گیرن، کو ل چیرۆکا ئیکێ نقیسه ری ب رهنگه کی په خسانی یا نفیسی و دگهل
 سرۆستی و نیرگزو سیسنا دناخفیت کو دڤین فی رۆزی گهش و رۆن کهن و
 دچیرۆکا دووی دا ساخ کرنا وی ژلایێ خه لکی فهو نه مازه ژلایێ کیفین چارده
 سال فه و ناگری گهش کرین و چیرۆکێ چه ند هیما یین دناڤ خودا گرتین وهک
 بهرگری کرن ژ دوژمنی.

رۆژاناما هاوکاری گه لهگ چیرۆکین جوړا و جوړ ژ یین دناڤ خودا گرتین،
 کو دبیت تا رادهکی دویری ههردوو بابته تین ل سه ری دیارگری بن:
 چیرۆکا (باخۆسی) وهکی نقیسه ر دبیزیت ژ چیرۆکین (زانستی – الخیال
 العلمی) نه، تیدا شهنگو هه ر رۆژ دچیته رهخی خابۆری و گازی دکهت دا ژنمасы
 ببیت دا هیقیین وی ب جه بینن کو نه و یارا خو گۆرچی بگه هنه ئیک، ئی
 بابی وی ناهیلیت و بهانا ئی دهرنئخیت کو شهنگوی دینه، رۆژهکی پشتی ژ خه و
 هشیار دبیت، رهشاته کی ل سه ر که فره کی دبینیت، نه و رهشاتی ژ ئافی دهرباس
 دبیت، وهکی نقیسه ر دبیزیت نه و دبیزیت:

- خولپولو خولپولو....

شهنگو بهری خو ددهتی: ژنمасы چ ژنمасы یه، یاکورت و یا کوند، یا بی
 موی، لهشی وی هندی روهن و تهنگه، هه می رهین لهشی وی تیرا ددیارن، پین
 وی وهکی پین وهردهکانن، دوو دفنن پێقه.....

(نه ز ژ وهلاتی باخۆسی یا هاتیم، ل دویف زانینا مه فی ره که فنترین جهه
 مرۆڤ ئی ژیا، ژ بهر هندی (پیشکهفتی ترین مرۆڤی ئاخناقی هوین بن.....)
 دوماهی شهنگوی های ژ خو نامینیت و دمريت، دلێ خه لکی پێقه دمینیت،

لې كهيفا بابې گورجې دهيت و گورجې دخريقتېن دچيت.

چيروكا (كريف) ل سهر كورهكې فهرمودهيه. دهمې دې چيته دستافې دبينيت دوو چهكدار قهستا گوندى دكهن، نهو دترسيت كو بابې وى بكوژن و دوعا دكهن نهكوژن و نهبيتته ئيتيم. هنده جاران ژى شاهنازيې ب بابې خو دبهت كو نهو نهشينه بابې وى و زكې وى لې دبیتته ئيش و نهشيت ههوارې بگههينيت، تا زكې وى پيچهك تهنا دبیت رادبیت دا بچیت بيژيتي، دهنگې تفهنگ كې، نهو گهلهك دترسيت، هزرا وى بو وان نهياران دچيت، يين كو مالا مامې وى سووتين و رهفين، لې تا دچيت دبينيت كريقتېن وان يين هاتين، دا هاريكاريا وان بكن بو ئافاكرا خاني (وهكى جهفهنگ بو ئيگرتنې و ئافاكرا وهلاتي) و تفهنگ ژ دهستې بابې وى فهرست بوو، ژنوى كهيفا وى دهيت و بخيرهاتنا وان، مينا مهزنا دكهن.

چيروكا (عريف عهبدال) ل سهر شهرهكى يهو دبیت شهرې عراق - ئيران بيت. تيدا عريف عهبدال (ئيجازا) خو (دبريت و ناچيت دا دهواتا وى بكن، چونكى وهكى نهو دزانن نهف شفه دې هيرش هيت دهيتته هنگافتن و وهكى نهو دبيژيت "ژنوى نهز بوومه زافا").

چيروكا (لهشكهر)، كارتيتكرنا مهشق و راهينانا لهشكرى ل سهر كومهكا خويندكاران روژهكې دهرسوكا ههفالهكا خو ژى وهردگرن و دكهنه ئالا و خويندكارهك بنافې داخاز ل بن وى ئالاي دمينت. دبيژيت نهز ناهيمه فه، تا نهفسهر ريكي نهدهته من، وهكى پيگير ب پيروزيا (ئالاي).

رهوشت و تيتالين گوندان و حوكمې ئاغوا سهرهاتى و..... پارچهكا دى تره ژ چيروكين روژاناما هاوكارى:

چيروكا (زباره) پارچهكه ژ زيانا گوندان و هاريكاريا وان بو ئيك، نهمازه ل

رؤژدهکا وهسان کو ب ههفرا چلیی بابی مزگینی بېرن و نهو رؤژ دبیته دهلیفه کو نهفیندار بگههنه نیك، لی ل فییره مام نهحمهد دهیته شهرئ وان، کو دهمی چلیی وی بېرن و نهو بخوژی مروّفهکه که حهز شهران دکهت.

چیرؤکا (نهز سمبیلین خوه کور ناکم)، رهوشتهکی رؤژههلای یه، تیدا گرنگیا سمبیلان (وهکی زهلامینی) دیار دکهت، دهمی دهیلت و ب ههمی بهایان نهتراشیت دهیته خهلات کرن ژلایئ مهزنی وان فهو کچا خو ددهتی، لی دهمی دتراشیت، ههمی تستان ژ دهست ددهت، چونکی وهکی نهو تی دگههن. (زهلامینی) ژ دهست دا.

چیرؤکا، یان سهراهاتیا (هرچ) سهراهاتی یا هرچانه دگهل مروّفان ل گوندهکی و کا چهوان هرچهك (بهنگینی) دبته و دزقریتهفه.

چیرؤکا (گوپال) ژی مینا سهراهاتیهکی یه ل سهر ئیکگرتنی، دهمی مروّف نیك ودوو نهگرن و ههر نیك بو خو دجیت، مهزنهکی وان ژی دهیته نك، دارکهر هزر دکهت نهو ب وی گوپالی ددهستاندا، کو ب ساناهی نهدایه دهست حوکمی دکهت و ب وی گوپالی یی مهزنه، لی دهمی دکوژیت، بو وی دیار دبیت نهوژی وهکی ههر دارهکی یی بی بهایه کو ههر رو دکهت و دهافیژیت.

چیرؤکا (پرو فال)، مالخولیانین دیرینی نه، شهفهکی خهو ژ چاقان فه درهفیت و لی دریژ دبیت و هزاران دکهت... نهو رسته دهیته بیرئ کو (ههچیئ پویتهی نهدهته تشتین بجویك، بلا مروّف جارهکی دگهل پیشیهکی بکتهه دبن کولهکی گرتی فه) فیچار دهمی دونیا ل بهر مروّفی تهنگ و گرتی دبت، مینا زرکیتکهکی و ستینکان خهم دا ددهنه سهروچافیئ مروّفی و هزارا خو دوی چهندي دا دکهت کو بویکینیهکا ب خورتی بیته چی کرن و جوداهی دناقبهرا تشتی بجویك و مهزن دا، جوداهی دناقبهرا مهژیئ پرو مهژیئ فالای دایه کو چیرؤك ل سهر وی چهندي یا هاتی یه ئافاکرن، لی دوماهیئ دهفی وی تژی کهنی دبیت و (یال هیقیئ بیژته ههمیا جیژنا ههوه پیرؤز).

چيروڳا (په نجره) ژى ټه و په نجره يا تيډا نزار بهرئ خو دده ته ژ دهرقه و زاروگان دبنييت و ياريان دكهن. بيرهاتن دهينه بيرئ، (ژيانئ) تيډا دبنييت (وهكى جهفهنگ) و هيقيهك بو پهيدا دبنييت. دهمئ نساخ دبنييت و ژيان گولا بو دبته.

* گوڅارا په يښ وهك نمونئ دووئ:

خواندنهك د تاكه گوڅارا په يښ خولا ئيكي، سالا ۱۹۸۰ ئ دا، كوژ لايئ هيژا (ټه حمهد عه بدوللا زهرو) ي فه هاتيه بهر هه فكرن، ټه ف چوار چيروكه ل بهر چاف دكه فن:

- ۱- بهرپه رهك ژ ديروكا باپيرئ من/ رويبار عه بدولرهمان مايي
- ۲- داخوازا من/ رهمه زان دهر وئيش
- ۳- قوتو/ ئيراهيم سهران
- ۴- نه چادر و نه خانئ/ ټه نوهر محهمه د تاهر

چيروڳا ئيكي ل سهر رهوش و تيتالين كهفن و پاشقه مائنه، نافه روڳا وئ ل سهر كومهكا ججيلين گوندى يه، دفيان بچنه جههكي ل نافه رهزى هلكولن، چونكى كلوسكهكي زيړا يئ تيډا، هه زكرن بيننه دهر و ب يهكسانئ بو هه ميا ليكفه كهن (مينا كومهلكههئ سوشيايستئ). لئ رهز پوانه و باپيرئ وان نه هيلا. ب تايبهت كو ټه و مروفهكي ب ترس و سههم بوو، هه مئ ژى د ترسيان نه مازه دهمئ به حسي خو (قههره مانيا) خو فهرمانا فه للا دكر كا چهوان زاروكهكي وان كو دهيبابين وئ ټه و هيلاين دلاتهكي دا هافيتبوو خواري، لئ كهيفا وان هات دهمئ باپيرئ وان مري و چونه نافه رهزى كلوسك هينادر و ب بهخته وهرى پيگه برن، بابئ وان هلكرت. د دهليفهكي را دهلنگقيت، هزركر مر، لئ دلقتو كا وئ خو دهلافيت و زيړ فه په شينه نافه دهلهكي.

چيروكا دووی چيروكه كا كومهلایه تی یه، تیدا ژنكهك توشی ئیشه كا گران دبیت و چ چاره ژبو نین، دهیكا وی ژی ههر ب ئیشه كا ژ فی رهنگی مر بوو، باب و برایین وی ل هندافی سهری خرفه بوون و چ ژ كهسهکی ناهیت، چافین ژنکی وهسان دناخفیت دبیزن (من ژ فی ئیشی رزگارکهن)، بابی وی بیرین جیلینیی دکهت كا چهوان شهف دکره روژ ژ بو ژيانا وان، برایی وی دکره گری (ناخ من چ بونهکر وهکو وی دقای) کچا وی د هیننه ویری، دلی دهیکاوی پی گهش دبیت: (ههردوو جهنگین خو قهکرن دا بهر سینگی خو ب کوتهك ئەزمانی خو گپرا و گوټ: (گوھی خو بدهن فی بشکوژا ژ جهرگی من مای) و دمريت و چيروك دگههته دوماهیاخو یا تراژیدی.

ههردوو چيروکین مای (قوتو _ نه چادر نه خانی) دوو چيروکین سیاسی نه، تا چهندهکی مفايین ژ هيمايي وهرگرتين ژبهر کاودانی سیاسی یی وی دهمی، قوتو سهی مای یه، ههرشهف دچوو مال، لی ئەفه شهفه ناچیت، ههر وهکی دزانیت دی تشتهك روی دته، مینا بی خودانان ل کولانا دگهريا. دلوری لورینا وی روندك و گری تیکههل دکرن. جارهکا دی دچپته مال. دبینیت ههمی ل دور نقینین سیقیدینی دراوهستیاین. چافین ههمیان د په نکیاينه و كهس نهویریت بگرییت، چونگی هیس یی ساخه، سیقیدینی چافین خو قهکرن، ب چافان چوو سهری ههمیان، نه دقايا وان چافا بهیليت، لی زانی ئەفه دوماهیا وی یه و.... دمريت.

خواندنا وی چيروکی دبیت ئیک هزر كهت ههر ب تنی ژيان و مرنه، لی وهنهبيت سیقیدین وهسان ب ساناهی مربیت، بهلکی قههرهمانهك (پیشمه رگهیهك) بوویه وهکی چهوان ل گهلهك جهان دا دیار:

- (قوتوی سهری خو بلند کر و بهری خو د دا ئەسمانی، دبیت کو خوینا ژی دباریت)

- (گوهین سیقیدینی دزانی نهشین ل ناف دۆل و چیا بگهریین و گوھ ل

قهبقهبا كهوا بن)

- (لهشی تژی فیان و سه‌ره‌ستی دئی پری چاڤا ئاخ بن)
- (لهشی وی داننه سهر کوپکین چیاپه‌کی ژ هم‌میا بلند تر دا و ته‌یرو ته‌وال هه‌کو ژ لهشی دخوون و نیچیرقان ته‌یرا دگرن هنده‌کی ژ فیانا سیفدینی وسهر بلندیا وی ب خوڤ هلگرت)
- (هه‌کو باران لی دهیت هه‌ستیکی وی دشوون و ب سهر چیا‌دا دچیت دا ل بهارا گول زویتر شین بن و په‌ز زویتر بهینه به‌ری)

گه‌له‌ک هیما دناڤ چیرۆکی دا ددیارن. خوین، قه‌بقه‌با که‌وا، کوپکیت چیا، سهر بلندیا وی ... ل دو‌ماهی ژ یی ب هیفی یه ده‌می دفتیت په‌ز زویتر بهیت به‌ری.

د چیرۆکا چوارۆ دا (نه‌چادر و نه‌خانی) رویدانی پستی سالا (۱۹۷۵) ه و پستی ژ ناڤ چوونا شورشا ئه‌یلوئی ده‌می ملله‌ت ژ سهر گوند و مال و حالین وان رادکرن و دچادرگه‌ه و خانیی بی سهر‌وبه‌ر دا دژیان، ل به‌ر زولم و زۆرداریا دوژمنی . چادر وه‌کی چیرۆکنقیس سالۆخه‌ت دده‌ت:

- (ئه‌ف ه‌رو بایه دئی سنگیت چادرا مه‌ ژ بن هه‌لکیشیت). خانیان ژ ی سالۆخه‌ت دده‌ت:

- (کورۆ من مادی ئاخۆ که‌ینه سهر چ؟ چۆتک وه‌ک له‌فه‌نا دئی قریین فی چیرۆکی مشه‌هیما یی د ناڤ خوڤا هه‌مییز که‌ین:

ه‌روبا، مشه‌ختی (وه‌کی ناڤی باپیری بابۆ وان)، قه‌وقاسی، ره‌شه‌با، ئه‌و پولیسی سی خیت وه‌کی ده‌یته‌ سالۆخه‌ت دان: (گه‌له‌کی ته‌حل و ترش بوو غه‌زه‌ب ژ ناڤچاڤا دچوو) (ب ئه‌زمانی خو هنده‌ ئاخفتن دگۆتن، به‌س حه‌رام هه‌که من زانی بیت چ گۆت) ئه‌و ژ ی نیشانا داگیرکهری و وی دوژمنی یه یی گه‌لی مه‌ داگیرکری و ئه‌زمانی مه‌ نه‌زانیت و ره‌فتارا وی یا هۆفانه‌ کو ئه‌و ره‌فتار ب (ره‌شه‌با) ل قه‌له‌م دده‌ت:

(ده‌می مه‌ سیگین چادری قوتاین، د گۆت باش ب قوتن، ره‌شه‌با بایی فی

وہلاتی مللہتی ہودی بی بنیاد کر بو، فیجار داخواز دکھت کو مللہت یی
خوآگر بیت ئەگەر نہ ئەو چادر و ئەف خانیہ.

* گوڤارا بہیان وەك نموونی سیی:

گەلەك چیرۆك دفی قوئاغی ژى دا یین بەلافبووین و جھین خو یین دناڤ

گوڤارا (بہیان) دا کرین ب فی رەنگی:

- ۱) ئەو شەفا قەد ژبیر ناکەم/ نافع ئاکرەیی/ ژ ۶۳ خزیران ۱۹۸۰
- ۲) زفرۆك/ ئیبراھیم سەلمان/ ئاب ۱۹۸۰
- ۳) دەنگ و باسیت شەفەکی/ موسەددەق توفی/ ژ ۷۰ ت ۲-۱ / ۱۹۸۱
- ۴) داڤەك و.../ عەبدولرەحمان مایی/ ژ ۷۱ نیسان / ۱۹۸۱
- ۵) دزیت رۆژی* / ئەنوەر محەمەد تاھر/ ژ ۷۴ ت ۲-۱ / ۱۹۸۱
- ۶) زك رەشی و جامیری/ سادق بەھائەددین/ ژ ۷۹ / ۱۹۸۲
- ۷) مالا من رەوشەنبوقە/ نافع ئاکرەیی/ ژ ۸۵ نیسان / ۱۹۸۳
- ۸) ھەر بژی دوختۆر/ خالد حسین/ ژ ۹۷ تەموز ۱۹۸۴
- ۹) ھزرەكا نازاد/ قاسم سلیمان بەرواری/ ژ ۹۷ تەموز ۱۹۸۴
- ۱۰) ریڤینگی وەغەرا دویر/ کەریم جەمیل بیانی/ ژ ۹۷ تەموز ۱۹۸۴
- ۱۱) کی دئی فی کیلی شکیینیت/ محەمەد سەلیم سواری/ ژ ۹۸ / ۱۹۸۴
- ۱۲) دل و مان و هیقی/ بەھجەت ھرووری/ ژ ۹۹ ت ۱ / ۱۹۸۴
- ۱۳) ھەفرست/ قاسم سلیمان بەرواری/ ژ ۱۰۰ ت ۲ / ۱۹۸۴
- ۱۴) بریندار/ نزار محەمەد سەعید/ ژ ۱۰۳ ك ۲ / ۱۹۸۵
- ۱۵) گوین/ نەجیب سالج بالایی/ ژ ۱۰۳ ك ۲ / ۱۹۸۵

* دکۆمەلی دا ئەف چیرۆکە ب نافی دزیت شەفی یا ھاتی یە خوآر.

- (۱۶) وهسیه تا بابی/ حه کیم عه بدوللا/ ژ ۱۰۶ نیسان / ۱۹۸۵
- (۱۷) ما دزن؟/ سه باح عه بدوللا بی دوهی/ ژ ۱۱۳ ت ۲ / ۱۹۸۵
- (۱۸) شه فا رهش/ شه مزین خه لیل ملحه م/ ژ ۱۱۷ ئادار / ۱۹۸۶
- (۱۹) هه لاویستن/ هشیار ریگانی/ ژ ۱۱۹ گولان / ۱۹۸۶
- (۲۰) ریگیش/ شه عبان مزیری/ ژ ۱۲۳ ئه یلول / ۱۹۸۶
- (۲۱) هه وارده کا بی دهنگ/ فه همی سه مان/ ژ ۱۲۶ ک ۱ / ۱۹۸۶
- (۲۲) بهز کویقی/ زیاد بهرواری/ ژ ۱۲۷ ک ۲ / ۱۹۸۷
- (۲۳) شیشا خوینی/ حه سه ن سلیفانی/ ژ ۱۳۱ مایس / ۱۹۸۷
- (۲۴) بیسه ک/ جه میل محهمه د ئه نوهر/ ژ ۱۳۳ / ۱۹۸۷
- (۲۵) دهنگی گزیری/ لوقمان مسته فا محهمه د/ ژ ۱۳۳ / ۱۹۸۷
- (۲۶) په سار/ تیلی صالح موسی/ ژ ۱۳۸ / ۱۹۸۷
- (۲۷) دوژمنی ئه فینی/ عه لی مسته فا صالح/ ژ ۱۳۸ / ۱۹۸۷
- (۲۸) سوژ/ ئه حمه د داود قومری/ ژ ۱۴۵ / ۱۹۸۸
- (۲۹) بالولکا شه کری/ حه سه ن سلیفانی/ ژ ۱۴۸ ت ۱ / ۱۹۸۸
- (۳۰) ته ناکوژم/ سه دیق شهرو/ ژ ۱۴۸ ت ۱ / ۱۹۸۸
- (۳۱) خه ون و خوزی/ محهمه د سه لیم سواری/ ژ ۱۴۸ ت ۱ / ۱۹۸۸
- (۳۲) تهیری مرنی/ موختار فائق/ ژ ۱۴۸ ت ۱ / ۱۹۸۸
- (۳۳) خه لاتی زفستانه کا سار/ عه بدوللا جندی/ ژ ۱۴۸ ت ۱ / ۱۹۸۸
- (۳۴) ئیقه لی/ نزار محهمه د سه عید/ ژ ۱۴۸ ت ۱ / ۱۹۸۸
- (۳۵) سیاتفکا ب مژو موران/ جه لال مسته فا/ ژ ۱۵۵ شوات / ۱۹۸۹
- (۳۶) خه ج و مه م/ حه سه ن ئیراهیم/ ژ ۱۶۵ / ۱۹۹۰
- (۳۷) ره زفان/ ناجی تاها بهرواری/ ژ ۱۶۵ / ۱۹۹۰

کاودانی ناله باری سیاسی و ئه فینی و ئه فینیا تامدای ب سیاست و کوردینی

و هیما، ژ گرنګترین بابەتین نافەرۆکا چیرۆکین گوڤاری نه:

چیرۆکین (دەنگ و باسیت شەقی) و (بیسەک) ئیک ژ وان رەنگفەدانین ریالیستین تالین وی سەر دەمی یی کوردستانی نه، لی نفیسەران مەیدانەکا قەهرمانیی ژ باشورئ کوردستانی یا بەرەف ئیرانی قەبرین، کو ئەوان ژی هەر هەمان دەرد یین هەین وهکی هیما و نەمازە عیراق و ئیران دوی سەردەمی دا دسەرەکی خویناوی یی دژوار دا بوون .

رویدانین چیرۆکا ئیکی هەمی یین دچایخانەکی قە، ژ نشکەکی قە هەمی رونیشتیین وی یاریین خو دھیلن دچن تەماشە ی تەلەفزیونی دکەن، کو تیدا رویدانین نەخوش دبینن، ژ کوشتنی و سووتنی و کافلکرنی و... وهکی دیار ژ سەرو سیمایین وان ژی (وهکی هیما) هەر کوردن.

ل رۆژا پاشتر دەمی ماموستا داخوای ژ خویندکاران دکەت هەر ئیک وینەکی درست کەت، خویندکار وی رویدانی دنەخشینن.

ل رۆژەکی دەمی سمو ژ کاری دھیتەقە، مزگینی ددەنی کو خودی کچەکا دایی، ئەو ژی وهکی هیما نافی وی دکەتە (مەباد).

دچیرۆکا دووی دا هەزار دگەل چەند هەفالان دچیتە کاروانی دا هەفرانی بینت، ب ریفە دچیتە مالا خویشکا خو، پاش دەردکەفیت و دکەفیتە دناڤ بیسەکی داو دھیتە کوشتن.

چیرۆکا (گوین) ل سەر فرندەکی یە ب فی نافی (وهک هیما)، دەردی وی مینا دەردی قەهرمانی چیرۆکی یە کو هەر دوو خودان دوژمنن، هەر بتنی ب شەف دەردکەفن و ل تشتەکی دگەرهن (وهکی ئارمانج) و نابینین، لی وهکی نفیسەر دبیزیت خوینا وان گوینا هەمی دەما چرایەکی هەلە و گوریەکا گەشە و نەشیین ب رۆژ دەرکەفن، ژبەرتفکیت قۆسکا و نیچیرفانان.

چیرۆکا (هەلاویستن)، قەهرمانی چیرۆکی خەونەکی ل سەر ئەجنا دبینیت وی ب وی هیثیی کو دی شیت میری ئەجنا کوژیت (هیما دوژمنی) و نفیسەری

ئەف چىرۆكە ب بىرھاتنا چەند شەھىدان يا نقىسى كو كەتېنە ددەست رژیمی دا
و ل سىدارەداين. دەمى وى چىرۆكى بۇ دەيكا خو دىبىزىت. دەيكا وى دىبىزىتى
ھەرە بۇ ئافى بىژە.

چىرۆكىن (شەفا رەش) و (رەزفان) پارچەكە ژ ژيانا گوندان. دچىرۆكا ئىكى
دا دونيا پايىزە. رېفنگ شقانه و سمائىل دچىتە ھارىكارى يا وى ل چىاي، گورگ
(دوژمن) سمائىل برىندار دكەت و چەندىن پەزىن وان دخون، لى سمائىل چ لى
ناھىت و پەزى رادكەنە شەقىنى.

دچىرۆكا دووى دا (رەزفان) بابى دلۇفانى يە، كارى رەزان دكەت، دەمى
نوبەتى ل ترى دكەت دانەھىتە دزىن، ب دەستى دزان دەھىتە كوشتن و كورى وى
سۆزى ددەت، بەرەفانىي ژ رەزى (ئاخا وەلاتى) بكەت.

چىرۆكا (پەسار) ژى پىرەمپەرەكە، ل كەل كەلا تەحرى دچىتە بنى
پەسارەكى، دروونتە خوار و چكارەكى تى دكەت، دھزران وەردبىت، بىرىپىن
گەنجىنى و كارى دەھىتە بىرى، جار ژى مزگىنيا وى چەندى كو بويكا وى كورەك
يى بووى. ھندە جاران ژى پوسىدە دبىت كو كورى وى يى ئىكانە، يى گورى ئاخا
وەلاتى بووى، لى يى پشت راستە كو نەقىي وى دى جەھى بابى گرىت (وەكى ھىما)
وەكى چەوان كورى وى يى ئىكانە دگۆتە بابى خو:

باب، دى مەزن بىم و دى ل شوينا تە كاركەم و پىرەمپىر يى پەسارى ددەتە
بەر سىنگى خو (وەكى ئاستەنگ و نەخوشى).

ئەقىنى و چەند كىشىن كۆمەلايەتى ژى د چەندىن چىرۆكىن گۆفارى دا يىن
ھاتىنە بەرچاف كرن، كو ھندەك ژوان ب تەراژىدى يىن ب دووماھى ھاتىن و
ھندەك ب خوشى، زىدەبارى ئارىشىن كۆمەلايەتى كو دناف كۆمەلگەھى
كوردەوارى دا ھەين.

چىرۆكا (دافەك ژ تەقى كۆفانىيت من)، چىرۆكەكا دلدارى يە، دناف بەرا دوو

برایان و دوو دلداران دا. ل رۆژه‌کا بهاری ل ئاقاری دگه‌هنه ئیك وچه‌ندین
ناریشین چفاکی یین دناف خودا هه‌میژ کرین کو ب ساناھی ئیك نابین،
برایه‌ك ب ئەفینیا خو شاد دبیت، دهمی هه‌فالا وی دبیزتی:

بابی من یی رازی بووی تو بی ی من بخوازی و من چ نه‌خت و زی‌ری
نه‌فین، ل دوماهی ئاف رادبیت و یارکا وی به‌رزه دکه‌ت و قه‌هره‌مانی چیرۆکی
مینا دینا ل دهیت.

هه‌ر ژ چیرۆکین ته‌راژیدی، چیرۆکا (دوژمنی ئەفینی)، کو تیدا بابی دلشاد،
کچا برایی خو نازکی دخوازی، ل نازک هه‌ز ژ ریڤینگی دکه‌ت، کو کوری گافانی
یه، بابی دلشادی پلانه‌کی ددانیت کو نازکی دویری گوندی بکه‌ن، دلشاد ب شه‌ف
دویری گوندی دکه‌ت و دئین و دبیزنه بابی وی یا دگه‌ل ریڤینگی چووی و یاب
ژفانه دگه‌ل دا، دوی دهلیفی دا نازکی ب بی سه‌رو به‌ری فه‌هینه نافی گوندی و
بابی وی دکوژیت.

چیرۆکا (دل و مان و هیقی) ژ تیدا کاروان ئەفینداری پرژینی یه، ده‌مین
خوش دگه‌ل ئیك دا دبۆرین، ل ب زوری دده‌نه ئیکی ب نافی ئەحه‌مه‌د. هندی
پرژینی دکره هه‌وار من ب دهنه یاری من، ل په‌یڤین وی دهنگ فه‌ددان و کاروان
مینا دینا یی ل هاتی، ل هیقی ددی وی دا دگه‌شن:

(ل من ببۆره پرژین، ئەز بو ته‌مه و تو بو منی...) و دبیت ئەف نافی وه‌کی
هیما بکار هینابن.

قه‌هره‌مانی چیرۆکا (هه‌فرست) ژ ماموستایه ل گوندان، ل سه‌ری هه‌یڤان
دچیه‌ته بانکی دا مووچی خو وه‌ر بگریت. ل وی‌ری چافین وی دچنه کچکه‌کی،
گومان بو چی دبن کو ئەو کچکه یا رۆژه‌کی ئەفینیا خو بو دیارگری، ل ئەو
رازی نه‌ببوو ناخفتن گۆت‌بوون. ئەفه ده‌ه سالن و ئەو ناخفتن ژبیر نه‌کرین، مینا
هه‌فرسته‌کی یی ل هاتی، ب سه‌رفه که‌سک و ژناقدا خلۆله کو زوی ب سوژیت، ل
وی‌ری کو هیشتا نه وی ژن ئینایه و نه کچکی شوی کری یه پیک دهینه‌ده‌ر.

دقیقن وی داری هه فرستی مینا به لگی وی لی بکهن.

چیرۆکا (ما دزن؟) ل سهر موختارهکی یه، دقیت کچا ئافدهلی بو کورئ خو
بخوازیت، لی ئافدهل نادهتی ب بهانا وی چهندی کو یا بچویکه و یا دگهل پسمامی
وی گوئی. موختار دکهته ددی خوڤا و د شهفهکی دا دهمی یا ب ژفان دگهل
ئازادی، موختار ههردوووان دکوژیت و ههوار دکهت: دزا گوند بهردا.

چیرۆکا (دهنگی گزیری)، دوو ئهفیندارن (ریوار و لولاف)، ل سهر ریگا کانیی
دگهههه ئیک، ئهفینی پیک دگوهرن و خهمین خو بو ئیک ددارپژن. دهمی
ریوار دبیزیتی ئهفه چوارده رۆژه گزیری گازی کری کو بچه کاروانی بابی من
نه زفری یهفه. لولاف دبیزیتی: یی من چوارده سالن.

ل دووماهیئ مزگینی دگههینن کو گههشتن (هیما سه رکهتنی).

چیرۆکین (ریکیش) و (سۆز) و (ههوارهکا بی دهنگ) ژ ی ههر چیرۆکین
ئهفینداریئ نه.

چیرۆکا ئیک (ریکیش) قههرمانی چیرۆکی ل دیش یارا خو (چیمهنی)
دچیته باژیری، کهس زوی ب زوی نیشا نادهت، تا دووماهیئ ب هاریکاریا
ههفالهکی ل سهر ههلدبیت و دی وی خو ل بهر ده رگههی دقوتیت. کا دی چهوان
ل بهرامبهر زربابی راوهستیت؟ و ههست ب سهر کهتنی دکهت.

چیرۆکا دووی ئهفینداری یا (ریبهری و شرینی) یه، ئاغا شرینی بو کورئ
خو دخوازیت و بابی کچکی (سوفی عه مەر) دکهفیته د دوو دلیی دا، چونکی
پارین ئاغای یین لی و نهفیت ب دهتی، چونکی کچا وی نهفیت. دووماهیئ سۆزا
دایه ریبهری ب جه دهیت.

چیرۆکا (ههوارهکا بی دهنگ)، تیدا (سه ربهست و هیفی) دوو ئهفیندارن ل
رۆژهکا بهاری دچنه چیا ی گیای، هیفی دکهفیته دتهنگافیان دا، ژ ترسان
سه ربهست ژ خه و هشیار دبیت (وهکی هیفی).

ههر دیسان گوڤارا (بهیان) چه ندين بابه تین دی تر دناڤ چه ندين چیرۆکین

دی تر دا یین ههمبیز کرین

چیرۆکا (هزرهکا نازا) گوندهکی ساویلکه و نهزانه، ب نافئ گوندی (کهفنا)، ل نك چيایی (زنجیرا دوماهیکی)، پشتی چهندهکی ئیکی خه لکی گوندی کو چوو بو جیهانهکا نوی. ئەو کهس زانا بوو فهگه ریا فه گوندی دا خه لکی زانا کهت، ئی کهسین پیر (کهفن) ل دژ راوهستیان، گهنجان گوهداری یا و کرن و قهستا جیهانا نوی کرن و چیرۆک هاندانه بو پیشکهتنی.

چیرۆکا (ههر بژی دوختور) ل سهر دهردی ژاریی یه، تیدا نزاری کورئ ههژاری نهساخ دبیت، دبهنه دوختوری راجیتهکی بو دنقیسیت، ئی پاره نینن دهرمانا پی ب کریت. دهمی ههژار داخووا پارا ژ ههفالهکی ب نافئ (بیناف) دکهت کو وی پاره فی دیت بوون، ئی ئەو دبیزیتی من نینه، ئی دوختور شیرو بسکیت و پارا ددهتی و بی شاد دبیت.

چیرۆکا (زک رهشی و جامیری)، یان وهکی نفیسهه بخو دبیزیتن (سه رهاتی) ل سهر ژنهکی یه ب نافئ سینهم. ل پاییزهکا درهنگ دجیته شین خهرتوکی فیقی یا و میری وی ئافدهل یی جوویه کاروانی. ئی تووشی سی زهگزهکا دبیت و دقین کریتیا بینه سهری، هندی بزافی دکهت، ئی ئەو درژدن ل سهر کریارا خو. دوماهی دکهته ههوار. وی دهمی میری وی و ههفالین وی ددگههه گوندی و دههوارئ دهین، ههرسی یان دگرن و ب مللهت فروش ل قهلهم ددهن. ئەگه ر دا چهوان بهرهنگاری ژن و بجویکین ههف خوین و ههف زمان و ههف وهلات و ههف ئامانجین خو بن؟!

چیرۆکا (شویشا خوینی) ل سهر نهخوشهکی یه. کو دهیکا قههرهمانی چیرۆکی یه و دی نشتهرگه ریهک بو هیته ئەنجام دان. بو وی چهندی کورهکی وی خوینی بو وی دبهخشیت. ئی پشتی دختور پشت راست بووی کو چ ل نك دهیکا وی نینه و نه یا پیتهی نشتهرگه ریی یه. وی شویشی خوینی دبهخشیته کریشا شهمی کو یا پیتهی خوینی یه و ئەو گهلهک بهختهوهر دبیت.

چیرۆکا (تهنا کوژم) ل سەر نازەنینی یە کو دسەر میڕی خو عەبدی را حەز ژ ئیکێ دی تر دکەت و ل سەر هەلدبیت. نا کوژیت. ل ناسنامی و چاریک دیناری ژ زەلامی وەر دگریت. رۆژەکی عەبدی دبیژیتە نازەنینی کو دەیبابین وی بینە مالا وان خوارنی. دەمی هاتی عەبدی دبیژیتە ژنا خو وی چاریک دیناری بینە دا چیرۆکا وی بیژم. هیش نازەنینی چ نەگوتی ژ ترسان مر ، ژنوی عەبدی هزرا کوشتنا زەلامی ژی کر.

چیرۆکا (زفړۆک) شەرەنیخەکه دسەری قەهرمانی چیرۆکی دا یی ل بەر دەریایەکی راوەستیایە، وەکی دیار وەغەرەکا ل بەر. هزرین وی بو گوندی و ناخفتنن دەیکێ و بای و... دبیت ئەفە رهفینەك بیت:

– ژ ناگری خو قورتال که.

– ماتو رهشەبای دەناقیٹ خو دا نابینی...

(ئەز خو ب گەهینمە پشت فی چپای گەلەك باشە... دی نانهکی خوین و...) ل دوماهیێ دزانیت دی کەقیته دکاروانەکی نوی داو زانی دی هەفرکاتیەکا دژوار چی بیت.

چیرۆکا (ئیفەلی) ل سەر کارتیکرنین قەخوارنی نە ل سەر دەحوی. کا چەوان قەدخۆت و چەوان قۆماری دکەت و تووشی شەرا دبیت و گەلەك ب سەری ژنا خو دەینت، ئەوا ژ دەست ژ ژنابای قەرستی و کەتیە دەست وی داو... تا دوماهیێ چارەنقیسی وی ل زیندانی دراوەستیت.

چیرۆکا (تەیری مرنی) ل سەر رویدانا بومباران کرنا فرۆکین ئیرانی یە بو سەر خواندگەها بەغدا، دسەری عیراق – ئیران دا ل سالی ن هەشیان و ئەو کوشتنا هاتیە ئەنجام دان .

چیرۆکا (پەز کویفی) یادو بیرهاتنن قەهرمانی چیرۆکی نە، بو دەمی بەری و خوשיین گوندی و سەیران و بهاروو... ل ئەو یی سەقەتە ل سەر قانا پستی، پستی رۆژەکی ل دیف پەز کویفیەکی بریندار چووی و دفرەکەکی دا

چوويه خوارو هەردوو پيڻ وي سههتهت بووين، ئى يى ب هيشى يه كو دى سترانان بو ديلائين گوندى بيژيت و دى پشكداريى د سهيران و خوشيپن گوندى دا كهت (وهكى هيما و وهكى هيقيپن سهركهتنى).

* گوڤارا کاروان وهك نمونى چارى:

۱	مه‌مو... مه‌مو	رهشيد فندى	ژ ۲ ج ۲ / سال ۱۹۸۲
۲	ته‌خپره ؟	باييزى عه‌مه‌ر	ژ ۱۰ / سال ۱۹۸۳
۳	دلڤين	كه‌ريم بيانى	ژ ۱۰ / سال ۱۹۸۳
۴	به‌ندك	ف. جانگير	ژ ۱۱ / سال ۱۹۸۳
۵	كا بابو ؟	سه‌رفه‌راز نه‌قشه‌به‌ندى	ژ ۱۴ ج ۲ / سال ۱۹۸۳
۶	ترسا شه‌فه‌كى	لوقمان مسته‌فا محمەد	ژ ۱۶ ك ۲ / سال ۱۹۸۳
۷	ته ژبير كه‌م...!	فه‌خرى ئه‌حمەد	ژ ۱۷ شوات / سال ۱۹۸۴
۸	كريفى ره‌شو	محمەد سه‌لیم سواری	ژ ۱۸ ئادار / سال ۱۹۸۴
۹	هه‌ڤال هیل وه‌ڤال گر	هشيار ريكانى	ژ ۱۹ نيسان / سال ۱۹۸۴
۱۰	هه‌مزو	خالد سالج	ژ ۲۰ مايس / سال ۱۹۸۰
۱۱	شه‌رمين	هيڤيدار محمەد بي‌دوهى	ژ ۲۱ خزيان / سال ۱۹۸۴
۱۲	داخزه‌كا بيى وه‌غه‌ر	حه‌كيم عه‌بدوللا	ژ ۲۲ ته‌موز / سال ۱۹۸۴
۱۳	ل روژه‌كا به‌فرين	كه‌ريم بيانى	ژ ۲۲ ته‌موز / سال ۱۹۸۴
۱۴	كورى پو‌شى ره‌شى	محمەد سه‌لیم سواری	ژ ۲۳ ئاب / سال ۱۹۸۴
۱۵	تو ديبي‌زى ئه‌ڤ چيروكه زى هنده گيرو ببیت	رهشيد مسته‌فا	ژ ۲۴ ج ۲ / سال ۱۹۸۴
۱۶	كانى گوندى	هشيار ريكانى	ژ ۲۴ ئه‌يلول / سال ۱۹۸۴
۱۷	ژفان	هيڤيدار محمەد بي‌دوهى	ژ ۲۵ ئه‌يله‌ل / سال ۱۹۸۴
۱۸	هه‌مى چوچك هژيرا ناخون	عه‌گيد شه‌فيق حه‌سه‌ن	ژ ۲۵ ج ۱ / سال ۱۹۸۴
۱۹	كه‌ڤال	حه‌كيم عه‌بدوللا	ژ ۲۸ ك ۲ / سال ۱۹۸۵
۲۰	پايزا هيڤيان	جه‌لال مسته‌فا	ژ ۲۹ شوات / سال ۱۹۸۵

۲۱	قونڀر	هشيار محمهد حسهن	ژ ۲۹ شوات / سال ۱۹۸۵
۲۲	باب و گور و نهوړوژ	محمهد سهليم سواری	ژ ۳۰ ئادار / سال ۱۹۸۵
۲۳	زکي برسې و مهوليد	ناحي مستهفا بهرواری	ژ ۳۳ خزيران / سال ۱۹۸۵
۲۴	مازی چن	سهر چيا محمهد	ژ ۳۳ خزيران / سال ۱۹۸۵
۲۵	کي...!!!	باييز عومهر	ژ ۳۵ ئاب / سال ۱۹۸۵
۲۶	پيلاړهش	هشيار محمهد حسهن	ژ ۳۶ ئهليلول / سال ۱۹۸۵
۲۷	چيا	زياد نهقيب بهرواری	ژ ۳۸ چ ۲ / سال ۱۹۸۵
۲۸	نهفسيآ ژنبايې	هشيار محمهد حسهن	ژ ۴۰ ك ۲ / سال ۱۹۸۶
۲۹	دوژمنيډ ههفاليڼيې	سهديق خالد هروري	ژ ۴۳ نيسان / سال ۱۹۸۶
۳۰	هيفي	محمهد سهليم سواری	ژ ۴۴ مايس / سال ۱۹۸۶
۳۱	کوچهري	نورهلدین نهنور بوټانی	ژ ۴۶ تهموز / سال ۱۹۸۶
۳۲	کاروان	تيلي صالح موسا	ژ ۴۶ تهموز / سال ۱۹۸۶
۳۳	سهديايې من دهرگههې نهگره	نزار محمهد سهعيد	ژ ۴۷ ئاب / سال ۱۹۸۶
۳۴	ژمهچيټر	کهريم بياني	ژ ۴۸ ئهليلول / سال ۱۹۸۶
۳۵	شقانې موعبهري	عبدالولا جوندی	ژ ۴۸ ئهليلول / سال ۱۹۸۶
۳۶	نوټبا گارانې	عهگيد شهفيق	ژ ۴۹ چ ۱ / سال ۱۹۸۶
۳۷	نهفه نيچر	ريناس	ژ ۵۱ ك ۱ / سال ۱۹۸۶
۳۸	نهفنيهكا راست	نهحمهد داود قومري	ژ ۵۲ ك ۲ / سال ۱۹۸۷
۳۹	گهزنگ	زياد نهقيب بهرواری	ژ ۵۵ ئهيار / سال ۱۹۸۷
۴۰	من كوشت	شهعبان مزيري	ژ ۵۶ خزيران / سال ۱۹۸۷
۴۱	کي د ناگري کي دا دکهلت	عبدالولا جوندی	ژ ۵۶ خزيران / سال ۱۹۸۷
۴۲	کهوئ کهو گر	حسهن ئيراهيم	ژ ۵۶ خزيران / سال ۱۹۸۷
۴۳	روژا دويماهيې	سالي جاسم	ژ ۶۰ چ / سال ۱۹۸۷
۴۴	پرپيژي	نزار محمهد سهعيد	ژ ۶۰ چ / سال ۱۹۸۷
۴۵	صوفي و سهيدا	هاشم محمهد مستهفا	ژ ۶۱ ك ۱ / سال ۱۹۸۷
۴۶	گونههار	باييز عومهر	ژ ۶۱ ك ۱ / سال ۱۹۸۷
۴۷	هيفارا دي ئيت ژبير کرن	عهزیز مهرگههې	ژ ۶۲ ك ۲ شوات / سال ۱۹۸۸
۴۸	پرچ زهرا چاف شين	زهکی سليقانی	ژ ۶۲ ك ۲ شوات / سال ۱۹۸۸
۴۹	کيشي و بهرسف	نهمين حهيدهر بوټانی	ژ ۶۵ خزيران / سال ۱۹۸۸
۵۰	بي کهس	جهميل محمهد شيلازی	ژ ۶۶ تهموز / سال ۱۹۸۸
۵۱	شهفا نهردي دي هيت	عبدالولا جوندی	ژ ۶۷ ئاب / سال ۱۹۸۸

			كوشتن	
۱۹۸۸	ژ ۶۸	ئەيلول / سال	زېرو خوين	۵۲
۱۹۸۸	ژ ۶۹	چ ۲-۱ / سال	مر	۵۳
۱۹۸۹	ژ ۷۱	ك ۲ / سال	چەند كورته چيروك	۵۴
۱۹۸۹	ژ ۷۲	شوات / سال	دل سيبەرېن دلان	۵۵
۱۹۸۹	ژ ۷۷	تەموز / سال	گەرناس	۵۶
۱۹۸۹	ژ ۷۸	ئاب / سال	مامن چەند بنەفش هەنە!!	۵۷
۱۹۹۰	ژ ۸۲	ك ۲ / سال	ئەفە چيروكەكا گەلەكا درېژە	۵۸
۱۹۹۰	ژ ۸۴	ئادار / سال	خانې ب سەھم	۵۹
۱۹۹۰	ژ ۸۵	نيسان / سال	بابې بريندارى	۶۰
۱۹۹۰	ژ ۸۶	مايس / سال	زفړين بو جهې دەستپېكې	۶۱
۱۹۹۰	ژ ۸۷	خزيران / سال	دەستكې بقرى ژ دارى يە	۶۲

لايەننى سىياسى لايەنەكى گرنكى چيروكىڭى قوناعى يە دقې گوڤارى دا.
ژبەر كاودانى نالەبارى وى سەردەمى و گەلەگ ژچيروكئفيسان پەنايېن برينە
بەر هېمايې.

چيروكا (مەمو... مەمو) ئىك ژوان چيروكانە كو نقيسەرى كولى يە هېما
دوژمنى و گوندەك ژبەر دناليت و چ حال ژبەر نينن و زيانا وان گەلەك دكەت.
دوماھيى زەلامەك ديار دبیت ب نافی (مەمو)، شيرەتان ل وان دكەت داخەرزى كولى
نەھيلن. ھندەك ب گوئنا وى دكەن، ھندەك زى خو ژبەر دەھافيژن و پشكدارىي
تيدا ناكەن، لى ئەو ل بەراھيا خورت و جھيلان (وەكى پيشەوا) دكەفیت و
زەھمەتى دكيشن و ل بەھارى بەرھە وارى كولى فە دچن و درەشينن.

چيروكا (ترسا شەفەكى) زى ئەھريمەن يى كرى يە هېما دوژمنى، دقې
چيروكى دا شەفەكا نقيسەرى يە كو گەلەك ل بەر درېژ دبیت، ترس و لەرزەك

ژبهر ئههریمه نان دکهفته دلهشی دا و ههر یی ب دیف فه، خهوی ئی دکه نه کابیس، تا ئه و ئههریمه دهین دهرگه هی وی دقوتن، ژترسان ژخه و هشیار دبیت کو ههیفی سهری خو یی شه کری و دهنگی دیکلا، (وهکی چه فه نگ) ژ دویر دهات.

دچیرۆکا (کیفی و بهرسف) دا نفیسه ری دهه به و بهراز یین کری نه هیما دوژمنی.

دناف چیرۆکی دا کیفی کوره کی ئیکانه یه، دهیکا وی نه فیئت بچیته بهر بهرازان، چونکی جه گهره و نه فیئت تشتهک لی بیئت. ل بهرام بهر وی چه ندی دفیئت نافی وی ب میرانی بچیت و زیان نه گه هه نه بیستانا و ئه و کریار ب دهستین خه لکی بهیته ئه نجام دان، لی کیفی دگه ل شه مزینی برایی دهرکرا خو دچن و ب شهف بهرازه کی دکوژن کو هه شت تیژک یین دزکی دا و ناف و دهنگین وان دچن.

چیرۆکا (کانی گوندی)، نفیسه ری ریکه کا سهخت و دژوار ل بهرام بهر چه ند که سان یا کری یه هیما و ده می دی ژ ئافی دهرباس بن، هه فالی وی یی هونه رمه ند ب نافی (گوندی) ناف دادعیرت و ئه و هه وار دکهت: (ئه ی زفرۆک... ئه ی پیلا رهش... ئه ی روببار) چه وا وه هونه رمه ند (هیما شوره شگی ری) سه رژیگر چه وا وه ئاواز (وهک هیما) داعیران؟! پاکی دی ژئاهه نکه فانارا ئاوازا لی دهت؟ ئه و ریکا ب هزاران که سین دی تیدا هاتینه داعیران و بهرزه بوون، مینا (بابی سیسوی) دچیرۆکا (کا بابو؟) دا کو یی سیوی یه وه کهس نزانیت کا بابی وی ب چ سهر چوو یه و که تی یه ددهست ژنمائی دا. مامی وی نه چار دبیت ژبهر رهفتارا ژنا خو وی سیوی ته سلیمی پۆلیسان دکهت و دبیزیته پۆلیسان بابی وی نه مایه، لی ئه و یی رژده کو بابی وی یی مای و دبیزیت بیرا من دهیت دهیکا من نان بوکره دچانتکی وی دا و چۆخی وی دافی (وهکی هیما) و گوته من: ههش به بنشه، بابی ته دی چیت بهروی و گو هیشکا ئینیت... دی هیته فه... دی هیته فه...

(وهكى هيّما سهر كه تنى)، دوماهيى دمينته بى خودان ل كولانان، برسى و ل بهر سهرمايى تا تومبيلهك لى ددهت.

ههر ديسان چيروكا (كاروانى) ل سهر كه سهكى يه كارى كاروانى دگهل هه فالان دكهت و دچن ل وى باوهريى گهنمى و سافارى و شريناهيا نينن، لى ل زفرينى شهب سهر وان دهيت، ريگر دكهفنه بهراهيى و دببته شهر و عهلو دهبته كوشتن و (ريگر) هيّما دوژمنى يه.

چيروكين (كهوى كهوگر) و (دهستكى بقرى) ل سهر وان كه سانه يين دوژمناتيا توخمى خو دكهن، مينا وى كهوى قههره مانى چيروكى هه، كو گهلهكى زيرهكه، لهوما نافي وى دكهته (كهوى كهوگر) و گهلهك كهوان پى دگريت، نيك ژ وان كهوين وى نيچيركرنين فخرخهكى زيرهكه، وى فخرخى بو خو دهبليت، لى نهو فخرخك كهوى وى دكوژيت. نهف جهنده بيريهكى دهبنته بيرا دهيكواى كو بو كورى خو فه دگيريت، دهمى ناغاي كوشتنا مروّفهكى هه يى ل گوندى ددهته كرن و خو ژ بهر دهافيت و بابى وى دنيخيتى كو وى يى كوشتى و وى ژى دكوژن.

دچيروكا دووى دا باب سهرهاتيهكى بو كورى فه دگيريت كو نهو چوار برا بوون (وهكى هيّما)، بابى وان گوندهك هه بوو، دروژهكى دا ميّهقانهكى بيانى يى رهش (هيّما دوژمنى) هاته نگ وان و ئاكنجى بوو، كهته دنافبهرا وان دا و دنافبهرا وان دا نهخوش كر، تا ههمى تشت ژ دست چووين. نهف سهرهاتيه هاته فه گيران پشتى نازادى گوتى يه بابى خو يى ژار تو نهشى ي دارا بېرى، لى نهو دببژيت كو دهستكى بقرى ژ دارى يه و دى بريت (وهكى هيّما).

نهفبىنى و شههيدبوونى د دوو چيروكين دى ترين ب نافرين (مازى چن) و (بيلا رهش) دا دخويا و بهر چافن.

د چيروكا نيكى دا (مازى چن) ههز ژ شيروانى دكهت و سوزى ددهنه نيك و وهكى ديار دچيروكى دا (شيروان) يى دويره و بيرين وى دكهت. لى براى وى

دهيت و مزگينيا شههيدبونى ددهتى!

دچيروكا دووى دا ئەفينهكا دى تره دناقبەرا (چنويى و نەوزادى) دا لى نەوزادى ريكەكال بەر يى دويره (وهكى ديار پيشمەرگه) يه و پيلا رهش وى ژى دخەندفينيت، لەوما (چنو) گازیين خو دگههينت: ئەگەر ملئ ته بملئ من فەبا ما ئەز دا ژ چ مينمه مهحتل! پەرژانين رهزو بيستانين مه يين بووينه رى يا هرج و دهههه و بهرازان (وهكى هيما)، لى چيروك چيروكهكا دريژه وهكى دچيروكا (ئەف چيروكه گەلەكا دريژه) دا هاتى، رويدانين چيروكى هەمى يين دتومبيلەكى داو هزرين قەهرمانى چيروكى دچنه گەلەك جهان و گەلەك رەنگين مروقان دبينت و گەلەك دەنگان دبهيست، لى ددهليفهكى را دەنگى (محەمەد عارف جزيرى) دهيتە بيرى (گولى مهحرؤمى چيا دبلندن ته نابينم) و وهسان دياره (وهكى هيما) يى ژ چيا دويرهكەتى و بەرهف باشورئ عراقى دهيتە نهفى كرن كو ژ چيا دويردنئىخن، ژ گوندان دوير دنئىخن، مينا وى كەسى دچيروكا (كۆچەراتى) دا بوويه ميھقاندارئ كۆچەرا، دەمى ژ زوزانا بەرهف دەشتى فە دەهاتى و چيروكا خويا گوندى و خوشيا گوندان دگوت و كاودانى ئەفرو ل باژيران و ژيانا ب زەحمەتا باژيران كەتیه تیدا فەدگيريت.

لايهنى ئەفينداريى لايەنەكى دى يى گرنكى نافەرؤكا چيروكىن گوقارا
كاروانن:

چيروكىن (بەندك) و (تەژبیركەم...!!) و (هيقارا دئ ئيت ژبیر كرن) چيروكىن ئەفينداريى نه، قەهرمانين وان دكەفنه دسەرەنيخەكى دا يى ئيكي ل كوليزى نزانيت كا (سەيران) حەز ژ وى دكەت يان نه؟ چەندين سالان دقيت يا دلى خو بو داريزيت، لى چوار سال دچن و دخورا نابينيت بيژيتى، تا ژوى جهى دهيتە فەگوهاستن، لى بەندك وهكى چيروكنفيس دببژيت هەر دميينته ددهستاندا.

قەهرمانى چيروكا دووى بيرهاتنين وى نه دگەل يارا وى، دەمى دەيبابين

وی ب زوری داینه شوی و وهکی کچک دبیزیت (خوزی و هیقییت فرۆتین، ئەزا دایمه شوی، ئەزا کری مه گولهک دیاری بو بهر بیهنا مروقهکی ناف چاف سووتیی رهش قهلیای) کو دبیت ئەف چهنده وهکی هیما ژی هاتبیته بکار هینان و قههرمان یارا خو ژبیرناکهت. قههرمانی چیرۆکا سیی ژی دهراندا دگهل یارا خو دژیت، هندی دهیتهی خهوا وی ناهیت و ژبیرا وی ناچیت و ههر وی ئیقاری دهینته بیرا خو دهما دیتی و ددهلیقهکی را دخه و دچیت، لی مینا کابیسهکی ب ترس دخه ودا دگهل خو دناخفیت و دگهل دهنگی خو هشیار دبیت.

چیرۆکین (چیا) و (نۆبا گاران) ژی ههر هه مان چیرۆکین ئەقینی نه و یار ژی دهیته دزین و دکهفنه دزین و دکهفنه دنالوزبیین ژیان:

قههرمانی چیرۆکا ئیکی (چیایی) مروقهکی ژاره و نهشیته یارا خو ب خوازیت و نهشیته ب رهقینیت ژی، چونکی ریکهکا دریز (کاروان) یی ل بهر و دقیت ئەف کاروانه ژی هیما بیت. ل بهرامبهر فی چهندی دحوی زرنابیز ژی دلی خو ددهتی، لهوما دهمی چیایی دچيته کاروانی، ئەو دچيته بهراهیی و دکوژیت دا یارا وی بو بمینت و دحو وی تۆلی ژیفه دکهت و دکوژیت.

قههرمانی چیرۆکا دووی (رهفهنده)، ل روژا چهژن و داوهت نۆبا وی یا گاران دهیت، لی وی دلی کچکا و دهواتا نهمایه پشتی یارا وی ب خورتی داینه شوی و دهمی دچيته بهر گاران، بیرهاتنن زارۆکینی دسهری دا دغولغولن و دگهل سروشتی هاتی یه گوهارتن دا دژیت و... دبیت ئەفه ژی وهک هیما ل کاربن، وهسان روژهکا خوش دگهل ئاقاری و چیایی (زهنگلو) دبهته سهری و پهیمانی ددهته ئاقاری (وهکی هیما) کو ژ ئەقرو ویفه ههردوو ههفالین دلسۆز بن و ژیک دویر نهکهفن.

چیرۆکا (کی دناگری دا دکهلت)، ئەقینداریهکا مینا ههفرکمانیهکی دناقههرا دوو ماموستایان دا ب نافین (کوکهل و کوردی) و دگهفنه بهر ئاخفتنن خهلکی و ئەو ههردوو دمالخولیانان دا دژین، تا دوماهی ههفرکمانی دگهل کومه لی

دكهن و بريارا خو ددهن و مزگيني دگههينه كوردى كو ئهوين گوتگوتك ب
ديف فهندنان يين لال بووين و دقئ چيروكى دا رهنگه هيمايهك زئ پئ تيدا،
دهمئ كوكهل دژوورا ماموستايان فه دچيته بهر نهخشهكى و دقيا ل گوندى
بگهرييت...

چيروكا (دل سيبهريين دلانن) زئ دهردي (سيسن) يه كو ههز ژ ماموستايهكى
ب نافئ (شه مال) دكهت و ههلويستئ وى بهرامبهري خو زانائت، چونكى ههر
تيكههليا ماموستايهكى دكهت و (سيسن) ههر دشهرهنيخهكى دا دژيت و ههمي
تشتان بو ههفالا خو ههدارى دبئژيت، كو ئه و زئ ههز ژ كورمهتئ خو دكهت و
دهمئ روزهكى دچنه مالا كورمهتئ وئ، ب ههفرا شه مال ديتن و (سيسن) گيژ دبيت
و وهسان هزر كرن كو ب دهردي چافا يا هاتي يه هنگافتن.

چيروكا (پرچ زهرا چاف شين) هزرين قههرهمانئ چيروكى نه، بو كچكهكا
جيرانا پرچ زهرا چاف شين، كو سه رنجا ههميان را دكيشا، لئ زئي وئ يئ بهرهف
پيري فه چووي و روزهكى نيكا ب وى رهنكي ل سه ر جهين خو ديتن و دگهل
كهته دهزراندا... لئ دهمئ مشك دوي ژوورا بي سهرو بهرفه ديتي، ئه و هيلا و
راهيلا مشكى!!!

لئ ئهفيني دي ههر مينيت ئهفينا راست، مينا قههرهمانئ چيروكا
(ئهفنيهكا راست)، تيدا كچكهك ب نلقئ (كهفي)، پشتي رويدانهكا تومبيلئ و
پشتي ههيفهكى مايه د نهخوشخاني فه دكهفите دمالخوليانهكى دا، دهمئ ل
ديمئ خو وى وينئ ههلويستئ دنيريت، نامين (كوفانئ) يارئ خو دهينته دهر و
بيرهاتنين كولئزئ دهينه بيرئ و هزر دكهت (كوفان) دي وئ هيليت، لئ (چنارا)
خويشكاوي دهيت دهرگههئ دقوتيت و مزگيني دگههينتي كو (كوفان) يئ ل
فيئرئ و ئهفرو خوازگينيئ وئ نه.

ههر ديسان نفيسهريين في گوفارئ يين خو دگهلهك بابته و كيئين دي

ترين جفاكى دايڼ اُ مينا چيروكا (هه مى چوچك هژيرا ناخون) تيدا كارتېكرنېن
 فه خوارنې ل سهر مروفي ديار دكەت، ب تايبەت قههره مانې چيروكى كو
 دگه هيتە هنده كيڼ ژ ته خپن ژ خو بلندتر و دەمې بو جارا ئيكي فه دخوت،
 ناخفتنا دبيژيته كچكه كي و دنه نجام دا دهيتە قوتان و... يان چيروكا (نه فسيا
 ژناباي) كو تيدا دهيكه كچكه كي ب نافي (فيان) دمريت و دكه فيتە ددەست
 ژناباي دا و چه ندين نه خوشيان ل بهر دەستی دبينت، تا دوماهين ژ بهر
 دره فیت، لي جاره كا دي دزفريته فه و دكه فيتە دزيندانا ژناباي دافه.
 چيروكا (گه زنگ) ژي ئيکه ژ چيروكين كيشين گوندان، كو تيدا عه بدال يي ب
 ناخا خو فه گرېدايه و دسهر هه مى نه خوشيان را زه فيا خو شين دكەت، لي
 دكه فيتە ددرا فه كي تهنگ دا و نه چار دبیت زه فيا خو دگه ل (حسوې) مه شكانه
 دكەت، (مشه ختي) كورې عه بدالی دقيت بهر دهقانيي د (حسوې) وهر كەت،
 دەستی وي ف گيايي گه زنگي دكه فیت و پيغه ددهت... وي جهی ب پينگی
 فه دماليت و خورياناوي دچيت، پاش بهر هكي ب بهر دهقانيي دحسوې وهر دكەت و
 ب نه نياوي دكه فیت، دكه فيتە دناف زه فيا برنجي داو خوين ف سهری دا دهيتە
 خوار.

چيروكا (صوفي و سهيدا) ژي دهر دهكي دي يي بهر به لاف بوو دناف كوومه لگه هي
 كورده واری دا و نه مازە ل گوندان. تيدا سهيدايه ك ب نافي (عه بدولحه كيم)
 دچيته گوندان و خه لکی هانددهت بو خواندنې و زانينې، لي خه لکی گوندي وي
 ب فه خوارنې گونه هبار دكەت و صوفين بابي عه مەری دقيت كورې خو ژ
 خواندنې بينته دهر دا هاريكاريا وي بکەت، هندی ماموستا دكەت و ناکەت
 نه شيئي و پستی چەند ساله كان، ماموستا وي ل ديف دهوره كي فه دبينت، يي
 تويتني ل سهر پشتا دهوری دفروشيت و په شيمانی يا بي سووده.

چيروكا (مامن چەند بنه فش هه نه!!) ته په سهر يا ژني ديار دكەتن، كو
 دقېره دا مالخوليانين ميړي خو (رهشوی) دكەتن، كا چه وان حەز ژ ژنكه كي

دکەت و چەوان زێدە گافیان دکەت و خو قانع دکەت کو یی سەر خوښە.

چیرۆکا (زفرین بو جهی دەستپیکێ)، فهگیڕانا چیرۆکەکی یه ژلایێ خالی
ههسهنی فه بو نازادی، کا چەوان بابی ریبەری هەفالی وی بو، گەلەکی زیرەک و
دەستەهل بوو، ژ ناسنگەریی بو فونتەرچی و حالی وی گەلەک خوښ بوو، لی خو
ل سەر سەری هەمیان مەزن کرو دوماهیی ئەو ژى هاتە خاپاندن و کەتەفەو نەو
تو یی ل مەیدانا پالا دبینی.

چیرۆکا (مری) ل سەر وان کەسانە یین هەر کارێ تەفەنکی و کوشتنی دکەن
و ل فێرە هەستا مروۆفی بەرامبەر روۆجی دیار دکەتن کا چەند یاشرینە.
چیرۆک(خانیی ب سەهم) لسەر خیزانەکی یه ب نافین (گولشەن و ئەرسو)،
دچنە دخانیەکی فەو سەهەمەک بو وان تیڤه جی دبیت و دەنگ دەینی، جارەکی
ئەرسو ل مال نەبوو گولشەنی گوشت هویردکر دا ب شیشکا فەکەت و ب بژیریت،
دوو پرت دانە پشیکێ، جارا سیی پشیک دا خو تی وەرکەت شیشکەک ف چافی
کەت و کۆرەکر، ئەرسوی هند های ژى بوو یی ل ددگەهی و گووتنی تە چافی
هەفالهکی مەیی کۆرەکری، زانی ئەجەنە نە و بریارا دادگەهی دەرکەت کو چ ل
سەر ئەرسوی ناچیت و پشیک دڤیت بیتە کوشتن. ژترسان ئەرسو ژ خەو هشیار
دبیت کو یی تەختی دا کەتی و نەدادیا مروۆفان دڤی چیرۆکی دا بەرچاڤ دکەتن.
چیرۆکا (بابی برینداری)، تییدا فەهرەمانی چیرۆکی ل روژەکی کارێ خو
دکەت دا بجیتە دەهواتا کریڤی خو یی خوینی، لی ژنشکی فه گوند دەیتە
بومبارانکرن و دەیتە کوشتن.

چیرۆکا (روژا دوماهیی) پیرەمیڕکە چ جاران نەخوښ نەکەتی یه، لی
ژنشکەکی فه دکەڤیت. هندی دبنە دختورا بی مفایه، تال روژەکا پاییزی، مینا
تەمەنی وی یی پاییزی گیانی خو ژدەست ددەت.

چیرۆکا (قونیر) چیرۆکەکا رەخنەیی یه ل دختورا کو پویتە ی ب نەخوښ
ناکەن و دڤی چیرۆکی دا قونیر یا ل کەسەکی هاتی و ژبەر ناحەووییت و چ

چاران پي نابهت، نه نقشتي ونه دهرمانين خومالي، دوماهيي دچيته دختوري و
دختور زي ل نه خوشخاني پويته ي پي نادهت دا بهري وي بکه فيته کلينیکا وي
يا تايبهت.

چيروکا (زکي برسي و مهوليد) خويندکاره که ب نافي (ناشتي)، دپولي فه يي
برسي يه و ماموستا ههر وي هشار دکهت، کو نه گهر چوو مال، بلا سهري خو
بکهته دقازانا ترشکي دا.

ب ريغه هندهک وان دبهنه مهوليدئ و مهلا گهلهک دريژدکته، تادبيته
پينجي ئيفاري، نه چار بوون دارابن کو بچنه مال، ب ريکي فه ف ئيکي کهت و
ترشک ب وان دا رشت و بريين ناخفتنا ماموستاي هاتنه بيرئ دهمي گوتيي
سهري خو بکهنه دمنجه لوکا ترشکي دا.

چيروکا (تو بيژي نه ف چيروکه زي هند گيرو بيت؟! ل سهر کهسهکي يه ب
نافي دلوفان، دشه فهکي دا خهوا وي ناهيت، دست ددهته چيروکهکا کهفن دا تمام
کهت و به لاف کهت و چيروک بو به لاف کرني گيرو دبیت دهمي به لاف دبیت گهلهک
شاد دبیت.

* گوشارا دهنگي مه وهک نهووني پينجي:

دهنگي مه (به ره مهکي توري و رهوشه نيري) يه، دسالي نه هه شيبان دا ژ
لايي هژمارهکا گهنچين باژيري دهوکي دهردکته. چوار هژمار ژي دهرکهتن و
چهندين چيروکين هونهري دناف بهرپهري خودا هه مبيژ کربوون کو نهفين
خواري بوون:

- ژماره ۱ سالا ۱۹۸۵ئ:

(۱) خوينداری دبیته فيان / کاميران بهرواری

(۲) مير زورؤ / دوو چيروک بو زارؤکان / محمه د ئه مين بوزنه رسه لان،

سهگفان يوسفي ژ تيپين لاتيني فهگوهاستي يه.

- ژماره ۲ سال ۱۹۸۵ئ:

- (۱) ھنارا ترش / محمەد سەلیم سواری
- (۲) چەوا با دبیتە بارۆفە / ھشیار ریکانی

- ژماره ۳ سال ۱۹۸۷ئ:

- (۱) بکری یە یان... / ئیسماعیل مستەفا.
- (۲) بەرپەرەك ژ دەفتەرا داشکەستنا / سەبیح محمەد حەسەن.
- (۳) وینەکی دامای / جەلال مستەفا.

- ژماره ۴ سال ۱۹۸۹ئ:

- (۱) سەمفونیا کاروانیا / عەبدلا جوندی.
- (۲) دیمەنەك سواریالی ژ فلمەك راپۆرتی / فازل عومەر
- (۳) خاتەر خاستن / عەگید شەفیق.
- (۴) ئالەقەمش / عەبدلغەنی عەلی یەحیا
- (۵) گەرپناس / نورەددین ئەنوەر بۆتانی.

پیداچوونەك بۆ ھەر چوار ژمارین بە لاقۆكی ب رەنگەكی گشتی، دى بینین جیاوازی دناقەرۆكا ھەردوو ژمارین پێشین دگەل ھەردوو ژمارین پاشین دا ھەبە، ئەوژی ژبەر كاودانین سیاسی بوویە. دەھەردوو ژمارین پاشیی دا دى بینین ھەستا نەتەواپەتی خورتتر و دژواترە. ژبەر وی زۆلم و زۆرداری یا ژلایى دوژمنان قە دەاتە ئەنجامدان، چ راستەوخۆ یان نە راستەوخۆ، ئەو دوژمنی دكورتە چیرۆكا (دیمەنەك سواریالی ژ فلمەك راپۆرتی) ب تدارەكان دیارگری و كەس نینە بەرەفانیی بەرامبەر بکەت، كچا كورد یا كریه ھیما مللەتی كا چەوان

نامويسا وان ل سهر ته قچكېن دوژمنان يا راښځستی يه و زؤلم و زؤرداری ئی دهیته کرن. پشته (عهمی گؤزی) بری و پهیفا (ههوار) و (ههوارهاتنی) دفرهنگا قی کچی دا چ بو کهسی نه مایه تی بگه هیت، ههواری ژئ ناهیت.

ئهو دیمه ن ب چه ن دین وینان یین دهر برین و ینین دوور ل پایته ختین دوژمنان و وینین نیزیک و وینهیی دویماهی. ئی قوجه تا مه زن ئه وه یا ئه وه که سین ب نافئ کورد بخؤ دکهن و وی زؤرداریی دکهن پی ل نامویسا ملله تی ددانن، زیده باری زؤلم و زؤرداری یا دوژمنی کو ب رهنگه کی دی دچیرؤکا (ئاله قه مش) دیار کریه.

چیرؤکنفیس میفای ژ هوژانه کا جه گهر خوینی وهرگرتی و یاکریه هیفیئی چیرؤکا خو، ئی مهیدانا شهری یا فه گوهاستی یه باکووری کوردستانی و چاخئ رویدانی یی فه گهراندی یه سالا ۱۹۲۶ ئ ل گوندی (ئاله قه مشی)، ئه فه گوندی سنووری دگهل سوریا نه فرؤ. ل وی گوندی ژنکه کی سی زارؤک هه بوون، ئیک ژوان یی سه قهت بوو ژنه گهری هنگافتنا وی دشورشا شیخ سه عیدئ پیران دا ژلایئ جه ندرمان فه ل سالا ۱۹۲۵ ئ، نه فرؤ، سالا ۱۹۲۶ ئ گوند یی تووشی هیرشئ بووی مینا ب دهان جارین دی، ژنه نجامئ سهرهلدان حاجؤ ئاغای. تراژیدی ژویری دست پی دکهت کو دهیک نه شیئ کورئ خوئی سه قهت ببهت و خوارن و فه خوارنی بو به ره هف دکهت، ب وی ئنیه تی کو وه کی هه رجار جه ندرمه دی زفرن و ئه و ژئ دی فه گهرینه فه گوندی، ئی سهرهلدان دشکیئ و پتر ژ ۱۴۰۰ مروقیئ کورد دهینه کوشتن و گوند دهیته سؤتن و سه قهت ژ سؤتنی رزگار دبیت، ئی هیفی و ئومیدین هه ردوو لایا (سه قه تی ومالا وی) دگه شبینن کو دی ئیک بیننه فه و پشته هه میان ب چیایی گوندی فه یی گهرمه، ئه و چیایی دچیرؤکا (گهرناس) دا نه راسته وخؤ کریه جهی هیفی و ئومیدا و مه لبه ندی شوره شی، تییدا سه رماو یا کریه هیما دوژمنی. قه هرمانین چیرؤکی ژن و میره کن ب نافئ (فارو و ئاسی). ل سه رمایه کا دژوار دمینه بی (ئینک = دارین

سوٽنى). ب شەقى ھەمىي ڤارو دوان ھزراندا بو كا دى ڇەوان ل قى ٻەڤرى ب دەست خو ئىخيت و زڤستانا ئەڤ ساله دريژ بوو. ل سپيڊى زوى نەچار بوو ب برينا خوڤه بەرى خو دا چىاي و ب ريڤه برينا وى قەدبىت. ب چ حاى ھەبى دگەھتەسەرى چىاي، رۇژ دەھلەيت (نیشانا ھىڤيا). دەمى چاڤى وى ب ڤاروى دكەڤيت يى دريژكرى، ھزر دكەت يى مرى، لى ب زورى چاڤين خو ڤەدكەت. دىڤيژتە ئاسى پاشى ناڤى زاروكى بكه (گەرناس) كو ھىمايى پاشەرۇڤى يە، وەكى چەوان رۇژھەلاتى ھىمايى ھىڤى و رۇناھيان.

ژ ئەگەرى وان رویدانی نەخوڤين ب سەرى مللەتى كورد دەھاتن نەمازە (ئەنڤال و كوشتنين بكوڤم) كو ئەو رویدان ددوو چىرۇكان دا دديارن (سەمڤونیا كاروانيا) و(ويئەكى دامای).

(سەمڤونیا كاروانيا) وەكى ژ نڤيسينا ميژوويا چىرۇكى ديار رویدانين وى ڤەدگەريئەڤه ساله ۱۹۸۷ى دوژمنى رەڤتار ب ناگرو ئاسنى دكر (گەرم و تەحرە) چىرۇكنڤيسى كرنه ھىما بو وان رویدانان و تراژيديان كو تيدا ھەمى خەلكى دڤيت ھەدارا وان ل جەھكى بەيت كو پيڤه ب ھەويين و پيچەكا رحما سىبەرى ببين، لى نابين. خوزيا رادھيليت كو مەڤى (بتھوفن) ھەبان دا سەمڤونين تراژيدى ژەنيان و ئەگەر ئەڤ رویدانە ببانە ڤلم دا چەندين ڤلم ژى دروست بن. چىرۇكنڤيس دگەھيتە بنى دارەكى و پيرەژنەك ل وپرى ھندە ئاڤى ددەتى و چەندين نیشانين خەموگيى دەسەرو چاڤين وى دا دخواندن. لى زانى پيرەژن نەوڤريت يا دلى خو بو دارپڤريت. دويماهيى پيرەژن خەونا خوڤو دىڤيژيت: دخەونى دا دديت بلند دبوو و ڤ ئەردى دكەت و برىسيەك ل برجا وان ددەت (دەربرين ژ كافل و وپرانكرنى). لى ديسان ب ھىڤى و ئوميد دكەڤيت كو بويكاوى زى دى زاروك بيت و ئەوڤى دى (گەرناسەكى) ديتر بيت.

(ويئەكى دامای) رویدانين دەوروبەرى باڤيڤى ھەولپىرى نە، زەلامى مالەكى مينا سەدان زەلامان بى سەروشوين دبیت (دەپتە گرتن و بەرزەگرن)، ژنەك و

كچهك و كورهكان ل دويڤ خو دهيليت، ژنك زاروځكښ خو ب خودان دكهت لي جارهكي نه خووش دكهفيت. (گوډي) كچا دوازده سالي نه چارديت ب كاري وي رابيت. گوډين رويسي و دهبليكا و... دبهته بازاری دا بفروشيت و ل ويري كاودانهكي نوي ديت، ژنوي بازارو باژير ديتن، چه ندين ژن و كچين وهكي خو ل ويري ديتن، ل نيفاري گوډي فهدگه رپيته مال يا بهخته وهر كو دي دهيكه خو ب وان پارين شول كړي بهته دختوري، لي دهيك بهرسفي ددهت كو يا باشه و سوباهي دي چيته سهركاري خوڤه (ب هيفي و نوميد دكهفن).

ديسان ههر نه و دوردو مهينه تين سالي نه هشتييان دچيروكا (خاتر خواستن) دا دخويا و بهرچافن، لي في جاري دريكا شانويه كا پينج بهردهدا كو دويماهي نه كتهر دهپته گرتن. چيروكنفيس رهخي ل خو و في خهلكي دگريت كو مينا فايروسه كينه، همميان مه ژين خو يين قفل كرين، خو درويدانان ناگه هين و دي بيژي يين دشاخ لي گاي دا نفتين.

ژيانا گوندان بابه ته كه دهژمارين (۲ - ۳) دا هاتيه به لافكرن. چيروكا (هنارا ترش) ديمه نه كه ژيانا گوندان، دهمي (محي) دكهفپته سه كه راتي دا، داخوازو مه ره قين وي هنارا ترشه و دنيا زفستانه و بيري يين برايي خو دكهت دهمي ل بهر مرن ههر نه و داخوازي كړي و هناره كا شرين بو ئينايين و ريك ژبه ر به فري دگرتي بوون كو ببه نه باژيران، نه فرو دهيكه وي يال هندافي سهر، يا دل ه دي ددهت كو نه ف ساله نه و خو يشكا وي دي چنه مزه ديتان. بيره اتن دسه ري (محي) دا دناري يين دبيژيته دهيكه خو من ري كه كا دي يا ل بهرو ناگه هپته نارمانجي. ههر نه و گوندن يين زولم و زوري تيدا هه ي ل بن دهستي ناغا.

دچيروكا (چه و با دبپته باروڤه) ل نك گوډرستانا گوندي چاڤين همميان ف بزنه كي دكهفن. ب شاخافه ب داره كي فه يا هاتيه هه لاويستن و كهس نه ويري ژيفه كهت، تا خه بهر دگه هپته ناغاي و ناغا جابا شفاني فري دكهت دابو دياركهت كا كي نه و كريار كړيه. دگه هنه برياره كي كو مام ئيسفي نه و كريار يا

کری دهمی شفانی پهبز بهردایه ناف زهفییڼ خه لکی و مام نیسقی نفرین لی کرین. لهوما شفانی پپیش ئاغای فه داخووا لیبوریڼی ژی کر ترسیان نهکو خرابتر لی بهییت.

هه ژوان زولم و زوری ییڼ ل گوندان ههین دی بینین گه لهک کهسان گوند دهیلان و قهستا باژیران دکرن کو ئیک ژوان (سهیدویه). دچیروکا (بکری یه یان...) گوندی دهیلت و قهستا باژیران دکته، لی دکهفیته بهر کارین گرانتر و نهخوستر، روزهکی پالتهی یا هه ی و ههستا نینه، روزه دچنه سهر کاری ژی خودان کهیسی خو تیدا دبینیت و نهو دنهچارن بچنه سهر وان کاران ب ههر دهراهکی هه ی دا عه یالی خو ب خودان بکته، نهمازه وی کورو کچهکپن ههین (گولیزارو زیړهفان)، ههردوو خویندکارن و دقیت هه می کاران بکته دا پاشهروژوا وان گهش و روڼ بیت.

دچیروکا (بهیرههک ژ دهفته را داشکهستنا) دا، بابته یی ژوان ههردوو بابتهیڼ چووی دویره، اته چ په یوهندی ب نهته وایه تی و گوندان فه نینه، بهلکی چیروکنقیس یی خو ل بابتهکی کومه لایه تی دای، نهو ژی نهفینه که دنافه را دوو جوینیڼ ژیک جودا و دویر ژ تهخین جفاکی، لهوما بهرسفا کچکی ژیرا نهوه کو یی هویربین بیت دهه لبرارتنیڼ خو دا. ژنه نجامی فی بهرسقی شه رهنیخهک دکهفیته دنافه دهرونی چیروکنقیسی دا و دوو دلی یهک ل نک پهیدا دبیت، جار یی ب هیفی یه کو دی گه هیته نارمانجی و دقیت خودان دهلیقان ژ دهست نه دت و هندهک جارن دلتهنگی ل نک پهیدا دبیت و نزانیت دی چه وان سهردهریی که تن دهمی چاقین وان دکهفنه ناف چاقین ئیک و شهرم یا زاله ل سهر دهرونی وی و دهران دا دژیت.

دچیروکا (خوینداری دبیته نهفینداری) نهفینه که ژ جورهکی دی، هه فالینی هکا خو ش و دژواره دنافه را دوو کهسان دا، ههسن و لهوهند گه لهک ههز ژ ئیک دکهن، ههسن یی هه یی یه و خودان عه یاله و لهوهندی نهو تشت

نینن، ههژیگرنا وان ئیكا هند كر كو خهلك ب كهفیتته دناقبهرا وان داو
 ههژیگرنا وان تیك دهن و دئهنجام دا لهوهند ب دهستی ههسنی هاته كهشتن و ب
 مال و حال فه ژوی جهی باركر. پشتی وئ رویدانی ژنكا لهوهندی كورهك
 دبیت و نافئ وی دكهته زیرهفان، پشتی زیرهفان چیروكا بابئ خو دزانیت دچیت
 ل خوینداری خو دگهرییت. جارهكئ دچیته مالهكئ ب میفاندارئ بو دیار دبیت
 مالا خوینداری وی یه. لئ دبیزیتی من نانئ تهیئ خواری و ههسن كچا خو
 ددهتی و پیک دهیئ و دگهل ئیك خوئش دبنهفه و چیروكنقیس مفا یا ژ
 سهراهاتیهكا كهفن وهرگرتی و نهو چهند یاكریه هیقینئ داریتنا وئ چیروكئ.

* روژناما بزاڤ وهك نموونی شهشی *

ئهف چیروكیئ د فی روژنامئ دا بهلاف بووین ب فی رهنگی خواری نه:

۱	دیمو	ئهنوهه محهمهه د تاهه	ژ ۳ ل ۱۵ / ۸ / ۱۹۸۹
۲	ئهحمهه دئ خانئ	ئهحمهه د محهمهه ئیسماعیل	ژ ۵ ل ۲۹ / ۸ / ۱۹۸۹
۳	دوبشك	نورهه دین سههید مستهفا	ژ ۵ ل ۲۹ / ۸ / ۱۹۸۹
۴	بزا موختاری	جهمیل محهمهه شیلازی	ژ ۷ ل ۱۲ / ۹ / ۱۹۸۹
۵	هیقیهك	سههید ئوسمان عهبدوللا	ژ ۱۰ ل ۳ / ۱۰ / ۱۹۸۹
۶	دوباره مرار بونه	فازل عومهه	ژ ۱۰ ل ۳ / ۱۰ / ۱۹۸۹
۷	چیروكا كهفن و نوی	جهلال مستهفا	ژ ۱۱ ل ۱۰ / ۱۰ / ۱۹۸۹
۸	سیتافك	كههیم بیانی	ژ ۱۳ ل ۲۴ / ۱۰ / ۱۹۸۹

* بزاڤ روژنامهكا سیاسی گشتی بوو، كو ل بهغدا دهرهكته.. ژماره ئیك ل ۱۹۸۹/۸/۱ و ژمارا
 دوماهیئ(۵۵) ل ۱۹۹۰/۸/۲۸ دهرهكفتینه.

۱۹۸۹ / ۱۰ / ۲۴ ل ۱۳ ژ	حەكیم عەبدوللا	فریزی	۹
۱۹۸۹ / ۱۰ / ۲۴ ل ۱۳ ژ	حەكیم عەبدوللا	زەنگل	۱۰
۱۹۸۹ / ۱۱ / ۲۱ ل ۱۷ ژ	جەمیل محەمەد شیلازی	شەفا گیسکی	۱۱
ژ ۲۰ ل ۱۲ / ۱۲ / ۱۹۸۹	محەمەد سەلیم سواری	خۆزیا من	۱۲
ژ ۲۴ ل ۱ / ۹ / ۱۹۹۰	زەکی سلێفان	دەنگی سا	۱۳
ژ ۲۷ ل ۳۰ / ۱ / ۱۹۹۰	کەریم بیانی	گرنزینەك ل دەمی خاترا	۱۴
ژ ۳۰ ل ۲ / ۲۰ / ۱۹۹۰	ئیسماعیل مستەفا	هێزك	۱۵
ژ ۳۱ ل ۲ / ۲۷ / ۱۹۹۰	محسن قوچان	گوهورین	۱۶
ژ ۳۲ ل ۳ / ۶ / ۱۹۹۰	نافع ناكرهیی	چەند چیرۆكێن كورت*	۱۷
ژ ۳۵ ل ۳ / ۲۷ / ۱۹۹۰	جەمیل محەمەد شیلازی	ریكا كانیی	۱۸
ژ ۳۶ ل ۴ / ۳ / ۱۹۹۰	محەمەد سەعید صالح	میرزو	۱۹
ژ ۳۷ ل ۴ / ۱۰ / ۱۹۹۰	عەبدولجەبار یەحیا	من بكوژن. سمبلیین من نەتراشن	۲۰
ژ ۳۸ ل ۴ / ۱۷ / ۱۹۹۰	فەهمی سەلمان	رێفنگیەك دگەل بیرئ	۲۱
ژ ۳۸ ل ۴ / ۱۷ / ۱۹۹۰	باییز عومەر	سئ پوستەرە چیرۆك (گری - كەنی - پەیفین)	۲۲
ژ ۴۰ ل ۵ / ۱ / ۱۹۹۰	نزار محەمەد سەعید	كوڕئ كۆلانا	۲۳
ژ ۴۱ ل ۵ / ۸ / ۱۹۹۰	ئیسماعیل مستەفا	دوو چیرۆكێن گەلەك كورت (فالایی، كزگریوك)	۲۴
ژ ۴۵ ل ۶ / ۵ / ۱۹۹۰	عەزیز مەرگەهی	فرمیسك و	۲۵
ژ ۴۷ ل ۶ / ۱۹ / ۱۹۹۰	نورەددین سەعید مستەفا	كەمەر	۲۶
ژ ۴۸ ل ۶ / ۲۶ / ۱۹۹۰	ئەنوەر سەعید بامەرنی	تیلەفون	۲۷
ژ ۴۹ ل ۷ / ۱۰ / ۱۹۹۰	حەسەن ئیبراهیم	خەجوو... مەم	۲۸
ژ ۵۰ ل ۷ / ۱۷ / ۱۹۹۰	عسمەت محەمەد بەدەل	پیلایا تەمو	۲۹

نافەرۆكا چەند ژوان چیرۆكان، یان سەرھاتی نە، یان ژێ ژ فلکلۆری ھاتینە

* گری، برس، نیز، روناھی، دەھوات.

چیرۆکا (دوپشك) ل سهر جۆتیارهکی یه. مالهك ل بهر لیفا جۆكهكا ئافی ههبوو، رۆژهکی دبینیت دووپشکهك دهیته بهر لیفا جۆکی، ل پشتا بهقهکی سوار دبیت و دهرباسی ئافی دبیت و قهستا لاندكا كوری وی یی ههشت ههیقی دكهت، جۆتیار دبیزیت ئهز ناكوزم، دیاره خودی هۆ یا ههز کری. دوپشك دچيته دلاندکی دا و قهدهگریته قه جارهاكا دی دهیته بهر لیفا ئافی و ل پشتا بهقی سوار دبیته قهو دچيته لایی دی قه. جۆتیار دچیت سهحدكهته كوری خو دبینت یی ساخه، ئی كورهمارهکی مری دبن جهین وی قه دبینت كو دوپشکی یی پیقه دای.

چیرۆکا (میرزو) زی تیدا میرزو دچيته كاروانی. ئیک دهیته بهراهیی دا ب شهلبینیت. ئی ئهو داری وهسان ههلدگریت ههر وهکی چهكهك و دشیت خو رزگار كهت.

چیرۆکا (قهمهرا) زی قهگیرانا سهراهاتیهکی یه. تیدا تورمبیلهك ژ ئامیدی دچيته مؤسل. قهمهرا دهه سالی ل ویری بهرزه دبیت و ل تومبیلهكا وهکی یا وان سوار دبیت و ل كهركوك دهردكهفیت. ل ویری زهلامهکی ب تهمن و ههیی و کریت و بی ژن ئی پهیدا دبیت و ب خودان دكهت. پاشی بو خو دهینیت و عهیال ژی دبن و پشتی چهند سالان برایی وی ل سهر ههلدبیت و وی دهینته مال. ئی ب ریقه خو قهددزیته قه دا ب گههیته عهیالی خو.

چیرۆکا (من بكوژن، سمبیلین من نه دراشن) ل سهر كهسهکی یه ب نافی (ئهحمو) كو كهسهکی زیرهك و ب رهوشته. ل رۆژهکی دهمی دچیت، دهنگهك دهیته گوها... دزه بگرن. ئهحمو كار دكهت دا بگریت، ئی ژ دهست دهردكهفیت، پشتی چانتی ژنكهکی دهافیته نك و ئهو ب وی چهندی دهیته گونههباركرن و پولیس وی ئهشكهنجه دهن دا دانپیدانی بكهت و سمبیلین وی دتراشن و نهچار دبیت دانپیدانی ب دزیی دكهت و ب دهنگهکی نزم دبیزیت ئهز ژنكم و... ژنوی

پولیس ژئقہ دبن کو پولیس خودان رهوشتن و خو نیژیکی ژنکا ناکهن!!

چیرۆکا (دهنگی سا) زی سهرهاتیهکا فلکلوری یه، لی بن نافی چیرۆک
یابهلاف بووی. تیذا دوو برانه (تہمو. سلو) یی نیکی یی شہرہزایه و ناخفتن
ژی دہین و یی دی ہہفدژی وی یه. ل رۆژہکی سلوی گۆت من دہنگی کیچکین سا
ل ئەسمانی بہیستن لی دبیتہ پی ترانکی خہلکی، تا تہموی بو پنی کری دہمی
گۆتی من دیت ہندہ کیچک دناف کەلەخەکی مرار دابوون. لی تہیرەک ہات خو ل
کەلەخی داو بلندکرو کیچک دناف کەلەخی دا بوون و دہنگی وان ژ ئەسمانی
دہات!

ژدیاردین بہرچاف دناف چہند چیرۆکان دا ئەوہ دہمی مالخولیانیین
قہہرہمانین چیرۆکان کویر دچن. مینا مالخولیانیین قہہرہمانی چیرۆکا
(فرمیسک ...) کویا ب ئەقینی قہ گریدایہ دہمی دوو قوتابی گەلەک حەز نیکی
دکهن. لی نہو ئەو یا بوویہ ماموستا و یاری وی ہہفال یی چووہ سہربازی و
دہزریں وی دا دژیت. کا ئەو یی راستہ دگەل وی یان یی درہوینہ، لی دگہیتہ
وی راستیی کو کەس ژ وی راست تر نینہ. لی ئاریشپن جفاکی گوندان و تہمەعی
دکەفیتہ دریکا وان داو یا ژ ہہمیان گرنکتر، دہیبابین ہہفالی نہفین وی بکەنہ
بویکا خو.

ہەر دیسان مالخولیانیین قہہرہمانی چیرۆکا (گۆہورین) زی دشہفہکی دا
دچن، خہو ژ چاقان قہ درہفیت و بیرپین خو (بہیبینی) دکەت، کا چہوان
بہیبین حەز ژ پشیکا دکەت و بیرپین زاروکیینی و بارانی و... کا چہوان نیر
(کافر، یان قوربان) دہیتہ فرۆتن و چیرۆک ل سەر ہہردوو رەگەزین نیرو می
نہ:

(دپہنچەریرا چافی وی چووپی گیفرہکی شین خو ہافیتہ سەر دیواری)

حهوشى و بهر يقه كۆلانى بۆ.

د چيروكا (تيلهفون) دا مالخوليانين نازادى ل (پارىس) د نارايينه، بيريپن گوندى و وهلاتى و مالى دكهت. هندى تهلهفونين خو ددهته مالا خو، كهس بهرسفين وى نادهت و دبيژنى چ ناريشه ژى نينن. تا جارهكى مامى وى تهلهفونى رادكهت و پرسيارا مالا خو ژى دكهت:

(كانى مالا مه... ئهري دسلن... ئان ژى؟!)

وه دياره ژبهه كارين نالهبارين سياسى و گرتنا دهيبابان ژلايى رژيمى قه، كو وى دهمى نهو كريار دهاتنه نهنجام دان (ههه چهندهه و بخويى چووويه خواندنى). بهرى مام تهلهفونى بگريت، ئاخينكهكا كوير ههلكيشاو گوتى:

- (نزا !!).

مينا تهلهفونا چيروكا (هيفيهك) لى دهيت، كو كهسهك بۆ دمهكى دريژ چافرى ل تهلهفونهكى يه كو بۆ ژ دهرقه بيت. لى دهمى دهيت ژى، ههه سستى و لاوازي دكهفите تيدا، دوماهينى دببته خاتر خواستن، لى نهو ههه دمينت چافرى. تا دوماهينى بى هيفى دببته.

دچيروكا (ريقينگيهك دگهل بيړى)، هزرو بيريپن قههرهمانى چيروكى نه دوهغهرهكى دا، ههمى وينيت رابوردووى كرنه فلمهكى بى سهروبهرو د نه ناراميهكى دا دژيت. دوماهينى ههوارينى خو دگههينته شوفيرى :

(بهختى تهمه، ستيرنى باده، مه نهفيت نهف ريكه بهردهوام بيت)

(مامو هيش ته چ نهديتى يه، دببته تو ل قوناغهكا نيژيك بببه خوارى. لى نهه بووينه سيزيفى چهرخى بيستى، لهيزينا گورگا... تيق... تيقا وان دبمهنى دبريت (سهههتا) واته يين خرابتر ب ريقههه.

دچهند چيروكين كورت ژى دا نامين نفيسهههه نه، كو ل ديف نازارين مروقان دچيت و بۆ دگريت، دوراتى، برس و دهمى مروف دببته مهيمينك بۆ دهراقى، لى بى گهشبينه كو دى تارى ببته روناهى ما دم مروفى فيان ههيهو دى

*** گۇفارىن حوكمى ئوتونومى و روژى كوردستان و نووسەرى كورد :**

هەر ديسان چەندىن چىرۆك دقان هەردوو گۇفاران دا و چەندىن رۇژنامە و گۇفارىن دى تر دا، ب تايبەت ل نووسەرى كورد و رۇژناما (العراق) و پاشكوى عىراق و... يېن مايى.

● چىرۆكا نەورۇز هەژى ئاگرى يە / محەمەد سەلىم سواری / گ: حوكمى

زاتى – ژ: ۱ / سال ۱۹۸۴

● چىرۆكا ئافدەل ل ئىقارەكا درەنگ / جەمىل سەندى / گ: روژى

كوردستان ژ: ۶۶ / سال ۱۹۸۴

د قى چىرۆكى دا ل ئىقارىەكا بەھارى ئافدەل ھزىن خو گوندى و سەقايى و ژيانى و پاشەرۇژى و چاندنى دكەت و يى ب ھىقى و ئومىدە دى ئەردى شىن كەت، ژ بوو ئافەدانكرنا وەلاتى.

● چىرۆكا دەرد / عەگىد شەفىق / گ: نووسەرى كورد / سال ۱۹۸۹

● ھەلبەت ژبلى رۇژناما (العراق) و (پاشكوىا عىراق) و چەندىن

بەلاڧوڧكىن دى تر ژى.

(۵) قۇناغا پىشتى سەرھلانى (۱۹۹۱ – ۲۰۰۵)

ئەڧ قۇناغە دەيتە ھژمارتن گرنگترىن قۇناغ دمیژوویا چىرۆكا دەقەرى دا. تىدا كورته چىرۆك كەتە سەر رىكا خو یا درست، ب دەھان نڧىسەران سەرپن خو ھلدان و بزافا چىرۆكى خورت تر لى ھات و ئەگەرى وى چەندى ژى ڧەدگەرىپىتەڧە چەندىن خالان:

– ھەبوونا كيانەكى نىڧ سەرىخو، كو ئەڧە بوویە ئەگەرى وەرارو پىشڧە

چوونا خواندنى ب زمانى كوردى، كو فى چەندى ژى كارتىكرنى ئەرپنى

هەبوون، چ ل سەر ئاستى خواندنى و چ ژى ل سەر ئاستى نقيسىنى.

– بەلاق بوونا رۇژنامەگەرىي ب رەنگەكى بەرفرەھ، فى چەندى ژى رۇل

هەبوو كو گەنج پتر بېنە دناق فى مەيدانى دا. دقى قۇناعى دا ب دەھان

رۇژنامەو گۇفار دەرکەتن كو ژمارەكا مشە چىرۇك تىدا بەلاق بن، ب

تايبەت گۇفارا (پەيف) كو وى بتنى پتر ژ (۲۵۰) ي چىرۇك يىن دناق

بەرپەرپن خو دا ھەمبىز كرىن، ھەر وەسان رۇژنامىن (پەيمان و ئەفرو)

كو وان ھەردوووان پتر ژ (۲۰۰) چىرۇك يىن بەلاق كرىن. ھەر ديسان فان

رۇژنامەو گۇفاران ژى گەلەك چىرۇك يىن بەلاق كرىن وەكى نمونە:

ر: رەسەن / پتر ژ ۶۰ چىرۇكان

گ: (مەتىن، دىجلە، ماف، نۇبۇن) ھەر ئىكى پتر ژ ۳۰ چىرۇكان

گ: (تىرۇژ، سەرھلدان، خازر) ھەر ئىكى نىزىكى (۲۰) چىرۇكان

ر: (چاقدىر، سەرھلدان) ھەر ئىكى پتر ژ (۵) چىرۇكان

ر: (چەپەر، بۇتان)، ھەر ئىكى (۳ يان ۴) چىرۇك يىن بەلاق كرىن

فان رۇژنامەو گۇفاران ل خواری ديار كرى ژى ھەر ئىكى چىرۇكەك، يان

دوو چىرۇك يىن بەلاق كرىن:

گ: (بشيش، زاخو، بەيان، پىلا سەربەست، پىشمەرگە، خابۇر، نۆزىن).

ر: (بەھدىنان، دەنگى لالش).

ب كورتى: دقان (۱۵) سالان دا، واتە ژ سالا (۱۹۹۱ تا ۲۰۰۵)ى، پتر ژ (۸۰۰)

كورتە چىرۇك يىن ھاتىنە بەلاق كرىن، يىن پتر ژ (۲۵۰) نقيسەران و ب فى

رەنگى خواری ديار كرى بو ھەر سالەكى (وەكى ئامارەكا نىزىكى راستى):

(۱۸، ۳۷، ۳۶، ۲۷، ۱۶، ۳۱، ۳۷، ۵۹، ۷۸، ۷۹، ۸۷، ۸۶، ۴۹، ۹۸، ۱۰۹)

گەلەك ژ وان نقيسەران ئىك چىرۇك بتنى يىن نقيسىن، لى ھندەكىن دى تر

مشه چيروك يين نفيسين و د ج كوملهه چيروكان دا بهلاف نهكري نه، بو نمونه:
 سهگقان خهليل هيدايت، تهحسين نافشكي، خالد حسين، نهوزاد عهبدوللا،
 نهديب عهبدوللا، نهفيسا نيسماعيل، كهمال سليقانهيي، دهيكادالييي، عيسا
 تاهر، ئيراھيم حاجي، هسهن عهجيل، همدى رهمهزان، خهليل دهوكي،
 سهلمان كوڤلي، نهحمهد شوئي، جاھيدا بيري... و يين مايي.

- مشه بوونا دهزگهھين چاپ و بهلاف كرنى و ئهفه زى رى خوشكهرهك
 بوويه كو بهرهمين نفيسهران ب ساناهيتير يين چاپ كرن.

- پيشقه چوونا بارى نابوورى و بارى ژيانا خهلكى ب رهنكهكى گشتي.

دفي قوناغى دا گهلهك نفيسهريين نوى دبواري چيروكنفييسى دا پهيدا
 بوون، كو يهكهم چيروك دفي قوناغى دا بهلاف كرن و پشتي هينگي شيان كوملهه
 چيروكان بهلاف بكن، ژوانان:

• سهديق حامد / چيروكا خواندنگهها برسيكرنى / گ: سهرهلدان -
 سال ۱۹۹۲

• مسلم باتيلى / چيروكا برينهكا ژبير نهچت / گ: مهتين - ژ / ۱۱
 سال ۱۹۹۲

• كيقى عارف / چيروكا پشتي دارا / ر: پهيمان (ئه. ه) - ژ / ۸۰ سال
 ۱۹۹۵

• عارف حيتو / چيروكا وي دگوت / ر: برايەتى (ئه. ه) - ژ / ۵۳ سال ۱۹۹۷
 ژارو دهوكي / چيروكا رهفين / گ: پيشمهركه - سال ۱۹۹۷

• محسن عهبدولرهمان / چيروكا ئهفينهكا نامو / ر: پهيمان (ئه. ه)
 - ژ / ۷ / سال ۱۹۹۸

• نهفيسا نيسماعيل / چيروكا بهرسينگ گرتنهك / ر: برايەتى (ئه. ه)
 - ژ / ۸۳ / سال ۱۹۹۸

• نهوزاد عهبدوللا / چيروكين گهلهك كورت (خهمگيني، دههوات،

سەھەم) / ر: رەسەن - ژ / ۷۳ ل ۱۰/۵ / ۱۹۹۸

● سالخ غازى / چىرۆكا دىدگەھا عاشقەكى خەوتە / گ: پەيىف - ژ /
۱۳ سال ۱۹۹۹

● عەجىب عەبدوللا / پۈستەرە چىرۆك (كەفال، مەژى) / ر: رەسەن -
ژ / ۹۰ سال ۱۹۹۰

● محەمەد سەلىم (بابى قەيدى) / دوو كورتىلە چىرۆك: (ھەفالىنى،
بەرانىن ب شاخ ژى دەينە خوارن) / ر: پەيمان (ئە. ھ) - ژ / ۱۹
سال ۱۹۹۹

● يونس ئەحمەد / دوو كورتە چىرۆك (خۇ چىچك ژى مە دخاپىن،
ئەز ل ھنداڧ تەرمى خۇ دكەمە كەنى) / گ: پەيىف - ژ / ۱۶ سال ۲۰۰۰

● عەبدولخالق سولتان / دوو كورتە چىرۆك (كەفال، كورسىكا
لقلۇوك) / ر: پەيمان - ژ / ۴۹ سال ۲۰۰۰

● ئىسماعىل سلىمان ھاجانى / (ئەز ژ كى؟) / گ: نۆبۆن - ژ / ۶۸ سال
۲۰۰۵

ھەر ديسان دىڧى قۇناغى دا گەلەك كۆمەلە چىرۆك ژى يىن ھاتنە چاپ
كرن، چ ل سەر ئاستى نىڧىسەرپىن نوى پەيدا بووين، يان ژى ل سەر ئاستى
چىرۆكنىڧىن سالىن ھەشتيان و يىن پىشتر، بۆ نمونە:

ئەڧ نىڧىسەرپىن سالىن ھەشتيان ھەر ئىكى ئىك كۆمەلە چىرۆك يا بەلاڧ كرى:
(بايىزى ئەمەر، تىلى سالخ، جەمىل محەمەد شىلازى، ھەسەن
سلىڧانەيى، ھەكىم عەبدوللا، عەگىد شەڧىق، قەيران فەرەج).

ھەر وەسان نىڧىسەرپىن سالىن نۇتان، ژوانان:
(ژارو دھۆكى، سالخ غازى، عەبدولخالق سولتان، عەجىب عەبدوللا،
كىڧى عارف، محسن عەبدولرەحمان، محەمەد سەلىم بابى قەيدى، مسلم
باتىلى، يونس ئەحمەد).

قان نقيسهران ژى، ھەر ئىكى دوو كۆمەلە چىرۆك يېن بەلاڧ كرىن:
(عسمەت محەمەد بەدەل، سەبىح محەمەد حەسەن) ژ نقيسەرىن سالىن
ھەشتيان.

(سەدىق حامد) ژ نقيسەرىن سالىن نۆتان.

قان نقيسەرىن سالىن ھەشتيان ژى، ھەر ئىكى سى كۆمەلە چىرۆك يېن
بەلاڧ كرىن:

(ئىسماعىل مستەفا، حەسەن ئىبراھىم، خالد صالح، فازل عومەر).

ھەر ديسان دقى قۇناغى دا، ھندە نقيسەران ھندە كۆمەلە چىرۆكىن دى
تر چاپ كرن، ۋەكى بەردەۋامى دان بۇ وان كۆمەلىن ل سالىن ھەشتيان بەلاڧ
كرين و ب قى رەنگى:

(جەلا مستەفا، كەرىم بيانى، محەمەد سەلىم سواری، نزار محەمەد
سەئىد)، ھەر ئىكى ئىك كۆمەلە چىرۆك.

(ئەنۋەر محەمەد تاھر)، دوو كۆمەلە چىرۆك.

ب كورتى: دقى قۇناغى دا (۴۰) كۆمەلە چىرۆك يېن ھاتىنە چاپ كرن،
ۋاتە ب رېژىيا كىمتر ژ (۳) ئ كۆمەلە چىرۆكان بۇ ھەر سالەكى و ئەفە
رېژىيەكا نزمە، لى دسەر ھندى را دەھىتە ھژمارتن گرنگرتين قۇناغ بۇ
مىژوويا چىرۆكا دەڧەرى.

ژ چیرۆکنقیسین دهقەرا بەهدینان

خواندنهك دكۆمهله چیرۆكان دا

ئەنوەر محەمەد تاهر

ژ چیرۆکنقیسین دەستپێکی یە ل دهقەرا بەهدینان کو یی بەردەوام ل سەر
نقیسینا چیرۆکی، وەکی ئەو پیناسی ددەتە ئەرکی چیرۆکنقیسی دبیژیت:
(دیروکی ب رەنگەکی هونەری دنقیسیت).

لەوما ب هزرا من، ئەگەر ئەنوەر محەمەد تاهر چیرۆکنقیس نەبا دا میژوو
نقیس بیت.

چیرۆکنقیسی دكۆمهله چیرۆکین خودا یی هەولداي لایەنی سیاسی و
کوردینی یی فی دهقەری هەر ژ سالی پینجیان و تا کۆچا مەلیونی تۆمار کەتن،
(ئەحمویی پۆلیس) نموونی زۆرداریا دوژمنی یە دسالی شێستاندا، زارو سنیلە
گەلەك ژئ دترسیان، ب شەف دبوو کابیس دخەونین وان دا، چ دلۆفانی دسەری دا
نەبوو، دبیژن (سلیمانی دارتراش) داری وی خلۆلە کربوو (هورمزی فەللە) رساس
خەلاندا بووی، ئیکجار وی روژی هار دبیت ئەو روژا دوژمن ل گەلی شکهستی و
خەلکی ل چایخانا (جەسیم) بەرامبەر قشلی کرینە بەحس، بەربوو خەلکی و
خەلکی شاهنازی ب وی روژی دبر، ل (بەغدا) ژئ هەر روژ کۆدتایەك بو، لەوما
وینی سەرۆکان ل چایخانا (جەسیم) هەر جار جار دهاتنە گوهارتن... ئەفرو ژئ

(ئەحمۇيى) ب گۆپالى ب رېئە دچىت، كەس نىنە ژ جەھدى دەرباس كەت (وەكى
ھىما بۆ ژ ئاچچونا خو فرۇشان) مينا وى ئەفسەرى ئەفرو ل بەغدا ل دائىرا
خانەشىنا نەشىت پارېن خو ب كەتە دناف جزدانكا خۇداو تا دوھى ئاگر بەرددا
گوندىن كوردستانى و يى خورت (وەكى ھىما بۆ لاوازيا دوژمنى).

دچىرۇكا (فىستەفالا مرنى)دا، كو رويدانىن چىرۇكى فەدزقرنەفە بۆ سالىن
شىستان، (دەحمان)كو بەرى دگوتنى (ھىرو)، سەركىشيا ھەفالىن خو دكەت، خو ب
شەھەزايى دەردئىخىت، ب تايبەت دەمى ل بەرامبەر قشلى دىتى يى دەپ و دارا
ددان، دگوت ئەفە بۆ پەھلەوانانە، لى دوو كورىن قى باژىرى پېقە دەينە
ھەلاويست ب گوننەھا تىكەھليا سىياسەتى و حزب، لەوما (زەلا گزىرى)دگوتە كورى
خو (عوزىرى)تىكەھليا قى چەندى نەكەى، دسەر قى چەندى را و قى (فىستەفالا
مرنى)را ئىك دا ژ دەرفەى وەلاتى زفرىتەفە، چونكى دگوت: رھو رىشالىن وەلاتى د
من دا ددەھىلاينە (وەكى ھىما بۆ گریدانا مرۇفى ب وەلاتى مرۇفى فە).

چىرۇكا (ئەف چىرۇكە ب دوماھى نەھات)بىرىپىن (شۆرەشا ئەيلوئى)نە ل سالا
(۱۹۷۴)ى، دەمى خەلكى ب ھەمى تەخافە پەيوەندى ب شۆرەشى فە كرىن، خوھ و
ترس و واستيان، كاروان ب شەف ب رى دكەفىت، دگەھنە رۇناھىھەكى، دەردكەفىت
چاىخانە، ب شەف ل وىرى دەمىن، ل سىپىدى ب شەف دەنە رى دا ب گەھنە
(قاىغا) و ژ رۇبارى دەرباس بىن ھىش فرۇكە نەھاتىن، لى دەفەر دەھىتە بومباران
كرن و چىرۇكا وان ب دوماھى ناھىت.

دەمى شكەستنا (شۆرەشا ئەيلوئى) ل سالا (۱۹۷۵)ى، وەسان ديار دبىت كو
قەھرەمانى چىرۇكى كو دبىت چىرۇكنقىس بخو بىت، ژ باژىرى (مەھاباد) بەرف
(تاران) پايتەختى ئىرانى فە دچوو... ب رىكى فە د تومبىلى دا د چىرۇكا (رىك) دا
ل سەعتەت حەفتى سىپىدى زەنگ ل رادىويا (BBC) لىدا و تىدا شكەستنا شۆرەشا
ئەيلوئى تىدا راگەھاند، تەزىنگ ب سەر لەشى دا چوونە خو، پرى چافان رۇندك
بوون، وەكى چەوان ب ھزاران زەلامان مينا زاروكان دگريان د چىرۇكا (پىكۆلەك بۆ

دانانا پانورامایه کی بۆ جارا رۆژ غهیری) کو پشتی چوارده سالان شۆرهش ژ ناف
چووی، ب پفه کی ناگری وئی هاتیه فهمراندن، نه زانین کیفه بهری خو بدن و بهرف
سنۆری ئیرانی فه دچن و نهو پست پستا ب دزیقه د ئوردیگای دا بهیستین دهرکهت
راست و لاوکی (شۆرهشا) چوارده سالی مر... ههمی مانه ههلاویستی دوان ئوردیگایین
سیمه کری دا، ئیک بیّت و بچیت، سه د پرس و بهرسف یین ل دوی ههین، مانه بی
سه ر، کهس نه ما ته فنی وان یی ئالۆز ژیک فاقیریت.

خاندنگه ها ئوردیگای ههمی تیقه دیۆسیده، (مه لا نه حمه د) دچیته ویری،
جهی خو دکهت، ل سه ر مرنا (حه جی ئیراهیمی ئاشه فان) دنأخفن کا چه وان ژ
خه مین فی ملله تی دا مرو به حسی بهایی دووره وهلاتیی دکر ل نک خودی.
چیرۆکا (شیرین و فه رهاد) ب واتایه کا فه لسه فی، به رده وای دانه ب ژیانئ و
ژیان نه مری یه پشتی دوو ئه فینداران د ئوردیگای دا دبیین.

چیرۆکا (زفرین): د ئوردیگای دا خه لکی وئی بوونه دوو جین، هنده کان دگۆتن
دی زفرین و هنده ک به رو فاژی ل ئنیه تا زفرینی نه بوون و تا نهو هه میان ئیک
بریار به رامبه ر دوژمنی هه بوون، لی ئیکی ده ست دا گولتی (سه لیمی گۆزی)
ناسناما زی ره کیا وی و گۆت: دی فی کیفه بهین و کی دی تولا فی فه کهت؟

ل سالا (۱۹۷۹) ئی سالا وه غه رکرنا بارزانئ نه مره، نهو چه ند دبیته هیقینی
چیرۆکا (رافه شیر) ده می نه ف شیره ژ ژینگه ها خو دهر دکه فیت و دبیته دیلی
ته ختی و نه خوشیی، مینا شیرین ئه فریقی لی دهین ده می دبنه ئیخسیرین
باغچین گیانداران و هه فرکه مانی دگه ل نه خوشیی و نهو تاقیکرنین ل سه ر
دکه ن دکهت... بیرین خو که فن دکهت، چه وان ژ رۆبارئ (ئاراس) دهر باس دبوون
و نه فرو که تیه ده ستی دختۆران کو ره می پی نابهن و دفین ب زۆری رۆندکان
ژ چافان ببارینن دا تاقیکرنان ل سه ر بکه ن، لی نهو دبیزیت نه گه ر هه وه دفیت
رۆندکان ژ چافین من ببینن، وه لاتی، یان برسیه کی دهر به دهر نیشا من بدن...
دده مه کی دا هه رسی هاوریین وی گیرو دبن، جاره کادی دزفرنه فه، دبیزنی ئیکی

ژ وهلاتی هاتی! ئیک بهژنی خو رادبیتهفهو رۆندک ژ چافان دهین: بو من بیننه
فییره، ههرسیکا خو تئ وهرکرن دا نهکهفیت و نهو دگههیته بریارهکی کو شیر ل
ناف بيشا شیرهو نهگهر دهرکهت نامینت شیر.

پشتی سالا (۱۹۷۵) ئ خهلك بوونه دووجین، پتريا خهلكی دخوراکرو کورد
پهروهه بوون مینا (خورشیدی) و جینا دووی کو دکیم بوون، چیرۆکنقیسی مینا
(سا) یین سالۆخت داین، چیرۆکا (سهراهاتیا سهی) کو مینا سیتافکی ههر ب
دووڤ توخمی خو دکهفیت و ب شهف ژی دبیته کابیس دچیته خهونان، ئی
(خورشید) یی ب بیرو باوهره، لهوما جهی ریزو تهقدیرا خهلكی بو، ههمی دهما
بهریکیکی وی دگریڊای بوون ژ بوو تهنگافیان، نه ژ وان کهسان بو کو
بهرزهوهندیین خو یین تابهت دیاراستن، یان وهکی (دیمو) کو سهیهکی وهفادار
بو، یی گریڊای ئاها خو بو، دهمی گوند چۆل دکرن، نهو دریکا وان دا دراوستیا،
ئ وان گوند بهرداو (دیمو) ل سهه ئاها خو پشتی چهند رۆژهکان مر.

ههر دیسان پشتی سالا (۱۹۷۵) ئ دوژمن بهردبیته گیانی خهلكی،
چیرۆکنقیسی دوژمنی مینا (کولی) سالۆخت ددهت، دهمی دهات و دکره کهلاو
خهلا د چیرۆکا (کولی هات) دا، وی خهلكی نهذزانین چ ل بهرامبهه بکهن و نانئ
وان دئییخسته سهه پشته خهزالی، یان ب ناف کربوون (دزیت شهفی) کو مروڤ
دهاتنه گرتن ل سهه هزرو بیرین وان و ههردهم ل ژیر چافدیری و زیرهفانیا وان
فه بوون، ترس و لهرز ددی خهلكی دا دچاندن، سیخوران نهو چهند دکرن ژ بوو
پهیداکرنا نانئ خو گهلهک مروڤ بهرزه دکرن، وهکی (دلیری) د چیرۆکا (دلیر
هات) دا، دچیته وهغهرهکی و دهیک ب گری و رۆندک ههر رۆژ دمینته ل هیقیی،
تا ل نیقه شهفهکی دهنگهکی بی دهنگیا شهفی دادراند و گوته: دلیر ناهیت.

چیرۆکا (نه چادر و نه خانی)، دهمی رژیمی خهلك ژ سهه مال و حالین وان
رادکرن و د چادرین دۆرپیچ، یان خانیی بی سههرو بهرغه ئاکنجی دکرن و
ههردهم ل بهه زولم و زۆرداریا دوژمنی بوون.

دوماھیا سالیڻ ھەشتیان (۱۹۸۸) ئی ئەنفال روی ددەن، ب شەھەدیا شەھەدەك ژ توخمی وان بخۆ، دچیرۆكا (ئەوئ ژ دۆزەخی فەگەریای) وئ چیرۆكی بو وی فەدگیریت كا چەوان كورد گوللە باران دكرن و ب دۆزەرا فەدشارتن، ئیكى سەرنجا وی راکیشا، حەز كر وی قورتال كەت، وەكى كورئ وی (حوسینی) بو، (دبیت ئەفە ژى ھیما بیت بو شیعاً كو ئەو ژى د تەپە سەر بوون)، ئی بو ئەگەرى وئ چەندئ بیته زیندان كرن و ژسەر كاری ھاتە لادان ب گونەھا ترسنۆكی و ژ ھینگى وەرە مېھمانى فئ مەبخانى یە.

چیرۆكا (سەلیمى ئەسمەرى) ئەوئ مینا ئەفسانا ئی ھاتی، چیرۆكەكادی یا ئەنفلانە، ئی یئ كەتیه دكەمپین تورکیافەو چ ژ عەيالئ خو نزانیت، ھزرین ئەنفلان دكەت: چەوا چئ بوو چەوا دا چنە شەرى و چەوا شەر نەكرن و كچا خو بنەفشی و ژنا خو عەیشایی و خاتر خاستن و... ئاخفتنن دھیکا وی دەاتنە بیرئ:

(نانئ تھەنگئ یئ خرشەو دئ نانئ تە ئیختە سەر پشتا خەزالئ)

ئەفرو ژى تشتەكى ژ عەيالئ خو نزانیت، ديف را دچیتە ئیرانى، ئی چ سەرە دەریا نابەتئ، دكەفیتە دەھزرین كووردا، دوماھیی بریارئ ددەت فەگەریتەفە كوردستانا ئەنفال كرى دا و (ئافل گۆلا بمینت گەنى دبت)، سنۆر بەزاندن، ئەو سنۆرین وی قەت باوهرى پئ نەیی و باوهرى ب ئیکەتیا ئاھا كوردستانئ ھەبوو، چەوان گوندەك دناف دوو سنۆران دا بیت؟! یان دەمئ ئیكى دگۆت دئ ل كیلیا سنۆرى بیھنا خو فەدەین، تۆرە دبوو، لەعنەت ل وی دكرن یئ ئەو كیلی داناین، دوژمنان ئەو سنۆر یین داناین وەكى ئاستەنگ، وەكى چەوان دچیرۆكا (رۆژەكا زفستان) دا دیار، كو ل رەفان خەلكی ل (سنۆران) ل سەر بەفرئ چادر فەددان و ل ھیفا دەرباس بوونئ دمان، تا سنۆر فەببن و دەرباس ببن چەندین كەس گیانى خو ژ دەست ددەن.

رویدان دگەھنە سالا (۱۹۹۱)ئ:

چیرۆكا (پروژەك بو شەھید بوونئ)، مرؤفەكە، پایەو بەرزیا شەھید بوونئ

بلند دنرخینت و خو ل وی جهی دبینیت و کا پشتی وی دئی بو وی چ کهن و دئی
چ ل دونیایی هیئت؟ ل کوچا مهلیونی پتر هزرا وئی چهنندی دکهت کو بهرگریئ
بکهت، ئی هاته تی گههاندن کو هیزا دوژمنی ژ یا مه پتره و رهف باشتره، ئی وی
خو کوشتن باشتر دیت، کو ههر چنه بیت نهرازیبوونهکه بهرامبهر دوژمنی.
کاروان بهرف سنوران فه دچن و بهرپرسان بتنی های ژ خو بهرژوهندیئن خو
ههبوو، ههمیان زانی شههیدبوون بتنی زیده بوونا نمرانه ل سهر لیستا نافین
شههیدان و نان پیخارنهکه بو هندهکان (وهکی رهخنه) و ل فی ریکی یهکهم
شههید کهت و تا سنوران شههید کهتن و دبیته دریژترین کورستان دجیهاتی دا.
دیسان ژ چیرۆکیئن فی کوچئ (سهرهاتیا وی زهلامی کهتیه دافی و شهر
نهگری)، نهوی ژ کهیفین سهرهلدانی مینا دینا ئی هاتی، ئی دهمی دبیته رهف نهو
خو فه دشپیریت و چ ههلویستا وهرناگریت و دهمی دوژمن دگههته باژیری نهو
قهستا وان دکهت.

چیرۆکا (سهعت) گریدانا چیرۆکنقیسی یه ب رابردوویی وی فه، ئی هنده
کهس ب وی چهندی درازی نینن و دگوهورن ب کهسک و سوورین نهو روپا.
ل دووف هزرو بیرین چیرۆکنقیسی، گه ئی کورد یئ تووشی ژ نافیرنا هزری ژ ی
بووی وهکی دچیرۆکا (ماموستا) دا دیار، کو نهف کابرایه یئ گریدایه ب
فهلسهفهکا سوشیالیستی فه، ل سالا (۱۹۵۶) ئی دجیته دناف ریژین وان دا و
شاهنازی ب ریبازا خو دبر، چهندین شاگرده یین راکرین، وهکی (سهلیمی و
سهعیدی) لهوما ل دهستیپکی دگوتنی (پلنگ) و نهفرو دبیزنی (ماموستا)، ئی
نهفرو (سهعیدی و سهلیمی) یئ ژ سهر ریکا وی لادای و یین بووینه هزرقانین
نهتهوهیی، دتهلهفریونی دا دهردکهفن و ماموستا و هسا تی دگههیت ئاخفتنین
وان د ئاراسته ی وی نه دهمی دبیزیت:

ئهفی نهشیئ خو دگهل هزرو بیرین نویخازی ب گونجینت، خرخالا
میژووویی دئی وی پهحن کهت و جیهان ههر بهرف گوهورینه... ئی نهو ههر یئ

دوئ باوهریئ دا کو فلهسهفه ههر فلهسهفهیه، ئی دبواری پراکتیکی دا نهشیایه جهئ خو بگریت و ماموستا ههر ماموستایه و شاهنازیی ب ریبازا خو ب پهرتوڅخانا خو یا مهزن دبهت کو ههمی دئیک بواری دانه، ئی دهمی (ششان) هنده کتیبئ وی دزفرینت دبیژیتی ئهز چ تی نهگههشتم، تووشی شکهستنی دبیت و دگهته وی باوهریئ کو جیهان بهرف گوهورینه، سهری خو ددانیته سهه بالیفکی کا سوباهی جیهان بهرف چ فه دچیت.

چیروڅکا (ئهفرو ژفانی مهیه) ئهه ژفانه یئ ل دووڅ یارا خو دچیت، ئی یارا وی دچیت و سهه ریئ ئی بهرزه دین، شههرم دکهت ب زفریتهفه جهئ خو (دبیت ئهفه زی هیما بیت بو شکهستنا شوهرهشا ئهیلوئ).

چیروڅکنفیس ل هنده جهه مفا ژ میتولوجیا و فلکلوری یا وهگرتری ژبو ئافا کرنا چیروڅکی (خواندنا چووچکان، دهنگی قهلا، ئنکیر و منکیر و...) وهکی چهوان د چیروڅکا (سالانئکی ژ خاندنی) دا یا بهرچاف، کو ماموستایهک دچیته گوندهکی، خاندنگهه یا ل ناف مناسبی بو، کورسیک بهر بوون، وی زاروی ژی دفیا بچیته خاندنگههی، ئی دهمی دیتی مناسبهه و بیرین ئنکیرو منکیرا هاتنه بیرئ، ترسیا و جارهکادی رهفی چوو گوته دهیکا خو دئ چمه نک مهلای جزیکئ خوینم.

ههر وهسان چیروڅکنفیس یئ داخباره ب سرؤشتئ کوردستانئ و ب ژینگهها وی، دهمی بیس دبیت ب کادی و تهمهدویا بومباران کرنئ و (ئهف چیروڅکه ب دوماهی نههات).

پروفایل:

- ئهنوهر محهمهد تاهر ل ۱۹۴۹/۷/۵ ل گوندئ ئیتویتئ ل روژههلاتی باژیری دهوڅکی ژ دایک بوویه.
- بکالوریوس ب زمانئ کوردی ل زانکویا بهغدا وهگرتری یه.
- ریقهبهری پهرتوڅخانا بهدرخانیه ل دهوڅکی و خودان ئیمتیازی

گۇفارا (مەتین) ۵.

- ئەندامى ئىكەتيا نىڭسەرىن كورد - دھۆكە.
- يەكەم چىرۆك ل سالا (۱۹۷۱) ى ل ژىر نىڭسەرىن (ئەو رۆژ نەورۆز بوو) بەلاڧ كرى يە.
- ژ بەرھەمىن چاپ كرى:
 - ئەڧ چىرۆكە ب دوماھى نەھات: كۆمەلە چىرۆك
 - پىكۆلەك بۇ دانانا پانورامايەكى بۇ جارا رۆژ غەيرى: كۆمەلە چىرۆك
- بەرپەرەكى وندا ژ زيانناما سەلىمى ئەسمەرى: كۆمەلە چىرۆك
- (۹) پەرتۆك ل سەر رەخنى و وەرگىرانى و فەرھەنگەكى.

ئىبراهيم سەلمان

چىرۆكنقىس دچىرۆكىن خۇدا مرۇقى دىبەتە ژيانا گوندان و سالۇختىن وان... كاروان، دىهوات، كانى، كومر، خويندارى، بېرىقان، رەز، نان پاتن، رابوون و روينشتنا گوندىان... ژيانا وان يا سادە بەرچاڭ دكەت . بېھنا كوردەوارىي و بارى سىياسى ژ چىرۆكىن وى دىھىت. ھەر وەسان كەقنە باوهرى ژى پارچەكە ژ ھىقىنى چەند چىرۆكىن وى، وەكى چەوان پارچەكە ژ ژيانا گوندان. بۇ نمونە دچىرۆكا (خەونا بى وەغەر) دا، دەيك دخەونى دا دىبىت بەرەك ف ددانى وى يى سىنگى دكەقىت ، دىكىت و خوين ژى ناھىت و (ددان كەتن دخەونان دا دناڧ ژيانا كوردان دا، واتە كارەكى خراب دى ھىتە سەرى)، قى خەونى دىبەر نان پاتنى را بۇ بوىكى فەدگىرىت، بوىك دىبىژىت من ژى خەونەكا نەخۇش يا دىتى، كورى وى دىھىتە نك وان و ئەو ژى دىبىژىت من خەونەكا نەخۇش يا ب خالى خۇڧە دىتى، دەيك فەستا گوندى براىي خۇ (ناستى)دكەت، كو ژ پىشت فە و ب غەدر ژ ئەگەرى خويندارىي يى ھاتىە كوشتن و ئەف چەندە دناڧ ژيانا كوردان و نەمازە ل گوندان گەلەكا بەلاڧە.

د خەونەكا دى تر دا و دچىرۆكا (ھەرچ و دار بەروى)دا، مامى وى يى ب كراس دەرپى يە، ددەھواتەكى دا دلەيزت و داپىرا وى سەركىشا دىھواتى دكەت و (دەھوات دخەونى دا، واتە بەلايەك دى ھىتە سەرى مرۇقى)،

ويڧە تر دچىت، ھەرچەك دىھىتى، ژبەر درەڧىتە سەر دارەكى و ھەرچ ددەتە دىڧ، ھەرچ دكەڧىت و دار بەروىەك دپىشتا وى را شىن دىبىت و شرىناھيا ددەت. ژ خەو ھىشار دىبىت، مامى وى يى مرى. پىرسىارا بابى خۇ دكەت، پاشى يا دەيكا خۇ كا مرن چىيە؟ كەس چ بەرسفا نادەتى.

دىسان دچىرۆكا (وەغەرەك)دا، پىرە ژن ل بېھن فەدانەكى ل بن كاژەكى (وہ

دياره كاژين زاويتنه)، سهلكا تری ددانیت، چاقین وی ف رويباری هسك دكهفن،
 هزرین سالا دهواتا وی هاتنه بیرئ كا چ ب زهحمهت ژ نافی دهرباس بوون، ههر
 وهسان نهو سال هاته بیرئ دهمی زی رويباری نیفا پهزی گوندی بری^۷ وی روژا
 وی کورهك بووی، لهوما ب بی ئیفلهحی دهاته نیاسین و ل بهر چاقین خهلكی یا
 گران بو (نهف چهنده دناف كهفته باوهریین کوردا یا ههی و خهلك نهیا خو ژئ
 دکهن).

پیره ژن سهلكا خو رادکهتهفه و دچيته ناف زیارهتا ل سهر گوړئ میړئ خو
 ل ویړئ (کوند) دخوینیت (کو نهفه ژئ نیشانا وی چهندي یه ئیک دی مریت،
 لهوما فهره ب کوژن یان نههیلن بخوینیت)، ددهلیفهکی را دهلنگمیت و تریی وی
 ههمی فهدیپهشیت، کارئ رابوونی دکهت، شریقیں دکهفیته پستی، ئیدی کارئ
 وهغرهکا دی تر دکهت، ئی بهری بمریت دبیریت:

خوزیکین من، سوباهی نهز دی ل دهف بابی ته بم، بهلی تو؟!.

نهف توخمه مروفه مرن بو وان خوشره ژ ژینی لهوما فی داخوایی دکهن،
 ئی دلی وی یی ب دیف کورئ ویفه و ئیکجار یی بی خودانه.

نهفینی... لایهنهکی دی تره ژ چیرۆکین چیرۆکنفیس، چیرۆکا (فیان)ههر
 وهکی ژ نافی دبار چیرۆکا دوو نهفیندارانه، گهلهك ههز ژ ئیک دکهن، ئی ب
 ساناهی ئیک نابین و ژفانی وان ههرژ دویرفه یه (وهکی دیار زهلام
 پیشمه رگهیه)، زهلام دهیته سهر وی گری ل هندافی گوندی و ب دووربینی
 تهماشهی مالا یاری دکهت و یارا وی دهیته بهر پهنجهرئ. ل شهفهکی زهلام
 دگههیه پست پهنجهرکی، کچک تژی هناقین خو بیهنا دهستین وی دکهت، پستی
 بیهنهکی کورکی زانی ناف تبلا وی هاته کراندن، کچکی لیقین خو پی سوور کرن،
 دبیهته سپیده و خاتری ژیک دخوازن.

د چیرۆکا (سی چیرۆکین کچا موختاری) دا، کچا موختاری (رؤندک)چ
 تولا زال گوندی ههژی خو نابینیت کو شوی پی بکهت، روژهکی ل ریکا بیړئ

تولازەك دەھیتە بەراھیی و خو پئ ددەتە نیاسین كو نافی وی (کیفی) یه (وهکی هیما)، هەر روژ یئ ل هیفیا وی و ژ نهو پاشقه یئ ل هیفیا ژفانی وی.

د چیرۆکا دووی دا (روئندك) بریاری ددەت كو ل دیف ژفانی نهچیت، ئی هندی دكەت و ناکەت نهشیت نهچیت و دگههیتە ژفانی.

د چیرۆکا سیی دا (کیفی) هزرا كچا موختاری دكەت: دئ چهوان كچا خو دته (کیفی) یئ چولا؟! د رهفیت دا (کورئ فیانی ل دهرئ شكهفتئ نهبیت _ دیسان وهکی هیما)، نهکه دئ دك دا مریت و یئ ب هیفی یه كو دئ گههیتە پاشه روژی.

چیرۆکا (کانیک) ژی دیسان ل سهر فیانی یه، كچکی لاوهك دیت بوو، ئی ب درستی نهذانی كا ههز ژئ دكەت یان نه؟ كا ل دیف ژفانی بچیت یان نه؟ نهشیتە خو، دبیزیتە دهیكا خو من بازنکی خو یئ هیلایه ل جهئ بیرو و ل دیف ژفانی دچیت.

چیرۆکا (کومر) كو کۆمهله ب نافی کری، ئەفینی و چاندنا ژیانی و شوهرهش یین تیکههل کرین. ب هیمایان دهربرین یا ژئ کری، ل پاییزهکی (سهربهست) و برایی خو کومرهکی دکهن، نانی وان نامینت، برایی وی دچیتە گوندی نانی و (سهربهست) دبهر ئاگری را دخه و دچیت، خهونا ب (زهمرید) دهزگرا خوڤه دبیت: دچنه کهزانا، دهستی خو بو نك وی ڤه دبەت، ئی ژ خه و هشیار دبیت، دونیا تارستانه، دهنگی پیژنهکی دهیت، ترس بو چی دبیت، ئی ههر زوی دهنگی برایی وی و سترانا دهیت و پیژن دویر دکهفیت، برایی وی دهیت، سیڤه سوورهك یا ژ نك (زهمرید) ئی بو هینای، برسئ ژ بیر دكەت و خو درپژ دكەت و سیڤ ددهستاندا: دخهونئ دا دبینهڤه (زهمرید) دبیزیتئ: مادهم نهو سیڤ هند یا عهزیزه ل نك ته، سیڤی بخوو دندكا ل شین کومری بچینه.

دندكا دچینت و دبیزیت: ئاخ کومرا مال خراب، دئ کهنگی گههی؟.

دهنگی (سهربهستی) ژبهر خه و دهات و بشکورین دكەته سهر لیڤین برایی

وی و مال هیفیا روژئی ب ههلیت. دیسان دقئ کۆمه لئ دا چهند لایه نین دی تر ژ
ژیانا کوردهواریئ یین بهرچاف کرین:

چیرۆکا (بهردهقانی)، هنده مرؤف یین ههین ههز ژ تیگشه دانئ دکه ن و
نهشینه خو، ههر وهسان دیار دکهت کو شهرمه زهلام ب کهنه گری (وهکی چهوان
ئهو تشت ل ناف ژيانا کوردان هه ی)، لئ وهکی چیرۆکنقیس دبیزیت کی ههیه یی
بئ ههست و نهگریت؟ دقئ چیرۆکی دا دهیک دکهته گری و خهسوی دله ی دله ی
ددهت، زهلامئ وئ گۆت بو دئ دوو روژا مینمه ل کاروانی، لئ ئهفه چهوار روژ
چهوان و نهزفری. کزگریوک دکهفته دههفکا کورکی دا، لئ شهرم دکهت بگرییت،
دچیت ل وان دحهیتینت: (ههوه دقئت سه ری بابئ من بخوئن؟). بو دیار دبیت
کو (حهجی عهبدلای) ئهف ئاخفتنه یا گۆتی، دچيته نک و گهفا لئ دکهت:

ما نه دبوو سپیده؟ راوسته، ئهز دئ دهرمانئ ته دهمه ته.

بهردهقانیهکی ل په نهجه را (حهجی) یان (دوژمنی) ددهت و (حهجی)
نهویریت دهرکهفیت.

چیرۆکا (بهلکی) ئیکئ ب ناف (مهلا) دقئت خو نیزیکی ژنکهکی بکهت، میری
وئ یی چهویه کاروانی، لئ ژنک خو ب دهسقه بهرنادهت و (مهلا) دکهفیته
دکراسئ شهرمی و ترسی دا و نزانیت دئ چهوان خو ژفی ئاریشی رزگار کهتن.
دوماهیئ خو رازی دکهت دبیزیت ئهگه ر گۆتنه من دئ بیژمی ئهز هاتبوومه
دزیا مریشکا!!.

لایه نی ژاریئ ژی دقان چیرۆکان دا دبئ بار نینن. چیرۆکا (روندکهک)،
قههرهمانئ چیرۆکی (بی کهس) ئ بی باب دچيته مالا (بابئ ئومید)ی، هه می یی
کاری جهژنی دکهن، چافین وی ف چانته ی کهت، هزرا جلکین سوورو زهر دکهت،
(بابئ ئومید)ی یین بو زارۆکین خو هیناین. (بی کهس) دهردکهفیت دا بچيته
مال، ب ریقه ژنکا دبینت، فهرخه سینین کادا یین ل سهر سه ری و ان و کاری
جهژنی دکهن. دگه هیته مال، دهیکا وی یا جلکین وی پاته دکهتن. ژنوی پرسیارا

بابى خۇ دكەت و دكەتە گرى.

ل دوماھىيى دى بېژىن كو ژبلى مفا وەرگرتن ژ نافان وەكى ھىما دناڧ
چىرۆكېن نڧىسەرى دا، چىرۆكنڧىسى مفا يى ژ ژيانا گوندان وەرگرتى بۇ ئاڧا
كرنا چىرۆكېن خۇ كو ھەمى سەڧايى گوندانە و سالۆخەتېن ئىكجبار مشە يىن
دناڧ دا ھەين. ديسان چىرۆكنڧىس ل ھندە جھان يى ب ھىڧى و ئۆمىدە وەكى
دچىرۆكېن (ڧيان، سى چىرۆكېن كچا موختارى، كانىك و...) ديار، لى ل بەرامبەر
ھندە جھىن دى رەشېبىنى تىدا يا ديارە، ب تايبەت دچىرۆكېن (وەغەرەك،
روندكەك و ...) يىن ماى دا.

پروفایل:

- ل سالا (۱۹۵۲) ئى ل زاويتە ژ داىك بوويه.
- ل سالا (۱۹۸۵) ئى باوهرناما زانستا شانويى وەرگرتى يە و بوويه
ماموستا ل زانینگەھا ئەمستردام ب زانستېن شانويى.
- رابوويه ب دەرھىنانا پتر ژ (۱۲۰) فلما بۇ وەزارەتا بەرگرى يا
ھۆلەندا و چەندىن خەلات وەرگرتىنە.
- ل سالا (۱۹۷۶) ئى يەكەم چىرۆك ب زمانى عەرەبى ل رۇژناما
(التاخى) بەلاڧ كرى يە.
- ژبەرھەمىن چاپ كرى:
 - كومر: كۆمەلە چىرۆك
 - زىدە بارى نڧىسېنا شانويى و ھۆزانى و رۆمانى و بۇ ڧى چەندى
 - پتر ژ ھەشت پەرتۆكان يىن ھەين و پترىا وان ب زمانى ھۆلەندى
نە.

ئىسماعىل مستەفا

گوند، سرۆشت، ئەفینى، تەپەسەرى، دەرەبەگایەتى و... پەيڤىن گرنگىن نڧىسەرى نە و وەكى مەنەلوژ دگەل دئاخڧىت و دان و ستاندنا دگەل دكەت و بىرھاتن و يادگارن وەكى (فلاش باك) دگەل دگىرىت. گوند ب پەيڤىن خۆ ب سرۆشتى خۆ يى رەنگىن و يارى و ترانەو جەنجرەو ھىزك و توى شەمبى و پەزو جەژن و رەوشت و ئاغاو... ھەمى دپارزىنكى وى دا دپاراستىنە و دناڧ وان دىمەنان دا دژىت و ڧەدژىت، ھەر چەند ژ داىك بوويى باژىرى دھۆكى يە.

چىرۆكا (رىنجبەر) ماندىبوونا (رىنجبەرى) يە، ھزر كر كورى وى (چەلەنگ) دى بارى وى سڧك كەتن، لى يى ل وەغەرەكا دوىرو بارى نەڧىين وى (نوبارو نارىنى) ژى كەتنە دستو وى دا، لى يى ب ئومىدە كو دى رحەت بىت، پىشتى كورى خۆ يى دووى (ڧەگىر) دىتى يى ژچىاي دھىت و بەرملەكى چلوى و ھندە بەروپىن تەر يىن تىدا.

چىرۆكا (ھىزك) ھىزكا ژىانى يە، دەلىڧەيە بو ئەڧىنداران و ئەڧ دەلىڧە باراپتر ل جەژن و سەيرانان وەكى ژڧان ب دەست دكەڧىت، ب تايبەت دەمى ھىزك ل با دكەڧىت و بلند دبىت و چىرۆكڧىسى سالۆخەتىن وان روژان يىن بەرچاڧ كرىن ھەستا خۆ تىدا يا دەربرى.

چىرۆكا (نىچىر ل روژەكا بەڧرىن) ھندى دكەت و ناكەت نەشىت (چوركەنەكى) ل روژەكا ھۆ ب كوژىت و دسەر حالارا قووسكى ژى ل ناڧ بەڧرى بەرزە دكەت، ب رىڧە مامى خۆ دىت و كەلەخەكى ل سەر ملان، ئىنا گۆت: ئەڧەيە نىچىرو ئەڧەيە نىچىرڧان.

چىرۆكا (خویدانا گوندى مە): ئەڧ كارە يى ئىخستىە دخزمەتا وى چەندى دا كو پەزى گوندەكى يە و ل گوندەكى دى دچەرىت (واتە زورىى لى دكەت) و ل

گوندهكى دى دهيتته ئافدان و ل جههكى دى مهخهل و ههفشى دببیت و...

چيروكا (وهلاتى نيگرزا) ل سهر كورى گوندهكى زاره ب ناهى (چيافان) ،
نيگرزان دبهته سهر جههواو دفرؤشيت، ب دهستى دوژمان شههيد دكهفیت، ئى
نيگرز ژ دهست ناكهفن و ههر دمبنت وهلاتى نيگرزان.

چيروكا (گوندى خهوتهيا) گوندهكه چهندين جاران خراب دببیت، ب ناهى
ئافهدانه و كهس بهرهفانىي ژى ناكهت، لهوما پيرهميى دببیت:
ژ قهستا نابيژنه گوندى مه گوندى خهوتهيا!!.

ئهف چهنده دبوونه ئهگهر كو گهلهك ژ خهلكى گوندان قهستا باژيران بكهن
و گوند كافل و ويران ببن و باژير ژى ب روژ د تهناو ب شهف ژى ب ترس و
سههم وهكى چهوان دچيروكا (دهمى مرى دمرن) دا بهرچاڤ كرى ، زيده بارى
گرانيا بارى ژيانى و كهتن ددهستى كهيسچيان دا وهكى چهوان دچيروكا (بكرى
يه يان...) يا خويا كرى و ههر ئهف كهيس كرنه دچيروكا (ههر نهورؤزه) ژى دا
يا بهرچاڤ كرى، ئيك پهيف زيده باخفیت دى بيژنى سوباهى نههى ي!! لهوما
خهونين خوش ب گوندى قه دببنت، بيرهاتنان قه دگيريت، ياريين زاروكينيى
دكهتن، دچيته بهههشتا گوندان وهكى چهوان دچيروكا (خهون) دا چووى و
چيروكنفيس نه ههر ب شهف و دخهودا يى گهشبينه، بهلكى ب روژ ژى دچيروكا
(فهگهريان) دايى گهشبينه، دهمى دلى كچا خو (سوليني) خوش دكهت كو دى
تؤزا بيابانى (دوير ئيخستنى) هيلن و دى فهگهريينهفه هيىكى و جهنجهرى و
توى شهمببى و كهفيان و گوندى.

دناف وى سرؤشتى و وى جوانيى دا گهلهك جاران چيروكنفيس ئهفينداره،
چيروكا (نeshim... نeshim بيژم) ئهفرو روژا خاتر خاستنى يه و چيروكنفيس
نeshit بيژيت ب خاترا ته ، ئهه بهارا كورتا پيگفه بوؤراندين ب دوماهى هات،
بتنى يى بيرهاتنان قه دگيرن و يى ب هيىقى يه كو بهارا وان دى دريژ بيت.

چيروكا (جوانترين ماچا چهرخى) دوو ئهفيندارن، يار ل بهر چافان يا

وندایه و چیرۆکنقیس ب په‌یڤین جوان و نازک دهربرینی ژ ههستا خو دکهت، خو وهکی خابیرو پرا دهلال دبینن و دهمی ل بهرامبهر بهر ههفه ژی دبیت لال دبیت !!.

چیرۆکا (خه‌م) وهفاداریا نه‌فینداره‌کا راسته، چه‌ند خو دویر دئیخیت، کچک مینا سیتاکی ههر خو نیزیک دکهت، ژنی ژی دهینت ههر ژیهه نابیت، تا جهی خو مینا ژنا وی ددی وی دا کری و ههر دووان ب سینگی خو‌فه دگفیشیت.

چیرۆکا (فه‌گه‌ریان بو باوه‌شا شهرمین) فه‌گه‌ریانا ره‌فه‌ندی یه بو یاوه‌شا شهرمین دهمی ب سه‌ردکه‌فن و ب ته‌نایی پیک شاد دبن و هیلینه‌کا گهرم و نه‌رم چی دکهن.

چیرۆکا (گری گه‌هشتنا) سالۆخه‌تین دیمه‌نین کوردستان نه و ب تایبهت نه گری وان ب گری (گه‌هشتنا) ب ناف کرین، گری ژفانین وان کو دکه‌فیته باکوژی زاویته، نه و گر بو وان مینا په‌رستگاهه‌کی لی هاتبوو، ههر دم کچک به‌ری وی دچوو، لی جارهی نه و ل پیشی چوو ترسه‌ک بو چی بوو کو نه‌هیت، لی هات و ب نه‌فینا خو شاد بوون و دسه‌قای خو یی رومانسی دا ژیان.

چیرۆکا (خوشی) نه‌فینه‌که بو یاره‌کا دویرا نیزیک، خودان ژفانه‌کا نه‌دیاره، لی چیرۆکنقیس خو به‌ر هه‌فه دکهت کو نه و جهو نه و یار بو وی و ده‌ست هه‌لاتا وی.

چیرۆکا (به‌ژنا ته دی ب سه‌ر سنۆرا که‌فیت) هه‌قه‌به‌رکرنه‌که دنا‌قه‌را سالا چوووی و نه‌فه‌ساله، پار جه‌ژنا ژ دایک بوونا وی دکرو نه‌فه‌ساله یا ژ وه‌لاتی دویر که‌تی و بتنی د ده‌زگایین ساردا دگهل نیکی دئاخفن و ترسا وی نه‌وه کو ب ئیکجاری نه‌هیته‌فه، لی وه‌کی ل مانشیتی چیرۆکی دیار یی ب هیفی یه کو دی هیته‌فه.

کوردینی، ئاخ، زیندان، ته‌عریب، ئالا، نه‌نفال و... بابه‌ته‌کی دی تری نازراندی یه دنا‌فه‌رسی کومه‌لادا و چیرۆکنقیس نه‌شیایه وی بابه‌تی پشت

چیرۆکا (مرۆفہك ل سەر دەمی جیہانگیڕیی) كوردەكی گەرگەری یە یی
تووشی (تەعریبی) بووی، ئەردی وی یی ژێ هاتیە ستاندى و ئەفرو ب زۆرى نان
ب دەست دكەفیت، ژ نەچارى كاسیتا ل سەر رێكا دەولى یا توركیا كاسیتا
دفرۆشیت هەر رۆژ درەنگ دزفیرتەفە و زوى ب زوى زارۆكین خۆ نابینت،
چارەكی شوڤیڕەك ھندە پارا ددەتی بو زارۆكین وی و ب شەف بەختەوەر
دزفیرتە مال، ئی دیسان زارۆكین وی دنقستی نە و ب هیقى دكەفیت دەمی ھەیف
دەھلێت و ل زارۆكین وی ددەت.

چیرۆکا (ناخ) دەمی ژ ناخا خۆ دویر دكەفیت مینا مریان خۆ دبینت . ل
سەر رەخى جەھدەكی چاقى وی ف قورمى دارەكا ستویر دكەفیت و رھین وی
دسەر ئاخن، خۆ ژى وەكى وی دارى دبینت ، ئی نزانیت كا ھەردوو دساخن یان
دمرى نە!!؟.

چیرۆکا (سەرەدانا زیندانیهكى) خدرى ھەولێرى یە، بابى (ھۆگرى و ھاورى)
دھیتە زیندان كرن، ئی یی ب ئومیدە كو دى سەرکەفیت، چونكى ئاش و ئاشەفان
ل كارن و (شۆرش) دى سەرکەفیت.

چیرۆکا (دیمەنى ئافابونى) بېرھانتین خۆ دگەل (خیرالله) ی دزیندانى فە
فەدگىريت و كا چەوان ھەفالىنیەكا خۆش دگەل ئىك بۆراندی نە و ئەفرو دژىك
فەفەتیاينە، ئی یی گەشبینە دى ئازاد بیت پشٹی شىای پشیکەكى ئازاد بکەت.

چیرۆکا (دوو میناکین ھەفدژ) دوو مالن، ئىكا خۆراگرو ئىكا خۆفروش، ب
دیتنا چیرۆكئفیسى فەرە خوینا لاوكى یازدە سالى كو ژ مالا ئىكى یە و خوینا وی
دكەلا پاستیل فە (كەلا نزاركى) فە هاتیە رپتن و كەل پى سوور كرى بپتە
پەراستن و مالا دووى ببیتە مۆزەخانا كەران، ئی كى دى گوھداریا دەنگى وی
كەتن!!؟.

چیرۆكین (ژفان، بەرزەبۆن، ھیقىین ھەلاویستی، بریارا دار بەریی) ژ

(پريارا دار بهريي) ئهو داره يا مايه بتني و ژ ئاگري فهقه تياي، برياري ددهت توقي خو ب وهرينت و واري شين كه ته فه و زال ببيت ل سهر ئاگري. (به رزه بون) ئهو كه سن يي ژ ئه نفالان فهقه تياين و ئه فرو دبه رزه نه نزانن دي كيه بهري خو دهن و يين توشي دهرده سهريي بووين و ب تايبهت پيرو ژن و زارو.

(هيثيين ههلاويستي) شهقه كا چيروكنقيسي يه كو (فلاش باك) يي چوويه دبهرهاتنين كهفن داو دگهل (حه ميد ئه مين) ي كو د ئه نفالان دا يي به رزه بووي دژيت، يي خو داهيلايه دناف ئاشوپان دا، بيه رهاتنين وي و ئه فينا وي و يي ب هيغي يه كو دي بينته فه و دي دگهل يارا خو شاد بيته فه، ئي هيغي ههر دههلاويستي نه و يي ب ژفانه مينا هزاران كه سان و ب تايبهت ژنان كو ب ژفاني زهلامين خونه، ب هيغي نه دي فه گه ريين و دي وان ژ برسئ و تيھني رزگار كه ن وهكي چهوان دچيروكا (ژفان) دا و يي گه شبينه كو كوردستان دي سه ركه فيت، ب تايبهت ده مي دچيروكا (سنور) دا ئهو ب خيزان فه دچنه سنوران، ئي سنور دناسئ نه و نه شين دهرباس ببن، ئي پشتي ئه ف بايي روژنافايي هاتي يي گه شبينه كو سنور دي شكين و باوهري ب ئي كه تيا ئا خا كوردستاني يا هه ي و دي سنوران به زينن و ئالايي كوردستاني دي بلند كه ن.

بابه تي كو مه لايه تي بابه ته كي دي تره ژ چيروكئين نقيسه ري:

چيروكا (سپي ريز) زاروكه كه باب ئي دمريت و ماله ك دميينته دستوداو ل ديف شيره تين بابي خو دفيت خاندني ب دوماهي بينت و ئهو روژا كار كرى و هنده ده راف پهيدا كرى يي به خته وهر بو كو دي شه لواله كي نوي كريت.

چيروكا (په ريشان و هه لاتن) بابي (په ريشاني) ب ده في گورگان (دوژمان) چوو، ده يك ژي كارهب دگريت و (په ريشان) دكه فيتته ددهست ژنمائي دا و ره فتره كا خراب دگهل ده يته كرن، ناهي ليت بجيته خواندنگه هي مينا كچا وي

(هه‌لزی) و هه‌ر چه‌ند باپیری وئی شاه‌نازی ب قه‌هرمانیا کوری خو دبه‌ت، لی
ئه‌فرو یی پیره‌و چ ژئی ناهیت...

د شه‌فه‌کا سه‌رما دا (په‌ریشان) د‌جیته سه‌ر جهین خو یین سارو دن‌قیت،
ده‌یابین خو دخه‌ونی دا دبیت، ده‌می ه‌شیار دبیت، تیرۆژکا روژی یا ل هندافی
سه‌ری وئی وه‌کی هیفی و وه‌کی گه‌شبینی.

چیرۆکا (خاتوینه‌کا پشتی سه‌ره‌لدانی) ئه‌و خاتوینه‌ یا ژ برسان ب دلی خو
دکه‌فیت و ل خو نامینته مه‌حتل و ب هزاران خه‌لك دبرسی نه‌.

چیرۆکا (فالایی) وه‌کی ره‌خنه فالایه‌که دن‌اقبه‌را خه‌لكی و ده‌ست هه‌لاتی و
که‌س راستیی و نه‌راستی ژیک جودا ناکه‌ت و هه‌می ره‌نگ یین تیکه‌هل بووین.
چیرۆکا (خرشی) بی ئومیدیا ژیان یه‌ ده‌می مروف ب ناف سال قه‌ د‌جیت و
ژیان ده‌ردکه‌فیت خه‌ونین خرش.

دیسان چیرۆکنفیس هه‌سه‌ت نازکیا خو ژی د چه‌ند چیرۆکان دا ب
ئه‌شکه‌رای دی‌رد‌پریت
بو ده‌یکی و وه‌لاتی و هه‌فالی و...

چیرۆکین (ک‌زگ‌ریوک) و (ژ خو‌شیا خو‌شتر) ده‌ر‌پرین ژ هه‌سه‌تا خو یا کری
به‌رامبه‌ر مه‌زنترین و نی‌زیکترین که‌س بو وی، ئه‌و ژی ده‌یکه ده‌می خاترا
دوماهیی دخوازیت. یان ژی ژ وی هه‌سه‌ت نازکیی ده‌می دگه‌ل عه‌زیزه‌کی وه‌غهر
کری دن‌اخ‌قیت کو دیسان یی چوو‌یه جیهانه‌کا دی و ده‌می خه‌ون ب جوانی و ئالا
و ناخا کوردستان قه‌ د‌دیتن.

چیرۆکا (ده‌می ناشوپ دبنه کریار) چیرۆکنفیس هه‌ز دکه‌ت ئاهه‌نگه‌کی ب
هه‌له‌که‌فتنا سه‌ری سالا نوی ب گ‌یریت (خوارن و قه‌خوارن)، چافین وی ف که‌فالی
گونده‌کی ب خه‌مل دکه‌فیت، بیرین گوندی (به‌فرینی) دکه‌ت، لی ئه‌فرو
(به‌فرین) شورشگ‌یره‌که مینا (گیقارای) ل (سیرا ماسیرا)، پشتا وی یا ل چیا‌یین
گاره‌ی و قه‌ندیلی... ژ هزاران ده‌ردکه‌فیت: سال یا نوی بووی و هه‌ر چه‌ند

چيروكنفيس نه خوشيپن ملله تي ل شهفه كا هو بهرچاف دكهت كو دفيا وي زي
ناهنگ گيرابان لي ب رهنهگه كي گشتي بي گه شيبينه.

پروفایل:

- ل سالا (۱۹۶۵) ي ل دهوكي ژدايك يوويه.
 - ئەندامى ئيكهتيا نفيسهريين كورد - دهوكه.
 - ل بهلافوكا (دهوك) كار كرى يه.
 - ژبه رهه ميئن چاپ كرى:
- چوار كومه له چيروك، ب نافين (هيفيپن ههلاويستى، جوانترين
ماچا چهرخى، ژخوشيا خوشتر، ئەز د هه ميپزا هه ناسين ته دا).
زيده بارى په رتوكه كا په خشانى.

بائیژی عه مه ری

هر چهند ئەف چیرۆکنقیسه وهکی زمانزان یی هاتیه نیاسین، لی یی ژکورتە چیرۆکی و چیرۆکا گه لهك كورت ، یان وهکی ئەو دبئیژی تی (پۆسته ره چیرۆك) زی دویر نینه و ژ سالی ن ههشتیان وهره دنقیسیت.

مینا پتیا چیرۆکنقیسین سالی ن ههشتیان، ئەو زی یی ب ئاخ و وهلات و کیشا گه لی خو، ته په سه ریا وی و دهرده سه ریین وی فه یی گریدای بوو. نه شیایه چافی ن خو ل رویدانان ب نقینت و خو ژ ی ب ده ته پاش، یان زی خو تی نه گه هینت. دهر دو مه ی نه ت و کاودانی ناله باری وی سه رده می یی ن کرینه هیقین و نافه روکا پتیا بابه تین دهقین خو .

چیرۆکنقیس یی ب ئاخ ی فه گریدایه. چیرۆکین (ئاخ، رابون، بریارا کوشتنا گوری) به لگه نه ل سه ر وان راستیان و یی گه شبینه کو روژهك هه ر دی هی ت کو ئاخ و رهنگی ئاخ ی هه ر دی مینت. بتنی یی ل هیقی ا روژا (رابون) ئ، دا سه رکه قی ت و ب گه هی ته ئارمانجان.

چیرۆکنقیس سه رکه تنی و نه سه رکه تنان ب فه لسه فه کا تای به ت فه گری دده ت، ئەو زی فه لسه فا ژین و مرنی یه، نه شی ت ل ژیر حوکی داگیر کرنی و ته په سه ری ی دا بژی ت و ئەگه ر بی نافه زی بژی ت، واته هه ر یی مری یه. ل به رامبه ر وی چه ندی، سه رکه تن واته ژیان و نه مری وهکی چه وان دچیرۆکا (نه مری) دا خو یا کری و شکه ستن واته مر ن وهکی دچیرۆکا (خه بات) دا دیار کری. ده می وهلات ب ئاگرو ئاسنان دهی ته سووتن: واته مر ن ل هه می جهان، ل گشت کون و کونجالی کین وهلاتی لی می هفانه.

هه ر هه مان فه لسه فه دچه ندین دهقین دی یی ن نقیسه ری دا دده ست نیشان

کری نه:

چیرۆکا (ئاگرئ ئاگر)، ئاف واته (ژیان) دبیته ئاگر، واته (مرن) و ژیانى ددهته باى و چ ژ فى وهلاتى ب وى ئاگرى ناهیلن.

چیرۆکا (رهوش) واته مرؤف ژ بوو پاراو دهرافى و دهف بهشیى دبیته خو فرؤش و وهلاتى مرؤفى بهر دبیت:

(سؤراتى ژ ههوا يا دياره) ژ ئهجامى درندهپین کو رژیمی دكرن، واته مرن و كهسكاتى (ژیان) نامینت و دچیته د چانتكا دا، واته (ژیان بو هنده كهسان) و ل فییره وهكى ئه و دبیزیتى سهرکهتن بو وانهو نه بو چیرۆکفیسى.

چیرۆکا (خو راگره) ئه و دهمه یى ئه نفال ب سهر مللهتى دا هاتین و (دارو بهرا خو ژ مرنى فه دشارت)، لى ئه و، یان (ئهم) ل بهر دو مینى بووین و مهبهست ژى ئه و كهسن یین چاف و گوهان دگرن و خو تى نه گه هینن، یان دبیت خو فرؤش و كرى گرتى بن كو وهلات دکوشتن (دهبكا خو سهرژیدكرن) و ههر وهكى ئه و نه ژ فى مللهتى و چیرۆکفیس بو فى چه ندی رهخنى ل وان دگریت و وى هه لویستى خو بهرام بهر فى چه ندی یى هه ی.

چیرۆکا (ژیان) خو گورى كرن و قوربانى دان ژبوو بهردهوامى دان ب ژیانى و رزگار كرنى و راوستيانا وان پیلین دژوارو سهخت كو دارو بهر دحه لاندن (مرن) دهمى ب سهر كوردستانى دا دهاتن.

چیرۆکا (مرن) زال بوونا په یفا (مرن) ئى یه ل سهر په یفا (ژیان) ئى، ئه و (په یفا) خو شتر لى دهیت ژ وى دهمى كو خیزى بیابانى، واته (ب عه ره ب كرنى) دهمى ژیهه ل بهر ف چیا (وهلاتى) فه دهیت. ئه ف چه نده دسالی ن هه شتیان دا گه له كا خو یاو بهر چاف بوو، پتریا ئه و كه سین دناق وان رویدانان دا ژیاين و دبیتین و ب سهرى هاتین، مرن بو وان خو شتر لى هاتبوو ژ وى په یفا دبیزنى (ژبان).

ئه ف فه لسه فا ژین و مرنى نه ژ فالاهیه كى و چه نیى هاتیه، به لكى ژ ئه نجامى رویدانان و چیرۆکفیس وهكى بینهر، یان ژى (شاهد) هكى نیزیك

نەشیایە وان تەراژیدیا وهکی پەیف ل سەر کاغەزێ نەنقیسیت و پەنا یا بری یە بەر قەلەمی. چونکی چ نەمابوو دوژمنان ب سەرێ قی مللەتی ژار نەهیناین. ژ سووتنی و وێران کرنی و تەعریب و ئەنفال و کیمیای... لەوما تێدا دارو بەرو کەفرو ئەوروو جیاو ئاخ و... دئاخفن، ب دەق و زمان دکەفن دچیرۆکین (ئەور، کولوخ) دا، دەمی درۆژین رەش دا، چیا، واتە (وەلات) ی شەر ل سەر دەهاتە کرن و خوین دەهاتە ریتن، یان کۆچ و کۆچبار دبوون و ئەنفال ب سەری دەهاتن وهکی دچیرۆکین (هەفرکی، بەفرا رەش واتە کیمیای، دۆز) دا کو چیرۆکنفیس وان رۆژان ب رۆژا قیامەتی سالۆخەت ددەت و ب راست رۆژا قیامەتی بوو بو وان کەسین دناف رویدانان دا ژیاين، دەمی رەنی ب سەر گوندی دا هاتی و بەفرا وی یا رەش و ل قیەرە چیرۆکنفیس پەنا یا بری یە بەر جەفەنگ و هیمایی ژ بوو دەربیرین ژ هەلوستی خۆ.

چیرۆکنفیس دناف چیرۆکین خۆ دا کەسایەتی و مرۆفایەتی ژبیر نەکری یە، نەمازە کەسایەتیا مرۆفی کورد دچیرۆکا (گری) دا و رەخنە دچیرۆکا (کەنی) دا یا ل وان کەسان گرتی کو ژ وەلاتی دویر دکەفن و یاری و ترانە ب سببەرا داری (وەلاتی) و خەلکی وی دکەن.

دناف فان چیرۆکاندا چیرۆکنفیس چیرۆکەکا کۆمەلایەتی ژ ی ل بن نافئ (ئاستەنگ) دا یا نقیسی. تێدا بابی وی حەز دکەت ژنی بینت دا نەفیین خۆ ببینت هیش یی ساخ. دەیکا وی ژ ی ب وی چەندی کەیف خۆش دبیت دا ئیکا مرۆفا وان بو بینت. لی ئەو چ ژوان ناکەتن و دبیتە مامۆستا ل جەهکی دی. ل ویری مامۆستایەکا جلك رەش دبینت و سەرنجا وی رادکیشیت. دیار دبیت بابی وی یی مری، هەقبەندیین وان خۆشتر و موکمر لی دەین و گەلەک ئاخفتن و گۆتگۆتک ل سەر وان دەینە گۆتن. ئەو گوھ نادەنە وان ئاخفتنا و پستی سی سالان دزقیرتەفە. کچک دبیزیتی: ما دی بتنی زقری!!!

پروفایل:

- ژدایک بوویئ ساللا (۱۹۶۱) ئ یه ل دهۆك.
- ل ساللا (۱۹۸۳) بكالوریوس ل زانکویا سه لاهه ددین ب زمانئ کوردی وهرگرتی یه.
- ل ساللا (۲۰۰۵) ئ باوه رناما دکتورایی ب زمانئ کوردی وهرگرتی یه.
- ژبه ره مین چاپ کری:
- ئیژدهها: کۆمه له چیرۆك.
- سی پهرتۆك ل سه ر شانویئ و زمانی.

تیلی سالیج موسا

راسته دهق نابھیسیت لئ گوهی گوه لئ ههیه و چاف ههمی کارو کریاران دبینیت. ئەو دیتن و بهیستن ب قهلهمی دهربرینا ژئ کری و یین کرینه رهخنه دفان سالیج چیرۆکنفیس تیدا دەست نیشان دکهت، واته دناقبهرا سالیج (۱۹۹۲-۲۰۰۰). ئەف دەمه ئەوه یئ کو گهلئ کورد ل باشوورئ کوردستانئ سهرهلدا، دەمی دەست ههلاتیا کوردان کهتیه ددهست وان دا، ئیدی دهنگی تفهنگئ و کیمیاو ئەنفال و... ئەمین، ئەو دەمه یئ ژنوی دەست ههلاتیا باژیران کهتیه ددهست وان بخو دا و تووشی گهلهک گرفت و ئاریشهو کیماسیان بووین، تشتین نهبه رهووش و ددل ئیش روی ددهن و نهمازه شهرئ برا کوژیئ، ئەو چهند دبنه جهئ نهخووشی و دل تهنگیا مللهتی، کو چیرۆکنفیس بخو ئیک ژوان کهسانه و ئەو رویدان ب چیرۆکینی دهربرینا ژئ کری وهکی ئەو بخو دپیشهکیا کومه لئ دا دبیزیت:

(بابهتین وان پتر ب ژیارا مللهتی کورد فه دگریداینه ژ لایئ ئابوری و سیاسی و هزری فه)، لئ ل دوماهیا پتریا چیرۆکان چیرۆکنفیس یئ گهش بینه و یئ ب هیفی یه، لهوما دپتریا وان چیرۆکان دا ب هزری دەست پی دکهت و ژ خهوین گران هشیار دبیت دا ههر یئ ب ئومید بیت.

پویته نهدان و بئ بهایا تهخین جودا - جودا یین کومه لی ئیک ژ دیاردین بهرچافه دناق فان چیرۆکان دا . دچیرۆکا (دهنگ) دا دیار دبیت کا چهوان رهوشهنبیران چ رؤل نینه، تا دمرن ژ نوی گرنگی پی ددهن.

چیرۆک ل سهر پهیفا (بهراهی) یه، ههمی دبیزن نه گرنگه کی (بهراهی) یه، مه ئارمانجهکا مهزن یا هه یی ل بهراهیا مه ههمیان، ئەو دبیته (بهراهی) و خو سهرفهراز دبینت، هزر دکهت ئاخفتنن وی، هزر و بیرین وی جهین خو یین

كرين، ددەمەكى دا ل دۆر خۇ دزقرىت، بتنى ھندەكان ل دىف خۇ دبىنت، ئەو
ژى ب كرىار (دكەر و لالان)، لەوما دەنگى خۇ بلند دكەت، بلند تر لى دكەت، لى چ
دەنگ خۇ نادەنە دگەل، تا مرى ژنوى گوتن (رەوشەنبىرەكى چەلەنگ) بوو.
ئەگەر ھندى يى ساخ كەسى ئاگەھ ژى نەبوو مينا قەھرەمانى چىرۇكا (ھۆزان)
كو ل بەر دەرى دوكانەكى دراوہستىت و سىنگى دوكانى ب چەندىن رەنگىن
فىقى يى خەملاندى يە، لى (دەست ژ پىان درىژترن) و ب تنى كىلويەكا باجانكا
دكرىت، لى ھندى ل بەرىكىن خۇ دگەرىيت، بتنى (ھۆزان)ن!!.

چىرۇكا (خازۇك) ژى پويته نەدانە ب خىزانىن شەھىدان و ل بەرامبەر
ھەفالىن وان د چ ئاست دا دژىن، تىدا كورى شەھىدەكى دچىتە بەر دەرى
قەسرەكا جوان، لى دنىرىت پاش دچىتە ژوور، وەسان دىار دبىت كو ئەو ژى
ھەفچەپەرى بابى وى بوو.

چىرۇكا (جەژن) پويته نەدانە ب تەخا كارمەندا و (ماموستايەك) يى كرىە
نموونەك ل سەر وى چەندى كو ل بەرى جەژنى چ دەراف نىنە كارى جەژنى
بكەت و ژ نەچارى خۇ دسووزىت. دىسان دچىرۇكا (رۇژ)دا (ئەندازيارەك) يى
كرىە نموونە كو دبىتە (شوفىرى تەكسىن) و ل سىپدە زويەكى تووشى (ئىكى)
دبىت و دبىژىتى تۇ كىقە بچى ئەز ژى دى دگەل تە ھىم. ئەو ژى دبىژىتى
كەرەمكە وەرە خوار.

چىرۇكا (نەبە) ل سەر ژارىي وپويته نەدانا خەلكى ب رەنگەكى گشتى يە،
تىدا قەھرەمانى چىرۇكى ھەر تىشتى بىت دەست دەھافىتى و دبەت دا ب
فرۇشىت، جارەكى ئىكى مال دبىژىتى (نەبە)! دبىژىتى:

(پا ھوين دى چ خۇن؟).

مرۇقى نە ھەزى ل جەپىن بلند بابەتەكى دى ترە ژ بابەتىن چىرۇكنقىسى، د
چىرۇكا (بزاڧ) مرۇقەكە دچىتە سەر كورسىكەكا خەون پىقە ددىتن و ل پشت
مىزەكى، لى چونكى نە ھەزى وى جەھى يە، نەشىت كۆمبۇنەكى ب رىقە بىت،

چونكى نه خودان سەربۆرۈ سەرھاتىيە و خودان سەربۆرۈ سەرھاتى دېشت
گوھفە دەھافىتى نە.

چىرۇكا (دەلىقە) ھەر مەرۇقەكى ژ ۋى رەنگى يە و ل سەر كورسىكەكا
زفېرۇك درويىنتە خوار، ب ھزرا ۋى (چانتى دېلوماسى) ھەر بتنى ديمەنە و
كاغەزا گرنگيا خۇ نينە، ئەف جۆرە مەرۇقە ھەر بتنى ب رەنگ و ديمەن يى ھاتىيە
گوھارتىن، چىرۇكنفىسى دىفا ئەو ب مەژى ھاتبا گوھارتىن، ۋەكى چەوان دچىرۇكا
(ل دوماھيا چەرخى بېستى) دا ديار دكەت، كو تىدا مەرۇقەك سەرۇقە يى ھاتىيە
گوھارتىن، لى دەمى دىفېت بەرۇق نوپاتىيى فە بچىت، سى پىنگاڧا پاشقە دەھىت،
ژنوى دەستىن خۇ ب سەرى خۇ فەنان.

چىرۇكا (ھەلامەت) مەرۇقەكى ھشك باۋەرە و دىفېت ھزرىن خۇ ل سەر
خەلكى ب سەپىنت و ناھىلىت چەرخ بەرۇق پېش بچىت و ئەگەر ب ۋى بيت دى
دەزرىن كەفن دا ژىت. نافەرۇكا ۋى چىرۇكى ئەو جۆرە مەرۇقە ب وان سەرو
رېھافە ھزرىن كەفن دكەت كا چەوان خەلك دېن شىرو گورزى ۋى ب رىقە
دچوون. ۋى چەندى دلخوشىيەك بۇ چىدكر، خەلكى دېەر دخەورا دېەت و ئەو
دكەنىت، نەشىت ژ جەھى خۇ ب لىت، ئەگەر شىابا دا پاشقە فەگەرىنت، لى ژ
رۇژئافافە شەمالكىن رۇناھىي ھلدىن، دىفا فەمىرىنت، لى نەشىت و رۇناھى ھەر
مەزن دىبىت و دىبىتە بەر، گازىين ۋى دىمىر و دىبىتە ھەلامەتەك مىنا مەرۇقىن
(نىاندرتال).

دەردى برا كوژىيەو كارتىكرىن ۋى يىن خراب ل سەر زارۇكان و كچكان و
گەنجان لايەنەكى دى يى فى كۆمەلە چىرۇكى يە، لى چىرۇكنفىسى يى گەشېينە
كو دى رۇژەكا نوى ھەلىت.

(كەڧالى تارى) چىرۇكەكە، چىرۇكنفىسى دىفېت پەيخان ژ كەڧالەكى درست
كەت، رەنگى رەش ل سەر كەڧالى يى زالە مىنا ژيانا (مە)، چەندىن ديمەن يىن
دناف كەڧالى دا... زارۇكەك گازى بابى خۇ دكەت، رۇندك ژ چافىن كچكەكى

دبارن، دلۆپین خوینى ل بن دارهكا رهش ژ كراسى وى دبارن، دوو برايین وى خه نجه رین ددهستاندا و یین داینه سینگی ئیک (شهرى برا كوژیى)، شیل و بیلهك یا دکه فالى دا، ژنکه كى دناف وى شیل و بیللى دا زارۆكه كى بووى... دسه ر قى چه ندى را تیرۆژكین روژی ل سه ر چى اى دديارن (نیشانیى هیقى و ئومیدا).

د چیرۆكا (دهفچ نابهیسن) دا وهكى ديار كو دقان سالان دا گرانى بوو، جینه كا مه زنا ته خا ژاران پهیدا بوو، ژبه ر برسى و ژبوو پهیدا كرنا نانه كى دنه چار بوون خو ب كه نه سوته مه نیى قى شهرى و بچه دگهل قى لای و وى لای و بچه دگهل پارتاو پشكداریى دسه رى برا كوژیى دا بکه ن.

نافه روكا چیرۆكى مروقه كه دجغه كا گرتى دا، نه یى دویر بین بوو، كو مه كا مروقان هه ر چار ره خین وى گرتبوون، هه ر ئیكى دقیا بو خو راکیشیت:

- ئەزم هه فال و پارێزقان و ریبه ر، وهره ته رزگار كه م.
- من و ته هه فالینیه كا كه فن یا هه ی، ئەزم پشته فانی ته .
- ئەز ژ هه میان نیزیكترم، مه ژیانه ك ب هه فرا بوړاندی یه .

قان دهنگان هنده جارن گومان بو چى دكرن، نه خو شى و هزرین ته حل دهاتنه بیرى، ئاریانه ك كه ته دمه ژى دا، ئەندامین له شى وى ژبه ر ئیک دبرن، دزانیت هه ر پینگاهه كا ب هافیت باراپتر ژ ئەندامین له شى وى دگهل دا نابن!! لى ئەو مروقه هه مى دبنه پاریین نانى، بتنى په یفا نانه ژ هه مى لایانفه دگه هیته وى و بالۆلكین نانى دهین و هه ر دهقى وى مه زنتر لى دهات و یى (نه چاره) خو تى وهركه ت.

چیرۆك نیس د چیرۆكا (چیا) دا هه ز دكه ت ملله ت یى ئیكگرتى بیت، چیرۆك دوو دیمه نن، دیمه نى ئیكى: بارۆقه دهیت، هه مى ده ستین خو دکه نه تیکدا، زارۆكان دناف خو دا كو تان دکه ن، بارۆقه نه شیا وان ببه ت،

(سەرکەتن)، دیمەنی دووی دا بارۆفە دەیتەفە، ئی ل بەر بهاری دنخستی بوون و سینگى وان ل بەرامبەر ئیک بوو، دەستین خو ناکەنە تیکدا، لەوما دیتن دا بارۆفە وان داعیرت.

چیرۆکنقیس هەست ب نەخۆشیا پارچە کرنی ژى دکەت ، ل ناشتیى دگەرییت... وهکی دچیرۆکا (ل دویف گەریان) هەست دکەت تشتەکی ژى کیمە، دزانیت بەرزە نەکریه لەوما ئی دگەرییت و دکەفیتە دمالخولیانیت کویردا... ب سەر سەرھاتیین کەفن دا چوو... هەندە جارەن دگرنژی و هەندە جارەن رۆندک ژ چاقان دبارین... دیمەن ددیتن: کافله گوند، شکەفت، گۆرستانین شەھیدان، ترسا کەتنی و بەرزە بوونی دکەفیتە ددی دا، ئی باوەری یا بخۆ هەى. تژی لەشى خو یی پارچە کری هیژ و شیان دکەت، سەر و چاقین خو یین شین پەنج دقافین کوردستانی دا دبیتن، چاقین خو دشووت و وان شین پەنجا درەنیت و یی ل هیفیا ئەلندەکا نوی.

چیرۆکنقیس هەمی دەما یی گەشبینە کو چینا ژارو تەپەسەر دی ژ کاودانی سەخت و دژوار دەرباس بیت و دی بەرف پيش چیت وهکی د چیرۆکا (ئاستەنگ) دا دیار کری، تیدا دوو جینین مرۆفانە، یا ئیکى ب کەیفن و نیشانین نەداریهکا دریز پێقە ددیارن، ئی ل بەر سینگى وان هیفی و ئومیدن و شانازیى ب ئەفرو دبەن. جینا دووی نیشانین ماقویلیی ئی ددیارن، ئی ئەفرو دسەپرزەو ئالۆزن، نەخاسم خیفزانک دبیژیتە شاگردین خو ئەوان بسووژن و جھین یین دی خووش کەن، دوئ دەلیفی را کچا وی ب کراسی رەنگ بەرزە بووی گازی بابی خو دکەت: باب... رابە تیشتی بخۆ، چایا تە سار بوو.

دبیتە سپدە کو هیفی و ئومیدن وهکی پتیا چیرۆکین چیرۆکنقیسی.

پروفایل

- ژدایک بوویئ سالا (۱۹۶۱) ئی یه ل دهۆکی.
- دهرچوویئ کولیژا په رستیا ری یه.
- د کاری ریځخراوین مه دهنی دا کارگری یه.
- ئەندامی ئیکهتیا نفیسه رین کورد - دهۆکه.
- دوو کۆمهله چیرۆک یین داینه چاپی ل ژیر ناقین (دهفچ نابھیسن، باژیری دینا و چهند چیرۆکین دن).

ژارو دهۆکی (جه لال محهمه د حسين)

کۆمه لا مه رجانی... فه گێرانا سه ربۆرو سه رهاتییڻ گه لی کورده، کارتیکرنا کارئ سیاسي، پیناسا ناسناما مرۆفی کوردو خه باتا پيشمه رگه ی و رویدانیڻ نه نفالان و تیکۆشانا خه لکی گوندان و... دناف چیرۆکیڻ وی دا ب دارشته کا سفک دخویاو به رچاڻ، له وما دی بینین مشه په یقیڻ سیاسي و په یقیڻ ب خه باتئ فه دگریدای یڻ دناف خودا هه مبیژ کرین وهکی: ناسنامه، خه باتا نه یڻی، خونیشادان، بویکا نه نفال، سروود، ئالا، هه لویست، پيشمه رگه و... واته ب کورتی مرۆف دشیئ بیژیت فه گێرانا چیرۆکیڻ راسته و خه لکی گوندان رۆله کی به رچاڻ دناف فان رویدانان دا دگریت.

چیرۆکا (خه و و به هه شت) ئیکه ژ وان چیرۆکیڻ دلته زین، تیدا پیره میره ک نه یڻی خو (هه لز) اهفت سالی و (چیا) ی پینچ سالی ژ بهر دوژمنان دبه ته شکه فتافه، ئافا وان نامینت، پیره میر فه ستا کانیی دکهت، لی دکه فیته دبۆسوکا دوژمنی دا و شه هید دکه فیت، هه لز ددیڻ را دچیت، نه و ژی دته حته کی دا دکه فیت و گیانی ژ ده ست دده ت و چیا یی ژ تیه نان دا دمريت.

چیرۆکا (مه رجانی) سه رباز گوندی دۆرپیچ دکهن و ژن و می ره کیڻ نه یڻیندار (ده لیل و ره وشه ن) ژ ناف نقینا دهینه دهر، (ده لیل) ی دکوژن و سه رباز مه رجانی ل سه ر پاکيته کا جگارا ل سه ر وی زارۆکی دکئی (ره وشه ن) ئ دا دکهن کا کچه یان کوره؟!.

کیشا نه نفال بابه ته کی دی تره دناف چیرۆکیڻ کۆمه لی دا:

چیرۆکا (بویکا نه نفالان) ده می بویکه ک ب نافئ (ستی) دچيته بابا، نه نفال روی دده ن، میړئ وی ددیڻ را دچیت و دکه فیته دده ستئ دوژمنی دا و (ستی) دبیته ئیخسیرا ئوردیگایی (جیژنه کان) و دچیرۆکا (دۆرپیچه) دا هه ر ژن و

میرهکن، دئنهفلان دا بهرف سنوران فه دچن، لئ دهینه دۆرپیچ کرن، جارهکی ژلایئ دوژمنی فهو جارهکی ژ لایئ سرۆشتی سهختی چیاپی فه، لئ ل دوماهیئ ل سهر دوو پیشمه رگا هلدبن و ریكا خو بهرف سنوران فه دگرن و دچیرۆكا (ههلویست) دا فههرمانئ چیرۆکی پیشمه رگه که ب نافئ (حه مكو)، لئ ئه و دكه فیه ته ددهست دوژمنی داو ژ بهر خوراگریا وی د (که لانزارکی) فه شههید کرن.

پیشمه رگه و پیشمه رگاتی و ژیا نا پیشمه رگاتیئ ژ ی لایه نه کی گرنه ژ کومه لا (مه رجانئ) و بریاره، لهوما دچیرۆكا (بریار) دا پشتی لوه کی کورد ب (لیبۆرینه کا گشتی) ژ حوکی سیداره دانئ رزگار دبیت، بریارئ ددهت کو ببیه پیشمه رگه. ههر دیسان ژیا نا پیشمه رگاتیئ ژ ی نه ژیا نه کا ب سانا هی یه وه کی چهوان دچیرۆكا (بهفر فهیدا میرانه) دا بهرچا ف کری. تیدا دوو پیشمه رگه ل بهر ناگره کی چایی فه دخۆن و جگارا تی دکه ن، ئیک ژوان چیرۆكا خو هه فالئ خو (حه موی) فه دگیریت کا چهوان شیا هه فالئ خو ب برینداری ژ بۆسا دوژمنی رزگار کهت، لئ ژ ئه گهرئ بهفرا دژوارو سه رمایی ل چیاپی (مه تینی) گیانی خو ژ ددهت و بو دیار دکهت کو بهفر دوژمنه کی مه زنه.

دچیرۆكا (چاره نفیس) ژ ی دا پیشمه رگه ک ب کاره کی دهیته راسپاردن، ب ریقه ژ ئه گهرئ واستیا نئ دنقیت، پشتی هشیار دبیت ههست پی دکهت کو یی پیر بووی، بیرین کهفن دکهت و دیسان ب ریکی دچیه فه... پشتی ژ گه لی دهرباس بووی ریك ل بهر بهرزهبوو کهته ددهست دوژمنی دا و ئه و یاش دزانیت کو پیشمه رگه یی گیان ل سهر دهسته و فی چاره نفیسی ههر دهم دبینت، لهوما دچیرۆكا (پیشمه رگی زافا) دا ل بهری هیرشه کی بکه ن دهواتئ دکه ن و ههر ئیک خو ب زافا دبینت، لئ ب درستی نزانن کا کی دی ژ راست بیته زافاو کی دی شههید که فیه ت.

دچیرۆكا (فیشه کا رهحمئ) دا پیشمه رگه که خو ل بهرامبه ر ئه فسه ره کی

دببنت پستی ل سەر شوپشتنهکی هاتینه دۆرپۆچ کرن، هەر چهند نهقیبت ب
کوژیت چونکی مروّفه ، ئی یئ نهچاره ، چونکی ئەو نهکوژیت، ئەو دی وی
کوژیت و فیشهکا رحمی ئی ددهت.

چیرۆکا (سرود ئالا) پێشمه‌رگه‌کی برینداره، ژبوو چاره‌سه‌ریی دچیته ژ
دهرفه‌ی وهلاتی، ل وپیری خه‌لکی دببنت کا چهوان ل دۆر په‌یکه‌ری ئازادی
دزفرن، ئالا بلند دکهن و سرودا دبیزن، ئەو ژ ی هزرا رزگاریا وهلاتی خو دکهت.
ئایا پستی ئازادیی و پستی پێشمه‌رگه هاتیه دناق باژیان دا مافی وی
هاتیه دان؟ چیرۆکنقیس گازندا دکهت، دچیرۆکا (خۆزی) دا پێشمه‌رگه‌ک بو خو
ل کاره‌کی دگه‌ریی و ب دهست ناکه‌فیت و خۆزیین کهفن راده‌یلت... ئی چوون.
هەر دیسان دچیرۆکا (نانی من نه‌دنه کهسه‌کی) دا تیدا (وهیسی)
پێشمه‌رگه‌کی که‌فنه، یی پیر بووی و نان ب دهست ناکه‌فیت، سی رۆژان دچیته
جهه‌کی دا به‌رپرسه‌کی (هه‌فچه‌په‌ره‌کی خو یی که‌فن) بببنت، ئی ناهیلن،
دوماهیی به‌رپرس ل دیف دهنگی وی دهر دکه‌فیت. (وهیسی) دبیزیتی: ججیله‌کی
ب داننه جهی من، ئی نانی من نه‌دنی.

خه‌بات وه‌کی چیرۆکنقیس دیار دکهت نه هەر خه‌باتا چه‌کداری یه ئەوا پتر
ل گوندان هه‌ی ، به‌لکی باژی ژ ی هەر پشکه‌کن ژ وی خه‌باتی و ب تاییه‌ت
خه‌باتا سیاسی :

چیرۆکا (خه‌باتا نه‌ینی) چیرۆکه‌که زه‌لامه‌ک بو کوری خو فه‌دگیریت دا
دخه‌و ببه‌ت،

چیرۆک ل سەر مروّفه‌کی خۆراگره ب ناقی (ته‌یب)، کا چهوان خه‌باتا نه‌ینی
دکته و چهوان ده‌پته‌گرتن و ئەشکه‌نجه‌دان تا برین ل سیداری داین.

چیرۆکا (ناسنامه) زارۆکه‌کی کورده پستی رویدانیی سالا (۱۹۷۵) ئی ل ئیرانی
یی مه‌زن بووی ، پستی دزانیت کو ئەو کوردی عیراقی یه، هه‌ز دکهت ب زفریته
وهلاتی خوّفه، ئی ل سنۆری دبیزنی تو (فارسی) و نه (کوردی) و ناهیلن بی‌ت و

ئەو يى رژدە كو هيقيين خو ژ دەست نەدەت و ب دزيقه سنؤرا دەرباس دكەت و رەسەنايەتيا ناسناما خو ژ دەست نادەت.

ديسان قەهرەمانيا ژنا كورد ژى دچيروكا (خونيشادان) دا يا ديارە، كا چەوان ئيك ژوان ژنان دوھى زاروكين خو فيري وەلات پاريزي دكر و چەوان سەرکيشيا خونيشادانان دكرو ئەفرو ژى يا خەباتى دكەت ژ بوو دابين كرنا پيتقيين ژيانى. چيروكين كۆمەلايەتى دتيكهەل دگەل خەباتا سياسى دگەلەك چيروكاندا دخويانە ، (فەرھاد) دچيتە دناف دوژمنى داو ژ كۆمەلى ھەمى ياخى دبیت چونكى يارا وى (مەرەز) دچيروكا (مەرەز) دا نەدانە وى و دانە (ھەمويى) شقان كو نە ب دلى وى و ھەر ب دەستى وان ھاتە كوشتن ژى پشتى دەنگ بەلاف بووين كو ھەردووان ئيك و دوو يين ديتين .

دچيروكا (رەفين) دا كو رویدانين چيروكى پشتى سەرھلدانى نە، ئيك نافماليا خو دفروشييت و دفييت ژ برسى و بى كاريى ب رەفیت، لى جاندرمە دگرن و دەينەفە سەر سنورى و ب ريقه فشارا وى يا خوينى دھييتە خوار (ھبوط) و دمریت.

ھەر ديسان چيروكنقيس د سى كورتيلە چيروكان دا بەحسى فروكفانەكى دكەت كا چەوان گوندان بومبە باران دكەت :

د (شەھمزار) دا: ميداليا شەھمزارى وەردگريت.

د (سویند) دا: فروكقان (سویندا) خو ب جھ دەينت.

د (بەرھەم) دا: خوينا جوتيارەكى دگەل بەرھەمى وى تيكهەل دكەت.

ديسان دچوار كورتيلە چيروكين (نەزانى، رەنج، پيرە كچ، خەنەز) دا بىرو بوچوونين چيروكنقيسى نە، كا چەوان د كورتيلە چيروكا ئيكى دا ئيك نەزانيت كا شەرى ژ بوو چ دكەتن و د يا دووى دا ئيك رەنجەكا بى سوود ب كيشت و مفا بو دوژمنى بيت و ھەر دوان كاران دا (شەران) كچكەك يا ب وى كارى قە مژويلە، تا ھای ژ خو دبیت ژى خو يى ژ دەست داى و دكورتيلە چيروكا چوارى دا ئيك

ئارمانجەكى دەست نیشان كەتن، لى بەرى ب ھنگىشيت ئىك ژ پىشتقە ب كوژىت و خەنەز(خائىن) ل قەلەم بدەن.

پروفایل

- جەلال محەمەد حسين
- سالا (۱۹۵۹) ئ ل دھۆكى ژدايك بوويه.
- دەرچوويى كولىژا كارگىرى و ئابورى يە ل زانكويما مؤسل، سالا (۱۹۸۵) ئ.
- ئەندامى ئىكەتيا نقيسەرىن كورد - دھۆكە.
- ل سالا (۱۹۹۶) ئ دەست ب نقيسينا چىرۆكى كرى يە.
- ژبەرھەمپىن چاپ كرى:
- (۱) مەرجانى: كۆمەلە چىرۆك
- (۲) شاھا چاخى: كۆمەلە چىرۆك
- (۳) ئەو كى بو ئ شەفى دا د كۆلى فە: كۆمەلە چىرۆك
- (۴) پالى پىشى: كورتە رۆمان.
- (۵) زىدەبارى چوار ديوانىن شعرى ب نافيىن (سەرگوم، راگرتن، چاقەرى، ھاوكىش).

جەلال مستەفا

دناف كۆمەلگەھىن پاشكەتى و پاشقەمايى دا، كەسى ل بەرى ھەمى كەسان ھەست ب بەرزەبوونى دكەت مروفى رەوشەنبىرە، خو دپەراويزا وى خەلكى دا دبىنت، ھەز دكەت كۆمەلگەھى وى پيش ب كەفیت، ف جیھانى را ب گەھیت، ئى ھندى دكەت و ناكەت نەشیت ب گوھوریت، فیجار دى پەنایى بەتە بەر قەلەمى و كاغەزى و كەلا دى خو ب پەيقان داریژیت دا دلى وى ھوبن ببیت.

جەلال مستەفا ئىكە ژوان كەسان، دناف دەریایەك و میژووویەكا وەسان بەرزە دا، ل خو ھەبوونا دگەرییت، ل كۆمەلى دگەرییت، لەوما پەیقا بەرزە یا بوویە ھیقىنى چەندین چیرۆكېن وى و ژ پەھیقین گرنگە دناف دارشتنا بابەتین چیرۆكېن وى، چیرۆكا (ھەز ژى كرن مۆدیلەكا دژوار) قەھرەمانى چیرۆكى كەسەكى بەرزە، سالى جارەكى دیار دبیت و ھەر ئىك تشتەكى ژىرا دبىژیت و ئەو رۆژا ئەو دیار دبیت، ئاھەنگ و شەھیانن، رۆژا قەدگەرییتەقە ژى شین و گرى یە، دوماھىی پیرە ژنەك سویند دخوت كو ل وى رۆژى قەھرەمانى چیرۆكى دخەونەكى دا، یان د فالكەكى دا، یان دمژو مۆرانەكى دا دژیاو دوى ژیانى دا كچكەكا گەلەكا جوان دیت، ئى ل بەر چاقان دبوو ھەلم و بەرزە دبوو، جارەكادى وەكى ھەر سال وى دەمى دیاردبیتەقە. یان د چیرۆكا (چیرۆكەكا كەفن و نوى دا) مروفەكى ھندە كەفال و زانیارییت میژوووی ل بەرپەرى سیى درۆژنامەكى دا دبىنت، سەرنجا وى رادكیشن، ھەر وەكى دقیا خەلەكەكا بەرزە ژى بینتە دەر. پینچ كەفالن و ژ كەفالەكى بو كەفالەكى وەرارەك یا ئىخستیه تیدا و نیژیکە دى باران باریت، ئى ھەر نا باریت، دوماھىی زارۆكان ددەنە ئەژدەھاكى ھەفت سەرو ل كەفالى پینجى شیر دريسن و دكیشاینەو دەست ب شورەشەكى دكەن دا باران بباریت و ژ تپەنا رزگار ببن. چیرۆكنقیس داخواز دكەت كو دقیا ئەقە ل

دهستپيكي هاتبا كرن بهري هند قورباني هاتينه دان.

ديسان دچيروكا (ههكو مروفا بهرزه دبیت) دا، قههرهمانی چيروكي كهسهكي بهرزیه، كراسهكي بيانی یی دبهرو گوپالهكي ناسنی یی ددهستاندا، ههر شەف یی ب ژفانه دگهل چاپخانی و شهقبیریاو فهخوارنی و...

دهمی سترانیځ كوردی دبیزیت، بو چيروكنقیسی دیار دبیت كو نهو زی كوردهو یی بهرزیه، جارهكي یی بهرزیه كو یی خزمهتا بیانیا دكەت و یی دشەری دا بریندار بووی و جارهكادی یی بهرزیه كو ناسناما خو یا نهتهوايهتی یا ژ دەست دای دهمی جلكین بیانی كرینه بهرخو وهکی چهوان چيروكنقیس بخو ل فان شەف و نیف شهفان یی بهرزه و ل فان كولانا دگهريیټ و یی دخزمهتا دوژمنی دا و سهربازە.

ژبو گههشتن ب نارمانجی و ب جه هینانا وان نهو خهونین نهو دبینیت و نهو هیقیپن نهو خهباتی ژبو دكەت، رهخنی دكەت و پهنايي دبهته بهر چهندين ريكان ژبو سفك كرنا بارئ ل سهر ملی وی ژ بو ریکا رزگار بوونی پهنايي دبهته بهر نهفسانهو فالكاو تهيركي دهولهتی و چیقانوكان و نهجناو خهوانان و ناشوپ و میتالوجیاو جگاره كيشان و خو مژویل كرن ب دویکیلا جگرافه و...

وهکی دچيروكيځ (وهريانا بهلگاو خهونهكا ترش و تایی بهرویی)دا.

چيروكنقیس نه ههر ل ههبوونا خو دگهريیټ وهکی كهس، لی لی دگهريیټ وهکی مللهت و یی بوویه خهخوځر و بارههلگری وان كول و كوڤانین ب سهر مللهتی وی دا دهاتن و نهو تهراژیدیپن دیتین.

نهگهر مروفا ل ههردوو كومهله چيروكان بنیریت، دی بینیت نیشا وان چيروكان ب كهسایهتی و نهخوشیپن فی مللهتی دا دگریداینه و یی دكرینه دپارزینكهکی دا و یین داینه پشتا خو، نهو میژوویا بهرزهو پری خوین یین كرینه بارین گران ل سهر ملی خو، دهمی دچيروكا (شكهفتا پیروژ) دا، روژنامهنقیسهكي بیانی ل سهر شكهفتا پیروژ نقیسی، كا چهوان هیرشین

دوژمنان ب سهر کوردستانی دا هاتین و چهوان پیره مبرهک و دوو نه فیین خو
چووینه تیغه و چهوان پیره میژ شکهفتی دویرگهت، زارو دمرن و دبنه دوو
کولیکین سپی، ژنا روژنامه نقیسی دئوتیلی فه ب گومان ل فان جوړه رویدانان
دنیریت و باوهر ناکهت، لی ئه و بخو رویدانین راستن.

دچیروکا (ئهری... ئه ز دنیا سم) دا رویدان ل سهر کوشتنا مروقه کی یه، ل
شه فهکا سهر ماو قهرسی دا ههر کهسی دهیته هندافی سهری نه ویریت خو پی
بینته بهر کو دنیا سیت، تا بابی وی ل سهر هه لدبیت، خه لک دبیزیتی بیژی ئه ز
نانیاسم!! لی ل گوړستانی سمفونیه کا گریانه کا نهر م هاته لی دان.

د چیروکا (رهفین) دا سالوخته تا شکهفته کی (زیندانه کی) یه و درنده
(زهلامین دوژمنی) ب سالوخته نین درندا سالوخته ددهت و یین که تینه دوی
شکهفتی دا، هه چیی دچپته تیغه، پشتی هینگی روڼاهیی نابینته فه، لی (رهفو)،
قههره مانی چیروکی دچپته تیغه و دهر دکه فیه فه، پشتی هینگی بو خه لکی دیار
دبیت کو (رهفو)، وهکی چهوان ژ نافی وی یی دیاره مروقه کی رهفوکه، خو ل بهر
نه گرت و گه هشته درنداو سالوخته تین درندا گرتن، چونکی ئه فیین ژ زیندانان
دهر دکه تن ئه گهر مابانه ساخ ژی نه دویریان باخفن و ل دویف بریارا وان
(دوژمنان) دهاتن و دچوون، وهکی ژ چیروکا (کاریکاتیر) دا، کو قههره مانی
چیروکی ب دهست هاتبو و چیکرن.

ديسان چیروکنقیسی ئه و ته راژیدی دچهندين ویناندا دهر برین یا ل سهر
کری، وهکی وان که سین نه فی دکر نه دهشت و لهیلانا و بهرزه دکرن دچیروکا
(سیناریو) دا، کو دنافه را چاف نقانندن و چاف فه کر نه کی دا چیا یین بلندو
بهفرین ددیتن، لی دهمی چافین خو فه دکرن، ههر بتنی خه ون بوون و هندي
چافین وان قه تره دکرن، ههر بیابانه... یان ئه و ریخته ری (جیهانا بی دهنگ)
دهمی دچیروکا (ریخته ر) دا دهست داینه کیله کیین خو چ ژی نه دهات، دهمی
دوژمنان (کیمیای) د چیروکا (بیغه لهرز) دا دبارانندن و ئه نفال دچیروکا

(وینهکی دامای) دا ئه‌نجام ددان. لێ یا ژ هه‌میان نه‌خۆشتر چیرۆکنقیسی د پارزینکی خۆ دا هه‌لگرتی ئه‌وه یا پیری ژى د پارزینکی خۆ دا هه‌لگرتی ده‌می د چیرۆکا (پارزینکی پیری چ دبیزیت) دا (هابیل و قابیلی) سینگی وان دکه‌فیته ئیک و شه‌ری برا کوژی دگرن و خه‌لك ژ نه‌چاری کوچ دکه‌نه هه‌نده‌ران و ژ ده‌رفه‌ی وه‌لاتی پیره‌ژنه‌ك بیرین کوری خۆ دکه‌ت، ده‌می دریکا هه‌نده‌ران دا دئافی دا خه‌ندقی و دکه‌فیته دحاله‌ته‌کی ده‌روونی یی نه‌خۆش داو بیره‌اتنن وئ دپارزینکی وئ دا ده‌ه‌لگرتینه، هه‌می ده‌ما وان بیریا دئازرینت و به‌رچاف دکه‌ت، لێ یی مفایه، ژوی حاله‌تی و ژ ده‌هان حاله‌تین ب وی ره‌نگی نه‌خۆش و ته‌راژیدی چیرۆکنقیس دچیرۆکا (شه‌فه‌ك بو دیناتین) دا ب نافی قه‌هره‌مانی چیرۆکی شه‌ره‌نیخه‌کی و شه‌ره‌کی ده‌روونی دگه‌ل خۆ دکه‌ت و مه‌ینه‌ت و کاره‌ساتین گه‌لێ کورد: هه‌له‌بچه... سه‌ره‌لدان... ماراسونا چه‌لێ... ب شه‌ف نائقیب و به‌رده‌وام جگارا دکیشیت، تا تووشی دیناتی دبیت.

لایه‌نی کۆمه‌لایه‌تی و کیشین کۆمه‌لایه‌تی لایه‌نه‌کی دی یی گرتگه دنافا قان کورته چیرۆکان دا، د چیرۆکا (زیر و خوین) دا، قه‌هره‌مانی چیرۆکی یی که‌تیه دزیندانی دا، مالخولیانی‌ت وی دئاریینه کا سوباهی دی چ ل به‌رامبه‌ر هیته کرن و کا دی چ بیژیته ئه‌فسه‌ری ژ ئه‌نجامی کوشتنا وی بو ژنه‌کی کو هه‌ر شه‌ف شه‌بیری دگه‌ل دبووران‌دن و دسه‌ر هندی را پارهو زیرین وئ ژى برن و دنافا قان مالخولیانا‌دا بریاری دده‌ت راستیا بو ئه‌فسه‌ری بیژیت.

د چیرۆکا (سیتافک) دا، ل ده‌می رۆژئا‌فا کچکی دبینت و نه‌ویریت دگه‌ل باخفیت و هه‌ر ده‌م دئاشۆپی دا دژیت.

د چیرۆکا (پایزا هیفیا) دا، کچکه‌ك گه‌ه‌شتیه چل سالی و شوی نه‌کریه، چونکی دفیا دگه‌ل لاوه‌کی هه‌ف ته‌مه‌نی خۆ دا یژیت، لێ ئه‌فه بیست سال چوون و بابی وئ نه‌دا وی که‌سی وئ دفیت و هه‌ر یا دنافا قان هزراندا.

دچیرۆکا (ته‌نگافی) ژى دا، وه‌کی دیار قه‌هره‌مانی چیرۆکی چیرۆکنقیس بخۆ

بوويه، كو ب رۆي مامۆستايه كى رادبیت دهمی چوويه گونداو بوويه میهفانی ماله كی، گوهنیلیا زهلامی مالی ئیكا هند كر كو سهیدا زوی بجپته سهر جهین خو دا بنقیت و ههمی دژووره كی فه دنقستی و وهكى چیرۆكنقیس دبیت دا (شهره نیخی) بكهن و مامۆستا گوهین خو میت دكهت و گوهداریا بزاف و لقینا دكهت و نهو ناخفتن دهاتنه بیرئ دهمی زهلامی مالی دگۆت (نه مریشكم هیكا بكهم و نه دیکلم بانگا بدهم)، ئی دیار بو دیکله و مریشكا زی د... دیسان ناخفتنن ژنکی زی گوھ ئی دبوون دهمی دگۆت: (ههتا مرنی تو به لا خو ژ من فه ناكهی).

سپیدی دهمی دهیكا وی ژ سهر كانی دزفری، ب تۆرهیی فه دگۆت: خهلكی فی گوندی چهند دبی شهرمن! ههمی سپیدههیا كانی یا شیلی یه، ژن و میړ لیک نیرین و سه رین خو شوور كرن.

چیرۆكا (سهیی یاخیبوی) پارچه كا دی یه ژ زیانا گوندان، تیدا رهشو كهسهكه خهلك ههز ژئ ناكهت، ئی وی دفیا خو ب سهیی خو خو دیار كهت، چونکی سهیی وی گهلهكی زیرهك و ب ناف و دهنگ بوو، رۆژهكی رهشو ب شهف دچپته دریکا هرچادا دا نههینه زیانا رهزا، رهشو هرچی دهنگیقت و سهی فیرا بهرددهت، ئی سه دكهفیه ددهست هرچی دا و رهشو درهفیت. (ئهف رهنگه چیرۆكه دزۆرن دناف زیانا كوردهواریی دا، ئی مرۆف دشیت ب كار بینت وهك هیما زی).

د چیرۆكا (كریا رۆژهكی) دا، رهشو پالهیه، ژیی وی نه یی هندی یه بجپته پالهتیا گران، ئی یی نه چاره كو بكهت، دبهر پالهتیی را هزرین زارۆكین خو دكهت، ددهلیقهكی را گیژ و دبیت و دكهفیت، پاله پیقه مژویل دبن و خودانی كاری گهفا دكهت كو پارا نادهته وان، ل بهر سیبهری رهشو چاقین خو فه دكهت، ههزا عهیا ئی خو كرن كو چ پاره بو نههیناینه مال، ئی ل یه رامبهر ههست ب شاهنازه كا مهزن دكر كو نهو شیای شۆرهسهكی دناف وان پالادا دروست كهت

وہکی چہوان چیرۆکنفیسی ژى قىای ئه و پالہ وى شۆرهشى بکهن و گرنژينهک ل
سه ر لیقین رهشوی دیار بوون.

ل دوماهیى فه ره بیژین کو چیرۆکنفیسی گهلهک پویته یى دایه روخساری و
نهمازه دکۆمهلا دووی و دا و ئیکجار دناق هندهک ژ چیرۆکین وی دا، زیدهبارى
ناقهرۆکی.

پروفایل

- چیرۆکنفیسی ژ دایک بوویى سالا (۱۹۶۲) یه ل دهۆکی
- دهرچوویى خانهى ماموستایانه - دهۆک.
- ئەندامى ئیکهتیا نفیسه رین کورد - دهۆکه.
- د چه ند رۆژنامه و گوڤاران دا کار کری یه، وهکی رۆژنامین
سه ره لدان و یه ه دینان، ههر وهسان ل گوڤارین نوخازی و
سه ره لدان.
- ده ستپیکا سالی ن هه شتیان ده ست ب نفیسی نا چیرۆکی یا کری
- سى کۆمه له چیرۆک یین هه یین:
 - (۱) زیرو خوین
 - (۲) وه ریا نا به لگا
 - (۳) شه فا دوماهیى
 - (۴) زیدهبارى دو په رتۆکین دی تر

جه ميل محهمه د شپلازى

نقىسەر ل پيشه كيا كومه ل دييژيت:

(شپايه دهربرينى ژ ديمه نين كوردستانى بكهت، ژيانا گوندا وینه بكهت، دچهند كهفاله كادا چهوتيان بهرچاڤ بكهت ، نهو كاودانين گه ل كورد تيرا بوري ل هندهك جهان بكهته هيڤينى مه هاندنا فى بهرهمى... بارودوخين سياسيي هندهك لايين ژيانا گه ل خو، بكهته كاكلكا فى بهرهمى نهدهبى، چهندهكى مرؤفى ببهته دناڤ وى جيهانا ژيانا گه ل مه دناڤ را ژياى، چ كهفن و چ نوى، چيروكين وى همى كهڤالين كورده واريى نه، كو مرؤڤ ههست بكهت، نقيسەر ژ ههست كرن، ب فيانا گه ل و وهلاتى خو دوير نه كهفتى يه و هيچ روژدهكى دبهرا دخه و نه چووويه و ههر دم ب نيش و ژان و نالينين گه ل خو داخبار بوويه و هندهك ژ بارى وان ل پشتا خو كرى يه و دگه ل وان دا بوويه خه م هه لگرى وى بارى).

فيچار نهو بار بهرى ههر تشتهكى بارى سياسى بى يه (نه نفال، كوچ كرن، خه بات و تيگوشان، نه شكه نجه و...)

د چيروكا (پوسته) دا كو كومه له ب ناڤ كرى، خه باتا خورتهكى ديار دكهت، دڤيت پوسته ي ب گه هينت، سه ره راى سهڤايى به فرينى دژوار. (مام نيسف) دييژيتى نه چه، ل نهو دچيت. ل روژناڤا دگه هيته (شكه فتا هرچا) و دچيته تيقه، خو ل هرچى ددهت و نه هس دبیت، سپيدى رادبیت، هشين وى دهينه سهرى و هرچ نه ل وپرى يه. سهڤايه كى خوشه و بهرده واميى ب كاروانى خو ددهت.

چيروكا (سيڤاندوك) ل سه ر نه نفالو و كاره ساتين وى يه ل سه ر گه ل كورد، همى جهين خو بهردهن، ل دهمى دزفرنهڤه دبينن (سيڤاندوك) ههر

هیلپشانکین خو دناڤ وان کافلاندا درست دکهن و دربه در نه بووینه.

د چیرۆکا (کلۆخێ زوحاکی) دا مروڤه که هزرا دکهت، کلۆخ یین ل سهر کیلیین گورستانا کهفن، دگریپن، دگرنژن و دکهنن، کلۆخێ زوحاکی یی ب دیش وان فه، چونکی نه فیین کاوهینه، نهو دبیته کاوهو کلۆخێ هویر هویر دکهت.

چیرۆکا (نهو زارویی نه هاتیه فهشارتن)، چیرۆکه که ل سهر کوچ کرنی، ژنکه که زارۆکی وی ددهست دا دمریت، زاروی نادانیت و ههر دگهل خو دبهت، تا ئیک دبیزیتی: خالهت، خه لکی ساخ هیلان، تو به حسی مری یا دکهی؟!.

ههر دبیمه نه کی وهسان دا و ل کوچ کرنی د چیرۆکا (جهگهرا دایکی) دا، دهیک ب زارۆکی خوڤه دواسیتی و باب پویته یی ناکهت ههر وهکی (نهفسی) و دبیزیتی: نه م سئ مروڤان نادهینه ب ئیکی، لی دهیک رازی نابیت و دیتنا مرنا وی بخو وی یی خوشره ژ هیلانا زارۆکی و دچیته سهر کهفره کی بلند دا مرنا زارۆکی خو بهری یا خو نه بیت.

د چیرۆکا (دینی نهشکهنجی) دا، زارو ب دیش (ره موی) دین دکهفن و ترانا یی دکهن. (ره مو) پشتی گرتنی و زیندان کرنی یی دین بووی.

چیرۆکا (مین) دهردی مینایه ل فی وهلاتی، چافی (سمو) ی ف پی وی دکهفیت و ناخینکه کی رادهیلت:

دقیت ههر ئیکی ئاويزهك (جيهاز) فی بیت دا مینا دیار بکهت.

چیرۆکا (گلهیا مهتینی ل کهوی رباد) کهوین چیا یی مهتینی گازندا ژ ئیک دکهن کو دناڤ فی بهفری دا مانه نفستی و ئیک و دوو هشیار نه کرن، کهوی گوئی: تو یی هشیار بووی، ته ژ خو خو دخه و بریوو، من چ کار ب ته نینن، تو نه، چیا یی (گارهی) هیثیا دکهت.

ژبلی بارئ سیاسی نفیسهری هنده کیشین دی تر زی یین بهرچاڤ کرین.

چیرۆکا (بزنا موختاری)، ئیک بیانی یی بوویه موختاری گوندی، جاره کی (ئوسویی شقان) بزنه کا وی بی دهستی دکوژیت، نهو داخوازا دووا پیشفه دکهت

و دوماهیئ بریارا درکرنا وی ژ گوندی ژی دردنئیختیت.

چیرۆکا (بی کهس) چیرۆکهکا کۆمه لایه تی یه، دردی ئیتمیی دیار دکهت، زهلامه که خو گۆری (ناستی و نازادین) دکهت، کچا وی (چنوار) دمینته بی باب، پاش (گولا) دهیکا وی ژی دمريت. دکه فیه ددهستین (عهیسا) ژنمام و (رهشۆ) بی مام دا. ژنمام رهفتارا خداما دگهل دکهت و کورئ وی (ئاماد) حهز ژی دکهت. دردی (تهمه عین) دردهکه چیرۆکنفیس ددوو چیرۆکاندا بیئ دیار کرین. د چیرۆکا (شکهفتا زیړان) دا دخه ونئ دا کونا مارهکی هلاکولیت، کاغه زهکا تیدا، شکهفتا زیړان دهست نیشان دکهت و دبیزیت سالی پینچ دهقیقا فه دبیت (ئهفه) چهنده مشه یئ دناف کوردادا هه ی کو دبیزن سالی جار هکی فه دبیت و چیرۆکنفیس مفا بی ژ فی چه ندئ وهرگرتی بو ئافا کرنا چیرۆکا خو، ئه و دوان پینچ دهقیقا دا دچیه ژوور، نزانیت دی چ راکهت و چ ناراکهت، دردی شکهفتی دهیته گرتن و ئه و ژ خه و هشیار دبیت.

د چیرۆکا (دهرافی نه یاری دگهل هه می کهسان هه یه) ل سه ر (تهمه عی و خیانه تی) یه، (چه تو سه ربه ست) هه فالین کاروانی نه، ئی (چه تو) (سه ربه ستی) بو دهرافی دکوژیت.

چیرۆکا (ریکا کانئ)، پارچه کا دی ژ ژیانئ دیار دکهت، (چولو شیرو گوهدار) سی جحیلن، دچنه باژیرا، ده می زفرینی بو گوندی رهفتارین وان دهیته گوهارتن، دچنه سه ر ریکا کچکا ل کانئ و به حسی وان دکهن، ئی ل دوماهیئ ب شاشیئ خو ئاگه هدار دبن.

چیرۆکا (شه فا گیسکی) چهنده کا دی ژ ژيانا کوردا دیار دکهت و چه وان شه فین سارو نه خو ش دهرباس دکرن، ئی سپیده هیه کی (هیقی یه ک) یا ب ریقه، رینجبه ر برایئ خو دخه ونئ دا دبینت (شقان کاره)، کارکین وی دکه فنه دناف ئافه کا شیلی دا ئاف دبهت و ژ ترسان ژ خه و هشیار دبیت و (وهسان دیار دبیت کو چیرۆکنفیس گه له ک ئاریشه ب ژ خه و هشیار بوونی بیئ چاره سه رکرین.

ديسان چيروكنفيس چهند چيروگين گهلهك كورت مينا كهفانلن يين وينه

كرين:

(خاتر خاستنا دوماهيئ): (ميديا) يئ دبهن دا خاترا دوماهيئ ژ بابئ خو ب

خازيت، ههمي دكهنه گري.

(چهك): ماموستا داخاز دكهت ههر خويندكارهك وينهكي درست كهت،

ههمي چهكا دنهخشينن (وهكي رهنكفهدانهك بو ژيانا نهو تيدا دژيت).

(برس): زاروكهكي لاوازه دكوشا ژنكهكا چاف زيق دا، چچكي خو يئ ئينايه

دهرو يا تبلين زاروكي دكرينيت، ل سهر وي كهفالي يئ نفيسي (برس سالا

٢٠٠٩) ئ، واته سال بو سالي خرابتر لي هيت.

ل لايهكي دي چيروكنفيس رهخنئ دگريت كو كهس نهويريت باخفيت و يا

دلي خو دارپژيت، د چيروكا (نهو هيقيين دسينگي دا ماينه

خهندق!) چيروكنفيس دگرييت و سهر و چافين خهلكي دخواندن، دزاني گهلهك

هيقي و ئوميد يين دسينگي وان دا و نيزيكه دي خندقن.

چيروكنفيس دقي كومهلي دا هنده جاران پهنا يا بريه بهر نافان وهكي هيما،

وهكي (ناشتي، نازادي، كيقي، ئوميد، بي كهس...) و چيروك ب رهنكهي گشتي

وهكي نفيسهر دپيشهكيي دا دبئژيت: بهرههمي نهخريئ نفيسهري يه و

بهرههمهكي سادهيه...

پروفایل

• ل سالا (١٩٧٠) ئ ل گوندي شيلازا - دهفهره بهرواري ژووريا

ژدايك بوويه.

• سالا (١٩٨٧) ئ نامادها پيشهسازي ب دوماهي ئينايه.

• نهو ماموستايي سهرتايي يه.

- ل سالیڻ ههشتیان دهست ب نفیسینا چیرۆکی کرى یه.
- ئەندامی ئیکهتیا نفیسهریڻ کورد - دهۆکه.
- ژبه رهه میڻ چاپ کرى:

(۱) پۆسته: کۆمهله چیرۆک

(۲) زیدهباری (۹) پهرتۆکیڻ فلکلورى.

حەسەن ئىبراھىم

چىرۆككىن چىرۆكئىسى ددو قۇئاغىن ژيانى دا يىن دەرباس بووين و ئەو دوو قۇئاغ يىن كرىنە ھىقىنىنى ھەرسى كۆمەلە چىرۆككىن خۇ يىن چاپ كرى:

(۱) قۇئاغا سالىن ھەشتيان و دەستپىكا سالىن نۇتان، دەمى گەلى كورد دەھتە فركرن.

(۲) قۇئاغا نىقا دووى ژ سالىن نۇتان و تا نھو كو پترىا وە دەمى يى ژ دەرفەى وەلاتى ژىاى.

قۇئاغا ئىكى، قۇئاغا ژ نافرەن و جىنوسايد كرنا گەلى كوردە، كو د چەندىن چىرۆكاندا دخۇياو بەرچاڧن:

چىرۆكا (چەند دىمەن ژ شانووا مرؤف خوەرا) دەھ دىمەنىن درندانەنە:

۱- قەھرەمانى چىرۆكى تووشى ھەمى جوړين ئەشكەنجەدانى دبىت، لى چ دانپىدانا ناكەتن، لەوما دەيكى و خویشكى و ژنى ل پىش چاڧان كرپت دكەن.

۲- (قنىنەكى) گازى دپەقىت، سى گەنجان ل سەر دگرن و ل سىدارى ددەن.

۳- شىركو د (كەلا نزاركى) قە ب بلۇكان دەھتە كوشتن و يى ب ھىقى و ئومىد بوو كو ل نىزىك ژنا وى دى كورەك بىت و دى جھى وى گرپت.

۴- ل رەقى (خەجى) زارۆكەك دبىت و دكەفتە ددەست دوژمنان دا، زارۆكى دكوژن و (خەجى) كرپت دكەن.

۵- شەف ترسەكە ل ناف دوژمنى، خش خشەك دەھت، كەرەك دەھتە دناف وان دا و بارى وى ھەستىكىن چوار زارۆكانە.

- 6- دەمى دا سەرباز پىرە ژنى كوژن، بەرى رح سەردا بچىت، چاقى وى
يى لى كا چ ستىر نەزىيان؟.
- 7- ژن و زەلام و سى زارۆكىن وان دكەفنه دبوؤسا دوژمنى دا، زەلامى
ئىكسەر دكوژن و ئەفسەرى دقېت ژنك خوؤ ب دەستقە بەردەت، لى
هەرسى زارۆكىن خوؤ ژ دەست ددەت و وى چامى ناهىنتە سەرى
خوؤ. پشتى دمرىت ژنوى ئەفسەر ل سەر سىنگى وى دچەرىت.
- 8- ل سىپدەهيا جەژنى مالەك ل ئامىدىي كارى خوؤ بوؤ جەژنى دكەن.
لى خەبەرەك گەهشتى كو كورى وان يى پىشمەرگە يى ب دىف
تومبىلەكى قە دخرىنن.
- 9- ل مرنا بىابانى بىرىن (فرەكا باى ل چىايەكى بەفرىن دكەت).
- 10- ل شوينا هەر سالى جارەكى رەنيا بەفرى ب سەر گوندى وان دا
بىت، ئەف سالە رەنيا خىزى ب شەفەلا دسەر وان دا هات.

دىسان ژ درەندەيىن دوژمنى:

چىرۆكا (دادگەهكرنا سنېلەكى) قەهرەمانى چىرۆكى لاوەكى دووازە سالى
يە، ب شەف ژ مالا مامى خوؤ دەيت و دەيتە گرتن، دانپىدانى ل سەر خوؤ براىي
خوؤ هەقالى خوؤ ددەت كو خوؤ وان (مەلك فەيسەل) ژى يىن كوشتىن. ژىي وان
دكەنە هەژدە سالى و ل سىدارى ددەن.

چىرۆكا (نامەيەك بوؤ هەقالى خەباتكەر) ئەو خەباتكەرى بەرى سىدارەدانى
نامەكى بوؤ هەقالى خوؤ دەنيرىت كو نەينيا وى و يارا وى بەرزە كەت، ئەو دگەل
يارا خوؤ يىن بووينە بويك و زافا.

چىرۆكا (چاقىن من... چاقىن وى) شەفەكا ب ترس و لەرز ، چاقىن وى
دمىنە پەق ل دەرژىن دەرگەه، تا دبىتە مېھقانى مشك و سىسركا.

چىرۆكا (دادگەهەكا سريالى...) نەداديا (دادگەه) يە كو برىارا ل دىف دلى

خۆ ددەت.

چیرۆکا (کەفالی ناگری)، زیندان و گونەهباری نە، دبنە کەفالی و ل دادگەها (نورنبیرگ) دەینە نیشادان.

چیرۆکا (نازی)، (نازی) عاشقا (حەسوی) سینگی خۆ هینا دەرو کرە ددەفی زارۆکەکی دا. لی (سیخورەک) هاتی، (حەسوی) هیرش بری، خوینا وی دگەل خوینا بویکینیا (نازی) هەلبوو.

چیرۆکا (نیرگزا چیاپی کیشی) هەقبەندیا چیاپە دگەل نیرگزو بەیبینی، چەوان ئەو ب دەست دوژمنی دەیتە کریت کرن، وەسان چیا ددەتە بەرگریی.

چیرۆکا (سی کەلوتکین بەرا): یا ئیکێ ئەفیندارەک و شورشگێرەک تیدا بوو، یا دووی کچەکا پاقژو بی گوننەه، یا سیی ژی یا وی بوو.

چیرۆکا (جەژن و خوین)، ئەو جەژن و ئاهەنگن کو دوژمنی دقیت ب خوینی سوور کەتن.

چیرۆکا (توخیبی مرنی) کەقنە شورشگێرەک ژ بوو نانی دبیتە قەچاچی و ل سەر ریکا تورکیا کار دکەت. دەمی دەیتە کوشتن ژی تورک دبیزن مە تیوروستەک کوشت.

چیرۆکا (نەه گوللین بی وەغەر) کو فی دکەفن و ئالا سوور بەرنادەت و یی ب هیفی یە.

چیرۆکا (دیاریا چەرخی بیستی) رویدانا پەقینا باژیری زاخویە، کو هیفی و ئومید ل بەری رۆژا جەژن دگەل خۆ مراندین.

چیرۆکا (هۆلاکو) کو تیدا درنەترین (مرۆف) ل چەرخی بیستی دکەفیتە بەر دادگایی. دەمی بەحسی (هەلەپچە) دکەن دبیزیت من ژی تشتەکی هۆ یی بەیستی!.

چیرۆکا (بازنی هیفیا) ئیک دجیتە شیخادی و دوعا دکەت (حەفت) ئەنفال بویین وی فەگەر یینەفە.

لايهنئى كوردەوارىيى بابەتەكە دناڧ چەندىن چىرۆكىن دى تر دا:

چىرۆكا (دەنگى بوونئى ژ قامشلو) دەنگى وى زارۆكى يە كو دئى ژنوى هئىتە سەر دونىايى و نىزىكى ئازاد بوونئى يە ، واتە (هئىقى) يە و ل سەرهلدانئى (جەگەر خوين و ئوسمان سەبرى و محەمەد شىخو حاجو ئاغا و تىرىژ) ئەى رەقىب دىيژن.

چىرۆكا (ژ ھەلەپچە بو غەزە) چىرۆكئىس ب نائى (خاوەر) ى دئاخىت، گازندا ژ عەرەبا دكەت كول سەر (ھەلەپچە) بئى دەنگ ماين، ئەڧرو كەس د ھەوارا فلستىنيا ژى ناھىت و دىيژىتئى ئەز دئى كئىليا خو كەمە دىارى بو تەو توۆ ژى تايەكئى زەيتونئى بكە دىارى و دئى میننە ل هئىقيا (سەلاھەددىنى).

رەخنە دچەندىن چىرۆكىن دى تر دا دخوئاو بەرچاڧن:

- ژنا مئىر ئەنڧال كرى ژ ژارىيى د چىرۆكا (ئىشى چن) دا دچىتە ئىشىيئ گەنمى و زەلامەك ل دۆر دزڧرىت.

- د چىرۆكا (دەرگەھى هئىقيا) دا ئەرزاق بو خىزانئىن شەھىدان دەھىت و ھندەكئىن دى ساناهىتر وەردگرن.

- د چىرۆكا (زارۆكىن ترافىكلايتا) دا زارۆك تووشى رويدانئىن تومبىلا دبن ژ ئەگەرى ڧرۆتتا تىشتان.

- ئەو خەباتكەرى تا دوھى كەسى باوەر نەدكر يئى دگەل دئاخىت، ئەڧرو يئى رويت و بئى دەراف د چىرۆكا (سىبەرا خەباتئى) دا.

- مرفۇقئىن خەباتكەرو خىزانئىن شەھىدان ئەڧرو ژبىر كرى د چىرۆكا (كەلا نزاركى) ڧە.

- پويتە نەدان ب ھۆزانڧان (سەلمان كوڧلى) تا كوچ كرى ژ ئەگەرى نەخوئىيى د چىرۆكا (كالو) دا.

- سەرپىچيا قانونئى و لئىدانا ترافىكلايتا ل نك پەيكەرى (خانى) ژ لايئى بەرپرسان ڧە د چىرۆكا (خانى شاھدە) دا.

- بابەتەكى نەھەژى بەلاف كرنى فەرز بيت ل سەر رۇژنامەنقىسا و بەلاف ببیت د چىرۇكا (چەتۆ) دا.
- گازندە ژ ياسا ئەفرو برسى، دەمى لەش بۆ نانى دەيتە فرۇتن و كچ دبیتە قوربان و زەلام سمبىلا باددەن د چىرۇكا (سى تابلويىن نە تەفاف) دا.
- دەمى برس دبیتە ئەگەرى لەش فرۇتنى و دزىى و خازخازۇكىى و... دىۆەكى سەھەم، د چىرۇكا (دەما برس دبت ترس) دا.
- درندايەتيا دەولەتین پيشەساز (عفریت) بەرامبەر وەلاتین ژار د چىرۇكا (جیھانگیری) دا.

بابەتەكى دى یى گرنگ دناف هەرسى كۆمەلین چىرۇكنقىسى دا ب جھ هیلانا وەلاتى یه و ئەو دەردەسەریین دکەفنه درىكا وان دا: قەچاغچى، كوشتن، خیانهت، تالان كرن، بەد رهوشتى، رهزىل بوون، هیلانا خیزانان، مرن، ژبیر كرنا زمانى و... هتد.

چىرۇكا (بەرخى مالى) هزر دچیتە سیفا ژيانى و پيشكەتنى، لى وى چەندى نابىنت و تووشى شكەستنا دبیت.

د چىرۇكا (هەلوو ئەوروپا) دا ئىك ئىكى دکەتە كورى خۆ دەرباس دکەتە ئەوروپا، ل وىرى ئەو كچا وى دبەت و دبیتە دەنگدان ددەزگایین راگەهاندى دا: چەوان برا خویشكى دبەتن؟!.

چىرۇكا (هیقىین هەلاویستی) دەمى ئىك دەیک و بابا دەیلیت و دبیتە ئىخسیرى ژوورەکا بچووک.

د چىرۇكا (هیسترا شەمبۆز) دا گەنجەك ل وەلاتى پيشمەرگە بوو، هەر دەم ل بەرى هیستری دچوو دا ب گەهیتە ئارمانجى. لى نەوب پیراتى ل ئەوروپا هندى دکەت و ناکەت، نەشیت ف ماكىنى را ب گەهیت.

د چیرۆکا (هاید پارک) دا هەر کەسەك دچیتە تیڤه دەربرینی ژ هەست و
هەزین خو دکەت، ئی گەلی وی بتنی یی بی باره.

چیرۆکا (باخچین ئەوروپا ب خودانن) تیدا قەهرمانی چیرۆکی تووشی پیره
ژنەکا پینجی سالی دبیت و دقیت ماره کەت بەرامبەر شۆلی (پارا).

چیرۆکا (دەنگدانەکا خرش) کابرایەك ناسناما وەلاتەکی وەردگریت و دچیتە
دەنگدانی، ئی هەر دەست و تلین وی ژئ دسارن.

چیرۆکا (سی شەمالک و دوو دیاری) خو بەرهەف کرنه بو ئاهەنگ گیرانا
جەژنا ژ دایک بوونا دوو زارۆکان، ئی ژبەر کاری و واستیانی ئاهەنگ ناھیتە
گیران.

چیرۆکا (دەریا ئیجە) خەندقاندا (خەجی) و دوو زارۆکین وی یە دوئ ئافی
دا مینا هزاران خەلکی.

چیرۆکا (نایدز) قەهرمانی چیرۆکی ئەفینا خو ب چەند شەفین ئەوروپا
دگھوریت و تووشی فی ئیشی دبیت.

چیرۆکا (ئەنترنیٹ) زەلامی (خەجی) یی چووێه ژ دەرفە و ئەو دبرسی
دمال فە.

چیرۆکا (کومپیوتەر) قەهرمانی چیرۆکی فورمەکی بو کاری وەردگریت، ئی
ناھیتە وەرگرتن کو کوردە.

چیرۆکا (من دیت) عەمی گۆزی ل غەریبیا مرو کەس ل هنداڤی گۆری نینە.
چیرۆکا (هەبوو... نەبوو) ل سەر وی چەندی یە کا چەوان مرۆڤ ل ئەوروپا
بەرزە دبیت وەکی چەوان کورئ (خەجی نەبووی) دئاڤی دا بەرزە بووی.

چیرۆکا (کونترۆل) ئیش و ژانین خو دبەتە ژدەرفەوی وەلاتی، ئی هیش ل
کونترۆل ل (فرانکفورت) ل ئەلمانیا ئەو برین دیار دبن.

چیرۆکا (دانپیدانا رۆژەلاتیەکی) دانپیدانا وی یە ل سەر وی چەندی کو
چووێه ژ دەرفەوی وەلاتی و فەرە ل سەر فی گونەھی بیته خاجدان.

چيروكا (دهنگ و باسین رۆژانه) مروّقهكه ژ جههكى و ژ دهمهكى، لى دچيته جههكى دى و دهمهكى دى... دشهقبيريەكى دا دگهل يارا خو دنقیت، فيا موسيقهكى دانيته سهر، لى دچيته سهر دهنگ و باسهكى كو چهندين گوند ل كوردستانى يين هاتينه بومباران كرن. فه دجنقیت... دتابلويى گوندى خو وينى بابى خو دنيريت، لى زوى بهرى خو ژى وهردگيريت، دترسیت تف كه تى!!.

چيروكا (سهيرانهك دخهونى) دا دهيته كوردستانى (فهشهفرى) و ئاههنگا دگيريت، دارو بهر ب گيان دكهفن، لى سپيدهو كار خهونين وى فهدرهفين.

ژ چيروكين كومهلايه تى يين چيروكنفيسى:

چيروكا (ئاستهنگ و يارى بهرى) گرفتاريين دكهفنه دريكا كچكان دا كو دميينه نه شوى كرى.

چيروكا (خهج و مههم) ل سهر فهيتيا رهفاندنى يه و رولى خرابى بهكروكان د نهفينى دا.

چيروكا (خهونهكا سووتى) بى هيشى بوون و سووتنا نهفينى يه.

چيروكا (پرچا وى) نهشيت خو ل بهر پرچا وى بگريت لهوما دبيته سوڤى.

چيروكا (ميو) كارى قوماربازيى يه كو هندهكان هاى ژ مال نينه ژ بهر وى چهندى.

ديسان ژ بابتهين مايى دناف چيروكين ههرسى كومهلان دا:

چيروكا (ئهنموڤيك) تيدا ليگهريين چهكى كۆم كوژى عيراقى ل چهكى دگهريين و نابيين و ب هزاران بهلگه يين ههين كو عيراقى نهو جوړه چهك يى ههى و ههمى شاهدن ل سهر.

چيروكا (بهغدا كهت) كهت و (ميړخاسين) وى نهشيان بهرهفانينى بكهن و رهفين.

چيروكا (گوانتانامو) چهند ديمه نن ژ وى زيندانى و رهفتارين دگهل دهينه كرن ل ديف بوچوونين نفيسه رى.

چیرۆکا (دوماهیا پۆشکینی) فهگه‌ریانه بۆ سه‌رکیشیا جینا هه‌ژاران فه. چیرۆکا (چافیپکه‌تنه‌ک دگهل شیته‌کی) دینه‌کی هشیاره‌و خه‌ک دین دبینه‌ت، ئی رۆ نیشاندهره‌و پشته‌ی چافیپکه‌تنه‌کی ده‌یته‌ کوشتن و دبیه‌ پینگاڤ به‌رف سه‌رهلدانه‌کی.

چیرۆکا (ده‌مانجه) دوو ب شه‌ر دچن، ئیک ده‌ست ده‌ته‌ ده‌بانجی، موبایلا یی دی سمفونیی ئی ده‌ت.

چیرۆکا (فانووسا فاتئ) گریدانا (فاتئ) یه‌ ب رابووردووی وئ فه، وئ فانوسی ده‌می کاودانان ژ ده‌ست ناده‌ت. ل دۆرپیچ کرنی ژی دبیه‌ رۆناهی بۆ چافیئ وئ وه‌کی هیفی و ئومیید.

پروفایل

- ل سالا (١٩٦٦) ئ ل گوندئ کئفلا - سیمیل ژدایک بوویه.
- ل سالا (١٩٨٥) ئ په‌یمانگه‌ها تیل و بی تیلا ل به‌غدا ب دوماهی ئینایه.
- ئەندامی دامه‌زرینه‌ر و ریڤه‌به‌ری (نافه‌ندا کلتوری کوردی یه) ل نۆرنبیرگ ل ئەلمانیا.
- ئەندامی ئیکه‌تیا نفیسه‌ری کورد - ده‌ۆکه.
- ل سالا (١٩٩١) ئ پشکداری د ده‌رئێخستنا گۆفارا (تیرۆژ) دا کری یه.
- ژبه‌ره‌مینه‌ چاپ کری:
- چوار کۆمه‌له‌ چیرۆک ب نافین (توخیبی مرنی، چافیئ من - چافیئ ته‌، هه‌لۆ ئەوروپا، فاریبونا هه‌زان).. زیده‌ باری چوار رۆمانان.

جەسەن سەلبانەیی

چونكى چىرۆكنقىس بۇ دەمەكى درىژى ل باژىرى (مىسل) ژىاي، دى بىنن سەقايى وى باژىرى مشە يىن دىناڧ چىرۆكىن وى دا ھەي، نەمازە بازارىن كەفنىن باژىرى. لى ئەفە وى چەندى ناگەھىنت كو يى دوىر بىت ژ وان رويدانىن ل كوردستانى ھەوددان و دىتريا چىرۆكىن خۇ دا ئەو رويدان يىن كرىنە ھىقىنى نقىسىنىن خۇ. دىسان ئەو چىرۆك ب سەقايى كوردستانى يىن تام داين: سرۆشت، نىرگز، باران، بەفر، پايىزو... خىزانان وى ژى كەسىن سەرەكى نە كۆھەفەھىقىن دەندەك ژوان چىرۆكاندا دگەل كرى و چىرۆك ل سەر ئاڧا كرىن.

قەھرەمانىن (داستانىن درەو) چىرۆكنقىسى ب ترسنۆك يىن سالوختە داين ھەكى د چىرۆكا (مەسىن) دا دىار كرى كو خۇ تا دچنە دەستافى ژى، ل بن پەردا و ل ژىر چاڧدىرىي و زىرەڧانىي دچن. لەوما نەكامىا وان دىقەلانكا دكەت كو شەرى ل سەر مەسىنى دكەن و خۇ ل دەستافى ژى يىن ل بن گوھىن وان.

كەسىن ترسنۆك ب كارىن ترسناك رادبن، ب تايبەت ئەف كەسىن جلكىن خاكى دكرنە بەرخوو، لەوما زارۆكىن كوردان كو ئىك ژ وان (ھەيھات) ھ ژ وى رەنگى دترسىان (جلكىن سەربازى) ھەكى د چىرۆكا (ھەيھات) دا دىار كرى: تىدا (ھەيھات) دا چىت ئافى قەخۆت، لى چاڧىن وى ق سەربازەكى كەتن، قەدجىقىت و پاش بۇ دىار دبىت كو ئەو سەرباز كوردەو ئافى وى (مەھمەد) مينا ئافى بابى وى كو ئەفە سالەكە بەرزەبووى و ل دىڧ ئاخفتىن دەيكا وى ئەفە سالەكە بەرزەبووى، چونكى ھەكى دەيكا وى دگۆتى ھەز ژ ئەردى دكر (ڧيانا ھەلاتى يە).

ھەر ئەو دوژمن بۇ ب سەدان كەسان مينا چىرۆكنقىسى تووشى ئىشىن دەروونى كرىن ھەكى د چىرۆكا (سەعەتەك ل جەم نوژدارى شادىي) بەرچاڧ كرى. تىدا سەرەدانا پزىشكەكى دكەت. لى دختور پرسیارىن سەپرتر ژى دكەت. ھەكى ئافى

تہو ژبئی تہو جہی ئاکنجی بوونی. بؤ دختوری دیار دبیت کو نافی وی (کوردویہ
 — وهکی هیما) و یی ل تاخی (قہرہچا) کو پشتی ہینگی نافی وی بوویہ
 (جہزایر — تاخہکی کوردانہ ل میسل) و تاخہکی بی سہرو بہرہ. چیرۆکنفیس
 وی تاخی ہہقہبہر دکہت دگہل تاخین دی یین باژیری. بؤ دیار دبیت کو کریارین
 خراب ل وان تاخا مینا تاخی وی ژی یین ہہین لی ب رہنگہکی دی. (کوردؤ) یی
 تووشی فان ئیشا بووی چونکی دزانیت مللہتی وی یی ہہوجہی وی یہ دا ژ
 دەستین گورگان (وہکی ہیما دوژمنی) رزگار کہتن. تہلہفونہک بؤ دختوری
 دہیتن کو تۆمبیلی یی ل کوری وی دای. ئەو ہەر دمینتہ دوی حالی دا. دچیتہ
 دەرمانخانئ و حہپکا دکریت و دبیزیت:

(ئەری راستہ دینم یان دجیہانہک دینا دەمہ؟!)

چیرۆکنفیس گہلہک تہراژیدیین دی تر ژ یی بہرچاف کرین، وہکی د
 چیرۆکا (بالۆلکا شہکری) دا (حہلو) یا چوار سالی یا دشکہفتہکی فہ، یا برسی یہو
 داخوزا وی بالۆلکا شہکری یہ. دئی دہیکا وی (عالیای) پیقہ دمینت و بریاری
 ددہت کو بجیتہ ناف گوندی ئارو شہکرا بینت دا. ژ دویر دیکیلی ل ہندافی
 گوندی دبینت، لی ہەر دچیت و دناف گوندی بخۆ دا پاشمایین چہکی دناف کافلہ
 خانیان دا دبینت. دوی دہلیقی را دوو فرۆکہ دہینہفہ، ئەو خۆ ل پشت
 کہفرہکی قہدشیریت و گوند دہیتہ بومباران کرن قہ. ب چ حالی ہہی ہندہ
 ئارو شہکرا دبینت و ب ئنیہتا قہگہریانی. بالہفرہک دبینت و دکوژیت و خوین
 و شہکرتیکہل دبن. دوی دەمی را (حہلو) ژ خہو ہشیار دبیت دبیزیتہ ہہقالا
 خۆ (چنۆیی): نہو دئی دہیکا من ہیت و دئی بالۆلکا شہکری بؤ من چی کہت. دئی
 کہمہ دوو پارچہ. نیف بؤ من و نیف بؤ تہ !!

دیسان ژ وان تہراژیدیین بہرچاف کرین د چیرۆکا (ئہفہ کی یہ؟؟) دا ژنکہکا
 بی سہرو بہر د (کۆستہرہکی) دا دبینت و سہرنجا وی رادکیشیت، ہزرین خۆ
 تیدا دکہت دبیزیت دویر نینہ ئەف ژنکہ ژ پاشقہمایین (ہہلہپچہ) بیت. لی ژ

جلکان زانی نہ خەلکا وی دەقەرئ یە و دبێژیت دبیت خەلکا دەشتی بیت، یان پاشقەمایین ئەنفا لا بیت. دەمی تومبیل گەهشتیە نك ئافاهی (سیخوران) گۆتە کوری خو:

(ئەفی ئافاهی بابی تە داعیرا داوؤ...).

کوری وی ژى دبێژیتى ئەز چ جارەن ژبیر ناکەم.

چیرۆکا (زەری) ل سەر وان خویندکارین شەهیدە کول (۱۹۷۴/۴/۲۴) ل باژیری (قەلادزی) هاتینە شەهید کرن. چیرۆکنقیس دفی چیرۆکی دا دەربرینی ژ وی کارەساتی دکەت، لەوما یا کری یە دیاری بو وان شەهیدان کو تیدا (زەری)، ئەو کچکا بچویک یا کری یە قەهرمانا چیرۆکی.

چیرۆکا (مرنا سەرفەراز) خوڤاگری و بەرگریا هۆزانفانەکی کوردە ب نافى (هشیار) دناق زیندانین رژیمی دا، چەند ئازارو ئەشکەنجە ددان، ئی ئەو یی رزد بو ل سەر هەفرکمانیا خو هۆزانین بەرگریی دگۆتن. تا گەهشتیە کاروانی نەمریی و ستیران و (پەقیین هشیاری بو ئیک دگۆتن) و پتر دبریسقین.

گومان تیدا نینە کو کریارین دوژمنی گەلەک دپەرچاڤ بوون و چ تشت ل نك وان یی قەشارتی نەبوو، خو ژ شەرمی نەددانە پاش، وەکی د چیرۆکا (شەفا بارانی) دا خوڤا کری. چیرۆکنقیس دچیتە باژیرەکی، ژ ئوتیلی دەر دکەفیت و باران دباریت. کەیفای وی گەلەک پی دەیت، دروینتە خواری ل چایخانەکی ل بەر لیفا جەهدی و چایەکی قەدخۆت، بیرین مال و کابانیا خو چایی دکەتن. ئی تومبیلەک زیرەفانیا وی دکەتن و بو وان دیار دبیت کو ئەو نە خەلکی باژیری یە. چیرۆکنقیس حەز دکەت بچیت تەلەفۆنەکی بو مال بکەتن، ئی پارێ هویردە قی نامینت. سەری خو بلند دکەت و ل ئەسمانی دنیریت: وی باران پر پی خوڤ بوو.

چیرۆکا (سەرەدان) تیدا سەربازەک، یان کەسەکی ب رۆلی خرابیی رادبیت

سەرھادانا كچكەكى ل دائىرەكى دكەت. كچك پويتهى پى ناكەت و روى نادهتى، دەستى خۇ نادهته فى و چايى بۇ نائىنت. چ نيچير مينا ھەر جار ب ساناهى ب دەست ناكەفن. بپىرى(كولاف)ئى خۇ يى رەش (نیشانا شەرھفى) ژبىر دكەت و دچىت.

ژ بابەتپن كۆمەلايەتى كو چىرۆكنقىسى بەرچاڧ كرىن د چىرۆكا (وئەغەر) دا ئەو دگەل كابانیا خۇ دشمەندەفرى دا دچن و باسى ژيانا خۇ يا نوى دكەن و ژيانا وئى دگەل خەسويا وئى و ژيانا وان يا سادەو ئەو پەيمان دگەل گرىدان كو ل گەلەك جھپن باژبىرى مىسل ب گىرىنت.

چىرۆكا (شەھيانا چۆچكان) دوو چويچكن (دوو ئەفیندار) دناڧ باغچەكى و سرۆشتى و جوانى شاد دبن. ئى خودان (دشداشەك) زىرەفانیا وان دكەتن. ھەمى چويچك خۇ ددەنە ئىك و. زىرەفانى باغچەى ئاگەھدار دكەن و ئەو دەھىت ھىشارى ددەتە خودانى (دشداشەى) و ئاھەنگا مرؤڧ وچويچكان تمام دبىت.

د چىرۆكا (سبە بەھار دگرنژىت) دا (نەسرین) كابانیا (جۆتیارى) يە، پىشتى دەھ سالان شوى كرى، نھو يا ل بەر بچويك بوونى. مالخوليانپن (جۆتیارى) كوير دچن. ھندە جاران دترسىت تىشتەك ب سەرى (نەسرین) بىت و ھندە جاران دسەقايەكى رۆمانسى دا دژىت دگەل زارۆكى پاشە رۆژى. تا (نەسرینى) كچەك ب ناقى (پەروين) دبىت و بەختەوەر دبىت دبىژىت (سبە بەھار دى گرنژىت) وەكى ھىقى و ئومىد و پاشەرۆژ.

ھەر چەند چىرۆكنقىس د چىرۆكىن خۇدا ھەز ژ سەقايپن رۆمانسى دكەتن، ئى د چىرۆكا (زارۆكى بەفرى) دا زارۆكەكى ب پىشتىكە گران ڧە، دناڧ بەفرى و سرۆشتى گران دا دبىنت. ھەز دكەتن بىژىتە بابى وى ما تۆ گونەھ ناكەى وى زارۆكى ب وى پىشتى گران بار دكەى! ئى دزانىت چ ژيانە و بارى سىياسى و كۆمەلايەتى وئى چەندى دخوازىت بۇ پاشە رۆژى و ژبوو كوردستانى و سەرى چيا، دەمى د چىرۆكا (ئەو دل) دا ئەو يارا خۇ دگەھنە ئىك. يارا وى دبىژىتى

دى ئافى تە ل سەر دارى نقيسم. ئەو بەرسقى ددەتن دىيژىتى دى ئافى تە ل سەر دى خۇ نقيسم و دى وى سەرە چىايەكى بلندە. دەستىن ئىك دگرن، بەرهف پاشەرۆزى، بەرهف چىايىن بەفرىن و بلند.

پروفایل

- ژدايك بوويى سالا (۱۹۵۷)ى، گوندى تركزا - زاخو.
 - سالا (۱۹۷۹) پەيمانگەھا تەكنىكى ل بەغدا و ل سالا (۲۰۰۶) ى كوليژا ئادابى، پشكا ئنگلىزى ل زانكوييا دھۆك ب دوماهى ئىنايە.
 - نھو سەرۆكى ئىكەتيا نقيسەرپن كورد - دھۆك و خودانى ئىمتياز گۇفارا (پەيف)ە.
 - ل دەستپىكا سالىن ھەشتيان دەست ب نقيسىنا چىرۆكى كرىيە.
 - ژبەرھەمىن چاپ كرى:
۱. بالۆلكا شەكرى: كۆمەلە چىرۆك
 ۲. دوو ديوانە شعر.
 ۳. چەندىن پەرتۆكىن وەرگىراى بۆ سەر زمانى عەرەبى د بواري چىرۆك و شعرى دا. زىدە بارى وەرگىرانا چەندىن دەقان بۆ سەر زمانى كوردى.

حهكیم عه بدونلا

ژ نڅیسهرین سالین ههشتیانه، مینا زۆربهی چیرۆکنڅیسن دهڤهری نافهرۆکا چیرۆکین وی ل سهر دوو بابتهین سهرهکینه. ئەو ژى کوردهواری و کۆمهلايهتی، زینده باری کارتیکرنا بیانان ل سهر چیرۆکین وی و ههڤبهندیای وی دگهل وان.

بۆچی سیاسهت؟! ئەڤه پرسیارهکه د چیرۆکا (پرسیارهک) دا بهرسقا وی دهیته دان. زارۆیهک ل سهر کومپیوتهری وهلاتان و ئالایین وان و سروودین وان یین نیشتمانی دیار دکهت و یا وهلاتی خو تیدا نابینت. پرسیارا بابی خو دکهت: پا کا ئالو وهلات و سروودا مه؟! چیرۆکنڅیس د چیرۆکا (سوحبهتهکا ئەلکترونی) دا دگهل کچکهکی دناخڤیت. بۆ دیار دبیت کو هژمارا خهلکی وهلاتی وی هزار کهسن و چیرۆکنڅیسی نافی وی وهلاتی یی بهیستی، لی وهلاتی چیرۆکنڅیسی مهلیۆنان کهسن و نافی وی بیواره و کهس نانیاسیت. قی چهندی ئیکا هند کر کو خهلکی رۆژههلاتی پتر یی تیکههلی سیاسهت بیت. وهکی چهوان د چیرۆکا (سیاسهت) دا ئەو پهیف یا شرۆڤه کری و تیگههی وی دنافبهرا مرۆفی رۆژههلاتی و رۆژئافایی دا یا دیار کری. بۆ دیار دبیت کو مرۆفی رۆژئافایی گرنترین کهسی وهلاتی نانیاسیت، بهرامبهر وی چهندی سادهترین مرۆفی (مه) شههرهزای سیاسهتی یه. ههمی ژى ژبهه وی کاودانی د (مه) ئالیای و ئەو چهند یا بوویه ئەگهری شۆرشى و زیندانان و ئەنفالان و سهرهلدانى و... ههر دهم مرۆفی کورد یی دترسى دا ژيای وهکی چهوان د چیرۆکا (زهنگل) دا خوڤیا کری، زهنگلا مالى دهیته لیدان، ترس بۆ وان چی دبیت، ل دیڤ دهردکهفن، دهردکهڤیت حیرانی وان دبیزیتی کو خیزانا وی بیهته نک وان ژ ئەگهری نساخیا خیزانا وی. چیرۆکا (چهند خۆلهکهک ژ دهمهکی دریش) مرۆڤهک بۆ دهمهکی دریش دهیته زیندان کرن، گهلهک کهس دهردکهفن، لی ئەو ههر یی ل جهی خو رهنگی

دینا یی گرتی، تا های ژئی بووی دیوارین زیندانی شکستن (سهرهلدان چی بوو)،
ژنوی روّناهی دیتفه.

ديسان چیرۆکنقیسی گهلهك مهینهتیین دی یین گهلی کورد یین بهرچاف کرین:
د چیرۆکا (نویکرنا بیرهاتنهکی) دا ل سهر ئه نفالانه. زهلامهك تیدا بهرزه
دبیت، کورئی وی پشتی وی سه مۆنان ل باژیران دفرۆشیت. ئیکی ستویرو پهحن
ل دیف دهنگی وی ژ خانی دهردکهفیت، چافین وی دخهون. شهرئی وی دکهت کو
دهنگی وی ئه و هشیار کر و دبیزیتی: ئه ز جارهکادی ته ل قاران نه بینم!!.

چیرۆکا (شهفهکا سنۆری) ئه و مروّفن (کوردن) دبی جهو وار و برسی و ل
بهر سه رمایی ل سهر سنۆران. دو ماهیی نه چار دبن دچنه دمزگهفتهکی فه کا چ
هاریکاریا ناوه رگرن؟! ده می دبیته سپیده هندهك وان دداننه سهر دوو داراو
بهته نهیکی دداننه سهر ب ئیه تا فه شارتنا وان و حسابا مریان دگهل وان دکرن
ژ بهر بی لقین و بی بزافیی.

چیرۆکا (جهژنا بوونی) ژئی دوو زارۆکین دژیک جودانه. ههر دوو ژ دایک
بوویین ئیک روژن. یی ئیکی وی ئاههنگی ب ههمی رهنگین خوارنی و جوانیاو
جلکا دخه ملینت و یی دووی یی دبن جادرهکی فه. تهرو برسی و لاواز.
دختورهکی بیانی لی دنیريت، ژئی بی هیفی دبن و تژی چافان روّندک دبن، ب
تایبهت پشتی میژوویا ژ دایک بوونا وی زانی!!.

د چیرۆکا (شهفهکا بارۆفه) دا میر د ریکا کاروانی دا یی هاتیه کوشتن. لی
ب ئومیدن کو کورئی وی دی جهی وی گریت و بیته (پیشمه رگه) ده می کورئی
وی یاریان ب داران دکهت، مینا تقهنگان لی دکهت و ستیرکی ل چپای دگریت.

چیرۆکا (ئاههنگا نه ل وهخت) ل په ری گوندی دهوات و ئاههنگن ب
هه لکهفتنا سه رکهتنهکی و توژی بلند دکهن، باوهر ناکهن ئه ف سه رکهتنه یا ب
دهست فه هاتین و ئه و شیانیین وانن. ههر چه ند پیره می رهکی باوهری ب وی
چه ندی نینه. پشتی چه ندهکی نه خشی شه رهکی ده پته دانان، خه لکی گوندی یی

گوهشى بوو، ئاخفتنا پيرهمپىرى ب جھ هات. ل ئىقارى درهنگهكى تۆز ههر ژ وى
جهى بلند بوو، لى نه تۆزا بهرى ههيامهكى بوو.

چيروكا (وهسيهتا بابى) گريدانا مروقى يه ب ئاخى فه. (ئافدهل) حهز
دكهت بجيته باژيران و ژ گوندان و ژ سهرمايى و داركيشانى و نههاتنا بهرى و...
رزگار بيت، لى باب رازى نابيت. رۆزهكى ژ دارا دزفري، گههشته وى گوندلى ل
هندافى چهما، دهمى ئەو دگهل بابى خو يى روينشتى، بيريپىن وى هاتنه بيرى
دهمى گوتتايى وهسيهتا من ل ته فى ملكى نهفرۆشى و وى سۆز دايى كو وهسيهتا
وى ب جھ بينت و بو عهيايلى خو ژى فهگيريت و رۆندك ژ چاقان هاتنه خوار .
بابهتى كۆمهلايهتى بابهتى دووى يه دناف كۆمهلا چيروكنقىسى فه:

چيروكا (كهفال) كهفالهكه (نارين) دكهته ديارى بو خوشتقايى خو (هۆگرى)،
ههردووان سۆز دابوونه ئيك كو بو ئيك بن. لى ژ بهر رهوشتين كهفن براى وى
ژگوندان دهيت و وى ژ خواندنگههى دهينته دهر و ب زۆرى ددنه ئيكى ئەو
حهز ژى نهكهت، لهوما نامهكى بو يارى خو دهنيريت كو ئەو دى بو ئاخى بيت
و دى خو گۆرى ئەفينا خو كهت، تا (هۆگر) دگههيته گوندى دبينت گوند يى
درهشايى وهربووى و ئەفرو بتنى دگهل كهفال و يادگارپن وى دژيت.

چيروكا (داخازهكا بى وهغر) كوركهكه يى ب خواندنا خوڤه مژويله. بابى وى
ژ نشكهكى فه گازى دكهتى و دقيت ئەف شهفه بچن كچ ماما وى بو ب خوازن. ئەو
ل بهر ناهيت و حهز ژ (فيانى) دكهت و سۆزا دايى. لى ژ عاجزيا ژ مال دهردكهفيت
و تومبيلهك لى دهت و بتنى پهيفا (فيان) ژ دهفه دهردكهفيت و دمريت.
ژ بابته و ناههروكا چيروكين مايى:

چيروكا (فريزى) نيشانا نهبريان و بهردهوامى دانا تشتى ب زيانهو كارى
مروقى ههروه دبهت. وهكى چهوان ئەو فريزى تووشى جوتيارى دبيت، بيپن
كورتك دگریت و خواها رهش دبن دهست و بيان دا دجيته خوارو فريزى دمينت
(رپها فريزى).

چيروكا (گوهورين) ل سهر خه به ره كي روژنامه گهري يه، تيدا هاتبوو كو كچكه كا روژنافايي ب روژ دنقيت و ب شهف يا هشارهو تهرازي او يا نفستني يا تيک چووي، نه دزاني كو مروفي روژههلاتي ب شهف و روژ يي نفستي يه.

ديراتيا خو زي دا چيروكنفيس د چيروكا (ئه زج نه مام پير بووم) دا نيكي خه لكي گوندان دگه هته قههره مانى چيروكي، دهيتته بازيرو و دزفريته فه. ب ريفه واستياو چوو بن داره كي دا بيهنا خو فه دعت و پيچكه هوين ببيت. وي ده مي ججه لك گه هشتي. سلاف كرى و دبه ر را دهرباس بوو ههر زوي غه واره بوو. بيري ن وي و ججه لينى هاتن: كاروان، نيچير، شهفه روک و... لي هه مي چوون، پيراتي يه. جاره كادي كي ش دكه ته ريكي بهرف گوندي، دا بلويلا كورى خو بو ببهت ده مي گوتى: بو من بلويه كي ژ بازيرو بينه و (ژ نوي گهرا وي و ژيانى يه).

پروفایل

- ل سالا (۱۹۶۹) ل گوندي بهربهار - دهوك ژدايك بوويه.
- سالا (۱۹۹۰) ئى، پشكا زمانى ننگليزي ل كوليزا پهروهردي - زانكوييا مؤسل ب دوماهى ئينايه.
- ل نافه راستا سالي ن ههشتيان دهست ب نقيسينا چيروكي كريبه.
- دكارى وهرگيراني دا كار دكهت و تا نهو (۹) بهره م ژ زمانى ننگليزي وهرگيراي نه سهر زمانى كوردى. زيدهبارى كومه لين (چه ند خو له كهك ژ ده مكي دريژ) و (مهيدان).
- نه ندامى ئي كه تيا نقيسه رين كورد - دهوكه، ههر وه سان نه ندامى كومه لا وهرگيرين كوردستاني يه.

خالد صالح

ههلبهت نقيسين ل سهر وي دهقي مروفي بخو دنقيسيت، ژ دهست دانا نافهروك و گرييپن وي دهقي نه و بتني دي مينت نافهروكهكا فاللا، ژبهرفي چهندي من نهفيا چ ل سهر بنقيسم و ههر بتني دي چهند ريزهكان ژ بابتهكي هيئمه خوار كو ل گوڤارا (مهتين) ژماره (۱۶۳) سالا (۲۰۰۷) ئى، كو ژ لايي نقيسهرهكي گهنج فه هاتينه نقيسين، نهو ژى (سيان عهبدوللا) يه:

نهو ل سهر فان چيروكان دبيژيت:

نهو دشيم بيژم بيژازويا چيروكا وي ل سهر دوو قوناغين سهرهكي ديته

پارفه كرن:

۱. قوناغا بهرى سهرهلداني: نانكو ژ دهستيكا ههشتييان تا كو سهرهلدانا پيروزل (۱۹۹۱) ئى، كو پتريا چيروكين وي ييپن في سهردهمي گريداي بارى نالهبارى كوردانه، بهحسى نهنفالان، رهفينى، نازارو موعاناتاخهلكى دكهن، كو پتريا فان چيروكان دكومهلا (باليفك) دا بهلافبووينه ميناك ژى دزورن بو فان چيروكان: (نهخشكيش، ستاندىن، چاخى فهрман سلافا دكته)، لى نهفه هندی ناگههينيت كو چ بابتهتيپن دى نهبووينه نافهروكا چيروكين وي بهلكو گهلهك ئاريشين ژيارى و جفاكى ژى بخوفه گرتبوون.

۲. قوناغا پشتى سهرهلداني: نانكو ژ سهرهلداني تا نهفرو كو تييدا نقيسهر گهلهك بهحسى بارى ب زهحهمتي ژيارى و ئاريشين نافخويى و گرانيى و ههژاريى و... هتد دكته و زيده بارى كومهلا (جهمسهرى سيى) كو پتريا چيروكين في كومهلى بهحسى نهبوونا نازاديى و ژ نافيرنا مافين مروفي دكته.

ديسان نقيسه ر دبيثيت:

تا رادهكي ياش دهربرين ژ زيوارى (واقع) ئ كوردى و يى دورو بهر ژى كريبه و كريبه نافهروكا چيروكين خو، كو خو ل چهندين كيشين سياسى و جفاكى و نه يهكسانى دنافهرا تويزين جفاكى دا كريبه خودان زنده بارى مهسهلين نازادى و مافى مروفى. دگلهك چيروكان دا تاما سياسى ژى دفرىت و ب تايبهتى دكومولا (جهمسهرى سى) دا كول پهى هزارا من مهبهستا وى ب جهمسهرى سى روزهلاتا نافينه كو نهف وهلاته ژ نهبوونا نازادى دنالان، نهفجار نهيا سهير بوو دهمى د چيروكا (هوزان... دهمى دبىته باران) دا تبلين كهسهكى هاتينه برين ژ بهر كهفالهكى نازادى دپيشانگهها وى دا، يان د چيروكا (دويماهيكا دونياى) دا هندك مروف بى كفن بى شويشتن و بريندار ژ گورين خو دهردكهفن و... هتد، نانكول فيره مهبهست روون بوو جه ژى ههر جهمسهرى سى يه.

ههر ديسان دبيثيت:

نقيسه ر شيايه ب هزارو بيرين خو و دگهل نينانا كهس و رويدانين گونجاي هزارا خو ب گههينيت و يا دكهفلوزانكى خو دا راهيليت، ژ چيروكين سهر ب فى جوړى (ههلبزارتنين فرندا، ههوى، خوداوهند، تهلهفون... هتد).
جوينهكى دى يى چيروكان لايى جفاكى تيدا يى زاله و بهس ژ ناريشين جفاكى كريبه وهكى د چيروكا (نوى نهندام) دا كو تيدا ناريشا گهندهليى دايه پيشچاف و ناريشا ميشكى مه و نهمازه يى بهرپرسين مه كو تيدا نهينينين ريقهبهردكى دهينه ناشكرا كرن و ل دوماهيى ريقهبه ر دبيثيت نهز پيدفى ب نشتهرگهريهكى مه! نهفهو چهندين ناريشه و كيشين دى بين مروفى كورد و يى روزهلاتا نافين ب گشتى و ههبوونا وان دناف دورهيلاهكى دكتاتورى دا بووينه هيثينى چيروكين وى.

پروفایل

- ل ساللا (۱۹۵۷) ئى ل دھۆكى ژدايك بوويه.
 - دەرچوويى پەيمانگەھا ماموستايان - ھەوليرە.
 - ئەندامى ئىكەتيا نقييسەرئىن كورد - دھۆكە.
 - ژبەرھەمئىن چاپ كرى:
۱. باليفك: كۆمەلە چيرۆك
 ۲. دتەنى يا خۇرا ما خەملاندى: كۆمەلە چيرۆك
 ۳. جەمسەرى سىي: كۆمەلە چيرۆك
 ۴. سپيھستان: كۆمەلە چيرۆك
 ۵. كىلە ستوين: كۆمەلە چيرۆك بۆ زارۆكان
 ۶. زىدەبارى شەش پەرتۆكىن دى تر ل سەر ئىديوم و فلكلورى.

زەكى سايقان

چيروكا ب رهنگهكى گشتى فهگيرانا بارى كومهلايهتى و ژيانا گوندانه،
نهمازه دهردى ژايرى و پهيوهنديين خيرانى و غهدرو ئهفينى و نهفيانى و
ههفركمانيا ژيانى و... .

چيروكا (ئەوى گوناھكار) نهفيانا (حهجى دربو) يه بو براىي خو (تەتوى) و
دفيت هەمى ئەو ئەردى ژ بابى وي گههشتيى ژى چى كەت و ب گههينته خو.
(تەتو) دمریت و عەيال دمينته ب هيفيا (هزرەتا) دايك فه. ئەو زى زهفيين خو
ب نيشى ددەته ف (سلويى كوچەر) ب نيشى. لى (حهجى دربو) ب وي چەندى
رازى نابيت، دفيت هەر دەستى وي تيدا بيت، يان بو وي بيت ب حەقى وي
دفيت (هزرەت) وي چەندى قەبيل ناكەت، (دربو) سى دزيكەرا ب كرى دگریت،
دگەل كورى خو (جوئيارى) دهنيرته سەر مالا وان و ب عەيال فه د سوژن. لى
(بزار) كورى (حهجى دربو) حەز ژ مالا مامى خو دكر، دەمى دزانيت، دچيته
باژيرى و ناگەهداريا پولىسان دكەتن. پولىس دەين وان دگرن و هەر پينجان ل
سيدارى ددەن.

چيروكا (براىي بى بەخت) ل سەر پى گوهاركانى يه. تيدا (خورشيدو
ئافدەل) دوو برانە، هەر ئيكي كچەك و كورەك يين هەين، ب نافين (بهار و
زيرەك) و (هەزارو مسرى). (خورشيدى) دفيت پى گوهاركانى دگەل براىي خو
يى ژار (ئافدەل) ب كەتن. لى ب دلى (بەسنا) ژنا وي نينه، ژبەر (درى) ژنا
(ئافدەل) كو گەلەكا هارە، لى هەردوو لا ل بەر دەين. بهارى ل هەژارى مارە
دكەن و كيشە دناقبەرا بويكى و خەسويى دا چى دبن و جودا دبن. پشتى چەند
سالەكان (مسرى و زيرەك) ژى مەزن دبن، ب وي ئنيهتى كو دى ليك مارە كەن،
لى (ئافدەل) ل بەر ناھيت و بى بەختيى ل براىي خو دكەتن.

چيروكا (باروفا به فرى) چيروكهكا ئهفينداريى يه دناقبهرا (سيونجى و ههفندى) دا، كو دوتمام و پسمامن. (خونافا) دهيك (ههفندى) ژ بابى وى (مشهختى) دخوازيت و ئه و ل بهر دهيت، ل ل روژهكا به فرين ل نوبهتا پهزى (ههفند) دكهفите دناف باروفا به فرى دا. (لهوهندى) ههفالى وى و چهند ججىل ل ديف را دچن و دبينن، هزر دكهن يى مرى. ل ديار دبیت كو يى ساخه و ب دل خوشى دگههيننه مال و چيروك ب دوماهيهكا خوش تمام دبیت كو سوباهى دى ليك ماره كهن.

چيروكا (نيچيرفان) ديسان دوتمام و پسمامن، (شيرۆ و سيپهل) ههز ژ ئيك دكهن، ل باب نادهتى كو يى ژاره. ژ كه ربان دجيته چول و چياو دبیته نيچيرفان. ل روژهكى بزنهكى بريندار دكهن، ل نيرى ناچيت. ئه و ژى ئهفيندارن! ئيدى نيچيرا پهز كيشيا ل خو حهرام دكهن. پشتى بابى (سيپهلى) كچا خو يا ئيكانه دوى كراسى دا ديتى، كو ههر يا ب روئدك و گرى و برازاىى وى يى ئيكانه ل چول و چيا. نه چار دبیت رازى دبیت و ليك ماره دكهن و چيروك ب خوشى ب دوماهى دهيت.

د چيروكا (ئهوئى دزيكه) دا (گينجو) ل دهمى پاشيقى دگهل ههفالهكى خو دچنه دزيا پهزى (جوورجى). ل (جوورج) پى ئاگه هدار دبیت و دكوژيت و ل سيپدى دجيته باژيرى پولىسان پى ئاگه هدار دكهن و چ ل سهر ناچيت. ل دبیته خویندارى و (جوورج) مالا خو دبهته باژيرى. پشتى چهند سالهكان (بازويى) كورئ (گينجوئى) تومبيلهكى ب كرى بو گوندى دگريت. بو ديار دبیت كو كورئ (جوورجى) يه و دكوژيت.

چيروكا (تول) ژى ل سهر كهسهكى يه ب نافي (رهجو)، كو كهس ههز ژى ناكهت. (مامه نند) ههسپهكى بوژ بو دكریت دا ژ فيلین خو بيته خوار. ل ل روژهكا نيچيرى و ب هيجهتا نه مانا فيشهكان دزفريته فه. دهيت و دا دست دريژي بكهته سهر ژنا مامه ندى (خفشى). دئه نجام دا كو كورئ مامه ندى

(بابان) دى ھەۋارى گەھىنتە بابى خۇ دەھىتە كوشتن. (مامەند) دزفريت و ب
كريارى ئاگەھدار دبیت و (رەجوۋى) دكوژيت.
چيروكا (گول فرۆش) تاكە چيروكە كو و رويدانىن وى يىن ل باژيران. تيدا
دھيكا (بەرۆژى) دمريت و بابى وى ژنكەكا جھيل دھينت، ژناب ل (بەرۆژى)
عاشق دبیت. (بەرۆژ) نەچار دبیت ژ مال دەر دكەفیت و دبیتە كورئ دەر ویشى
كو گولا دفرۆشيت و ل وپرى كچا زيرنگرى لى عاشق دبیت. بو دخوازن نادەنى و
ژ قەھرا كچك دمريت و (بەرۆژ) ھەر رۆژ دچیتە سەر گۆرئ وى، دكەتە گرى و
گولەكى ددانیتە سەر گۆرئ وى.

سالم غازى

(دەريى تراتى)... كورتىلە چىرۆكىن نقيسەرى نە، كو ئەو ب (كن چىرۆك) ب ناف دكەت، ئەف كۆمەلە ب نافي دەريەكى يى ب ناف كرى كو دكەفیتە (چيائى مەتىن)ا، ئەف دەريە رۆگەها چىرۆكنفيسى يە، كو رۆژى پىنج جاران سلافا دكەتى.

ئەف (كن چىرۆك)ە ب پەيفىن نازك و پەيفىن هافى يى ب رىز كرىن، وەكى چەوان ئەو پەيف ددەفى خەلكى دا دكىفى.

چىرۆكنفيس دگەلەك وان (كن چىرۆك)ان دا حەز دكەت ھەر شەف بيت، دا دخەونا دا ب گەھیتە ئارمانجىن خۇ، ئەو ئارمانجىن ب رۆژ نەشیت ب ساناهى ب گەھیتى و ھەر حەز دكەت دوى سەقايى رۆمانسى دا بژىت.

ھەر چەندە ئەف (كن چىرۆك) ە ب زمانى پەخشانى يىن نقيسین، ئى ب رەنگەكى گشتى نافەرۆكا وان ددابەش كرى نە ل سەر دوو بابەتان: ئەفیندارى، وەلات پارىزى.

د چىرۆكا (شەفەك و...) شەفەكا چىرۆكنفيسى يە، نەفیت ب دوماھى بەيت، دا ھەر دەزرو خەون و ئەفينا خۇ دا بيت و وەكى ديار ئەفیندارا وى يا دويرە، ئى نەشیت ژبىر بکەت، لەوما د چىرۆكا (خەون ← دوراتى) دا، (حەسید) يى ب وان كەسان دەت يىن چ ژ دونيايى نەزانن، چونكى وى بتنى ب ئەفینى گەرم دبیت، وەكى چەوان د چىرۆكا (تيفلكرن) دا ديار كرى و يى ب ئۆمیدە كو دى ب ئەفينا خۇ شاد بيت، وەكى د چىرۆكا (خەون و ھشيارى) دا بەرچاف كرى. تىدا ئەو يارا خۇ دچنە سەر ستىرەكا بلندو بتنى، دويرى بەرچافىن مروفان، وەكى د چىرۆكا (ھاويش) دا ديار كرى ، مينا جاران دەمى د مانە بتنى، كو ھندە جاران مينا تيشكەوكا خۇ ددەستاندا بى دەنگ دكر و ھندە جاران خۇ فرىدا، ئى دەمى يارا

خۆ د چیرۆکا (شیمیاتی) دا دهیسیک دا دههژاند، خۆ بی دهنگ دکر، نه دگوتی
تۆ بی شیمی و ئەو بریارا خۆ ددهت کو بی شیمه.

چیرۆکنفیس نه ههر بتنی خهونا ب شهف دبینت، بهلکی درۆژی ژی دا ههر
یئ دوان خهونان دا، دهمی دچیته (سیلافی)، شرشرا ئافی و سرۆشت و جوانیی
دبینت و کچکهکا شوخ و جوان د چیرۆکا (دیمه نهکی سوریالی) دا کارتیکرنی ئی
دکته. ئی تۆ بیژی گههشتن ب وان خهونان دکۆمه لگههکی مینا کۆمه لگهه
کورددهواریئ دا یئ ب ساناهی بیت؟!.

د چیرۆکا (تافه ههیفا شهفهکا جوار شه مبی) دا، وی چهندی دیار دکته کا
چ رویدان ژی چی بوو گهلهک کهس ههر ب ئیکجاری ژ دهست ددهن و بتنی
دهزراندا دژین و بهردبنه کۆلانان، وهکی چهوان د چیرۆکا (دیدگهها عاشقهکی
خهوته) دا دیار کری، یان ژ سهر کاری دهیته لادان کو ئەفینداریهکا ژ راست و
درست یا کهسهکی بتنی یا ددی دا و نه یا گهلهک کهسان، وهکی د چیرۆکا
(کوشتنا ژفانین ئەفینهکی) دا. ئی ئەفیندار ههر ئەفینداره، ژار بیت یان ههیی
بیت، ههمی تیدا دکهفته دهزراندا، وهکی چهوان چیرۆکنفیس د چیرۆکا (سنیله)
دا وان هزران ل بهر روناھی له مپی دا دکته، ئی (کارهب) ا سهرانسهری دهیت و
خهوی ژ چافان فه درهفینیت.

بابهتی دووی یئ شاراندی دنافان (کن چیرۆک) دا نیشتیمان پهروهی و
کوردینی یه، ب تایبهت (ئه نفال)، وهکی چهوان د چیرۆکین (په لندار) و
(سه رژیکر) دا داینه خۆیا کرن. ههر وهسان (بیابان) کو سی دیمه نن ژ وان
رۆژین رهش.

دیمه نی ئیککی کوردان بهرف باشۆری عیراقی دبهن و دکوژن، زارۆکهک ژی
قورتال دبیت، کو ددیمه نی دووی دا هنده کۆچهرو مشه ختین عهرهب ئی دبنه
خودان و ناف ئی دنن (صحراوی). ددیمه نی سیی دا چیرۆکنفیس دگهل (صحراوی)
دناخفیت دبیتیت:

ئەگەر تە رەگەزى خۇ ژ دەست دا، بەردەوامىي ب ژيانى بدەو تف كە
مىزوويى.

د چىرۇكا (كەفالهكى بى پەرواز) ژى دا (كوم سوورەك) وەكى چىرۇكنقىسى
ئەو ناف ل سەر سەربازىن دوژمنى دانان، زارۇكەكى كورد دقوتيت چونكى بابى
خۇ نەدىتى يە و پىشتى ئازادىي هيقىهك دىمىنتە دسىنگى دا كو دى بابى وى ژ
وان (ئەنفالين رەش) زفرىتەفە و (گەشبنيا چىرۇكنقىسى ديار دكەت ل سەر
زارى قەهرمانى چىرۇكى).

ھەر وەسان كارو خەباتا پىشمەرگەى ددوو چىرۇكاندا بەرچاڧ دكەفن:
چىرۇكا (بەرخوەدان) دىمەنەكە ژ رۇژا پىشمەرگاتىي دەمى دچوونە گوندان،
لى ل جارەكى هەفالهك ژبىرفە دچىت و دىمىنتە دگوندى دا. (كوم سوور) ب سەر
گوندى دا دگرن و دكەفىتە ددەست دوژمنى دا .

د چىرۇكا (كوپكىن خولپەكى چىايى) دا، مرۇفەكى نەسرۇشتى، شەھىدەكى
نەبەرنىاسە دكەفىتە سەر وى خولپى، دىبىتە خوارنا فرندىن گوشت خور و ژ
وېرى دكەفىتە دئافى دا، دكەفىتە تۇرا ماسىگرەكى، ل گوندەكى دەپتە فەشارتن،
لى چ ل سەر گۇرا وى ناھىتە نقىسىن.

ژ بابەتېن دى يىن وەلات پارىزىي، د چىرۇكا (دادگەھكرنا بى ئەزمانەكى)
دا، دادگەھكرنا مرۇفەكى كورد پەروەرە، چونكى ل دىڧ شۇپا دوژمنى ناچىت و
دەپتە زىندان كرن.

ھەر وەسان د چىرۇكا (شەنگ و لەنگ) دا دىمەنەكە ژ وان كەسىن نە دگەل
رەڧا خۇ، ھەر دەمى ئەو د وەلاتى دا نەمىنن، وەلات دى تەناو ئارام بىت .

د چىرۇكا (قەبە) دا، مرۇفەكى قەبەيە، لى دەمى ھلەكەفىت ژ سىتافكا خۇ
دترسىت و ھەمى كاران دكەت بتنى دا كورسىكا خۇ بپارىزىت و ژ دەست نەدەت
و ھەر بىمىنت (قەبە).

ژ بابەتېن ماىي دئافان (كن چىرۇك) اندا دەردى كەرەستېن بى ھۇشىي و

کارتیکرنا وان یا خراب ل سهر مروقی. چیرۆکنقیس ب (فایروس) سالۆخهت ددهت وهکی چهوان د چیرۆکین (فایرۆس) و (قاچهداغ) دا دیار کرین. دهردی سنیلّی رۆژههلاتی ژى د کن چیرۆکا (گفانده) دا یی دیاره، کا چهوان ههر د هزر و خهوناندا دژیت و ههر دهم هیفی و ئۆمیدین وی دگهل وی بن ئاخ دبن. لهوما چیرۆکنقیس ههر دهم مینا پهیثین خو یی قاری یه و چهز دکهت دویری کۆمهلی خو (واته کۆمهلی رۆژههلاتی) بژیت، وهکی چهوان دکن چیرۆکین (فاریبون) و (فهمان) دا خویا و بهرچاق کرین.

پروفایل

- ل سالا (۱۹۶۷) ل دهقهره گولی یا ژدایک بوویه
 - ل سالا (۱۹۸۷) ئاواره ی ئیرانی بوویه
 - ئەندامی ئیکهتیا نقیسه رین کورد - دهۆکه، ههر وهسان ئەندامی سهندیکا رۆژنامه نقیسن کوردستانی یه و د فی واری دا کار کری یه، ب تایبهت ل گوڤارا نۆبۆن و ههفته ناما گولان.
 - بابهتین جوراوجۆر ژ زمانی فارسی وهرگیارینه سهر زمانی کوردی.
 - ژبه رهه مین چاپ کری:
۱. دهریی تراتی، کو کۆمهله چیرۆکه.

ساقى هرۆرى

من گەلەك بزاڧ كرن كو چىرۆكۆين فى چىرۆكنفيسى ب دەست خو بىخەم، ئى
جەھى داخى يە كو ب دەست من نەكەتن و پىشتى من پەيوەندى ب وى بخو كرى،
دبەرسقى دا گوٹ نەشىت ئىمىل كەت، ژبەر كو وەكى وى گوٹى: (چىرايى و
درايى) نە.

وەكى چىرۆكنفس بخو ديار دكەتن دبىژىت چىرۆكەكا كورت، دنامىلكەكا
بچويك دا يا بەلاڧ بووى، ل ژىر نافتى (دىمەنەك ژ چىرۆكا ژىنا من)، دگەل
پىشگۆتنەكى ژلايى ھىژا (سابىر ئەحمەد) نافتى نەيىنى يى (فەلەكەددىن كاكەيى).
(چىرۆك ل سەر ناكۆكىي و ھەفرىمانىانە، دناڧبەرا دوو نىشان دە، دناڧ خەباتا
سىياسى يا كوردى دە، دسالىن ھەشتىان دەيە).

ھەر دىسان چىرۆكنفيس دبىژىت، كو وى كۆمەلە چىرۆكەك ژى يا ھەي،
پىك ھاتىە ژ چوار چىرۆكان. نافتەرۆكا وان چىرۆكان سىياسى كۆمەلايەتى نە
(مىنا پىريا چىرۆكۆين دەڧەرى).

چىرۆكۆيىن چىرۆكۆنقىسى رەنگىشەدانا ژيانا وى يى رىيالىستى يە و ژ ھەمى لايانقە، نەمازە يىن كۆمەلايەتى و سىياسى و ئەو توندو دژواريا دىتى، ئەو بابەت يىن كرىنە ھىقىنىي چىرۆكۆيىن خۆ وەكى مەنەلۇژو وەكى ھەفپەيىقىن، دگەل كۆمەل دئاخقىت وەكى كەسەكى (دەستە بژىر) و مروڤ دشىت بىژىت كو پترىا چىرۆكۆيىن وى ل دۆر ئىك بابەت دزقپن، ئەو ژى گلى و گازندە و رەخنە گرتن، چ ل دەست ھەلاتى، يان ژى ل كۆمەل و دقىت ب گوھورىت، ل نەشىت و باراپتر جاران سەرتىرا وى ف بەرى دكەقىت و دگەھىتە حالەتى بى ئۆمىدىي و نەشىت ب گەھىتە وى خالا دەست نىشان كرى يا وى كرىە ئارمانج و ھەر ل دىڤ دچوو، چونكى ئەو خال ھەر دوور دكەت و چىرۆكۆنقىس دىبىتە كەسەكى قەدەر و ھافى و ئەو كۆمەل (يوتوبىيى) يى خەون پىڤە دىدىتن نابىنت و خۆ وەكى سەربازەكى بەرزە دوى رىكى دا ددىت، لى ھندى دكرو نەدكر، ھەر چىايەكى مەزن دناقبەرا وى و وى خەلكى (ساويلكە) دا ھەبوو، لى دسەر ھندى را ھەر دوى ھزرى دا بوو كو بەرھىەكى دژى ھەمىان ژ سفرى دەست پى بكەت، لى دىبىتە تەشابتە ددەستى خەلكى دا و ھەر دەم قەھرەمانىن وى شىرو پلنگىن ژ (كاغەزى) د درست كرىنە و ددرەوينن، لى ئەو (كاغەز) دىنە (قەھرەمانىن) روژى و دەست ھەلات دكەقىتە ددەست وان دا، وەكى د چىرۆكۆيىن (ئەوى دژى ھەمىا) و (كۆمەكا پارچا) دا دىار، كو ئەو كەسىن ب چەنس دگەھنە پلەو پايا و ژيان ب كۆمەكا پروژىن خاپاندن و سەردابرنى سالۆخەت ددەت. دوماھىي بۆ دىار دىبىت كو راستى بتنى يا دپەرتۆك و جەناقى مروڤان دا ھەى و سەركەتن بتنى يا (چىقى) يە.

ئەف گلى و گازندە دگەلەك چىرۆكان دا د خۇياو بەرچاقن:

د چىرۆكا (خەونەك بۆ ھەمىا) دا، خەونەكە ھەمى كەسان ددىت، ئەو

خەون راستى نە، ئى دىنە پارىيىن قەلەو د ھندە زكىن پيس دا، ئەو چاڧ برسى و
كولافى ھاتن دەستىن خۇ دانانە سەر ھەمى تىستان، ئەو كەسىن چىرۆكنقىس وان
ب خودانىن گىفكىن مىژوويى ل قەلەم ددەت، چىرۆكنقىس خۇ وەكى كەسەكى
ھافى دناڧ وى كاودانى دا دىبىنىت، لەوما بىرارا گرتنا وى دەرەكەڧىت و دكەڧىتە
ددەست ھۇڧاندا. د چىرۆكا (شەھيانا دوماھىي)دا ھەمى چاڧەرئ سەرھلدانى نە
(كو ب ھىما دەربرىن ژئ كرى)، باپىرئ وى باوهرى ب وى چەندئ نەبوو، ل
بەرامبەر وى ژى باوهرى ب ئاخفتىن باپىرئ خۇ نەبوون . سەرھلدان روى
ددەت، ھزر دكەت دونيا بۇ بەھەشت، ئى تووشى بئ ئۆمىدىان دبىت و دەمى بەرڧ
سنۆران ڧە دچن و شەرئ برا كوژيى دەست پئ دكەت، ب تامى تووشى بئ
ئۆمىدىان دبىت، نەمازە دەمى قەھرەمانئ چىرۆكا (قەھرەمان)دا ديار، كو
پەھلەوانەكە پشكدارىي دسەرھلدانى دا دكەت، رۆلئ وى يئ ديارە و ناڧئ وى
دكەڧىتە سەرزاران، ئى چ پويته پئ ناھىتە دان و ھندەكىن دى جھئ وى دگرن و
ئەو ھەر دبىژىت (كى كر و كئ خار)، مينا وى شوڧىرئ د چىرۆكا (تامىت
نشكاتيى) دا ديار، كو چىرۆكنقىس جارەكى دگەل سوار دبىت، بۇ وى ديار دبىت
كو ئەڧ مرۆڧە يئ ژ كاودانەكى سەخت و پرى رويدان ڧەڧەتياى و تىدا بەحسى
قەھرەمانىيىن خۇ دكەت و ئەو بتنى ئەڧرو شوڧىرە و (قەھرەمانەكى بەرزەيە)
و دگۆت: (ما گا دكەت و گا دخۆت؟!) واتە: ئەو بتنى قوربانىەكە و ھندەكان ئەو
كرنە رىك ژبوو ئارمانجىن خۇ، كو چىرۆكنقىس وان ب دىو سالۆخت ددەت.

دىسان چىرۆكنقىس دسەر وان گلى و گازندارا خەم خۆرەو گەلەك ھزران
دكەت. د چىرۆكا (ھزرىت تىكەل كرى) دا، دەمى خەلك مينا بەلگىن پايىزى
دچوون، مينا بەركىن شەترەنجى دەاتنە لڧىن و دۆرپىچ كرن... گرى و نساخى و
مرن، تىشەكى گەلەكى سرۆشتى يە ددەست دوژمنى دا و بەھايى مرۆڧى ديار
دكەت، ئى ھندە مرۆڧ وەكى دىڧەلانك و نان خۆر ل قەلەم داينە، ل بەرامبەر
ھندەكىن دى خودان ھەلويسىت بووينە، مينا قەھرەمانئ چىرۆكا (ئويشىي)

تری)، کو نفیسه‌ره‌کی و پیره‌ک بوویه، ئی کۆمه‌ل وی چهن‌دی نزانیت و حه‌ز دکهن
ئهو وه‌کی که‌س خو‌ب گوهوریت دا یی تیر بیت و بلا مینا ماران که‌فلی خو
راهی‌لیت، ئی ئهو وی چهن‌دی ناکه‌ت، نه‌چار دبیت باژی‌ری ب جه‌ دهی‌لیت، نه‌گه‌ر
دی تووشی چاره‌ نفیسه‌کی ره‌ش بیت، ئی هنده‌کین دی نه‌شین نه‌که‌ن و دکه‌فنه
دته‌پکا وان دا و وه‌کی کۆمه‌ل پاشقه‌مایي ب ریقه‌ دچن و ژبیر دکهن کو وان ل
رۆژه‌کی ری‌بازه‌کا تایبه‌ت هه‌بوو مینا چیرۆکا (وه‌غهره‌ک د جادا ئه‌فسانه‌یی‌دا)، ئی
دیسان چیرۆکنقیس ل سهر وان که‌سان د چیرۆکا (مرن) دا یی ب ره‌خنه‌یه، کو
ئهو که‌س به‌ره‌فانیی ژ حه‌فک ستوو‌رو ئه‌فسانه‌یی‌ن دره‌و دکهن و وان که‌سان
سالۆخه‌ت دده‌ت مینا وان که‌سین هزران دبیان دا دکهن و ل سهر سهری ب ریقه‌
دچن وه‌کی د چیرۆکا (سهر و بنکرن) دا دیار کری.

د چیرۆکا (پشت دهرگه‌هین ره‌ش) دا زه‌لامه‌ک ب نافی ئازاد به‌رزه‌ دبیت، چ
زیندان نامینن ژنا وی ئی نه‌گه‌ری‌یت، ئی نابینیت، تا شه‌فه‌کی دته‌له‌فریونی دا
دبینیت کو یی گرتی و گونه‌هبار ب تاوانا دزیی و ئه‌ف جوړه‌ دیمه‌نه‌ گه‌له‌ک
دبه‌ربه‌لافن دجیهانا سیی دا، کو ژ نه‌گه‌رین سیاسی گونه‌هباریین تاوانا ب دیف
فه‌ دنن.

د چیرۆکا (دوماهیا تشتا) هه‌فرکه‌مانیه‌که‌ دگه‌ل تشته‌کی ژ خو‌ب هی‌زتر کو
نه‌شیت ژبه‌ر ب ره‌قیت، ئی دسه‌ر هندی را دووف وان ناجیت و ژبه‌ر نادانیت.
د چیرۆکا (وه‌غه‌را داویی) دا چیرۆکنقیس دگه‌ل هه‌فاله‌کی وه‌غهر کری دا
دزیت، کا وی چ ل به‌ر بوو چ هاته‌ سهری ژ ئه‌نجامی جه‌نگه‌کی، یادگارو
بیره‌اتنین وی هه‌می دده‌فته‌ره‌کی دا چوونه‌ دسه‌لکا گلیشی دا .

چیرۆکنقیس ل جه‌ه‌کی دی و ژ نه‌گه‌ری کی‌ماسیان حه‌ز دکه‌ت هه‌ر که‌سه‌ک
خۆ ل سهر وان کی‌ماسیان و کارین خراب خو‌ سزا بده‌ت وه‌کی قومانداری
(تایتانی‌ک) د چیرۆکا (تایتانی‌ک) دا، کو دفی چیرۆکی دا هه‌فرکه‌مانیه‌که‌ دناقبه‌را
دوو دسه‌ت هه‌لاتان دا، یا هه‌ست ب به‌رپر‌سیاریه‌تی دکه‌ت ویا هه‌ست پی

ديسان چيروكنفيس بيريپ زاروكينيا خو دكهت كو جارەكئ (تەپكەك) ل بهر چووچكا فەدابوو ب ئنيەتا يارى پئ كرنئ يان گوشت خوارنئ، ئى ژ دل نازكيا خو بەرددەت و دبیتە پئ ترانكئ بچووگا...

ب فئ چەندئ مروفاتيا چيروكنفيسى ديار دبیت دەمئ دقيت خو گياندار ژى ژ باغچ گيانداران بيئە نازاد كرن. هەمان ئەو مروفاتى د چيروكا (خەونەكا كەسئ نەديتى) دا يا ديارو خويايە.

چيروكنفيس ل ھندە جاران ھەلويستئ فئ تەخا (دەستە بژئ) ب مەترسى دار دبينيەت وەكى د چيروكا (دوو بارە بەرزەبوون) دا، لەوما دكەفیتە ددوريانەكا بەرزە دا ، يان ئەشكەنجەو ليئدان، يان رەفين بو ژ دەرڤەى وەلاتى و (ئەو بەھەشتا بو خو دروست كرى)، بو ديار دبیت كو ئەف جۆرە مروفە ھەر ل تاريئ دكەنە غار... لەوما دسەفەكئ دا د چيروكا (دەليڤە) دا وەسان بو ھەلدكەفیت كو ب مینتە بتنئ و شەرەنيخەكئ دگەل خو بکەت و دقيت ھەمى ھزرو بيريپ خو ئيک لا بکەت و ھەر يئ ل وئ دوريانئ يئ راوستيائ نەشيت و بريارا خو بدەت، وەكى چەوان ل ترافيكلايتەكئ مايە ل ھيڤيا رەنگئ كەسك.

ديسان چيروكنفيس د گەلەك چيروكان دا رەخنئ ل كۆمەئ ژى دگريت كو ھەر بتنئ سەرڤە سەرڤە دنيرن و نا نيرنە كاكلكا مروفئ، ئەف چەندە يئ بوويە ئەگەر كو گەلەك جاران ئەڤينيا وى يا تيکچووى، چونكى نە نيرينئ وەكى كەس و وەكى مروف، بەلكى يين نيرينئ وەكى تەخەكا ژ خو كيئمتر و جياوازيما جينايەتى يا بەرچاڤ كرى و ئەڤينيا وى يا تيكدائ، وەكى د چيروكا (بەرپەرەك ژ دەفتەرا داشكەستنا) دا، يان د چيروكا (ژفان) دا، كو فەھرەمانئ چيروكئ يئ ب لەزە ب گەھيتە ژفانئ يارا خو دا بريارا دوماھيئ بدن و ب گەھنە ئيک، ئى ديسان سەرتيرا وى ف بەرى دكەفیت و (ھەلات) يا ھاتية خواستن و چيروكنفيس دكەفیتە دحالەتەكئ دەروونى دا و بتنئ ھزران دكەت، ئەڤينيا خو د چيروكا

(سترانبيژ) مينا وئ سترانئ سالؤخهت ددهت كو بيرهاتن دگهل ماین، ئ ئه و ستران مينا جاران و مينا ئهفینیا وی یا سار بووی. چیرؤکنقیس هنده جاران دوان هزراندا دچيته دگهل ژنکهکئ د چیرؤکا (بتنئ دگهل ژنکهکا ب ساناهی) دا و خوؤ ژئ ددهته پاش چونکی تا دبینت ههمی تشت وهننن، ئ ههستین وی دلقنهفه و ب ههمی هیژو شیان بزافئ دکهت دا ب گههیتئ و ههر ب هیقی و ئؤمید دکهفیت فه.

د چیرؤکا (ئهزو توؤ) دا، شهرهنیخهکئ دنافبهرا دوو ئهفینداران دا، جار نیژیکی ئیک دبن و جار دوور دکهفن، تا دگههیته دوماهییکا تهرائیدی. ههر دیسان د چیرؤکا (شهرمین) دا، (شهرمین) دهرگههی فه دکهت، پیره میړهک کاغزهکئ ددهته فئ، ههستا ئهفیندارهکئ یا تیدا دهربری، ئ ئه و دقورمچینت و ب گومان دکهفیت کا دیسان مالا خالی وئ یه یان نه؟ وهسان بو دیار دبیت کو ئهون و دبیزیت نهز شوی ناکه م.

د چیرؤکا (خهونهکا کهسئ نه دیتی) دا دهربرینه ژ گوهنیلیئ و ئه و رویدانا کوشتنهکئ دبینت، نزانیت کا خهونه یان راستی یه مرؤف فان کاران ئه نجام ددهن و ههستا مرؤفهکی تیدا یا دهربری و دکهفیته دشهره نیخهکا دهروونی دا. مرؤف دشیت دگهلکهک چیرؤکان دا پارچهک ژ ژيانا چیرؤکنقیسی، چ راسته و خو یان نه راسته و خو دیار کهت کو وی بخو دهربرین ژئ کری.

د چیرؤکا (دهستپیکرن) دا بابئ وی دمريت و ملئ وی دکهفیته بهر شؤلین گران و ئاریشه بو دمینن و کهس چ هاریکاریا بو ناکهت، نه مازه کهس و کارین نیژیک و ههر بتنئ شیرهتان ئ دکهن، لاوازی و بی هیژیا چیرؤکنقیسی تیدا یا دیاره وهکی کهسهکئ هیئش بچووک و ب بارئ گرانئ ژيانئ ژيانئ دهست پی دکهت و ئه و بار دکهفیته دستو دا، دسه ر هندئ را خه لکی دقین ئه و بتنئ فیړی سویاریئ و مهلهفانیا ببیت ، هه مان بارگرانیا وی د چیرؤکا (بو شاتیا نیفا شهقئ) دا یا دیاره، دهمئ خویشکا وی ب ستو وی فه دهیته راسپاردن و ئه و ب رؤلئ

د چیرۆکا (دەرگهه) دا ئاریشه‌کا دی یا چیرۆکنقیسی یه، بۆ خو ل ژووره‌کا
ب کرئ دگه‌رییت کو سه‌ری عه‌یالی خو ب دانیته بن و ژیانان نه‌خووش ب فه‌لسه‌فا
به‌هه‌شتی و جه‌هنمه‌ی فه‌ گریدده‌ت، کا چه‌وان مرؤفی ژار چ ب ده‌ست ناکه‌فیت،
فیچار ل شوینا خو ب کوژیت به‌هه‌شته‌کا خووش بۆ خو وینه‌ دکه‌ت، هه‌ر چه‌ند
ل دیف نه‌و په‌رتۆکا وی دیتی (هه‌زار ناچه‌ به‌هه‌شتی). یا سه‌یر ل فییره‌ نه‌ف
چه‌نده‌ کیسه‌کا کو‌مه‌لایه‌تی یه، نه‌ کیشا وی بتنی یه وه‌کی که‌س، چونکی هی‌ش
وی سه‌ری خو نه‌دابوو بن سیفانده‌کی،

ئیکی دەرگه‌هی وی قوتاو ل ژووره‌کا کریی دگه‌ریا!!! واته‌ خه‌لک ب ره‌نگه‌کی
گشتی دکه‌فنه‌ ده‌ست که‌یسچیا وه‌کی د چیرۆکا (سه‌رکه‌فتن) دا خو‌یاو نه‌شکه‌را
کری، هه‌ر دیسان د چیرۆکا (بوشتایا نیفا شه‌فی) دا لایه‌نه‌کی دی یه‌و د چیرۆکا
(بنی) دا ده‌لیقه‌ بۆ چیرۆکنقیسی هه‌لکه‌فیت کو ل نک بۆیاغچه‌کی راوستیت و
نه‌و دیمه‌ن وی بۆ بیست سالان فه‌دگه‌رینته‌ به‌ری، ده‌می بابی وی مری و نه‌و
هی‌ش خویندکار ل پۆلا سیی سه‌ره‌تایی و بوویه‌ بۆیاغچی و ماله‌ک دمینته‌ ل
هی‌قیی، چیرۆکنقیس وینئ خو دوی زارۆکی دا دبینیت، چونکی چ پرسیارا ژئ
دکر، هه‌ر نه‌و به‌رسف بوون یین وی به‌ری بیست سالان ددان.

چیرۆکنقیسی فه‌لسه‌فا ژین و مرن ژئ دکورتیله‌ چیرۆکا (دوماهی) دا یا دیار
کری، هه‌ر دیسان ل هنده‌ جارن مفا یین ژ ده‌قین دی وه‌رگرتین ژ بوو دارشتنا
هنده‌ چیرۆکان، وه‌کی فلمان یان په‌رتۆکا پیروژ، وه‌کی چیرۆکین (ده‌نگی دوماهی)
و (ته‌له‌ک بۆ رویساتی).

لایه‌نی گه‌شبینی دچه‌ندین چیرۆکین چیرۆکنقیسی دا دبهرچافن، وه‌کی د
چیرۆکا (ده‌ق) دا، کو دخه‌ونی دا دبینت ده‌قه‌کی شوره‌شگی‌ری یئ نقیسی و ده‌می
ژ خه‌و ه‌شیار دبیت تاما وی خه‌ونی یا ده‌قی دا. یان ژئ د چیرۆکا (قه‌فتا
برنوی ل ده‌شته‌کا تزی برین) دا، کو چیرۆکنقیس دسه‌ر لاوازا خو را دشیت

میزوویهکا نۆی بۆ خۇ چى كەت. يان د چىرۇكا (چيا) دا، كول دوماھىيى خۇ
 بلند و ب ھىز دىبىنت. ديسان د چىرۇكا (ژانىت ھۆزانەكا ھار) دا، ل دوماھىيا
 چىرۇكى چىرۇكنقىسى پىشتى پىشانگەھ دىتى، كەفالىن وى كرنە بنواشىن
 دەقەكى و زانى كو وى تشتەك ژ بۆ مروقاتىيى يى نقىسى.

پروفایل

● سەبىح مەمەد ھەسەن: ژدايك بووى سالا ۱۹۶۱ سەرسنك -

دھۆك

● دەرچوويى كولىژا پەرودەيى - مۇسل - پىشكا زمانى عەرەبى

● د چەندىن رۇژنامە و گۇفاران دا كار كرى يە، وەكى (رۇژنامىن

سەرھەلدان - بەھدىنان ، گۇفارىن سەرھەلدان، پەيىف)

● ئەندامى ئىكەتيا نقىسەرىن كورد - دھۆكە

● ژ بەرھەمىن چاپ كرى يىن نقىسەرى:

۱) ژانىن ھۆزانەكا ھار - كۆمەلە چىرۇك

۲) ئەوى دژى ھەميا - كۆمەلە چىرۇك

۳) چەند رىيەك بۆ دەقى - چەند بابەت و فەكۇلىن ل سەر

چىرۇكى

۴) باوهرى - وەرگىران

۵) زىدەبارى وەرگىرانا گەلەك بابەتان بۆ سەر زمانى كوردى.

سەدىق حامد

دەمى مەرۇف چىرۆكىن فى چىرۆكنقىسى دخوينت، ل گەلەك جەھان مەرۇف
ھەست دكەت يى ژيانا وى دخوينت وەكى قەھرەمانى چەند چىرۆكان، چ وەكى
بوويە مامۇستا ل گوندان و چ وەكى بوويە سەرباز و ئەو تەعل و نەخۇشىين
تيدا ديتين و چ ژى وەكى كەسەك دناف فى كۆمەلى دا . لى ب چاقين تيرو دژوار
دنيريت وەكى رەخنەگرەك و برسى ب سەھم دناف كۆمەلى دا دبينت.

(سەى) رۆلەكى سەرەكى دناف چەند چىرۆكىن چىرۆكنقىسى دا يى ھەى،
وەكى قەھرەمانى ھەرە سەرەكى يى چىرۆكى، نەمازە د چىرۆكا (زەنگ و بەنگ
بۆ مەزنان) دا و چىرۆكا (خواندنگەھا برسى كرى) دا. تيدا دونيا زقستانەو
بەفرو سەرمایە، چىرۆكنقىس مامۇستايە ل گوندان و كولب يا ب سەر پەز
كىشادا يا ھاتى. ژ وى برسى دنەچارن خۇ قەيدو زنجير كەن و چارەنقىسى خۇ
بيخنە بەر كىراو وژدانا مەرۇفان (يان ھندە مەرۇفان) دا و د رھا خۇ ببۇرن دا
دتىر بن... ئەفەيە تەرازيا زكى. دەمى يى تىر بيت دى پرسيارا ئازادىي كەتن و
دەمى يى برسى بت دى بيتە بەنى. دوماھىي دبیتە بەھارو ئەو پەز كىقى
چارەكادى دبەزەنە كەفرو پەسارا، دا نانى دگەل سەربەستىي بخون.

د چىرۆكا (زەنگ و بەنگ بۆ مەزنان) دا ديسان نقىسەرى رەخنە يا گرتى،
نەكامىي ل وان كەسان دكەت يىن دەست ھەلات دكەفیتە ددەست وان دا، ھای ژ
كەسى نينن ژبلى خۇ بەرژەوندىين خۇ وان ب بازارگان سالۆخت ددەت، نە ھای
ژ مللەتى ھەنەو نە داديا كۆمەلايەتى يا بەربەلاقەو كەس ب رۆلى خۇ نارابن. چ
وەكى ياسا چ وەكى كەس. ئەف رەخنەيە دريكا (زەنگ و بەنگ) دا يا داريتى، كو
ئەو بخۇ چىرۆكەكا فلکلورى يە بۇ زارۆكان. چىرۆكنقىسى بزن و ھەردوو تيشكىن
وى ب وان ھەردوو نافان يىن كرىنە فەھرەمانين چىرۆكى كو ب رۆلى مللەتى

رادبن و دبى دەست ھەلاتن. لەوما بریارا كیڤیاتیا خو ددەن و دناڤ چیاو شكەفتاڤە دژین و چەندین رویدانان دبینن. وەكى ھەڤبەندیین سا (كو ب روئی دیشەلانك رادبن) دگەل گورگان (كو ب روئی دەست ھەلات رادبن)، كا چەوان بەرخكین بى دەست ھەلات دڤۆن و چەوان (مللەت) دبیتە قوربانى بازارگان و بەرژوھەندیین وان. بزن ددەردەكى نەخۆش دا دژیت. خو چیا ژى خویكا خو ژى دستینت دەمى (مویى وى ژىڤە دكەن) و دگەھیتە دەردى خازخازۆكیى و كومباختر ژى.

چیرۆكا (برس و گوھورین) چیرۆكئفیس تیدا مامۆستا یەو بى بەختەو ھەرە كو كو دى چیتە گوندەكى توخیبى وەك مامۆستاو دى دویر كەڤیت ژ گرتنى و راھیلانى و راپۆرتان ل باژیری. لى ل ویری تووشى سا دبیت، نەویریت ژبەر وان ب بزڤیت ئەگەر ئیكى خەلكى گوندى دگەل نەبیت. جارەكى دگەل موختارى ل پەرى گوندى بوون، دیسان سە ھاتنى. لى دەمى (گورزو) سەبى موختارى ھاتى ھەمى سە بى دەنگ بوون، ھەمى ژى دترسیان. ئیدی ئەو دەلیڤە بو بو مامۆستای كو خو ل (گورزو) بکەتە خودان، گوشت ددایى و ھى كرە خو. دوماھى نان بتنى ژى ددایى، ھەر ب وى مروڤى (بیانى) بى رازى بوو كو زكى وى تیر دكەت. مامۆستا دگەل دناخڤیت دبیزیتى: ئەوى تو ب ئیكى بیانى رازى بى ڤەرە تو بچیه ئەوروپا، دى زوى رەوشت و تیتالین وان گرى. ئەڤ چەندە بو ئەگەرى ھندى ئیکەتیا سان سست و لاواز ببیت و ب ناڤ ئیک كەتن و ھەمى ژى ژبوو پارى نانى و زكى برسى.

چیرۆكا (برس و نەچارى) قەھرەمانى چیرۆكى كەڤنە مامۆستا یەكە، ھەشت عەيال یین ھەین و ددەردى ژارى دا دنالیت. تا دوھى زارۆك پەروەردە دكرن و ئەڤرو ب شەرم ڤە بى خازخازۆكیى دكەتن ب ناڤى (خپرو زەكات و دەین و...)، ھەڤانە (٤٦٠) دیناران وەردگريت، كو تیرا ھەشت روژان ناكەت و دڤیت (٢٠٠) دیناران قەر كەت دا زارۆكەكى خو بى بېتە نەخۆشخانى.

چيروكا (زهلامى پاشه روژى) ديسان دهردى ژاروى يه، دهيكازاروكهكى دینارها دریای یا دایى و زاروك چوو دوکانى، دوکاندارى ژى وهرنهگرت و ل سهر وى دینارى زاروكان ترانه پى کرن و ب شهر چوون. لى زاروك دینارى ب سینگى خوڤه دشدينت و دپاريزيت، چونكى بهريکا وی یا دریایه و چيروکنفیس دترسیت زك ل سهر دهرافى بيته دراندن، وهكى چهوان هاتينه دراندن ژى.

چيروكا (فيبرگهها ئهفرو) تيدا چيروکنفیس روژهکا خو تهرخان دکهت کو ل ئهفرو خو بهردهته ناف بازارى و بيرهاتنان نوى كهتهفه، پشتى دهمهكى دريژ ژى هاتيه فهقهتانندن. ل ويژى دببنت ههمى تشت سهرقه سهرقه يين هاتينه گوهارتن. رهخنى و نهکامى و گازندان دکهتن دهمى دببنت هنده مروڤان ب ريکين نهرهوا پاره يين ب دهست خو ئيخستين. تهلهفونكه بو ژ ههقالهكى كهفن ژ وهلاتى كهنهدا دهيت. ههقالى وی خودانى خو خواندنگهههکا تايبهته ب پهروهرده کرنا (سان). ئهو دببىژيتى ئهفه (۲۰) ساله تو چووى و سهيپن مه زيرهکترن، وهره بنيره چهوان تارى دکهفیهته ئهردى، تا سپيدى جادهو کولان يين وانن. دهمى باژير کهر دببیت دهنكى وانهو بهس! يى دى دببىژيتى فهره تو فان سان پهروهردهکهى. دهمى تهلهفونا خو ددهته فى (۰۰۲۵۱۵۲۱۷۳۲۰) يه، واته بيست و (ئيسرى ههر بيسته) و چ جياوازيى نايخته دناقبهرا ههردوووان دا.

ژيانا چيروکنفیسی دچهند چيروکانندان وهک سهرباز ژى دناق لهشکهرى دا دديارن و ههر كهسى ل سهر وی دهمى ژياى دزانيت لهشکهرى چيهو نهمازه (جهنگا عيراق – ئيران) بوو.

د چيروكا (ئازو) دا مروڤهكى كورده، خواندنا خو ب دوماهى دهينت و تووشى سهربازيا بى دوماهيك دببیت. تيدا رهزيل دببیت و دچيته بهر دهواران و نافى وی ژ (ئازاد) دببیته (ئازو)، پاش (ئازويى بهر دهوارا)، پاشى (ئازويى دهوارا)، پاش ئازو ب (دهوار) ب ناف کرن. ئازاد گهلهك عیجز دبوو، دگوت: ئهز نافى ههوه درست دببىژم، هوين بو نافى من درست نابيژن؟ لى بو پى ترانك و دوماهیی

بهريّ خو دا چيا وهكى كهسهكى نازاد (ل ديف نافيّ خو وهكى هيما) و گوت:

سهرشوري بهسه، نهز هينگي دزفرم يان دهوار د من ب گهن، يان نازاد دي
ههر نافيّ من بيت.

دروژانين سهربازيي دا ديسان د چيروكا (سوياري سهرى خو) دا نهو دوو
ههيفن مالا خو نهديتي يه و يى ل ژير بومبا باران كرنا توپاو موشهكان، دوو
دل دبیت. ب رهفیت يان نه؟ ب رهفیت زهحهتا وى ههمى ب نافيّ دا چوو
حوكمهت دي خيزانا وى گريت و نهشكهنجه دعت. نه رهفیت رحا وى ههر روژ يا
ل بهر مهترسيي. وهسان چي دبیت (انتداب)* بو دهركهفیت. ب لهز دقيت بيته
باژيريّ خو (دهوكي). دگههيته (بهغدا) و ل شهمندهفرهكي سويار دبیت ب
ئيهتا باژيريّ (ميسل)، لي تا خو دبیت ب شاشي يي سويار بووي و سهرى وى ل
باژيريّ (بهسره) يي دهركهتیهفه.

چيروكا (دهرچووويت عهسكهرخاني): دهم پاييزه و پشتي نهنفالانه، نهشيّت
ب رهفیت زي، دهيته فهگوهاستن بو چيايهكي (دوكان)، پاشمايين كافله گوندان و
جلكين زاروكان و... دبیت، دهمي زهنگلا سهربازيي ليددان ب سيلا ناني مالهكي
ليددان، ل وييري سه دديتن چهوان ژبوو پاريي ناني دمري بوون. (قوپوي) لنگي
خو ژير كربوو. (قوتوي) كوريا خو ژير كربوو. نافيّ خو ژير كربوون، هنده
نافين نوي دانابوونه سهر (وهك هيمايي تهعريبي). لي پشتي سهرهلداني سه
خورت بوونهفه دناف گوندين خو يين نافادا.

چيروكين رهخنا كوومهلايهتي زي جهي خو يي دناف دوو چيروكين نقيسهري
دا گرتين:

چيروكا (گونهه نان خيانهت) ماموستايهكا زنه، ل روژهكا نهزمونان دوو دل

* انتداب: خزمهتا مهدهني يه پيش سهربازيي فه.

دبیت کا بہر سقا نیشا کورئ شہیدہ کی بدعت یان نہ؟ چونکی دزانیت ئہو زارؤک یئ مژویلہ ب فرؤتتا جگاران فہ و مالہک یا دستو دا دقئیت ب خودان کہت. ئ دوماہیئ دگہہیتہ وئ بریاریئ کو خیانہتئ دکاریئ خودا نہکہت و نیشا نہدہت. ئ ل لایہکی دی ہەر ئہو مامؤستا یا ریقہبہرئ خواندنگہہئ دبیت کو یئ بہر سقا نیشا کورئ (فلانہ کہسی) ددہت کو ریقہبہر پی ہاتیہ راسپاردن. لہوما مامؤستا زی دمینتہ شہپرزهو دوو دل دبیت بہرامبہر فان ہہردوو رہفتاران.

چیرؤکا (ہنگقین) زی تئدا چیرؤکنقیسی پی خوش نینہ زہغہلی د ہنگقینی دا بیٹہ کرن. قہرہج (قہرہ شانا) بکرن و د شہکریئ ہلدہن و ب ناقئ ہنگقینی ئہرزان بفرؤشن.

پروفایل

- ل سالا (۱۹۵۱) ئ ل گوندئ نزارکی - دھؤک ژدایک بوویہ.
- سالا (۱۹۷۲) ئ پھیمانگہہا ماموستایان ب دوماہی ئینایہ.
- سالا (۱۹۷۳) ئ بوویہ ئہندامئ ئیکہتیا نقیئسہرین کورد - دھؤک.

• ژبہرہہمئین چاپ کری:

- (۱) خواندنگہہا برسیکرنئ - کؤمہلہ چیرؤک
- (۲) زہنگ و بہنگ بؤ مہزنان - چیرؤک بؤ مہزنان
- (۳) دوو دیوانہ شعر
- (۴) دھؤک د سہربؤرا من دا
- (۵) کمیئتی بؤز - کورتہ رؤمان

شہعبان مزیری

فی نفیسہری د چیرۆکین خۆدا پتر گرنگی یا دایه هه فیه یقینین راسته وخۆ، تیدا چه ندين سه ربۆرو سه رهاتيين دناف کۆمه ل دا دبه لاف يين بهر چاف کرین و ژ چه ندين لایه نان فه، نه مازه لایه نئ کۆمه لایه تی، و گه له ک جار ان یی ب روئی شیره تکار ژى رابووی، ب وئ هزرى کو کۆمه ل پيشقه بجیت.

چیرۆکا (ئه فئ رویدانئ بخوینه)، تیدا فه رمانبه ره کئ ب ژن کچکه کئ ب زک دئ یخیت و دئه نجام دا کچک خۆ دکوژیت چونکی ئه و دزانیت ئه گهر خۆ نه کوژیت، مروڤین وئ دئ وئ کوژن، مینا قه هره مانئ چیرۆکا (من کوشت)، دهمی ل سه ر نامیسئ کوشتنئ دکه تن و دکه فیه ته دحاله ته کئ دهر وونى یئ نه خۆش دا و دهیته گرتن ئه ف جوړه رویدانه دبنه مانسیتین روژنامان. و ههر ل سه ر وان رهنگه بابته یین کۆمه لایه تی د چیرۆکا (ئهو یی خۆ کوشتی) دا، ئه و کاودانن کو ژ ئه گهرین ئه فینیی و بهردانئ و بئ کاریی و... پهیدا دبن و دگه هیه ته وئ چه ندئ کو تومبیلئ ب هیز ب هاژۆت و تومبیل وهر گه ریپت و بمریت. د چیرۆکا (ته.. نه گۆت) ژى دا، دوو ئه فیندارن، دگه هنه ئیک و هه ستا پیک دگوهورن، ئی د چیرۆکا (ئهو چیرۆکا دوماهیكا وئ نه دیار) دا، چیرۆک ب رهنگه کئ دى تر دچیت، تیدا (ریکیش) چه ز ژ (چیمه نئ) دکه ت و هه لویستئ وئ بهرامبه رى خۆ نزانیت، ئی خه لك جار هکئ دگه ل ئیک دبیین و گه ف ژ لایئ برایی کچکئ (سه گفانی) و کهس و کارین کچکئ ئی دهینه کرن، دئه نجام دا دچنه باژیران و تووشی ئاریشین باژیران دبن، وهکی نه بوونا خانى و... ل دوماهیئ نامه ک ژ کچکئ دگه هیه تی کو بیهن بخوازن. ئی دهیبا بئین کورکی رازی نابن، ب بهانا وئ چه ندئ کو ناده نئ. ئی (ریکیش) هه ر یی ب هیفی و ئومیده مینا قه هره مانئ چیرۆکا (خه ون)، دهمی (سه ربه ست) ژ دارا دهیته فه و ل بهر سوپا

دارا دخه و دچیت، دکهفیته دخهونان دا: ریکهکا چیاپی یا ل بهر، یارا وی (گولچن)ی دفت خۆ ژۆ ب دته پاش، ددهلیفهکۆ را هشیار دبیت و جارهکادی ناگری خوش دکهتهفهو ئومیدین وی ژ ی گهش دبنهفه.

ژ بابتهین دی کو چیرۆکنقیسی پویته پی دای کاره. د چیرۆکا (چیچک) دا، ئهنجامی گهریانا چیچکهکۆ یه کو داددهته سهر هژیرهکۆ، هژیرهکا زهر دبیت و دخۆت، کو مافی رهنجا وی یه. مینا ئهنجامی رهنجا گافانی یه، د چیرۆکا (گافان) دا، کو چیلا ب خودان دکهت و بهرددهته دهحلا و دهحلا ژ ی دکهته چه م و ئافی. چونکی بی کاری دی بهری مروقی دته دزی یان، وهکی (سهربهستی) قهرهمانی چیرۆکا (دی چ ل من کهن) دا دیار بووی و دی کهفیته دزیندانان دا. یان ژ ی ل دهمی دزیی دکهتن دی هیته کوشتن، وهکی قهرهمانی چیرۆکا (دزیکهر).

نقیسه د چیرۆکین خۆدا وهکی کهسهکۆ سوشیالست خواز ژ ی ی دیاره، نهمازه دهمی کهیسچیان د چیرۆکا (زیرهفان) دا بهرچاف دکهت، دهمی لاهکی بی کار ههر ل کاری دگهرییت، دوماهی دبیته زیرهفان ل نک قونتهرچیهکۆ، شهفهکۆ زیرهفان دچیته مال و چیمهنتویا قونتهرچی دهیته دزین و ل سهررا دهیته گرتن. یان د چیرۆکا (کری داری) دا، دهمی خودانی ملکی کهیسی ل کریداران دکهن و د چیرۆکا (بهریهرهک ژ دیرۆکا گوندی من) دا، کا چهوان دهمی ئیک ی پیگیر نهبیت ب بریارین ئاغای ل گوندان بیده رین وان دهاتنه سووتن و....

دیسان ژ ی د چیرۆکا (خۆزیکیت ئهقرو) دا، کا چهوان تا دوهی بازاری دوکانداران ب دی وان بوو، ئی ئهقرو بها پی ل سهر تستان هاتی یه دانان و کهس نهشیت گرانتر ب فروشیت و کهیسی خۆ ل خه لکی بکهت، فیچار خۆزیکیت دوهی رادهیلیت، ئی چیرۆکنقیسی یی دگهل خه لکی و دبیزیت خۆزیکیت ئهقرو، چونکی د چیرۆکا (شۆرهسهکا نوی) دا وی دفت ژارو دهوله مهنه مینا هه ف بژین

و (سەر بەست) ئى بى كار ب كار ب كەفیت.

كارتیكرنا شەرى، نەمازە شەرى عىراق – ئىران ژى هېقىنى چەند چىرۆكانە:
چىرۆكا (عەلو)، كو قەهرەمانى چىرۆكى ب نافی (عەلو) يە، ل بەرۆكىن
شەرى ھندە جاران بىرھاتنىن خو يىن زۆزانا و ھافىنگەھان و دمەيخانافە
دكەتن، ئى ل ل ھندە جاران ژى بىرىن رۆژىن بوورى و شەرى و ئەو رویدانىن
چى بووین، ژ كوشتنى و خوینى و... دكەتن، ل دوماهیى نەچار دبن، ھىرشا
دبەن و ھەكى چىرۆكنقىس دبىژىت (ئالایى وەلاتى خو دچوكلىنن). ئى د چىرۆكا
(مە.. وەغەرە) دا رویدانەكا دى تر دوى جەنگى دا چى دبىت، ئەو چەندە
بەرۆكىن شەرى دئارامن، قەهرەمانى چىرۆكى ل بەرە مۆلەتى وەرگىت
و سوباهى بچىتە مال، ئى ب شەف شەرى ب سەردا دەيت و قوربانى دكەفن و...
ئىك ژ بىرىنداران نامەكى بو مال دەنیرىت، كو بو بەرەفانىى و ئاخا وەلاتى بى
شەھىد كەتى.

ھەر ژ كارتىكرنىن قى شەرى، دەمى ھندە دەقەر دبوونە جەھى جەنگى و
خەلكى وان دەربەدەر دبوون و دەھاتنە باژىران و دمانە بى خودان، مینا
قەهرەمانى چىرۆكا (ئەوى بى خودان)، كو ل نەخۆشخانى دمىت و ل سەر
گۆرى وى دنقىسن: (بى خودان).

ھىشتا ژ كارىن چىرۆكنقىسى پى نەخۆش دناف جفاكى دا و ھەكى ئارىشە
دبىنت، ئەو رۆتىنە یا د چىرۆكا (سوباهى وەرە) ل فەرمانگەھا ھەى، كو
فەرمانبەر كارى خەلكى ب رىقە نابەن و ھەر رۆژ دبىژنى سوباهى وەرەو ئەو
خو ب كارىن نەھىژافە مژویل دكەن. یان د چىرۆكا (تۆ كافر بووى) دا، دەمى
دەيبابان نەدھیلان عەيال و نەمازە كچ، ب بەھانا گونەھى بچنە خواندنگەھان، ئى
مژگىنى دەيتە راگەھاندن كو یاسایا خواندنگەھا ب خورتى دەرکەت. ھەر ديسان
د چىرۆكا (قەرەج) ژى دا، دەردىن كچەكا قەرەچە، كو ئەو رەوشت و تىتالىن ب
دەست خو كرتىن و كارتىكرنىن وى يىن خراب ل سەر ژيانا وان و ل سەر

کۆمەلگەھى ب رەنگەكى گشتى و ئەو ئارېشېن دكەفنه تېدا.

ھندە جاران و دھندە چىرۆكان دا چەند رویدانان كارتېكرن يا ل دەرۋونى قەھرەمانىن چىرۆكىن فى نقيسەرى كرىن، وەكى د چىرۆكا (شەھىدى خەم و كوليت بى دەنگى يا خۆ) دا ديار كرى، دەمى رویدانەكا تومبىلى چى بووى و ژن و كورەكىن قەھرەمانى چىرۆكى تېدا ژناف چووین و وى چەندى كارتېكرن لى كرى. يان د چىرۆكا (ژمارا تىلەفونى) دا، دەمى ئىكى گۆتى يە قەھرەمانى چىرۆكى كو تەلەفونەكا بو ھاتى و ئەو چەند كارتېكرن ل وى دكەت و شەرەنىخەكى دسەرى دا پەيدا دكەت، كا كى يە تەلەفون كرى؟ ئەو دەمىنتە ل سەر وان ھزران تا رۆزا پاشتر سەعت (۹ى سېدى، دەمى دگەھىتە وى كابرى و بو ديار دبىت كو نامەك يا ژ نك براى وى ھىناى و ھەمى تشت يىن تېدا ديار كرىن كا ل كوبرى يە.

چىرۆكنقىس د چىرۆكا (ژنوى تە زانى) ب رۆلى چاكساز ژى رادبىت، دەمى كارتېكرن قەخوارنا (مەى) ل سەر جفاكى ديار دكەتن، كا چەوان قەھرەمانى چىرۆكى سەرخوش دەھىتە مال و تشتان دىكىنىت و ژنا خۆ بەرددەت و ب سەرخوشى ژ مال دەرەكەفىت و تووشى رویدانەكا تومبىلى دبىت و ژنوى پەشىمان دبىت. يان د چىرۆكا (تۆ ژى يا ھەقى) دا، دەمى بزەنەك ھەر رۆژ كارىن خرابتر دكەت، تا دوماھىي قوچا ل بىرى ژى ددەت و بىرى وى حەق دكەت كو ل سەرى وى چ لى نەكرى. د چىرۆكا (نىفشك) ژى دا، لەزكرنە ل كارى، دەمى مروّف كارى ب لەز و ب بىخىرەتى دكەت و بى ئەنجام، دى مينا وى ژنكى لى ھىت، يا ل تارىي مەشك كىاي و خۆ ل زەلاليا رۆژى نەكرتى و دى مېنتە بى بەرھەم. (زەلاليا رۆژى ژى دەربرېنە ژ ھىقى و گەشاتى).

ژ چىرۆكىن ب ژيانى ژى قە گرېداى، چىرۆكا (تويتن)ە، دەمى قەھرەمانى چىرۆكى ھەر سال تويتنى دچىنت، دا ل پايىزان بېتە كاروانى، لى ل ئەف سالە دكەفىتە ددەست پۆلىسان داو دەھىتە گرتن.

ژ چيروكښ بيهنا كاودانې نالهبارې وهلاتې ژې دهيت، چيروكا (جوټيار)ه،
 تيدا جوټيار دچيته داران، دواستييت و دچيت دا ئافې ژ كوينكى فهخوت، لې
 دببنت كورهمارهكى يې خو تې ئالاندى، نهچار دببنت دچيت بو خو ل كانيهكا
 ئافې ب گهرييت، لې چيروكښيس پرسيار دكته: كيش كانيكه؟ (كورهمار ژې
 هيما دوژمنى يه). و نهگه ترسهك دقې چيروكي دا ههبيت، د چيروكا (ناترسم)
 دا، كارتيكونا دهنكي (گولبهاري)ئ يه ل سهر كهوي، كو ئيدى ناترسييت، مادهم
 دهنكي وئ ل فان دول و نهالا دهنك فهدهت.

پروفایل

- ل سالا (۱۹۵۷) ئ ژدايك بوويه.
- دهرچوويي كوليژا ياسا و راميارى يه.
- نهو باوهرناما دكتورايي وهرگرته يه.
- چهندين پهرتوك و نقيسين د چهندين بواران دا يين داينه چاپي.

عسەت مەھەد بەدەل

خواندەفانى چىرۆكېن ۋى ھەر دەم دى ھەست كەتن كو قەھرەمانىن
چىرۆكېن ۋى كەسىن خەمۆكى و بىزارن، ھەر دەم دى حالەتەكى دەروونى يى
نەخۇش دا دىن ، لى ل دوماھىي ئاگەھ ژ خۇ دىن و ژ خەوېن گران ھىيار دىن،
جارەكادى ب ھىقى و ئومىد دىنەفە .

فى چىرۆكېنسى ژ ھەر چىرۆكېنسىكى دى يى دەفەرى پتر يى خۇ ل تەخا
ژار كرىە خودان و ژھەمىان پتر كىش و دەردىن وان يىن بەرچاڧ كرىن. ئەف
چەندە دچەندىن چىرۆكاندا دخۇياو بەرچاڧن و نەمازە رۆلى زارۆكان دناڧ ۋى
دەردى و چەندىن دەردىن دى تر دا:

چىرۆكا (چارە)، ھزرەكە، يان ژى خەونەكە، نزانىت دى چ بىژىتە كابانىا
خۇ، لى ھند دىننت يى دژوورەكا ب سەرو بەرقە. خوارنەكا خۇش و جلكىن نوى
و... نىز نىزا بچوئىكا ۋى ھىيار دكەن، ھەر ژوورا بەرى يەو زارۆك برسى يىن
نقىستىن.

چىرۆكا (تەنەكەكا گەنمى)، دوو كچكىن سنىلەنە، ژ ژارىا خۇ دچەن ئىشىين
گەنمى، ل وىرى بۇ خودانىن گەنمى و شوقىران دگرنژن، دا وان ب كىشەنە نك
خۇفەو تەنەكەكا گەنمى ب دەنى.

د چىرۆكا (جەژن) ژى دا، مالەك ل رۇژا جەژن دەرگەھى خۇ دگرن دا
زارۆك نەچنە مالا وان، لى زارۆكېن وان دكەنە گرى و نەچار دىن دەرگەھى خۇ
فەكەن، ھەمى ژى ژ دەردى ژارىي و نەمازە ل پىشتى سالىن نۇتان.

چىرۆكا (سەرپىھاتى)، زارۆكەكى دقېت سەندەوېشەكى ب كرىت، لى پارېن ۋى
پى ناھىن. خودانى دوكانى ل دىف دەنگەكى دزقرىت، ئەو ژنكا دگەل زارۆكى يە.
دقېت سەندەوېشى بەرامبەر (تشتەكى) ب دەتى.

چیرۆکا (خوهزیا زارۆیهکی)، زارۆکهکی بێ سهرو بهرو جلك دریايه، درهنگ دچيته خواندنگهه، مامۆستا ل سهرو وئ چهندي شهري وي دگهن و دبئزني ههره بابي خو بينه! نهو ددلي خودا دبئزيت: نهگهر من باب ههبا، دا جلكين نوي بو من كريت و دا ههر روژ زوي هيمه خواندنگهه. ههر نهف چهنده د چيرۆكا (پيلافا تهموي) زي دا يا دياره، زاروك ژ بهر پيلافا (تهموي) يادرياي ياريان پي دگهن. نهچار دبیت نهچيته خواندنگهه، لي دهيكاي وي رازي دگهت كه بجيت، ب ژفاني وي چهندي بابي وي دي ژشولي هييت و پيلافهكي بو كريت. ل خواندنگهه مامۆستا دقيت راکهته بهر تهخته رهشي، لي نهو بهانا دهردئخيت كو يي نساخ بوو، دا نهرابيته بهر تهخته رهشي، لي مامۆستا چوار داران لي ددهت و دبئزيتي:

(ههره بهر تهخته رهشي و ل سهرو پيهكي راوسته و خرابتر لي دهيت).

چيرۆكا (خهونهك بچووك) تييدا زارۆكهكه، برايي وي هولهيكي بو ژ باژيري دهينت، باور ناكهت كهنگي دي بيته روژ، دا بجيت ياريان پي بگهتن، ب روژ زاروك دبينن و لي خرفه دبن. ددهليشهكي را هول ژ دهستي دكهفيت و دكهفيته ددهست زارۆكاندان و دانه بهر پينان، هندی دگهت و ناكهت نهشيپ هول خو ب زفرينتهفه. ددهليشهكي را هول وان چوو دنهالي دا و كهته درويباري داو ئافي بر....

ديسان چيرۆكا (رهوشي مرنی) زي ل سهرو ژنكهكا ژاره، ل دهرمانخاني پاره في نينن دهرمانا بو زاروكي خو پي ب كريت و دمينته ل هيفيا مرنا وي.

في چيرۆكئفيسي نه ههر ل سهرو ژاريي ئفيسي يه، بهلكي يي ل سهرو چهندين بابهتين دي ئفيسي و چونكي ژ ئفيسهريين ساليين ههشتيانه ، نهشاييه خو ژ سهردهمي خو خو فهديت و چافان لي ب ئفینت، بهلكي نهو ديمهن و نهو تهراژيدي و رويدان يين كرينه هيئيني چهندين چيرۆكان و يي فياي ههلويستي د چيرۆكا (ههلويست) دا وهرگريت، دهمي بوويه سهرباز دناف جهنگهكا وي باوهري پي نه. دهمي دتريني دا دچيت، هزريين يارا خو نهو بيرهاتنين دگهل

دکه تن. تا دگه هیته پایته ختی و بیهنا شه ری دهی تن، ئاوازی ن سرؤدین شه ری، ترسی و خه مۆکی ل سهر و چافی ن خه لکی دنه خشین. ل وی رۆ هه لویستی وهر دگری ت کو بزفری ته فه و نه چی ته سه رباز خانی، هه ر چه ند گون دین وه لاتی دکافلو ویرانن ژ بهر ئه نفالان.

چیرۆکا (وندا بوون) ئیکه ژ وان دیمه نان، ده می رژیمی زه لام به رزه دکرن و ژنک نه چار دکرن تشتین دهستی ب رستن و چینی ا چی دکرن و ل بهر دیواران د فرۆتن، لئ هه و ژنک تووشی چه ندین گرفتاریان دبوون. ل رۆژه کی ده می ئیک ژ وان دچوو مال (مالین ب سیم دسنۆر کری) تومبیله کا جام رهش برو هه واریین وی ب چ نه دچوون .

چیرۆکا (وینه)، ترسا زارۆکه کی یه ژ بریسیا، بریین فرۆکا دکر ده می گوندی وان بومباران دکرو ژ وان ترسان خو ددهیکا خو وهرکر.

چیرۆکا (سترانه کا خه مگین) دیمه نه که ژ کۆچا مه لیونی، ده می خه لک به رف سنۆران فه دچوون، هه و سنۆرین د چیرۆکا (سنۆر) دا وه لات مینا زیندانان لئ دکرو خودانی هه ز دکر ژئ دهرکه فیت، دا ژ ده ست داگیرکه ران رزگار بییت. لئ دوی کۆچی دا چه ندین دهرده سه ری دکه فه نه دریک ل دا و هه و هیقی و ئومیدین چان دین، جار هکی ژ لای ل دوژمنان (جاندرمان) نه هیلان و جار هکی ژ لای ل ده ست هه لاتین نوی سه رتیرا وی ف به ری دکه فیت، هه و ژئ دچه ندین چیرۆکاندان وه کی ره خنه یین به رچا ف کری ن و ل به ری هه می چیرۆکان (که فلوژانک)، ده می سپدی ژ خه و هشیار دبن، نه کاودانی شقیدی یه، یئ هاتی ه گوه ارتن و(سه ره لدانه)، ده می دهنیرنه ددیف گونه هبار هکی را کو بچیه ت به ره گایه کی، دلی وی سه د ئاوازا بو خو دبیزیت و تا دگه هیته وی رۆ، دحاله ته کی دهروونی یئ نه خو ش دا دژیت، کا دی چ لئ که ن؟ لئ ل وی رۆ پيشوازی لئ دهیته کرن و هه ر نه خشه و درویشمین به ری دبینه ته فه !! هه و که سین ل دیف ئاوازی ن خه مگین د چیرۆکا (پر) دا چووین، ب هه رزا وان د چیرۆکا (کاوه) دا رزگار که رن، خو دکه نه قوربان و گولله

فی دکهفن، لی هۆ نادرکهفیت. کول فییره مه بهست ژئی قههره مانئی چیرۆکی
 یه. کونهو کیلیین وان د چیرۆکا (کیلی) دا بتئی شوینوارن. هندی دساخ بوون
 سرکیش بوون، لی پشتی شهید بووی، کەس چ پویته یی نادەت، هەر چهند
 بههشت (سهرکهتن) نهفرو یال بهر گوړی وی. لی خو خیزانین وان ژئی د
 چیرۆکا (داکهتن) دا چ پویته پی ناهیته دان، بهلکی چافی لی بهژنا وان ژئی و
 بهژنا چهندین کچین دی، بتئی دا بشین زارۆکین خو ب خودان کهن. هەر دیسان
 د چیرۆکا (هنگافتنا گرنزینهک بی گونهه) دا کچکهکا جوان و سهرنج راکیش ل
 فهرمانگههکی کار دکهت. چهند روژهکن (چیرۆکنقیس) ترسهک و خمهکا
 نه دیار ل سهر و چافان دبینت، ژبه ر ژیفه نه بوونا (خودان دهست ههلاتهکی)، تا
 بوویه خیزانا وی و کچک دترسیا نه گهر بیژیتی نه، گونههباریهکی ب دیش
 فه نیت و نافئی وی بیخته نافه هه می دهفان.

دیسان چیرۆکنقیس د چیرۆکا (هلوهشیان) دا رهخنی ل شه ری برا کوژی
 دکهتن، ده می دوو لهشکه ری (برا) ل بهرام بهر نیك دراوستیان دا خوینی ب
 ریژن، ده می دزانین نهف چهنده نه یا درسته، دچوونه سهر و ستویین نیك و نهف
 چهنده ب دلی هنده (مهزن و بهرپرسان) نه بوو .

ژ چیرۆکین کومه لایه تی ژئی چیرۆکا (تیهنیاتی)، تییدا ژنهک د جیهانهکا
 رۆمانسی دا دژیت، سهفایهکی خو ش دژوورقه درست دکهت، تا زهلامی وی
 دزفریتهفه، ب هزرا وی دی نهف شهفه شهفبیرییهکی دگهل نیك بهن. لی زهلام
 دفریتهفه یی تهرو واستیای، تا ژن قههوی درست دکهت، زهلام دخه و دچیت.

د چیرۆکا (دهلیشهکا دی یا خرش) دا قههره مانئی چیرۆکی ههفناسینهک
 دگهل کچکهکی کربوو، لی چ ناف و نیشان ژئی نه وهرگر تبوون. ژ نشکهکی فه
 جارهکی ل ناههنگهکی دبینت. ئالۆز دبیت و دکهفیهته دهرزین وی داو های ژ
 ناههنگی نامینت، نزانیت دی کهنگی ناههنگ ب دوماهی نیی دا دگهل باخفیت،
 یان ژئی فی جاری ناف و نیشانیین وی ژئی وهرگریت. تا ناههنگ ب دوماهی دهیت،

كچك دناف گیله شوکا مروغان دا بهرزه دبیت و نابینته فه.

چیرۆکنقیس د چیرۆکا (بی گوننه هی) دا پیروزی و بهایی دهیکى دهه لسه نگینت، دهمى كچك ب ترس و لهرزفه دهیته مال، دهیکا وى چه ندين پرسىاران ژى دكه تن، دوماهیى بو دیار دبیت كو دهیکا هه فاللا وى یا مری، فیجار كچك پرسىار دكه ت:

ما دایك ژى دمرن؟!.

دیسان ژ بابته ی چیرۆکنقیسی گرنگی پی دای، رهوشا كۆمه لىن روژه لاتى نه و نهو گلى و گازندين دسه رى دا، مینا هه ر كه سه كى دهسته بژیر و های ژ دهر دو نه خوشیین ملله تى هه یین. لهوما د چیرۆكا (رى یا سیى) دا، مروفى روژه لاتى دئىخه تبه بهرامبه ر سى هه لىژارتنان: بى دهنگ بوون، دگه ل دا (دگه ل رژیمان) ژیان، یان مرن و گهنج و جحیل خه ونان ب جیهانه كا نوى فه دبیین، كو ژیانى پشتى سووتنى و كوشتنى ئافاكه نه فه (وهكى هیفى و ئومید).

لى بوچی نهو گلى و گازنده؟.

هه لهبه ت نهو گلى و گازنده هه روه ناهین، بهلكى مروفى روژه لاتى هه رده م قوربانه، لهوما چیرۆکنقیس دهربرینى دچه ند چیرۆكان دا ژ وى چه ندی دكه تن. د چیرۆكا هافى بوون دا قه هره مانى چیرۆكى كه سه كى قه دهره، پشتى قه دگه رییه فه، گه لهك تشت بو دیار دبن و نهو هزرىن به رى دهاتنه بیرى، دهمى هه فالى وى دگوتى: (بهیله شه رهك دژواره، نه مه ژى یه نه تى، نه فه نه هنگن، بازگانى دكن، نه م دگه را وانده تییه سووتن).

هه ر دیسان د چیرۆكا (سه رهاتیا باژیره كى ژبیر كرى) دا، ئافا باژیری یا دده ستى نه زده هاكى دا و نه زده هاكى قوربان دقین، رزگار كرنا وان یا دده ستین (میرزا محمه دى) دا. نؤبا قوربانى دگه هیته كچا حاكمى، حاكم بانگا هه لددیریت، كو هه چیى نه زده هاكى ب كوژیت، حاكم دى كچا خو ده تى. كچا ژاره كى پيشقه دبه ن (دیسان وهكى قوربان) و (میرزا محمه د) خائین دبت،

نابیتە رزگار کەرئ وان و ئەو سۆزا دای ب جھ ناهینت چیرۆکنقیسی ل فێره ب هیما دهربرین یا ژ چیرۆکی کرى.

هەر دیسان ژ قوربانین چیرۆکنقیسی د چیرۆکا (زهلامهك ژ رۆژگارەك دی) بەرچاڤ کرى ئەو کارمەندە یی دلسۆزانە ب کارى خۆفە گریدای و ئەو کار دبیتە پارچەك ژ لەشئ وى. لئ ژنشکەکی فە لیبۆرینا وى ژ کارى وى دهردکەڤیت. ئیدی ژیان ل بەر چاڤان تارى دبت و جیهانا خو یا ئەفلاتونی نابینت و بئ خاتر خواستن ژ دەزگایى خو دهردکەڤیت.

د چیرۆکا (فەگەریان) ژى دا قوربانى فئ جارئ نڤیسەرەکی بەرھەلستکارە، لەوما هەر یی برسى یە. چەند نڤیسینى وى دژوارتر لئ دەین، ئەو برسى تر لئ دەیت. جارەکی ژ هیز دکەڤیت. ل خو هشیار دبیت، خو دژوورەکا جوان فە، ل نیزیکی کۆچکا پاشای فە دبینت و نڤیسینى وى دکەڤنە دخرمەتا حاکی دا، وى دەمی پیچ – پیچ هەست کر هۆفەك یی دکەڤیتە دسینگی دا و نەشیا بەردەوامی ب نڤیسینى بدەت. ددەلیفەکی را ل خو هشیار دبیت. کۆچکا حاکی دەیلت و فەدگەریتەفە ناف تەخا خو دخانى خو یی ئاخى فە. ئیدی ئەو هۆڤ ژ سینگی هاتە دەر و قەلەمى وى نڤیسی فە. هەر چەند هەندە جارەن قەلەمى چیرۆکنقیسی ژ هیز دکەڤیت، دەمى د چیرۆکا (چیرۆکنقیس) دا، ئەو دیمەنن کریت دسەرى خو دا تۆمار دکرن دا بنڤیسیت، لئ ژ درنداتیا وان نەگەهشت بنڤیسیت.

لایەنى مروڤایەتى ژى د چیرۆکا (شەڤبیریهکا سەرمەدى) دا یا خوڤایه، تیدا کۆلۆنیلەکه، یی دگەل هەڤزینا خو دشەڤبیریهکا خوش دا، تەلەڤۆنەك بۆ دەیت، تیدا فەرمانەکا لەشکەرى یە، دڤیت ئامادە بیت ل بنگەهئ هافیتنا مۆشەکان، ئەو دکەڤیتە دسەرەنیکەکا دەر وونى دا دگەل خو، کو مروڤا دڤى دەمى دا یی پیتقى فئ چەکی! گلى و گازندا دکەتن کو چارەنڤیسى مروڤان ددەستى مروڤان دا و دشین دونیایى سەریك و بنیک بکەن ئەگەر دبهەرژەهەندى یا وان دا بیت.

ماچەكى ل ھەقزينا خو ددەت و ل ديف ژفانى دچيت.

دگەلەك چيروكپن فى چيروكنفيسى دا وەكى دياربوى، قەھرەمانپن چيروكپن وى كەسپن بيزارن، نەمازە د چيروكپن (تافيلكرن، بيزارى، ياخى بوونا پرسياران) دا، لى ئەفە وى چەندى ناگەھينت كو د چيروكا (ژدەست دانا خەونان) خەونان ژى نەبىنت، بەلكى ئەفە چيروكەكە، ژپەيفان خەون دەست پى دكەت و ژيان بى خەون ب ريفە ناچيت، لەوما ب وان خەونان دەست ب ژيانى دكەت... زاروكپنى، سنپلەيى ئەفپنى، رزگارى يا وەلاتى، جقاتەك و جپهانەك نوى و... لى رۇژگار سەرو بەرپن وى گەھاندا قۇناغا ژ دەست دانا خەونان و ھەست كر كو خەونپن وى يپن ل كپمپى ددەن. وى دەمى گۇتتەكا زنجيرەكا تەلەفزيونى ھاتە بىرى:

(نەيا گرنگە ئەم خەونپن خو ب جھ بىنين، يا گرنگ تنى ئەو ئەم خەونا بىنين).

چيروكنفيس دترسيت و ھزرا جھەكى دى تر دكەت، كو خەونپن ماپى لى بپنە پاراستن. دچپتە ژ دەرفەى وەلاتى. لى ل وپرى ژى ئەو خەونپن وى ھزر ژى دكرن نەدپتن و خو دناف زفروكەكا بى سەرو شپن دا دبپنتەفە و خەونپن وى د چيروكا (ياخى بوونا پرسياران) دا شپلى دكەن و خو وەكى مرؤفەكى ھافى دناف كۆمەلى دا دبپنت و ب گومان دكەفپت، دكەفپتە دحالەتەكى دەروونى يى نەخوش دا، لى ديسان د چيروكپن (تافيلكرن و بيزارى) دا پشتى بيزار بوونى ل خو ھشيار دبپتەفە و دزانپت كو ژيان كارو ھپقى و ئەفپنى و خەبات و بەرخودان و ھەفقارى و ستران و سەماو گرنتپن... كراسى بيزارى ژبەر خو دكەت و كراسەكى نوى دكەتە بەرخو، و د چيروكا (ھپقى) دا ب ھپقى دكەفپتەفە و دقپت دەنگى خو يى بلند د چيروكا (رژدى) ب گەھپنت، ھەر چەند كەسى ھاي ژ وى نپنە دەمى بەرەفانپى ژ ژارا دكەتن و دژى شەرى براكوژپى دراوستپت، لى ئەو يى رژدە لسەر دەنگى خو يى رۇن و زەلال.

پروفایل

- ل سالا (۱۹۶۵) ئى ل سېمىلى ژدايك بوويه.
- ل سالا (۱۹۸۸) ئى، كوليژا ئادابى، پشكا زمانى عەرەبى - زانكوبا سەلاھەددىن ب دوماھى ئىنايە.
- ل نافەراستا سالىن ھەشتيان دەست ب نقيسينا چىرۆكى كرى يە.
- ئەندامى ئىكەتيا نقيسەرېن كورد - دھۆك و سەندىكا رۇژنامەنقىسىن كوردستانى يە.
- ل چەندىن رۇژنامە و گوڧاران كاركرى يە، مينا (تيرۇژ، پەيف، دىجلە، پەيمان، گازى، ئابوورنامە، وار).
- ژ بەرھەمىن چاپ كرى:
 - (۱) داكەتن: كۆمەلە چىرۆك
 - (۲) ژدەست دانا خەونان: كۆمەلە چىرۆك
 - (۳) خەونەكا بنەفشى: كۆمەلە چىرۆك
 - (۴) زېدە بارى كورته رۇمانەكى ب نافى (داويا شەرفانەكى).

عەبدوللا جندی

فی چیروکنقیسی پتر یی خۆ ل کیشین کۆمه لایهتی کری یه خودان. هەر چه‌ند چیروکین وی دقالا نینن ژ رویدانین سیاسی کو د سالیین ههشتیان روی ددان و ب سه‌ری مله‌تی کورد دهاتن، نه‌مازه ئه‌نفال د چیروکا (سمفونیا کاروانیا) دا، یان ژی چیروکا (شه‌قا ئه‌ردی دی هیئت کوشتن) کو قه‌هره‌مانی چیروکی ژ مال دهرده‌کفه‌یت و نازفریته‌فه. (مه‌تینی) کوری وی دقیت شه‌قا ئه‌ردی بکوژیت. چونکی ئه‌وه خه‌لکی به‌رزه دکه‌ت (هی‌مای وی چهن‌دی یه ده‌می خه‌لک ژ مال دهرده‌کهن و نه دزفرینه‌فه، دی بیژی ئه‌ردی یین داعیراین، کو مه‌به‌ست ژئ ده‌زگایین رژیمی بوون) و (مه‌تین) یی گه‌شینه کو ل پاشه روژی دی وی دوژمنی کوژیت.

ب ره‌نگه‌کی گشتی کیشین کۆمه‌لایه‌تی و نه‌مازه یین ب ژنکی قه‌ دگریدای پتر به‌ره‌په‌رین کۆمه‌لی یین قه‌گرتین ، وه‌کی د چیروکا (شرین) دا، کو قه‌هره‌مانا چیروکی هەر ب وی نافی یه، کچکه‌کا به‌روژو قه‌بی یه، ئی ئاخفتن و گومان ژ لای خه‌لکی قه‌ دکه‌فنه سه‌ر .

یان چیروکا (جقان) کو قه‌هره‌مانا چیروکی (گولیزار) ه، دمینه‌ل هیفیا لاوکی خۆ، ئه‌وی چوووه ژ دهرفه‌ی وه‌لاتی دخوینت. لاوک دزفریت، ئی سه‌رتیرا وی ف به‌ری دکه‌فیت.

هەر دیسان چیروکا (میفانی موغبه‌ری) که‌سه‌ک ژنا خۆ ژبه‌ر وان ئاخفتنن ل سه‌ر هه‌ین به‌رده‌ت و ژنک تووشی ئیشین ده‌روونی دبیت و ل نک موغبه‌ری ئاکجی دبیت.

د چیروکا (کا ده‌یکا من...؟) دا، ده‌یکا (ته‌موی) سه‌قه‌ت دمیریت و دکه‌فیه ده‌سته‌ین بابی و ژنابای دا.

چيروكا (خەلاتى زفستانەكا سار) ل سەر كەسەكى ژارە كو پالەتى ب دەست ناكەفیت. نەچار دبیت پارا قەرز دكەت و بو كورى خو جلكان بو جهژنى دكریت.

چيروكا (دوو بابەلیسك)، رویدانیڭ كوشتنا كەسەكى يە دجەنگا عیراق – ئیران دا.

چيروكنفیسی یی خو ل بابەتین رەخنەیی ژى كریە خودان، وەكى چەوان دقان چەند كورتیلە چيروكین خواری دا هاتین:

(زافا): گری فەقیرا، دناف دەهواتین هەبیان دا و ل فییره مەبەست ژى موختارە.

(ئوتومبیل): فرۆتتا ئەردى یە و کرینا تومبیلی، كو تیدا چ ژ بهایا ئەردى نزانیت.

(سەیدا): پویته نەدان ب مامۆستایان و نەزانینا ئەرك و کارین وان ییپن گرنگ .

(پیلاف): بویاغچیهك دەیتە قوتان كو پرسیارا حەقى خو دكەتن.

لی دى مینت چيروكنفیس ری نیشاندەر، دەمی د چيروكا (لی بەرزەبوون) دا، دەمی ئیک دیواری دسمیت، دا پی ی سەرکەفیتە سەر بانى. چيروكنفیس پاییسكى نیشا ددەت دا پی ب سەرکەفیت و بلند ببیت.

عەبدولخالق سولتان

ژ چىرۆكنفىسىن سالىن نۆتانه و پىتر وهكى رهخهگر يى هاتيه نياسين و چهندين بابەت دفى بواری يىن نقىسىن.

بىردانك، تهىر، خهون و خوین و مرؤف و هىقى ژ پهىقىن بهربهلافن دناف چىرۆكىن وى دا. دقان چىرۆكاندا نقىسهرى پىتر بزاڤ يىن كرىن خو بهردهته ناف دهرهونى قههرمانىن چىرۆكىن خوڤا، يى قىاى تشتهكى ژ ساىكۆلوجيا وان ديار كهت كارتىكرنا هنده رویدانان ل سهر رابوون و روینشتنا وان. درنڤاىهتيا توخمى مرؤفى ل گهلهك جهان با خوياو بهرجاڤه.

چىرۆكا (ئهو تهىرى ب خوينا مرؤفان مهزن بووى) ديار دكهت كا چهوان دهمى دهست ههلات دكهڤيته ددهست هنده كهسان دا، خوينا ژارو فهقىران دمىژن و خودانىن خو پهىقا (ئهز) ن و بو خو بتنى دڤىن. بو خو دكهن و رابووردووى خو ههمى ژبىر دكهن. يان د چىرۆكا (ئهوى ژخوینى تىر نهبووى) كو چىرۆكنفىسى ديسان يى خو بهردايه ناف دهرهونى قههرمانى چىرۆكى كو كهسهكى درنڤاىهه. ب ناف مرؤفه، لى ئهو بخو خوین مىژه. دهمى ئهو كهس يى نازاد خهلكى خو بو دههلافىتن و وى ل بهرامبهر تهپه سهر دكرن و خوينا وان دمىت. ئهڤرو ژى وى كهسى ئهو پى چى نابت، يى كهتیه دزىندانى قه، يى دهست كورتهو دهستى وى ناگههتیه مرؤفان. فىچار دلى خو ب مشك و سىسركا هوین دكهت، دكوژىت و ئهو شلهيىن ژى دهىن دخوت. يان ژى هنده جاران خوينا لهشى خو ل دىوارا ددهت و دنالىست.

چىرۆكا (پىلهكا دژوار) قههرمانى چىرۆكى دڤىت خو ب كوژىت، ههر چند ژ وان كهسانه يىن ههز ژ مرؤف و مرؤفايهتى دكهن و ئهڤينا گه ل و وهلاتى يا ددلى وى دا...

پيلا خو کوشتنی بهره بهره نيزیکی دلی وی دبیت دا ئه نجام بدهت. ددهلیفه کی دا بیرین بهری یازده سالان دهینه بیرئ فه، جاره کادی هیقی و ئومید ددی دا گهش دبنه فه و ژ بریارا خو دهیته خواری بو ژیانئ دژیته فه. د چیرۆکا (خهون و... بیردانکه کا ماندی) ئیکئ تووشی نه دبیتنا خهونا بووی، ژنه گهرئ دیتنا وینین خوینئ مروققین بی سهرو تهیرین که له خاو... نزانیت ههر شهف چهوان دنشیت و نهو کابیس ههر یین ب دیف فه.

هافیوون ژى دهرگهه کی دی تره ژ بابته تین چیرۆکین کومه لی:

چیرۆکا (نهو زهلامئ مایه بتنی) نموونه که ژ کهسه کی چوو به ژ دهرقه ی وهلاتی و شیرهنین باب کالان ژبیر کرین. ژ دهرقه ژى هزرین غه ربیی دکه تن و دقیت وینئ کورئ خو (ته موی) وینه که تن. لی هندی دهیته، دکهت و نا کهت نه شیت وینه کهت و ههر خو ب خو وینه دکه تن و ههر (خو دبیت) و ل بهرئ چهند بی ب هیقی و ئومید بوو، لی نه فزو یی که تیه دکراسئ بی هیقی داو نهو چهند یا ژ دهست دای و دبیت ههر بتنی یی دخهوانان دا دژیت مینا که له ک که سین ژ دهرقه ی وهلاتی دژین، وهکی چهوان فه هره مانئ چیرۆکا (ل بهر لیقین دلی) ژ دهرقه ی وهلاتی تیدا دژیت .

چیرۆکا (حه لیان دهه مبیژا روژهاتئ دا) چیرۆکه کا نه فینئ یه. نه فینه کا که فنه و نه مینا نه فینا هه می خه لکی یه و ههر بتنی ژبوو رابوارتنئ. فی نه فینئ یا ژ دووا زده سالی دهست پی کری و نه فه ژیی وی که هه شته حه فته سالی و پترو نهو نه فین روژ بو روژئ یا دژوارتر لی دهیت. نهو یی دهه رفیت و ب سهر ئیک دا دچیت لی نه فیندارا وی روژ بو روژئ یا جوانتر لی دهیت و نه فیندارین وی یین مشه تر لی دهین و دبیت په یفا (روژهات) وهکی هیما ژى هاتبیته ب کار هینان.

ئاخ و وهلات و پاشه روژ دهربرینه کا دی یه دنافه دهروونئ قه هره مانین چیرۆکین کومه لی دا:

چيروكا (دارو بېردانكا مروّقه كى ماندى) بېرهاتنن دگهل داره كى، دارا (ژيانى)

يه، يادو بېرهاتنن گوندى و كاره ساتان و نهو كارتېكرنن ل دمرورونى وى كرېن.

هر ديسان چيروكا (زهلام و كلوخ و تلىپى روژى) پاشقه مايين نه نفالانه كو

چهوان بووينه قوربان ژ بوو گه هشتن بو تلىپى روژى (ژيانى)، لى هندى دكهت و

ناكهت دمېننه بى خودان ل بيا بانى.

چيروكا (هېقىن پاپوره كا كه فنار) پاپوره كه دكه فېته دناف پېلېن دمرىايى،

قههره مانى چيروكى دقېت ب گه هېته گزيرته كى و ژ نوى ژيانه كى لى ئافا كهت و

بى ب هېقى يه كو ژيان دى بو گر نژيت.

چيروكا (زيمار) روژگار كه ژ ته په سه رى و بن ده ستيى . ده ليفه بو

نقى سه ره كى ده يته روخساندن كو سميناره كى بدهت و يا دقېت بېژيت و چ ددى

خو دا نه هېليت و دارى ژيت. ب به خته وهرى سمينارا خو ددهت ، لى ده زگايېن

ته په سه رى ل مال دگرن و نه فه دهه ساله بى به رزه.

چيروكا (ل هېقىا نه لنده كا زوى) مروّقه كه، سه ره رى لى دبه رزه نه. دكه فېته

سه رى دوريانه كى و نزانيت دى كېفه به رى خو ددهت، لى بى ب هېقى يه كو دى

روژ هېليت و دى ب سه ركه فېت.

چيروكا (نهو مهمله كه تا قه له ره شك تىدا بووينه مير) زارويه كى بى

گونه هه، ده مى مه زن دبیت دقېت رېكه كا راست بگريت. لى دكه فېته

درؤژكاره كى دا كو قه له ره شك دزالن. نه شىت وهكى وان لى نه هېت، يان دى مينته

بتنى دناف تاريستانه كى دا.

پروفایل

• بهكالوريوس ب زمانى عه ره بى.

• ژ به ره مه مين چاپ كرى: (په يقين بى په رده/ قه كولين) و

(خهون و... بېردانكه كا ماندى/ كوړته چيروكا)

عەجیب عەبدوللا

نقیسەری یان ھەر نقیسەرەکی خودان باوەری و ھەلویست. باوەری یا ب گوھورینی ھەمی وەکی ئەو د (دویمایەیک پەیف) دا دبێژیت:

(نقیسەر و ھزرخانان دەورەکی سەرەکی ھەییە دەھبوونی دا... دەوری سەرکیشیی ھەییە دگوھورینی دا... و دەور دگوھورینی دا ھەییە ل سەرکیشیی... دناف گیلەشوکا ھەفرکمانیا ژیانئ دا چەکی خۆ ھەییە ئەو ژئ "پەیف"ە).

دیسان دبێژیت:

(بەرھەمئ ئەدەبی ب رەخنا زانستی ب ھیز دکەفن و ھەردوو بزاق پیگقە زمانی ب ھیز دئبخن و ھزری بەرفرەھ دکەن و ھەردوو دپیتقی نە).

واتە: ھەفرکمانی، پەیف، رەخنە. بابەتئ سەرەکی نە چیرۆکنقیس ل دۆر دزقریت دا بابەتئ خۆ دناف فان (پۆستەرە) چیرۆکاندا داریژیت.

ل گۆر وئ ئاخفتنی و ل دیف داریتئا بابەتئ چیرۆکنقیسی دئ بینین رەفتارا وی پتر دگەل پەیقانە و پتر یئ دگەل وان ژبای ژ نافەرۆکی. وەکی دبێشەکیا کۆمەلئ ژئ دا ھاتی:

(شیایە تا رادەکی باش فان پەیفئا وەکی پیتقی داریژیت) و ھەفرکمانیەک یا درست کری دنافبەرا بەرسقئ رەق و ئەفینئ، زال بوونا پەیفئا (نابیت) ب سەر پەیفئا (بلا) دا، ھەفرکمانیا سەرمايئ دگەل گەرمايئ، زەنگینی بەرامبەر ژاریئ، کریتی بەرامبەر جوانیئ وەکی چەوان د چیرۆکئ (درەنگ، ب چ ماف، جوانی) دا بەرچاق کرین . دیسان چیرۆکنقیس ب نافئ کۆمەلئ د چیرۆکا (رازیبوون) دا دناخفت کو درازینە ل سەر وان ھەمی ھەفرکمانیان.

ئەف رەفتارە دگەل پەیقان وئ چەندئ ناگەھنت کو ئەف (پۆستەرە) چیرۆکە دفالانە ژ نافەرۆکی. بەلکی وی چەوان باوەری ب پەیقان ھەییە وەسان باوەری یا ب

رهخنی و پېشقه چوونى ژى يا ههى، لى وهكى نهو دېږتيت (رهخنا زانستى). لهوما
 دى بينين پتریا فان پوستره چيروكان رهخنه. گازندهو لهك و لومهنه. چونكى
 وى و (هميان) خهون دديتن و وهكى نهو هزر دكهت نهو خهون ههمى ب ئافى دا
 چوون... و نه نهو هزر بوون يين بو دكرن و ل ديف دچوون د چيروكا (بى
 ناگهه) دا و بى كو باشيى و خرابيى بزانيت هزر دكر يى درسته، لى تا دبينت يى
 دسهردا چووى و نهو خوينا دريكا رزگاريى دا هاتيه رپتن بو هنده كهسان بو
 بازارگانى و مروفيين نهههژى چوونه جهين ههژى و گهلهك نهحهزين فى مللهتى
 بوونه تيكوشهرو خهباتكهر، وهكى د چيروكين (شكهستن، كهفالين تالان كرى؟، يى
 كورى قوت) دا دديار. فيجار چيروكنفيس دگهل كاودانى دكهفите دوريانهكى دا.
 يان خو دگهل كاودانى مينا پتریا خهلكى ب گونجيت و دزوماتيا تاريى و رويدانيى
 نهخوش دا ب بى دهنگى بزيت وهكى د چيروكين (چ بكهت؟، پيشانگهه، فيان ژى
 باشه) دا خويا كرين. يان يى رهشبين بت ل زيانى و رهش بنيريت وهكى د
 چيروكين (بريار، دهرد) دا ديار كرين و نهشيايه وى كومه لگهه وى فياي ببينت.
 نهو كومه لگهه (يوتوبيايى) كو خهون پيشه دديتن و سهرتيرا وى فكه فرهكى
 دكهفیت. بهرامبهر فى چهندي هنده جاران هزر دكرن كو نهو تشتى وى دفيت
 سوباهى دى چى بيت و خوينا شهيدان ههمى دى بنه خوشى بو فى مللهتى، لى يا
 دبينت مرن چافرى و وانه و هميان نهو دوماهيك يا ههى وهكى د چيروكين
 (مهژى —؟، مرن بو مرن) دا نهشكهرا كرين، نهو هيقي و نوميدين دخواستن
 نهديتن و خودانيى (سهري تژى) ههر روژ د چيروكا (گرزينهكا درهنگ) دا دهست
 قالا فه دگهريانهفه مال. لى وهكى ههر نقيسه رهكى باوهرى ب گوهورينى ههى، وى
 ژى نهو باوهرى يا ههى و ههز دكهت چهكى پهيفان ب كار بينت، لى كاودان نه ل
 ديف ههزو فيانيى وى نهو نهو وى دفيت و نهو دسهري وى دا ناهيلن داريژته
 سهر كاغهزى و بنقيسيت و ل بهر تافا روژى نيشا خهلكى بدهت. لهوما نهو هزر
 دميينه دسهري دا پهنگيى و ل هيقيا پهقينهكى.

عەگىد شەفېق

ئەدەبى سالىن ھەشتيان، واتە ئەدەبى نەتەوھىي و بەرگرىي، فى چەندى ژى گرى و خەم و كۇفان و... يىن دىف را، لەوما دى بينن چىرۇكىن فى كۆمەلى (چوون بەرف رۇژى) كو دسالىن ھەشتيان دا يىن نقيسين خەم و مرويتەيى يا زالە ل سەر نافەرۇكا ھەمى چىرۇكان، ژبلى دووچىرۇك نەبن، ژبەر ھندى مرۇف دىت بىژىت ئەدەبەكى بەرگرىي و نەتەوايەتى يە، دەرەسەرىيىن گەلى كوردو كىشا وى يا بەرچاڭ كرى (ئاخ، پىشمەرگە، تۇپ و تھەنگ و گوند وپران كرن ئەنفال و كىميا باران كرن و سىدارەدان و كۇچا مەلىوئى و...) دىپتيا وا چىرۇكان دا يى گەشېنە كو دى گەھىتە رۇژى، ئەو رۇژا تىرۇژك و داقىن وى تىدا دىيارو خەونى پىقھە دىبىت، ھەر دىسان گلى و گازندا ژ وان كەسان دكەت كو خۇ بۇ پارەى دفرۇشن و دىنە كرى گرتى ئەگەر دا زوىتر سەرکەفن.

چىرۇكا (گرىدان) گرىدانا مرۇفى يە ب ئاخى قە، لى ژبەر مال و دەرەفى نەشېت برىارا خۇ بدەت و خۇل چىا ناسى كەتن مىنا وى چوىچكا ب ھىلىنى قە دەيتە گرىدان، ئەو ھىلىنا دبەتەنەكا ھەرفتى و خلۇلەدا و يى وى چەندى نەكەتن دى پەشىمانى پى مىنت، ئىدى بى مفايە، چونكى ئەقە دەرەكە (دەردى) داگر كرنى و كارەساتىن وى نە).

چىرۇكا (دەرد) تىدا پىرەمىرەكى سوحبەت خۇشە و وى گەلەك ھەز ژ سوحبەتىن وى دكر، چونكى ل دىف دلى وى دئاخفت و بۇ بەھسى فى دەردى دكر، لى ھەر كەسەكى گۆت ما من چ ژى يە و ما ب بەرژەوھندىيىن خۇقەو دەستىن خۇب بەرىكا خۇقەنان و گوھا بگرىت و چاڭى وى ل ئەفرو بىت و ھزرا كەتنى نەكەتن، ئەو يى سەردا چوويە و چىرۇكنقىس گازندا دكەتن كو ئەم ھەمى يىن تووشى دەردى چاڭ لى كرنى بووين.

چیرۆکا (بەرزەبۆن) پێشەکیەکه ل سەر رویدانی کارەساتا سالا (۱۹۷۵) ی، تیدا کارتیکرین و دیار دکەت، پاش دچیتە دناف چیرۆکی دا کا چەوان پارە دبنە بەری رهش و خەلک دئوردیگایادا ئاکنجی دبن، پاش زەلامین وان دەینە ئەنفال کرن (ئەنفال کرنا بارزانیان) و چیرۆکنفیس ژيانا ئیک ژ وان خیزانان بەرچاڤ دکەت کو یا پیک هاتیە ژدیکەک و دوو کورو چوار خویشک، ژيانا خو ب فرۆتتا تشتین رستن و تەفن و چنينا دبنە سەر و کەسی های ژ دەردی وان نینە و هەر وهکی ئەو ل سەر دلی ھندەکان، دوماھیی دەیک دبیزیتە ئیک ژ وان: ل فی باژیری ب گەریین و تشتان ب فرۆشن، پری فی باژیری مروفین چاکن.

چیرۆکا (خەون) ل سەر وئ چەندی یە کو یی ب ھیز یی لاواز دخۆت، چیرۆکنفیس ژى واتە (گەلی کورد) کو ئیک ژ وان لاوازانە، هەر چوار رەخین وی ئەژدەھارن (دوژمن)، نەدڤیا ژ جیھانا خو یا پری دلۆفانی (ھەقال بجویک) دەرکەفیت و بیته جیھانا ب ستری و خوین، دەمی ھەر هاتی ژى فیا دەنگی وی ل جیا فەدەت و جیھانا خو ب کەتە بەار و دەستین خو ب ھافیته روژی، لی کەتە دجیھانا بی دەنگی دا و یی بی بزافەو نەویریت باخفیت، لی دەنگەکی ب ھیز ژ (مەریخی) فە هاتی و ھشیار کر... یی دشکەفتەکی فە و دەنگی لۆرینا گورگان ژ دوور دەت و باران و بریسی نە، یی واستیایە ژبەر وئ فۆناغا ری یا وئ روژی بری، ژنوی ھزرین خو کرن: چەوان من باوەریا خو دا کابرایەکی ستیرەکا دی؟! ل فی ستیرا ئەم ل سەر، خو دخەونی ژى دا برای باوەری ب برای ناھیت (واتە باوەری دگەل دوژمنان نینە).

چیرۆکا (دیمەنین رەش) دیمەنەن ژ زالگەھین داگیرکەری کا چ ب سەری مروفی دەینا دەمی مروف دگەھستی و ل فی رە چیرۆکنفیس خویندکارە و دڤیت بجیتە مال، ل جەئ راوەستانا تومبیلان کچکەکا بجووکا پرج زەرا چاڤ شین یا دگەل دەیکا خو سەرنجا وی رادکیشیت، تشتەک یی دبن کراسی خوڤە فەشارتی و دەیکا وئ گوینیکەکی فی، دگەھنە زالگەھی، ھەمی تشتین وان ژى دستین

ۋەھەمىيان تىكھەل دكەن، دەمى تومبىل (پاس) ب رى كەتى، دىت ئەو كچكا
 بچووك زەرفى وى يى زەر يى دبن كراسى وپقەو پرى چافان رۇندكن .
 چىرۇكا (رۇندك و پىك) ئەو بۇ جارا ئىكى دگەل ئاشتى دەينە فى مەيخانى،
 ھۇزانفانەك تىقە سەرنجا وى رادكىشيت و ھەر چەند ئاشتى ھەز ژ ھۇزانان
 ناكەت، لى چوونە نك و ھەفناسىنيەك دگەل كرن، ب تايبەت پىشتى ديوانا وى يا
 نوى ل بن نافى (بۇچى ئەز دزكى داىكا خۇدا نەمرم) دەر كەتى، بەھسى
 ناقەرۇكا وى دكەن و كا بۇچى ئەو نافى رەشبين ھەلبىزارتى يە ، بۇ وان ديار
 دىبىت كو خەم قاپىتەكى ستويىرە دبەر ھۇزانفانى ژى و ھزرو بىرىن وان گەلەك
 دنىزىكى ئىكن.دىسان پەسنا ھۇزانىن وى دكەن و ل سەر كاودانىن سىياسى
 دئاخفن... دقان دان و ستاندنا دا ئاشتى ژى ھەر وەكى ديار يى ب جگارەو خەم
 و ئەفينا خۇفە مژويلە، تا جارەكى ب رۇندك دەربرى:

(بۇچى فىان دكەفیتە بەر ساتۇرا تىزو ژەنگيا پارا۱۹!).

دلى وان پىقە دەمىنت و ب سەر خۇشى ژ مەيخانى دگەل سترانەكى دەر دىئىخن
 و ھۇزانفانى دەپلنە دناق خەمىن وى دا.

چىرۇكا (بەر كوتە) نىزىكە دى گوندى (كۇفان) ى وان ل فى پايىزى خراب
 كەن و دقیت برىارەكى بدەن: يان چيا، يان ئوردىگا!. دگەل (خەجا) ژنا خۇ
 دكەفە دناق بىرھاتنان دا، دوماھىيى برىارى ددەن ھندى دوو رىك ب كەفە
 بەراھيا وان ئەو بەرى خۇب دەنە رىكا سەرئەفراز، بلا چەند يا نەخۇش بىت.
 ب رىقە (خەج) دىبىزىتە مىرى خۇ:

توى پىر بووى، تۇ نەشى ى مىنا بەركوتا بژى، ئەو بەرسقى ددەت و
 دىبىزىت:

ئەگەر جارەكى چەرخى وە ل مە كر نەشىام وەكى بەركوتا بژىم، ئەفە سى
 كورپىن من (واتە دقیت وان ژى پىشكىشى شورشى بكەت).

چىرۇكا (چوون بەرف رۇژى) ئەو دەمە يى سەرھلدان شكەستى، باژىر

دكهفنه بهر توپ باران كرنى، خهلك مال و دهراقى خو دهيلن و بهرف سنوران فه دچن . پيره ميړهك دبيژيته عه يالى خو هوين ههرن و من ب هيلن، لى نهو رژديى دكهن كو دى ههر وى بهن و مرن و ژينا وان دى پيگفه بيت...پشتى ريكا تومبيلاب دوماهى هاتى بابى ژى مينا سهدان ژ پيره ميړو پيره ژن و نساخال سهر دست و داربهستا دبهن و ههفر كمانىي دگهل نه خوشياو برسى و تپهنى و... دكهن. دگهنه (چه لى)، بهخته وهر دبن كو نه فرو گهل و مله تين جيهانى هاى ژ وان (واته ژ كيشا كوردى) هه يه.

چيروكا (رهفين) قههره مانى چيروكى خورته كى كورده، ب قات و قوتى و ژاريى و رهنجا بابى دگه هيته كوليژا پزيشكى. گه لهك نامينت كوليژى ب دوماهى بينت، لى ههر شهف هنده هه فالين وى دهينه گرتن و بهرزه كرن، زانى نوبه تا وى ژى دى هيت و دقيت فورما حزبى پر بكهت، كوليژى ب جه دهيليت و دگه هته گوندى خو، ل ويړى نهو فورم بو گشت خيزانا وان هات كو پر بكهن. نهو وى چهندي ناكه تن و په يوه نديى ب شورشى فه دكهت.

چيروكا (چپكين خوينى):

(۱) پيروژ شوى ب نيكي خهلكى گوندان دكهت و شوى ب پسمامى خو ناكهت چونكى دهست يى دگهل دوژمنان هه. ميړى وى ژناف دجيت و دبنه نه نفال. پيروژو زاروكين خو قهستا جيا دكهن، لى ل دوماهيى ل نوردى گايه كى ناكنجى دبن.

(۲) پشتى چوار سالان دبته سهرهلدان و فه دگه ربيته فه بازيړى خو دنافا هيه كى ميري دا (استخبارات) لى دا ناكنجى دبن. تيفه چپكين خوينى سهرنجا وى رادكيشن.

(۳) پيروژ وان چپكا دخه ونى دا دبنت، مهزن دبن و دبنه مروف، ل ديوانا وان درويننه خوارو كهيف خوش دبنت، پاش نهو هه مى مروف سپى دبن و دلهرزن و ب ديوارافه بهرزه دبن. وى دهمى

(نازادی) دهیکا خو هشیار کرو گوئی (حهسو) یی هاتی. (حهسو)

چهند ل بهر چافان یی رهش بو رهشتر ئی هات.

چیرۆکا (زیندان) کیشا (تهعربی) یه ل کوردستانی. پشتی یازده سالان قههرمانی چیرۆکی ژ زیندانی بهردبیت. ل شوینا ل باژیری خو یه خته وهر بیت نهرحه تیهك بو درست دبیت. باژیر ههمی یی هاتیه گوهارتن و ب گومان دكه فیت كو باژیری وی بت، ههر چهند ههر ئهو چیاو ئهو گرك و بهتهن، ئی مرؤف نه دنیا سین. نافی پیشانگه هو كۆكا یی هاتیه گوهارتن. زهنگلین گهلهك مالا لیدان، ئی مرؤفین بیانی نهو زمانی وان نه دزانی، ئهفین دزانی زی دلال بوون (واته نه دویریان ب ئاخقن). ههست کر یی بیانی یه و زانی دی چیته دزیندانی فه و دافین رۆژی و رکمانی و تۆلقه کرن دی بنه ههفالین وی فه.

پروفایل

- ل سالا (۱۹۶۱) ل گوندی کۆرهمارکی - سهرسنک ژدایک بوویه.
- سالا (۱۹۸۷) ئی، پشکا زمانی کوردی ل زانکویا (سهلاحه ددین) ب دوماهی ئینایه.
- دهستپیکا سالین ههشتیان دهست ب نقیسینا چیرۆکی کری یه.
- ژ بهرهمین چاپ کری:
- چوون بهرف رۆژی کو کۆمهله چیرۆکه.

فازل عومەر

د پتريا چيروكئين خۇدا چيروكئىسى خۇل هيفيا رويدانان نهگرتيه دا ب
كەتە هيفينى چيروكئين خۇ، بەلكى گەلەك بزاف يىن كرين كو رويدانان ل گەلەك
جاران ژ نك خۇ چيىكەت و يىن كرينە هيفينى چيروكئين خۇ، دا چيروكا خۇ پى
ئافا كەت وەكى چەوان چيروكئىس (جلال مستەفا)ى ژى د پيشەكيا كۆمەلا
(كالى پەشيمان) دا دىيىت:

((ئاشوپى هەتا رادەكى بەرفرەھ ب كار دەينت وەكى د چيروكا(كالى)
پەشيمان)دا و ل ھندە چيروكان ئەف ئاشوپە نيزىكى مەسخا (كافكاى)دبیت، د
چيروكئين (كەسانى دى، رەوانى بارۇقى)دا)).

چيروكئىس ب (سەرەكى شەپرزە)درىكا (خەوناو مونۇلوژا و مفا وەرگرتن
ژ ئەفسانا) دگەل خۇ دگەل جيهانى و دگەل كۆمەلى دئاخىت، رويدانان ب
رەنگەكى ھونەرى بەرچاڧ دكەت ، ھەڧدژيا ديار دكەت، نەكاميا كۆمەلى
رۇژھەلاتى دكەت، ئەو كۆمەلى ترسنوك و شەرمين، دەمى د چيروكا (دەين)دا
(خەلوى) پىنج فىلس ژ قەھرمانى چيروكى دەين كرين دا تەبەلانى پى تمام
كەت كو (شىروى)ژى برين و ئەفە بيست سال چوون شەرم دكەت پرسیارا دەينى
خۇ بکەت، ئەو كۆمەلى چيروكئىس رەخنى لى دگريت كو ھەر ئىك خۇ بتنى
دبىنت، دسەر ھندى را بەنيىن رۇژگارنى نە و بتنى دبىرو باوهرىن پلان دانان و
خەونان دا دژين و كەس خۇ ب كەسەكى نادەت و ھەر ئىك (دكتاتورەكە) د زكى
خۇ دا، ل بن (دكتاتورىەتەكا) مەزنتەر دا، وەكى د چيروكا (يان ئەز يان ھىچ)دا،
لەوما رەخنى دگريت وەكى مروڧ و وەكى چيروكئىس و وەكى كارەكى ئەدەبى،
كو كرىە بارگرانىەك ل سەر مىل خۇ ژبو خزمەتا مروڧ و مروڧايەتى و (زىقو)
د چيروكا (سپاڧوشى ژىمارى)دا يى كرىە نەمونى وى مروڧايەتتى كو خەلك ل

کریټیا وی دنیږن وهکی دهههه و جهی ترسی و ب چ رهنگا خهک یی هه و جهی وی نینه لهوما ل هزرین وی نانین وهکی مروف و کا وی چ دقیتن و ترانا پی دکهن، ب تایهت دمی دلی وی کهته (شه ما کوږه)، یان دمی (سه لمانی وینهگر) وینئ وی د ستودیوی قه هلاویستی، مینا قه هرهمانی چیروکا (کهسانی دی)، دمی دقیا دجیهانا خو یا تایهت دا بژیت، لی دهورو بهرو کو مهل ژیفه نابن، ژبه ر فی چهندي (زیقو) دگهل وی خه لکی دگهته دوریانه کی و ژبه ر وان دجیهته جیهانه کا دی. ل وی جیهانی ژنی دهینت و دبیهته خودان زاروک، لی ژجیهانا خو یا (مروقیه ته) خه ریب دبیت و لی دزقیریه ته، لی فی جاری ب له شه کی دروست و هوشه کا تیچووی، بو دیار دبیت کو کو مه له کا دره وینه و جاره کا دی قه دگه ریه ته قه جیهانا خو، لی نه و دمه یی ژن و زاروکین خو ژ دهست داین و دبیهته نه فینداری زاروکان و نافی وی دبیهته (سیاپوشی زیما ری) و نه فرو ل هه جهه کی ژ وهلاتی کوږه کی وی یی لی هه ی و خه لک ب دهست هه لات دزانن. ب هزرا وان عه یالی وان دی ساخ بیت.

چیروکنفیس شاهده ل سهر دهورو بهرین خو نه و کریرین نه رینی کو دبینت یی بوویه شاهد، لی چ شاهد؟!

شاهد ژ جوړی دهسته بژیر (نخبه)، یی فیای وی کو مه لگه هی پاشکه تی ل دیف دلی خو، ل دیف هزرین خو راکیشیت و بینته سهر ریکه کا نه و پی حز دکهت، لی دکو مه لگه هه کی دا ژ جیهانا سیی نه تشته کی ب سانا هی یه، لهوما باره کی گران دکه فیهته سهر ملی وی وهکی دهسته بژیر، دهنگین کریت و نه بهر به لاقه دبهیسیت و پتریا خه لکی وی دهنگی یان نابهیسن یان خو تی ناگه هینن و دقیت تو خو دگهل فی جوږه کو مه لی وهسان ب گونجینی، نه گهر یان ژ دینان یان ژ دوژمنان دی هی یه هژمارتن و دقیت تو بی هزر گوهداریا وان بکه ی، وهکی چه وان د چیروکا (دنگ) دا یا دیار، یان د چیروکا (خه ونا چامه بیژه کی) دا، ههر وی بارگرانیی چیروکنفیس کره چافدیرو ره خنه گر، کو رویدانان

مهيزه كهت و بهرچاڤ كهت، وهكى د چيروكا (زينى ددهستى مهوى دا بهفره) دا مهمو كرية سومبولا دست ههلاتى، دهى ژچيا دهينه سهر كورسيكى و ژ شورهشگيرى دبنه خودان حوكم و دست ههلات، پشتى ژ شكهفتا هاتين و (نياندرتال شههيانا دگيرن) و رهفتارى دگهل مللهتى وهكى (پهز) دكهن و دبهرا هنده (پهز) دبنه (گورگ)، واته: نهو ديڤه لاناك پهزى ژار داددرين.

ديسان چيروكنفيس رهخى ل كومهلگهه دگريت كو بهرهفانى ژ وى جوړه دست ههلاتى و ناكوپين وان دكهت، دهى د چيروكا (چارچوڤه دژ چارچوڤه) دا ب شاخين دوو بزنا سالوخهت ددهت كه كهس نهشيت وان ژيڤكه كهت، نهگهر (كومپيوتهرى نهمرى) نهبيت. نهنجامى وان ناكوپان مهنجه لوك تى پشكل دبن و ژار دبنه نيتيم و چيروكنفيس وى گونهه دنيخته دستو ههميان دا، چونكى ل گهلهك جهان خهلكى زى ب (مرى) دبينت، يان مينا مريان دبينت، دهى د چيروكا (فيژيا نهبهدى) دا (مهمهد عهلى) ژ نهنجامى پهقينهكى (رويدانهكى يان گوهارتنهكى) ب مريانى دگههيننه دختورى و دختور وى چهندي ب نهرك دزانيت، لى (مهمهد عهلى) ب مريانى ف دونيايى دكهفيت... بى هزرو بى گوهو بى چاڤ و... مينا ب هزاران كهسان كو ههر بتنى ب ناف مروفن، لهوما چيروكنفيس دبيژيت:

(ههمى تشت ل فى وهلاتى دبت) و نه سهيره.

د چيروكا (دهما بيژن دبتنه گوپال) دا، چيروكنفيسى يى خو بهردايه ناف ههست و دهورونا (مههورا) بيژن و سوژا وى بهرامبهر (نيرائى) دگهل (چركوى) و درنדיاهتيا (نيرى) دگهل رهگهزى (مى) و مافى (نيرى) كو ههمى ماف يى هه بهرامبهر (مههورا) بى دست ههلات و قوربان.

لايهنى كوردهوارى، لايهنهكى دى تره دناف ههرسى كومهلين چيروكنفيسى دا، نهمازه چيروكفن سالين ههشتيان، كو دوژمن ب (گورگ) سالوخهت داى، نهو دهه ب سههم و درنده.

د چيروكا (گورگ و رهخت و تښهنگ)دا، رویدانا كوشتنا (سمكويه) ژ لايي
 (ئيرانيان)فه. چه تويي خولام، جه نېه ل ژ دهفي وان دوژمنان رزگار دكته و
 قهستا (جزيرا بوټان) دكته و ل روژا هه شتي دگه هيته نيزيكي (جزيري)،
 جوټياره كي دبينيټ و نهو جوټيار هشيريا وي ژ جاندرما ددهت و دبينيټي تو نه
 دچاخې (به درخان بهگي) داي، واته ل ويړي زي ههر نهو دوژمنه، وهكي چه وان
 ل جهين دي تر زي.

د چيروكا (ميټاني نه وهخت)دا، (شيرزاد) يي كه تيه دحاله ته كي دهر ونيي
 نه خوښ دا، دهمي دهزگايين سيخوريي هنارتينه ديښ راو نهو يي ل نك خو پښت
 راسته كو چ ل نك نينه. يان د چيروكا (نه نفالي)دا كو تيډا فه گيړانا رویدانيي كو
 ب سهرې (گوليكا) پينچ سالي ل گوندي (بهې) هاتين و تيډا نهو زاروك چه ندين
 كريارو رویدانان دبينيټ و ژي رزگار دبیت و دبیته نموننه كا زيندي كو
 چه نديكاره سات يين ب سهر ملله تي كورد هاتين، بگره ژ كوشتنا بهر خي وي
 (گژوي) و نهو كه پرا ل سهر و سووتنا گوندي وي سهر شين بوونا كه س و كارين
 وي و... لي دهمي سهيي (قوتو) ب برين فه دبينيټ، دلي وي پيچهك نارام دبیت و
 (قهر و) وي ب شهف دبه ته دشكه فتې فه ول سپيډي ژ خه و هشير دبیت كو
 (قهر و) يي ب برينا خو مري. ژنه چاري ل ديښ سهرې خو دچيته چياي و ب
 شهف دهه ب هك لي پهيدا دبیت، دشيت بهره فانيا خو بكهت و خو ژ كيلايين وي
 رزگار كه تن و دهه بهي راته قينيټ، تا هنده پيشمه رگه ل سهر هه لبووين و دگه ل
 خو برن و ل سهر ملي وان دخه و دچيت و خه ونا ل سهر ملي وان دبينيټ، خه ونا
 ب (گژوي) فه دبينيټ و... ل سهر رويايي ژ دهستي پيشمه رگا دكه قيته دناقې دا
 و ئاف دبهت، د نه نجام دا جهي وان بو دوژمني نه شكه را دبیت دبیته شهر، لي
 ديسان دشين خو رزگار بكهن و ل گونده كي (گوليكي) ته سليمي ماله كي دكه ن،
 لي وي دقيت ههر ب مينته دگه ل پيشمه رگه ي دا. پيشمه رگه زي سوژي ددهني كو
 ل روژه كي دي لي فه گه ريينه فه و هيښي و نوميدان دروست دكته.

د چيروكا (خورچكا روژئ) دا دوو وینهنه ژ درندایه تیا دوژمنی، كو د چيروكین (چاف) و (دیناسور) دابه رچاف کرین، (چاف) وهکی زیړه فان و سانسور ب دیف فه، لهوما خو دکوژیت، ب هزرا وی مرن یا بی چافه.

هر دیسان سالوخته تین کابرایه کی دکهت، ب هزرا گه لهک کهسان (ئاغایه)، لی چيروكنفیس ب (خائین و خو فروش) یان وهکی دبیژنی (دیناسور) و دیقه لانکی خوین میژا دنیاسیت. نهو خوین میژین زهلامهک و چه ندین زهلام نه چار کرین، یان ژ ترسان نه چار کرین و ژ بی دهست هه لاتیا خو ژ ساویلکه یی یا خو عه یالی خو بیخنه ددهست دوژمنی داو کوشتین، وهکی د چيروكا (تولفه کرنا خودایی) دا دیار . هه رنهو ساویلکه بوون باب کال و دوژمن ژیک نه دفاقارتن وهکی د چيروكا (کالی په شیمان) دا دایه خو یا کرن: جهی رویدانا چيروکی گورستانا باب کالانه ل گوندی، چی دهمی گوند کافل و ویران دبوو وان نافا دکره فه، لی پشتی نهو گورستان ژ لای پاشقه رویافه هاتیه شو رهه کرن و توخیب داناین، نهو باب کال نه شیاینه ژ گورین خو رابن و گوندی نافا که نه فه و گوند یی مایه کافل.

چيروكنفیس روئی خو دناف کومه لی و پاشه روژا وی دا دبینت و دقیت نافی وی هه ر بمینیت ساخ. ژ بهر روئی وی یی گرنګ، دهمی هنده گه نجان ل سه ر پره کی دبینت، مرو ف دشی ت بیژیتی (پرا دهر باس بوونی) یه، چه ز دکهت گه نج ببا فه، نه ژبوو وی چه ندی دا دریکا کچکان دا راوه ستیا با، لی ژبوو پاشه روژئ. دیسان نه کامیا گه نجان دکهت، کو بهایی وی نزانن وهکی چيروكنفیس و مرن و ساخیا وی ل نک وان نه گرنګه و ب وهکی ئیک دزانن و گه نجاتیا خو ب هه می تشت دبینن و پیران (سه ربورن) ب چ نزانن. لهوما دپری دا دهافیژنه خواری و نه فه هه می د چيروكا (کوشتنا که فته چيروكنفیسه کی) دا دیارو بهر چافه و نزانن وی ژی خه ونین خو یین هه یین مینا هه می که سان و نهو خه ون د چيروكا (هه ر یهک خه ونین خوه دبینه) دا یا دیار کری، دهمی دبنه هه لبرارتن و هه ر رهنګهک (پارتهک) ب (درندهک) دنیاسیت

و هەر ئىك ژوان دىيژىتى: وەرە نك من و (دەنگى خۆ بدە من)... ژ ترسان ژخەو
 هشیار دکەن و گولستانا وان ژبەر خەو دکەنى، دبیژن:
 (سەد ژ سەدى خەونا دوھى یە، جلکین کەسک و سوورو زەر دبەرن - ئالایى
 کوردستانى -) و چیرۆکنفیس ژى خۆزیا رادھیلایت کو وی ژى ئەو خەون دیتبا و
 کوردایەتى ب سەر بەرتەنگ دیتنى را کەتبا.

پروفایل

- ژ دایک بوویى سالا (۱۹۶۲)ى یە ل گوندی گررەش - دەفەرا
 زاخو
- دەرچوویى کولیژا پزیشکی یە.
- ل دوماھیا سالیڭ حەفتیان دەست ب نڤیسینا چیرۆکی کرییە.
- ئەندامى ئیکەتیا نڤیسەرین کورد - دەۆکە.
- د چەندین رۆژنامە و گوڤاران دا کار کری یە، وەکی گوڤارین
 (دەنگى مە، تیرۆژ، سەرھلدان، مەتین، پەیف، سفۆرە) و
 رۆژناما وار.
- چەندین بەرھەمىڭ چاپ کری ھەنە، ژ وانا سى کۆمەلە
 چیرۆک ب نافین:
 (۱) کالى پەشیمان
 (۲) وەرگوهیژکین مەموی
 (۳) سیاپۆشى زیماری (سى چیرۆک)
 (۴) زیدە بارى (۱۸) پەرتۆکین دى تر دبوارین وەرگیران،
 ساخلەمى، زمان، فەکۆلین... دا.

قەيران قەرەج

چىرۆكنقىس (ئەنۋەر محەمەد تاھر) د پېشەكيا كۆمەلا (سىبەرا مرنى) دا دىيژىت: (وەك من چىرۆكىن كاك قەيرانى دىتىن گەلەك گرنگىي ددەتە - وەسفى - نەمازە ل پېشەكيا چىرۆكا خۇ، ئەقى چەندى ب كار دەينىت بۇ رىك خۇش كرن دا بچىتە دناق بابەتى خۇ دا).

دىسان دىيژىت: (بابەتىن چىرۆكىت كاك قەيرانى گەلەك رىالىزى نە، ئەق رويدانە دناق كۆمەلى مەدا دىن، بتنى چىرۆكا - خرۇ - نەبىت).
ئەگەر مەرۇق خاندىنەكى دكۆمەلا چىرۆكنقىسى دا بكتە، دى دوو بابەت بەرچاق كەفن، ئەو زى كىشا كوردى و ئەقىنى نە.

چىرۆكا (خرۇ) ئىك ز وان چىرۆكانە كو بابەتى ئىكى قەدگرىت، قەھرەمانى چىرۆكى سەيەكە، ناقى وى (خرۇ) يە، لى ب رۇلى مەرۇقەكى رادبىت، نەقىت جەى خۇ بەيلىت و (بەر ل جەى خۇ يى ب قەدرە)، پىشتى وان رويدانىن گەلى كورد هاتىن واتە (ئەنزال و كىميا باران كرن و...)، يى ب ئاخى قە هاتىە گرېدان، ھەمى گوندا بەرددەن لى ئەو بەرنادەت، ھەمى يادگارو بىرھاتنان دسەرى خۇ دا دووبارە دكتە، مەرۇقىن گوندى ھەمىيان دەينتە بەر چاقىن خۇ، سرۇشت و سەقا (پىشتى وان كاودانان) يى هاتىە گوھارتن، لى ئەو ھەر يى پىقە گرېدايە، سەردەراى ترسى و وان ھەمى نەخۇشيا.

چىرۆكا (دلىك) زى ھەر ل سەر دەردەسەرىيىن گەلى كوردە، لى قى جارى (كۇچا مەليونى) يە. ناقەرۇكا چىرۆكى دوو ئەقىندارن، دوو سالان ھەز ز ئىك دكەن، شەش سالان دىمىنە دگەل ئىك و پىشتى چەندىن دختۇرو دەرمانان، زارۇكەك دىن، ناقى وى دكەنە (دلىك)، لى (دلىك) ل كۇچ كرنى تووشى ھەمى رەنگىن سىرۇ سەقەمى دىبىت دژىي پىنچ ھەقىقى دا دىمىت.

چيروكا (ميفانين پاشيفا) چيروككه ل سهر گرتن و راهيلانى. ميهان
رەشەكپن رزيمى نە، دەم رەمەزانە، كابرە زيرەفانيا خو دكەت، دا نەهيتە گرتن
و دەرگەهى ب تيهكى دەهیلته فهكرى، نەشيت بنشيت و نشستنا خو بکەتە قەد
وهريس، چافين وى زيق دمینه ل ئەسمانى و ل ستپرو ههپها، هزرين وى دچنە
ديوهكى رەش، يى ل ههيقى سوياره و ههيقى زيندان دكەت... خەونە، نە
خەونە، راست رابووڤه، لايتين تومببلا ديار كرن، هند هاى زى بو چافين وى
هاتنە گرتن و دەستين وى ژ پشتفه هاتنە گرتن، بو خرپنا خرخالا و ناگههيت
پاشيف و فتارا بخوت.

چيروكا (زيرەفانين دزا)، وهكى چيروككفيس (ئەنوەر محەمەد تاهر) دبیژیت:
چيروكا خو دگەل روماننقىسى جيهانى (گابریل گارسيا مارگیز) يا تیکهەل
كرى، به لى چيروككفيس گەلەك شارەزايانە نافى باژيرەكى كوردى يى ميژوويى
يى دانای، هەكە خویندەوار شارەزايى دمیزوویا كوردى دا نەبیت، دى بیژیت ئەو
يى بەحسى باژيرەكى ئەمريکا لاتینی دكەت، ئو گابریل دناخفیت نە
چيروككفيس دەمى دبیژیت:

(دى كەنگى گەهینە باژيرى ئەرەكاتا- ئەرەباخا - ئەو باژيرى چافیت خو
ب كلى راپەرينى كلدای - مەبەستا چيروككفيسى باژيرى كەرکۆكە، به لى ل
دوماهيا چيروكى زيرەفانين دزا دبنە دزو گابریل مارگیز چيروكا وى يا دزى،
چەوا زيرەفانين دزا ترومببلا دزى، يەعنى چيروككفيسى ب قى تیکهليا تەفن و
هەفن راجاندى دوماهيا چيروكى ناشكرا كر).

بابەتى دووى يى چيروككفيسى دقى كۆمەلى دا (ئەقینى) يە، كو د دوو
كورتە چيروكاندا بەرچاف كرين و دبیت دياردين خراب تیدا هەبن، وهكى
زەنگینی بەرى ئەقینى، دیسان بابەتین دى یین كۆمەلايهتى یین تیدا هەین:

چيروكا (زەنگینى) دوو ئەقیندارن، (نازدارو فەرهاد)، گەلەك حەز ژ ئيك
دكەن، دەمى كاودانان دا ژفانى ددەنە ئيك، بیرهاتنان بو ئيك فەدگيرن،

خەونان پېقە دەبىنن، ۋەسان (نازدار) ئى ھەز ژى دكر، جارەكى دگوتى بەرى ئەز
تە ببىنم من تۆ فيا بووى، چ كاودان نەشىن مە ژىك دویر بېخن، ئەف كاودانى
ژارى و زەنگىنى تېدا ھەى.

(فەرھاد) خەونەكى دەبىنت، دەبىزىتە خویشكا خو (شرىن)ئى:

ئەفە چەند رۆژە من (نازدار) نەدیتى يە، ديارە يا نساخە.

(شرىن) دىف را دچىت و دەبىت دەبىزىتى (نازدار) ئى يا شوى كرى، يا گوتى

زەنگىنى بەرى ئەفینى و ژ خەوا گران ھىيار دەبىت.

د چىرۇكا (سىبەرا مرنى) ژى دا رىزكا ترومبىلا دەبىن دا بوىكەكى

فەگوھىزن، ھەفالا بوىكى ھزرىن كەفن دكرن، دەمى دەنگىن ژەنگى دگواندا

دەنگ فەددان، دەمى ل بەرى نھو خازگىنى دەھاتن:

من چ كچىن شويا نىنن ، تە نە خانى و نە پارە و نە ترومبىل و... ئەف مروفە

نەكەتە دلى من... ھتد. يا سەپرتەر ئەۋە بابى وى گەلەك جاران چىرۇكا خو بو وان

فەدگىرا، كو وى ھەفت جاران خواست بوو تا داينى، چونكى كرىا خانى نەبوو.

دەمى دى بوىكى فەگوھىزن، بوىك دەستى خو دەتە خلفا پۇشيا رەشا

دحەفكا خو، ژ پەنجەرى دەردئىخىت و دەست بو بلند دبن و دەھافىت، ئى چ

دەست نەشيان فەگرن و ب بن پيا فەبوو.

پروفایل

• ل سالا (۱۹۶۶) ئى ل گوندى (كۆرە دىرى) - زاۋىتە ژدايك بوۋىە.

• دەرچوۋى ئامادەيا بازارگانى يە ل دەۋكى.

• ئەندامى كۆمەلا ھونەر مەندىن كوردستانى يە.

• ژ بەرھەمىن چاپ كرى:

- سىبەرا مرنى: كۆمەلە چىرۇك.

که ریم جه میل بیانی

مالخولیانیت چیرۆکنقیسی هه می دهما کوپرو دویر دچن و ههر دناریاینه...

مرن... هزر... خه ربیی...

د چیرۆکا (خه ربیی ل چافیت یارا دهین)، ژيانا قه هره مانئ چیرۆکئ ب خه ربیی قه دهیته گریدان، بیرین ئاخفتن و سوحبهت و یادگارن دکه تن و... خه ربیی نه وه یا وی بخو دمه ژیی خۆدا وینه کری، ئی یئ دگهل ب ژفانه .

چیرۆکین ههردوو کۆمهلا وهکی دیار دسالیئ ههشتیان دا یین هاتینه نقیسین، لهوما جهنگا عیراق - ئیران دچهند چیرۆکه کادا ددیارن. د چیرۆکا (گرنژین) دا راسته نافه رۆکا چیرۆکئ ل سه ر هه بوونا (مرنئ) یه، ئی ل دوماهیئ تهرمی دلیری دهینن. نه و دلیری هه می دهما ب دهف گرنژین و ژنوی زانی کا بو دلیر هند دگرنژی و بیرین وی دکرن و ب درستی زانی کو ژ رهوشتین کۆترا دهمی دفرن گرنژینه (ناشتی) یه.

د چیرۆکا (شرینی) دا قه هره مانئ چیرۆکئ ل (جه ژنا سه ری) سالی ل بهر ده رگه هی دیره کی کچکه کا رهش پۆش دبینت، هنده کادا و شرینیا دده تی و دجیه ژوور دا شه مالکا هلکه ت، نه و کچکی دنیا سیت و دیسان بیرین بهری پازده سالان و برایی وی (هورمزی) دکه ت، دهمی ل خاندنگه هی و باسی ژاریا خۆ دکرن... رۆژا جه ژنا وان هاته بیرئ، دهمی هه فالین وی شرینی ژئ خواستین. دهیکا وی شرینی هینان ... ئی ریبه ری خاندنگه هی نه هیلا و پشتی نۆزده سالان ژنوی نه و شرینی خوارن، ئی هه ر نه ب ده ستین وی. به لکی ل قئ جاری ریبه ره کی دی نه هیلا. نه و ژئ ریبه ری وه لاتی یه (وه کی هیما).

شه مالک ده لن و دلئ وی بو هه فالئ وی یئ کوشتی دسووتن.

د چیرۆکا (هیقی) دا مرۆفه ک ل نک وی دتومبیلئ دا دروینته خوارو نیشانیئ

خەمۆكىيى لى دديارن ، پىشتى بېھنەكى زەرفەكى ددەتە فى دا ئەو كاغەزا بۇ ھىژا (...)
دەست نىشان كەتن. دەمى كاغەزان تىگمە ددەت، نافى سى مرۇفان و ميژوويا
ژدايك بوونا وان و رۇژا (شەھيد)بوونا وان و ئەگەرى (شەھيد)بوونى تىدا دديارن،
ھەرسى ژدايك بوويىن سالىن پىنجيانن و دسالىن ھەشتيان يىن (شەھيد) بوويىن .
كاغەزا بۇ ھىژا (...)
تىدا يا نقيسى دا نىزىكى مال بكەن د (سەربازيا) خۇدا، دا
بشيت خىزانين ھەرسى مالان و پىرە دەيكا خۇ ب خودان كەت.

بابەتئ ئەقىنى بابەتەكى دى ترە دناف وان چىرۇكان دا، چىرۇكا (چاقىت تەو
روىبارو باژىرى منن)، دوو ئەقىنى نە، ئەقىنى باژىرى و ئەقىنى يارى،
(رىقىنگ)فان ئاخفتنا بۇ يارا خۇ ل ھندافى روىبارى دىژىت، ل بەرە بچىتە
مشەختيا و دى ئەقىنى خۇ ھىلىت... باژىر، روىبار، چيا، دەنگى چويچك و
بلبلا، كۇلاكىت باژىرى و بىرھاتن و... دى يارا خۇ ھىلىت... پست پست و ئرانەو
كەنى و گرى و... دوماھىيى وان بىريان دكەتن ئەگەر ل نىف شەفەكى ل
مشەختيا ژ خەو ھىيار بيت و كەلا باژىرى وى لى دا دى چ كەتن؟.

د چىرۇكا (من ژ بىر نەكرى يە)دا كورك يا دلى خۇ ئەشكەرا دكەتن كو ھەز
ژى دكەتن، كچك دىژىتى تە ئىكا دى تر يا ھەى، ئەو دىژىت ئەو چوو، كچكى
گۇتى نەخىر نەچوويە، من ژى ئىك ھەبوو من ژبىر نەكرى يە . كورك دىژىت
ئەفە ئىك ب ئىك. كچك دىژىت: نەخىر... تە يا خۇ يا ژبىر كرى، لى من يى خۇ
ژبىر نەكرى يە.

د چىرۇكا (ژفانى پىنج شەمبى)دا دوو ئەقىندارن، ل ھەمى رۇژىن پىنج
شەمبى دگەل ئىك ب ژفانن، باوەر ناكەن كەنگى دى بيتە ئەو رۇژ، ل پىنج
شەمبەكى كچك كارى خۇ دكەت و گەلەك ب خۇفە دمىنت. دوماھىيى دەيك
دىژىتى ما تۇ دى چىە دەھواتى ھندە تۇ ب خۇفە؟ نى دى رابىن چىنە سەر
زىارەتاو كورك ھەتا ھەتايى دمىنتە ل ژفانى.

لايەنى كوردىنىيى و سىياسى ژى ديسان چەندىن چىرۇك يىن فەگرتىن.

چيروكا (كيشي كومتيد بلند) ل سهر نيچيرا پهبز كيشيانه، هندی (عهمه) دبیژیته (مجوی) دیف کوری ناغای نه کهفه، هوین نه یین پهبز کیشیانه، دی ل سهر به لایه کی هلبن، ئی وان ب یا خو کرو ب دیف (خورشویی کوری ناغای) که تن، ل ویری دوو پهبز کیشی دیتن، تفهنگ دانانی، (خورشویی) گوٲ من بریندار کرب گههنی، کرنه غار، ئی خورشو سهتمی، گریل بوو گوٲ: من ب گههیننه مال هیشتا دونیا روٲن (ل فییره پهبز کیشی وهکی هیما پیشمه رگهی یا ب کار هینای).

د چيروكا (ريچينگی وهغهرا دوير) دا، مالخوليانين (هه واری)، دوير يين چووين، خهو ناکه فیته چافان، بهرسفا بابی وی دهاته گوها دهمی دگوٲ: روٲ ناردهفیت، یا نفستی یه، پرسیارا بابی خو کر کا ل کویری یا نفستی یه؟ بابی وی گوٲ هه که مهزن بووی دی زانی، نه وی ل هیقی هه که چوو، دی خویشکا خو (هیقی) ژی دگهل خو بهت، خویشکا وی دبیژیت دترسم ریکا نه خوٲش بیت، (ههوار) تفهنگی رادکهت و ل سپیده زویه کی دهر دکه فیت دا بچیته نک روٲی و هشیار کهت و ریکا بابی دگریت (واته دبیته پیشمه رگه، کو دیسان دهر برین ب هیما یا ژی کری).

چيروكا (دلقین) قههره مانا چيروکی ژنکه، ب جلکین رهش سلاف کره هه فالی، هه فالی بیریئ وی و قوناغا خواندنن کرن، پرسیارا رهش پوٲشیا وی کر، زانی میری وی (حه مید) یی (شه هید) بووی، ئی سهیر ما، چه وان شوی ب (حه میدی) کربوو؟! چونکی دزانی وی هه ز ژی نه دکر. (دلقین) ای گوٲ:

نه ز دژی هزرو بیریئ وی بووم، ئی وهسان خو گوهارت کو خو گوٲری فی ئاخئ کری.

چيروكا (پهیکه) دیمه نه که ژ مهیدانا (نازادی) ل به غدا و (پهیکه ری نازادی). قههره مانن چيروکی و هه فالا خو دچنه وی جهی و تهماشه دکهن و رافه دکهن و پرسیار دکهن کا بو نه و سیلافا ئافئ ل ویری داناینه؟ ئی بهری بچنه دنا ف مهیدانی بخوٲا، که شه فریته ک (سیخوره ک وهکی هیما) داخوآزا پیناسا وی دکهت.

د چیرۆکا (سیتافک) دا مروفهك دكهفئته ديف و نهویریت بزقریت، هزرا دكهت: دزه؟ خازۆكه؟ سهرخۆشه؟ ری گره؟ تا چوویه بهر دهرگههی و دهرگهه قوتای، دهنگی قوتانا دلّی وی و دهرگههی تیكههل بوون (ئهف سیتافكه وهکی هیما یی ب کارهینای بو زهلامین رژیمی کو نه تشتهکی مهزن بوو گومانئ ببهنه ههر كهسهکی).

چیرۆکا (چافیت خهونئ) چیرۆکنفیس دگهل خواندهفانی دناخفیت، دفیت چیرۆکهکی بنفیسیت، ههر چهند ئهف هونهره ل جیهانا سیئ نه تشتهکی ب ساناهی یه و جهئ مهترسیئ یه. چیرۆك ژ دوو خوینکارین ئهفیندار ل زانکویئ ب نافین (خهون و خهبات) دهست پی دكهت، دخهبتن بو پاشه روژی و ههزاران و وهلاتی، لی (خهون) خو دکوژیت و (خهبات) ل وهلاتهکی ئهوروپی بیرپین (خهون) ئ دكهت.

چیرۆکهکا ب فی رهنگی دی چهوان ل وهلاتهکی جیهانا سیئ بهلاف بیت و دی چهوان ژ کیرا سانسورئ دهرباس بیت ، کی دی ویریت باسی (خهون) ئ كهتن كا دزیندانی دا چ ب سهری وی هاتی یه؟! کی دی باسی دهیبابین (خهبات) ی كهتن دهمی ل سهر چوونا وی بو ژ دهرفه هاتینه راگوهاستن؟ لهوما (خهبات) دویركهت و كچ ههر بتنی ما خهون.

ل فییره ههمی پرسیارین چیرۆکنفیسئ نه و ههر دوو نافین (خهون و خهبات) هیمانه دناف چیرۆکی دا.

چیرۆکا (ل روژهکا بهفرین) سالۆخهتین زفستانا وهلاتی نه كا خهلك چهوان دچپته (کاره كهوئ)، وی ژی دفیت بچیت، لی دهيك ناهیلیت و باب دبیریتی ما ته چ ژی یه؟ دچیت و شروخا وی دبزدییت، ب قلی قلدانكا تا دگههیننه مال، ل مال بیهنا وی ناهیت و وهکی مروفهکی یاخی جارهدادی پشتی نیفرو چوو پشستا گوندی و گلۆمچکانئ.

لایهنی کۆمه لایهتی ژی بابتهکه دناف چیرۆکین چیرۆکنفیسئ دا:

چیرۆکا (هرمیکا خرش) خرشاتیا خیزانهکی یه کو دبی زارۆک و ترسا

(ژيانى) ژ مېړى وى ئهوه كو ژنهكا دى بينيت. لى دلى ژنكى خوش دكهت دهمى
رهخ و رويين هرميكا خرشا مالى خوش دكهت و پاقر دكهت كو وان پيگفه
چاندين.

چيروكا (شهف و خون) ديسان كچكهكه دبيژيت: دى شوى ب سهيهكى كه م و
شوى ب وى ناكم. نهو دبيژيت يان دى بو من بى يان بو ناخى و بابى وى ب
پارا رازى دكهت و يا دلى وى حمز دكهت دكهت.

چيروكا (گرنيهك ل دهمى خاترا) كچكهكا قهيرهيه، جهى خو ل بهرامبهري
كوركهكى ل هوللا پيشوازيا دگریت، چافين وى ف كوركى دكهفن كو بهرى وى يى
لى، دگرنيژيت، لى كورك چ بهرسفا نادهتى و دوماهين ديار دبیت كو كورك يى
كوړهيه و سهرتيرا وى جارهكادى ف بهرى دكهفیتتهفه.

چيروكا (ژمه چيتر)، تيگههكه... جياوازي يا ههى ژ مروقهكى بو ئيكى دى
و ژ گوندان بو باژيران، (سهردارى ل نيغارپهكى گوھ ل دهنگهكى دبیت: نهفه
هات!)، سهد هزرو گومان ل سهر نهجنا (ژمه چيتر) بو چى دبن، گههشته
گوندى، گورمپنهك هات و دهنگ فهدا، ئينا گرنيژى و پين خو سقك كرن،
دكويراتيا لهشى وى دا دهنگ دهاته فهدان: (ژ مه چيتر يين ههين).

پروفایل

- ژ دايك بوويى سالا (۱۹۵۹) ئ يه ل باژيرى دهوكى.
- ل سالىن ههشتيان دهست ب نقيسينا چيروكى كرى يه.
- ل سالا (۱۹۸۵) ئ د گوڤارا (دهنگى مه) دا كار كرى يه.
- دوو كۆمهله چيروك ب نافيڼ (دلقيڼ و خهريبي) يين داينه
چاپى. زيده بارى رۇمانا (دهراق تهنګ).

كيشى عارف

دكۆمەلا (دیمەنن پەچنى) دا ھزرو خەون بنیاتى ئاڧا كرنا چىرۆكۈن چىرۆكۈنقىسى نە، دىشەڧبىرىيىن درىژ دا دگەل وان خەونان و وان ھزران بابەتۈن خۇ پى دنەخشىنت و دیمەننن خۇ بەرچاڧ دكەت و ژ دیمەننن ھەرە بەرچاڧ ژارى و برسە و دچەندىن چىرۆكان دا ڧى دياردى كارتىكرن يا ل دەروونى وى كرى، چ وەكى زارۆك يان ژى دەمى مەزن بووى و وەسان ديارە كو ئەڧ چەندە پارچەك بوويە ژ ژيانا وى يا رۇژانەو نەمازە دەمى زارۆك، يان ژى ئەو دياردە يىن ل نىزىكى خۇ دىتۈن وەكى چەوان د چىرۆكا (پەيسكا ژيانى) دا ديار. تىدا زارۆيەكى بۇياغچى بوويە، خەون ب پاشە رۇژى ڧە يىن دىتۈن و يى گەھشتىە پىپكى بلندى وى پايىسكى و رابووردوويى خۇ يى ژبىر كرى. يان ژى چىرۆكا (ئەتارى و دوماهيا ھەيڧى)، كو ديسان زارۆيەكە، براىى وى مزگىنىي ددەتى كو ل دوماهيا ھەيڧى دى بۇ ئەتارىەكى كرىت. لى دىبىتە ئەو رۇژ و بۇ ناكرىت و پارىن ھەين ددەتە كرىا خانى و جارەكادى دلى براىى خۇ خۇش دكەت كو ل دوماهيا ھەيڧا بىت دى بۇ كرىت.

ھەر ديسان د چىرۆكا (دەست درىژيەك بى گونەھ) دا (ئاشتى) كىكا ھەڧالى خۇ ب دزىڧە ل خوادنگەھى دخۆت.

ئەڧ دياردە دناڧ مەزنان ژى دا دچەندىن چىرۆكان دا يا بەرچاڧ كرى:
چىرۆكا (تاوانەك سىنۆردار) ئىك ژ وان چىرۆكانە. ڧەرمانبەرەك دەيتە گرتن كو يى ڧەردارەو نەشىت ڧەرىن خۇ بدەت. يان ئىكى دى د چىرۆكا (پشتىي داران) دا دچىتە چىياى داران دەينت. لى ژنا وى دىبىژىتى مە چ نىنە ب لىنن و د چىرۆكا (دلۆڧانى) دا ديسان دەردى ژارىي و بى بايا ڧەلەما يىن خۇيا كرىن.

ژ دیمه نین دی کو چیرۆکنقیسی دقئ کۆمه لئ دا بهرچاڤ کرین ئەو دیمه نین
رهشن کو ب سه رئ ملله تی کورد هاتین وهکی د (سئ وینه یین کوزهک) دا دیار
کرین:

وینئ ئیکئ (بنر کرنا دهنگه کی): کوشتنا په یفا کورده.

وینئ دووی (سینۆر): کوشتنا کهسئ کورده ل سه ر سنۆران ژ لایئ تورکان
قه.

وینئ سیئ (تیرۆر) کوشتنا هونه رمه نه کی کورده.

د چیرۆکا (پرسیارهک بئ بهرسف) دا شه قبیڤیهکا چیرۆکنقیسی یه دگهل
گوهداری کرنا رادیویا (لهندهن) کو چاڤیکه تنه دگهل بهرپرسه کی ههریمئ، لئ
(تهشویش) دکه قیته سه ر وچ تئ ناگه هیت.

چیرۆکا (دیمه نهک ژ رۆژین رهش) گوهداری کرنا چیرۆکا وی کهسی یه یئ
دهبانجه کریه ددهقئ زارۆکهکی دا، زارۆک وهسان دگریت وهکی شیرئ دهیکئ کو
دی خۆت دهیته کوشتن.

د چیرۆکا (دهمئ خهون دبنه راستی) دا ههر چوار رهخین وی هرو بانه و
دیمینته ل هیقیا رۆخاندا (که لا قریئ) واته (دوژمن). ل دهسپیکئ نابینت و بئ
هیقی دبیت.

تا خهون دبیته راستی ئەو کهل درۆخییت.

ديسان چیرۆکنقیسی دقئ کۆمه لئ دا یئ چوویه دناف بابه تین کۆمه لایه تی و
ل گه لهک جهان یئ نه رازی یه ژ قئ کۆمه لئ پاشکه تی کو بوویه ئەگه ری رویدانا
چه ندين گرفتاریان وهکی چه وان د چیرۆکا (مرنا ئەقینه کی) دا دیار دکه ت.
کهسه کی ئەقینداره لئ ناگه هیته ئەقینا خو، ژ بهر بابئ کچکی کچا خو ناده تی و
ژوان ئەگه ران کۆچ دکه ته ژ دهرقه ی وهلاتی و دبیته بهندی هه می کاران کو ئیک
ژوان بویاغچی یه و د (گریت بۆ شینواران).

چیرۆکا (خهون) ديسان ئەقینداره که، خهونه کا نه خوش ب یارا خۆقه دبیتت

كو يارا وى ژ دەست دچیت و ئەو خەون دبیتە راستی، ژبەر كو بریارا كچكا
ئیتیم ددەستین وى دانەبوو، بەلكى ددەستین مامى وى دا بوو كچك دانە ئىكى
دى.

چىرۆكا (ژفان) ژى خەونەكە. دخەونى دا يى ب ژفانە دگەل يارى و دەمى ژ
خەو هشیار دكەن، يى نىزىكى وى خەونى بووى و پشتى چوار سەعەتین دى ل
ئىشارى دى گەهیتە ژفانى خو هیشى و ئومیدین وى دگەشن.

چىرۆكئىسى ديسان يى خو ل چەند بابەتین دى يین جودا جودا ژى يین
داى:

چىرۆكا (قىريا مرنى) قىرى يە ل دىف ژيانى و مرن ل دىف دەیت. لى ژى
رزگار دبن، بتنى پىرەمىر نەبیت كو دگەهیتە دوماهیا بى فەگەريان و زارو دبن
كەپرى فە مار پىقە ددەت، لى رزگار دبیت.

لاوهك ل دەستپىكا تولاژیا خو دەیتە دامەزراندن، دكەفیتە تەلها
قەچاچیان، بریندار دبیت، لى ژيان لى فەدگەرىپتەقە (هیشى).

دكاملانا جچیلینى ژى دا ئەفیندارەك ب شوفا و روژ كار دكەت دا ب
گەهیتە ئارمانجى، لى كارەب دگریت و ژى رزگار دبیت و نامریت.

د (سى راستى) يان دا چەندین دیمەنن هەقدژن:
دیمەنى ئىكى: (خوەزیا بى مرادەكى): ئىكى گولا وى گەش بیت و ژيان بو ب
كەنیت و ئىك ب روئدكان بەرسقى بدەت.

دیمەنى دووى: (راستیهك): ئىك سەرڤە سەرڤە مینا پاشانە و دبن فە تىكدا
كول و خەمن.

دیمەنى سى: (خەو): ئافاهيین جوان دبیت و سەرى وى هەر يى دبن
خانین ناخى فە.

بىزارى ژى د دەروونى چىرۆكئىسى دا د چىرۆكا (بىزارى) دا یا ديارە.
خودان باوەرنامەو بى كار. دڤیت بىتە دامەزراندن، لى بتنى خودان (واستە)

دهینه دامه‌زاندن.

د چیرۆکا (نقیسینا چیرۆکه‌کۆ) دا بیرین بابی خو دکهت هیس یی ساخ، دفتیت تشتهکی ل سهر بنقیسیت، ئی هندی دکهت و ناکهت نهشییت بنقیسیت.

پروفایل

- ل سالا (۱۹۷۰)ی ژدایک بوویه.
- دگۆقارا داهینان دا کار کری یه.
- ژبه‌ره‌میڤ چاپ کری:
- دیمه‌نین په‌چنی: کۆمه‌له چیرۆک.

محسن عابدولرهمان

نقیسەر دنابقهرا دهقی وهکی پهخشان و دهقی وهکی چیرۆک خو دهلافیتن و دبیت بابهت یی تیکههل کری بت. دههردوو حالهتاندا پتر پویتهی ددهته روخساری و رهفتاری دگهل پهیشان دکهت و یی هویربینه دهلبزارتنا وان پهیشان دا. زیده باری پویته پی کرنهکا زیده ب نافین میژوویی و ئەز باوهر دکهم ئەگهر چیرۆک نهنقیسی بان دا دهست دمیزوویی قهدهت و ب دههان ژ وان پهیشان جهی خو یین دناق وان چیرۆکادا گرتی، چ هزا وی بو میژوویی ئەو چهند یا کری یان ژی ژبوو گههاندنا مههمهکی و (دووباره بوونا میژوویی) لی دممهکی دی و ل جههکی دی یه. وهکی (فیرعهون و تهروادهو نمرۆدو حهجاج و ئەبرههه و ریغال و ئەسکهندهرو نیرۆدو...).

دهقین نقیسهری پتریا وان رهخنه، چ ل کومهلی و چ ل دهست ههلاتی. د چهندين چیرۆکاندان ل سیریهانهکی یی راوستیایهه و نزانیت دی کیشه بهری خو دهتن وهکی د چیرۆکا (جهاکی سفیل) دا یا خو یا کری چهوان مرۆفی مه پویتهی ددهته سهرفه سهرفه و ل تیفکلا دنیریت و ژ نافدا یی فالایه، دهمی دبیزیت:

(چ باژیرهکی سهیره، پیشهرو بایهخی مرۆفی ب بهایین جلاکین وی یه).

یان د چیرۆکا (چهرخی دیوان) دا، کو ههر ئەو بابهته و ب رهنگهکی دی یا دارشتی، دهمی ئەو مرۆف خو ب گلیش و تشتین تهیسۆک و چافلیکرنافه مژویل دکهتن و مرۆفی دهسته بژیر (نخبه) د (کۆفکا ژمارهکی دا دهلیین). یان وهکی چیرۆکنقیس دبیزیتن (دحهلییم) و دونیا بو بهژن کورتایه کو ژ خه و رادبن فیرس و دهست ههلات ژی ژ لای خۆفه پویتهی ددهته وان دهمی دبیزیت:

(کههی یا کیفی دکهن و کیفیا ربیته دکهن) و ئەو دبنه خودان هیزو شوین

پهنجین وان دمینن. لاواز ژی بتنی چیشانووک و بیرهاتنین تال بو ژیانی دهیلن و

ژيانې ب پاييزهكا بهردهوام سالوخته ددهت.

ديسان د چيروكا (خوداوهندين شهمايي) دا دهنگي هوزانفاني يه كو ب چ ناچيتن. بهفرا سوورو بارانا رهش و تهرگا ب ديلك ل ديف ئيك دبارن و ل ديف خو دهيلن كوشتن و تالان كرن و ئيخسير كرن و... ههر خهلك قوربانو و ل وان ژيانهكا فالايه و دبازنهكي فالادا دزفرن، وهكي د چيروكا (بيدهر) دا بهرچاڤ كړي، كو رهنج و زهحههتا وان ب دهفي هندهكان دچيت و وان دهيلته برسي. يان د چيروكا (هافري سنيله) دا، كو بتني نهو گهنج ل گهرا گوڤهندي دلهيزن و بي فهخوارن د سهر خوشتن و ههر تشتهكي بيت وي بار تيډا نينه و نهو بتني ليستهكا سزانه و چ بهايي خو نينه و يي بهرزهو رهشبينه.

د چيروكا (بهرزهبوون) دا دهمي خهلاتهكي وهردگريت ههست دكهتن ل نهفرو تشتهك يي كړي و گهشبين دبيتن، لي تا دبيتن نهو خهلاتي وهرگرتي سهركهتنا هندهكانه و نهو بتني پيپكه پي ب سهردكهفن و جارهكادي ههست ب بهرزهبووني دكهتهفه. لهوما مروڤ ب گشتي ل جههكي دگهريپت ئارامي لي ههبيتن. لي ماندي تر لي دهيتن و ژبوو في چهندي پهنايي د چيروكا (خهون) دا دبهته بهر خهونان دا بارئ وي سفكر لي بيتن. تيډا دفرپته ناف دارستانهكي دا و ل ويړي زي ههفركمانيا ژيانې يه. يي ب هيز يي لاواز دخوت و يي لاواز پاشفهمايي يي ب هيز دخوت و يي ژ ههميان لاوازر شهه ل سهر كهفل و ريفيكان و ژ وان نه ههفسهنگيا ل ناف دارستاني ژ خه و هشيار دبپتهفه و نهو لاواز د چيروكا (گوڤهندا شازادي) دا دكهفيته بهر دهستي (شازادي) و ژ كيلبين تيزو گورگين دهف ب خوين رزگار نابيت، جهنجهرين تيژن و دهمي چ نهببتن ههستيكين زاروكين خو دكهته دولا ناشي كو چ جاران تير نهببتن. نهو شازاده كو مهمكن پيرههفيا ب سينگي خوڤه دكهتن، زي دزيتن كيم و عهداڤ. فولكانه، دههلافيزن ئاگرو ئاسن و ههمي تيكددا ديمهني تهرائيدي نه.

ههر چهنده نهف چيروكنفيسه ژ چيروكنفيسي سالي نوتانه، لي بابهتپن

سالین ههشتیان دسه‌ری وی دا دپاراستی بوون و دمه‌ژیی وی دا هاتبوونه تۆمار کرن، تا دسالین نۆتان کرینه هیقیینی چهند چیرۆکان وهکی دهربرین ژ ههستا خو یا نه‌ته‌وايه‌تی و ئەو ته‌په‌سه‌ریا ب سه‌ری ملله‌تی کورد هاتی، نه‌مازه ل باژی‌ری میسل و ئەو ره‌فتارا دگهل وان دهاته کرن وهکی مرۆفین پله دوو، دهمی ل فی باژی‌ری دبوونه پاله و ملین وان دکه‌تنه بهر کاری و ل رۆژین ئەینی ب ژفان بوون دگهل فه‌خوارنی وهکی چه‌وان د چیرۆکا (قه‌پاغه‌کی عه‌ره‌قی) دا خو یا کری. یان دهمی زارۆکین وان دبوونه بۆیاغچی د چیرۆکا (بۆیاغچی) دا کو چیرۆکنقیس بخۆ ئیک بوویه ژ وان بۆیاغچیان و مه‌ینه‌تیین وان باش دزانیت، ب چاف پویته‌ی ب وان ناده‌ت، لی دکویراتی و دناخی خودا دویر دبه‌ته به‌ری چه‌ندین سالان، کا چه‌وان (میسلیان) سقکاتی ب وان دکرن تا دهرافه‌کی کیم ددانی، دهمی دگۆتنی هوین کوردن یان بسورمانن؟! دسه‌ر وی ژاری و ژیری را سه‌یدایین وان ژی خیزانی کوردان د چیرۆکا (کو‌تانکرن) دا کو‌تان دکرن و فه‌دگوه‌استنه ناف بیابانی و به‌رزه دکرن، دی بیژی بو وان یین هاتینه ربیته کرن. ل ناف خیزی بیابانی دۆر پیچ دکرن و گه‌له‌ک ژی به‌ری سی سالان یین برین و به‌رزه‌کرین، بتنی کو کوردن، سه‌یر نه‌بینه کو هنده‌کان ل وی‌ری ببینی کو ته نه‌دزانی کوردن، هندی نوکته ل سه‌ر کوردان دگۆتن و کوردی نه‌دزانی. لی چونکی کوردن ئەو ب سه‌ری هینان یا ب سه‌ری برایین وان ل چیا هیناین. د چیرۆکا (شه‌فا گاره‌ی) دا خه‌لک ژبه‌ر ئەنفالچیان دره‌فن دچنه چیا‌ی (گاره‌ی) و چیرۆکنقیس چه‌ندین دیمه‌نین ته‌راژیدی به‌رچاف دکه‌تن. لی ب هیقی یه‌ کو رۆژ دی ل سه‌ر ملله‌تی هه‌لیت.

ژ بابته‌ین دی کو چیرۆکنقیسی خو داهیلایه دنافا دا بابته‌ین کۆمه‌لایه‌تی نه، د چیرۆکا (گولشه‌ن) دا قه‌هره‌مانا چیرۆکی (گولشه‌ن) کو بابی وی یا (فرۆتی) یه پیره‌می‌ره‌کی و یاری به‌ری یازده سالان ل هۆله‌کا ده‌هواتی دبینت. بیره‌اتنان نوپژهن دکه‌نه‌فه‌و دفییت خو ژمی‌ری خو ب ده‌ته به‌ردان، پشتی تووشی

هەر ئه‌و دهر د چیرۆکا (پیتیبوونا رهنگان) دا یی دكچكه‌كا دی تر ژ ی ئالیای، ده‌می قه‌هره‌مانی چیرۆکی به‌را ده‌افیتته ئافی و بازنه ژ ی چی دبن. مرۆفی وه‌کی وان بازانان سالۆخت دده‌ت، ده‌می ئه‌و بازنه ف لیفا ئافی دكه‌فن به‌رزه دبن. له‌وما دبیزیته یارا خو(دلبه‌ری) فه‌ره مرۆف ده‌لیفا خو‌شیی ژ ده‌ست نه‌ده‌ت و ژیان ئه‌وه یا چ فشار ل سه‌ر نه‌بن و دقیت بجوازیت، لی هه‌ردوو ژ خیزانین ژارن و دی ژاریی ل دی خو هیلن، له‌وما ئه‌و چه‌ند هه‌می دبنه یادگار پشتی شوی ب پیره‌میره‌کی کری ژ دهرقه‌ی وه‌لاتی.

هه‌ر ئه‌و کیشین کۆمه‌لایه‌تی یی ب سه‌ری گه‌له‌کین دی تر ژ ی هاتی، وه‌کی د چیرۆکا (ئارام) دا پشتی سی سالان ژ شوی کرنی، دیم و رهنگ و سیمایی قه‌هره‌مانا چیرۆکی یی هاتیه گوهارتن و چه‌ز دکه‌ت خو ب سوژیت و خو ژ ژیانن رزگار که‌تن. لی دده‌لیقه‌کی را های ژ خو دبیت. ژیان گازی دکه‌تی، ل خو هشیار دبیته‌فه دزانیت کو ئارمانجه‌کا ددی دا هه‌ی (وه‌کی ب ئومید بوون).

ديسان ژ کیشین دناف کۆمه‌لی دا دبه‌لاف مۆدیلن. چیرۆکنقیسی چیرۆکه‌ک ب نافی (مۆدیله) یا بو فی چه‌ندی ته‌رخان کری. تیدا دوو خیزانن، یان دوو خویشکن (خه‌می و به‌ار) و چیرۆکنقیس هه‌قه‌به‌رکرنه‌کی دنیخته دناقه‌به‌را ژیاننا هه‌ردوووان دا. یا ئیکی یا ده‌وله‌مه‌نده ل دیف مۆدیلان دجیت. یا دووی می‌ری وی (سه‌عید) کارمه‌نده و یی ژاره. لی دوماهیی بو دیار دبیت کو خیزانا دووی به‌خته‌وه‌ر تره، ده‌می (بابی وه‌لاتی) کچکه‌کا بجویک ل سه‌ر (خه‌می) ده‌ینت.

ديسان ژ چیرۆکین ره‌خنه ل کۆمه‌لی د چیرۆکا (دارا نزرگه‌هی) دا یا به‌رچاف کری. تیدا هزرین رۆژه‌لاتی نه، کو چاکان ب کول و کوفان بن ئاخ دکه‌ن و ب بۆرینا ده‌می پیروز دکه‌ین. هه‌ر ديسان نه‌کامیا وان که‌سان دکه‌تن یین دته‌کیاو مزگه‌فتاقه (فه‌توایا) ل دیف دی خو دده‌ن و ل نک وان ژ ئاف قه‌خوارنه‌کی ساناهیتزه.

هەر چهوان بیت چیرۆکنقیس یی رژده ل سهر گههاندنا پهياما خو د چیرۆکا (پهياما رهنگان) دا. تیدا هونهرمهندهك ل ژیر سهقايهکی نهخوش، ل تاخهکی ژار كهفالان درست دكهت و ل پيشانگهههکی بهرچاڤ دكهتن. لی كهس چ ژئی زنايت و چ بهای پی نادهن. ئەفه دبیته جهی دل تهنگیا هونهرمهندی، كو هنده خو دواستینت، نازادیا مللهتی تیدا دیار دكهتن و كهسی های ژئی نه. لی ل دوماهی هیقی و ئومید بو درست دبن، دهمی دهرگههی وی دهیته قوتان و بهایی وان كهفالان دهیته زانین و هونهرمهاند ژیانی ب رهنگین گونجای دحهملینت.

پروفایل

- ل سالا (۱۹۶۳)ی ل ئامیدی ژدایك بوویه.
- دهرچووی پهیمانگهها مهلبهندی یه - دهۆك.
- ئەندامی ئیكهتیا نقیسه رین كورد - دهۆكه.
- ئەندامی سهنديكا روژنامه نقیسن كوردستانی یه.
- ل گوڤارا (پهیف) و روژناما (وار) كار كری یه.
- ژبه رهه مین چاپ كری:
- (۱) پیتیبوونا رهنگان: كۆمهله چیرۆك.
- (۲) مرن دقشله یا پادشاهی دا: كۆمهله چیرۆك.
- (۳) په تورمه كرنا گونه هان: كۆمهله چیرۆك.
- (۴) زیده باری چهند په رتوكین وهرگیرای و په خسانی و رومانی.

محمد مهدي سه ليم (بابي قه يدوي)

دهمي مروفت چيروكئين في چيروكئفيسي دخوينت مروفت ل گه لهك جهان ههست پي دکهت کو يي بتني يه. لهوما کو ل شوينا بتني دگه ل خو باخفيت، ل دهشتهکا بي دوماهيك دچيت، يان زي ل سهر بانهکی دکهفите سهر قانا پشتي و دگه ل نهسماني دئاخفيت. بيرين ههفالو رابوردوو دکهتن، نهمازه نهو ههفالين دهمهکی دگه ل زيای، لي نهفرو يين زي قهقهتياين و گههشتينه کارواني چووني و نههاتني. نهو ههفالين کومه لا خو يا چيروکان بو کريه دياري، وهکی چهوان د چيروکا (ههفاليني) دا هاتي، کو نهو ههفال بووينه چيکين باراني و نهرد پي نأفداين. يان د چيروکا (هندهك جارا... بهرانيت ب شاخ تينه خوارن) دا کو ديسان دگه ل وان ههفالان (فلاش باك) فهدگهرييتهفه چاخني بووري و پيشمه رگاتيني، دگه ل وان دزيت ههر چهند نهفرو نهو خوگوري کهرن و چيروكئفيس وي چهندي ب تشتهكي رهوا دزانيت، وهکی چهوان وان بخو زي د چيروکا (باوهري) دا نهو چهند ب تشتهكي رهوا زانين، نهگه ر نهو زي دشيان ببنه خودان پارو دولارو بروانامه. لي زيان نه ههر بتني خوارن و فهخوارنه. بهلکی سهر بلندي و قورباني دان زي يه. دا روناھيي ب دهته وهلاتي وهکی چهوان د چيروکا (عهمي گوزي) دا هاتي. يان زي د چيروکا (ئاخويرک و قوچ!!) دا، کو ل فيره چيروكئفيس خهلکی هانددهت خهباتي ژبوو وهلاتي خو بکهن دا پهشيمان نهبن. مينا وان خوگوري کهرين نهو نهفرو د چيروکا (مروفت خامه ي دلثينت) دا ل هندافي گورهکي ئيک ژ وان. دگه ل دئاخفيت و دگههپته راستيهکي:

نهگه ر ههر مرنه بلا ب سهرفهرازي بيت دريکا وهلاتي دا.

چيروكئفيسي نهف ريکه ژ خو نه ههلبژارتي يه، بهلکی نهگهرين ههين يان

بیّن دیتین و بیّن دنافاڊا ژیاى و هنده جاران ل سهر وى چهندی یی گههشتیه
 حالهتی هافیبوونى و خو د چیرۆکا (دۆمینه) ب دۆمینى فه مژویل دکهتن و
 دزانیت ئەو کارهکى خرابه، لى دا خو ژبیرفه ببهت و دویر کهفیت ژ وى ژيانا
 نهخوشا ئەو تیدا ، ههر چهند وى ژيانى د چیرۆکا (جهژنه) دا مینا جکلپتین
 جهژنى بیّن شرین و جگارین تهعل سالۆخت ددهتن. واته خوشى و نهخوشى.
 لى ئەو پتر یی دنافا کول و خهمین خوڊا و کهسى های ژى نینه و شهفین وى
 ددریژن، وهکى د چیرۆکا (بوچی خهوکا خه لکی ب دهمژمیرایه و خهوکا من ب
 دهقیقا...)? تیدا دمینهته دنافا هزرانداو بیرپین زارۆکین کورد دکهتن کو د
 چیرۆکا (شورهشا ژ دایکبووى) دا، دبن ئاگرو ئاسنان دا دبن و دهینه سهر
 دونیایى. یان دهرزین وان روژین ئەینى دا کو خه لک یی ب ژفانه دگهل نفیژى.
 لى کهسین کورد د چیرۆکا روڤاھى) دا ب ژفانن دگهل فرۆکان و بومباران کرنا
 گوندین وان. ژبهرفى ئەگهرفى وى مرن و قوربانى پى خوشتره ژ زینا بن
 دهستى و رهزیلیى، وهکى وى شیرى د چیرۆکا (فیلبازو رویشى) دا (کو چیرۆکهکا
 فلکلورى یه). کۆره بووى و کهتیه ددهستى رویشى و هرچى داو رهزیل بووى،
 لهوما ههر مرن پى خوشتره ژ زینى و بریارا خوگۆرى کرنا خو ددهتن کو خو
 دلتهکى دا ب هافیته خوار.

دسهر وى نهخوشیى و وى تارىى دا، دشهفین تارى دا د چیرۆکا (ئەز دبینه
 و تو نابینى) دا، روڤاھیهکى دبینهت کو هیقى نهو نیشانا پاشه روژى یه.
 چیرۆکین کۆمه لایهتی بابتهکى دى یی چیرۆکنفیسى یه، وهکى د چیرۆکا
 (زیزبوون) دا قههرمانا چیرۆکى ب خورتى ددهنه شوى، لى ناکهفنه سهر تاو
 تبعهتین ئیک و ههر یازیزه.

چیرۆکا (مهمو دنالیت) کیشهکا دى یا کۆمه لایهتی یه. تیدا جیران مافى
 جیرانى پيشیل دکهتن، ل ئهردهکى بههى یه و ئیکى دى دهوّل و زرنامه، لهوما
 نفیسهر گازندا دکهتن کو دهم یی بوویه دهمى پارهى، وهکى ئەو ل سهر زارى

گۆتتا مهزنان د چيروكا (سروشْت) دا دبیژیت: (ههیی به چهز كه كوری كهری به)، تیدا مروّف چهند یی مهزن بیت، دهمی دمینه بی پارهو دهراڤ رهزیل دبیت، وهکی قههرهمانی چيروکی، كو كوری مهزنی گوندی یه و مایه بی پارهو دهراڤ و رهزیل بووی. گلی و گازندی وی ل سهر وان كهسانه یی ژدهرفه ی وهلاتی هاتین و رهوشْت و تیتال ژبیر کرین. كو (مهمو) وهکی كهساتیهکی فلكلوری هیمایی وی چهندی یه.

دكورتیله چيروكا (ما من چ ژی یه) تیدا كوری ته مویی گافان دبیت یی ساردهمه نیهکی فه دخوتن، كه پیین خو ل بلند دكهتن. ل دهسپیکي دهمی دبیت ژی توره دبیت. ل دوماهی دگههیته وی راستی كو ههر كهسهك وهکی خو.

بابهتین رهخهیی ژی نافهروكا چهند چيروکین كومه لا وی نه:

چيروكا (نه خوشیا شاهان) هیقینی چيروکی ژ چيروکهكا فلكلوری یا هاتیه وهرگرتن، دهمی تهیری دهولهتی داددهته سهر سهری ههر كهسهکی، نهو دی بیته حاکم و پاشا،

لی نهو نهو دم نه مایه و چيروکنفیسی ل قیره ئامازه ب دوو خالان ددهتن. یا نیکی نهوه كو حوکمین دکتاتوری دزالن و ناهیلن ژ بنه مالی دهرکهفیت و یا دووی نهوه كو سیاست بارا درهوینایهو نهو نیك ژ وان كهسانه كو کیم جاران راستیان دبیزیت، لی چونکی حوکمی دکتاتوری یه. نهو چ بکهتن تهیر نادادهته سهر سهری وی و نیشانین وی نیشی ل بنی پین وی ددیارن.

ديسان چيروکنفیس د چيروكا (سیتافک) دا گازندا ژ خو دكهتن كو دوهی یی ب هیز بو نه قرو یی لاوازه.

دسهر وان نه خوشیان راو دسهر وان گلی و گازندارا چيروکنفیس دی مینت كهسهکی نهفیندار بو یارا خو، بو وهلاتی و بو مروفایه تی، وهکی د چيروکین (بیرهاتن) (ه، ت) (دی مینت چهز لی کرنا ته) دا خو یا کرین.

چيروکنفیس ژ لایی نهته وایهتی فه كهسهکی ب هیقی و ئومیده، دیار

دکھتن کو دوژمن چہند یی ہارو دژوار بیت، چہند گلّیشی خو ب سہر مہدا
بینتہ خوار، چہند زیانا ب گہہینتہ مہ. رویباری وان چہند یی دین بیت.
دوماہیی ئەو ئاف دئی زہلال بن و قازو وەردەکیڤ گوندی دئی سہمایئ تیدا کەن،
وہکی د چیرۆکا (رویباری دین) دا ہاتی.

پروفايل

- دەرچوویی پەیمانگەها تیل و بی تیلایه ل بەغدا ل سالا
(۱۹۸۵) ئ.
- نەو ماموستایی سەرەتایی یە.
- ژبەرەهەمئ چاپ کری:
- نەخۆشیا شاھان: کۆمەلە چیرۆک.

مجموعه د سه ليم سواری

چيایي (گاره)ی، هیلینکا نقیسه‌ری، گوند، ره‌وشت و ژيانا گوندان، یاریین فلکلوری و... بنواشی داهینانا چیرۆکین چیرۆکنقیسی نه و مه‌یدانا قه‌هره‌مانین وی یه، سه‌قایی گوندان و سالۆخه‌تا ژيانا وان نافه‌رۆکا پتریا چیرۆکین وی یه:

دهوات نه‌بی، گوستیرانی، به‌ردانا مازوی یا، بویکا بارانی، کیل و بیلانی، شه‌فه‌رۆک، دهوات، خوینداری، شفانی، گافانی، ره‌زفانی و...

(حه‌جی عه‌بو) د چیرۆکا (دهوات نه‌بی) دا جه‌ی مه‌لای دگریت کول وی‌ری نه‌بوو، ئی که‌س گوهداریا وی ناکه‌ت و ل دیف دوعایی وی نابییژیت (ثامین)، چونکی گوشت ل سه‌ر برنجی خواربوو.

چیرۆکا (کی دی فئ کیلی شکی‌نیت) دهواته‌ ل گوندی و (عه‌لی) میه‌فانه‌کی کاروانی یی ه‌ی، ئارمانجانی دکهن و که‌س نه‌شی‌ت کیلی بشکی‌نیت، (عه‌لی) حه‌ز دکه‌ت بیژیه‌ میه‌فانی، ئی بیانی یه و شه‌رمه‌ بو وان ئیکی بیانی کیلی بیخیت، ئی ژ لایه‌کی دی شاه‌نازیی ب میه‌فانی خو دبه‌ت ده‌می دبیزنی دا بکه‌ت، ئی نه‌و دبیزیت ده‌رزیکا تفه‌نگا من یا شکه‌ستی یه!

د چیرۆکا (وه‌رنه‌ گو‌فه‌ندی) دا ه‌هر دهواته‌ و یا کورئ ئافده‌لی یه، جحیل بتنی دکهن و دهواته‌کا بی سه‌رو به‌ره‌، (ته‌مو، شه‌عبان) دهواتیان هاندده‌ن کو ب هیفیا جحیلان بتنی فه‌ نابیت، دفیت هه‌می پیگه‌ه بکه‌ن و کارین مه‌زن نه‌ون یین مه‌زن دکهن.

چیرۆکا (کورئ پۆشی ره‌شی) یاریا گوستیرانی یه، تیما پیرووی و تیما خدروی، ل سه‌ر گويزو خورمی دکهن، تیما خدروی یا لاوازه و نه‌ویرن گوستیری بکه‌نه‌ دده‌ستین خو‌دا و ل به‌انا دگه‌ریین کو یاریی تیك بدن، یاریا وان تیك دچیت ده‌می تیكده‌ره‌ك (کورئ پۆشی ره‌شی) ده‌یت و گازندا دکه‌ت کو یاری بی وی یین

كرين.

چيروكا (مريبايي ناغاي) رويدانا كوشتنا (عبدال) ي يه ب دهستى كورى
ناغاي كو نه چووويه زبارا وان و وي گونهي دئيخنه ستويي (فهقي) و نه چار
دكهن ژ گوندى دهركهفيت دا بكهنه بهلگه كو راسته وي يي كوشتى، لي (سوفى
قادر) دزانيت ب جفتي نه هاتيه كوشتن و ب تفهنگي يي هاتيه كوشتن كو كورى
ناغاي نهو تفهنگ يا هه، لي كهس نهو پريت باخفيت و راستيا بيژيت.

د چيروكا (رهزفان) دا، رهمو ب شهف زي رهفانيا رهزى دكهت ژ بهر هرچا، هرچ
دهيت و خو ليك ددهن، هرچي دكوژيت و نهو ژى بريندار دبيت.

د چيروكا (شلخهكا ميسا) دا نافدهل و كچا وي و عمل دچن دا ميشهكي
بپن، لي تا دچن ميسا وان يا هاتيه بپن و دبيزن بو ميسا مه هاتيه بپن؟
شلخي دگرن و دهينه مال.

د چيروكا (شقان) دا شهفهكي دز خو رويس دكهن و دچنه پهزى دا سه نه
پهون، شقان نيكي دكوژيت ب هزارا وي هرچه، لي دهردكهفيت دزهكي رويس
ودبيژيت: دزو فه چاچي ب چهند تهرزا خو دخه ملين؟!.

د چيروكا (گافان) دا جياوازي يه دنافبهرا وي و شقاني دا، شقان ل نزارى و ل
بهر سيبهري و دگهل بيروا نهو نه... دهمي نيرو گافان ل كهري خو سوار بو
دا بچيته نيزيكي نزارى، نيكي گازی كرى:

تو گهنهه ناكه ل كهري سوار بووي؟! ناهيلن (فايدى گافانى سوار بينا
كهري ژى بيت).

چيروكا (كهوي ركى) مالا هيرويه، نهيا خو ژ دهنكي كهوين (سوفى
حه موى) دكهن كو ل سپيدههيا دخوينن، روزهكي ههردوو كهوان بهر ددهت، لي يي
كيلى چوو، يي كهه نه چوو، روزه پاشتر جاره كادى دهنكي كهوى هاتهفه، هيرو
چوو موسهك دا ستويي كهوى و گازی سوفى كر كو پشيكى كهوى وي كوشت.
سوفى كهو هافيت و نهو ب دزى فه چوو هينا مال دا ب بژپريت و بخوت و بخو

خۆزى من يى دى تر ژى ھۆلى كىرپا، دا دەنگى ۋى بىرپا.

ئەف چەند چىرۆكىن نافرې نە دقلا بوون ژ ھىمايان، بەاكى چەندىن ھىما
دناف خۇدا ھەمبىز كىبوون. دەمى قەھرەمانىن چىرۆكنقىسى دچنە باژىران ژى
رويدانىن گوندان و ژيانا وان دگەل خۇ دبەن، د چىرۆكا (خوين و خەنا) كىشا
خويندارىن يە، (عەلو) ب دوو رۇژان بەرى جەژنى ب تىشەنگ فە يى ل بازارى،
خويندارى خۇ (ئاغاي) دگەل چوار پىنچ زەلامان دىبىنت، بىسەكى درىكا مالا
پىسامى ۋى ددانىت كو دزانىت دى ۋىقە چىت، سى مۇفان دەنگىقىت، ئىك
ژوان كورى ئاغاي بۇ، كو ل رۇژا جەژن دا بىتە زافا، دەزگرا ۋى دەستىن خۇ يىن
ب خوينا ۋى سوور كرىن و دەسەرى خۇ يى خەنا كرى دەت.

ھەر ۋەسان ئەقىنى و ئاستەنگ و كىشىن كۆمەلاپەتى كو ژى چى دىن
نافەرۇكا ھىندەك چىرۆكانە، د چىرۆكا (مىزگىن) دا بىوار و خەملىن دوو
ئەقىندارن، بىوار خواندنگەھى ب دوماھى دەھىنت، بىرارى دەت مالا وان بچنە
خوازگىنيا و نامەكى دنقىسىت، لى بەرى فرى كەت، خەملىن و دەپكا ۋى، كو
نىاسىن وانن، دەھىنە مالا وان و دبىژنى خەملىنى يا شوى ب پىسامى خۇ كرى،
كەيفا دەپكا بىۋارى دەھىت، ب ۋى ئىنەتتى كو دى برازا خۇ بۇ كورى خۇ ھىنت،
لى تا دىبىنت، بىۋارى يى خۇ كوشتى و حوبرى كاغەزى و خوينا بىۋارى يى
تىكەھل بووین.

د چىرۆكا (شەفەرۆك) ژى دا قەھرەمانى چىرۆكى فىا درەنگ بچىتە
شەفەرۆكى دا مامى يارا ۋى كو ھەز ژى ناكەت بنقىت و شەفەرۆك ژ مۇفان
سىست بىت، لى ل درەنگى شەف گۆھ لى دبىت (عەبى) مامى كچكى دبىژىت: بلا يا
دى بۇ شەفەكا دى بىت و نەچار دبىت جارەكادى فەدگەرىپتەفە.

د چىرۆكا (خورىك و خودىك) ژى دا، زىنى كچكەكا جوان بۇ، سەرنجا ھەمى
ججىلان رادكىشا، كەسى باۋەر نەدكر دى چىتە زبارا بابى ۋى، لى كچك تووشى

دهردی ئیسا خوریکا دبیت، ژ مهترسیا ئیسی دهر دکهفیت، لئ دترسیت جوانیی ژ دهست بدهت، روژهکی زینب ب دزیقه دچیته بهر خودیکی، (نزاری) خوشتقیی وئ ب سهر هلدبیت، دلهی دلی ددهت و پشت راست دکهت کو وئ جوانیا خو ژ دهست نه دایه و پتر ب هیفی دئیخیت دهمی دبیزیتی روژا بهستنا زهفیا بابی ته دئ پتر جحیل دهین.

د چیرۆکا (بهردانا مازیا) دا لاوهکی دلخوشه کو ئەف ساله مازوی دمشه نه دئ شیت یارکا خو فهگوهیزیت، لئ ئاگر بهردبیته ئاقاری.

د چیرۆکا (هیفی) دا، نیقان ههر چه ند یی ب ژنه، لئ ههست پی دکهت یی دویره ژ کابانیا خو، دشهفهکی دا مالخولیانیت وی دئاریین و هزرین کهفن دهینه بیرئ دهمی روژا ئیکئ قه له م ل کولیژی دایه فی و ژنوی دهردی ئەفینیی دزانیت کا چهوان هیفی کهتنه ددهست زربابی دا، (هیفی) مینا وهلات ساخلهت ددهت و وهکی هیما زی هاتیه بکار هینان، ههر ئەو (هیفی) و خوژی دشهفهکا دی یا تاری دا، د چیرۆکا (خهون و خوژی) دا لئ دبنه میهقان.

چیرۆکنفیس و هفاداریا مروفی ژ ی دیار کری، چ ل گونداو چ ل باژیرا، چیرۆکا (سهیی رهفهندی)، ئەو دهمه یی (وهیسی) فیای سهیی خو (خروی) ب کوژیت، لئ ب دئ (میهما) کابانیا وی نینه، دترسیت ئەو بیته سهری وان یا هاتیه سهری (داخازی)، کو دئیک ههفتی دا دوو کورین وی مرین، ئیک خهندقی و ئیک ماری پیقه دای، لهوما (میهم) دبیزیته کوری خو (رهفهندی) سهی ببه مالا خالی خو، دهمی دا (وهیسی) وئ کریاری کهت سه بهرزهبوو.

چیرۆکا (هریان ... رهوان)، دوو ههقالین وهفادار بوون بو پتر ژ بیست سالان، ئیک فهلله و ئیک بسورمان، له ئەفرو هیرانی وهغه رکا ل بهر، وئ چه ندئ ئیکا هند کر خه و ژ چافان فه رهفیت و دوعا دکهت کهس مرنا ههفالئ خو نه بینت.

چیرۆکا (بی سهری) دیمه نه که ژ مرنا بابی وی ل گوندی، ژ باژیری دهین دا

فەشپىرن، ئى دىمىكا وى ئاگەھدارىيا وى دىكەت دىبىژىتى بابى تە يى بى سەرە.

ھەلبەت دىقېرەدا و دچەندىن چىرۆكېن دى تر دا چىرۆكئىسى پەنا يا بىرە بەر ھىمايى و يىن ب كار ھىناين وەكى ئاگر، چوار چەكدار، ستەوبەر، بى سەرى، بەران، گىرەبەر، كولى، ھىرچ، مېش بىرېن، گورگ، دستار، تارى، دز، ئاخ، كوشتنا دىنگى كەوى و... ھتد، وەكى دەربرىن ژ ھەستا خۇ كو دىفا ژ دلى خۇ دەر بىخىت و دەر بىرىن ژى بىكەت.

چىرۆكا (بوىكا مە باران دىقېت)، ھەيفا سىي يە و ھىشتا پەلا نەكەتى يە، ب ھىزا وان (مرو) كىلىي بىكەتە دىناف ئافا مەنجەلكى دا دى باران بارىت، ئى (مرو) وى چەندى ناكەت، يا دسەكەراتا مرنى دا يا ل ھىشيا كچا خۇ، ھىدەكان دگوت ئەگەر ئەو مر، تەسلىما وى بۇ كچا وى يە، ئى خەلك يى نەرازى يە، چونكى كچا وى يا شوى ب بىانيا كرى. پىشتى دىمرىت خەلك كىلىي دىكەنە دىناف كانىا گوندى دا و ئەور كۆم فە دىن (وەكى ھىفى و ئۆمىد).

د چىرۆكا (رىكا بەرانى)دا، پەزى گوندى دىھىتە دىزىن، لەزگىن و شقانى پەزى دىنە سەركىش و ل دىف شىن پىن وان دچن تا دگەنە پەرى باژىرى، ل وىرى پەز يىن بووینە دوو بىر (وەكى ھىما)، ئىك يا ل سويكا قەسابا ئاسى بووى، يا دووى ب سەركىشيا بەرانى (دىسان وەك ھىما)يا رزگار بووى. وەسان ف پەزان دىكەفن و دز ئەشكەرا دىن.

كرىف و كرىقايەتى ژى د دوو چىرۆكېن سواری دا دىيارن، د چىرۆكا (كرىقى رەشو)دا قەھرەمانى چىرۆكى دچىتە پىش (سىنەمايى)، ب وى ئنىەتى كو دى فلمەكى شەرى بىنىت، ئى تىشتەكى دى تر دىبىت و گازندە ژ ئ دەپنە كرن، جار ژبەر دەرسۆكا وى (سىنەمايى) نابىنن و جار ژبەر (ستەو بەرا) گوھ ل فلمى نىنن، (رەشو) دەر دىكەفىت و دىبىژىت:

(ئەز ل وى جەى نابم دەرسۆك و ستەو بەرىن من قەدرى خۇ ئى نەيى) (دىسان وەكى ھىما).

چيروكا دووى (ئاستهنگا بەرا) يە، تىدا كاروانەك بەرەف (ئىسفىنى) فە دچىت،
ژناف وان بتنى (خۆشەقى) يى چەكدار بوو كەسى چ حساب يو نەدكرن، ل
زفرىنى دكەفنه بيسەكى و (خۆشەقى) نەچار دبىت شەرى دكەت، دوى دەلىقى
را دوو كرىف دەين ب وئ ئنىهتئ كو دئ چن گازى (ئوسمانى) كەن، دا كورى خۆ
دكوشا وى دا (سنەت) كەن و ببىتە كرىقى وان يى خوینى، ئەو كرىف ھارىكارىا
وان دكەن و رزگار دكەن و دببىزنى ئەم ھەر كرىقىن تە يىن خوینى يە.

چيروكا (باب و كورو نەورۇز)، ژنكەكى كچەك و كورەك يىن ھەين، مئرى
وئ بەرى سى سالان چوو بوو چىايى (گارە) ى دا ئاگرئ نەورۇزئ بكەن، ئ گىرە
بەرەك (دوژمن) ب سەردا دەيت و دمريت، ل قئ نىف شەقى يا قئ چيروكى بو
عەيالئ خۆ دببىزىت، يا ل وئ ھىقىئ كورى وئ ژى بشرى (چەكى) راکەت و
بچىتە چىايى (گارە) ى.

چيروكا (نەورۇزا ھەژى فى ئاگرى) ھەر ل سەر بىرھاتنا نەورۇزئ يە، تىدا
(نىبار) خویندكارە ل باژىرەكى، دقئت ئاگرئ نەورۇزئ ھلكەت، ئ خودانا خانى
(دەيكا ھەسۆنى) ناھىلىت، نەچار دبىت ل ژوور مۆمكەكى ھلكەت، ئ تا دچىتە
دوكانئ ژبوو كرینا شرىناھىا و دزفرىت، ئاگر بەردبىتە خانى، دببىزىتە ژنكى:
دىارە نەورۇز يا ھەژى فى ئاگرى يە.

د چيروكا (كولى) دا قەھرەمانئ چيروكى دخەونئ دا دببىت كولى ب سەر
گوندى دا دەيت، كارئ رەقى دكەن، ئ ل نك مناسبى بابئ وى ژ كۆرى رادبىتە
قە و ھەكى گرئدان ب ئاخى قە دببىزىتئ:

(ئەز ل دەشتئ مرم ھىنامە فئرە قەشارتم، فئچار دئ چەوا گوندى ھىلن؟).

دەيكا وى دببىزىتئ ھەرە فى خەونئ بو ئافئ بئزە (وھكى كەفنه باودرى).

چيروكا (شكاك) قەھرەمانئ وئ يى ل ناف سەنگەرى، ئەو بلنداھىين ل
ھنداقى وان (پايگاھ) چ ھالى بو وان ناھىلن، ل شەقەكى دقئن بچن راکەن، ئ
پىھكى وى دكەفئتە سەر مینەكى و دەيتە ژئقە كرن و نە يى پەشىمانە ل سەر

ئەنجامدانا وى كىرارى.

چىرۇكا (كەفالى بى پەرواز) چىرۇكنفىس دچىتە پىش پىشانگەهەكى و كەفالىن سەير دىبىنت كو هەمى يىن دپەروازەكى دا (واتە هەمى وەلات ب سنۆرن) بىتنى چوار كەفال نەبن (واتە كوردستان) يىن كو ژمارىن وان (۶۶، ۲۵، ۶۱، ۲۱) و ئەگەر مروفل وان ژماران (سالان) دناق مىژوويا كوردستانى دا بىنيرىت دى بىنت هەمى رويدانىن مىژوويى نە كو ل چەرخى بوورى رويدان.

چىرۇكا (ئاوازي مرنى) ل سەر خۇگۆرىكەرەكى يە، خاچا دايە پىشتا خۇ ب سەر چىايەكى دكەفىت ژبوو خەلكى.

چىرۇكا (خۇزيا من) گرىدانا (گارە) يە ب دەيكى و بابى و ناخى فە، وەكى چەوان هەفالى وى يى چىنى دقيا دگەل دەيكا خۇ ل سەر شىرها چىنى ل بەر بارانەكا پايىزى بانە، يان گرىدانا هەفالى وى يى ئەمانى ب هەرفاندانا دىوارى بەرلىن فە (واتە شكاندانا سنۆرىن وەلاتى وى).

چىرۇكا (گارە) ل سەر زەلامەكى يە دمرىت و كورەك ب ناقى (گارە) و چوار زەفى ل پىشت دىمىن، (گارە) پويىتە پى ناكەت، تا رۇژەكى هاى ژ خۇ دىبىت و دەست ب شىن بوونا وان دكەتەفە و دەيكا وى پى بەختەوەر دىبىت.

چىرۇكنفىس ل ھندە جاران پەنا يا برىبە بەر چەكى ژى ، وەكى بەرەفانى ژ مانا خۇ كرن و وەكى هىقىا

پاشە رۇژى.

چىرۇكا (ژفان) رىكەكا نەخۇش يا ل بەر كو ب سەر چىا ب كەفىت، هەمى ئاستەنگا دەرئاس دكەت، ل سەرى چىاي مارەكى (وەكى هىما دوژمنى) دىبىنت و ب داسى (هىمايى چەكى) دكوژىت و دەنگى هەفالان دەپتە گوها.

چىرۇكا (كاروان زەفرى)، تىدا (محو) قەهرمانى چىرۇكى يە، ل رۇژەكا سەرماو بەفرىن قەستا گوندى دكەت دا ب گەھىتە جەژنى، ھزر دكەت ھەر (محو) يى جارانە، تىشان ددەتە پىشتا خۇ ب رى دكەفىت، ئەو دگەل ئاسويى

دمرن، زارویی وان (كو پاشه رۆژو هیفی یه) ساخ دگه هته گوندی ، پشتی خالی وان (عه مه ر) دهه واری هاتی و ژيانا گوندی (وهلات) هه ر ب وان خورتا نوی دبیته فه.

پروفایل

- ژ دایک بوویی سال (۱۹۵۱) یه ل گوندی سواری.
- باوه رناما بکالوریوس ب بیرکاری ل زانکویا مسته نسریه ل سال (۱۹۷۷) ی وه رگرتی یه.
- گه له ک پروگرام ل رادیویا به غدا به ره هه ف و پیشکیش کرینه.
- نه ندای ئیکه تیا نفیسه ری کورد و عراقی یه، هه ر وه سان یی رۆژنامه نفیسی کورد و عراقی و کۆمه له ره وشه نبیریا کوردی و ژ دامه زینه ری ئیکه تیا رادیو و ته له فزیونی عراقی یه و ل چه ندی رۆژنامه و گۆفاران دا کارگری یه، ژ وانا (الاهالی).
- ژ به ره مه یی وی یین چاپ:
 - (۱) مزگینی: کۆمه له چیرۆک
 - (۲) ریکا به رانی: کۆمه له چیرۆک
 - (۳) که فالی بی په رواز: کۆمه له چیرۆک
 - (۴) بابی من و: کۆمه له چیرۆک.
 - (۵) گوند: رۆمان
 - (۶) زیدهباری دیوانه شعره گی و چه ند بابه تین دی تر.

مسلم باتیلی

چیرۆکنقیس (فازل عومەر) د پێشهکیا کۆمهلا وی (گولیچن) دا دبێژیت:

((ژ کورته چیرۆکێن کاک (مسلم) دا دیاره کو بهندهواری هیلا راستیخوازی (الواقعیه) یا تام سوشیالیستی یا رهخنه گری یه و جار جار پیلین ترانه کاری و فهنتازی ب سهر هندهک چیرۆکا دا بهرداینه، هۆسا کاک مسلم د پێشدا قالبی چیرۆکان هلبژارتی یه و بیافی هاتن و چۆنی ل بهر خوه تهنگ کری یه و ههکه هندهک گهورین کربن ههر دناف قالبهک بهرههف و حازر دا کرینه و بارا پتر د ب کارئینانا جیناقان دا کری یه.))

((زمانی کاک (مسلم) زمانهک تیکهلهیه ژ زاراقین کرمانجیا ژۆری دگهل چه ندين په یقین کرمانجیا ژیری و جاران چیرۆکێن خۆ ب زارین خۆجهی خه ملاندی نه... ئی ب ئاوايهک گشتی دوو تشتین سه رنج کیش دزمانی چیرۆکنقیسی دا دیارن و پیکۆلا بهر ب زمانهک ئه دهبی فه چوونی و زهنگین کرنا زمانی خوه ب په یقین خۆجهی یین هند ل بیافا ئه دهبی نه هاتیه ب کارئینان و جاران کاک (مسلم) خوه کیشایه ناف زمانی جه ماوهری.))

ديسان ((پرانیا کورته چیرۆکان ژ رویدانین کوردستانی وهرگرتینه و جلهک ئه دهبی کری یه بهر، لهو هنده چیرۆکێن وی راستیخوازی یا وینهیی ئی دیاره چ ب دوماهیکی راپۆرتی (کوشتارهکا پاییزی) یان دوماهیکی فه کری (برینهکا ژبیر نه چت)... هتد.))

نیرینهکا سقک د چیرۆکێن فی کۆمهلا دا دیار دبیت کو چیرۆکێن وی هه می یین ل دهستیپکا سالی نۆتان یین هاتینه نقیسین، واته هیشتا یادگارو بیرهاتنن سالی ن ههشتیان یین دگوهادا دهنگ فه ددهن و ئه و رویدان یین تیداو هنده جارن نقیسه ر دویتر یی چووی و یی خو ل سالی ن شێستان ژ ی دای، واته ب

كورتى مروف دىت ب رهنگهكى گشتى بىژيت ل سهر كوردىنى نه زىده بارى
چند چىروكان ل سهر ژارى و نهمازه ل ناف تهخا كارمندا.

چىروكا (گرنيينا دىنهكى) ل سهر مروفهكى خواندهفانه نافى وى
(عشقى) يه، پشتى كارساتا سالا (۱۹۷۵) ى سهر و بهرى وى تىك چوو، هنده
جاران يى نارامه و هنده جاران تىك دچيت، جارهكى دچيته بهر دهري
خواندنگههكى و هر نىك دىبىژيتى تشتهكى بخوينه، نهو مانشىتى روظنامهكى
دخوينت، پاش ددى خودا دىبىژيت: دوهى بو مه داخوازا پاراستنا مافى مروفى
دكر، نهو دى هو پاريزين و بو خهلكهكى پهيدا كهين؟! روظنامه دراندو هافىته د
جوكى دا.

چىروكا (توخىبى شفهكى) زيندانهكا تهنگه، چهندين كورد يىن تىفه،
سنيلهك دگرى و خاتر ژ دهىكا خو دخواست، وى دلهى دلى وى ددا، لى ژ نشكهكى
فه دهركه فه دبىت و دبهن ل بىابانهكى گولله باران دكهن، لى نهو ب شفه ب
برىندارى ژ ناف تهرمان دهردهكفيت.

چىروكا (يهكسانى) دهمى نهو ل بهر تهلهفزيونى گوھ لى بو كو كومه لا مافى
گىانهوهران ل نهو روپا ب توندى يا نهرازى يه ل سهر دهستويردانا خوارنا گوشتى
سان ل هنده وهلاتان (فلىپىن)، نهو ژى توره دبىت ل سهر وان ههمى كومه لىن
تايبهت ب مروفان فه كو ههمى دىى دهنگن ل سهر كوردان و كهسى هائى ژ
دهردى وان نينه.

چىروكا (برينهكا ژبىر نهچت)، ههلهپچهيه ژبىر نهچت، پىرهمىرهك ل
بهرامبهر تومارگههكى، كومهكا مروفان سهرنجا وى رادكىشيت، خو نيزىك
دكته، ديمه نىن ههلهپچهنه، فيا ب كرپت لى نهبوون، كاسىتا (ههلهپچه) يا شقان
پهروهري كرى و چوو.

چىروكا (كوشتارهكا پايىزى) ديمه نهكى راسته ژ (گوندى صوريا) ل دهشتا
سلىفانهيا، رويدانهكا سهرىازى ل نك گوندى روى ددهت، ل بهرامبهر سهرىاز

هه می خه لکی گوندی دکوتانه کی فه خرفه دکهن و گولله باران دکهن و ل بهری هه میان قه شهی، پاش بریار دهیته دان گیانداران زی ب کوژن و گوندی ب سوژن.

چیرۆکا (دهرسۆکا سوژ) ئەو دەمه یی خه لکی باکوژی کوردستانی د هه وارا براین خۆ ل باشۆر هاتین ل سنۆران پشتی تیكچوونا سه ره لدا نا سالا (۱۹۹۱) ی، ئی ئەو دترسیان چه کی خۆ ب دهنه دهست جاندرمان، ئی چونکی قه هره مانئ چیرۆکی ئەو چه ند نه کربوو، ئیکی دهرسوکا سوژ بو کره دیاری وه کی ده ستپیکه ک بو شو ره شی فه و وی ده می هه لویستی جیهانی زی پشتی فی رویدانی و پشتی رویدانا هه له پچه هاته دگهل کوردان و ئەف چه نده د چیرۆکا (هه لویستی خازۆکه کی) زی دا یا دیاره ده می هونه ره منده کی بیانی پیشانگه هه کی فه دکه ت، تیدا چه ندين دیمه ن یین تیدا، فرۆکه، دیکیل، چیا و کوشتن و کیمیاو... ده می خازۆک پرسیار دکه ت ئەفه کویری یه؟ دبیزنی (هه له پچه یه)، گو ت پا ئەفه چ سنوۆقن؟ گو ت سنوۆقین بیسانه بو گه لی کورد، ئی چونکی چ دده ستاندا نه بوو چوو، تا زقری و وی زی بیسا خۆ پیش کیش کر. بابه تی دووی ژ گو مه لی ل سه ر ژاری یه .

د چیرۆکا (گولیچن) دا زه لامه که، میری وی دنه نفالان دا یی به رزه بووی، ژ نه چاری ئەو دگهل کوری خۆ ل که ل که لا گه رمی ب دیف دهراسا دکه فن و ئیشیین گهنمی و جه هی خرفه دکهن، ده می دا دانیه بن تایرین دهراسی و گیره که ت، دکه فیه بهر ئی نامریت و ئەف چیرۆکه وه کی ره خنه یا دارشتی.

چیرۆکا (مۆچه خوهره کی ئاخه کا دهوله مه ند) کارمه نده که ل وه لاته کی ب خیرو بیڕ، ئی یی ژ دهردی نه داریی دنالیت و خه لک ب حالی وی و سه رو به ری وی دکهن، له وما ژ ناف خه لکی دهر دکه فیت و تف دکه ته وی لایئ ئەو جو ره مرو ف ئی کو یی دکهن.

چیرۆکا (گلیش) دیسان زه لامه که دی چیه شو لی ئی ب ده ست ناکه فیت،

دوماھیی سەلکەکا گلیشی دبینت و سەریک و بنیک دکەت، ھندە تشتین خوارنی دبینت، دەمی پاقر دکەت خودانی سەلکی دبیژیتی ما پاقر کرن بو کەوالان بو چیه؟! ئی ئەو ھەلدگریت و دبەتە مال .

چیرۆکا (کزیبونا چرایەکی) ھەر ل سەر ژاریی یە و رەخنە یە ، تیدا ماموستایەک یادداشتنامەکی ددەتە ف ریفەبەریا خو، تیدا کارکیشانا خو دکاری خودا دیار دکەت ژبەر گرانیا باری ژیان و کیم دەرامەتی، ریفەبەر مزگینیا زیدە بوونا مۆچە ی ددەتی و گرنگیا ماموستای بو دیار دکەت، ئی ئەو یی رژدە ل سەر بریارا خو کو ھەر تستان ل بەر دیواران ب فرۆشیت، دوماھیی داخووا خو پاش نیخست دەمی ریکخراوەکا خیرخووا دەرگەھی ریفەبەری قوتای.

چیرۆکا (ل دیف چوون) چیرۆکنقیس تیدا کارمەندەکە دەزگەھەکی تایبەت ب شەھیدان فە... بیرھاتنن بەری ئەنفلان دگەل ھەفالهکی فەدکۆلیت و بو دیار دبیت کو شەھیدین دروست نەھاتینە ھژمارتن شەھید، چیرۆکنقیسی ل سەر کەسەکی شەھید وەکی نموونە دقیت دیار کەت کو یان ئەو کەس شەھیدە یان دی وی بەشی کار ئی دکەت ب جھ ھیلیت.

پروفایل

- مسلم شکری عەبدوللا.
- ژدایک بووی سالا (۱۹۵۹) ئی یە ل گوندی باتیلی.
- دەرچووی خانە ی ماموستایانە ل دەوکی.
- ل سالا (۱۹۹۱) ئی دەست ب نقیسینا چیرۆکی کری یە.
- ژبەرھەمین چاپ کری:
- گولیچن: کۆمەلە چیرۆک.
- زیدە باری سی پەرتۆکین دی تر ل سەر شعر و فەکۆلینا.

نافع ئاكرهیی

چونكى نافع ئاكرهیی پزیشك بوو، دى بىنين چىرۆكىن وى يان زى پتريا چىرۆكىن وى ل سەر ژيانا وى يا پزیشكىي يه. (چهند يادداشتين پزیشكهكى) نيشانهكا دياره ل سەر وى چهندى، دوان چىرۆكان دا چهندىن كيشين كۆمهلايهتى و دياردين پاشفهرو كو پهيوهئدى ب كارى وى قه ههئى دناقدا دبهرچاقن و وى دقيت نههيلىت .

چىرۆكا (گوننهها كى يه) ل سەر كهسهكى ئىكانهيه ب نافي شقان، شقان گهلهك حهز ژ شرينى دكهت و مالا وان دقين دؤتاما وى بو بينن لى ب دلى وى نينهو شرينى بو خو دهينت، لى زارۆك بو نامين، دهيبايين وى دقين ژنهكا دى بو بينن و نهو رازى نابيت، جارهكى شرينى گوھ ل ناخفتنا وان دبیت و ژ مال درهفیت و شقان ددهته ديف، ل سەر جههدى تومبيل ل ههردووان ددهت، شرين دمريت و ل نهخوشخانى بو وان ديار دبیت كو نهگهري نهمانا زارۆكان ژبهر خوينا وانه.

چىرۆكا (نافى من دى ههلگريت) ل سەر زهلامهكى يه، ژنا وى چهندىن بچووك يين بووين و يين لى مرين، نهو ژنا وى يا ل بهر بچووك بوونى و نهو يى ل چاپخانى كهتیه دهرزين وى دا، دوو مروّف ب شهر دچن و شيشهكى پيپسيى دهيت ف كۆزهكا وى دكهفیت و بريندار دبیت، دهمى دى بهنه نهخوشخانى تهكسيا وان ل تومبيلهكا دى تر ددهت، ل نهخوشخانى هشيار دبیت، پرسيارا ژنكا خو دكهت، بو ديار دبیت كو ژنكا وى كورهك يى بووى، بهختهوهر دبیت كو نهو زارۆك نافي وى ههلگريت، لى نهو بچو دمريت.

چىرۆكا (فايروما) كچكهكه زكى وى يى مهزنهه دهيتته دختورى ، دختور لى ب گومان دكهفیت كو تشتهكى دزكى دا و ترس بو چى دبیت، چونكى جارهكى

كچكهكا هۆب دهستين مروفين وي هاتبوو كوشتن، لي بو ديار دبیت كو ئيشا
(فايروما) يا لي، نشتهرگهريهكي بو چي دكته.

چيروكا (كي يي شينه) ل درهنگي شهفهكي جيرانين مالا دختوري دهرگهه
قوتان و نهخوشهكا هه، كچكهكا چوارده سالي يا ب دهنگهكي بلند دزي شهري و
جهنگي دناخفیت، راستي دقيت كو راستي ژ مروفان كهفته، لي نهه ب ديناتي
يا هاتيه نياسين و نهو ههر يا ههوار دكته كا نهو يا شينه يان مالا وان؟!
دختور ژ لايي خو دهرزيكهكي بو ددانيت و دزفرنه مال فه.

چيروكا (گولهكا دي ژي وهريا) سي ههفالن (هشيارو دلپرو ئازاد)، هشيار
گهلهك گريداي بريارين بابي خو يي باشفهرو (مام نهحمهد) يه، روژهكي دچنه
چولي دا فهخون و مار پيئه ددهت، ههفالين وي كار دكهن دا ببهنه دختوري لي
ب دي وي نينه و دبيژيت بابي من ناهيليت، ل مال (مهلا عهلي) دهيت دا پيئه
ب خوينيت و بو بابي ديار دبیت كو يي فهخواري، بابي وي دبيژيت بهيلن بلا
بمریت، ههفالين وي ب خورتي دختوري بو دهينن و دختور دبيژيت دقيت
ببهنه نهخوشخاني و ب ريئه تمام دبیت.

چيروكا (حهقي فهحسي) جارهكي خويندكارهك دهيته نك، بو ديار دبیت كو
كوري (حهجي سهليمي) يه و نياسن وان، پرسيارا مالا وان دكته، بو ديار دبیت
كو يي ژ مالداري كهتين و بابي وي و ههردوو برايین وي نهماينه پشتي هينايينه
خانين نو (ئوردیگايا)، دختور (حهقي فهحسي) زي نا وهرگريت و دميينته
دهزرين وي دا كا دي گههيته نارمانجا خو يان نهو زي دي د وي ريكي را چيت!
نهمازه دختوري بخو زي گهلهك ژاري و ژيري يا ديتي تا كوليجا خو تمام كرى.

د كومهلا دووي ژي دا نفيسهري دوو چيروك كو پهيوهندي ب كاري وي يي
پزيشكي فه ههين يين دارشتين، چيروكا (نقشتي و سهرهتان) نيكي خهلكي
گوندان تووشي قي ئيشا گران دبیت، ژ نهخوشخاني دهردكهفیت كو دختور چ
نزانن و دي ببهنه نك شيخ و مهلا، لي دگههيته چاري خو يي دوماهيي.

چيروكا (پيگه نينا شيت و هاريي) ديسان چيروكنفيس پزيشكه، دوو ژنك دهينه نك، بي نفيژيا ههردووان يا پاشكه تي، يا نيكي يا ب سهرو بهرو نهفه ههشت ساله شوي كرى و بي زاروك، يا دووي يا بي سهرو بهرو چهندين زاروك يين ههين و نهفين بين، پشتي (فهحسي) بو ديار دبیت كو يا نيكي ديسان يا خرشهو هيقي و نوميدان بو چي دكهت و يا دووي ديسان يا ب زكه و دختور پي دكه نيت.

چيروكنفيس ل فيره ديار دكهت كو نهو دياردين خراب مرنه، لهوما ل پتريا نهفه چيروكين نافيري مرن يا تيدا هه ي و دكه فيته دكول و خهم و كو فانين هنده كين دي تر دا و دقيت يي پشكدار بيت دگهل خهم و زانين وان.

ديسان نافع ئاكره يي وهكي هوزانغان زي دي بينين هه فالين كوري وي (جو تياري) د پولي فه ياريا پي دكهن كو بابي وي سترانبيزهو جياوازيي نا ئيخنه دنافه را هوزانغان ي و سترانبيزي، (جو تيار) روژه كي پوسيده دزفريته فه ژبه ر هه لويستي هه فالين وي دپولي فه، لي نهو بو ديار دكهت كا (شاعر) چيه و سترانبيز چيه و ههردوو يين دخمه تا گه لي خوداو چ كي ماسي نينه نه گهر بابي وي سترانبيز زي بت و نهفه چهنده د چيروكا (شاعير و گوراني بيژ) دا بهرچا ف كرى كو ب كرمانجيا خوراي يا نفيسي و دي (جو تياري) نارام دكهت.

ديسان چيروكنفيسي دقان ههردوو كومه لا دا چهندين كي شين دي تر يين بهرچا ف كرين و داخوازي ئي كه تيي دكهت: د چيروكا (نه زي ب لهزم) دا، كو ب رهنگي هوزاني يي نفيسي، تيدا (مه مو) ژ دهردي ژناباي دناليت، جاره كي فيا ل ژناباي ب زفريت، لي ژناباي لي زفري و قوتا، سه يي وي (شيرو) هاته هاري، لي سه ب تمامي دهرنيخت، (مه مو) ژبه ر ژناباي رادته قييت، شاننه كي ل چولي دبينت، ئاف و خزانن بو دهينت، لي سه لي دريژيت و رادته قيينه فه، سه ل ديف دچيت و بو ديار دبیت كو نهو سه هه ر (شيرويه)، خوارن رييت چونكي ژه ر دنا ف دا بوو، پيگه دچن و دگه هنه مي رگه كي و (مه موي) دقيت ل وي ري ئاكنجي بيت،

ههسهپهکی ل هندافی سهری خو دبیت، لی سوار دبیت و گازندین ژیانلی بو دکهت، ههسپ دبیزیتلی دفت مرؤف لهزی بکهت دا ب گهته نارمانجلی، لی (مهمو) دبیزیتلی (شیروی) نهزی یی فییر کریم کو مرؤف یی ب لهز نهبیت و یی ب سهبر بیت. چهند گیاندار ل وی میرگی بهرههف دبن، درنده دهینلی و دفتین نهیلن، لی نهو ب ئیکگرتنی سهردکهفن و بتنی بو ئیکگرتنی دفت مرؤف یی ب لهز بیت.

چیرؤکا (زارؤکین مهو زارؤکین وان) ژی دیمه نهکی ژ دهرقهی وهلاتی یه، تیدا دژوورهکی فه ئاخفتن ل سهر دؤلاری و گرانیلی یه... زارو ژی یی ل پیش تهلهفزیونلی و پروگرامی زارؤکان، نهو زارؤک سهرنجا چیرؤکنفیسلی رادکیشیت، ب تایبته دهمی دفه جنقیت ژ دیتنا هنده دیمه نان ژ جیهانا سیلی، وهکی زارؤک ل سهر گیفکاو کا بو دهیبابین وان دهیلن؟!.

چیرؤکا (نهو شهفا قهد ژبیر ناکهم) قههرهمانی چیرؤکی ب نافلی (سؤد بهخشه)، ب شهمه ندهفری دی چیتته جههکی دی، کچکهک ل نک دروینته خوار، بو دیار دبیت کو کوردهو ههفالا وی یا زارؤکینیلی یه ب نافلی (نهو رۆز)، ب ریقه دناخفن و دهمی (نهو رۆز) هاتیه خوار هندهک هاتنه پیشوازی و ب زمانهکی بیانی دناخفتن، لی وی نهزانی کا (نهو رۆزی) شوی کری یه یان نهو نهو شهف بو بیر هاتن.

چیرؤکا (من و دهرؤنم) کو ب کرمانجیا خواری یا نفیسی ل سهر میهشانداریلی یه کو بهایهکی تایبته یا ل ناف کوردا ههلی، لی دهمی نهو بوویه میهشان ل مالا خزمهکی خو یی ههیلی هو نادرکهفیت و پویتهی پی نادهن، خو دهمی دنفن ژی نقینا بو ناهینن و دکهفیتته دهزراندا... بو؟! دیسان هزرین خو وی شفانی کرن دهمی نفینین خو داینهف وی و شقان و ژنا خو چووینه سهر حیسیلا و کهر گوینیکا نفتین.

چیرؤکا (مالا من رهوشهن بؤفه) ل سهر گرنگیا ژنکی یه، چهوان نهخوش

دبیت و دکه فیته دنه خوښخانی ڤه، چهوان د شه پلن و ژيانا وان ل مال تېك
دچیت و بی سهر و بهر دبن، لی چهوان دهر دکه فیت، جاره کادی ژيانا وان درست
دبیته ڤه و بو دیار دبیت کو کارئی ژنکی نهیی ب سانهی یه و ژنک چرایا مالانه.

چیرۆکا (نیرگزا بریندار): واته راگرتن و نه مرن.

نیرگزه که ل لاته کی شین دبیت، تووشی هیرشا کرم و ستینگا دبیت، به لگین
وی کون کون دکهن و دپه رتینن. نیرگز ناترسیت کو پیقازا وی یا مای، ده می
هیرش برینه سهر پیقازی ژنوی ترسیا، لی رهه کا وی دبیریتی نه ترسه نه ز یا
ساحم، دی خو گرینه ڤه و میشین هنگفینی دی هینه گولین ته ڤه و نه و گول
دیاری نه بو نه فینداران و ل فییره مه بهست ژئی ههر ملله ته و خو راگرتنا وی یه
کو چ جاران نامریت.

نزار محەمەد سەعید

هەر کەسەکی باژیری دھۆکی دسالین شێستان و حەفتیان دا دیت بیت و
چیرۆکێن فی چیرۆکنقیسی خواندبن. نەمازە کۆمەلا (ئاش)، ئیکسەر دی هەست
ب دھۆکا وی سەر دەمی کەتن. چ جھو چ دەم و چ رویدان و...

وار: گەر و رووبارو رەزو جەهدەو چایخانەو (یا ب نافئ بلیاردئ)...
قەهرەمان: مرۆفین سادە یین بەرنیاس ل فی باژیری (دین و باربەر و
پالەو...)

رەوشت و تیتال و سەر و بەر : هەر ئەون. زارۆک و دزیین ناف چەم و رەزان
و نوک فرۆتن ل بەر دیواران، گەر و مەلەفانی و خیزک، فۆسک، بالاف و سەر
رووبارو...

رویدانین چیرۆکی یین فی باژیری نە، دەمی گەلەک ژفان رویدانان یی
گەشتیە سالیین هەشتیان ژی. لەوما دی بینین بارئ سیاسی یی زالە ل سەر
گەلەک چیرۆکان، هەرکیشەو رویدانەکا بیت، نقیسەر نەشیایە تیکهەل نەکەتن
دگەل بارئ سیاسی، مینا پتریا چیرۆکنقیسی بۆ وی چاخى دنقیسین. چونکی
دەمی ئەو چەند دخواست. وەکی چەوان رویدانئ و خواندەفانی ژى ئەو چەند
دخواست.

چیرۆکنقیسی مشە هیما یا ب کار هینای، ژبەر وی دەمی ئەو چەند
دخواست، دا ب شیت مەرەما خو ساناهیت ب گەهینتە خواندەفانی، وەکی (ددک،
ئاش، ئازنبف، کەفال، نافئ ئازاد و...).

قەهرەمانئ چیرۆکا (ددک)، میرزوی ددک ژەنە. هەندە (دوژمان) دقین
بەرپیکا بیخەنە بەر بیان و بیخەن و دەنگی وی ب خندقینن (کو دەنگی شۆرەشی
یە)، ئی میرزو ب ساناهی ل دوی وان نابەردەت، لەوما زللەهەکی دداوەشینئ. ژ

هينگی پېښه ميرزو سويند دخوت ددکى لى نهدهتهفه، تا تولا خو نهفهکته
(ببېته پېشمه رگه).

يى چيروکا (کورى کولانا) بخوينيت، دى هزر کهت چيروکهکه ل سهر ددرى
بى کارى. لى نهو چهند هيښينى چيروکى و دبنځه کيشهکا سياسى يا ههى، کا
چهوان خهک ل سهر گوندان رادکرن، ل باژيرو کومه لگهها خرځه دکرن و دمانه
بى کار و دوژمن ل جههکى ژى ناگهرييت. ئهردى بهرفرهه ل بهر تنگ دبیت و
ب درستی بالگهک نينه سهري خو دانپته سهر. قههره مانى چيروکى پيره ميړهکه
و تشتان ل بهر ديواران دفروشيت، لى ههر جههکى دچيتى ب بهانهکى دکه نه
دهر، دوماهينى ههوارينى خو دگههينته خودى:

(ما تو نابيژى ئهردى منى بهرفرهه؟! ئان تو من نابينى؟!.) (کو مه بهست
ژى گه لى کورده).

ديسان دپانهکى فه چهند مروڤ ل دور ميړهکى دخرځه نهو فه دخون،
کهفالهک (کو نافى چيروکى) يه سهرنجا نيك ژ وان رادکيشيت. دزانيت تشتهکى
ژى کيمه و وى پرسيارى ناراسته ههقالين خو دکته. لى کهس نزانيت کا چ
تشته يى ژى کيم! خو هونه رهمندى چيکرى ژى گوټ من چهوان ژبير کرى يه؟! .
(وهکى ديار کو ل کوردستانى چ بلندهى نه بوون ئه گهر تشتهکى سهربازى لى
نهبيت و مه بهستا چيروکنښى ژى ههر نهو پايگاه و سهربازخانه نه). کو ههر
کارو کريارين وان کوشتن و ليدان و سفکاتى پى کرن بوو، ترس بوو، کو
دچه ندين کورتيله چيروکين (ترسنامه) دا بهرچاڤ کرين، نهو سهربازين ب ناف
مروڤ و چيروکنښى وان که سين کوشتنى دکورتيله چيروکا (کنجر) دا ب درنده
ددهته نياسين. ههر وهسان د چيروکا (سه) ژى دا شوفيرهک ل سهيهکى
سهربازگه هى ددهت و (سه) دمريت. دنه نجام دا شوفيرى دگرن و دقين ب دژوارى
سزا دهن. لى دهیکا شوفيرى خو ل بهر پين نهفسهري ددهت و پيچهک دلى وى يى
رهق (نهرمت) لى دکهتن و دهپته بهردان و ل فيره بى بهايا مروڤى کورد

ددهستين دوژمنى دا بهرامبهر (سهيهكى) ديار دكهت. ههر ديسان د چيروكا (مروهت) دا هندك دكهفنه دبو سا سهربازان داو سځكاتى پى دكهن و دقوتن و بهانا لى دهر دنيخن و پشتي چ ل سهر نه چيت نهفسهر دببژيتى:

(تو ژ خودى ناترسى ها، تو نه موسلمانى؟! بى مروهتى بى مروهت، فى كهركى لهغهر، تو فى زره بارى لى دكهى!!).

ههر ژ رويدانين سياسى و نهتهوايهتى كو چيروكنفيس پى داخبار بووى، نهو ترس و كوشتن و بارينا خوينا بوو، يا كو زال ل سهر ههر تشتهكى، وهكى دكورتيله چيروكين (خوين، نهليف و بيتكيت ترسى، پيرى، شهين، باوهر) دا هاتين، نهمازه رويدانين ساليين ههشتيان كو دچهندين چيروكاندان يين بهرچاڤ كرين و ههر بو خودان يى ل خو هشار با:

چيروكا (گورزو) نمونى سهيى ب وهفايه، كا چهوان دساليين ههشتيان بهرهفانى ژ ناخا خو دكر، دهمى مللهت تووشى قركرنى و ژناف چوونى دبوو. لى گورزوى گوند نه بهرداو شهر ب ددانين خو دكر و خو ل (دهخوى) ددا، دهمى گوند تالان دكر و خهونا (دهخوى) ب جه هات دهمى ب شهف سه ديتى سهرزيدكهن و قهت قهت دكهن و تژى نامانا گوشتى وى دكهن.

چيروكا (سهبرا نهيوى)، چهند سهربازهكين كوردن، ژ (بهسرا) قهدهگريينهفه مال، ب ريځه دببژنه شوفيرى كاسيتهكى داننه سهر، لى ب دلى سهربازين عهرو ب نينه و يين كورد بهرسقا وان ددهن:

سهدهها سالا مه سهودايى ههوه يى ههوى، ههوه نيځ سهعهتى سهودايى مه نينه!!.

چيروكا (پرسيار)، (شپركو) دگهل ماموستايى خو ل دهرهفى وهلاتى درويته خوار. ماموستا پرسيار زى دكهت كا چهند زاروك ههنه؟ بو ديار دببت كو حهفت زاروك يين ههين و (شپركو) نهگهري وى چهندي ل وهلاتين روژهلاتى دكهته چهندن نهگهر: (كوشتن و سيداردان و جهنگ و رويدانين جودا

چوداوا... ددهولتین بیانی چهکی ددهنه دوژمنین مه!! ههلبهت کورد ژى ئیکه
ژ مللهتین وئ دهفهرئ.

چیرۆکا (ناش) کو وهکی هیما هاتیه ب کار هینان، تیدا (حهسوئی حهمال)
قههرهمانئ چیرۆکئ یه. ههمی ژیی خو یئ دقیرهفه بووراندی و ههمی نهینین
وی دزانیت، دوماهیئ دگهرا وئ یا ئافئ دا دخندقیت ژى. ئی ناش ههر کار دکهت
و نارواستیت، ئی فهره خودان یئ هاریکار نهبیت دکهل (دوژمنی) و ری نیشاندەر
نهبیت، چونکی دوژمن بتنی یئ کورهیه نهگهر کرئ گرتی و خو فروش دگهل
نهبن و سالوخهت ددهت مینا وی کورئ ئازنیفئ دگهل خودانئ دهرسوکی (واته
کورد) د چیرۆکا (ئازنیف) دا دکهتن و ژئ دبهتن، دوماهیئ بو خودانئ
دهرسوکی دیار دبیت کو دهستئ هاریکاریئ یئ بو کورهی دریز دبیت، لهوما یئ
ژئ دبهتن.

چیرۆکنقیس ل گهلهک جهان و دگهلهک چیرۆکان دا، خودانی ب ههلویستی
وی دسهنگیت. کا چهند یئ خو راگرو گرانه، یان ژى چهند یئ سئکه و بی
ههلویست:

د چیرۆکا (تهرزیت بلندی) دا، ههفرکمانیا بلندیئ دگهل نرمیی یه. تهخا
سهر بلند دگهل تهخا سهرشور و کا سهرکهتن دئ بو کئ بیت؟. ئی وهکی دکورتيله
چیرۆکا (ئهرنین) دا هاتی سهرکهتن ههر یا راستیی یه و د چیرۆکا (بریندار) دا
ديسان چیرۆکنقیس وئ چهندي دووباره دکهتهفه، دهمئ مروقهک خو ب سهفتهی
دهینته دهر و وهسان دیار دکهت کو ریک گهلهکا خوشه، دا شوفیری رازی کهت، ب
دهرافهکی ئهزران ب گههینته گوندی، ئی وهسان نا دهرکهفیت و گهلهک نهخوشی ب
سهري شوفیری دهین، لهوما نهو ژى سهرهاتیا ماری و رویقی دبیزیت کو خو (مار)
ژى خو راست نهکهت ناحیته دکونی فه) و فهره خودان یئ راست بیت و کارو
کریارین مروقی، مروقی دیار دکهتن کا مروقی یئ چهوانه و نهو کریار ناخی دداننه
سهر مروقی. وهکی د چیرۆکا (نافکرنا ته خه ما تهیه) دا هاتی، کو چیرۆکهکا

كۆمەلايەتى يە . تېدا قەھرەمانى چىرۇكى (خەمويى بەسى) پالەكى ژارە، سېيدە زويەكى دچىتە سەر كارى خۇ ژنا وى يا ل سەر رۇژپن خۇ، ل مەيدانكى تومبېلەك ئى دەتن، ئى نامریت. دزقریتەفە مال ل بەر دەرگەھى قەربالغەكى دبىنت، ترسەك بو چى دبىت، ئى ترسا وى زوى قەدرەفیت دەمى مزگىنى گەھانىنى كو ژنا وى كورەك يى بووى. رۇژا پاشتر ھەفالین وى زى پارسىار دكەن تە چ ناف دانايە سەر؟ ئەو دبىژىت ناف كرنا وى خەما وى يە. واتە بلندى و نزميا وى ل سەر كارپن وى يە. كەسى كورت بالا و خودان كرىارپن خراب بلند نابىت، دەمى د چىرۇكا (قوتو) دا ل دىف ئاگەھدارىەكى چووى، ب ئنیەتا وى چەندى كو دى بلند بىت. ئى خرابتر ئى دەپت.

چىرۇكا (پشيك)، كەسەكى خرابى بکەتن و ئەو خرابى دسەرى را بشكىت و مروفل ل سەر بېتە (دروى) كرن كو ھەمى كەس پى بزەنن. وەكى چەوان مروفل خیانەتى بکەت و نیشانپن وى چەندى ددىار بن، مینا قەھرەمانى چىرۇكى كو چەندىن بزاف يپن كرىن نەشىت پشیکا خۇ ژ خۇ فەكەتن و پشيك ھەر دزقریتەفە مال. جارەكى دژوورفە شەرى دگەل دكەت، ئى پشيك بەرەفانیا خۇ دكەتن. سەرو چافپن وى درو دكەتن و ھەر دزقریتەفە و (بو پشيكى خۇراگرى و سەرکەتنە).

چىرۇكا (لەپلەپكا تەنگى و ساخى مرى)، رویدانا كوشتنا كەسەكى يە ل سەر نقىژى و ئەو بى بەختیا ئى ھاتیە كرن و كاتىكرنپن وى يپن دەروونى ل سەر كەسى بكوژ . ب قەچاغى دژىت و رح پېقە دبیتە بەلا. ب رح يى ساخە، ئى مینا مریان دژىت.

چىرۇكا (بەرپرسى زىندانى)، كەسەك ل سەر (دزیا - اختلاس) دھیتە گرتن و رەفتارەكا خراب ژ لایى زىندانیان فە دگەل دھیتە كرن و وى جەئى خۇ كرىبوو كەیس دا وى كرىارى بکەتن و پارا وەردگرىت (چىرۇكنفیس دياردكەتن كو ئەف گونەھبارى يە ل نك رژىمى چ نینە بتنى سىاسى نەبىت).

ژچىرۇكىن رەخنەبى ل پشى سەرھلدانى د چىرۇكا (ژ خەونىت شەھیدا) دا،

ژنا شهیده کی دمیته بی سه میان و فهستا باره گایه کی دکه تن، لی چ پویته پی ناهیته دان. (شهید) ژی دگورئ خودا دگهل کورئ خو (شوره شی) دناخفیت دبیزیتئ تفهنگئ بشکینه دا برایئ خو نه کوژی (مه بهست ژئ برا کوژی یه و دبیت نه و شهید دوی شه ری دا ژ ناف چووبیت) و چیرۆکنفیس شه ری برا کوژی و دوو بهر هکیئ و فیک نه کرنئ ب شکه ستنا گولدانکه کا که فن د چیرۆکا (گولدانک) دا سالۆخت ددهت، کو زیانه کا مه زنه بو هه میان، مینا کرمان د چیرۆکا (کرم) دا، کو بتنی خرابیی ل دی خو ده یلیت.

ژ بابته یئ دی کو خو دنا ف چیرۆکاندان هه مبیژ کرین لایه نی کومه لایه تی یه: چیرۆکا (هی لین) دهر دئ ژاریئ تی دا یئ دیاره. تی دا (پیرو) زارۆکه کی ئی تیمه، هه ر رۆژ نوکا ل بهر دیواران دفرۆشیت، رۆژه کی پشتی نوک فرۆتنی دگهل هه فالان دچیته تاف ره زاو دزیا تری. پاش دهینه سه ر گه را ئافی، ل وی ری چافی وی ف ته یرکه کی ره نگین دکه فیت، بهر هکی تی وه ردکه ت و ته یر دفریت، (پیرو) هلباسکی که فری دبیت دا بجیته هی لینا وی. لی تی دا دکه فیت و ناگه هته وان رهنگان (ئارمانجی).

د چیرۆکا (چاخئ رۆژ کومی چیا یی دراموسیت) دا، ئیکه ژ وان چیرۆکین دهست هه لاتیا ئاغا دیار دکه تن، کا چه وان خه لک ته په سه ر دکرن، ده می خورتی ل خه لکی دکرن کو په زی بفرۆشن و بکر ژ ی هه ر نه و بخو بوون، لی ب هنده که سین دی ددانه کرن مینا (شه موی)، تا کاروانی (شه مو) ئاگه هدار کری. لی (شه مو) دکه فیته دبیسا ره شه کین ئاغا ی داو دبیته قوربان.

دکورتیله چیرۆکا (خه ون) دا دیار دکه تن کو که سی ل دهر به دهریا، خو خه ونین وی ژ ی نه وه کی خه ونین خه لکی نه.

د چیرۆکا (پری بیژئ) دا، دوو ژنک دپاسه کی دا، ههروهو بی مفا ل سه ر ژیا نا خو دناخفن: (زیرو خه سوی و سه ره ده ری دگهل می ری و...). ده می دی ژ پاسی هی نه خوار شو فی ر دبیزیتئ:

خودى ھاريكارى زەلامىن ھەوھ ھەردووگا بىت ژنكىنو.ھوين بىژن وان
ھويركەكى چەند پىدقېت؟!.

چەوان بىت، چىرۆكنقىس ھەلويستى خۇ ديار دكەتن ھەكى نقىسەرەكى
خودان باوھرى، ترسا وى د چىرۆكا (مەژى) دا ئەو ترسە مەژىي وان بىتە دزىن،
دەمى پاپۇرا وان دى خندقېت. ب برىارەكى دىبىژنى: دقېت ھەمى مەژى بىنە
دەستە سەركرن. لى ھەكى دكورتيە چىرۆكا (قول) دا ھاتى كەسەكى نەترسەو
مرن جارەكە، وى بۇ مال و حالين دونيايى نەكرىە، لەوما دەمى دزىكەر دچىتە
مالا شاعرەكى(يان چىرۆكنقىسى)، دەست قالا قەدگەرىيىتەقە و بتنى چەند
دىمەنان ژ ژيانا وى يا سادە دژووورا وى قە دبىنت. چونكى وى ھەر ئازادى دقېت،
دەمى ئازاد د چىرۆكا (سەيدايى من دەرگەھى نەگرە) دا، وى رستى ل بەرامبەر
مامۇستايى خۇب كار دەھىنت دەمى دەرگەھى پۇلى دگرىت، ھەكى دەربرىن ژ
ھەستا خۇ گەھشتن ب ئازادىي.

پروفایل

- ژدايك بوويى سالا (۱۹۵۲) ئى - دھۆكە.
- سالا (۱۹۷۴) ئى، پەيمانگەھا ماموستايان ل مؤسل ب دوماھى
ئىنايە.
- بسپۇرى ب (فورم دانانا رەوشەنبىرى و قەكۆلىنىن جقاكى) ل
ھۆلەندا ل كولىژا (ئوتريخت) ۋەرگرتى يە.
- سالا (۱۹۷۶) ئى دەست ب نقىسىنا چىرۆكى كرى يە.
- ژبەرھەمىن چاپ كرى:
- ئاش: كۆمەلە چىرۆك
- شەينا چىايى سىپى: كۆمەلە چىرۆك
• زىدەبارى بابەتېن سوسىولوژى.

يونس ئەحمەد

ئىكە ژ چىرۆكنقىسىن رىكەكا تايبەت ب خۇفە گرتى و ل دۆر فەلسەفەكا تايبەت دزقرىت و ل بەرى ھەمى تىشتان (ژىن و مرن) نەمازە د چىرۆكا (مەرەمىت) دا:

(مرن تىشتەكى سەيرەو ژيان سەيرترە)، ئەو ژيانا ھەمى بەرىكانە .
ھەر وەسان گەلەك بابەتەن فەلسەفى يىن ب خۇفە گرتىن: بەرزەبوون،
ئەفنى (چ ئەفنى سارو چ ئەفنى گەرم)، قوربانى دان، مى ياتى، ئارىشا مەزى دەمى دختۆر د چىرۆكا (مەرەمىت) دا:
(مەزى مەزى مەزى شۆل دكەت مەزى مەزى).

ھەر وەسان چىرۆكنقىسى باوهرى ب بەردەوام بوونا ژيانى يا ھەمى دەمى دوو ئويجاخ لىك دكەفن:

(فەرە ھندەك بىنە كوشتن دا ھندەك مەزن بىن).
دىسان چىرۆكنقىسى رەشبين ل ژيانى دنىرىت و مەزى دلسۆز ب مەزى
(فاشل) ل قەلەم دەت. زىدە بارى ديار كرنا بى باھيا مەزى وەكى چەوان د
چىرۆكا (ئەزو خۇ) دا ديار، يان ژى د چىرۆكا (ئەز ل ھنداقتەرمى خۇ دكەمە
كەنى) دەمى ل وى سەرى سحارى رەفدەكا سا ل ھنداقتەرمەكى دىتى و
كەسى پويته پى نەدكر.

ل قىرە مەزى دىت بىت چىرۆكنقىسى ھونەرەكى (عەبەسى) يى نقىسى
و ئەف چەندە خۇ ژ ناقى كۆمەلى بخو ژى يى ديارە (لى لى وەسو)، يان
(مەرەمىت)، يان ژى چىرۆكا ئىكى ژ (دوو كورته چىرۆك)، دەمى ل زالگەھى
پرسيارا ناسناما وى دەيتە كرن، ئەو ل بەرامبەر تەمبىرى دەيتە دەرو ئىتە
وى يا ساخ ديار دكەت.

ھەر ديسان د چيروكا (ھيشى) دا قەھرەمانى چيروكى ژبەر خەو دئاخىت. ژنا وى ھشيار دكەت دىيژىتى ھلۇ ئەو چيە؟ ئەو دىيژىتى دوو شەشەو كەيفا وى ب دوو شەشى دەيت و ب ھيشى سىپىدى ژ مال دەرەكەفەيت. دەمى ئىقارى دزفريت ژنا وى پرسیار ژى دكەت: چ لى ھات؟ دىيژىتى ھەپى بەياز بوو. واتە ژيان ھەر ئەو زارە يا ياریان پى دكەن و ل دىف فى بۇچوونى بۇ چيروكئىسى نە گرنگ بوو ھە كا چ ناف و نیشان بۇ چيروكئىن خۇ، يان ژى بۇ ھندە چيروكئىن خۇ ھەلبىژىريت.

چيروكئىسى ل گەلەك جھان مفا يى ژ كەقنە باوھرىپىن كوردى وەرگرتى بۇ ئافەدان كرنا چيروكئىن خۇ وەكى چەوان د چيروكا (خۇ چويچك زى مە دخاپىنن) دا ديار. تىدا چويچك خۇ د مالا وان قە لىك دەن و خۇ دەھلافيژن (نىشانان ھاتنا مېھقانانە)، دەيكا وان بەختەوەر دبیت كو ھندە دى ژبىزارىي دەرکەفن. دارا خەونا وان دى فيقىي خۇ دەتن. كارى خۇ دكەن، لى زاد سار دبیت، شەمالك دحەلپىن، شەف ب سەردا دەيت و بى ھيشى دبن.

ھەر ديسان چيروكئىسى مفا يى ژ فلکلورى ژى وەرگرتى ب تايبەت بۇ ھەلبىژارتنا ناف و نیشانان (بازم بوزدم) (مەرەمیت) (لى لى وەسو)

چيروكا (بازم بوزدم) چيروكەكا گەلەك چرو تژى يە مينا پتریا چيروكئىن وى. تىدا ل روژەكا بەھارى چيروكئىسى ژ دەرۋەى ھۆلەكى كەقنە يارەكا خۇ، كو ھىشتا ئەو ل پۇلا چوارى ئامادەى بۇ كچك ل ئىكى ئافنجى ب ئافى (لالە) دبىنت. بىرھاتنان قەدگىرن و (فلاش باك) قەدگەرىيىنەفە روژانىن بەرى و ب فەلسەفى و بابەتىن فەلسەفى دچىتە دناف چيروكى دا و ژيانى مينا وان بازانان سالۇخت دەت دەمى ل سەر ھلما ل سەر جامان چى دكەن و ب پەحنيا دەستى ژى دبن. ھەر وەسان دىيژىت (مرؤف ريس دبت و ريس دچىتە بن ئاخى) و ل ژيانى چافى مە ھەر يى ل خرابيا (سەر گىفكا).

ژلايەكى دى قە نقيسەر باوھرىي ب فەگەريانا رحى دەينت دەمى دىيژىت:

(لهشې مه دى دگهل ئاخى تېكهل بيت، ئاخ دى لهشى مه مېتن دى بېته خوراكى پرووگا، خوراكى دهوارا، يى مروفاو دى جارەك دى لهشى مه زفريتهفه ب نافهكى دى).

هەر وهسان چيروكنفيس ژيان ب نهفرو دزانيت:

(سوباهى، دوهى، ههمى نافهكن بو نهفرو).

(دوهى چوو، دبیت سوباهى نههیت، يان نهگەر هات هەر نهفرويهو كهس ژ مرنى رزگار نابیت و عهمر هند يى كورته تا مروقى هاى ژ خو دبیت دچیت).

(مخابن پشتى دان عهمرهكى نهم سهر هلدبين).

(لهوما مروفا تشتهكى ژ خو نزانيت دا ژ عهياى خو بزانيت).

ديسان نفيسهري باوهري ب شيانين خو يين هزرى يين ههين كو دشيت

شورههكى بكهت:

(لهش پير دبیتن بهلى مهژى خورت دبیت) و شورهشا وى (ههمى رههيت

رزى ههلكيشن و عهقل ژ خهوا كوير هشار كهتن) و ههر چهند شورهشى دكهت

و دزانيت بهرههمى وى ناخوت، لى ژبوو بهردهوامى دانى يه ب ژيانى و مينا دار

گويز سالوخهت ددهت (باپير دچينن دا نهفى بخون). چونكى چارهنفيسى

دزانيت كو مرن ههر يا دريكي دا. سهرهراى وى چهندي دزانيت نهو، يان كهسين

وهكى وى دهسته بزير (نخبه) دناف كومهلگههين پاشكهتى دا يى بهرزديه و چ

رول تيدا نينن وهكى چهوان د چيروكا (خفس) دا بهرچاف كرى:

قههرهمانى چيروكى يى ل مهيدانكا پهزى، نيك خو پى دهينته دهر كو نهو

(عهبويه) و خارزايى وى يه. نهو بهرسقى ددهت كو نهو نه (عهبويه) و بابى وى

يى مرى، لى نهو يى رزده كو دوهى وى و بابى وى پيگفه دو مينه ياكرى و نهو

مروفا دناف گارانى دا عهواره بوو (هيمايى نهزانين و پاشكهتنى) و نهو زى خو

دناف بازاری دا بهرددهته خوار و ل بهر جامخانا خوارنگههكى دراوستيت،

دخهلكى برسى و كولاى دنيريت كا چهوان خوارنى دخون و (نارمانجا وى يا

سهرهكى ههر زكه) و وپړى هپلاو چوو دناف قهرهبالغا بازاری دا. وهسان، دناف
وى بازاری دا ههر يى بهرزهيه، قولهكى مروغان دوريت وى گرتن كو نهو
(جهمويهو) دهواتا وى يه... خو ژ وپړى ژى رزگار دكته و درهقيت و ل بهر
دهرى مزگهفتهكى گوتن نهغه سهيدا هات و دقيت خوتبى بخوينت... ل وپړى ژى
خو رزگار دكته و دچاپخانهكى فه ل سهر تهلهفزيونى هنده كس ب شهر دچن،
هندهكان سهما دفيان و هندهكان تهپا پى ي. وى نهو شهر ديتن و شيا خو
ژوپړى ژى قورتال كهت و ل بهر دهرى پيرهميړهك ديت يى تزيبا دفروشيت و
گازندا دكته كو تزيبى ژى ناهينه فروتن.

گافا دا ژ جهدى دهرباس بيت، (گارانهكا) زهلاما دوريت وى پيچان كو نهو
ناغايه...

دا ژ وپړى دهرباس بيت هندهكا گرتن و ل نك ئاسنگهركى قهپاغا سهرى
وى راكرن، كومتهلكى زهر (نیشانا روناھيى و رهوشه نيريى) ژ سهرى هينانه
دهر، پشكل و كال شوينى دانان، مينا (گيانداران) لى هات، ههچيى سلافا دكرو
ههچيى پرسيار ژى دكرن، وى مينا (پهزا) بهرسف ددا... ماع... ماع... ماع...
وى چيروكى گهلهك ديمهن و وينين جوان و ب كهنى يين تيداو ب
شيوهيهكى يى دارشتى كو خواندهفانى بو نك خوڤه ب كيشيت.

چيروكا (دخو كورهكى شيم بو) تيدا دخو مروڤهكى هوير بو، سهروكى
مهزنى زاروكين گوندى بو. ل ديف نافى چيروكى گهلهكى شيم بو، يارى ب
ههميان دكرن. دهواتا كورى (حهمرى) عهلوكى وان دزى، ددهواتى دا
لهوهنديين دهواتيان پيگغه گرديدان و دهواتى تيك دشلقانندن و بو دهليفه بو
باپيرى (سموى) خهبهرا بيژيت... ژ وپړى چوو مارهكى كوشتى هيناو وهسا ديار
كر كو يى ساخه و زهلام لى داچريان دا ب كوژن و وى ترانه ب وان كرن. دهمى
عهلوك ستو ناف مل كرى دا بخون كهته دناف ئاگرى داو سووت. لى وى گوت ههوه
خه م پى نهبيت دى بو ههوه خوارنى پهيدا كه م. ديسان دخوى يارى ب (مهلا

تەوفىقى) ژی دكرن دەمى گۆتى ئەبجەد دگەل كەلەمى نابىتە ئىپراخ؟! دوماھىيى
مارەك پىئە دەت.

دسەر قىى بەرزەبوونى را، يان بەرزە بوونا مرۇقى دەستە بژىر
دكۆمەلگەھىن پاشكەتى دا، چىرۆكنقىس ب بەرھەمى وى تەخا كۆمەلى يى
گەشبینە دەمى دكورتە چىرۆكا دووى دا ژ (دوو كورتە چىرۆك) ان، دەمى ئىك
دەيتە كوشتن و كەلەخى وى دەفايىژنە رەخ جادى و قەلەم ژ بەرىكا وى كەت،
خوينا وى خۆ خشانده نك قەلەمى و وەرار كر، بو دارو ئىشىين قەلەما دان،
قوتابيان ل سىپىدەھيان ژىقە دكرن و بەرەق خواندنگەھان دچوون. واتە
شەھىدەكى خودان قەلەم دەيتە ژبىر كرن، لى بەرھەمى وى دمىنيت.

پروفایل

- ل سالا ۱۹۵۵ ل مۇسل ژ دايك بوويه
- دەرچوويى كوليژا ئادابى – پشكا زمانى عەرەبى
- ئەندامى ئىكەتيا نقىسەرىن كورد – دەۋك
- د سالىن حەفتيان دەست ب نقىسىنا چىرۆكى ب زمانى
عەرەبى كرى يە و ل سالىن نۆتان ب زمانى كوردى.
- ل سالا ۲۰۰۷ دەغەر كرى يە.
- ژ بەرھەمىن چاپ كرى:
- لى لى وەسو: كۆمەلە چىرۆك
- ھەر وەسان دوو كورتە رۆمانىن كورت ژى يىن ھەين.

بیلوگرافیا کۆمهله چیرۆکین کوردی ل دهقهری

ل بهری نافهرۆکا وان کۆمهله چیرۆکان بیته دیار کرن، فهره نامارهك ل سهر وان کۆمهله چیرۆکان بیته دهست نیشان کرن و کاودانی تیدا دهرکهتین: ههر ژ سالا (۱۹۷۹) ی، واته دفان (۲۷) سالان دا، کو یهکهمین کۆمهله چیرۆکان ب واتایا خو یا هونهری ل فی دهقهری دهرکهتی ب نافى (کومر) یا چیرۆکنفیس (ئیراهیم سهلمان)، تا دوماهی یا سالا (۲۰۰۵) ی، (۵۸) کۆمهله چیرۆک یین (۳۳) نفیسهران یین بهلاق بووین.

ئهگهر ئهم ل فان سالان بنیرین، دى بینین دهنده سالان دا ههر ئیکجار چ کۆمهله چیرۆک نه دهرکهتینه، ل بهرامبهر هنده سالیڤ دی یین هاتین کو ژ (۱) تا (۱۰) کۆمهلان یین دهرکهتین و ب فی رهنگی خواری:

ئهو سالیڤ چ کۆمهله چیرۆک نه دهرکهتین: (۱۹۸۲، ۱۹۸۹، ۱۹۹۰، ۱۹۹۷، ۱۹۹۸).

ئهگهر ئهم ل فان سالان نافیری بنیرین، دى بینین دپری رویدانیڤ سیاسی و لهشکهری نه و دبیت وان رویدانان پتر کارتیکرن ل وی چهندی کرین ب فی رهنگی خواری:

سالا (۱۹۸۲) ی، گهرمه گهرما شهری عراق – ئیران بوو، عراق تیدا تووشی شکهستنین دژوار دبوو.

سالا (۱۹۸۹) ی، رویدانیڤ پشتی ئهفانان بوون، و کارتیکرنیڤ وی یین دژوار ل سهر دهروونی کهسی کورد ههبوو.

سالا (۱۹۹۰) ی، جوونا لهشکهری عراقی بوو بو ناف ئاها کویتی دا.

سالا (۱۹۹۱) ى، شەرى كەنداقى يى ئىكى، و رويدانىن سەرھلانا بەھارا سالا (۱۹۹۱) ى بوون.

سالىن (۱۹۹۷، ۱۹۹۸) ى، كارتىكرنن شەرى نافخوئى تىدا دېر چافن.

ديارتىن سال كو پترىن كۆمەلە چىرۆك تىدا بەلاڧ بووين، سالىن (۲۰۰۴) و (۲۰۰۵) بوون. كو دسالا ئىكى دا (۱۰) كۆمەلە چىرۆك دەرگەتىن و دسالا دووى دا (۸) كۆمەلە چىرۆك دەرگەتىن، و دبىت ھوئى ڧى چەندى زى ڧەدگەرىيىتەڧە سى خالان:

۱) پەيدا بوونا ژمارەكا باش ژ چىرۆكنڧىسان.

۲) پىشتەڧانىەكا باش ژ لايى چەند دەزگەھان ڧە بو چاپ كرن و ھارىكارى كارى كرناچاپ كرنا وان كۆمەلە چىرۆكان. نەمازە پىشتەڧانىا ئىكەتيا نڧىسەرىن كورد - دھۆك و چەند دەزگابىن دى.

۳) نارامى و تەناھى يا ل كوردستانى بەلاڧ.

ھەر ديسان دڧان سالىن ل خوارى ديار كرى زى ھەر بتنى ئىك كۆمەلە چىرۆك بو ھەر سالەكى يا دەرگەتى و دبىت ھوئى وئ چەندى زى ڧەدگەرىيىتەڧە چەند خالان:

۱ - نڧىسەرىن چىرۆكى گەلەك دكىم بوون و ئەگەر ھەبن زى ھىش ل دەست پىكا رىبازا خو بوون.

۲ - پويىتە نەدانا رژىمى ب ئەدەبى كوردى ب گىشتى و ئەگەر چەند پىنگاڧ ھاتبەنە ھافىتن زى، ھەر بو راگەھاندى بوويە و ھەمى ل بن سانسۆرەكا دژوار بوويەنە.

۳ - لاوازيا ھوكمەتا ھەرىمى ژ لايى دارايى ڧە، ل دەستپىكا سالىن نۆتان.

۴ - كارتىكرنن سىياسى و لەشكەرى.

ئەو سال ژى ئەفەنە:

(۱۹۷۹، ۱۹۸۰، ۱۹۸۱، ۱۹۸۴، ۱۹۸۷، ۱۹۹۲، ۱۹۹۳، ۱۹۹۵، ۲۰۰۱ و ۲۰۰۳).

دسالين (۱۹۸۳، ۱۹۹۴، ۲۰۰۲) دا ھەر سالى دوو كۆمەلە چىرۆك يىن بەلاڧ

بووين.

دسالين (۱۹۸۵، ۱۹۸۸) ى دا، سى كۆمەلە چىرۆك بۇ ھەر سالەكى يىن

دەرکەتەين.

دسالين (۱۹۹۹، ۲۰۰۰) ى دا، چوار كۆمەلە بۇ ھەر سالەكى يىن دەرکەتەين.

ل سالا (۱۹۸۶) ى ژى پىنج كۆمەلە يىن دەرکەتەين.

ل سالا (۱۹۹۶) ى، شەش كۆمەلە يىن ھاتىنە وەشاندىن و پتريا وان ژ لايى

پروژى چاپ كرنا پەرتۆكان يى ھەلكەفتنا يۆبىلا زىرين يا دامەزراندنا (پ. د.

ك) ھاتىنە چاپ كرن.

سەبارەت چىرۆكئىسان ژى، ئەف نقيسەرپن نافيىن وان ل خوارى ھەرئىكى

ئىك كۆمەلە چىرۆك يا ھەى:

(ئىبراھىم سەلمان، بايىزى عەمەر، تىلى سالىح موسا، ھەسەن سلىڧانەيى،

ھەكىم عەبدوللا، جەمىل مەھمەد شىلازى، زەكى سلىڧان، ژارۇ دھۆكى، سالىح

غازى، عەبدولخالق سولتان، عەبدوللا جندى، عەجىب عەبدوللا، عەگىد شەفىق،

قەيران فەرەج، كىقى عارف، محسن عەبدولرەھمان، مەھمەد سەلىم (بابى

قەيدوى)، مسلم باتىلى، يونس ئەھمەد).

ئەف نقيسەرپن نافيىن وان ل خوارى ديار كرى ژى، ھەر ئىكى دوو كۆمەلە

چىرۆك يىن ھەين:

(جەلال مستەفا ۱۳۶ بپ، راستى ھرورى، سەبىح مەھمەد ھەسەن ۲۳۶ بپ،

سەدىق ھامد ۲۴. بپ، عىسمەت مەھمەد بەدەل ۱۱۴ بپ، كەرىم بىانى ۱۲۸ بپ،

نافع ئاكرەيى ۱۳۳ بپ، نزار مەھمەد سەعید ۲۴۴ بپ).

قان نقيسەرەن ژى ھەر ئىكى سى كۆمەلە چىرۆك يىن ھەين:

ئىسماعىل مستەفا ۲۲۰ بې، ئەنۈەر مەھمەد تاھىر ۳۲۱ بې، ھەسەن ئىبراھىم ۳۰۴ بې، خالىد سالىھ ۲۵۷ بې، فازل ۱۹۰ بې، مەھمەد سەلىم سوۋارى ۲۹۶ بې).

زىدەبەرى (شەعبان مزىرى) كو پىنج كۆمەلە د (۱۷۴) بەرپەران دا يىن ھەين.

واتە زنجىرا پترىن بەرپەران دى يىن فان نقىسەرا بىت ب فى رەنگى:

(ئەنۈەر مەھمەد تاھىر، ھەسەن ئىبراھىم، مەھمەد سەلىم سوۋارى، خالىد سالىھ، نزار مەھمەد سەئىد).

سەرجمە بەرپەرىن كۆمەلە چىرۆكىن فان ھەمى نقىسەران، ژبلى كۆمەلا (مۆمكەكا نەقەمرى)، دى بىتە (۴۵۵۳) بەرپەران، واتە ب رىژا (۸۰ بې) بو ھەر كۆمەلەكە چىرۆكەكى.

مەزنىترىن پىنج كۆمەلە چىرۆك ئەقىن خوارى نە:

- شەينا چىايى سى (۱۸۰ بې)
- بەرپەردەكى وندا ژ زىانناما سەلىمى ئەسمەرى (۱۷۸ بې)
- خواندنگەھا برسىكرنى (۱۴۴ بې)
- ئەوى دژى ھەميا (۱۴۰ بې)
- رىكا بەرانى (۱۲۸ بې)

بچويكترىن پىنج كۆمەلە چىرۆك ئەقىن خوارى نە(شعبان مزىرى):

- بەرپەردەك ژ دىرۆكا گوندى من (۲۴ بې)
- تە نەگۆت (۳۲ بې)
- شەھىدى خەم و كوليت بى دنگيا خۇ (۳۶ بې)
- جوتيار (۳۹ بې)
- ئەو چىرۆكا دوماهىكا وى نەدىار (۴۰ بې)

ئەو كۆمەلە چىرۆكېن دىق قۇناغى دا دەرگەتەن ئەقېن خوارى نە:

(۱) كومر: ئىبراھىم سەلمان

بەغدا سالا (۱۹۷۹) ئى - چاپخانا (دار الحریة للطباعة)

۱۱۰ بپ ژ قەبارى نافیق و ژ لایى وەزارەتا رەوشەنبىرى و راگەھاندى
قە ل بەغدا یا ھاتی یە چاپ کرن و فان چىرۆكان ب خۇفە دگریت:
خەونا بى وەغەر، قیان، كومر، وەغەرەك، بەردەقانى، سى چىرۆكیت
كچا موختارى، كانىك، ھرچ و دار بەروى، روندكەك، بەلكى.

(۲) چەند یادداشتین پزىشكەكى: نافع ئاكرهى

بەغدا سالا (۱۹۸۰) ئى - چاپخانا (الحوادث)

۵۵ بپ ژ قەبارى مەزن و ژ فان چىرۆكان یا پىك ھاتی یە:
گوننەھا كى یە، نىرگزا برىندار، نافى من دى ھەلگرىت، فایروما، كى
یى شىتە...؟، گولەكا دى ژى وەریا، ھەقى فەحسى.

(۳) جۆتیار: شەعبان مزىرى

بەغدا سالا (۱۹۸۱) ئى - چاپخانا (الحوادث)

۳۹ بپ ژ قەبارى بچویك و یا ژ فان چىرۆكان پىك ھاتی یە:
ژنوی تە زانى، خۆزىكیت ئەفرو، دى چ ل من كەن، شورەشەكا نوى،
چىچك، گافان، تۆ ژى یا ھەقى، نىفشك، جۆتیار، تۆ كافر بووى،
ناترسم.

(۴) ئەف چىرۆكە ب دومامى نەھات: ئەنومەر محەمەد تاھر

بەغدا سالا (۱۹۸۳) ئى - چاپخانا (الحوادث)

۵۵ بپ ژ قەبارى نافیق و ب ھارىكارى یا ئەمىندارى یا گشتى یا

رهوشهنبیری و لاوان هاتی یه چاپ کرن و ژ فان چیرۆکان یا پیک هاتی
یه:

سالا ئیکۆ ژ خاندنۆ، نه چادرو نه خانی، دلیر هات، ئەقرو ژفانی
مهیه، دزیت شهقی، ئەف چیرۆکه ب دوماهی نههات، کولی هات.

(۵) مزگینی: محهمهد سهلیم سواری

بهغدا سالا (۱۹۸۳) ئۆ – چاپخانا (دار افاق عربیه)

۸۰ بپ ژ قهبارۆ مهزن. ب هاریکاری یا ئەمینداری یا گشتی یا
رهوشهنبیری هاتیه چاپ کرن و فان چیرۆکان ب خوڤه دگریت:
مریایی ئاغای، رهزان، شلخهکا میشا، مزگینی، شهقهروک، کولی، شقان،
خوین و خهنا، گافان، کهوۆ رکی.

(۶) ئەو شهفا قهد ژبیر ناکهه: کۆمهلا دووۆ: نافع ئاکرهیی

ههولیر سالا (۱۹۸۴) ئۆ – چاپخانا (وهزارهتا رهوشهنبیری)

۷۸ بپ ژ قهبارۆ نافین و ژ چاپکریین (ئهمینداریتی گشتی رهوشنبیری
و لاوان) و دناقههرا سالین (۱۹۷۶ – ۱۹۸۲) دا هاتینه نهقیسین و ژ فان
چیرۆکان یا پیک هاتی یه:

ئهزی ب لهزم، زارۆکین مهو زارۆکین وان، ئەو شهفا قهد ژبیر ناکهه،
نقشتی و سهرهتان، پیکهینا شییت و هاریۆ، من و دهرونه، مالا من
رهوشهنبووڤه، شاعیر و گۆرانی بیژ.

(۷) دیمهههک ژ چیرۆکا ژیا نا من: راستی هروری

سالا (۱۹۸۵) ئۆ – چاپخانا (خهبات)

نامیلکهیه ب ۴۴ بپ و ئیک چیرۆک ب خوڤه دگریت.

۸) شەھىدى خەم و كولىت بى دەنگى يا خۇ:

كۆمەلا دووى: شەعبان مزىرى

بەغدا سالا (۱۹۸۵) ئى – چاپخانا (الحوادث)

۳۶ بپ ژ قەبارى نىقىن و ژ فان چىرۇكان يا پىك ھاتى يە:

ئەقى رويدانى بىخوينە، ئەوى يى خۇ كوشتى، دىكەر، زىرەفان،

شەھىدى خەم و بى دەنگى يا خۇ، ژمارا تىلەفونى.

۹) ئاش: نزار محەمەد سەئىد

بەغدا سالا (۱۹۸۵) ئى – چاپخانا (عەلە)

۶۴ بپ ژ قەبارى مەزن و ب ھارىكارى يا ئەمىندارى يا گشتيا

رەوشەنبرى و لاوان قە ھاتى يە چاپ كرن و ئەف چىرۇكە يىن دناف

خۇدا ھەمبىز كرىن:

دودك، كورى كۇلانا، نىفكرنا تە خەما تەيە، ئاش، پشيك، كەفال،

برىندار، ئازنىف، چاخى رۇژ كومى چىاي دراموسىت، ھىلىن.

۱۰) تە نەگۇت: كۆمەلا سىي: شەعبان مزىرى

بەغدا سالا (۱۹۸۶) ئى – چاپخانا (شەفىق)

۳۲ بپ ژ قەبارى مەزن و چىرۇكىن وى ئەقىن خوارى نە:

تە... نەگۇت، خەون، عەلو، تويتن، كرىدارى، قەرەج.

۱۱) مۇمكەكا نەقەمرى: راستى ھرورى (صدقى ھرورى)

تەھران سالا (۱۹۸۶) ئى – رونيۇ

ژ بەلافۇكىن ئىكەتيا لاوین دىموكراتا كوردستان – لقى ئاوارەو ژ فان

چوار چىرۇكان يا پىك ھاتى يە:

مومكەكا نەقەمرى، خەون ژى دقەدەغەنە، دەنگى دەپكى، كاغەزەك ژ
ناق بەفرى.

(۱۲) رى يا بەرانى: كۆمەلا دووى: محەمەد سەلىم سواری

بەغدا سالا (۱۹۸۶) ى – چاپخانا (الجاحظ)

۱۲۸ بپ ژ قەبارى مەزن و ب ھارىكارى يا ئەمىندارى يا گشتيا
رەوشەنبىرى و لاوان قە ھاتى يە چاپ كرن و ژ فان چىرۆكان پىك
دەيت:

خوريك و خۇديك، كى دى قى كىلى شكىنت، بى سەرى، دەوات نەبى،
كريفى رەشو، وەرنە گۆقەندى، بابو كورۇ... نەورۇز، رى يا بەرانى،
ھنارا ترش، كورى پۆشى رەشى، بەردانا مازيا، بويكا مە باران دقئت.
چىرۆكىن كۆمەل دناقبەرا سالىن (۱۹۸۳ – ۱۹۸۵) دا يىن ھاتىنە نقيسين
و پيشەكەك ژ لايى ھوزانقان (سەبرى بۇتانى) قە ل بن ناقى (سواری
و چىرۆك) يا ھاتى يە نقيسين.

(۱۳) ئەو چىرۆكا دوماھىكا وى نەديار: كۆمەلا چوارى: شەعبان مزىرى

بەغدا سالا (۱۹۸۶) ى – چاپخانا (ئەسەد)

۴۰ بپ ژ قەبارى ناقىن و بتنى ئىك چىرۆكە.

(۱۴) دلغىن: كەرىم جەمىل بيانى

بەغدا سالا (۱۹۸۶) ى – چاپخانا (الجاحظ)

۸۰ بپ ژ قەبارى مەزن و ب ھارىكارى يائەمىنداريا گشتيا رەوشەنبىرى
و لاوان قە ھاتى يە چاپ كرن و ژ فان چىرۆكان پىك دەيت:
گرنژىن، كويغىي كومتىد بلند، ل رۆژەكا بەفرىن، ريشىنگى وەغەرا

دویر، هرمیکا خرش، دلغین، چاڤد تەو رووباری باژیری من، شرینی، هیفی.

(۱۵) بەرپەرەك ژ دیرۆكا گوندی من:

كۆمەلا پینجی: شەعبان مزیری

بەغدا سالا (۱۹۸۷) ئی - چاپخانا (ئەسەد)

۲۴ بپ ژ قەباری ناڤین ە ئەف چیرۆكەنە:

بەرپەرەك ژ دیرۆكا گوندی من، ئەوی بی خودان، من كوشت، سوباهی وەرە، مە... وەرە.

(۱۶) سمفونیا كاروانیا: عەبدوللا جندی

بەغدا سالا (۱۹۸۹) ئی - چاپخانا (الحوادث)

۱۱۰ بپ ژ قەباری ناڤین و فان چیرۆكان بخۆفە دگريت:

سمفونیا كاروانیا، شرین، دوو بابەلیسك، جقان، شەفا ئەردی دی هیت كوشتن، كا دەیکا من؟!، پینج چیرۆكین گەلەك كورت (زافا - ئوتومبیل - سەیدا - ئی بەرزەبوون - پیلان).

(۱۷) زیر و خوین: جەلال مستەفا

بەغدا سالا (۱۹۸۹) ئی - چاپخانا (الحوادث)

۶۴ بپ ژ قەباری ناڤین و ب هاریکاریا ئەمینداریا گشتی یا رەوشەنیری لاوان فە هاتی یە چاپ کرن و دسالین هەشتیاندا یین هاتینە نقیسین و فان چیرۆكان دناڤ خۆدا هەمبیز دكەت:

سیتافك، هەكو مروف بەرزە دبیت، رەڤین، وینەکی دامای، زیر و خوین، کریا رۆژەکی، تەنگافی، سەیی یاخیبوی، پایزا هیفی یا، سی چیرۆكیت

گەلەك كورت (سيناريو - كاريكاتير - ريختەر).

(۱۸) بارۇقا بەفرى: زەكى سليقان

بەغدا سالا (۱۹۸۹) ى - چاپخانا (الحوادث)

۱۱۲ بپ ژ قەبارى مەزن و ب ھاريكارى يا ئەمىندارى يا گشتى يا
رۇشنىرى و لاوان ھاتىھ چاپ كرن و ئەف چىرۇكەنە:
ئەوى گوناھكار، براىى بى بەخت، بارۇقا بەفرى، ئەوى دزىكەر،
نىچىرفان، گول فرۇش، تۇل.

(۱۹) خەرىبى: كۆمەلا دووى: كەرىم جەمىل بيانى

دھۆك سالا (۱۹۹۲) ى

۴۸ بپ ژ قەبارى نافيىن و ژ وھشانىن رۇژناما (بۇتان) ە ل دھۆكى و
پتريا وان چىرۇكان دناقبەرا سالىن (۱۹۸۶ - ۱۹۸۸) دا يىن ھاتىنە
نقىسىن كو ئەف چىرۇكىن خوارى نە:
خەرىبى ل چاقيد يارا دھىن، پەيكەر، ژ مە چىتر، سىتافك، چاقيت
خەونى، من ژبىر نەكرى يە، ژفانى پىنچشەمبى، شەف و خوين،
گرنژىنەك ل دەمى خاترا.

(۲۰) كالى پەشىمان: فازل عومەر

دھۆك سالا (۱۹۹۳) ى.

۵۲ بپ ژ قەبارى نافيىن و ژ وھشانىن مەلبەندى چارى (ى. ن. ك) و ئەف
چىرۇكە دناقبەرا سالىن (۱۹۸۴ - ۱۹۸۹) يىن ھاتىنە نقىسىن، دگەل
پىشەكەكى ژ لايى چىرۇكنقىس (جەلال مستەفا) ى قە و ئەو چىرۇك
ئەفنىن خوارى نە:

میلانی نہ وخت، دوبارہ مرابونہ، دیمہنہک سوریاالی ژ فلمہکی
راپورتی، خورچکا رۇژی، کالی پھشیمان، دەین، خو تافیر کرن، کھسانی
دی، رھوانی باروئی، گورگ و رخت و تفھنگ، ہر یهک خھونین خوه
دببھه.

(۲۱) بالولکا شھکری: حھسھن سلھفانھیی

ستوکھولم (سوید) ساللا (۱۹۹۴) ی ب تھیین لاتینی – چاپخانا (apic)

۸۸ بپ ژ قھباری نافین. چاپا ئیکئی

چاپا دووی ساللا (۲۰۰۶) ی ل دھوکی ب تھیین عھرھبی – چاپخانا
(ھاوار) ل دھوکی. ب ۹۴ بپ ژ قھباری نافین و ژ وھشانین ئیکھتیا
نقیسھریں کورد / دھوک، ژماره (۸۲).

ئھف کۆمھلھ چیرۆکھ یا هاتی یه وھرگییران بو سھر زمانی عھرھبی ژ
لایئ نقیسھری بخوئھ ل ساللا (۱۹۹۷) ی ل چاپخانا (زانکویا دھوک) ل
بن نافئی (لیله المطر).

چیرۆکین کۆمھلی ژئ ئھفین خواری نہ:

بالولکا شھکری، سوبھ بهار دی گرنزت، وھغھرا سھرفھراز، سھعھتھک ل
جھم نوژداری شادیی، زھری، شھفا بارانی، شھھیانا چووچکان، زاروکی
بھفری، هھیھات، سھرھدان، مھسین، وھغھر، ئھو و دل، ئھفھ کی یه؟
چیرۆکین کۆمھلی دنافھھرا سالین (۱۹۸۲ – ۱۹۹۲) دا یین هاتیئھ نقیسین.

(۲۲) سبھھرا مرئی: قھیران فھرھج

ھھولیر ساللا ۱۹۹۴ – چاپخانا (پھروھردھ)

۹۰ بپ ژ قھباری بچویک و ژ فان چیرۆکان یا پیک هاتی یه، دگھل
پیشھکیھکی ژ لایئ چیرۆکنقیس (ئھنومر محھمھد تھھر) قھ:

زەنگىن، خرو، زېرەفانى دزا، دلبك، سىبەرا مرنى، مېئانېن پاشىقا.
ئەف چىرۆكە دناقبەرا سالىن (۱۹۸۸ - ۱۹۹۴) ئ دا يېن ھاتىنە نقيسین.

(۲۳) گوليچن: مسلم باتىلى

دھۆك سالا (۱۹۹۵) ئ - چاپخانا (ھاوار)

۷۰ بپ ژ قەبارى بچويك و چىرۆكىن كۆمەل دناقبەرا سالىن (۱۹۹۱) -
۱۹۹۴) دا يېن ھاتىنە نقيسین، دگەل پيشەكەكى ژ لايى (فازل عومەر)
فە و چىرۆكىن كۆمەل ئەفېن خوارى نە:
مۆچە خودرى ئاخەكا دەولەمەند، گوليچن، برىنەكا ژبىر نەچت،
توخيبي شەفى، كوشتارەكا پايىزى، كزبوونا چرايەكى، دەرسۆكەكا سۆر،
ل دويىف چوون، ھەلويسىت خازۆكەكى، يەكسانى، گليش، گرنژينا
دېنەكى.

(۲۴) ھىقيين ھەلاويستى: ئىسماعيل مستەفا

دھۆك سالا (۱۹۹۶) ئ - چاپخانا (بلند) ل دھۆكى

۹۰ بپ ژ قەبارى ناقىن و ئەف چىرۆكەنە، كو پتريا وان دناقبەرا سالىن
(۱۹۸۴ - ۱۹۸۹) دا يېن ھاتى نە نقيسین:
ھىزك، نيچىر ل رۆژەكا بەفرىن، ژفان، بكرى يە يان... خەون،
رىنجبەر، نەشىم..نەشىم بيژم..!!، بەرزەبون، ھىقيين ھەلاويستى،
برىارا دار بەرىي، دەمى ئاشۆپ دېنە كرىار، خويىدانا گوندى مە،
خاتوينەكا پىشتى سەرھلدانى، ھەر نەورۆزە، ۋەلاتى نيگزا، دوو
مىناكىن ھەقدىژ، گوندى خەوتەيا، دگەل (گەريان ل راستىي) كو
پيشەكەكە ژ لايى نقيسەر (ئىسماعيل بادى) فە ھاتى يە نقيسین.

۲۵) پېكۆلەك بۇ دانانا پانورامايەكى بۇ جارا رۆژ غەيرى: كۆمەلا دووى:

ئەنوەر محەمەد تاهر

دھۆك سالا (۱۹۹۶) ئى – چاپخانا (ھاوار)

۸۸ بپ ژ قەبارى ناقىن و ئەف كۆمەلە ژ پروژى چاپكرنا كىتېبا يا يۇبىلا
زىرىن يا (پ. د. ك) و فان چىرۆكان دناق خۇدا ھەمبىز دكەت:
رافە شىر، پېكۆلەك بۇ دانانا پانورامايەكى بۇ جارا رۆژ غەيرى،
سەرھاتيا صەى، سەرھاتيا وى زەلامى كەتيا داقى و شەر نەكرى،
پروژەك بۇ شەھىد بوونى.

۲۶) ئىژدەھا: باييز عومەر

دھۆك سالا (۱۹۹۶) ئى – چاپخانا (ھاوار)

۷۶ بپ ژ قەبارى بچويك و ژ پروژى چاپ كرنا كىتېبا يا يۇبىلا زىرىن
يا (پ. د. ك) و ئەف كۆمەلە دوو پشكن:
كورتە چىرۆك، كو ئەف چىرۆكەنە:
تەخىرە؟، گونەھبار، كى...؟!، ھەفركى، ئاستەنگ، بەفرا رەش، بريارا
كوشتنا گۆرى، ئاف، رابون.
پۆستەرە چىرۆك، كو ئەف چىرۆكەنە:
گرى، كەنى، پەقىن، مرن، نەمرى، ئەور، خوہ راگرە، ژيان، ئاخ، كولوخ،
خەبات، ئاگرى ئاگر، رەوش، دۆز .
ئەف چىرۆكە دناقبەرا سالىن (۱۹۸۱ – ۱۹۹۳) ئى دا يىن ھاتينە نقىسىن.

۲۷) داكەتن: عسمەت محەمەد بەدەل

دھۆك سالا (۱۹۹۶) ئى – چاپخانا (ھاوار).

۵۸ بپ ژ قەبارى بچويك وژ پروژى چاپ كرنا كىتېبا يا يۇبىلا زىرىن يا

(پ. د. ك) و ئەف چىرۆكە دىناقبەرا سالىن (۱۹۹۱ - ۱۹۹۵) دا يىن ھاتىنە
نقىسىن و ژ فان چىرۆكان يا پىك ھاتى يە كو ب تىپىن لاتىنى يىن
ھاتىنە نقىسىن:

رەشى مرنى، وندابون، داکەتن، شەقبىرەكا سەرمەدى، رى يا سى يى،
سەرىپ ھاتى، ھافىبوون، خوزىيا زارۆيەكى، سنۆر، سترانەكا خەمگىن،
ھەلوئىست، چوار كورتىلە چىرۆك (پىر - وىنە - چىرۆكنقىس -
ھىقى)، كەفلوژانك، پىلافا تەمو.

(۲۸) كەفالى بى پەرواز: كۆمەلا سىي: محەمەد سەلىم سوارى

بەغدا سالا (۱۹۹۶) ئى - چاپخانا (دار الحریة)

۸۸ بپ ژ قەبارى نافیق و ژ چاپکریي دوزگەھا رەوشەنبىرى و
بەلافکرنا كوردى، زنجىرا (۳،۴) و كۆمەلە ژ فان چىرۆكان پىك دەپت كو
دىناقبەرا سالىن (۱۹۸۱ - ۱۹۹۰). (ئى دا ھاتىنە نقىسىن:

سەيى رەقەندى، شكاك، نەوروزا ھەژى قى ئاگرى يە، ھىقى، ئاستەنگا
روژى، كەفالى بى پەرواز، خەون و خۆزى، ژ فان، ئاوازي مرنى، خوزىيا
من، كاروان زقرى، گارە، ھىيان و... رەوان.

(۲۹) زەنگ و بەنگ بۆ مەزنا: سەدىق حامد

دھۆك سالا (۱۹۹۹) ئى - چاپخانا (ھاوار)

۹۶ بپ ژ قەبارى نافیق و بتنى ئىك چىرۆكە.

ئەف كۆمەلە يا ھاتى يە وەرگىران بۆ سەر زمانى عەرەبى ژ لايى
نقىسەرى قەول سالا (۲۰۰۵) ئى ل چاپخانا (ھاوار) يا ھاتى يە چاپ
كرن.

۳۰) كهفالىن تالان كرى: عه جيب عه بدوللا

دهوك سالا (۱۹۹۹) ئى - چاپخانا (زانست) ل دهوكى

۵۰ بپ ژ قهبارى بچويك و يا پيىك هاتى يه ژ پيشهكيهكى ژ لايى د.

(باييزى عه مەر) فه دگهل فان (پوسته ره چيروكان):

مهزى، مرن بو مرنى، شكهستن، كهفالىن تالان كرى، درهنگ، ب چ ماف،
بريار، دهرد، بى ناگهه، جوانى، پيشانگهه، فيان زى باشه، چ بكهت،
گوهورين؟، گرنزينه كا درهنگ، رازيبون، يى كورى قوت، دلسوز، خاتر
خواستنه كا سار.

۳۱) ژ دهست دانا خهونان: كومه لا دووى: عسمهت محمه د به دهل

دهوك سالا (۱۹۹۹) ئى - چاپخانا (كوليژا شهريعى) ل دهوكى

۵۶ بپ ژ قهبارى نافين و نهف چيروكه دناقبه را سالىن (۱۹۹۴ - ۱۹۹۹) دا

يپن هاتينه نقيسين و ژ فان چيروكان يا پيىك هاتى يه:

ژ دهست دانا خهونان، هنگافتنا گرنزينهك بى گونهه، كيلى، سه رهاتيا
باژيرهكى ژبير كرى، بيژارى، ياخى بوونا پرسياران، تيهنياتى، زهلامهك
ژ روژگارەك دى، خهونهك بچووك، فهگهريان، چاره، بى گوننهه،
دهليفهكا دى يا خرش، تهنهكهكا گهنمى، هلوهشيان، تافيلكرن، كاوه،
جهژن، رژدى.

۳۲) چوون بهرهه رۆژى: عه گيد شه فيق

دهوك سالا (۱۹۹۹) ئى - چاپخانا (خهبات)

۶۴ بپ ژ قهبارى مهزن و ژ وهشانين زنجيرا به لافوكين گوڤارا (مهتين)ه

- ژماره (۱۳) و نهف چيروكه دناقبه را سالىن (۱۹۸۵ - ۱۹۹۲) دا يپن

هاتينه نقيسين و كومه له ژ فان چيروكان يا پيىك هاتى يه:

گریدان، دورد، بهرزهبوون، خهون، دیمه نین رهش، رۆندك و پيک، خاتر خاستن، بهرکوته، زیندان، چوون بهرهف رۆزى، رهفین، چپکین خوینى.

۳۳) جوانترین ماچا چهرخى: کۆمهلا دووى: ئىسماعیل مستهفا

دهۆك سالا (۲۰۰۰) ئى – چاپخانا (هاوار)

۵۰ بپ ژ قهبارى نافیين و ئەف چیرۆكه دناقبهرا سالیين (۱۹۸۴ – ۲۰۰۰) ئى
دا یين هاتینه نقييسين و ژ فان چیرۆكان پيک دهيت:

فهگهريان، دهمى مری دمرن، سپی ریز، فالایی، کزگریوک، سهرهانا
زیندانیهکی، خرشی، جوانترین ماچا چهرخى، خهه، پهریشان و ههلاتن.

۳۴) وهريانا بهلگا: کۆمهلا دووى: جهلال مستهفا

بهرلين (ئهلانیا) سالا (۲۰۰۰) ئى

بپ ژ قهبارى نافیين و ژ وهشانين گوفارا (هاقيبوون)ه، ژماره (۵).
کۆمهلى پيشهکيهک وهكى نامه ل بن نافی (ل چاخى بهلگ وهريانى،
بازارى چپلاقا گهرمتره!! - پينچ سال و کاغهزهک.. بۆ جهلال
مستهفاى) ژيرا يا هاتى يه نقييسين ژ لايى چيرۆکنقيس (کهريم
جهميل بيانى) فه و يا پيک هاتى يه ژ فان چيرۆکين ل خواري:
شهفهک بۆ ديناتى، وهريانا بهلگا، ئهرى..ئهز دنياسم... خهونهکا
ترش، تايى بهروپى، زولهيخا بى چينگ مايه، چيرۆکهکا کهفن و نوى،
پارزينكى پيرى چ دبيرت، شکهفتا پيرۆز، ههز ژيکرن (مؤديلا دژوار).

۳۵) توخيى مرنى

۳۶) چاقيين من... چاقيين وى: دوو کۆمهله چيرۆکن: ههسهن ئيراهيم

کۆمهلا ئيکى دناقبهرا سالیين (۱۹۸۸ – ۱۹۹۳) ئى دا یين هاتینه نقييسين و

كۆمەلا دووئى دىناقبەرا سالىن (۱۹۹۳ - ۲۰۰۰) دا.

دهۆك سالا (۲۰۰۰) ئى - چاپخانا (كولىژا شەرىعى)

(۱۰۲ بپ - ۱۰۴ بپ) ژ قەبارئى ناڧىن.

كۆمەلا ئىككى ژ فان چىرۆكان پىك دەھىت:

چەند دىمەن ژ شانووا مرؤف خوەران (۱۰ دىمەنن)، توخىبئى مرنئى،
دادگەھكرنا سنىلەكى، ئاستەنگ و يارى بەرئى، نامەيەك بۆ ھەڧالى
خەباتكەر، دەنگ و باسئىن رۆژانە، خەج و مەم، مئو، ئىشى چىن،
دەرگەھئى ھىقى يا.

كۆمەلا دووئى، كو پترىا وان ژ دەرڧەى وەلاتى (ئەلمانىا) نڧىسئىن ژى ژ
فان چىرۆكان پىك دەھىت:

چاڧئىن من.. چاڧئىن وى، كونترۆل، دەريا ئىجەل، ئايدىز، ئەنترئىت، دەما
بىرس دىت ترس، كومپىوتەر، بانئى ھىقى يا، بەرخئى مالئى،
دوماھىيا (پۆشكىنى)، سئى تابلوپئىن نە تەڧاڧا، خەونەكا سوتى،
چاڧئىكەتنەك دگەل شىتەكى، نەھ گولئىن بئى وەغەر، دىارى يا
چەرخبئى بىستئى، دانپىدانا رۆژھەلاتىەكى، دادگەھا سىريالى...!، باغچىن
ئەوروپا ب خودانن، دەنگدانەكا خىرش، سەيرانەك دخەونئى دا، سئى
شەمالك و دوو دىارى، چەتو.

(۳۷) ژانىن ھۆزانەكا ھار: سەبىح مەمەد ھەسەن

بەرلئىن سالا (۲۰۰۱) ئى

۹۶ بپ ژ قەبارئى ناڧىن و ژ وەشانئىن گۇڧارا (ھاڧىبۆن) ە، ژمارە (۱۲).

چىرۆكئىن كۆمەلئى ژى ئەڧئىن خوارئى نە:

خەونەك بۆ ھەمى يا، ئوېشىئى تىرى، شەھىيانا دوماھىئى، ل سەر بانئى
تاپتانىك، مرن، سەرو بىكرن، پىشت دەرگەھئىت رەش، وەغەرا داوبئى،

ژفان، خهونهكا كهسى نهديتى، شهرمين، نهزو تو، دوماهيا تشتا، ژانيت
هۆزانهكا هار، چيا، پنى، قههرمان، بهرپهرهك ژ دهفتهرا داشكهستنا،
دهستپيكرن، هرزيٲ تيكله كرى، قهفتا برنويى ل دهشتا تڙى برين.
چيروكڀن كومهلى دنافبهرا ساليٲ ههشتيان ونيفا ئيكي ژ ساليٲ نوتان
دا يٲن هاتينه نقيسين.

(۲۸) باليفك: خالد صالح

بهرلين سالا (۲۰۰۲) ى

۴۵ بپ ژ قهبارى نافين و ژ وهشانين گوفارا (هافيبون) ۵، ژماره (۱۹).
كومهله ژ فان چيروكان چيٲ دهيت:

هاتنه ديتن (كيقى - كافل - بزن - كورو باب)، سى چيروكڀن گهلهك
كورت (بويكا بارانى - شهفهروك - ستاندن)، ژيان ژى نافهكه،
بهرپهرهكى كهفن و ئيكي نوى، چهپهرهكى نوى، نهخشكيش، پهيامين
كهلهپورى (شاخ - ريه - نهزمان)، سويارى مهيدانى، روندهك و
سترانهك، زيٲر دبازارى زيٲرنگرادا (زيٲرنگر - گوستير - بازنك -
گوهارك - گهنجينه)، گورگى دهفب خوين، باليفك، گازى (مشك -
كولى - مزگهفت)، چاخى فهرمان سلاف دكهت (سترانبيٲر - بهفرا رهش
- گوند - گورستان - عومبار - ناگر - باغ - تهبهله - بير - چاخ -
كونگر - بريارا دوماهياى - وههر - كهلهكا نافي - توخيٲ).
پتريا چيروكڀن كومهلى دساليٲ ههشتياندا يٲن هاتينه نقيسين.

(۳۹) وهرگوهيزكيٲ مهموى: كومهلا دووى: فازل عومهر

بهرلين سالا (۲۰۰۲) ى - چاپخانا (هافيبون)

۴۸ بپ ژ قهبارى نافين و ژ وهشانين گوفارا (هافيبون) ۵، ژماره (۱۷).

كۆمەلە ژ فان چيروكان پيكت دهيت:

دەنگ، خەونا جامە بېژەكى، تۆلفە كرنا خودايى، قىژيا ئەبەدى،
كوشتنا كەفنه چيروكانقىسەكى، دەما بىژن دبتە گوپال، سەرەك
شەپرزە، زىنى ددەستى مەمۇى دا بەفرە، چارچۇفە دژ چارچۇفە.
پتريا چيروكان دسالىن نۇتان و دەستپيكا سەدى نوى دا يىن هاتينه
نقىسين.

(۴۰) دەف چ نابھيسن: تىلى سالج موسا

دھوك سالا (۲۰۰۳) ئى – چاڭا ئيكي (كۆپى).

۸۶ بپ ژ قەبارى نافيىن.

چاڭا دووى سالا (۲۰۰۶) ئى – چاڭاڭا (ھاوار)

۱۰۴ بپ ژ قەبارى نافيىن و ژ وەشانين ئيكتەتيا نقىسەرىن كورد –

دھوك، ژمارە (۱۰۳) و ژ فان چيروكان پيكت دهيت:

كەفالى تارى، دەنگ، دەف چ نابھيسن، ھەلامەت، ل دويف گەريان...

خازوك، نەبە... ھوزان... ئاستەنگ، چيا، ل دويماهيا چەرخى بىستى،

بزاف، دەليشە... جەژن، روژ.

دگەل پەيفەكا كورت وەكى پيشەكى ژ لايى نقىسەرى بخۇفە ل بن نافي

(پەيفەك).

چيروكين كۆمەلى ژى دناقبەرا سالىن (۱۹۹۲ – ۲۰۰۰) ئى دا يىن هاتينه

نقىسين.

(۴۱) ژ خوشى يا خوشتر: كۆمەلا سىي: ئىسماعيل مستەفا

ھەولير سالا (۲۰۰۴) ئى – لە بلاوكرادى دەزگايى (ئاراس) ژمارە (۳۱۴)،

چاڭاڭا (پەرورەدە) و ژ ۷۸ بپ ب قەبارى بچويك و ژ فان چيروكان

پيكت دهيت:

سنور، مرقۇقەك ل سەر دەمى جيهانگىرىنى، فەگەريان بۇ باوھشا شەرمىنى، ھەست ناسكى، گرى گەھشتنا، ديمەنەكى ئافابۇنى، ئاخ، خۇشى، بەژنا تە دى ب سەر بەژنا سنۇرا كەفیت، ژ خۇشى يا خۇشتر. چىرۇكىن كۆمەلى دناقبەرا سالىن (۲۰۰۱ - ۲۰۰۴) دا يىن ھاتىنە نقيسین.

(۴۲) بەرپەرەكى وندا ژ ژيانناما سەلىمى ئەسمەرى: كۆمەلا سىي: ئەنور محەمەد تاهر

دھوك سالا (۲۰۰۴) ئى - چاپخانا (ھاوار).

۱۷۸بپ ژ قەبارى ناپىن و ژ وھشانىن ئىكەتيا نقيسەرىن كورد - دھوك، ژمارە (۹).

كۆمەلە ژ فان چىرۇكان پىك دەيت كو دناقبەرا سالىن (۱۹۹۷-۲۰۰۴) ئى دا يىن ھاتىنە نقيسین:

ماموستا، فيستەفالا مرنى، ئەوى ژ دۆزەخى فەگەرياي، ئەحمويى پوليس، بەرپەرەكى وندا ژ ژيانناما سەلىمى ئەسمەرى.

(۴۳) پۈستە: جەمىل محەمەد شىلازى

دھوك سالا (۲۰۰۴) ئى - چاپخانا (زانا) ل دھوكى

۶۰ بپ ژ قەبارى ناپىن و ژ فان چىرۇكان پىك دەيت دگەل بەراھى يەكى كو ژ لايى نقيسەرى بخوقە ھاتى يە نقيسین:

بى كەسى، رىكا كانىي، بزنا موختارى، شەفا گىسكى، سىشاندۇك، درافى نەيارى دگەل ھەمى كەسان ھەيە!، شكەفتا زىران، پوستە، گلەيا مەتىنى ل كەوى رباد!، كولوخى زوحاكي، جەگەرا دايكى، ئەو زارۇكى نەھاتىە فەشارتن!، خاتر خاستنا دويماهيى، چىرۇكىن گەلەك كورت

(چەك - مین - دینی ئەشكەنجی - برس) - ئەو هیقییڭ دسینگى دا
ماينه خەندقى).

پتريا چيروكان دناقبهرا سالين (ههشتيان و نۆتان) دا يين هاتينه
نقىسين و ب هاريكاريا ئىكهتيا نقىسهريڭ كورد - دهۆك هاتى يە چاپ
كرن.

(۴۴) ههلوو ئەوروپا: كۆمەلا سىي: حەسەن ئىبراھىم

دهۆك سالا (۲۰۰۴) ئ - چاپخانا (زانكو)

۹۸ بپ ژ قەبارى نافيڭ و ب هاريكاريا ئىكهتيا نقىسهريڭ كورد -
دهۆك هاتيه چاپ كرن.

كۆمەله ژ فان چيروكان پىك دەيت:

ههلوو ئەوروپا، كەفالى ئاگرى، نازى، هيقييڭ هلاويستى، جيهانگەرى،
هيسترا شەمبۆز، هايد پارک، نيرگزا چيايى كويقى، فانوسا فاتى، ژ
هەلەبچە.. بۆ غەزە، زارۆكىڭ ترافيكلایتا، سى كەلۆتکين بەرا،
ئەنمۆفيك، بەغدا كەت، سيبهرا خەباتى، گوانتانامو، پرچا وى، كەلها
نزاركى، دەنگى بوونى ژ قامشلو، كالو، من ديت، هەبوو.. نەبوو، جەژن
و خوین، هولاکو، خانى شاهده، دەمانجە.

چيروك دناقبهرا سالين (۲۰۰۰ - ۲۰۰۴) دا يين هاتينه نقىسين.

(۴۵) د تەنى يا خۆرا ما خەملاندى: كۆمەلا دووى: خالد صالح

دهۆك سالا (۲۰۰۴) ئ - چاپخانا (زانكو)

۹۰ بپ ژ قەبارى نافيڭ و ب هاريكاريا ئىكهتيا نقىسهريڭ كورد - دهۆك
چاپ بوويه و ژ فان چيروكان پىك دەيت:

پينچ چيروكىڭ گەلەك كورت (باوهرى - بەرخ - تومبيل - دزى -
تەفن)، كوچكدان، توخيپ تا چەندەكى پتر دەرباس نابيت، دەجال،

وېنېن تا ئهفرو ژى هەر دهېنه گرتن، ههمزو، دتهنى يا خۇرا ما خەملاندى، رېبوارى رېكەكا چافهرى كرى، پەژ... ئىشا هەفچەرخ، سى چىرۆكېن گەلەك كورت (سى پەيىف - بەخت - چىرۆكەك)، ئەو وارگەھى هەر شەر ل سەر، ئەز ژ ئەسمانى هەو دەترسم، رەندەك، كەلا مېشا، چوار چىرۆكېن گەلەك كورت (بەهەشت و جەهنەم - كەفل - نوپىزىن كەفال - مەزنىزىن پېشانگەھ).

(۴۶) مەرجانى: ژارو دھۆكى

دھۆك سالا (۲۰۰۴) ئى - چاپخانا (زانا)

۸۲ بپ ژ قەبارى ناڧىن و دناقبەرا سالىن (۱۹۹۶ - ۲۰۰۴) دا يېن ھاتىنە نڧىسىن. ئەف كۆمەلە ب ھارىكاريا ئېكەتيا نڧىسەرىن كورد - دھۆك ھاتى يە چاپ كرن و ژ ژ فان چىرۆكان پېك دەيىت:

مەرز، رەڧىن، ناسنامە، خەو و بەهەشت، خەباتا نەيىنى، خونىشادان، فېشەكا رەحمى، بەفر قەيدا مېرانە، چارە نڧىس، بويكا ئەنڧال، سىروودو ئالا، بريار، ھەلوپىست، دورپېچە، مەرجانى، چوار كورته چىرۆك (نەزانى - رەنج - پىرەكچ - خەنەز)، پېشمەرگى زافا، خۇزى، سى كورته چىرۆك (شەھمزار - سويند - بەرھەم)، نانى من نەدەنە كەسى.

(۴۷) خواندنگەھا برسېكرنى: كۆمەلا دووى: سەدىق حامد

دھۆك سالا (۲۰۰۴) ئى - چاپخانا (ھاوار)

۱۴۴ بپ ژ قەبارى ناڧىن و كۆمەلە ژ وھشانپىن ئېكەتيا نڧىسەرىن كورد - دھۆك. ژمارە (۶) كۆمەلە پېك ھاتى يە ژ پېشمەرگى ژ لايى چىرۆكنڧىس (جەلال مستەفا) ى فە، دگەل فان چىرۆكېن ل خوارى:

خواندنگه‌ها برسیکرنی، زهلامی پاشه روژی، نازو، برس و گوهورین،
گونه‌ه نان خیانهت، هنگشین، سویاری سهری خو، دهرچووییت
عهسکه‌رخانی، فییرگه‌ها ئه‌فرو، برس و نه‌چاری.

(۴۸) خهون... و بیردانکه‌کا ماندی: عه‌بدولخالق سولتان

دهوک سالا (۲۰۰۴) ئی – چاپخانا (زانا)

۵۸ بپ ژ قه‌باری ناقین و ب هاریکاریا ئیکه‌تیا نقیسه‌رین کورد –
دهوک فه هاتی یه چاپ کرن و ژ فان چیرۆکان پیک دهیت:
ئه‌و تهیری ب خوینا مروقان مه‌زن بووی، ئه‌و زهلامی مایه بتنی،
ئه‌وی ژ خوینی تییر نه‌بووی، پیله‌کا دژوار، حه‌لیان ده‌مبیزا
(روژهاتی) دا، خهون و بیردانکه‌کا ماندی، دارو بیردانکا مروقه‌کی
ماندی، زهلام و کلۆخ و تلیی روژی، زیمار، ل بهر لیقین دلی، ل هیثیا
ئه‌لنده‌کا زوی، هیثیین پاپوره‌کا که‌فنار، ئه‌و مه‌مله‌که‌تا قه‌له‌ره‌شک
تییدا بووینه میر.

(۴۹) پیتی‌بوونا رهنگان: محسن عه‌بدولره‌حمان

به‌رلین سالا (۲۰۰۴) ئی – چاپخانا (هاقیبۆن)

۶۰ بپ ژ قه‌باری ناقین و ژ وه‌شانین نافه‌ندا (هاقیبۆن) یا لی‌کۆلین و
وه‌شانین کوردی، ژماره (۴۴) و ژ فان چیرۆکان پیک دهیت:
چه‌رخی دیوان، خوداوه‌ندیین شه‌مایی، گولشه‌ن، هاقری سنیله‌یا،
خهون، گو‌فه‌ندا شازادی، کوتانکرن، پیتی‌بوونا یادگاران، دارا نزرگه‌هی،
په‌یاما رهنگان، شه‌فا گاره‌ی، قه‌باغه‌کی عه‌ره‌قی، جفاکی سقیل، بی‌ده‌ر،
ئارام، بو‌یاغچی، به‌رزه‌بوون، مودیله.

۵۰) ئى ئى وەسو: يونس ئەحمەد

دھۆك سالا (۲۰۰۴) ئى – چاپخانا (زانا)

۱۰۶ بپ ژ قەبارى ئاقىن و ب ھارىكاريا ئىكەتيا نقيسەرىن كورد –
دھۆك ھاتى يە چاپ كرن و ژ فان چىرۆكان پىك دەيت:
بازم بوزدم، خفس، دھو كورەكى شىم بوو، مەرەمىت، دوو كورتە
چىرۆك، ھىقى، خو چويچك ژى مە دخاپىن، ئەز ل ھىنداڧ تەرمى خۇ
دكەمە كەنى، ئەزو خو.

۵۱) چەند خۆلەكەك ژ دەمەكى دريژ: ھەكىم عەبدوللا

دھۆك سالا (۲۰۰۵) ئى – چاپخانا (زانا)

۱۰۲ بپ ژ قەبارى ئاقىن و ب ھارىكاريا ئىكەتيا نقيسەرىن كورد –
دھۆك ھاتى يە چاپ كرن و ژ فان چىرۆكان پىك دەيت:
ئاھەنگەكا نە ل وەخت، سىياسەت، كەڧال، فرىزى، جەژنا بۇنى،
داخازەكا بى وەغەر، پرسىيارەك، چەند خۆلەكەك ژ دەمەكى دريژ،
شەڧەكا ب بارۆڧە، گوھورىن، وەسىەتا بابى، ئەز چ نەمام پىر بووم،
زەنگل، نويكرنا بىرھاتنەكى، سوحبەتەكا ئەلكترونى، شەڧەكا سنورى.

۵۲) جەمسەرى سىي: كۆمەلا سىي: خالد سالىح

دھۆك سالا (۲۰۰۵) ئى – چاپخانا (ھاوار)

۱۲۲ بپ ژ قەبارى ئاقىن و ژ وەشانىن ئىكەتيا نقيسەرىن كورد –
دھۆك، ژمارە (۲۴). پتريا چىرۆكىن كۆمەلى دناڧبەرا سالىن (۲۰۰۲) –
۲۰۰۵) دا يىن ھاتىنە نقيسىن و ژ فان چىرۆكىن خوارى پىك دەيت:
شەيتان، ھەلبىژارتىن فرىندا، سەرى سىتاقكە سەر، ھۆزان... دەمى
دبىتە باران، پەرچاڧە خەو، پر... و ئەو مىژوويا پەرىن وى دسىي،

جەمسەرى سىي، ستوین، نوى ئەندام، پوان، سىكوتین... سترانین
رۇژھەلاتى، سەرکیش، پلانا پىنج سالى، ھەوى، خوداۋەند، وارگەھى
قەرۋى، دوو چىرۆكىن گەلەك كورت (تەلەفۇن – دوماھيا دونيايى).

(۵۲) دەرىيى تراتى: سالخ غازى

دھۆك سالا (۲۰۰۵) ئى – چاپخانا (زانا)

۷۶ بپ ژ قەبارى نافيں و ب ھارىكاريا ئىكەتيا نقيسەرپن كورد –
دھۆك چاپ بوويەو پىك دەيت ژ فان چىرۆكىن ل خوارى ديار كرى
دگەل پيشەكەكى ژ لايى (عەبدلخالق سولتان) قە:

گوريللا، دادگەھكرنا بى ئەزمانەكى، سنىلەيى، ديدگەھا عاشقەكى
خەوتە، پيشىلكرن، سى كن چىرۆك (باگوردان – باكوزيرك –
قەگەريان)، بيابان، بەرخوۋەدان، گفانده، كوشتنا ژفانين ئەفينەكى،
سەرژىكرن، كوپكىن خولپەكى چيايى، تيفلكرن، پەلندار، كەقالەكى بى
پەرواز، فارىبوون، قەمان، قەبە، شەنگ و لەنگ، خەون دەشيارى دا،
ھاويش، شومىياتى، فاىروس، ديمەنەكى سوريالى، خەون دوراتى،
تاقەھەيھا شەفەكا چوار شەمبى، شەفەك و، قاقەداغ.
ئەف چىرۆكە دناقبەرا سالىن (۱۹۹۹ – ۲۰۰۴) دا يىن ھاتىنە نقيسين.

(۵۴) ئەوى دزى ھەميا: كۆمەلا دووى: سەبيح محەمەد حەسەن

دھۆك سالا (۲۰۰۵) ئى – چاپخانا (ھاوار)

۱۴۰ بپ ژ قەبارى نافيں و ژ ۋەشانين ئىكەتيا نقيسەرپن كورد –
دھۆك، ژمارە (۳۹). كۆمەلە ژ فان چىرۆكان پىك دەيت:
تنى دگەل ژنكەكا ب ساناھى، بەرزەبوون ل سەرىت بەھارا، دەليقە،
كۆمەكا پارچا، تەلەك بۆ رويساتىي، دەنگى دوماھيى، ئەوى دزى

هەميا، وەغەرەك دجاددا ئەفسانەبەيدا، بوشاتيا پشتي نيفشا شەفي،
سەرگەفتن، دوبارە بەرزەبوون، تامبەت نەشكاتي، سترانبېژ، دەرگەه،
چيرۆكيت گەلەك كورت (ل باژيرەكي - دەق - كەقال - دوماهي).
ئەف چيرۆكە دناقبەرا ساليڻ (۲۰۰۰ - ۲۰۰۵) دا يېڻ ھاتينە نقيسين.

(۵۵) سايپوشى زيمارى، (يان) سى چيرۆك: كۆمەلا سىي: فازل عومەر

دھۆك سالا (۲۰۰۵) ئى - چاپخانا (ھاوار)

۹۰ بپ ژ قەبارى نافيڻ و ژ وەشانين ئيكەتيا نقيسەرپن كورد - دھۆك،
ژمارە (۱۶). كۆمەلە ژ فان ھەرسى چيرۆكان پيڭ دەيت:
سايپوشى زيمارى، ئەنفالى، يان ئەز يان ھيچ.

چيرۆك دناقبەرا ساليڻ (۱۹۹۸ - ۲۰۰۳) دا يېڻ ھاتينە نقيسين.

(۵۶) ديمەنن پەچنى: كيشى عارف

دھۆك سالا (۲۰۰۵) ئى - چاپخانا (ھاوار)

۶۵ بپ ژ قەبارى نافيڻ و ژ وەشانين ئيكەتيا نقيسەرپن كورد - دھۆك،
ژمارە (۴۵).

كۆمەلە ژ فان چيرۆكان پيڭ دەيت:

پەييسكا ژيانى، ئەتارى و دوماھيا ھەيفى، تاوانەك سينوردار، دەست
دريژيەك بى گونەھ، قيريبا مرنى، ژفان، بيزارى، سى وينەيپن كوزەك
(بنپرنا دەنگەكى - سينور - تيرور)، پرسيارەك بى بەرسف، مرنا
ئەفینەكى، دلوفانى، نقيسينا چيرۆكەكى، پشتي داران، دەمى خەون
دبنە راستى، خەون، ديمەنەك ژ رۇژپن رەش، سى راستى (خوەزيبا بى
مرادەكى - راستيەك - خەو).

۵۷) نەخۇشيا شاھان: محەمەد سەلىم (بابى قەيدى)

دھۆك سالا (۲۰۰۵) ئى — چاپخانا (ھاوار).

۵۶ بپ ژ قەبارى ئاقىن و ژفان چىرۆكان پىك دەيت:

هەفالىنى، ھندەك جارا.. بەرانىت ب شاخ ژى تىنە خوارن، باوهرى، عەمى
گۆزى، مروڧ خامەى دلغىنىت، فىلبازو رويقى، نەخۇشيا شاھان، جەژنە،
زىزبون، رويبارى دىن، ئەز دىبىنم و تو نابينى، روئاهى، شورەشا ژ داىك
بووى، مەلايى گوندى، ئاخويرك و قوچ؟!، ما من چ ژى يە، دويمىنە، مەمو
دناليت، بوچى خەوكا خەلكى ب دەمژمىرايە و خەوكا من ب (دەقىقاو)؟،
سرۆشت، بىرھاتن، دى مىنىت حەز لى كرنا تە، سىتافك، ھ...ت.
ئەھ چىرۆكە دنابقبەرا سالىن (۱۹۹۹ – ۲۰۰۵) دا يىن ھاتىنە نقيسىن.

۵۸) شەينا چىايى سىپى: كۆمەلا دووى: نزار محەمەد سەعيد

دھۆك سالا (۲۰۰۵) ئى — چاپخانا (ھاوار)

۱۸۰ بپ ژ قەبارى ئاقىن و ژ وەشانىن ئىكەتيا نقيسەرپن كورد —
دھۆك، ژمارە (۲۳). كۆمەلە ژ فان چىرۆكان پىك دەيت:
بەرپرسى زىندانى، لەپلەپكا تەھەنگى و ساخى مرى، تەرزىت بلندى،
ترسنامە، پرىپىژى، پرسىيار، دز، ژ خەونىت شەھىدا، سە، سەبرا
ئەيووبى، سەيدايى من دەرگەھى نەگرە، قوتو، گورزو، گولدانك، گولنارا
چيا، مروەت، مەژى.
چىرۆكىن كۆمەلى دنابقبەرا سالىن ھەشتيان و نۆتان دا يىن ھاتىنە
نقيسىن.

بیلوگرافیا چیرۆکا کوردی ل دهقهری

پشتی سهرهلداننا سالا (۱۹۹۱) ی

• نارام نهحمهه:

- (۱) دهلیقهك ژ دهريا مزگهفتی / / ر. رهسهن - ژ / ۳۹ سال ۱۹۹۷
- (۲) دهیندار / / ر. پهیمان (ئه. ه) - ژ / ۸۰ ریکهفت ۱۹۹۷/۶/۲۷

• نارژهن ئاری:

- (۱) ههواره میر، ههواره میر // گ. پهیف - ژ / ۳۰ هاقینا سالا ۲۰۰۴

• ئاری:

- (۱) بابا نوئیل کی یه؟ // ر. سهرهلدان - ژ / (۳-۴) سال ۱۹۹۲

• ئازاد عهبدلرهحمان حسین:

- (۱) ئهفه ژیانه // ر. پهیمان (ئه. ه) - ژ / ۵۵ ریکهفت ۲۰۰۰/۶/۱۴

• ئازاد مایی:

- (۱) هزر // ر. پهیمان (ئه. ه) - ژ / ۱۱۹ ریکهفت ۲۰۰۳/۱/۱۹
- (۲) تولفه کرن // ر. ئهفرو (ئه. ه) - ژ / ۱۰۲ ریکهفت ۲۰۰۵/۸/۲۸

• نازاد ھەمەھەندى:

(۱) مانگە شەھەر // گ. تىرۆز - ۴/ سال ۱۹۹۱

• ئاسيا سالج:

(۱) بەرناخفتن گ. گازی - ۲۸/ سال ۱۹۹۸

• ئاشتى گەرماقى:

(۱) رامان ژ شەرافا لەشەكى سەير...!!/ گ. پەيىف - ۲۱/ پايىزا سالا ۲۰۰۱

• ئاكو كەرىم مەعرف:

(۱) رووبار/ گ. پەيىف - ۲۴ سال ۲۰۰۲

• ئالان دۆسكى:

(۱) كورته چىرۆك/ ر. رەسەن - ۱۵۱/ ژ رېكەفت ۲۰۰۱/۱۲/۴

• ئەحمەد حسين:

(۱) ژ كەفالىت پېشانگەھا رەفینى/ ر. رەسەن - ۲۹ - ۳۳ - ۳۵ سال

۱۹۹۷

• ئەحمەد سەلام:

(۱) لە بېرەھەرىيە تالەكانى مەردومىكى ئەم سەردەمە/ گ. پەيىف - ۲۶/ ژ

سال ۲۰۰۳

(۲) بازارى رەش ئادەمىزاد/ گ. پەيىف - ۲۸/ ژفستانا سالا ۲۰۰۴

(۳) لە ناو فەشە بازان چ باسە/ گ. پەيىف - ۳۰/ ژ ھافىنا سالا ۲۰۰۴

● ئەحمەد شوشى:

- (۱) راستى يا سىپى يە/ ر. سەرھلدان - ژ/۸ سال ۱۹۹۲
- (۲) چەند دەلىقەك پېش مرنى/ ر. سەرھلدان - ژ/۳ سال ۱۹۹۳
- (۳) مالى خوارنى/ گ. دىجلە - ژ ۱۴ گولانا سالا ۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۴) بەھايى سەرى جوان/ گ. دىجلە - ژ/۲۸ گولانا سالا ۲۰۰۲ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۵) كچا ھە (دانسا قالس) نزانىت/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۹۲ رېكەفت ۲۰۰۲/۱۲/۱۲

● ئەحمەد ياسىن بەندى:

- (۱) دوو كورتىلە چىرۆك/ ر. ئەفرو - ژ/۲۴ رېكەفت ۲۰۰۴/۱/۱۴
- (۲) تەوووووو/ ر. ئەفرو - ژ/۵۴ رېكەفت ۲۰۰۴/۸/۱۸
- (۳) چوار چىرۆكىن گەلەك كورت (استغفرالله - سبحان الله - الحمد لله - الله اكبر/ ر. ئەفرو - ژ/۱۰۵ رېكەفت ۲۰۰۵/۹/۴)

● ئەدىب عەبدوللا:

- (۱) سى پۆستەرە چىرۆك (قەدەر - رۆژ - ...) / گ. گازى - ژ/۵۷ سال ۱۹۹۹
- (۲) سى پۆستەرە چىرۆك (قەدەر - رۆژ - ...) / گ. دىجلە - ژ/۳۳ سال ۲۰۰۰ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۳) سى پۆستەرە چىرۆك (زىندان - مينا (مىن) ئى - گوهدار/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۸۶ رېكەفت ۲۰۰۱/۹/۱۹)
- (۴) سى پۆستەرە چىرۆك (ترس - ماقولى - ھاوئىش كرن/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۸۸ رېكەفت ۲۰۰۱/۱۰/۱۷)
- (۵) پى ئالىنكا خەونا/ گ. بەيف - ژ/۳۲ پايىزا سالا ۲۰۰۱

٦) سىٰ كن چىرۆك (پروڧه - بسترىن - وهستىان/ گ. پهيف - ژ/ ٢٢ سال

(٢٠٠٢

٧) پروڧه/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/ ٩٦ ريكهفت ٢٠٠٢/٢/١٣

٨) هوپكرنهكا خاپىنوڤك/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/ ١٠٣ ريكهفت ٢٠٠٢/٥/٢٩

٩) وهغهر دوهغهرىدا/ گ. پهيف - ژ/ ٢٦ سال ٢٠٠٣

١٠) پىٰ ئالىنكا خهونا/ گ. رامن - ژ/ ٧٩ سال ٢٠٠٣

١١) ژىيهك بو رهموى/ ر. ئهڧرو (ئه. ه) - ژ/ ٢٣ ريكهفت ٢٠٠٤/١/٧

• ئهلحان ئهكرهم فهخرى:

١) خهون/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/ ٨٧ سال ١٩٩٦

• ئهمىرى فندى:

١) دهركهه/ گ. رامن - ژ/ ٥ سال ١٩٩٦

• ئهمىن عهبدولقادر:

١) ههڧالىنيا شىتهكى/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/ ٨٩ ريكهفت ٢٠٠١/١٠/٣١

• ئهنوهر كاراهان:

١) كول/ گ. پهيف - ژ/ ٢٢ سال ٢٠٠٢ (ب تىپىن لاتىنى)

٢) قهدهر/ گ. پهيف - ژ/ ٢٤ سال ٢٠٠٢ (ب تىپىن لاتىنى)

٣) دوى كىلكى ده/ گ. نوبون - ژ/ ٦٤ گولانا سالا ٢٠٠٥ (ب تىپىن لاتىنى)

• ئهنوهر محهمهد تاھر:

١) پىٰ كۆلهك بو دانانا پانورامايهكى بو جارا روژ غهپىرى/ گ. مهتىن -

ژ (۱۳ - ۱۴ - ۱۵ - ۱۷) سال ۱۹۹۲

(۲) سەرھاتیا صہی/ گ. مہتین - ژ/۱۶ سال ۱۹۹۳

(۳) سەرھاتیا وی زہلامی کەتییہ دافی و شەر نہکری/ گ. پھیف - ژ/۱
سال ۱۹۹۳

(۴) دہنگ و باسید کوریڈ پیرہفاتی و چارہنووسی وان/ گ. پھیف - ژ/۲
سال ۱۹۹۴

(۵) ماموستا/ گ. پھیف - ژ/۵ سال ۱۹۹۷

(۶) ریئ/ گ. دیجلہ - ژ/۳ خزیرانا سال ۱۹۹۸ (ب تیپین لاتینی)

(۷) فیستہفالا مرنی/ گ. پھیف - ژ/۲۵ سال ۲۰۰۲

(۸) ئەوی ژ دۆزەخی فہگەریای/ گ. پھیف - ژ/۲۸ زفستانا سال ۲۰۰۴

• ئومیڈ شنکاری:

(۱) بازارئ من/ گ. دیجلہ - ژ/۲۷ خزیرانا سال ۲۰۰۰ (ب تیپین لاتینی)

• ئومیڈ شکاک:

(۱) گەنجەکی تاونبارو.../ گ. رامان - ژ/۶۰ سال ۲۰۰۱

• ئیبراھیم حاجی (ئیبراھیم سۆرچی):

(۱) سیوی و فانتازبا ہزرہکی/ ر. پھیمان (ئە. ه) - ژ/۸ ریكەفت
۱۹۹۸/۷/۲۹

(۲) کە پیروز دەبیٹ/ ر. پھیمان (ئە. ه) - ژ/۱۵ ریكەفت ۱۹۹۸/۱۱/۴

(۳) خەونەك شەفینی/ ر. پھیمان (ئە. ه) - ژ/۲۱ ریكەفت ۱۹۹۹/۲/۱۰

(۴) سیا کەفنتایی/ گ. پھیف - ژ/۱۳ سال ۱۹۹۹

(۵) رەش و سپی گ پھیف - ژ/ (۱۸ - ۱۹) سال ۲۰۰۱

٦) نھینى چارھنقىسى گ خازر - ٣/٢ پاييزا سالا ٢٠٠٣

• ئىبراھىم سھىدو:

١) چىرۆكا رھمو بەدھوترا ژنان/ گ. نۆبۆن - ٦٣/٢ نىسانا سالا ٢٠٠٥ (ب)
تېپىن لاتىنى)

• ئىبراھىم دېرگژنىكى:

١) خھونا ھەبوونا خو/ ر. رھسەن - ١٨١/٢ رېكھفت ٢٠٠٣/٢/٢٢

• ئىبراھىم ھەلى دېرگژنىكى:

١) پۆستەرھ چىرۆك - وھغەر/ ر. رھسەن - ١٢٧/٢ رېكھفت ٢٠٠٠/١٢/١٢

٢) شىنى/ ر. رھسەن - ١٤١/٢ رېكھفت ٢٠٠١/٧/١٧

٣) بەر ب كىقھه/ ر. پھىمان (ئە. ھ) - ١٠٢/٢ رېكھفت ٢٠٠٢/٥/١٥

• ئىسماعىل بادى:

١) ب كىرئ كھفت (دھنگ - قوربانى - ھىلىن)/ گ. گازى - ١/٢ سال ١٩٩٤

• ئىسماعىل سايماھاجانى:

١) ئەز ژ كى؟/ گ. نۆبۆن - ٦٨/٢ ئىلۆن سالا ٢٠٠٥ (ب تېپىن لاتىنى)

٢) ئەز كى مھ/ ر. ئەقرو (ئە. ھ) - ١١١/٢ رېكھفت ٢٠٠٥/١٠/١٦

٣) تىشابھت/ ر. چافدېر - ١٠/٢ رېكھفت ٢٠٠٥/١٢/١٥

• ئىسماعىل مستھفا:

١) خرىشى/ گ. پھىف - ١١/٢ بھارا سالا ١٩٩٩

- (۲) جوانترین ماچ/ گ. پهیډ - ژ/ (۱۴، ۱۵) سال ۲۰۰۰
- (۳) جوانترین ماچا چهرخی/ گ. دیجله - ژ/ ۲۸ سال ۲۰۰۰ (ب تیپین لاتیني)
- (۴) خه/ م. گ. پهیډ - ژ/ ۱۷ پاییزا سال ۲۰۰۰
- (۵) مروڤهك ل سهر دهمی جیهانگیری/ گ. پهیډ - ژ/ ۲۰ سال ۲۰۰۱
- (۶) خوشی/ گ. پهیډ - ژ/ ۲۴ سال ۲۰۰۲
- (۷) فهگهریان بو باوهشا شهرمینی/ گ. پهیډ - ژ/ ۲۶ سال ۲۰۰۳
- (۸) ئاخ/ ر. ئهڤرو (ئه. ه) - ژ/ ۲۵ ریکهفت ۲۰۰۴/۴/۷
- (۹) بیخیر باوهشا منه.. بو ته/ ر. ئهڤرو (ئه. ه) - ژ/ ۵۰ ریکهفت ۲۰۰۴/۷/۲۱
- (۱۰) روژنامهکا نازاد/ ر. ئهڤرو (ئه. ه) - ژ/ ۵۵ ریکهفت ۲۰۰۴/۸/۲۵
- (۱۱) داسنی قهد نابنه زهرقاوی/ گ. پهیډ - ژ/ ۳۰ هافینا سال ۲۰۰۴
- (۱۲) گول مهریه/ م. ر. ئهڤرو (ئه. ه) - ژ/ ۶۷ ریکهفت ۲۰۰۴/۱۱/۲۴
- (۱۳) بهژنا ته دی سهر سنورا كهفیت/ گ. پهیډ - ژ/ ۲۸ زفستانا سال ۲۰۰۴
- (۱۴) فایروس/ گ. پهیډ - ژ/ ۳۲ سال ۲۰۰۵
- (۱۵) سی کورته چیرۆك (ساربونا هیقیان - تنی نهز و تو - گریا بلبلهکی/ گ. پهیډ - ژ/ ۳۳ سال ۲۰۰۵)
- (۱۶) فهژینهکا دی.. دچافین پاییزا ئورمی دا/ ر. ئهڤرو (ئه. ه) - ژ/ ۷۷ ریکهفت ۲۰۰۵/۲/۹
- (۱۷) كه لا گریی/ ر. چاڤدیر - ژ/ ۸ ریکهفت ۲۰۰۵/۱۱/۱۵
- (۱۸) چوار کورته چیرۆك (ژفانهکی ئیفلیج - ههیفا مهلهفان - ۲۷۰ روژ - بلبلین چیا/ ر. ئهڤرو - ژ/ ۱۱۷ ریکهفت ۲۰۰۵/۱۱/۳۰)
- (۱۹) جوانترین ماچا چهرخی/ گ. نوبون - ژ/ (۶۵، ۶۶) سال ۲۰۰۵

• بابى ۋەلىدى:

(۱) شەرىئەت نەپىنى / گ. ماف - ژ/۳۷ چ ۲ - ك ۱ سال ۲۰۰۰

• بابى شىلانى:

(۱) نىشانگەھا خوينى / ر. رەسەن - ژ/۱۶۶ ل ۲۰۰۳/۷/۹

• باقى نازى:

(۱) ئانلاندىن / گ. پەيىف - ژ/۳۴ سال ۲۰۰۵

• بالۆلك:

(۱) ل بلنداھيا قوپەكى / گ. بشيش - ژ/سفر. چ ۲ سال ۲۰۰۲

• باييز عەمەر:

(۱) ھەفركى / ر. سەرھلدان - ژ/۲ سال ۱۹۹۱

(۲) سى پۆستەرە چىرۆك (ئەور - مرن - ئاخ) / گ. نۆخازى - ژ/۲ سال ۱۹۹۲

(۳) بەفرا رەش / ر. بۆتان - ژ/۷ سال ۱۹۹۲

(۴) كولوخ / گ. تىرۆژ - ژ (۹، ۱۰) سال ۱۹۹۲

(۵) ئاف / گ. سەرھلدان - ژ/۶ سال ۱۹۹۳

(۶) رابوون / گ. مەتىن - ژ/۲۶ سال ۱۹۹۳

(۷) دوو كورته چىرۆك (خرخال - فەژىن) / گ. دىجلە - ژ/۴ تىرمەھ سال ۱۹۹۸ (ب تىپىن لاتىنى)

(۸) سى پۆستەرە چىرۆك (گرى - كەنى - پەقىن) / گ. دىجلە - ژ/۱۶ تىرمەھ سال ۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)

• بلال:

(۱) پشيك و شهرة ديكل / ر. رهسمن - ژ/۲۶ سال ۱۹۹۶

• بلند محهمه د:

(۱) په قينه كا پيرؤز / گ. چه پهر - ژ/۱ چ ۱ سال ۱۹۹۲

• بلند مسته فا:

(۱) دوو دلؤپ فرميسك / گ. خازر - ژ/۲ ئه يار سال ۲۰۰۳

• به حرى:

(۱) په يكه رى ژينى / گ. چه پهر - ژ/۱ چ ۱ سال ۱۹۹۲

• به حرى ره شيد:

(۱) ئه زى دقه يديدا / گ. ماف - ژ/۱۰ خزي رانا سال ۱۹۹۷

(۲) په يف / گ. په يف - ژ/۱۱ تيرمه ها سال ۱۹۹۷

• به درخان به رچى:

(۱) دوو چيروكين گه له ك كورت (ديارى - هيقي) / ر. ئه فرو (ئ. ه. ه) -

ژ/۱۰۵ ريكه فت ۲۰۰۵/۹/۴

• به شير بوتانى:

(۱) به ليتانكين حازم به گى / ر. په يمان (ئ. ه. ه) - ژ/۹۰ ريكه فت

۲۰۰۱/۱۱/۱۴

(۲) براتى / ر. ئه فرو (ئ. ه. ه) - ژ/۲۷ ريكه فت ۲۰۰۴/۲/۱۱

● **بەفرىن خورشىد:**

(۱) دەيكا خان / ر. رەسەن - ژ ۱۱۱ رېكەفت ۲۰۰۰/۵/۱

● **بەھزاد رەسول:**

(۱) ھژمارتەن مەريان / گ. دىجلە - ژ ۳۶ ئادارا سالا ۲۰۰۱

● **بەيار سالىح زاويتەيى:**

(۱) كورتىلە چىرۆك (.....) / ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ ۹۷ رېكەفت

۲۰۰۲/۳/۶

● **بووبى ئەسەر: (ئا: درباس مستەفا ژ لاتىنى)**

(۱) رەمو ترمبىلا وى / ر. ئەفرو (ئە. ھ) - ژ ۸ رېكەفت ۲۰۰۳/۹/۱۷

● **بېرىشان رەشىد:**

(۱) گۆشتى منى تەحلە / گ. مەتىن - ژ ۱۱۰ سال ۱۹۹۲ (بۇ زارۆكان)

● **بېگەرد بىرىكى:**

(۱) يادگارەكانم / گ. ماف - ژ ۴۲ (ئەيلول، ۱) سالا ۲۰۰۱

(۲) دوو كورته چىرۆك (خۆر - ئاواتىكى كۆچ كىردوو) / گ. ماف - ژ ۳۹

(ئادار، نىسان) سالا ۲۰۰۱

● **بېوار ئىبراھىم:**

(۱) رەش و سى / گ. پەيىف - ژ ۲۰ سال ۲۰۰۱ (ب تىپىن لاتىنى)

● پەرور سەدىق:

(۱) سى تافىن بارانى/ گ. خازر - ژ/ ۶ ھافىنا سالا ۲۰۰۴

● پىر روستەم:

(۱) ھىقى/ گ. پەيىف - ژ/ (۱۴، ۱۵) سال ۲۰۰۰ (ب تىپىن لاتىنى)

(۲) باران/ گ. پەيىف - ژ/ (۱۸، ۱۹) سال (۲۰۰۱ ب تىپىن لاتىنى)

(۳) چەند (و چەند رۆژ دژيانا پەيامبەرەكى دە)/ گ. رامن - ژ/ ۸۰ سال

۲۰۰۳

(۴) ۱۹۱۵/ گ. پەيىف - ژ/ ۳۲ سال ۲۰۰۵

(۵) چالا رەش/ گ. پەيىف - ژ/ ۳۴ سال ۲۰۰۵

● تريفە دۆسكى:

(۱) خەونەك بۆتە/ گ. گازى - ژ/ ۳۷ سال ۱۹۹۸

(۲) بەرزە/ گ. گازى - ژ/ ۴۹ سال ۱۹۹۸

(۳) ھەستەكى ۋەستىاي/ ر. برايه تى (ئە. ھ) - ژ/ ۸۲ سال ۱۹۹۸

● تەحسىن نافشكى:

(۱) بەفرو زر كۆسە/ گ. گازى - ژ/ (۲۲، ۲۳، ۲۴) سال ۱۹۹۶

(۲) فاندام/ گ. پەيىف - ژ/ ۷ سال ۱۹۹۸

(۳) (۱+ ۱ نەيەكسان ۲)/ گ. پەيىف - ژ/ ۸ ھافىنا سالا ۱۹۹۸

(۴) ۋەكى رۆژا نىفرويا تىرمەھى نيازاي/ گ. دىجلە - ژ/ ۱۳ نىسانا سالا

۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)

(۵) پەژى/ گ. دىجلە - ژ/ ۲۳ شواتا سالا ۲۰۰۰ (ب تىپىن لاتىنى)

(۶) رەسىد كرنا ئىمزا/ گ. پەيىف - ژ/ (۱۴، ۱۵) سال ۲۰۰۰

- (۷) هنگافتن يان هلنگفتن/ گ. پهيف - ژ/۱۷ پاييزا سالا ۲۰۰۰
- (۸) لهپهقوت/ گ. پهيف - ژ/۲۰ سال ۲۰۰۱
- (۹) چافى سى/ گ. پهيف - ژ/۲۲ سال ۲۰۰۲
- (۱۰) پيفهر/ گ. رامن - ژ/۶۸ سال ۲۰۰۲
- (۱۱) دهمى کورکبوونا لمبيسداران/ گ. پهيف - ژ/۲۶ بهارا سالا ۲۰۰۳
- (۱۲) فهگرتن/ گ. پهيف - ژ/۲۸ زفستانا سالا ۲۰۰۴
- (۱۳) عهباو تهکسى/ گ. پهيف - ژ/۲۹ بهارا سالا ۲۰۰۴
- (۱۴) نيچيرفانى ئهينى/ گ. نوبون - ژ/۵۲ گولانا سالا ۲۰۰۴ (ب تىپين لاتينى)
- (۱۵) عهباو تهکسى/ گ. نوبون - ژ/۵۹ ک ۱ سالا ۲۰۰۴ (ب تىپين لاتينى)
- (۱۶) حهفتورى يان پلنگاغا/ گ. پهيف - ژ/۳۵ سال ۲۰۰۵
- (۱۷) پرتين چاکيتى/ ر. چافدير - ژ/۹ ريکهفت ۲۰۰۵/۱۲/۱

● تهيب دهستانى:

- (۱) بيرهاتنين کچهکا ئهفيندار/ گ. گازی - ژ/۳۱ سال ۱۹۹۷
- (۲) بارکى.. ش/ گ. پهيف - ژ/۱۰ زفستانا سالا ۱۹۹۹
- (۳) پاش مايى بابى/ گ. پهيف - ژ/۱۶ هاقينا سالا ۲۰۰۰

● تهيمور تهيمور عهبدال:

- (۱) بهرزهبوون دهوندرى خودا/ گ. پهيف - ژ/۲۲ سال ۲۰۰۲
- (۲) بيرهاتنهکا رهش/ گ. پهيف - ژ/۲۴ سال ۲۰۰۲

● توسنى رهشيد:

- (۱) ژبوچى خوددى/ گ. پهيف - ژ/۴ سال ۱۹۹۷ (ب تىپين لاتينى)

● تېلى سالخ موسا:

- (۱) مان/ گ. تيرۆز - ژ/ ۳ سال ۱۹۹۱
- (۲) زيړهفان/ ر. بوۆتان - ژ/ ۵ سال ۱۹۹۱
- (۳) دهما هيڤى بلند دبن/ گ. تيرۆز - ژ/ ۷ سال ۱۹۹۲
- (۴) خازۆك/ گ. سهرهلدان - ژ/ ۳ سال ۱۹۹۳
- (۵) دهفچ نابهيست/ گ. پهيف - ژ/ ۴ سال ۱۹۹۷
- (۶) خهما روژي/ گ. ديچله - ژ/ ۶ ئيلونا سالا ۱۹۹۸ (ب تىپين لاتىنى)
- (۷) دهنك/ گ. پهيف - ژ/ ۱۱ بهارا سالا ۱۹۹۹
- (۸) دهفچ نابهيست/ گ. ديچله - ژ/ ۲۰ چ ۲ سالا ۱۹۹۹ (ب تىپين لاتىنى)
- (۹) سى كورته چيروك (چيا - دهليقه، ل دوماهيا)/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/ ۴۵ ريكهفت ۲۰۰۰/۱/۱۹
- (۱۰) ههلامهت/ گ. پهيف - ژ/ (۱۴، ۱۵) سال ۲۰۰۰
- (۱۱) كهفال/ گ. رaman - ژ/ ۴۵ سال ۲۰۰۰
- (۱۲) كاريكاتوره چيروك (كورسيك - تفهنگ - رهنك كرن - بيژينك - چارچوڤه - فهشارتن/ گ. نوبون - ژ/ ۴۹ شواتا سالا ۲۰۰۴ ب تىپين لاتىنى)
- (۱۳) ستيرا بهرخوهدانى/ ر. ئهفرو (ئه. ه) - ژ/ ۶۳ ريكهفت ۲۰۰۴/۱۰/۲۰
- (۱۴) ل دهمى روژ دهركهفتى/ گ. كاروان - ژ/ ۱۸۴ سال ۲۰۰۴

● جاسم محهمه د تهها:

- (۱) كورته چيروك (گههشت - نامه)/ ر. رهسهن - ژ/ ۱۷۸ ريكهفت ۲۰۰۲/۱۲/۳۱
- (۲) ئهو هزرا چ جارا ژبير نهكه م/ ر. رهسهن - ژ/ ۱۸۰ ريكهفت ۲۰۰۳/۱/۲۸

● **جاھیدا بیری:**

- (۱) فەمان/ ر. پەیمان (ئە. ھ) - ژ/ ۵۸ رېكەفت ۲۶/۷/۲۰۰۰
- (۲) چەكوجى پىرى/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۷ پاييزا سالا ۲۰۰۰
- (۳) سىپدەھىيەكا سار/ گ. پەيىف - ژ/ ۲۰ سال ۲۰۰۱
- (۴) گرنژينا رۇن/ ر. پەیمان (ئە. ھ) - ژ/ ۹۲ رېكەفت ۱۲/۱۲/۲۰۰۱:
- (۵) پرتەقال/ گ. پەيىف - ژ/ ۲۷ ھافينا سالا ۲۰۰۳

● **جەگەر خوين:**

- (۱) چىرۆكەكا نە بەلاڧ كرى: ئا/ ئەحمەد بالايى/ گ. سەرھلەدان - ژ/ ۱۲
سال ۱۹۹۴

● **جەلال مستەفا:**

- (۱) شەفەك بۇ دىناتى يى/ گ. نۇخازى - ژ/ ۱ سال ۱۹۹۱
- (۲) تايى بەرپويى/ گ. تىرۆژ - ژ/ ۵ سال ۱۹۹۱
- (۳) ھەزژىكرن مۇدىلا دزوار/ گ. نۇخازى - ژ/ ۳ سال ۱۹۹۲
- (۴) شەكەفتا پىرۆز/ گ. تىرۆژ - ژ/ (۹، ۱۰) سال ۱۹۹۲
- (۵) ئەرى... ئەز دىياسم/ گ. پەيىف - ژ/ ۱ سال ۱۹۹۳
- (۶) خەونەكا ترش/ گ. پەيىف - ژ/ ۲ سال ۱۹۹۴
- (۷) دوو كورته چىرۆك/ گ. سەرھلەدان - ژ/ ۱۶ سال ۱۹۹۶
- (۸) زولەيخا بى چىنك مايە/ گ. پەيىف - ژ/ ۵ سال ۱۹۹۷
- (۹) وەريانا بەلگا/ گ. پەيىف - ژ/ ۶ سال ۱۹۹۸
- (۱۰) پارزىنكى پىرى چ دىبىژىت/ گ. پەيىف - ژ/ ۸ سال ۱۹۹۸
- (۱۱) نىچىرا رۇژى/ گ. گازى - ژ/ ۵۳ سال ۱۹۹۹
- (۱۲) نىچىرا رۇژى/ گ. دىجلە - ژ/ ۱۷ تەباخا سالا ۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)

۱۳) سى خەون رۇژك (بارگەھ - ھىكېن كەوا - رك) / ر. پەيمان (ئە. ھ) -

ژ/۵۲/۲۰۰۰/۵/۳ رېكەفت

۱۴) مرن دناق پەروازى رەش دا/ گ. پەيف - ژ/۱۶ ھافينا سالا ۲۰۰۰

۱۵) سرۇدېت رۇژھەلاتى (خۇدىك درەوا ناكەت - پەندەك ژ چىنى - ئەف

شەفە گەرا كى يە؟ - ديوار مرۇفا دخون - بورجى كەرى/ گ. پەيف -

ژ/۲۱ سال ۲۰۰۱)

۱۶) سرۇدېت رۇژھەلاتى (پىنچ چىرۇكىت گەلەك كورت) / گ. پەيف -

ژ/۲۵ پاييزا سالا ۲۰۰۲

۱۷) زفرۇك/ گ. پەيف - ژ/۲۹ بەارا سالا ۲۰۰۴

۱۸) دەنگى موعبەرى/ گ. پەيف - ژ/۳۱ پاييزا سالا ۲۰۰۴

۱۹) زولەيخا بى چىنك مايە/ گ. نۇبۇن - ژ/۵۹ ك ۱ سال ۲۰۰۴

۲۰) رۇناك/ گ. پەيف - ژ/۳۴ سال ۲۰۰۵

• جەمال بەروارى:

۱) دەرزا دلى/ گ. بەيان - ژ/۱۷۱ سال ۱۹۹۳

• جەمال كودى:

۱) ديتنا دووى/ ر. ئەفرو (ئە. ھ) - ژ/۳۰ رېكەفت ۲۰۰۴/۳/۳

• جەمىل محەمەد:

۱) سىشانىدۇك/ گ. تىرۇژ - ژ/ (۹، ۱۰) سال ۱۹۹۲

۲) نەيارى/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/ ۶ سال ۱۹۹۴ (ب تىيپن لاتىنى

۳) پۇستە/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۳۴ رېكەفت ۱۹۹۹/۸/۱۱

۴) گلەيا مەتىنى ل كەوى رباد/ گ. ماف - ژ/۲۹ سال ۲۰۰۰

• جەمىلا محەمەد:

(۱) بەلگ/گ. پەيىف - ژ/۳۵ سال ۲۰۰۵

• جەوزەل دۆسكى:

(۱) پۈستەرە چىرۆك (بزاڧ)/ ر. رەسەن - ژ/۱۲۷ رېكەفت ۲۰۰۰/۱۲/۱۲

(۲) لافاۋ/ ر. رەسەن - ژ/۱۴۱ رېكەفت ۲۰۰۱/۷/۱۷

(۳) كورته چىرۆك/ ر. رەسەن - ژ/۱۵۸ رېكەفت ۲۰۰۲/۳/۱۹

• جولە حاجى:

(۱) ئازادىيا... و مرنا نازى/ گ. پەيىف - ژ/۳۱ سال ۲۰۰۱

(۲) مرن دوايەرى/ را/ گ. خازر - ژ/۳ پايىزا سالا ۲۰۰۳

• جىمەن قادىر:

(۱) خوشەويستى بىرو باۋەر/ گ. ماف - ژ/۲۶ (چ۲، ك۱) سال ۱۹۹۸

• حازم جاسەم:

(۱) ھلنگمىتەك دچوون و ھاتنىدا/ گ. نۆخازى - ژ/۳ سال ۱۹۹۲

(۲) ھلنگمىتەك دچوون و ھاتنىدا/ گ. سەرھلەدان - ژ/۷ سال ۱۹۹۳

• حسيىن باعەدرى:

(۱) پەزى بى شقان/ ر. دەنگى لالاش - ژ/۶ رېكەفت ۲۰۰۳/۱۲/۲۳

• حسيىن دپىرەشى:

(۱) چاڧ دئاخقن/ ر. ئەفرو - ژ/۹۵ رېكەفت ۲۰۰۵/۶/۲۲

● **حەسەن ئىبراھىم:**

(۱) چەند دىمەن ژ شانويا مروّف خوهر/ا.گ. تىروژ - ژ/ (۱، ۲، ۳، ۵، ۶) سال
۱۹۹۱-۱۹۹۲

(۲) ئىشى چن/ گ. تىروژ - ژ/ ۱۲ سال ۱۹۹۲

(۳) دەرگەھى ھىقىيا/ گ. چەپەر - ژ/ سفر تەباخا سالا ۱۹۹۲

(۴) نامەيەك بو ھەفالى خەباتكەر/ گ. پەيف - ژ/ ۱ سال ۱۹۹۳

(۵) دەما برس... دبت ترس/ گ. پەيف - ژ/ ۲ سال ۱۹۹۴

(۶) چاقىن من... چاقىن وى/ گ. پەيف - ژ/ ۴ سال ۱۹۹۷

(۷) كومپيوتهر/ ر. پەيمان - ژ/ ۱۰۸ سال ۱۹۹۷

(۸) بەلاتىنك (بو زاروكان)/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/ ۱۱ ريكەفت ۹/۹/ ۱۹۹۸

(۹) سى تابلوپىن نە تەفاق/ گ. دىجلە - ژ/ ۱۰ ك ۲ سال ۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)

(۱۰) سى شەمالك و دوو ديارى/ ر. برايهتى (ئە. ھ) - ژ/ ۹۴ سال ۱۹۹۸

(۱۱) بازنى ھىقى يا/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/ ۳۰ ريكەفت ۱۶/۶/ ۱۹۹۹

(۱۲) نازى/ گ. دىجلە - ژ/ ۴۲ ئىلونا سالا ۲۰۰۱ ب تىپىن لاتىنى

(۱۳) جىهانگىرى/ ر. پەيمان - ژ/ ۸۹ ريكەفت ۳۱/۱۰/ ۲۰۰۱

(۱۴) نازى/ گ. پەيف - ژ/ (۱۸، ۱۹) سالا ۲۰۰۱

(۱۵) ھاید پارک/ گ. رامن - ژ/ ۶۶ سال ۲۰۰۱

(۱۶) ماديا/ گ. نوبون - ژ/ (۵۷، ۵۸) (چ ۱، ۲) سال/ ۲۰۰۴ (ب تىپىن لاتىنى)

(۱۷) سەنى.. مەنى/ ر. چاقىن - ژ/ ۴ ريكەفت ۱/۹/ ۲۰۰۵

● **حەسەن سلىفانەيى:**

(۱) ھەيھات/ ر. سەرھەلدان - ژ/ ۱ سال ۱۹۹۱

(۲) سەرھەدان/ گ. تىروژ - ژ/ ۱ سال ۱۹۹۱

- ۳) زارۆكى بهفرى/ گ. تيرۆز - ژ/ ۵ سال ۱۹۹۱
- ۴) مهسين/ گ. تيرۆز - ژ/ ۱۲ سال ۱۹۹۲
- ۵) ئهفه كى يه/ گ. مهتین - ژ/ ۱۲ سال ۱۹۹۲ (ب تىپین لاتینی)
- ۶) زهرى/ گ. مهتین - ژ/ ۱۹ سال ۱۹۹۳ (ب تىپین لاتینی)
- ۷) شهفا بارانى/ گ. پهيف - ژ/ ۱/ سال ۱۹۹۳ (ب تىپین لاتینی)
- ۸) ئه و و دل/ گ. مهتین - ژ/ ۱۶ سال ۱۹۹۳
- ۹) شههيانا چوچكان/ گ. مهتین - ژ/ ۲۵ سال ۱۹۹۳
- ۱۰) سهعهتهك ل جهم نوژدارى شادى/ گ. مهتین - ژ/ ۳۳ سال ۱۹۹۴ (ب تىپین لاتینی)
- ۱۱) سى بهلگ ژ دار كچا دىكى/ گ. دىجله - ژ/ ۹ كالا ۱۹۹۸ (ب تىپین لاتینی)
- ۱۲) ئهفه كوردستانه نه شىمالول عىراقه/ گ. پهيف - ژ/ ۷ سال ۱۹۹۸
- ۱۳) سى بهلگ ژ دار كچا دىكى/ گ. پهيف - ژ/ ۹ سال ۱۹۹۸
- ۱۴) ژ دهفتهرا سهرهلدانى/ گ. دىجله - ژ/ ۲۶ سال ۲۰۰۰ (ب تىپین لاتینی)
- ۱۵) ژ دهفتهرا سهرهلدانى/ گ. دىجله - ژ/ ۲۷ سال ۲۰۰۰ (ب تىپین لاتینی)

● حهسهن عهجيل:

- ۱) شهفا گوندى/ ر. رهسهن - ژ/ ۹۹ ريكهفت ۱۸/۱۰/۱۹۹۹
- ۲) دهراقى مرنى/ ر. رهسهن - ژ/ ۱۰۱ ريكهفت ۱۵/۱۱/۱۹۹۹
- ۳) دهراقى مرنى/ ر. رهسهن - ژ/ ۱۰۵ ريكهفت ۱۷/۱/۲۰۰۰
- ۴) كيشودرا رهش/ ر. رهسهن - ژ/ ۱۱۳ ريكهفت ۲۹/۵/۲۰۰۰
- ۵) كهفال/ ر. رهسهن - ژ/ ۱۴۲ ريكهفت ۳۱/۷/۲۰۰۱
- ۶) چارچوفهيهكى ههلاويستى/ ر. رهسهن - ژ/ ۱۴۶ ريكهفت ۲۵/۹/۲۰۰۱

● **حەكیم عەبدوللا:**

- (١) چەند خولەكەك ژ دەمەكئ درئژ/ گ. سەرهلدان - ژ/١ سال ١٩٩٣
- (٢) پسارەك/ ر. ئەفرو - ژ/٥٣ ریکەفت ٢٠٠٤/٨/١١
- (٣) سیاسەت/ ر. ئەفرو - ژ/٦٨ ریکەفت ٢٠٠٤/١٢/١
- (٤) ژێهەل بەرڤ نەدیار/ گ. پەیف - ژ/٣٥ سال ٢٠٠٥
- (٥) ژێهەل بەرڤ نەدیاری/ گ. نۆبۆن - ژ/٧١ ك سال ٢٠٠٥ ب تییین
لاتینی

● **حەكیم موسا:**

- (١) مریئ بی کفن فەشارتی/ ر. پەیمان (ئە. ه) - ژ/١٠٤ ریکەفت
٢٠٠٢/٦/١٢
- (٢) ریڤینگئ بەرزە/ ر. رەسەن - ژ/١٨٧ ریکەفت ٢٠٠٣/٥/٢٧
- (٣) جەماوەر/ ر. رەسەن - ژ/١٨٨ ریکەفت ٢٠٠٣/٦/١٠
- (٤) فەرڤۆدە/ ر. ئەفرو - ژ/٤٠ ریکەفت ٢٠٠٤/٥/١٢

● **حەلیم یوسف:**

- (١) میرئ ئاقس/ گ. پەیف - ژ/٣١ پاییزا سال ٢٠٠٤

● **حەمدی رەمەزان:**

- (١) گلشنە/ ر. ئەفرو - ژ/٧٢ ریکەفت ٢٠٠٤/١٢/٢٩
- (٢) دەمژمیر/ گ. پەیف - ژ/٣٢ سال ٢٠٠٥
- (٣) دەولەت و شەپکئ مالا قزئ/ ر. ئەفرو (ئە. ه) - ژ/٨٤ ریکەفت
٢٠٠٥/٤/٦
- (٤) شرەڤئین/ ر. رەسەن - ژ/٢٥٢ ریکەفت ٢٠٠٥/٧/١٩

(۵) دادگه‌ها مرنی/ ر. ئەفرو (ئە. ھ) - ژ/ ۱۰/۱ ریکهفت ۲۰۰۵/۸/۳

(۶) مام حەیدەر/ ر. چافدیڤر - ژ/ ۷ ریکهفت ۲۰۰۵/۱۱/۱

• **حەمە کەریم عارف:**

(۱) گولیک جوانە مەرگ/ گ. پەیف - ژ/ ۶ سال ۱۹۹۸

• **خالد ئەحمەد:**

(۱) رەفا مرنی/ گ. پەیف - ژ/ ۷ سال ۱۹۹۸ ب تییین لاتینی

(۲) پینج کورتیلە چیرۆک (راپرسین - گۆلک - مونا مرە - ژفان - پەیکەر/
گ. پەیف - ژ/ ۳۱ پاییزا سال ۲۰۰۴)

(۳) داستانین خو پەقاندنی/ گ. پەیف - ژ/ ۳۴ سال ۲۰۰۵

• **خالد ئەحمەد چەمزرافی:**

(۱) ھەرفتەنا ھیثیا/ ر. ئەفرو (ئە. ھ) - ژ/ ۲۲ ریکهفت ۲۰۰۳/۱۲/۳۱

(۲) چیرۆکین گەلەك کورت/ ر. ئەفرو (ئە. ھ) - ژ/ ۵۳ ریکهفت ۲۰۰۴/۸/۱۱

• **خالد حسین:**

(۱) بەرپەری روژی (پشکا (۷، ۸، ۹، ۱۰) / گ. ماف - ژ/ (۱۵، ۱۶، ۱۷، ۲۳) سال
۱۹۹۷

(۲) خەون/ گ. ماف - ژ/ ۲۵ (ئەیلۆل - چ) سال ۱۹۹۸

(۳) گاڤ/ گ. ماف - ژ/ ۲۹ سال ۲۰۰۰

(۴) ئەو تنی نہ ئەم تەفدا/ گ. ماف - ژ/ ۳۰ سال ۲۰۰۰

(۵) روڤناھی ژ تەرە، تارى ژ کیرە/ گ. ماف - ژ/ ۳۳ خزیرانا سال ۲۰۰۰

(۶) دوو تابلو/ گ. ماف - ژ/ ۳۵ ئەیلۆلا سال ۲۰۰۰

- (۷) دهنگی وه گههشت/ گ. ماف - ژ/۳۶ چ سال ۲۰۰۰
- (۸) کا که لهخ/ ر. پهیمان (ئه. ه) - ژ/۶۶ ریکهفت ۲۹/۱۱/۲۰۰۰
- (۹) ههمی ئالی پیدفینه/ گ. ماف - ژ/۲۸ (ک، ۲، شوات) سال ۲۰۰۱
- (۱۰) ههتا کهنگی ناشی مه چهپ دی زفریت/ گ. ماف - ژ/۳۹ (ئادار، نیسان) سال ۲۰۰۱
- (۱۱) په یثین رهنگین/ گ. ماف - ژ/۴۱ (تیرمهه، تهباخ) سال ۲۰۰۱
- (۱۲) دوور کهتن و دوور کرن/ گ. ماف - ژ/۴۲ (ئهیلؤل، چ) سال ۲۰۰۱
- (۱۳) پارچه کرنا په رویی/ گ. ماف - ژ/۴۳ (چ، ۲، کانون) سال ۲۰۰۱ - ۲۰۰۲
- (۱۴) تو دی تهرازوی دی دروست کی/ گ. په یف - ژ/۳۰ هافینا سال ۲۰۰۴

● خالد صالح:

- (۱) چاخی فهرمان سلاف دکهت (سترانبیز - بهفرا رهش - گوند - گورستان - عومبار - ناگر - باغ - ته بهل - بیر - چاخ - کونگر - بریارا دوماهی یی - وهغهر - که له کا نافی - توخیب/ گ. نوخازی - ژ/۲ سال ۱۹۹۲
- (۲) گازی (مشک - کولی - مزگهفت)/ گ. نوخازی - ژ/۳ سال ۱۹۹۲
- (۳) هاتنه دیتن (کیفی - کافل - بزن - کور و باب)/ ر. سه رهلدان - ژ/۷ سال ۱۹۹۲

- (۴) چه په ره کی نوی/ گ. مه تین - ژ/۹ سال ۱۹۹۲
- (۵) نه خشکیش/ ر. بو تان - ژ/۹ سال ۱۹۹۲
- (۶) بهر په ره کی که فن و نیکی نوی/ گ. تیروژ - ژ/۱۲ سال ۱۹۹۲
- (۷) روئدکهک و سترانهک/ گ. په یف - ژ/۱ سال ۱۹۹۳
- (۸) سی کورتیله چیرۆک (بویکا بارانی - شهفه روک - ستاندن/ گ. سه رهلدان - ژ/۱ سال ۱۹۹۳)
- (۹) سویاری مهیدانی/ گ. کاروان - ژ/۱۰ (خؤل: ۲) سال ۱۹۹۴

- ۱۰) پهيامين كهلپوړی (شاخ - ريھ - نهزمان) / گ. پهيف - ژ/۴ سال ۱۹۹۷
- ۱۱) باليفك/ گ. پهيف - ژ/۷ سال ۱۹۹۸ (ب تپين لاتيني)
- ۱۲) چوار چيروكين گهلهك كورت (بههشت و جهنهم - كهفل - نوپترين كهفال - مهزنترين پيشانگهه/ گ. گازی - ژ/۴۱ سال ۱۹۹۸)
- ۱۳) نهو وارگهه هره شهر ل سهر/ گ. مهتين - ژ/ئادارا سالا ۱۹۹۸ (ب تپين لاتيني)
- ۱۴) دتهنی يا خورا ما خهملاندی/ گ. پهيف - ژ/۹ سال ۱۹۹۸
- ۱۵) باوهري/ ر. برايتهی (ئه. ه) - ژ/۵۹ سال ۱۹۹۸
- ۱۶) دهجال/ ر. برايتهی (ئه. ه) - ژ/۹۴ سال ۱۹۹۸
- ۱۷) زير دبازاري زيرنگرادا (زيرنگر - گوستير - بازنگ - گوهارك - گهنجینه/ گ. پهيف - ژ/۱۱ بهارا سالا ۱۹۹۹)
- ۱۸) توخيپ تا چهندهكي پتر دهرباس نابيت/ گ. پهيف - ژ/۱۳ سال ۱۹۹۹
- ۱۹) وينين تا نهفرو زي دهينه گرتن/ گ. پهيف - ژ/ (۱۸، ۱۹) سال ۲۰۰۱
- ۲۰) رهندهك/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/۹۳ ريكهفت ۲۰۰۲/۱/۲
- ۲۱) ريبواري ريكهكچافهري كری/ گ. پهيف - ژ/۲۳ سال ۲۰۰۲
- ۲۲) ههوی/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/۱۰۲ ريكهفت ۲۰۰۲/۵/۱۵
- ۲۳) نهز ژ نهسماني ههوه دترسم/ گ. نوبون - ژ/۴۴ خزيرانا سالا ۲۰۰۳
- ۲۴) كوچكدان/ ر. نهفرو (ئه. ه) - ژ/۳ ريكهفت ۲۰۰۳/۸/۱۳
- ۲۵) كهلا ميشا/ گ. كاروان - ژ/۱۷۳ سال ۲۰۰۳
- ۲۶) سهري سيتافكه سهر/ گ. پهيف - ژ/۲۹ بهارا سالا ۲۰۰۴
- ۲۷) كونگري فرندا/ ر. نهفرو - ژ/۴۵ ريكهفت ۲۰۰۴/۶/۱۶
- ۲۸) پهرچافه خهو/ ر. نهفرو - ژ/ ۶۸ ريكهفت ۲۰۰۴/۱۲/۱
- ۲۹) ستوين/ ر. نهفرو - ژ/۷۵ ريكهفت ۲۰۰۵/۱/۱۹
- ۳۰) هوژان دهمي دبيته باران/ گ. نوبون - ژ/ (۶۱، ۶۲) (شوات، ئادار) سالا

۲۰۰۵ (ب تىپىن لاتىنى)

۳۱) شەيتان/ ر. ئەفرو - ژ/ ۸۳ رېكەفت ۲۰۰۵/۳/۳

۳۲) نوى ئەندام/ ر. ئەفرو - ژ/ ۹۱ رېكەفت ۲۰۰۵/۵/۲۵

۳۳) دوو كورتىلە چىرۆك (سەر كېش - پلانا پىنچ سالى) / ر. چاقدىر - ژ/ ۲

رېكەفت ۲۰۰۵/۲/۱

۳۴) پر... و ئەو مىژوويا پەرىن وى دسپى/ گ. نۆبۆن - ژ/ ۶۷ تەباخا سالا

۲۰۰۵ (ب تىپىن لاتىنى)

۳۵) كاروانى درەوا/ ر. ئەفرو - ژ/ ۱۲۱ رېكەفت ۲۰۰۵/۱۱/۲۱

۳۶) دوو كورتىلە چىرۆك (گياندار - بيتانۆك) / ر. بەھدىنان - ژ/ ۱

رېكەفت ۲۰۰۵/۱۲/۱۰

• **خالد عەلى سايقانەيى:**

۱) ئالىي گەرم ژ دى/ من/ ر. ئەفرو - ژ/ ۶۹ رېكەفت ۲۰۰۴/۱۲/۸

۲) ئاراستە كرن/ ر. ئەفرو (ئە. ھ) - ژ/ ۹۰ رېكەفت ۲۰۰۵/۵/۱۸

• **خەدىجە عەبدولخالىق:**

۱) كورتە چىرۆك (بىرھاتن، كار، بەرھەم) / ر. رەسەن - ژ/ ۹۴ رېكەفت ۱۹۹۹/۸

۱۹۹۹/۸

۲) چەند چىرۆكىت گەلەك كورت (رېباز، بەردەوامى، خوشى) / ر.

رەسەن - ژ/ ۹۷ رېكەفت ۱۹۹۹/۹/۲۰

۳) پۆستەرە چىرۆك/ ر. رەسەن - ژ/ ۱۳۴ رېكەفت ۲۰۰۱/۴/۱۰

۴) سى پەيف (ھىقى، ھەول، گەشبين) / ر. رەسەن - ژ/ ۲۰۵ رېكەفت

۲۰۰۴/۲/۱۰

● خه لیل دهۆکی:

- (۱) دى رۆژ هه لیت/ گ. مه تین - ژ/ ۲۲ سال ۱۹۹۳
- (۲) راگرتن/ گ. په یف - ژ ۲ سال ۱۹۹۴
- (۳) نهینی/ گ. په یف - ژ/ ۲۰ سال ۲۰۰۱
- (۴) دى رۆژ هه لیت/ گ. په یف - ژ/ ۲۳ سال ۲۰۰۳
- (۵) نهینی/ ر. په یمان - ژ/ ۱۰۶ ریکهفت ۲۰۰۲/۷/۱۰
- (۶) راگرتن/ ر. په یمان - ژ/ ۱۱۸ ریکهفت ۲۰۰۳/۱/۱۵

● خه لیل که مال نهیلی:

- (۱) باشفه زقرین/ ر. په یمان (ئه.ه) - ژ/ ۱۱۴ ریکهفت ۲۰۰۲/۱۱/۱۳

● خه مگین ره مو:

- (۱) نوژدارا جوان/ گ. په یف - ژ/ ۱۳ سال ۱۹۹۹
- (۲) بیهنا لاشه کی/ گ. په یف - ژ/ ۲۲ سال ۲۰۰۲ (ب تیپین لاتینی)

● خه یری بۆزانی:

- (۱) هه فناسینه کا ژ فه ستا/ گ. په یف - ژ ۲۹ بهارا سال ۲۰۰۴

● خوهندننا کوردی:

- (۱) ئا: حه سه ن کوخی ژ لاتینی / گ. په یف - ژ/ ۱ سال ۱۹۹۳

● درباس مسته فا:

- (۱) شانۆ/ ر. په یمان - ژ/ ۵۳ سال ۱۹۹۶
- (۲) ئه و دهنگی ئارامیا وی تیکدای/ ر. په یمان - ژ/ ۱۱۵ سال ۱۹۹۷

۳) فرشكرنا زارۆبهكى ھېشتا نەبووى/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/ ۴

رېكەفت ۱۹۹۸/۶/۳

• دلاوەر زەراق:

(۱) شۆپىن رۆندكان/ گ. پەيف - ژ/ ۳۲ سال ۲۰۰۵

• دلېخوين دارا:

(۱) پېزا/ گ. پەيف - ژ/ ۳۴ سال ۲۰۰۵

• دل خەمگين:

(۱) پىرى/ گ. نۆبۆن - ژ/ ۴۹ شواتا سالا ۲۰۰۴ (ب تىپىن لاتىنى)

• دلشاد موسا عيسا:

(۱) ل خۆ زفرىنا بېزارى/ ر. ئەفرو - ژ/ ۳۸ رېكەفت ۲۰۰۴/۴/۲۸

• دلغىن عەبدولخالق:

(۱) د خەودكى دا/ ر. رەسەن - ژ/ ۹۷ رېكەفت ۱۹۹۹/۹/۲۰

• دەمھات ھەزەخى:

(۱) گوستىلكا ب خوين/ گ. پەيف - ژ/ ۱۰ سال ۱۹۹۹

(۲) فرمىسك/ گ. پەيف - ژ/ ۲۹ بەھارا سالا ۲۰۰۴ (ب تىپىن لاتىنى)

(۳) فرمىسك/ گ. پەيف - ژ/ ۳۱ پايىزا سالا ۲۰۰۴ (ب تىپىن لاتىنى)

(۴) پىرا فاتى/ گ. پەيف - ژ/ ۳۳ سال ۲۰۰۵

● دەپىكا داليايى:

- (۱) ب رىكەفتنا پاپۇرا/ گ. پەيىف - ژ/ ۹ سال ۱۹۹۸
- (۲) دناھەنگ پەيىف تەدا/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۰ سال ۱۹۹۹
- (۳) بەرف پەرىن ئازادىي/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۱ بەھارا سالا ۱۹۹۹
- (۴) ئەوا مەزنىر ژ قەدەرى/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۲ سال ۱۹۹۹
- (۵) ئەزو شەف و بىرھاتن/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۳ سال ۱۹۹۹
- (۶) بى خاتىر خاستن/ گ. پەيىف - ژ/ (۱۴، ۱۵) سال ۲۰۰۰
- (۷) بەرف پەرىن ئازادىي/ گ. دىجلە - ژ/ ۲۶ گولانا سالا ۲۰۰۰ (ب تىپىن لاتىنى)

● ديار دوسكى:

- (۱) دەنگى چارى/ گ. پەيىف - ژ/ ۲ سال ۱۹۹۴ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۲) كەو/ ر. ئەفرو (ئە. ه) - ژ/ ۱/ رىكەفت ۲۰۰۳/۷/۳۱

● رزگار نورى شاويس:

- (۱) ملەي گەلان/ گ. مەتىن - ژ/ ۳۹ سال ۱۹۹۵

● رەزۇيى ئۇسو:

- (۱) ھەسپك/ گ. پەيىف - ژ/ ۳۵ سال ۲۰۰۵

● رەشاد شەرىف:

- (۱) ھەوار/ گ. دىجلە - ژ/ ۱۵ خىرانا سالا ۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۲) بىرارا قەگەرى/ گ. پەيىف - ژ/ ۲۵ پايىزا سالا ۲۰۰۲ (ب تىپىن لاتىنى)

● رەشىد فندى:

(۱) دىفن / ر. پەيمان - ژ/۹۸ رېكەفت ۲۰۰۲/۳/۲۰

● رەشىد نسرى:

(۱) ھەستەك پىشتى ئەفېنەكا فاژى / گ. ماف - ژ/۳۰ شواتا سالا ۲۰۰۰

● رۇژان سەردار:

(۱) داوى / گ. پەيىف - ژ/۲۵ سال ۲۰۰۵

● رۇژىن حاجى محەمەد:

(۱) ئازادى / ر. پەيمان - ژ/۸۹ سال ۱۹۹۶ (بۆ زارۆكان)

(۲) ھزر كرن ل رۇژىن رەش / ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۴ رېكەفت ۱۹۹۸/۶/۳

● روستەم باجلان:

(۱) چىرۆكى زۆر كورت (چوو زەرە - پىكەنىنى پۇدەر / ر. پەيمان (ئە.

ھ) - ژ/۲۹ رېكەفت ۱۹۹۹/۶/۲)

● رىبار محەمەد ھەسەن:

(۱) كورتە چىرۆك (دەرۋون، خۇ خاپاندن) / ر. رەسەن - ژ/۱۰۶ رېكەفت

۲۰۰۰/۲/۶

● رىباز دوسكى:

(۱) بارا سايكولوچى / ر. بەھدىنان - ژ/۲ رېكەفت ۲۰۰۵/۱۲/۲۷

• رۇشېنگ:

(۱) كەرى شەموى / گ. بېشىش - ژ/۲ سال ۲۰۰۲

• زەكى جېرائىل:

(۱) ئەو ژيانا خۇ مونتاز كرى / گ. سەرھلەدان - ژ/۸ سال ۱۹۹۳

• زەكى سلىفانى:

(۱) گورگ و داهول / گ. تىرۆژ - ژ/۷ سال ۱۹۹۲ (بو زارۆكان)

• زەينەب يوسقى:

(۱) شېر پۆش / گ. پەيىف - ژ/۲۳ سال ۲۰۰۲

(۲) باروودوخ / گ. پەيىف - ژ/۲۵ پايىزا سالا ۲۰۰۲

• زىاد عابد:

(۱) شەفەك ژ بازارى بى دەنگىي / گ. پەيىف - ژ/۳۲ سال ۲۰۰۵

• زىاد گرافى:

(۱) سمفونىا مرۇفەكى دىن / ر. پەيمان - ژ/۵ سال ۱۹۹۴

• زىاد نەقىب:

(۱) گەرافا مرنى / گ. پەيىف - ژ/۱۶ ھافىنا سالا ۲۰۰۰

• زىندان نەجىب:

(۱) نۆبەدارى زەقى يى / ر. رەسەن - ژ/۱۱۰ رىكەفت ۲۰۰۰/۴/۱۷

• ژارو دهۆكى:

- (۱) مه‌ره‌ز/ گ. پېشمه‌رگه - ژ/ ۱۲ ك ۱۹۹۸
- (۲) ناسنامه/ ر. په‌يمان (ئه. ه) - ژ/ ۶۴ ريكه‌فت ۲۰۰۰/۱۱/۱
- (۳) ناسنامه/ گ. ديجله - ژ/ ۳۴ ك ۲۰۰۰ (ب تپيښ لاتيڼى)
- (۴) مه‌رجانئ/ گ. په‌يف - ژ/ ۲۰ سال ۲۰۰۱
- (۵) سروودو ئالا/ گ. په‌يف - ژ/ ۲۲ سال ۲۰۰۲
- (۶) دۆرپيچه/ گ. په‌يف - ژ/ ۲۳ سال ۲۰۰۲
- (۷) هه‌لويسټ/ ر. په‌يمان (ئه. ه) - ژ/ ۱۱۰ ريكه‌فت ۲۰۰۲/۹/۴
- (۸) نانئ من نه‌دنه كه‌سئ/ گ. په‌يف - ژ/ ۲۹ بهارا سالا ۲۰۰۴
- (۹) سئ كورتيله چيروك (شه‌ره‌زا - سويند - به‌ره‌م/ ر. ئه‌فرو - ژ/ ۳۳ ريكه‌فت ۲۰۰۴/۳/۲۴)
- (۱۰) پيره كچ/ گ. نۆبۆن - ژ/ (۵۷، ۵۸) (چ، چ) ۲ سال ۲۰۰۴ (ب تپيښ لاتيڼى)
- (۱۱) پيره كچ/ ر. ئه‌فرو (ئه. ه) - ژ/ ۶۶ ريكه‌فت ۲۰۰۴/۱۱/۱۰

• سابير ره‌شيد:

- (۱) گياي سه‌روه‌رى/ گ. په‌يف - ژ/ (۱۸، ۱۹) سال ۲۰۰۱

• سالج بۆزان:

- (۱) كوشتن/ گ. په‌يف - ژ/ ۲۵ سال ۲۰۰۲ (ب تپيښ لاتيڼى)

• سالج غازى:

- (۱) ديدگه‌ها عاشقه‌كى خه‌وته/ گ. په‌يف - ژ/ ۱۳ سال ۱۹۹۹

- (۲) پيشليكرن/ گ. په‌يف - ژ/ ۱۶ هافينا سالا ۲۰۰۰

۳) سى كورته چىرۆك (باگوردان - باكوزيرك - فهگهريان/ ر. پهيمان
(ئه. ه) - ۴۷/ز ريكهفت ۲۰۰۰/۲/۱۶)

۴) بيابان/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ۵۷/ز ريكهفت ۲۰۰۰/۷/۱۲

۵) گفانده/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ۶۷/ز ريكهفت ۲۰۰۰/۱۲/۱۳

۶) سهرژيكرن/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ۷۶/ز ريكهفت ۲۰۰۱/۴/۲۵

۷) گوپكىن خولپهكى چيائى/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ۸۳/ز ريكهفت
۲۰۰۱/۸/۸

۸) كهفالهكى بى پهروازه/ ر. پهيمان - ۹۱/ز ريكهفت ۲۰۰۱/۱۱/۲۸

۹) تيفلكرن/ ر. پهيمان - ۹۶/ز ريكهفت ۲۰۰۲/۲/۱۳

۱۰) فاريبوون/ گ. پهيف - ۲۲/ز سال ۲۰۰۲

۱۱) قهبه/ گ. پهيف - ۲۴/ز سال ۲۰۰۲

۱۲) ديمهنهكى سوريالى/ ر. ئهفرو - ۸/ز ريكهفت ۲۰۰۳/۹/۱۷

۱۳) دوو كن چىرۆك (شويمياتى - فايروس)/ گ. پهيف - ۲۷/ز هافينا سالا
۲۰۰۳

۱۴) خهون ← دوراتى/ گ. نوبون - ۴۷/ز ئيلولا سالا ۲۰۰۳ (لاتينى)

۱۵) هاويش/ ر. ئهفرو - ۱۳/ز ريكهفت ۲۰۰۳/۱۰/۲۲

۱۶) دهولهت دبازنى گومانى دا/ ر. ئهفرو - ۶۲/ز ريكهفت ۲۰۰۴/۱۰/۱۳

۱۷) قورباجه/ گ. پهيف - ۳۳/ز سال ۲۰۰۵

۱۸) ل پرسگهها ژفان بهر دهافيژن/ گ. پهيف - ۳۵/ز سال ۲۰۰۵

۱۹) فشاندىن/ ر. ئهفرو - ۹۸/ز ريكهفت ۲۰۰۵/۷/۱۳

۲۰) فال/ ر. ئهفرو - ۱۱۵/ز ريكهفت ۲۰۰۵/۱۱/۱۶

• سالم سهعيد دۆسكى:

۱) هيقى و هزرمهت/ ر. رهسهن - ۱۶۲/ز ريكهفت ۲۰۰۳/۵/۱۴

● سالى جاسم:

- (۱) سمبىل/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۰ زۇستانا سالا ۱۹۹۹
- (۲) ئىپراخ/ گ. پەيىف - ژ/ (۱۴، ۱۵) سال ۲۰۰۰

● سامى ئەرگۇشى:

- (۱) ببوورە/ ر. برايهتى (ئە. ه) - ژ/ ۹ سال ۱۹۹۷

● سەبىح محەمەد حەسەن:

- (۱) ھزرىت تىكەل كرى/ گ. نۇخازى - ژ/ ۱ سال ۱۹۹۱
- (۲) سەرو بىكرن/ گ. نۇخازى - ژ/ ۳ سال ۱۹۹۲
- (۳) خەونەكا كەسى نەدىتى/ گ. سەرھلەدان - ژ (۴، ۵) سال ۱۹۹۳
- (۴) مرن/ گ. پەيىف - ژ/ ۲ سال ۱۹۹۴
- (۵) دوماھيا تىشتا/ گ. پەيىف - ژ/ ۳ سال ۱۹۹۶
- (۶) خەونەك بۇ ھەمى يا/ گ. پەيىف - ژ/ ۴ سال ۱۹۹۷
- (۷) شەھيانا دوماھيى/ گ. پەيىف - ژ/ ۵ سال ۱۹۹۷
- (۸) ژانىن ھۆزانەكا ھار/ گ. گازى - ژ/ ۳۱ سال ۱۹۹۷
- (۹) قەھرەمان/ گ. گازى - ژ/ ۴۵ سال ۱۹۹۸
- (۱۰) ئەزو تو/ گ. پەيىف - ژ/ ۷ سال ۱۹۹۸
- (۱۱) دەغەرا داويى/ گ. پەيىف - ژ/ ۸ سال ۱۹۹۸
- (۱۲) چيا/ گ. پەيىف - ژ/ ۹ سال ۱۹۹۸
- (۱۳) قەفتا برنويى ل دەشتا تژى برين/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۱ باھارا سالا ۱۹۹۹
- (۱۴) پىشت دەرگەھيىت رەش/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۲ سال ۱۹۹۹
- (۱۵) تەلھەك بۇ رويساتىي/ گ. پەيىف - ژ/ (۱۴، ۱۵) سال ۲۰۰۰
- (۱۶) دەنگى دوماھيى/ ر. پەيمان (ئە. ه) - ژ/ ۸۲ رىكەفت ۲۵/۷/۲۰۰۱

- (۱۷) كۆمەكا پارچا/ گ. پەيىف - ز/۲۲ سال ۲۰۰۲
- (۱۸) نىچىر ل ئىقاربه كا درەنگ/ گ. پەيىف - ز/۲۹ بهارا سال ۲۰۰۴
- (۱۹) ل باژىرهكى/ ر. ئەفرو (ئە. ه) - ز/۴۸ رىكەفت ۲۰۰۴/۷/۷
- (۲۰) سى چىرۆكىن گەلەك كورت (پەيكەر - مرن - ئاخفتن/ ر. ئەفرو - ز/۵۹ رىكەفت ۲۰۰۴/۹/۲۲)
- (۲۱) ب تنى دگەل ژنكەكا ب ساناھى/ ر. ئەفرو - ز/۶۵ رىكەفت ۲۰۰۴/۱۱/۳
- (۲۲) سى چىرۆكىن گەلەك كورت (دەق - كەفال - دوماھى/ ر. ئەفرو - ز/۷۰ رىكەفت ۲۰۰۴/۱۱/۱۵)
- (۲۳) دەليشە/ گ. كاروان - ز/۱۸۲ سال ۲۰۰۴
- (۲۴) سترانىيژ/ گ. پەيىف - ز/۳۴ سال ۲۰۰۵
- (۲۵) چىرۆكىن گەلەك كورت (فەگەريان - كرئدار - خۆزىك - بشكاف/ ر. ئەفرو - ز/۹۶ رىكەفت ۲۰۰۵/۶/۲۹)
- (۲۶) وەغەرەك دجاددا ئەفسانەيى دا/ ر. ئەفرو - ز/۱۱۷ رىكەفت ۲۰۰۵/۹/۱۸
- (۲۷) دەرگەھ/ گ. نۆبۆن - ز/۶۹ / چ / ۱ / سال ۲۰۰۵ (ب تىپىن لاتىنى)

● سەھەر رسايى:

- (۱) (.....)/ گ. پەيىف - ز/۲۴ سال ۲۰۰۴

● سەدات يورتاش:

- (۱) رىوى/ گ. پەيىف - ز/۳۱ پايىزا سال ۲۰۰۴

● سەدىق حامد:

- (۱) خاندنگەھا برسى/ گ. سەرھلدان - ز/۲ سال ۱۹۹۳

۲) برس و گوهورین/ گ. پھیف - ژ/۱۳ سال ۱۹۹۹

۳) نازو/ گ. پھیف - ژ/۲۰ سال ۲۰۰۱

۴) ههلو... ئەز هۆزانم/ ر. رەسەن - ژ/۱۷۰ ریکهفت ۲۰۰۳/۹/۳

۵) دناقبهرا پۆستەری و فلاشی (گرانتر، کەرو، ئازادی، قیتار، گیرۆکرن،

دزیکهەر، پارسەنگ، دیناتیا چیللا / ر. رەسەن - ژ/۲۰۷ ریکهفت

(۲۰۰۴/۳/۹)

● **سەدیقى دلفەتار:**

۱) ئەکتەرین نەستی/ ر. ئەفرو - ژ/۱۹ ریکهفت ۲۰۰۵/۵/۱۱

● **سەرفەراز باتیلی:**

۱) ئەو برینا.. خوە نەدەت ئیک/ گ. مەتین - ژ/۱۱ سال ۱۹۹۲

● **سەعید عوسمان:**

۱) بەهەکا دی/ ر. پەیمان (ئە. ه) - ژ/۱۱۰ ریکهفت ۲۰۰۲/۹/۴

● **سەعید مەمو زینی:**

۱) کۆلا ئیکۆ درێژ/ گ. خازر - ژ/۵ بهارا سالا ۲۰۰۴

۲) مەرگی ژیر باران/ گ. خازر - ژ/۹ بهارا سالا ۲۰۰۵

۳) سەگ/ گ. خازر - ژ/۱۰ هافینا سالا ۲۰۰۵

۴) تابلوویکی خوینین/ گ. خازر - ژ/۱۱ پاییزا سالا ۲۰۰۵

● **سەگفان خەلیل هیدایەت:**

۱) زانا/ ر. پەیمان - ژ/۲ سال ۱۹۹۴ (ب تییپن لاتینی)

- (۲) كەفرېن سېي / گ. مەتین - ژ/ (۳۱، ۳۲) سال ۱۹۹۴ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۳) كورته چىرۆك (گازى - سىبەر) / ر. پەيمان - ژ/ ۱۱ سال ۱۹۹۴
- (۴) ياريا داويى / گ. گازى - ژ/ ۱۱ سال ۱۹۹۵
- (۵) دوو كورته چىرۆك (دەرگەھ - ترس) / ر. پەيمان - ژ/ ۳۵ سال ۱۹۹۵
- (۶) سى كورته چىرۆك (دەنگقەدان - نامە - يەكەك) / ر. پەيمان - ژ/ ۱۵ سال ۱۹۹۵
- (۷) داوى يا وىنەكى / گ. مەتین - ژ/ (۴۲، ۴۳) سال ۱۹۹۵
- (۸) دوو كورته چىرۆك (پەيكەر - تىكچوون) / ر. پەيمان - ژ/ ۱۴ سال ۱۹۹۵
- (۹) پىنچ چىرۆكىن گەلەك كورت (رەفيان - ژىنگار - تنگژىن - سەرىپھاتى - بەرىكانى) / گ. گازى - ژ/ ۱۴ سال ۱۹۹۶
- (۱۰) چوار بىرۆك / ر. پەيمان - ژ/ ۵۸ سال ۱۹۹۶
- (۱۱) كورته چىرۆك (شقان پەروەر - دابرىن - بن بر كرن - زىندانى - ترس - دەربرىن - گريان - داگىرن - دانە زانىن - شىزوفرىنا - گونجاندىن) / گ. پەيف - ژ/ ۳ سال ۱۹۹۶ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۱۲) اسى كورته چىرۆك (پىشېنى - دان پىدان - ھەستا برىندار) / گ. پەيف - ژ/ ۵ سال ۱۹۹۷ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۱۳) رەوشەن / گ. پەيف - ژ/ ۶ سال ۱۹۹۸
- (۱۴) رەوشەن / گ. دىجلە - ژ/ ۵ تەباخا سالا ۱۹۹۸ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۱۵) سى كورتىلە چىرۆك (بەندك - برس - سەرەدان) / گ. پەيف - ژ/ ۹ سال ۱۹۹۸
- (۱۶) دوو كورتىلە چىرۆك (براىەتى - پىش بىنين) / گ. پەيف - ژ/ ۱۰ سال ۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۱۷) كولاق / گ. پەيف - ژ/ ۱۲ سال ۱۹۹۹
- (۱۸) ھەفپەيشىن / گ. دىجلە - ژ/ ۱۷ ئەيلۇلا سالا ۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)

۱۹) سى كورته چىرۆك (دان و ستاندن - / گ. دىجله - ژ/۲۵ نىسانا سالا
۲۰۰۰) (ب تىپىن لاتىنى) سانسۆر - داوى)
۲۰) دوو كورتىله چىرۆك (سىداره - قوربانى) / گ. پەيىف - ژ/۲۲ سال
۲۰۰۲

• سەلاح عەلى:

۱) دىمەنەكى ھەژارى يى / ر. رەسەن - ژ/۲ سال ۱۹۹۵

• سەلاحەددىن سەلمان:

۱) زىمار / گ. گازى - ژ/۲۸ سال ۱۹۹۷

• سەلاح عومەر:

۱) مائاوايى / گ. پەيىف - ژ/۲۲ سال ۲۰۰۲

• سەلمان كۆفى:

۱) زەلى / گ. دىجله - ژ/۱۰ ك ۲ سال ۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)

۲) نىشانىت قىامەتى / گ. دىجله - ژ/۱۶ تىرمەھا سالا ۱۹۹۹ (ب تىپىن
لاتىنى)

۳) ئەوا چىرۆك ل سەر زارى وئ ھاتىه نقيسىن / ر. پەيمان (ئە. ھ) -
ژ/۷۷ رىكەفت ۲۰۰۱/۵/۹

۴) دەنگ و باس / گ. پەيىف - ژ/۲۰ سال ۲۰۰۱

۵) سەيدا ب خىر ھاتى / گ. پەيىف - ژ/۲۱ پايىزا سالا ۲۰۰۱

۶) نامەك بۆ كورئ منى دى / ر. پەيمان - ژ/۱۱۳ رىكەفت ۲۰۰۲/۱۰/۱۶

● **سھام عومەر قادر:**

- (۱) دەنگى بابويى/ ر. رەسەن - ژ/۷۶ - رېكەفت ۱۹۹۸/۱۱/۳۰
- (۲) كورته چىرۆك (ژين، فېن، برين)/ ر. رەسەن - ژ/۹۲ - رېكەفت ۱۹۹۹/۷/۱۲
- (۳) زارۆك ل بەر دەرازينكا رەمەزانى/ ر. رەسەن - ژ/۱۰۲ - رېكەفت ۱۹۹۹/۱۱/۲۹

● **سھىل ئەحمەد بەھجەت:**

- (۱) چ ژى ناھيىت/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۴۳ سال ۱۹۹۵
- (۲) عەزابا نىسكى/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۵۲ سال ۱۹۹۶
- (۳) ئەى گولا زەر/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۵۸ سال ۱۹۹۶

● **سۆزان سامانجى:**

- (۱) بەرچەم/ گ. رامان - ژ/۳۳ سال ۱۹۹۹

● **سىار تەمەر:**

- (۱) لەيزىنەكا.. ژ دل/ گ. پەيف - ژ/۱۳ سال ۱۹۹۹
- (۲) سىما/ گ. پەيف - ژ/۱۷ پايىزا سالا ۲۰۰۰
- (۳) برىسى/ گ. پەيف - ژ/۲۲ سال ۲۰۰۲

● **سىدار ژىر:**

- (۱) كەفرى گورى/ گ. پەيف - ژ/۳۱ پايىزا سالا ۲۰۰۴
- (۲) خەونەكا ھەلەبچەيى/ گ. رامان - ژ/ (۹۳ - ۹۴) سال ۲۰۰۵

• سیر:

(۱) بەرپەرى رۇژى (۶ پشك) / گ. ماف - ژ (۱۴، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸) سال ۱۹۹۶ - ۱۹۹۷

• سیهاد سەئان:

(۱) ئەو نەيارا من دپەرست / ر. ئەفرو - ژ / ۱۹ ریکەفت ۲۰۰۳/۱۲/۱۰

(۲) مژا سەرکەفتنا مرنى / گ. پەيف - ژ / ۳۳ سال ۲۰۰۵

(۳) پینچ گۆشەکا هەى (شکەستنا بى سنور - بازارگانیا سەرا - شقان -

بەھا + سەنگ = سفر - خو ئەو ژى کەتنە درەوى دا / ر. ئەفرو -

ژ / ۱۱۷ ریکەفت ۲۰۰۵/۱۱/۳۰

• شاھینى بەگرى سۆرەكلى:

(۱) خەونەكى بفرۆشە من / گ. نۆبۆن - ژ / ۶۴ (ب تىپىن لاتىنى)

• شەرقى گۆران:

(۱) گومبەت / گ. خازر - ژ / ۹ بەھارا سالا ۲۰۰۵

• شەعبان محەمەد بەروارى:

(۱) دايكەك درەفا كۆچكرنى دا / ر. ئەفرو - ژ / ۱۱۶ ریکەفت ۲۰۰۵/۱۱/۲۳

• شەعبان مزىرى:

(۱) بەرپەرەكى دى ژ ژىنا من / گ. بەيان - ژ / ۱۷۰ سال ۱۹۹۳

• شەمال ئاكرەيى:

(۱) مايكرو چىرۆك (ئەنجام - رۆژ) / گ. گازى - ژ / ۵۶ سال ۱۹۹۹

● شيرزاد مزيرى:

- (۱) ل پشت كه واليسا/ ر. پهيمان (ئه. ه) ز/ ۴۳ ريكهفت ۱۹۹۹/۹/۹
- (۲) پوستره چيروك (چامه، چيروك، پهخشان/ ر. ۱۰۳ ريكهفت
۱۹۹۹/۱۲/۱۳)
- (۳) سهراب كچهكا ته شقه لچي يه/ گ. پهيف - ز/ ۱۶ هافينا سالا ۲۰۰۰
- (۴) ل باژيره كي بى دهنگ (نامه - شانو - بوچى/ ر. پهيمان (ئه. ه) -
ز/ ۸۵ ريكهفت ۲۰۰۱/۹/۵)

● شيروان نه حمهد تهيب:

- (۱) خهون و دوزخ/ گ. پهيف - ز/ ۳۳ سال ۲۰۰۵

● شيركو ته حسين:

- (۱) شه فگير/ گ. پهيف - ز/ ۲۴ سال ۲۰۰۲
- (۲) هيفى/ گ. پهيف - ز/ ۲۶ بهارا سالا ۲۰۰۲

● شيركو جيهانى:

- (۱) گوله وهنه وشه كانى پهرى دهريايى نورميا/ گ. پهيف - ز/ ۳۲ سال ۲۰۰۵
- (۲) ديوانه يهك له نيو جادان/ گ. پهيف - ز/ ۳۵ سال ۲۰۰۵

● عادل گهرميانى:

- (۱) پهيكه رى ياريكى دلته زين/ گ. گازی - ز/ ۴۵ سال ۱۹۹۸

● عارف حيتو:

- (۱) وى دگوت/ ر. برايه تي (ئه. ه) - ز/ ۵۳ سال ۱۹۹۷

- (۲) بیهن فهدانهك ل سهيرانگههی/ ر. برایهتی (ئه. ه) - ژ/۸۰ سال ۱۹۹۷
- (۳) ههفدیتن/ گ. پهیف - ژ/۷ سال ۱۹۹۸
- (۴) چپکین نازادیا که سوکی/ ر. پهیمان (ئه. ه) - ژ/۸۸ ریکهفت
۲۰۰۱/۱۰/۱۷

● عافییه مهحمود:

- (۱) هیلینا زیمار/ ر. پهیمان - ژ/۱۰. ریکهفت ۲۰۰۲/۴/۱۷
- (۲) نامهکا بی بهرسف/ ر. پهیمان - ژ/۱۰۸ ریکهفت ۲۰۰۲/۸/۷
- (۳) گازندا لال/ ر. پهیمان - ژ/۱۱۶ ریکهفت ۲۰۰۲/۱۲/۱۸

● عرفان رهمهزان:

- (۱) بی ئومید نهبه/ گ. گازی - ژ/۲۰ سال ۱۹۹۶ (ب تیپین لاتینی)

● عسمهت محهمهد بهدهل:

- (۱) راستیهك ئهفسانهیی/ گ. تیرۆژ - ژ/۸ سال ۱۹۹۲
- (۲) خهونهك بنهفشی/ گ. چهپهر - ژ/۱ (ج) سال ۱۹۹۲
- (۳) ههلویست/ گ. پهیف - ژ/۱ سال ۱۹۹۳
- (۴) سترانهكا خه مگین/ گ. پهیف/ژ/۲ سال ۱۹۹۴ (ب تیپین لاتینی)
- (۵) رهشهکین مرنی/ ر. پهیمان - ژ/۳ سال ۱۹۹۴ (ب تیپین لاتینی)
- (۶) داکهتن/ ر. پهیمان - ژ/۱۱ سال ۱۹۹۴ (ب تیپین لاتینی)
- (۷) دوو کورته چیرۆك (پر - وینه)/ ر. پهیمان - ژ/۱۲ سال ۱۹۹۴ (ب تیپین لاتینی)

- (۸) سنوور/ گ. گازی - ژ/(۷، ۸) سال ۱۹۹۵

- (۹) رژی/ ر. پهیمان - ژ/۵۰ سال ۱۹۹۶

- (۱۰) كەفلوژانك / ر. پەيمان - ژ/۶۹ سال ۱۹۹۶
- (۱۱) دوو كورته چيروك (جهژن - كاوه) / ر. پەيمان - ژ/۷۳ سال ۱۹۹۶
- (۱۲) هنگافتنا گرنژينهك بئ گونەھ/ گ. پەيف - ژ/۵ سال ۱۹۹۷
- (۱۳) دوو چيروكئ گەلەك كورت (چاف - دل) / ر. پەيمان - ژ/۱۰۹ سال ۱۹۹۷
- (۱۴) تئهنياتي/ گ. كاروان - ژ/۱۰۸ سال ۱۹۹۷
- (۱۵) بيزاري/ گ. پەيف - ژ/۶ سال ۱۹۹۸
- (۱۶) ژ دەست دانا خەونان/ گ. پەيف - ژ/۷ سال ۱۹۹۸
- (۱۷) ياخی بوئا پرسياران/ گ. پەيف - ژ/۸ سال ۱۹۹۸ (ب تپيئن لاتيني)
- (۱۸) پيئنج كورتيله چيروك (هلوهشيان - تافير كرن - رژدی - جهژن - كاوه/ گ. ديچله - ژ/۱ نيسانا سالا ۱۹۹۸ (ب تپيئن لاتيني))
- (۱۹) ژ دەست دانا خەونان/ گ. ديچله - ژ/۸ (۲چ) سالا ۱۹۹۸ (ب تپيئن لاتيني)
- (۲۰) ياخی بوونا پرسياران/ ر. برايەتي (ئە. ه) - ژ/۶۸ سال ۱۹۹۸
- (۲۱) زەلامەك ژ رۆژگارەك دی/ گ. پەيف - ژ/۱۰ سال ۱۹۹۹
- (۲۲) خەونەك بچووك/ گ. رامان - ژ/۳۵ سال ۱۹۹۹
- (۲۳) دوو كورته چيروك (ل بەر توخيبي - خاتر خواستنهك/ گ. پەيف - ژ/ (۱۴، ۱۵) سال ۲۰۰۰)
- (۲۴) تەيرئ دەولەتي/ گ. پەيف - ژ/ (۱۸، ۱۹) سال ۲۰۰۱
- (۲۵) ئازارندن/ گ. رامان - ژ/ ۶۵ سال ۲۰۰۱
- (۲۶) هەفرکی/ گ. پەيف - ژ/ ۲۲ سال ۲۰۰۲
- (۲۷) هەرافتن/ گ. پەيف - ژ/ ۲۵ پاييزا سالا ۲۰۰۲
- (۲۸) چارەنقيس/ گ. كاروان - ژ/ ۱۸۷ سال ۲۰۰۴
- (۲۹) خوہ راگرە/ گ. نوبون - ژ/ ۷۱ (ك) سال ۲۰۰۵ (ب تپيئن لاتيني)

● **عسمەت محەمەد خابور:**

- (۱) زىندىبوون/ ر. پەيمان - ژ/۱۰۴ رىكەفت ۲۰۰۲/۶/۱۲
- (۲) ئەف كچكە ژ ئاگرى دترسىت/ ر. ئەفرو - ژ/۲۵ رىكەفت ۲۰۰۴/۱/۲۱
- (۳) شەش دەنگ ژ بى دەنگىي/ ر. ئەفرو - ژ/۷۴ رىكەفت ۲۰۰۵/۱/۱۲

● **عەباس ئىسماعىل:**

- (۱) پەترىشوك/ گ. مەتىن - ژ/۳۹ سال ۱۹۹۵ (ب تىپىن لاتىنى)

● **عەباس شوان:**

- (۱) بەچكە چۆلەكە/ ر. پەيمان (ئە. ه) - ژ/۷۸ سال ۱۹۹۶ (بۇ زارۆكان)
- (۲) ھېز نواندن/ ر. پەيمان (ئە. ه) - ژ/۸۰ سال ۱۹۹۶ (بۇ زارۆكان)
- (۳) چىرۆك بۇ منالان (پرسىيار - بە ئازادى)/ ر. پەيمان (ئە. ه) - ژ/۸۲ سال ۱۹۹۶

● **عەباس عەبدوللا يوسىف:**

- (۱) (...)/.. گ. خازر - ژ/۶ ھافىنا ساللا ۲۰۰۴

● **عەبدال نورى:**

- (۱) ئالا/ گ. پەيف - ژ/۲۰ سال ۲۰۰۱
- (۲) نقىسكار.. كوتر.. و ئافاھىيىن بلند/ گ. پەيف - ژ/۲۷ ھافىنا ساللا ۲۰۰۲
- (۳) نقىسكار... كوتر... و ئافاھىيىن بلند/ گ. رامان - ژ/۸۹ سال ۲۰۰۴

● **عەبدوللا جوندى:**

- (۱) برىيار/ گ. پەيف - ژ/۱۶ ھافىنا ساللا ۲۰۰۰

- (۲) شیرەتا كەفۆكى/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۶۸ رېكەفت ۲۰۰۱/۱/۳
- (۳) شیرەتا كەفۆكى/ گ. دىجلە - ژ/۳۹ خزيرانا سالا ۲۰۰۱ (ب تىپىن لاتىنى)

● **عەبدولخالق سولتان:**

- (۱) دوو كورته چىرۆك (كەفال - كورسيكا لىقشوك/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۴۹ رېكەفت ۲۰۰۰/۳/۱۵
- (۲) بوم و رۆژەكا تارى/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۷۲ رېكەفت ۲۰۰۱/۱/۳۱
- (۳) مافىن مروقى/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۷۴ رېكەفت ۲۰۰۱/۶/۱۳
- (۴) ئەو مەملەكەتا قەلەرەشك ئى بويىنە مير/ گ. پەيىف - ژ/۲۰ سال ۲۰۰۱
- (۵) قالاتى/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۹۳ رېكەفت ۲۰۰۲/۱/۲
- (۶) دىيۆن بالەفر/ ر. پەيمان - ژ/۱۰. رېكەفت ۲۰۰۲/۴/۱۷
- (۷) ئەو تەيرى ب خويىنا مروقان مەزن بووى/ گ. كاروان - ژ/۱۶۸ سال ۲۰۰۲
- (۸) ئەوى ژ خويىنى تىر نەبووى/ گ. پەيىف - ژ/۲۶ بەارا سالا ۲۰۰۳
- (۹) دارو بىردانكا مروققەكى ماندى/ گ. خازر - ژ/۲ ئەيارا سالا ۲۰۰۳
- (۱۰) حەليان دەھەمبىزا (رۆژھاتى) دا/ ر. ئەفرو - ژ/۱۱ رېكەفت ۲۰۰۳/۱۱/۷
- (۱۱) خەون و.../ گ. كاروان - ژ/۱۸۲ سال ۲۰۰۴

● **عەبدولرحمان بامەرنى:**

- (۱) ھەكە نافي من رەشكو با/ ر. پەيمان - ژ/۱۱۳ رېكەفت ۲۰۰۲/۱۰/۱۶
- (۲) دەرزا بەرى/ گ. رامان - ژ/۷۳ سال ۲۰۰۲
- (۳) شەمەندەفر/ گ. كاروان - ژ/ (۱۸۸ - ۱۸۹) سال ۲۰۰۴

● **عەبدولستار عەبدوللا كامل:**

(۱) ك. ن. د / گ. پيلا سەربەست - ژ/ (۴، ۵) (ك، ۲) سال ۱۹۹۲

● **عەبدولعەزىز محسن بارزانى:**

(۱) دلە ناحەزەكەم / گ. پەيف - ژ/ ۳۰ ھافينا سالا ۲۰۰۴

● **عەبدولغەنى عەلى يەحيا:**

(۱) مريشكەك بۆ مېھقانى / گ. گ: رامان - ژ/ ۱/ سال ۱۹۹۶

● **عەجيب عەبدوللا:**

(۱) پۆستەرە چيروك (كەفال، مەژى) / ر. رەسەن - ژ/ ۹۰ ريكەفت ۱۹۹۹/۶/۱۴

(۲) سى پۆستەرە چيروك / ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/ ۳۱ ريكەفت ۱۹۹۹/۶/۳۰

● **عەزىز مەرگەھى:**

(۱) دوور ژ تە نايى / گ. پەيف - ژ/ ۱/ سال ۱۹۹۳

(۲) ديروكا دايكا رەشو / گ. سەرھلدان - ژ/ (۴، ۵) سال ۱۹۹۳

● **عەزىز ھەركى:**

(۱) گونەھ / ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/ ۸۶ ريكەفت ۲۰۰۱/۹/۱۹

(۲) مخابىنى / ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/ ۹۹ ريكەفت ۲۰۰۲/۴/۳

(۳) زقپىن / ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/ ۱۰۹ ريكەفت ۲۰۰۲/۸/۲۱

● **عەگيد شەفيق:**

(۱) زيندان / گ. تيرۆژ - ژ/ ۲/ سال ۱۹۹۱

- (۲) مشهختیت چهلی/ گ. مهتین - ژ/ ۳ سال ۱۹۹۱
- (۳) زفروکا بهردهوام/ گ. تیرۆژ - ژ/ ۶ سال ۱۹۹۲
- (۴) ئیتمیت باب بهرزه/ گ. مهتین - ژ/ ۸ سال ۱۹۹۲
- (۵) چپکیت خوینی/ گ. مهتین - ژ/ ۲۶ سال ۱۹۹۳
- (۶) بهرکوته/ گ. مهتین - ژ/ ۳۴ سال ۱۹۹۴
- (۷) خهون/ گ. دیجله - ژ/ ۷ (ج) سال ۱۹۹۸ (ب تیپین لاتینی)

● **عهگید محهمهد سهلیم:**

- (۱) حهمو رهمو/ ر. پهیمان - ژ/ ۲۹ سال ۱۹۹۵

● **عهلی بهندی:**

- (۱) ژفانی چافان/ ر. پهیمان - ژ/ ۱۱۵ ریکهفت ۲۰۰۲/۱۱/۲۷
- (۲) هیقیا سوئی/ ر. ئهفرو - ژ/ ۷۸ ریکهفت ۲۰۰۵/۲/۱۶

● **عهلی جزیری:**

- (۱) سلکو دارا توئی/ گ. دیجله - ژ/ ۴ تیرمهها سالا ۱۹۹۸ (ب تیپین لاتینی)
- (۲) هیقیین بهرافیتی/ گ. دیجله - ژ/ ۱۶ تیرمهها سالا ۱۹۹۹ (ب تیپین لاتینی)
- (۳) ئهقینیا گرتیگهی/ گ. دیجله - ژ/ ۲۱ (ک) سالا ۱۹۹۹ (ب تیپین لاتینی)
- (۴) چاندنا میرا/ گ. دیجله - ژ/ ۲۲ (ک) سالا ۲۰۰۰ (ب تیپین لاتینی)
- (۵) چیرۆکا دادوهری سهختهباز/ گ. دیجله - ژ/ ۲۷ خزیرانا سالا ۲۰۰۰ (ب تیپین لاتینی)

٦) كوردئ سهر هشك/ گ. ديجله - ژ/٣٣ (ك) سالا ٢٠٠٠ (ب تىپين لاتىنى)

• **عومهر دلسوز:**

١) ئاسويين تهره ل روگهها رويي خوه/ گ. پهيف - ژ/٣٢ سال ٢٠٠٥ (ب تىپين لاتىنى)

• **عومهر كالو:**

١) ئاسويين مهزيهكي برچي/ گ. پهيف - ژ/٣٢ سال ٢٠٠٥ (ب تىپين لاتىنى)

• **عيسا بۇتانى:**

١) مرنا جوانيي/ گ. خازر - ژ/١ (چ) سالا ٢٠٠٢
٢) ل دوور تويي مهكتوبهكاندا مرؤفيك ههيه/ گ. خازر - ژ/٦ هافينا سالا ٢٠٠٤

• **عيسا تاهر:**

١) مهزيي دلان/ ر. پهيمان - ژ/١٣٣ ريكهفت ١٩٩٧/١١/٥
٢) دوو كورته چيروك (پيش... مهرگه - شههيد بوون/ گ. ديجله - ژ/٢٦ گولانا سالا ٢٠٠٠ (ب تىپين لاتىنى))
٣) دوو كورته چيروك (پيش... مهرگه - شههيد بوون/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/٥٣ ريكهفت ٢٠٠٠/٥/١٧)
٤) نهوي قورتالكهر/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/٧١ ريكهفت ٢٠٠١/٢/١٤
٥) نهوي قورتالكهر/ گ. ديجله - ژ/٣٧ نيسانا سالا ٢٠٠١

٦) دوو كورته چيروك (C.D - تاريستان) / گ. ديجله - ژ/٣٧ نيسانا سالا

(ب تيپين لاتيني)

٧) پهرده/ ر. ئهفرو - ژ/٦١ ريكهفت ٢٠٠٤/١٠/٦

• عيسا عهبدوللا:

١) دويكيلا كوژهك/ گ. زاخو - ژ/١٣ خزيران ٢٠٠٥

• غالب جهميل:

١) رهشوب دهستي خو/ ر. رهسهن - ژ/٨٢ ريكهفت ١٩٩٩/٢/٢٢

٢) شهف و بيرهاتن/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/٥١ ريكهفت ٢٠٠٠/٤/١٩

٣) رهوشه نيري گيانه وهر/ ر. پهيمان - ژ/١١٧ ريكهفت ٢٠٠٢/٧/٢٤

٤) مرنهكا ب زهنگل/ گ. پهيف - ژ/٣٠ هافينا سالا ٢٠٠٤

• فارس عهبدوللا ههمو:

١) بازيري زيندان كرى/ گ. مهتين - ژ/١ سال ١٩٩١

• فاروق ئاميدي:

١) چهك/ ر. پهيمان (ئه. ه) - ژ/٦٥ ريكهفت ٢٠٠٠/١١/١٥

• فازل عومهر:

١) كالي پهشيمان/ گ. نوخازي - ژ/١ سال ١٩٩١

٢) زين ددهستي مهومي دا بهفره/ گ. سهرهلدان - ژ/١٠ سال ١٩٩٣

٣) چارچوفه دژ چارچوفه/ گ. گازی - ژ/١٨ سال ١٩٩٦

٤) دهما بيژن دبتنه گوپال/ گ. ماف - ژ/٣ سال ١٩٩٦

- (۵) سەرەك شەپرزە/ گ. پەيىف - ژ/ ۵ سال ۱۹۹۷
- (۶) خەونا چامە بېژەكى/ گ. گازى - ژ/ ۴۴ سال ۱۹۹۸
- (۷) دەنگ/ گ. پەيىف - ژ/ ۸ سال ۱۹۹۸
- (۸) چارچۆفە دژ چارچۆفە/ گ. دىجلە - ژ/ ۲ گولانا سالا ۱۹۹۸ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۹) تۆلشەكرنا خودايى/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۱ بهارا سالا ۱۹۹۹
- (۱۰) يان ئەز يان هيچ/ ر. ئەفرو - ژ/ ۴ رېكەفت ۲۰/۸/۲۰۰۲
- (۱۱) شكەفت/ گ. پەيىف - ژ/ ۳۳ سال ۲۰۰۵

• **فەرمان شكر:**

- (۱) دەمىن ئازادى/ ر. پەيمان (ئە. ه) - ژ/ ۷۴ رېكەفت ۲۸/۳/۲۰۰۱

• **فەرهاد چەلەبى:**

- (۱) پاكروان/ گ. مەتىن - ژ/ ۵۶ سال ۱۹۹۶ (ب تىپىن لاتىنى)

• **فەرهاد حاجى:**

- (۱) خيانەت/ ر. پەيمان - ژ/ ۱۳۲ رېكەفت ۲۹/۱۰/۱۹۹۷

- (۲) روناھى/ گ. ماف - ژ/ ۳۰ سال ۲۰۰۰

• **فەھىم عەبدوئىلا ھەمو:**

- (۱) پەسار/ گ. پەيىف - ژ/ ۲۳ سال ۲۰۰۲

• **فەھىمە ئىبراھىم:**

- (۱) گولبەرۆژ (بۆ زارۆكان)/ ر. چافدىر - ژ/ ۹ رېكەفت ۱/۱۲/۲۰۰۵

● **فەوزيە غزەدىن رەشىد:**

- (۱) ئەو چىرۆكەي كە ھەمىشە خۇي دووبارە ئەكاتەۋە/ گ. مەتىن -
ژ/ ۴۶ سال ۱۹۹۵

● **فەيسەل دېھاتى:**

- (۱) تۋانەۋە/ گ. گازى - ژ/ ۲۷ سال ۱۹۹۷

● **فەدان ئادەم:**

- (۱) سەرھاتى يا فىانەكا گىروبوى/ گ. پەيف - ژ/ ۲۰ سال ۲۰۰۱

● **فەگىر كۆرەماركى:**

- (۱) چار پۇستەرە چىرۆك (ئامانچ، درەۋ، ژفان، چەرخ / ر. رەسەن -
ژ/ ۱۲۱ رېكەفت ۲۰۰۰/۹/۱۹)
(۲) ۋەرنە خىرى/ ر. رەسەن - ژ/ ۱۵۷ رېكەفت ۲۰۰۲/۳/۵

● **فىان دۆسكى:**

- (۱) رەقىن/ ر. رەسەن - ژ/ ۱۵۰ رېكەفت ۲۰۰۱/۱۱/۲۰

● **قادو شېرن:**

- (۱) سەرۆكى ژ ھەرىي/ گ. پەيف - ژ/ ۳۰ ھاقىنا سالا ۲۰۰۴ (ب تىپىن
لاتىنى)

● **قاسم سابىر:**

- (۱) جگەرە/ گ. خازر - ژ/ ۹/ بەھارا سالا ۲۰۰۵

● قاسم سلیمان بهروراری:

- (۱) کاژ/ ر. برایه تی (ئه. ه) - ژ/ ۵۴ سال ۱۹۹۷
- (۲) زوژان/ ر. برایه تی (ئه. ه) - ژ/ ۶۰ سال ۱۹۹۸

● قهیران فه رهج:

- (۱) زیږهفانیڼ دزا/ گ. مه تین - ژ/ ۴ سال ۱۹۹۲
- (۲) دلیک/ گ. مه تین - ژ/ ۱۳ سال ۱۹۹۲
- (۳) سیبهرا مرنی/ گ. مه تین - ژ/ ۲۱ سال ۱۹۹۳
- (۴) خړو/ گ. مه تین - ژ/ ۲۶ سال ۱۹۹۴
- (۵) میڅانیڼ پاشیقا/ گ. مه تین - ژ/ ۲۹ سال ۱۹۹۴
- (۶) میڅانیڼ پاشیقا/ گ. خابوړ - ژ/ ۲ سال (۱۹۹۹، ۲۰۰۰)
- (۷) سفوړی ب شاخ/ گ. مه تین - ژ/ ۱۱۶ نیلولا سالا ۲۰۰۱
- (۸) هچکسهل/ ر. پهیمان - ژ/ ۱۱۱ ریکهفت ۲۰۰۲/۹/۱۸

● کاژین کوریمهیی:

- (۱) پوستره چیرۆک (چوڼ، مراد، بزمارا سهرنشیف ههلاویستی/ ر. رهسهن - ژ/ ۱۰۲ ریکهفت ۱۹۹۹/۱۱/۲۹)

● کامیران حاجو:

- (۱) بی بهختی/ گ. مه تین - ژ/ ۴۸ سال ۱۹۹۶

● کرمانج ههکاری:

- (۱) دو عایهک و بیژن ئامین/ ر. ئهفرو - ژ/ ۷۷ ریکهفت ۲۰۰۵/۲/۹
- (۲) خامهیهک سهر بلند/ گ. نوښوڼ - ژ/ ۶۷ تهباخا سالا ۲۰۰۵

• كەرىم بيانى:

- ۱) كوتر يان مالخوليانيڭ ژنەكئى/ گ. نوخازى - ژ/۲ سال ۱۹۹۲
- ۲) ديمو/ گ. سەرهلدان - ژ/۱۴ سال ۱۹۹۴
- ۳) ژمە چيتر/ گ. ديجلە - ژ/۲۱ (ك) سال ۱۹۹۹ (ب تىپىن لاتىنى)
- ۴) سەفەرەك دىيافا خەون و/ گ. پەيف - ژ/۲۵ پايىزا سالا ۲۰۰۲

• كەمال سلىفانەيى:

- ۱) بشكقىنا ئومىدا/ ر. پەيمان (ئە. ئە. ه) - ژ/۶۳ رىكەفت ۲۰۰۰/۱۰/۱۸
- ۲) خەونەك/ ر. پەيمان (ئە. ئە. ه) - ژ/۷۷ رىكەفت ۲۰۰۱/۵/۹
- ۳) خەونەك/ گ. ديجلە - ژ/۴۰ تىرمەھا سالا ۲۰۰۲ (ب تىپىن لاتىنى)
- ۴) بلبل/ ر. پەيمان - ژ/۱۰۷ رىكەفت ۲۰۰۲/۷/۲۴
- ۵) شەفا سولتانى/ ر. ئەفرو - ژ/۳۶ رىكەفت ۲۰۰۴/۴/۱۴
- ۶) خوزى/ ر. ئەفرو - ژ/۴۹ رىكەفت ۲۰۰۴/۷/۱۴
- ۷) خاپاندن/ ر. ئەفرو - ژ/۸۷ رىكەفت ۲۰۰۵/۴/۲۷
- ۸) خەونەك/ ر. چافدىر - ژ/۱ رىكەفت ۲۰۰۵/۵/۳۰

• كوردو شكاكى:

- ۱) نافى من كوردويه/ گ. نۆبۆن - ژ/(۵۴، ۵۵) (تىرمەھ، تەباخا) سالا ۲۰۰۴ (ب تىپىن لاتىنى)

• كوفان حسين:

- ۱) سى كورته چىرۆك (دوماھيا دوير - ئەفروكە يا نيزيك - سوبەيا ھندا/ گ. گازى - ژ/۴۷ سال ۱۹۹۹)

• **كوفان سندی:**

(۱) تیلوی دیوارتهیی/ گ. نوبون - ژ/۶۰ (ك) سالا ۲۰۰۵

• **كۆنى رهش:**

(۱) قامشولو! هیلینا من/ گ. پهیف - ژ/۲۹ بهارا سالا ۲۰۰۴

• **کیفی عارف:**

(۱) پشتیی دارا/ ر. پهیمان - ژ/۸۰ سال ۱۹۹۶

(۲) ژفان/ ر. پهیمان (ئه. ه) - ژ/۲۴ ریکهفت ۱۹۹۹/۳/۲۴

(۳) خهون/ ر. پهیمان (ئه. ه) - ژ/۶۲ ریکهفت ۲۰۰۰/۱۰/۴

(۴) قیریا مرنی/ ر. پهیمان (ئه. ه) - ژ/۷۸ ریکهفت ۲۰۰۱/۵/۳۰

(۵) دلوفانی/ ر. پهیمان (ئه. ه) - ژ/۹۴ ریکهفت ۲۰۰۲/۱/۱۶

(۶) بالگههی فالالا/ ر. پهیمان - ژ/۱۱۹ ریکهفت ۲۰۰۳/۱/۲۹

(۷) دهمی خهون دبیته راستی/ ر. ئهفرو - ژ/۱۱ ریکهفت ۲۰۰۳/۱۰/۸

(۸) ههلبژارتن و باژیری خهونا/ ر. ئهفرو - ژ/۳۹ ریکهفت ۲۰۰۴/۵/۵

(۹) پهیسکا ژیانی/ ر. ئهفرو - ژ/۴۷ ریکهفت ۲۰۰۴/۶/۳

(۱۰) دوو وینین کورت (وینیهک رهش - دیمهنهک رۇژانه/ ر. چافدیڤر -

ژ/۳ ریکهفت ۲۰۰۵/۸/۱)

(۱۱) ژيانا ب ئومید/ ر. ئهفرو - ژ/۹۶ ریکهفت ۲۰۰۵/۹/۲۹

(۱۲) دیتنا پهنابهردگی/ ر. ئهفرو - ژ/۱۲۱ ریکهفت ۲۰۰۵/۱۲/۲۱

• **لهوهند دالینی:**

(۱) برینا ناخفتنی/ گ. مهتین - ژ/۳۵ سال ۱۹۹۴ (ب تیپین لاتینی)

(۲) سوھتنا پهروانهکی/ گ. پهیف - ژ/۲۵ پاییزا ۲۰۰۲ (ب تیپین لاتینی)

• لۇرىن ستران:

(۱) بېھنا مريان/ گ. پەيىف - ژ/۲۵ سال ۲۰۰۵

• لوقمان مستەفا:

(۱) شرىنقا ۱۰۶ مەم/ گ. سەرھەلدان - ژ/۱۶ سال ۱۹۹۶

(۲) ھەر چار لا (باكوور - باشوور - رۇژھەلات - رۇژئاقشا/ ر. ئەفرو - ژ/۵
رىكەفت ۲۷/۸/۲۰۰۳)

• مارق محەمەد ئەلى:

(۱) سۇزا لىنداىي/ گ. پەيىف - ژ/۳۱ پايىزا سالا ۲۰۰۴

• ماريە ئەحمەد:

(۱) گەران بە دوای خەونىكى مردوو/ گ. پەيىف - ژ/۲۲ سال ۲۰۰۲

• م. ئەمىن كوچەرستانى:

(۱) من ژى وەك ئەرخەمىدىسى دىت/ گ. مەتىن - ژ/۴۷ سال ۱۹۹۵ (ب)
تىپپىن لاتىنى)

• محسن عەبدولرەحمان:

(۱) گوڤەندا شازادى/ گ. پەيىف - ژ/۱۱ بەھارا سالا ۱۹۹۹

(۲) خوداوەندىن شەمايى/ گ. پەيىف - ژ/۱۲ سال ۱۹۹۹

(۳) چەرخى دىوا/ گ. پەيىف - ژ/۱۳ سال ۱۹۹۹

(۴) (...!)/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۲۵ رىكەفت ۷/۴/۱۹۹۹

(۵) ئارام/ گ. گازى - ژ/۵۳ سال ۱۹۹۹

- ٦) دلدارى يا رۆژئى/ گ. گازی - ژ/ ٥٨ سال ١٩٩٩
- ٧) خوداوه‌ندىن شه‌مايى/ گ. ديجله - ژ/ (١٢) سال ١٩٩٩ (ب تىپىن لاتىنى)
- ٨) شه‌فه‌كا گاره‌ي/ گ. ماف - ژ/ ٢٩ سال ٢٠٠٠
- ٩) كوٲتانكرن/ گ. په‌يف - ژ/ (١٨، ١٩) سال ٢٠٠١
- ١٠) هافرئ سنىله‌يا/ گ. په‌يف - ژ/ ٢١ سال ٢٠٠١
- ١١) به‌رزهبون/ ر. په‌يمان (ئه. ه) - ژ/ ٨٧ ريكهفت ٢٠٠١/١٠/٣
- ١٢) كيلى/ ر. په‌يمان (ئه. ه) - ژ/ ٩١ ريكهفت ٢٠٠١/١١/٢٨
- ١٣) خهون/ گ. رامن - ژ/ ٥٦ سال ٢٠٠١
- ١٤) دارا نزرگه‌ي/ گ. په‌يف - ژ/ ٢٣ سال ٢٠٠٢
- ١٥) تۆبه‌كرن/ گ. ماف - ژ/ ٤٤ (شوات، ئادار) سال ٢٠٠٢
- ١٦) نه‌دادى/ ر. په‌يمان - ژ/ ١٠٦ ريكهفت ٢٠٠٢/٧/١٠
- ١٧) گوشه‌ن/ گ. رامن - ژ/ ٧٨ سال ٢٠٠٢
- ١٨) پىٲىبوننا يادگارن/ گ. كاروان - ژ/ ١٦٨ سال ٢٠٠٢
- ١٩) مؤدىله/ گ. خازر - ژ/ ٢ نه‌يارا سال ٢٠٠٣
- ٢٠) سه‌رىن ده‌رافا/ ر. ئه‌فرو - ژ/ ٦ ريكهفت ٢٠٠٣/٩/٣
- ٢١) كفن/ ر. ئه‌فرو - ژ/ ٣٧ ريكهفت ٢٠٠٤/٤/٢١
- ٢٢) دۆزه‌خ/ گ. نۆبۆن - ژ/ (٥٥، ٥٤) (تىرمه‌ه، ته‌باخ) سال ٢٠٠٤ (ب تىپىن لاتىنى)

- ٢٣) ويئه‌/ ر. ئه‌فرو - ژ/ ٥٥ ريكهفت ٢٠٠٤/ ٨/٢٥
- ٢٤) دۆزه‌خ/ گ. رامن - ژ/ ٩١ سال ٢٠٠٤
- ٢٥) برينه‌كا ساريژ/ گ. رامن - ژ/ ١٨٣ سال ٢٠٠٤
- ٢٦) قشله‌يا گورزوى/ گ. په‌يف - ژ/ ٣٢ سال ٢٠٠٥
- ٢٧) ركمانى/ گ. په‌يف - ژ/ ٣٤ سال ٢٠٠٥

۲۸) سى كورته چيروك (پهسەند - بەرتيل - خو ژ دەستدان / گ. پەيف -

ژ/ ۳۵ سال ۲۰۰۵)

۲۹) درەو / ر. ئەفرو - ژ/ ۷۵ ريكهفت ۲۰۰۵/۱/۱۹

۳۰) دوژمنى پوستانى من / گ. نوژين - ژ/ ۱/ خزيرانا سال ۲۰۰۵

۳۱) ئەرى بەرتيل / ر. رەسەن - ژ/ ۲۵۲ ريكهفت ۲۰۰۵/۷/۱۹

۳۲) ركمانى / گ. نوپون - ژ/ ۶۷ تەباخا سال ۲۰۰۵ (ب تىپين لاتىنى)

۳۳) تاوانبار / ر. ئەفرو - ژ/ ۱۱۰ ريكهفت ۲۰۰۵/۱۰/۹

● محسن قوچان:

۱) موناليزايەكا دى / گ. پەيف - ژ/ ۶ سال ۱۹۹۸

۲) پيلافا / گ. پەيف - ژ/ ۱۲ سال ۱۹۹۹

۳) دەستمال / گ. پەيف - ژ/ ۲۹ بهارا سال ۲۰۰۴

● محەمەد ئەمىن دوسكى:

۱) سەرەدان / ر. پەيمان - ژ/ ۱۹ سال ۱۹۹۵ (ب تىپين لاتىنى)

● محەمەد بيلەن:

۱) كادين (شەوات - گوئين - گازن - غەزەب - توفان / گ. پەيف - ژ/ ۳۲

سال ۲۰۰۵)

● محەمەد تەها دېرگژنىكى:

۱) دوو پوستانە چيروك (شەرنىخ، مە چ گوٹ) / ر. رەسەن - ژ/ ۱۶۷

ريكهفت ۲۰۰۲/۷/۲۳

۲) ئەزوشەف و خەون / ر. رەسەن - ژ/ ۲۳۴ ريكهفت ۲۰۰۵/۳/۸

● محمد مهدي حهيران:

- (۱) کويسه له يين ب پشتي/ گ. په يښ - ژ/ ۲۱ پاييزا سالا ۲۰۰۱
- (۲) بريارا پاشاي/ ر. په يمان - ژ/ ۱۰۵ ريکھفت ۲۰۰۲/۶/۲۶
- (۳) گيژهبانک/ ر. نه فرو - ژ/ ۵۷ ريکھفت ۲۰۰۴/۹/۸

● محمد مهدي سه ليم سهديق (بابي قهيدوي):

- (۱) دوو کورته چيروک:
(هه فاليني - بهراني ب شاخ زي دهينه خوارن/ ر. په يمان (ئه. ه) -
ژ/ ۱۹ ريکھفت ۱۹۹۹/۱/۶)
- (۲) دوو کورته چيروک:
(روناهي - شوره سا ژ دايکبوني/ ر. په يمان (ئه. ه) - ژ/ ۸۱ ريکھفت
۲۰۰۱/۷/۱۱)

● محمد مهدي سه ليم سوازي:

- (۱) سهيي ره فهندي/ گ. به يان - ژ/ ۱۶۸ سال ۱۹۹۲

● محمد مهدي قهره حه سهن:

- (۱) لالو/ گ. په يښ - ژ/ ۲۴ سال ۲۰۰۲

● محمد مهدي مه لا حه مدي:

- (۱) ژفانگه ه/ ر. نه فرو - ژ/ ۶۴ ريکھفت ۲۰۰۴/۱۰/۲۷
- (۲) په يوهنديه کا کورت/ ر. نه فرو - ژ/ ۶۹ ريکھفت ۲۰۰۴/۱۲/۸

• م. حەمو:

- (۱) شامى شەرىف / گ. پەيىف - ژ/۲۱ سال ۲۰۰۱
- (۲) ژن وهك پەرى سۆرىنه / گ. پەيىف - ژ/۲۶ بهارا سال ۲۰۰۳

• مسلم باتىلى:

- (۱) ھەلويستى گەروكەكى / گ. سەرھەلدان - ژ/۱۱ سال ۱۹۹۳
- (۲) دەرسۆكەكا سۆر / گ. مەتىن - ژ/۲۵ سال ۱۹۹۳
- (۳) تخويپىن شەقى / ر. پەيمان - ژ/۱۰ سال ۱۹۹۴ (ب تىيىن لاتىنى)
- (۴) گرنژىنا دىنەكى / ر. پەيمان - ژ/۱۳ سال ۱۹۹۴

• مەسعود حسىن بۆتانى:

- (۱) گەھشتن / گ. زاخۇ - ژ/۳ سال ۲۰۰۴

• مەسعود خەلەف:

- (۱) مەلكەمۆت / گ. پەيىف - ژ/۳۵ سال ۲۰۰۵

• مەسعود سەرنى:

- (۱) ئاخىنكا پىرە مۆمى / ر. پەيمان - ژ/۲۴ سال ۱۹۹۵
- (۲) ھەلبژارتن / ر. پەيمان - ژ/۲۵ سال ۱۹۹۵
- (۳) دوو كورته چىرۆك (ھەفركى - چ توخمە / ر. پەيمان - ژ/۵۷ سال ۱۹۹۶)

• مەعاز مەھمەد:

- (۱) سەنگەرى بەرەفانىي / ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۸۳ رىكەفت ۲۰۰۱/۸/۸
- (۲) خوازگىنى / ر. پەيمان - ژ/۱۰۴ رىكەفت ۲۰۰۲/۶/۱۲

● مەعرف محمدەدەلى:

(۱) وىنە / ر. ئەفرو - ۹/۲۴ رىكەفت ۲۰۰۳

● موئەيەد تەيب:

(۱) فى چ مايه بۇ بژىت / گ. پەيف - ۱۰/۱۰ سال ۱۹۹۸

● موسا ئوسكى:

(۱) ترس / ر. پەيمان - ۱۳/۱۳ سال ۱۹۹۴ (ب تىپىن لاتىنى)

● موسەدەق تۇقى:

(۱) پىشەمانى / گ. پەيف - ۱/۱۳ سال ۱۹۹۳

● موكرەم رەشىد تالەبانى:

(۱) ئاپوورە لافاۋ / گ. پەيف - ۳۳/۳۳ سال ۲۰۰۵

(۲) بەسەرھاتى پوورە خانزاد / گ. خازر - ۹/۹ سال ۲۰۰۵

● مونزر چەم:

(۱) كەچ / گ. پەيف - ۳۴/۳۴ سال ۲۰۰۵

● مېدىيا دلبرىن:

(۱) سوندا ئاسن / گ. نۆبۆن - ۴۸/۴۸ سال ۲۰۰۴ (ب تىپىن لاتىنى)

● مېھمان ئەلكىشى:

(۱) دووماھىك دىتن / ر. ئەفرو - ۸۷/۸۷ رىكەفت ۲۰۰۵/۴/۲۷

● ناجی تہا:

(۱) خاپاندن/ گ. پھیف - ژ/ ۱۲ سال ۱۹۹۹

● نادر ناسر بانکی:

(۱) کاروانی نهمرا/ گ. مہتین - ژ/ (۲۷، ۲۸) سال (۱۹۹۳ - ۱۹۹۴)

● ناقسہر نوری عہدال:

(۱) شادی/ ر. ئہفرو - ژ/ ۳۹ ریکہفت ۲۰۰۴/۵/۵

● نایف مستہفا:

(۱) پۆستہرہ چیرۆک (چون - رستک - سہتانہ/ ر. پھیمان (ئہ. ه) - ژ/ ۶۹

ریکہفت ۲۰۰۱/۱/۱۷)

● نایف مستہفا بہرچی:

(۱) سی چیرۆکین گہلہک کورت (ئازاد کرن - تابلو - تہرازی/ ر. ئہفرو -

ژ/ ۵۷ ریکہفت ۲۰۰۴/۹/۸)

● نزار محمہد سہعید:

(۱) صہ/ گ. پھیف - ژ/ ۱ سال ۱۹۹۳ (ب تیپین لاتینی)

(۲) گورزو/ گ. پھیف - ژ/ ۲۹ بہارا سال ۲۰۰۴

● نہجیبہ ئہحمہد:

(۱) ناشتی/ گ. پھیف - ژ/ ۲۸ زفستانا سال ۲۰۰۴

● نەزىر كوركى:

- (۱) سەما و سەفەر / ر. پەيمان - ژ/۱۰۱ رېكەفت ۲۰۰۲/۵/۱
- (۲) خەونەك پىرۆز / گ. پەيف - ژ/۲۸ زڭستانا سالا ۲۰۰۴
- (۳) بەرى چەند سالان / ر. ئەفرو - ژ/۷۱ رېكەفت ۲۰۰۴/۱۲/۲۲

● نەفيسە ئىسماعىل:

- (۱) دوو كورته چىرۆك (خوەزى يا دايكىنىي - بەرسىنگ گرتنەك / گ. پەيف - ژ/۱۶ ھافىنا سالا ۲۰۰۰ (ب تىپىن لاتىنى))
- (۲) دوو كورته چىرۆك (گەريانەكا بى ھودە - تاوانەكا سرۆشتى / گ. پەيف - ژ/۲۱ پايىزا سالا ۲۰۰۱)
- (۳) نخافتن / گ. پەيف - ژ/۲۴ سال ۲۰۰۲
- (۴) ئەوېن ھەزى ژيانى / گ. رامان - ژ/۷۲ سال ۲۰۰۲
- (۵) ھىقىيىن شكەستى / گ. پەيف - ژ/۲۷ ھافىنا سالا ۲۰۰۳
- (۶) وەغەرا نەمرەكى / گ. رامان - ژ/۸۸ سال ۲۰۰۴
- (۷) پەيف سىي / گ. پەيف - ژ/۳۵ سال ۲۰۰۵
- (۸) وەغەرا نەمرەكى / گ. نۆبۆن - ژ/۶۰ (ك) سال ۲۰۰۵ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۹) ھەفالىنىيا بالندەيان / گ. نۆبۆن - ژ/۶۹ سال ۲۰۰۵ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۱۰) باژىرى خەونان / گ. رامان - ژ/۱۰ سال ۲۰۰۵

● نەوزاد ھەسەن:

- (۱) چيا / ر. رەسەن - ژ/۱۳۰ رېكەفت ۲۰۰۱/۲/۶

● نەوزاد عەبدوللا:

- (۱) چىرۆكىن گەلەك كورت (خەگىن، دەھوات، سەھم) / ر. رەسەن - ژ/۲۲
رېكەفت ۱۹۹۸/۱۰/۵
- (۲) چىرۆكىن گەلەك كورت (گورگ، چارچاق، دىتن) / ر. رەسەن - ژ/۷۵
رېكەفت ۱۹۹۸/۱۱/۱۶
- (۳) چىرۆكىن گەلەك كورت (خەون، بىرا خىفزانكى، گرنژىن، بالغ) / ر.
رەسەن - ژ/۸۶ رېكەفت ۱۹۹۹/۴/۱۹
- (۴) پۆستەرە چىرۆك (تەقن، ھەبوون، سوباهىيەكا ب كوتەكى) / ر. رەسەن
- ژ/۹۱ رېكەفت ۱۹۹۹/۶/۲۸
- (۵) پۆستەرە چىرۆك (قەگەريان، ھەفركى، ئالا) / ر. رەسەن - ژ/۹۹
رېكەفت ۱۹۹۹/۱۰/۱۸
- (۶) كورتە چىرۆك (پاشى، كەفتن، پەقىشك) / ر. رەسەن - ژ/۱۰۴ رېكەفت
۱۹۹۹/۱۲/۲۷
- (۷) شەمو/گ. پەيىف - ژ/۱۳ سال ۱۹۹۹
- (۸) پۆستەرە چىرۆك (كاروانى ھەناسە، ھەتاف خەندقاندا) / ر. رەسەن -
ژ/۱۱۲ رېكەفت ۲۰۰۰/۵/۱۵
- (۹) پەيالە/گ. پەيىف - ژ/۱۶ ھافىنا سالا ۲۰۰۰
- (۱۰) نىقستىن دەھمبىزا تەدا مرنە/گ. پەيىف - ژ/(۱۸، ۱۹) سال ۲۰۰۱
- (۱۱) كۆچ/ ر. رەسەن - ژ/۱۴۷ رېكەفت ۲۰۰۱/۱۰/۵
- (۱۲) تو.. يا ئەيوانەك مەزن/گ. پەيىف - ژ/۲۱ پايىزا سالا ۲۰۰۱

● نىھاد سەعدوللا:

- (۱) پەيىف دىناقبەرا راستىي و درەوي دا بەرزە بوو/ ر. رەسەن - ژ/۲۵۹
رېكەفت ۲۰۰۵/۹/۱۳

● هاشم ئەتروشى:

- (۱) نوپكرنا شەفبېرىي/ گ. پەيىف - ژ/ ۲۳ سال ۲۰۰۲
- (۲) ديتول/ گ. پەيىف - ژ/ ۲۵ پاييزا سال ۲۰۰۲

● هاشم درباس:

- (۱) ريفينك/ ر. ئەفرو - ژ/ ۸۸ ريكهفت ۲۰۰۵/۵/۴

● هزرخان برجيني:

- (۱) ژينا سى سالى يان ئەو گونەها نەههتە ژبیر کرن/ گ. پەيىف - ژ/ ۱۰ سال ۱۹۹۹
- (۲) دەرزيك/ گ. پەيىف - ژ/ ۲۷ هافينا سال ۲۰۰۳

● هزرو هەرکی:

- (۱) کوردستان/ ر. پەيمان (ئە. ه) - ژ/ ۱۰ ريكهفت ۱۹۹۸/۸/۲۶
- (۲) پەشيمانى/ ر. پەيمان (ئە. ه) - ژ/ ۳۹ ريكهفت ۱۹۹۹/۱۰/۲۰

● هشیار رېكاني:

- (۱) چيروكەك بى سەروبه/ ر. ماف - ژ/ ۱۵ ئەيلولا سال ۱۹۹۷
- (۲) كى ل مافى زارۇكان دپرسە/ گ. ماف - ژ/ ۱۶ (چ) سال ۱۹۹۷
- (۳) لەيستفانين ئيرو/ گ. ماف - ژ/ ۲۸ (ك) ۱۹۹۹
- (۴) دەستين خو ژ مە بشو/ گ. ماف - ژ/ ۳۰ شواتا سال ۲۰۰۰
- (۵) جە گهورين/ ر. پەيمان (ئە. ه) - ژ/ ۶۰ ريكهفت ۲۰۰۰/۸/۲۳
- (۶) ئەى رەقىب روندىكان دبارينه/ گ. ماف - ژ/ ۳۶ (چ) سال ۲۰۰۰

• هه‌زار:

- (۱) دوو كورتيله چيرۆك (جهنگه‌وهر - تازله‌ش ده‌كوژن/ گ. تيرۆژ - ژ/ ۴
سال ۱۹۹۱)

• هه‌فال يوسف:

- (۱) كورته چيرۆك (نه چو حاله، فيان و نه‌فيان)/ ر. ره‌سه‌ن - ژ/ ۱۰۰
ريكه‌فت ۱۹۹۹/۱۱/۱
- (۲) دوو دل/ ر. ره‌سه‌ن - ژ/ ۱۱۴ ريكه‌فت ۲۰۰۰/۶/۱۲
- (۳) دوو پۆسته‌ره چيرۆك (پياسه، فيّ جاري نه)/ ر. ره‌سه‌ن - ژ/ ۱۳۸
ريكه‌فت ۲۰۰۱/۶/۵
- (۴) گيرۆسه/ ر. ره‌سه‌ن - ژ/ ۱۴۱ ريكه‌فت ۲۰۰۱/۷/۱۷

• هه‌يبه‌ت بافي هه‌له‌پچه:

- (۱) سبه‌هه‌كه پاييزي/ گ. مه‌تين - ژ/ ۳۰ سال ۱۹۹۴ (ب تيبين
لاتيني)
- (۲) كاغه‌زيين ئالاستي/ گ. په‌يف - ژ/ ۴ سال ۱۹۹۷ (ب تيبين
لاتيني)

• هودا نه‌حمه‌د سه‌بري:

- (۱) نيرگزين داماي/ گ. په‌يف - ژ/ ۱۲ سال ۱۹۹۹
- (۲) هه‌سته‌كا به‌رزه/ گ. په‌يف - ژ/ (۱۴، ۱۵) سال ۲۰۰۰
- (۳) فه‌گرتنا خه‌وني/ گ. رaman - ژ/ ۵۵ سال ۲۰۰۱
- (۴) ژيان د زولقوتينه‌كي/ را/ گ. رaman - ژ/ ۶۷ سال ۲۰۰۲

● **ھۆزى ھەورازى:**

- (۱) سى پۇستەرە چىرۆك (ھاتن، ژفان، ھىقى) / ر. رەسەن - ۱۱۵/ژ
رېكەفت ۲۰۰۰/۶/۲۶

● **ھوشەنگ محەمەد:**

- (۱) لال / گ. پەيف - ۱۰/ژ سال ۱۹۹۹

● **ھىقى:**

- (۱) ودلات / گ. سەرھلەدان - ۸/ژ سال ۱۹۹۳

● **ھىقى ئىسماعىل:**

- (۱) بەرسىنگ گرتنەك / ر. براپەتى (ئە. ھ) - ۸۳/ژ سال ۱۹۹۸
(۲) خوەزى يا دايكىنىي / ر. پەيمان (ئە. ھ) - ۲۸/ژ رېكەفت ۱۹۹۹/۵/۱۹

● **ھىوا قادر/ئا: خەلىل دھۆكى:**

- (۱) دوو پاتۆلكىن بەفرى / ر. ئەفرو - ۳/ژ رېكەفت ۲۰۰۳/۸/۱۳

● **يوسف ئەحمەد رېكانى:**

- (۱) پارچەكا ئەردى / ر. ئەفرو - ۸۹/ژ رېكەفت ۲۰۰۵/۵/۱۱

● **يونس ئەحمەد:**

- (۱) دوو كورتە چىرۆك (خۆ چىچك زى مە دخاپىنن - ئەزل ھنداف
تەرمى خۆ دكەمە كەنى / گ. پەيف - ۱۶/ژ سال ۲۰۰۰)

- (۲) بازم بوزدم / گ. پەيف - ۱۷/ژ سال ۲۰۰۰

- (۳) ئەزل ھنداف تەرمى خۇ دكەمە كەنى/ گ. دىجلە - ژ/۳۲ (ج۲) سال
 ۲۰۰۰ (ب تىپىن لاتىنى)
- (۴) دوو كورته چىرۆك/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۵۸ رىكەفت ۲۰۰۰/۷/۲۶
- (۵) ھىقى/ ر. پەيمان (ئە. ھ) - ژ/۶۹ رىكەفت ۲۰۰۱/۱/۱۷
- (۶) خفس/ گ. پەيف - ژ/۲۰ سال ۲۰۰۱
- (۷) دحو كورەكى شىم بوو/ گ. پەيف - ژ/۲۲ سال ۲۰۰۲
- (۸) ئەزو خۇ/ ر. پەيمان - ژ/۱۰۱ رىكەفت ۲۰۰۲/۵/۱
- (۹) مەرەمىت/ گ. پەيف - ژ/۲۵ پايىزا سالا ۲۰۰۲
- (۱۰) كورسىك/ گ. پەيف - ژ/۲۹ بەارا سالا ۲۰۰۴
- (۱۱) ئەزو خوە/ گ. نۆبۆن - ژ/(۵۷، ۵۸) (ج۱، ۲) سالا ۲۰۰۴ (ب تىپىن
 لاتىنى)
- (۱۲) گىژەفانك/ ر. ئەفرو - ژ/۷۳ رىكەفت ۲۰۰۵/۱/۵

• (بى ناف):

- (۱) دلى بىدەرى/ گ. رامان - ژ/۳ سال ۱۹۹۶

هه قبه نند

(ژیدهرین خواندن و ره خنه و وهرگیران)

ئیک ژ ناسته نگیڤ دکه فنه د ریکا فه کوله رین ئه دبی دا، ل دیف چوون و ئی گه ریا نا ژیدهرانه و ژبوو ئاسانکرنا فی کاری و دهوله مه ندرنا بابه تی، ب فهر هاته دیتن ئه ف هه قبه نده بیته زیده کرن، بو فی چهندی و بو ب ساناهی کرنا کوم کرنا وان ژیدهران و ئهرشیف کرنا وان په یوهندی دگهل پتریا نفیسه رین کومه له چیرۆکان فه هاته کرن، هنده کان ههر زوی به رسف دان و هنده کان ههر خو د بابه تی نه گه هاندن و پشکا سیی کو پتریا نفیسه ران بوون، ئهرشیف دهستا دا نه مابوو لهوما ل دیف شیان و ب هاریکاریا چهن د ژ وان نفیسه ران ئه ف بابه ته هاته به ره هه فکرن ژ دوو لایانقه:

- 1- ئه و بابه تین ل سه ر چیرۆکین وان هاتیه نفیسین چ خواندن بن یان ره خنه، دگهل چا قپیکه تنان
- 2- ئه و چیرۆکین هاتینه وهرگیران بو سه ر زمانین دی تر.

ئه نوهر محهمه د تاهر

★ ب زمانئ کوری:

- دان و ستاندنه ک دگهل چیرۆکنفیس - ئه نوهر محهمه د تاهر - که ریم جه میل بیانی - گو فارا دهنگی مه - ژماره 4 سال 1989

- چاقپيکهفتن دگهل ئەنوەر محەمەد تاهر - وەسفی حەسەن - گوڤارا
رامان ژمارە ۱۲ خزيران ۱۹۹۷
- سەرو بەرئ پەخشانە کوردی ب کرمانجیا سەری - عەلۆ سەندی گوڤارا
رامان ژمارە ۱۳ تەموز ۱۹۹۷
- چ جوداهي دناقبەرا چیرۆکا هونەری و چیرۆکا دا هەنە؟ بلنەد محەمەد
پ. پەیمان ژمارە ۱۱ ل ۱۹۹۸/۹/۹
- ل گۆر دیتنا من: چیرۆک وەك هونەر و رۆئی چیرۆکی. پ. پەیمان ژمارە
۳۰ ل ۱۹۹۹/۶/۱۶
- کەس دكورتە چیرۆکیدا - نزار محەمەد سەعید گ- دەنگی مە - ژمارە
(۴) سال ۱۹۸۹
- چیرۆکیت ژمارا ئیکی دبن بارئ ئالۆزی و ترسی فە - کەریم جەمیل
بیانی - گ - پەیف ژمارە (۲) سال ۱۹۹۴
- کورتە چیرۆکا (ماموستا)، خانی یی بی دەرگەھ - فازل عومەر گ-پەیف
ژمارە (۷) سال ۱۹۹۸
- بینای کەسیتی قارەمان لە چیرۆکی (ماموستا) دا -عادل گەرمیانی-گ-
پەیف ژمارە (۹) سال ۱۹۹۸
- ناسناما کوردی د چیرۆکین (ئەنوەر محەمەد تاهر)ی دا یاسرئ حەسەن
گ. پەیف ژمارە(۱۳) سال ۱۹۹۹
- پەرتۆکا: وەغەرەك دنهینین دەقی دا
- چاقپيکهفتن دگهل (ئەنوەر محەمەد تاهر) -پەرتۆکا وەغەرەك دنهینین
دەقی دا - بەشیر مزیری و سەلام بالای - گ - رامان - ژمارە (۵۰) سال
۲۰۰۰
- سالوخدان دكورتە چیرۆکی دا - نزار محەمەد سەعید - ر- هاوکاری
ژمارە(۹۳۴) ل ۱۹۸۷/۱۲/۲۴

- سه‌ربۆرا من یا چیرۆکنقیسیی - ئه‌نوه‌ر محهمهد تاهر گ - په‌یڤ ژماره (٤٧) سال ٢٠٠٨
- رافه‌کرنا ره‌گه‌زین چیرۆکی د‌کورت‌ه چیرۆکا (ئه‌وی ژ دۆزه‌خی فه‌گه‌ریای) لیزان محهمهد تاهر - گ - په‌یڤ ژماره (٤١) سال ٢٠٠٧
- پرس‌سیار گه‌ریا میتا فه‌گ‌یرانی - عه‌بدو‌ل‌که‌ریم یه‌حیا زیباری وه‌ر‌گی‌ران/سه‌بیح محهمهد حه‌سه‌ن گ - مه‌تین ژماره (١٧٣) سال ٢٠٠٨
- فه‌گی‌ران د چیرۆکا کوردی دا - جه‌لال مسته‌فا/ گ: په‌یڤ ژماره (٤٠) سال ٢٠٠٧
- په‌ند د‌ناف چیرۆکا هونه‌ری یا کوردی دا - خالد سالج گ-په‌یڤ ژماره (٢٨) سال ٢٠٠٤
- چیرۆکا کوردی و زین‌گه‌ه - خالد سالج/ ر - چا‌ف‌دی‌ر ژماره (٩٢) ل ٢٠٠٩/٨/١
- چیرۆکا ئیکی ژ په‌رتۆکا (ئه‌ف چیرۆکه ب دو‌ما‌هی نه‌هات - مه‌سعود حسین/ ر- هاو‌کا‌ری ژماره (٧٢٥) ل ١٩٨٤/٢/١٦
- ته‌وه‌ر: چیرۆکا گه‌له‌ک کورت د‌نافه‌را هه‌بوونی و نه‌بوونی دا. په‌رتۆکا: سنۆرین فه‌کری
- ته‌وه‌ر: قه‌یرانا چیرۆکا هونه‌ری یا کوردی په‌رتۆکا: سنۆرین فه‌کری

★ ب زمانی عه‌ره‌بی:

- لقاء مع القاص انور محمد طاهر - محمود زامدار ج - العراق في ١٩٨١/٨/٨
- حضور الحياة اليومية للمجتمع الكردي في قصص انور محمد طاهر - شعبان مزیری ج - العراق في ت ١/ ١٩٩٢
- حول المجموعة القصصية الكردية (هذه القصة لم تكتمل) - وصفي حسن ج - الثورة في ١٥/٧/١٩٨٥

- لقا مع القاص انور محمد طاهر - وصفي حسن مجلة الطليعة الادبية
العدد (٦) حزيران ١٩٨٥
- قراءة نقدية في (القصة لم تكتمل) سامي سليمان حاجي - مجلة كاروان -
العدد(١٤) / ١٩٨٣
- قراءة في بانوراما (انور محمد طاهر) القصصية - عبدالخالق سلطان مجلة
متين سنة ٢٠٠٠
- قراءة في قصة العميان - عبدالكريم زيباري مجلة گهلاويژ - خريف ٢٠٠٨

★ چيروکين وهرگيراي:

- گهلهك چيروك هاتينه وهرگيران بو زمانى عهدهبى ژلايى ئه نوهر
محهمده تاهر - حهسن سليقانهبى - سامى ئهلحاج - وهسقى حهسن -
عهبولكهريم زيبارى.
- هندهك چيروك هاتينه وهرگيران بو سهر زمانى ئينگليزى ژلايى (شه مال
ئاكره بى و لوقمان ئاسيهى فه).

ئيسماعيل مستهفا

- كه لا نزاركى - خالد صالح / گ. نوبون

★ چيروکين وهرگيراي:

- چيروکا (الامال المعلقة) بو سهر زمانى عهدهبى پهرتوگا: قصص من بلاد
النجس

باييزى عەمەر

- ئىژدەھا خۇ ئاشكرا دكەت... دیتنەك بۇ كورتە چىرۆكىن باييزى عەمەرى - سيار تەمەر/ گ. رمان - ژ ۶۱/ سال ۲۰۰۱
- فەگىران دكورتە چىرۆكىن ئىژدەھا دا يىن باييزى عەمەر. ئەفین خالد عەبدى گ: پەيف - ژ/۲۶ سال ۲۰۰۳

★ چىرۆكىن وەرگىراى:

- ئەف كورتىلە چىرۆكە د پەرتۆكا (قصص من بلاد النرجس) بۇ سەر زمانى عەرەبى (الماء، النهوض، من...؟!، قرار قتل القبر، بقاء، انفجار، اصمد).
- چەند كورتىلە چىرۆك بۇ سەر زمانى فارسى ژ لايى مەسعود خالد گولى فە پەرتۆكا: (أبر و انبار و كابوس)

تېلى سالىح

- تەوەر: قەيرانا چىرۆكا ھونەرى يا كوردى - پەرتۆكا: سنورين فەكرى

★ چىرۆكىن وەرگىراى :

- چىرۆكىن (فالانتاين، اللوحه القادمه) بۇ سەر زمانى عەرەبى دپەرتۆكىن (قصص من بلاد النرجس) و(شواف... الليله الاخيره) دا .
- دوو كورتىلە چىرۆك بۇ سەر زمانى ئىنگلىزى ژ لايى لوقمان ناسيھى فە.

جەلال محەمەد حسين (ژارو دھوكى)

- ليگهريانهك دجيهانا مەرجانى دا - نهفيسا ئيسماعيل / گ. پهيف -
ژ/ ۳۲ سال ۲۰۰۵
- پيشمه رگه و پيشمه رگاتى دناف چيروكين ژارو دھوكى دا - خالد صالح
گ : دهنكى پيشمه رگه - ژ/ ۱۳۳ سال ۲۰۰۹
- تهپه سهريا ژنى د چيروكين ژارو دھوكى دا - خالد صالح
گ: نوژين - ژ / ۲۵ سال ۲۰۰۹

جەلال مستهفا

- دۆرپيچا دەمى كوردى دكورتە چيروكا (مرن دناف پهروازى رهش) دا -
هوشهنگ شيخ محەمەد / گ: پهيف - ژ / ۱۷ سال ۲۰۰۰
- (يى دى) دشكهفتا پيروژ دا، واتا بلندو واتا ئاست بلندتر سهبيح محەمەد
حهسن / پهرتوكا: چەند رييهك بو دەقى
- دهفگيرى... رهفين وهكى نمونە پهرتوكا: چەند رييهك بو دەقى -
سهبيح محەمەد حەسن
- ميكانيزما فهگيرانى دوانيين هەقدژ د(مرن دپهروازى رهش)دا- سهبيح
محەمەد حەسن / پهرتوكا: چەند رييهك بو دەقى.
- ئەزمونگەرى دكورتە چيروكا دهفەرا بەهدينان دا - عەبدولخالق سلتان -
پهرتوكا: پهيقين بى پەردە
- گوهورين دستايلى نقيسينا كورتە چيروكى دا - (كيفك) وهك نمونە.
عەبدولخالق سلتان / گ: پهيف - ژ / ۴۲ سال ۲۰۰۷
- چيروكنقيس جلال مستهفا - ديدار لوقمان ئاسيھى / گ. پهيف - ژ / ۴۴
سال ۲۰۰۸

- چافپېكته تهنه ك دگهل جهلال مستهفا/ ر. وار - ژ/۴۳ ل ۳/۱۲/۲۰۰۹
- ههستا نه ته وایه تی دكۆمه لا زیرو خوین دا - خالد صالح/ گ. مه تین
- ههروهسان چه ن دین بابه تیڼ دی تر ژلایڼ: محسن ئوسمان، كه ریم بیانی، سامی سلیمان حاجی، شه عبان مزیری.

★ چیرۆكیڼ وهرگیڼای:

- چیرۆكیڼ (الظل المبهم، سیناریو، رخت) بۆ سه ر زمانڼ عه ره بی دپه رتۆكا (قصص من بلاد النرجس)
- چیرۆكیڼ (صوت المقبرة، اللیلة الاخیره) بۆ سه ر زمانڼ عه ره بی دپه رتۆكا (شواف.. اللیلة الاخیره) دا
- هه ر وهسان چه ن دین چیرۆكیڼ دی بۆ سه ر زمانڼ عه ره بی ژلایڼ (نزار محه مه د سه عید، جه مال به روارى، زیاد نه قیب) فه و چه ند چیرۆك بۆ سه ر زمانڼ ئینگلیزی ژلایڼ هودا محه مه د صالح و لوقمان ئاسیه ی فه .

حه سه ن ئیبراهیم

★ زمانڼ كوردی:

- ئاخین و نالینڼ ته خا بن ده ست د چیرۆكیڼ حه سه ن ئیبراهیمى دا.
- خه لیل ده وکی -/ گ. به ربانگ - ژ/۱۰۲ سال ۱۹۹۶ (لاتینی) هه ر ئه و بابه ت ب تیپڼ عه ره بی. گ: په یف - ژ/۵ سال ۱۹۹۷
- كه لها نزاركڼ - خالد صالح - گ: نۆبۆن (ب تیپڼ لاتینی)
- ره خنه ل چیرۆكا جیهانگه ری. ر: په یمان .
- خواندنه ك دكورته چیرۆكا (به رخڼ مالى) یا حه سه ن ئیبراهیم - عسه مه ت محه مه د به ده ل . گ : كاروان - ژ/ ۱۳۴ .

- ئەزمونگەرى د كورته چىرۆكا دەفەرا بەھدینان دا - عەبدولخالق سلتان پەرتۆكا: پەقیین بى پەردە
- فشارا مانى و فەگەراندنى د(دەنگ و باسین رۆژانە) دا - سەبیح محەمەد حەسەن پەرتۆكا: چەند رىيەك بو دەقى .
- دو دیدار ژ لایى ئىسماعیل بادی فە/ گ. رامان - ژ ۹۱ سال ۲۰۰۴ و ر: برايهتى(ئە.ه) - ژ/۱۸۳ ل ۲۰۰۰/۶/۳۰ پەرتۆكا: سنورین فەكرى (۲ جار)

★ ب زمانى عەرەبى:

- من نتاجات ادبائنا في المهجر - فتحى ئاکرەبى/ گ: گولان - ژ/۲۱ سال ۱۹۹۸
- الغربة كما يجسدها القاص الكردي حسن ابراهيم - عبدالخالق سلطان

★ چىرۆكىن وەرگىراي:

- دوو چىرۆك هاتىنە وەرگىران بو سەر زمانى عەرەبى (كونترول، رسالة الى رفيق المناضل) دپەرتوكا (شواف...الليلة الاخيرة)
- هەر وەسان چىرۆكىن (الكمبيوتر، التفتيش، بحر أجهه) بو سەر زمانى عەرەبى دپەرتۆكا (قصص من بلاد النرجس) .
- هەر وەسا چىرۆكىن (كومبىوتەر، چافىن من... چافىن وى) بو سەر زمانى ئىنگلىزى ژ لایى لوقمان ئاسىھى فە.

حەسەن سلیشانەى

★ زمانى كوردى:

- خوەندنەك بو چىرۆكىن پەیف - شەفا بارانى (چەند دىتن) كەریم بیانى/ گ. پەیف سالا ۱۹۹۵

- كوردهوارى و فلکلور د چيروکين - بالولکا شهکرى - دا - ميرال زيلانى/
گ. پهيف سال ١٩٩٥ بالولکا شهکرى
- ههفرکى دکومه لا چيروکين بالولکا شهکرى دا - پهرتوکا: پهيفين بى
پهرده - عهبدولخالق سلتان
- چيروکيت بهيان و چهند تيبينين کورت - نزار محهمهد سهعيد/ ر.
هاوکارى - ژ/ ١٠٧٢ ال ١٩٨٩/٥/١
- ديدار دگهل هسهن سليقانهيى - ديدار: لوقمان ناسيهي/ گ. پهيف ژ/
٤٨ سال ٢٠٠٩

★ ب زمانى عهريى:

پهرتوکا مقالات نقدية في نصوص كردية/ ژ بابتهين د ناف خودا ههمبيز
کرين:

- اشکالية السردى والثقافى في رؤيا الحكاية - د. محمد صابر عبيد
- السليقانى بين هواجس اللغة وصناعة المشهد - فهدان ادم .
- تنوعات الخطاب في ليلة المطر - عبدالکريم يحيى الزيبارى.
- جذرنة القصة الكردية والحدائثة في قصص من بلاد النرجس -
عبدالکريم الكيلانى
- قراءة شعرية في نصوص قصصية - ليلة المطر - محمد بدرالدين البدرى.
- من دفتر الانتفاضة - شهادة على دور المثقف الملتزم - طةدان ادم .
- سهربورا هسهن سليقانى بى چيروکنيسى - لوقمان مهحمود - ر:
(الاتحاد) - هاقينا سال ٢٠٠٨
- چيروکيت وارى نيگرزان - جبار سهم سودانى/ ر. (طريق الشعب) -

- قراءۃ فی قصص من بلاد النرجس. محمد الاحمد/ ر. (الزمان) سال ۲۰۰۸
- مادهم نه هاتیه ژبو خه ونین حه لویئ - عه لی ئه لجزیری - ر : خه بات

★ چیرۆکین وهرگیرای:

- هه می چیرۆک هاتینه وهرگیران بۆ سه ر زمانی عه ره بی .
- ئه ف چیرۆکین ل خواری ژی هاتینه وهرگیران بۆ سه ر زمانی ئینگلیزی
- ژلایئ چهن دین وهرگیرانقه (هودا محهمه د صالح، شه مال ئاکره بی، لوقمان ئاسیهی) (شه فا بارانی، ئه و دل، سه عه ته ک ل جه م نوژداری شادیئ، مه سین، زارۆکی به فری، ئه و کییه؟ سه ردان، زه ری).

خاند سالح

- ره فین به ره ف ده سپیکئ یان زفرین دجه زه کا فالادا - جه لال مسته فا - گ:
- په یف - ژ/ ۱۱ سال ۱۹۹۹ په رتۆکا : بیافی خواندنئ
- فه گیران دچوار چیرۆکاندا - جه لال مسته فا - گ: په یف - ژ/ ۴۰ سال ۲۰۰۷
- په رتۆکا: بیافی خواندنئ
- فه گیران دئیک چیرۆک داو رونکرنه ک - گ: په یف ژ/ ۴۱ سال ۲۰۰۷
- توخیب تا چهن ده کئ پتر دهرباس نابیت - سه بیح محهمه د حه سه ن - په رتۆکا: چهن د رییه ک بۆ ده فی
- خواندنه ک بۆ دوو چیرۆکین گه له ک کورت - سه بیح محهمه د حه سه ن - گ: په یف - ژ/ ۳۰ سال ۲۰۰۴ - په رتۆکا: چهن د رییه ک بۆ ده فی
- ئه زمونگه ری دکورته چیرۆکا ده فه را به هدینان دا - عه بدولخالق سولتان په رتۆکا: په یقین بی په رده

- - جه‌مه‌س‌رئى سىي و ئازراندنا پ‌رسان - عه‌بدولخالق سولتان/ گ. بياف -
ژ/ ۲۳ زفستانا ۲۰۰۷
- گه‌شته‌ك دناف چيروكئين (خالد سالحى) دا - سىپان عه‌بدوللا/ گ. مه‌تين -
ژ/ ۱۶۳ سال ۲۰۰۷
- ته‌وهر: قه‌پ‌رانا چيروكا هونه‌رى يا كوردى په‌رتوكا: سنورين فه‌كرى

★ چيروكئين وهرگيراي:

- چيروكا (كونترول) بو سهر زمانى عه‌ره‌بى ژ لايى هودا به‌روارى فه - گ:
(افاق سپيريز) - ژ / ۴ سال ۲۰۰۸ هه وده‌سان ل روژناما (التاخى) ژى
- چيروكئين (قملستان، اظافر) بو سهر زمانى عه‌ره‌بى دپه‌رتوكا
(شواف... الليلة الاخيرة) دا
- چهند كورتيله چيروك بو سهر زمانى فارسى ژ لايى مه‌سعود خالد گولى
فه د په‌رتوكه‌كى دا ب نافى (ابر و انبار و كابوس)
- چيروكا كونترول بو سهر زمانى ئينگليزى
- چيروكئين (شه‌يتان، پلانا پينج سالى، سه‌ركيش، ستوين) بو سهر زمانى
ئينگليزى ژ لايى لوقمان ناسيهى فه.

سالح غازى

- ئه‌ف كن چيروكه د په‌رتوكا (قصص من بلاد النرجس) دا هاتينه
وهرگيران بو سهر زمانى عه‌ره‌بى: (المراهقة، العاصفة، العودة، باگوردان،
لوحة بلا اطار).

سەبىيىچ مەخمەد ھەسەن

- رەھىن بەرھە دەستپىكى، يان زەفرىن دىجىزەكا فالادا - جەلال مستەفا
- گ: پەيىف - ژ / ۱۱ سال ۱۹۹۹ پەرتۇكا: بىيافى خواندىنى
- فەگىران دىجوار چىرۇكاندا - جەلال مستەفا
- گ: پەيىف - ژ / ۴۰ سال ۲۰۰۷ پەرتۇكا: بىيافى خواندىنى
- دىتتا جىفاكى دىكورتە چىرۇكا (بەرزە بوون ل سەرىن بوھارا) -
عەبدولخالق سولتان، پەرتۇكا: پەيىق بى پەردە
- ھەر ھەسان كەرىم بىانى و رىياز زىنگى ژى يىن نىسىن

★ چىرۇكىن ۋەرىگىراى:

- چىرۇكىن (نەھايە الاشياء) و (انا وانت) ژلايى نىسىرى بىخۇفە بو سەر
زمانى عەربى دىپەرتوكا (قصص من بلاد النرجس)دا. ھەر ھەسان
چىرۇكىن (شەرىمىن، ژفان، مرن) بو سەر زمانى عەربى

سەدىق ھامىد

- ژبابەتىن ل سەر چىرۇكىن ۋى ھاتىنە نىسىن (چەند ژمارىن گوڧارا
پەيىف و رۇژناما ئەڧرۇ دا يىن بەلاف بووين).

عەمەت مەخمەد بەدەل

- قارىمانى تەقەلەق دىكومەلا چىرۇكىن (ژدەست دانا خەونا) - ياسرى
ھەسەن
- پەرتۇكا: ۋەغەرەك دىنەيىن دەقىدا. / گ. پەيىف - ژ / (۱۸ - ۱۹) سال ۲۰۰۱
- خواندەنەك بو كورتە چىرۇكا (ژدەست دانا خەونا) - سەبىيىچ مەخمەد
ھەسەن / گ: كاروان - ژ / ۱۷۹ پەرتۇكا: چەند رىيەك بو دەقى

- فەگىران دچوار چىرۆكاندا - جەلال مستەفا / گ: پەيىف - ژ/۲۰ سال ۲۰۰۱
- پەرتۆكا: بىيافى خواندى
- ئەزمونگەرى دكورتە چىرۆكا دەفەرا بەھدىنان دا عەبدولخالق سولتان
- پەرتۆكا: پەيىن بى پەردە
- گۆتارەك ل سەر كۆمەلە چىرۆكا (ژدەست دانا خەونان) - عارف حىتو/ ر.
- پەيمان(ئە.ھ) سال ۲۰۰۰
- بۆچوونەك ل سەر كورتە چىرۆكا بىزارى يا عسمەت محەمەد بەدەل -
- ھۆشەنگ شىخ محەمەد / ر. پەيمان(ئە.ھ) سال - ژ / ۴/ رىكەفت ۳ / ۱۹۹۸/۶
- پەرتۆكا: گۆتارىن رەخنەيى
- چەند سەرنجىكى خىرا لە سەر كۆمەلە كورتە چىرۆكى (ژدەست دانا
- خەونان) - ھۆشەنگ شىخ محەمەد / گ: يەكبوون - ژ/۱۳ نىسان سال
- ۲۰۰۰ پەرتۆكا: گۆتارىن رەخنەيى.
- ھەفركى ژ بۆ مانا مروقى، نەك ژ بۆ ويئانكرنى - سەلام بالايى پەرتۆكا:
- ل بەر دەرازىنكا تىكىستان
- پىكەتەيا مروقى ھەفچەرخ دكۆمەلا چىرۆكا (خەونەكا بنەفشى دا) -
- سىپان عەبدوللا / ر: چاقدىر - ژ/۵۳ ل ۱۱/۲۰۰۱
- تەوەر: قەيرانا چىرۆكا ھونەرى يا كوردى. پەرتۆكا: سنورىن فەگرى

★ چىرۆكىن وەرگىراي:

- ئەف چىرۆكە ھاتىنە وەرگىران بۆ سەر زمانى عەرەبى دپەرتۆكىن
- (قصص من بلاد النرجس) و (شواف... الليلة الاخيرة) دا (الاحلام الطائرة،
- الطريق الثالث، عطش، حلم صغير)
- دوو كورتە چىرۆك بۆ سەر زمانى ئىنگلىزى ژلايى لوقمان ئاسيھى فە.

عەبدوللا جندى

- چىرۆكىت بەيان و چەند تېبىنىيەت كورت - نزار محەمەد سەئىد ر: هاوكارى - ژ/۱۰۷۲ ل ۱/۵/۱۹۸۹
- چىرۆكا (ھىدە شتاء بارد) ھاتىيە وەرگىران بۆ سەر زمانى عەرەبى دپەرتۆكا (قصص من بلاد النرجس).

عەبدولخالىق سولتان

- چىرۆكا (خيوط الوهن) ژلايى نزار ئەحمەد بامەرنى ھاتىيە وەرگىران بۆ سەر زمانى عەرەبى / گ: ئفاق سپىرئز - ژ/۵ ئەيلول ۲۰۰۸

عەگىد شەفېق

- چىرۆكا (السجن) ھاتىيە وەرگىران بۆ سەر زمانى عەرەبى دپەرتۆكا (قصص من بلاد النرجس)دا

فازل عومەر

- پىداچوونەك و چەند راوھىستىيان ددەقى (چارچۆفە دژ چارچۆفە - تەھسىن نافشكى / گ: پەيىف - ژ/۵ سال ۱۹۹۷
- فازل عومەر ، ئەو ئىنسانى ئەفرۆ نە وەكى دوھى... دىدار: لوقمان ئاسيھى / گ. پەيىف - سال ۲۰۰۶
- پەرتۆكا (تەكنىكا فەگىرانى دكورتە چىرۆكىت فازل عومەر دا - نەفيسا ئىسماعىل / چاپخانا ھاوار - دھۆك سال ۲۰۰۵

- تەھەر: چىرۇكا گەلەك كورت دىناقبەرا ھەبوونى ونەبوونى دا - پەرتۇكا: سنۆرپن فەكرى

★ چىرۇكىت وەرگىراي:

- چىرۇكىن (الصوت، الشيخ الندمان) بۇ سەر زمانى عەرەبى دپەرتۇكا (قصص من بلاد النرجس)دا
- چىرۇكەك بۇ سەر زمانى ئىنگلىزى ژلايى لوقمان ئاسيھى فە.

كەرىم بىيانى

- سالۇخدان دكورتە چىرۇكىدا - نزار محەمەد سەئىد/ ر. ھاوكارى - ژ/۹۲۴ ل ۲۴/ ۱۲/ ۱۹۸۷
- فەگىران د چىرۇكا كوردى دا - جەلال مستەفا/ گ. پەيىف - ژ/۴۰ سال ۲۰۰۷
- نقىسەرى دوورى وەلات - دىدار: عسمەت محەمەد بەدەل/ ر. وار - ژ/۷۱ ل ۲۰۱۰/۱۲/۱۴
- دىدارەك ژلايى ئىسماعىل بادی فە/ ر. برايەتى (ئە.ھ) - ژ/۲۳۱ ل ۲۰۰۱/۶/۱۵ - پەرتۇكا: سنۆرپن فەكرى

★ چىرۇكىن وەرگىراي:

- ئەف چىرۇكە دپەرتۇكا (قصص من بلاد النرجس)دا ھاتىھ وەرگىران بۇ زمانى عەرەبى(الجن، الامل، التمثال)
- ئەف چىرۇكە ژى دپەرتۇكا (شواف...الليلة الاخيرة) دا ھاتىھ وەرگىران بۇ سەر زمانى عەرەبى (الهر أم تداعيات امرأة، الاقتعة)

کیشی عارف

- کۆمەلا (دیمەنن پەچنی) دبن چەند تیرۆژکان فە - خالد عەلی سلیقانهیی / ر : چافدیڤر - ژ/۳۷ ل ۱۲ / ۲/۲۰۰۷

محسن عەبدولرەحمان

- خواندنهك بۆ چیرۆکا (پەسەند) - عەبدولرەحمان بامەرنی / گ. مەتین - ژ/۱۳۶ سال ۲۰۰۵
- پیتیبوونا رەنگان و ژ دەستدانا هزرا سەرەکی - عەبدولخالق سلتان / گ. رامان - ژ/۷۳ سال ۲۰۰۲

★ چیرۆکین وەرگیرای:

- چیرۆکین (قشلة، گورزو، تناقض) بۆ سەر زمانی عەرەبی، د پەرتۆکا (شواف... اللیلە الاخیره) دا
- چیرۆکا (وینە) بۆ سەر زمانی ئینگلیزی ژلایئ لوقمان ناسیھی فە هەر ئەو چیرۆک بۆ سەر زمانی فارسی ژ
- چیرۆکا (ناسنامە) بۆ زمانی ئینگلیزی د روژناما (The sun SHINE) ژ/۱۰

محەمەد سەئیم سواری

★ ب زمانی کوردی:

- مزگینی و چیرۆکا خۆمالی - کەریم بیانی / گ - روژشەنیری نوئ - ژمارە ۱۰۳ سال ۱۹۸۴

- مزگینی و سهیرانه - سهگغان عهبدو لحه کیم / ر - پاشکوی عیراق ل
۱۹۸۴/۲/۹
- ری یا بهرانی... پیداجۆنهك - جهمال بهرواری / گ - بهیان - ژماره ۱۳۴
ژ ۱ سال ۱۹۸۶
- ری یا بهرانی ریكهك ئاسی یه. پشكا (۱) سهگغان عهبدو لحه کیم / ر -
پاشکوی عیراق - ژماره ۳۲۴۳ ل ۱۹۸۶/۹/۲۴
- ری یا بهرانی رنكهك ئاسی یه. بشكا (۲) - سهگغان عهبدو لحه کیم / ر -
پاشکوی عیراق - ژماره ۳۲۴۹ ل ۱۹۸۶/۱۰/۱
- سالۆخدان دکورته چیرۆکی دا - نزار محهمهد سهعید / ر - هاوکاری
ژماره ۹۳۴ ل ۱۹۸۷/۱۲/۲۴
- كهفالی بی پهرواز - ئازاد هیدایهت دهلو / ر - هاوکاری ژماره ۲۴۷۹ ل
۱۹۹۶/۷/۹
- چیرۆکی بهیان و چهند تیبینیت کورت - نزار محهمهد سهعید / ر -
هاوکاری ژماره ۱۰۷۲ ل ۱/ ۵/ ۱۹۸۹
- چیرۆکا کاروان زفری و چیرۆکا کوردی یا خو مالی - شهعبان مزیری / ر -
هاوکاری ژماره ۱۱۸۴ ل ۷/ ۶/ ۱۹۹۰
- جهو دهم د چیرۆکا مزگینی دا - مهسعود حسین بو تانی / ر - هاوکاری
ژماره ۱۱۲۲ ل ۱۹/ ۱۲/ ۱۹۹۰
- پهند دناق چیرۆکا هونهری یا کوردی دا - خالد صالح / گ - پهیف ژماره
۲۸ سال ۲۰۰۴

★ ب زمانی عهره بی:

- دراسة في قصص محمد سليم سوارى - سامي سليمان / ج - العراق العدد
۲۸۲۰ في ۸/ ۵/ ۱۹۸۵

- قراءة في مجلة - يوسف الحيدري / ج - العراق العدد ٣١٣٤ في ١٠ / ٦ / ١٩٨٦
- اشراقات و علامات - عبدالغني علي يحيى / ج - العراق العدد ٣٤٢٣ في ٢٣ / ١٩٨٧/٤/
- قراءة في الادب الكردي - حاكم محمد حسين / ج - العراق العدد ٣٥٩٩ في ١٩٨٧/١١/٢٤
- دعوة الى قراءة متأنية - سامي سليمان / ج - العراق العدد ٣٩٢٦ في ١٩٨٨/١٢/١٥
- العادات والتقاليد الكردية - شعبان مزيري / ج - العراق في ٧/٧ / ١٩٩٢
- قراءة في بعض قصص سواري - شعبان مزيري / ج - العراق في ٢٩/١٢/١٩٩٢
- قصص كردية في المنظور الادبي - يوسف الاسدي / ج - العراق العدد ٥٦٩٤ في ١٩٩٥/٢/٩
- العالم الفسيح كيف ندخله - سعدي عوض الزيدي / ج - العراق العدد ٥٨٣١ في ١٩٩٥ / ٨ / ٢٤
- تجارب وقراءات - شوقي كريم / ج - العراق العدد ٥٩٢٥ في ٣ / ١٢ / ١٩٩٥
- عالم متشابك - سعدي عوض الزيدي / ج - العراق العدد ٦٢٢٦ في ١٩٩٧/٢/٢٧
- قراءة في مجموعة قصصية - يونادم بنيامين / ج - العراق العدد ٦٣٧٥ في ١٩٩٧/٩/٢٥
- عندما تحلق الحمامات - عصمت شاهين / ج - العراق العدد ٧٥٧١ في ٢٠٠٢/٤/١١
- من كتاب القصة المتميزين - حسن الجاف / ج - العراق العدد ٧٨٤٨ في ٢٠٠٣/٣/٦
- طريق الكبش والبحث - عبدالهادي فنجان / ج - الاهالي - العدد ٧٩ في ٢٠٠٤/١٢/١

- طريق الكباش طريق القصة - زينب صادق علي / ج - الاهالي العدد ١٢٣ في ٢٠٠٥/١/٢٢
- رحلة مع القاص محمد سليم - علي خضير الساعدي / ج - الاهالي العدد ١٦٧ في ٢٠٠٦/٦/٧
- قصص طريق الكباش - عصام القدسي / ج - التآخي العدد ٤٨١٧ في ٢٠٠٦/٧/٢٩
- قصص طريق الكباش - سرمد عادل / ج - الاهالي العدد ٢٦٧ في ٢٠٠٨/٩/١٠
- سواري ثانية - سعد عوض الزيدي / ج - الاهالي العدد ٢٧٦ في ٢٠٠٨/١١/٦

★ جيوؤكئِن وهرگئِرأى بؤ سهر زمانئِ عهرهبئى

- مزگئِنئى - وهرگئِر: عهبدولستار كازم / ر - العراق ژماره (٣٤٥٣) ل ١٩٨٤/٢/٢٥
- كولى - وهرگئِر: فهيسهل مستهفا پهرتؤكا عشرون قصه ل سالا ١٩٨٥
- كرىشئى رهشو - وهرگئِر: عهبدولغهنئى عهلى يهحيا / ر - العراق ل ١٩٨٦/٢/١
- رهزفان - وهرگئِر: سامئى سلئيمان ئهلحاج / ر - الثورة ژماره (٥٩٩٢) ل ١٩٨٦/١٠/٢١
- مرئيبائئى ئاغائى - وهرگئِر: سامئى سلئيمان ئهلحاج / ر - العراق ژماره (٣٢٨٣) ل ١٩٨٦/١١/١٠
- كهوئى ركئى - وهرگئِر: سامئى سلئيمان ئهلحاج / ر - العراق ل ١٩٨٦/١١/١١
- شهفهروؤك - سامئى سلئيمان ئهلحاج / ر - العراق - ژماره (٣٣٤٨) ل ١٩٨٧/١/٢٥
- مزگئِنئى - بهدهل رهفو / ر - العراق - ژماره (٣٩٠٢) ل ١٩٨٨/١١/١٧
- شلخهكا مئيشا - سامئى سلئيمان ئهلحاج - يونادم بنيامين / ر - العراق -

- ژماره (٥٢٣٥) ل ١٩٩٣/٥/١١ / ر - العراق - ژماره (٥٢٦٦) ل ١٩٩٣/١١/٢٢
- خهون و خوۆزی، خوۆزیا من، ئاوازی مرنی، خوۆشی و نه خوۆشی، ههكو كوۆتر دفرن - محهمهد سهليم سواری ر - العراق - ژمارین (٦٣٠٠ - ٦٣٧٥ - ٦٤٦٠ - ٧٤٨٣ - ٧١٢٢) ل روۆژین (١٩٩٧/٦/١٢ - ١٩٩٧/٩/٢٥ - ١٩٩٨/١/٢٢ - ٢٠٠١/١٢/٧ - ٢٠٠٠/٨/١٧)
 - (ریی یا بهرانی، بویکا مه باران دفیّت، هنارا ترش، دهوات نهبی) / سهلام سهعدوللا - سهگفان عهبدولحهکیم - سهبری بوتانی - حهسهن سلیمان دپهرتوۆکا : طریق الكبش سالا ٢٠٠٣ دا
 - بی سهری، خوۆریک و خوۆدیك - عهبدولستار کازم دپهرتوۆکا (طریق الكبش) دا
 - كهفالی بی پهروان، نهوورۆزا ههژی فی ئاگری یه - سامی سلیمان ئهلحاج
 - دپهرتوۆکا (شواف...الليلة الاخيرة) دا - دهوۆک ٢٠٠٩

مسلم باتیلی

- تهکنیکا دگهل خوه ئاخفتنا (گولیچن) ئیسماعیل بادی / گ. مهتین ژ/٤٦ - سال ١٩٩٥
- چیروۆکا (توخیبین شهقی) بو سههر زمانی عهرهبی ژلایی حهسهن سلیمانیهی فه / د پهرتوۆکا (قصص من بلاد النرجس) دا

نزار محهمهد سهعید

- چافیپکهتنهك دگهل نزار محهمهد سهعید ژ لایی محهمهد ئوسمانافه / ر. هاوکاری - ژ/٩٨٠ ل ١٩٨٨/٦/٦

- فهگئیران د چیرۆکا کوردی دا - جهلال مستهفا/ گ. پهیڤ - ژ/ ٤٠ سال
٢٠٠٧
- په‌ند دناڤ چیرۆکا کوردی دا - خالد سالح/ گ. پهیڤ - ژ/ ٢٨ سال ٢٠٠٤
- چیرۆکا کوردی و ژینگهه - خالد سالح/ ر. چاڤدیر - ژ/ ٩٢ ل ٢٠٠٩/٨/١
- گه‌له‌ك باب‌ه‌تین دی ب زمانین کوردی و عه‌ره‌بی ژ لایئ چه‌ندی
نقیسه‌ران شه‌و دچه‌ندی رۆژنامه وگۆڤاران دا، وه‌کی (عه‌بدولغه‌نی عه‌لی
یه‌حیا ل رۆژنامه - العراق، حاکم محمه‌د ل گۆڤار نووسه‌ری کورد ب
زمانئ عه‌ره‌بی، سامی ئەلحاج ل رۆژنامه‌ین - العراق - و - خه‌بات - ب
زمانئ عه‌ره‌بی، سه‌گهان عه‌بدولحه‌کیم ل رۆژنامه - العراق - ب زمانئ
عه‌ره‌بی، خه‌لیل محمه‌د ده‌ۆکی ل گۆڤارا - ئالا - ل هۆله‌ندا ب زمانئ
کوردی و چه‌ندی باب‌ه‌تین دی تر.
- دیداره‌ك ژ لایئ ئیسماعیل بادی شه‌و/ ر. بریه‌تی (ئه‌ه). - ژ/ ١٤٧ ل
١٩٩٩/١٠/٨ - د په‌رتو‌کا : سنۆرین شه‌کری

★ چیرۆکین وهرگی‌رای:

- هه‌می چیرۆکین وی هاتینه وهرگی‌ران بو سه‌ر زمانئ هۆله‌ندی ژ لایئ
نقیسه‌ری بخۆفه، هه‌ر وه‌سان گه‌له‌ك ژئ هاتینه وهرگی‌ران بو سه‌ر زمانئ
عه‌ره‌بی ژ لایئ هه‌سه‌ن سه‌لیقانه‌یی و سامی ئەلحاج شه‌ دپه‌رتو‌کین
(قصص من بلاد النرجس) و (شواف... الليلة الاخيرة) دا وه‌کی (الکلب،
اللوحة) و (استاذي... لاتغلق الباب و زناد البندقية والحي الميت) .
- زیده‌باری گه‌له‌ك چیرۆکین دی تر د رۆژنامه و گۆڤاران دا.

يونس نه حمەد

- ئارېشا مېشكى كوردى د (بازم بوزدم) دا - سەبىح مەمەد حەسەن پەرتوگا: چەند رېيەك بۆ دەقى.

★ چىرۆكىن وەرگىراي:

- چىرۆكىن (زقاق الطيور الاثمة) و (العصافير ايضاً تخدعنا)
- د پەرتوگا: قىص من بلاد النرجس دا

فهرهستا نائین چیرۆکنقیسان

- (١) ئارام ئەحمەد ٣٣٣
- (٢) ئارژەن ئاری ٣٣٣
- (٣) ئاری ٣٣٣
- (٤) ئازاد عەبدولرەحمان حسین ٣٣٣
- (٥) ئازاد مایی ٣٣٣
- (٦) ئازاد ھەمەوھندی ٣٣٤
- (٧) ئاسیا سالح ٣٣٤
- (٨) ئاشتێ گەرماقی ٣٣٤
- (٩) ئاکو کەریم مەعروف ٣٣٤
- (١٠) ئالان دۆسکی ٣٣٤
- (١١) ئەحمەد حسین ٣٣٤
- (١٢) ئەحمەد داود قومی ٨٣ - ٩٠ - ١٠٣ - ١١١ - ١١٢
- (١٣) ئەحمەد سەلام ٣٣٤
- (١٤) ئەحمەد شۆشی ١٣٣ - ٣٣٥
- (١٥) ئەحمەد محەمەد ئیسماعیل ١٢٦
- (١٦) ئەحمەد یاسین بەندی ٣٣٥
- (١٧) ادیس محەمەد عەلی ٨٤ - ٨٧
- (١٨) ئەدیپ عەبدوللا ١٣٣ - ٣٣٥

- (۱۹) ئەلجان ئەكرەم فەخرى ۳۳۶
- (۲۰) ئەمىن حەيدەر بۆتانى ۱۱۱
- (۲۱) ئەمىن عەبدولقادر ۳۳۶
- (۲۲) ئەمىرى فەندى ۳۳۶
- (۲۳) ئەنۋەر سەئىد بامەرنى ۱۲۷
- (۲۴) ئەنۋەر كاراھان ۳۳۶
- (۲۵) ئەنۋەر مەھمەد تاھىر ۱۳ - ۶۱ - ۶۶(۲) - ۷۰ - ۷۲ - ۷۳ - ۸۳ -
 ۸۴ - ۸۵ - ۸۸ - ۹۹ - ۱۰۲ - ۱۲۶ - ۱۳۵ - ۱۳۷ - ۱۴۲ -
 ۳۰۸(۲) - ۳۰۹ - ۳۱۷ - ۳۲۴ - ۳۳۶ - ۳۹۷
- (۲۶) ئومىد شىكاك ۳۳۷
- (۲۷) ئومىد شىنگارى ۳۳۷
- (۲۸) ئىبراھىم حاجى (ئىبراھىم سۆرچى) ۱۳۳ - ۳۳۷
- (۲۹) ئىبراھىم سەلمان ۶۹ - ۷۰ - ۷۲(۲) - ۷۳(۲) - ۷۸ - ۸۳ - ۸۵ -
 ۸۷ - ۹۹ - ۱۰۲ - ۱۴۵ - ۱۴۹ - ۳۰۵ - ۳۰۷ - ۳۰۹
- (۳۰) ئىبراھىم سەيدو ۳۳۸
- (۳۱) ئىبراھىم دىرگژنىكى ۳۳۸
- (۳۲) ئىبراھىم عەلى دىرگژنىكى ۳۳۸
- (۳۳) ئىسماعىل بادى ۳۳۸
- (۳۴) ئىسماعىل سەلىمان ھاجانى ۱۳۳ - ۳۳۸
- (۳۵) ئىسماعىل مستەفا ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۹۰ - ۱۲۱ - ۱۲۷(۲) - ۱۳۵ -
 ۱۵۰ - ۱۵۶ - ۳۰۸ - ۳۱۶ - ۳۲۰ - ۳۲۳ - ۳۳۸ - ۴۰۰
- (۳۶) بابى شىلانئى ۳۴۰
- (۳۷) بابى ۋەلىدى ۳۴۰
- (۳۸) باقى نازى ۳۴۰

- (۳۹) بالۆلك ۳۴۰
- (۴۰) بائىزى عەمەر ۸۲ - ۸۳ - ۸۸ - ۱۱۰ - ۱۱۱(۲) - ۱۲۷ - ۱۳۴ - ۱۵۷
- ۱۶۰ - ۳۰۷ - ۳۱۷ - ۳۴۰ - ۴۰۱
- (۴۱) بريندار ۷۱
- (۴۲) بلال ۳۴۱
- (۴۳) بلند محەمەد ۳۴۱
- (۴۴) بلند مستەفا ۳۴۱
- (۴۵) بەحرى ۳۴۱
- (۴۶) بەحرى رەشىد ۳۴۱
- (۴۷) بەدرخان بەرچى ۳۴۱
- (۴۸) بەدرخان عەبدولجەمىد ۸۳ - ۸۷ - ۸۸
- (۴۹) بەشىر بۆتانى ۳۴۱
- (۵۰) بەفرىن خورشىد ۳۴۲
- (۵۱) بەھجەت ھەرورى ۱۰۲
- (۵۲) بەھزاد رەسول ۳۴۲
- (۵۳) بەيار سالىح زاويتەيى ۳۴۲
- (۵۴) بووبى ئەسەر ۳۴۲
- (۵۵) بېرىقان رەشىد ۳۴۲
- (۵۶) بېگەرد بريفكى ۳۴۲
- (۵۷) بېوار ئىبراھىم ۳۴۲
- (۵۸) پەرودەر سەدىق ۳۴۳
- (۵۹) پىر روستەم ۳۴۳
- (۶۰) تريفە دۆسكى ۳۴۳
- (۶۱) تەھسىن نافىشىكى ۱۳۳ - ۳۴۳

- (62) تەيب دەشتانى ۳۴۴
- (63) تەيمور تەيمور عەبدال ۳۴۴
- (64) تۆسنى رەشىد ۳۴۴
- (65) تىلى سالىح موسا ۸۲ - ۸۳ - ۱۰۳ - ۱۱۱ - ۱۳۴ - ۱۶۱ - ۱۶۶ - ۳۰۷
- ۴۰۱ - ۳۲۳ - ۳۴۵ —
- (66) جاسم محەمەد تاھا ۳۴۵
- (67) جاھىدا بىرى ۱۳۳ - ۳۴۶
- (68) جەعفەر ئىبراھىم حاجى ۷۰ - ۷۲ - ۸۴ - ۸۵ - ۸۷
- (69) جەگەر خوين ۳۴۶
- (۷۰) جەلال بەروارى 6۲
- (۷۱) جەلال مستەفا ۱۳ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۸۸ - ۱۰۳ - ۱۱۱ - ۱۱۲ - ۱۳۱
- ۱۲۶ - ۱۳۵ - ۱۷۲ - ۱۷۷ - ۳۰۷ - ۳۱۳ - ۳۲۰ - ۳۴۶ —
- ۴۰۲
- (۷۲) جەمال بەروارى ۸۴ - ۹۰ - ۳۴۷
- (۷۳) جەمال كۆدى ۳۴۷
- (۷۴) جەمىلا محەمەد ۳۴۸
- (۷۵) جەمىل سىندى ۱۳
- (۷۶) جەمىل محەمەد ۸۲ - ۸۳ - ۱۰۳ - ۱۱۲ - ۱۲۶ - ۱۲۷(۲) - ۱۳۴ -
- ۱۷۸ - ۱۸۱ - ۳۰۷ - ۳۲۴ - ۳۴۷
- (۷۷) جەوزەل دۆسكى ۳۴۸
- (۷۸) جۆتتار عەلى ۷۱
- (۷۹) جۆلە حاجى ۳۴۸
- (۸۰) چىمەن ئامبىدى ۷۲
- (۸۱) چىمەن قادر ۳۴۸

- (۸۲) حاجی سه‌عید ۹۰
- (۸۳) حازم جاسم ۳۴۸
- (۸۴) حسین باعه‌دری ۳۴۸
- (۸۵) حسین دیررشی ۳۴۸
- (۸۶) حسنه نیراهیم ۸۲ - ۸۹ - ۱۰۳ - ۱۱۱ - ۱۱۲ - ۱۲۷ - ۱۳۵ - ۱۸۳
- ۱۹۰ - (۲)۳۰۸ - ۳۲۰ - ۳۲۵ - ۳۴۹ - ۴۰۳
- (۸۷) حسنه سلیمانیهی ۸۲ - ۸۳ - ۱۰۳ - (۲)۱۰۳ - ۱۳۴ - ۱۹۱ - ۱۹۵ - ۳۰۷
- ۳۱۵ - ۳۴۹ - ۴۰۴
- (۸۸) حسنه عه‌جیل ۱۳۳ - ۳۵۰
- (۸۹) حکیم عه‌بدوللا ۸۲ - ۸۳ - ۸۹ - ۱۰۳ - ۱۱۰ - (۲)۱۲۷ - (۲)۱۳۴
- ۱۹۶ - ۱۹۹ - ۳۰۷ - ۳۲۸ - ۳۵۱
- (۹۰) حکیم موسا ۳۵۱
- (۹۱) حه‌لیم یوسف ۳۵۱
- (۹۲) حه‌مدی رهمه‌زان ۱۳۳ - ۳۵۱
- (۹۳) حه‌مه که‌ریم عارف ۳۵۲
- (۹۴) حه‌یدهر نیزام ۶۳
- (۹۵) خالد نه‌حمه‌د ۳۵۲
- (۹۶) خالد نه‌حمه‌د چه‌مزراقی ۳۵۲
- (۹۷) خالد حسین ۸۳ - ۸۹ - ۱۰۲ - ۱۳۳ - ۳۵۲
- (۹۸) خالد صالح ۸۲ - ۸۴ - ۱۱۰ - ۱۳۵ - ۲۰۰ - ۲۰۲ - (۲)۳۰۸ - ۳۲۲
- ۳۲۵ - ۳۲۸ - ۳۵۳ - ۴۰۶
- (۹۹) خالد عه‌لی سلیمانیهی ۳۵۵
- (۱۰۰) خدر سلیمان ۶۳
- (۱۰۱) خه‌دیجه عه‌بدولخالق ۳۵۵

- (۱۰۲) خه لیل جندی ۶۳ (۲)
- (۱۰۳) خه لیل دهوکی ۱۳۳ - ۳۵۶
- (۱۰۴) خه لیل که مال نهیلی ۳۵۶
- (۱۰۵) خه لیل ههکاری ۶۳
- (۱۰۶) خه مگین ره مو ۳۵۶
- (۱۰۷) خه یری بو زانی ۳۵۶
- (۱۰۸) (خوه ندنا کوردی) ۳۵۶
- (۱۰۹) درباس مسته فا ۳۵۶
- (۱۱۰) دلاوهر زهراق ۳۵۷
- (۱۱۱) دلبخوین دارا ۳۵۷
- (۱۱۲) دل خه گین ۳۵۷
- (۱۱۳) دلشاد موسا عیسا ۳۵۷
- (۱۱۴) دلشین عه بدولخالق ۳۵۷
- (۱۱۵) دمهات هه زهخی ۳۵۷
- (۱۱۶) دهیکا دالیایی ۱۳۳ - ۳۵۸
- (۱۱۷) دیار دوسکی ۶۲ - ۳۵۸
- (۱۱۸) راستی هروری ۷۰ - ۸۴ (۲) - ۳۰۷ - ۳۱۰ - ۳۱۱
- (۱۱۹) رزگار نوری شاییس ۳۵۸
- (۱۲۰) رهزویی ئوسی ۳۵۸
- (۱۲۱) رهشاد شهریف ۳۵۸
- (۱۲۲) رهشید فندی ۵۷ - ۶۱ - ۶۶ - ۷۰ - ۷۳ - ۸۴ - ۸۵ - ۱۱۰ - ۳۵۹
- (۱۲۳) رهشید مسته فا ۱۱۰
- (۱۲۴) رهشید نسری ۳۵۹
- (۱۲۵) رهمه زان دهر ویش ۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۸۴ - ۸۵ - ۹۹

- (۱۲۶) رۆژان سەردار ۳۵۹
- (۱۲۷) رۆژین حاجى محەمەد ۳۵۹
- (۱۲۸) روستەم باجلان ۳۵۹
- (۱۲۹) رىبار عەبدولرەحمان مايى ۷۱ - ۷۲ - ۸۴ - ۸۵ - ۹۹
- (۱۳۰) رىبار محەمەد حەسەن ۳۵۹
- (۱۳۱) رىباز دۆسكى ۳۵۹
- (۱۳۲) رىڧىنگ ۳۶۰
- (۱۳۳) رىناس ۸۴ - ۸۹ - ۱۱۱
- (۱۳۴) زەكى جىرائىل ۳۶۰
- (۱۳۵) زەكى سلىقان ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۱۱۱ - ۱۱۲ - ۱۲۷ - ۲۰۳ - ۳۰۷ - ۳۱۴ - ۳۶۰
- (۱۳۶) زەينەب يوسقى ۳۶۰
- (۱۳۷) زىاد بەروارى ۸۳ - ۱۰۳
- (۱۳۸) زىاد دۆسكى ۸۴ - ۹۰
- (۱۳۹) زىاد عابد ۳۶۰
- (۱۴۰) زىاد گرافى ۳۶۰
- (۱۴۱) زىاد نەقىب بەروارى ۱۱۱ (۲) - ۳۶۰
- (۱۴۲) زىندان نەجىب ۳۶۰
- (۱۴۳) ژارو دھۆكى (جەلال محەمەد حەسەن) ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۶۷ - ۱۷۱ - ۳۰۷ - ۳۲۶ - ۳۶۱ - ۴۰۲
- (۱۴۴) سابىر رەشىد ۳۶۱
- (۱۴۵) سادق بەھائەددىن ئامىدى ۴۷ - ۵۳ - ۵۷ - ۶۲ - ۷۰ - ۸۴ - ۸۵
- ۱۰۲ -
- (۱۴۶) سالىح بۆزان ۳۶۱

- (۱۴۷) سالج روشدی ۴۷
- (۱۴۸) سالج غازی ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۲۰۶ - ۲۰۹ - ۲۰۷ - ۳۲۹ - ۳۶۱ - ۴۰۷
- (۱۴۹) سالم سه‌عید دۆسکی ۳۶۲
- (۱۵۰) سالی جاسم ۷۰ - ۷۲ - ۸۳ - ۸۵ - ۸۸ - ۱۱۱ - ۱۱۲ - ۳۶۳
- (۱۵۱) سامی نهرگۆشی ۳۶۳
- (۱۵۲) سدقی قادر هروری ۷۰ - ۷۲ - ۸۴ - ۸۵ - ۲۱۰
- (۱۵۳) سه‌باح عه‌بدو‌للا بیدهی ۸۳ - ۸۹ - ۱۰۳
- (۱۵۴) سه‌بیح محهمه‌د حه‌سه‌ن ۱۳ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۹۰ - ۱۲۱ - ۱۳۵
- ۲۱۱ - ۲۱۷ - ۲۰۷ - ۳۲۱ - ۳۲۹ - ۳۶۳ - ۴۰۸ —
- (۱۵۵) سه‌حهر رسایی ۳۶۴
- (۱۵۶) سه‌دات یورتاش ۳۶۴
- (۱۵۷) سه‌دیق حامد ۱۳۳ - ۱۳۵ - ۲۱۸ - ۲۲۲ - ۳۱۸ - ۳۲۶ - ۳۶۴
- (۱۵۸) سه‌دیق خالد هروری ۱۱۱
- (۱۵۹) سه‌دیق شه‌رو ۸۴ - ۱۰۳
- (۱۶۰) سه‌دیقی دلفه‌تار ۳۶۵
- (۱۶۱) سه‌رچیا محهمه‌د ۱۱۱
- (۱۶۲) سه‌رفه‌راز باتیلی ۳۶۵
- (۱۶۳) سه‌رفه‌راز نه‌قشه‌به‌ندی ۸۳ - ۸۸(۲) - ۸۹ - ۹۰ - ۱۱۰ - ۱۱۲(۲)
- (۱۶۴) سه‌عید ئوسمان ۱۲۶ - ۳۶۵
- (۱۶۵) سه‌عید مه‌م و زینی ۳۶۵
- (۱۶۶) سه‌گفان خه‌لیل هیدایه‌ت ۱۳۳ - ۳۶۵
- (۱۶۷) سه‌گفان عه‌بدو‌لحه‌کیم ۵۷ - ۶۳
- (۱۶۸) سه‌لاح عه‌لی ۳۶۷
- (۱۶۹) سه‌لاح عومه‌ر ۳۶۷

- (۱۷۰) سەلاھەددىن سەلمان ۳۶۷
- (۱۷۱) سەلمان كۆڧلى ۱۳۳ - ۳۶۷
- (۱۷۲) سەنگەر ۶۱ - ۶۶
- (۱۷۳) سەھام عومەر قادر ۳۶۸
- (۱۷۴) سۇھەيلا ئەھمەد ۳۶۸
- (۱۷۵) سۆزان سامانچى ۳۶۸
- (۱۷۶) سىيار تەمەر ۳۶۸
- (۱۷۷) سىداد ژىر ۳۶۸
- (۱۷۸) سىر ۳۶۸
- (۱۷۹) سىھاد سەلمان ۳۶۹
- (۱۸۰) شالۆك ۶۴
- (۱۸۱) شاھىنى بەكرى سۆرەكلى ۳۶۹
- (۱۸۲) شەرقى گۆران ۳۶۹
- (۱۸۳) شەعبان عەبدوللا ۸۸
- (۱۸۴) شەعبان مەھمەد بەروارى ۳۶۹
- (۱۸۵) شەعبان مزىرى ۷۰ - ۸۳ - ۸۴(۳) - ۸۵ - ۸۸ - ۹۰(۳) - ۱۰۳ -
- ۱۱۲ - ۱۱۳ - ۲۲۳ - ۲۲۷ - ۳۰۸(۲) - ۳۰۹ - ۳۱۱(۲) - ۳۱۲ -
- ۳۱۳ - ۳۶۹
- (۱۸۶) شەمال ئاكەرىي ۳۶۹
- (۱۸۷) شەمىزىن خەلىل ملەھم ۱۰۳
- (۱۸۸) شەوكەت يەعقوب ۶۲
- (۱۸۹) شىروان ئەھمەد تەيب ۳۷۰
- (۱۹۰) شىروان مزىرى ۳۷۰
- (۱۹۱) شىركو تەھسىن ۳۷۰

- (۱۹۲) شیرکو جیهانی ۳۷۰
- (۱۹۳) عادل گهرمیانی ۳۷۰
- (۱۹۴) عارف حیتو ۱۳۳ - ۳۷۰
- (۱۹۵) عافیہ مہمود ۳۷۱
- (۱۹۶) عرفان ردمہزان ۳۷۱
- (۱۹۷) عسمت محمہد بہدہل ۱۳ - ۸۳ - ۱۲۷ - ۱۳۵ - ۲۲۸ - ۲۳۵ -
۳۰۷ - ۳۱۷ - ۳۱۹ - ۳۷۱ - ۴۰۸
- (۱۹۸) عسمت محمہد خابور ۳۷۳
- (۱۹۹) ع.ع. ن ۶۲
- (۲۰۰) عہباس ئیسماعیل ۳۷۳
- (۲۰۱) عہباس شوان ۳۷۳
- (۲۰۲) عہباس عہبدوللا یوسف ۳۷۳
- (۲۰۳) عہبدال نوری ۳۷۳
- (۲۰۴) عہبدوللا جندی ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۸۹ - ۱۰۳ - ۱۱۱(۲) - ۱۱۲(۲) -
۱۲۱ - ۲۳۶ - ۳۰۷ - ۳۱۳ - ۳۷۳ - ۴۱۰
- (۲۰۵) عہبدوللا محمہد عہبدوللا ۸۳ - ۸۸
- (۲۰۶) عہبدولجہبار یہحیا ۸۳ - ۹۰ - ۱۲۷
- (۲۰۷) عہبدولخالق سولتان ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۲۲۸ - ۳۰۷ - ۳۲۷ - ۳۷۴ - ۴۱۰
- (۲۰۸) عہبدولرحمان بامہرنی ۳۷۴
- (۲۰۹) عہبدولرحمان علی ۶۲
- (۲۱۰) عہبدولرحمان نہقشہبندی ۸۴ - ۸۸
- (۲۱۱) عہبدولرحمان مایی ۸۴ - ۱۰۲
- (۲۱۲) عہبدولستار عہبدوللا کامل ۳۷۵
- (۲۱۳) عہبدولعہزیز محسن بارزانی ۳۷۵

- (۲۱۴) عهدولغهنی عهلی یه حیا ۱۲۱ - ۳۷۵
- (۲۱۵) عهدی دهۆکی ۶۳
- (۲۱۶) عهدجیب عهدوللا ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۲۴۱ - ۳۰۷ - ۳۰۹ - ۳۷۵
- (۲۱۷) عهدیز مهرگههی ۸۳ - ۱۱۱ - ۱۲۷ - ۳۷۵
- (۲۱۸) عهدیز ههرکی ۳۷۵
- (۲۱۹) عهدگید شهفیق ۸۲ - ۸۳ - ۸۹ - ۱۱۰ - ۱۱۱ - ۱۲۱ - ۱۳۱ - ۱۳۴ -
 ۲۴۳ - ۲۴۷ - ۳۰۷ - ۳۱۹ - ۳۷۵ - ۴۱۰
- (۲۲۰) عهدگید محهمهد سهلیم ۳۷۶
- (۲۲۱) عهدلی بهندی ۳۷۶
- (۲۲۲) عهدلی جزیری ۳۷۶
- (۲۲۳) عهدلی مستهفا صالح ۱۰۳
- (۲۲۴) عهدلی نهقشه بهندی ۵۸ - ۶۱(۵) - ۶۲(۲)
- (۲۲۵) عومهر دلسۆز ۳۷۷
- (۲۲۶) عومهر عهدلی بادی ۶۲ - ۶۴
- (۲۲۷) عومهر کالو ۳۷۷
- (۲۲۸) عیسا بوۆتانی ۳۷۷
- (۲۲۹) عیسا تاهر ۱۳۳ - ۳۷۷
- (۲۳۰) عیسا عهدوللا ۳۷۸
- (۲۳۱) غالب جهمیل ۳۷۸
- (۲۳۲) فارس عهدوللا حه مو ۶۳ - ۶۴ - ۷۰ - ۷۱ - ۳۷۸
- (۲۳۳) فاروق ئامیدی ۶۴(۲) - ۷۰ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۸(۲) - ۸۴ - ۳۷۸
- (۲۳۴) فازل عومهر(ف. جانگیر) ۱۳ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۱۱۰ - ۱۲۱ - ۱۳۶ -
 ۱۳۵ - ۲۴۸ - ۲۵۳ - ۳۰۸ - ۳۱۴ - ۳۲۲ - ۳۳۰ - ۳۷۸ -

- (۲۳۵) فەخرى ئەحمەد ۱۱۰
- (۲۳۶) فەرمان شۇكر ۳۷۹
- (۲۳۷) فەرھاد چەلەبى ۳۷۹
- (۲۳۸) فەرھاد حاجى ۳۷۹
- (۲۳۹) فەھمى سەلمان ۸۳ - ۱۰۲ - ۱۲۷
- (۲۴۰) فەھىم عەبدوللا ھەمو ۳۷۹
- (۲۴۱) فەھىمە ئىبراھىم ۳۷۹
- (۲۴۲) فەۋزى ئەتروشى ۶۳
- (۲۴۳) فەۋزىيە عزەددىن رەشىد ۳۸۰
- (۲۴۴) فەيسەل دىھاتى ۳۸۰
- (۲۴۵) فەيسەل مستەفا ۵۷(۲) - ۷۰ - ۷۲(۲) - ۷۳ - ۷۸ - ۷۹
- (۲۴۶) فەدان ئادەم ۳۸۰
- (۲۴۷) فەگىر كۆرەماركى ۳۸۰
- (۲۴۸) فىيان دۆسكى ۳۸۰
- (۲۴۹) قادو شىرن ۳۸۰
- (۲۵۰) قاسم سابىر ۳۸۰
- (۲۵۱) قاسم سەلىمان بەروارى ۸۳ - ۸۸ - ۸۹(۴) - ۹۰ - ۱۰۲(۲) - ۲۸۱
- (۲۵۲) قەيران فەرج ۸۳ - ۹۰ - ۱۳۴ - ۲۵۴ - ۲۵۶ - ۳۰۷ - ۳۱۵ - ۳۸۱
- (۲۵۳) كاژىن كورىمەيى ۲۸۱
- (۲۵۴) كامىران بەروارى ۱۲۰
- (۲۵۵) كامىران حاجو ۲۸۱
- (۲۵۶) كرمانچ ھەكارى ۲۸۱
- (۲۵۷) كەرىم بىيانى ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ - ۱۰۲ - ۱۱۰(۲) - ۱۱۱ - ۱۲۷(۲) -

۱۲۵ - ۱۲۵۷ - ۲۶۱ - ۳۰۷ - ۳۱۲ - ۳۱۴ - ۳۸۲ - ۴۱۱

- (۲۵۸) كەمال سلیفانەیی ۱۳۳ - ۲۸۲
- (۲۵۹) كوردو شكاکى ۲۸۲
- (۲۶۰) كوفان حسیین ۲۸۲
- (۲۶۱) كوفان سندی ۲۸۳
- (۲۶۲) كۆنى رهش ۲۸۳
- (۲۶۳) كیفى عارف ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۲۶۲ - ۲۶۵ - ۳۰۷ - ۳۳۰ - ۲۸۳ - ۴۱۲
- (۲۶۴) گەیلان چەلەبى ۶۳
- (۲۶۵) لەوهند دالىنى ۲۸۳
- (۲۶۶) لۆرىن ستران ۲۸۴
- (۲۶۷) لوقمان مستەفا ۸۳ - ۱۰۳ - ۱۱۰ - ۲۸۴
- (۲۶۸) مارف محەمەد عەلى ۲۸۴
- (۲۶۹) ماریا ئەحمەد ۲۸۴
- (۲۷۰) م. ئەمین كۆچەرستانى ۲۸۴
- (۲۷۱) محسن سلیفانەیی ۷۲
- (۲۷۲) محسن عەبدولرەحمان ۱۴ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۲۶۶ - ۲۷۰ - ۳۰۷ - ۳۲۷
- ۳۸۴ - ۴۱۲ —
- (۲۷۳) محسن قۆجان ۱۲۷ - ۳۸۶
- (۲۷۴) محەمەد ئەتروشى ۶۱ - ۶۶
- (۲۷۵) محەمەد ئەمین ئوسمان ۴۷
- (۲۷۶) محەمەد ئەمین دۆسكى ۳۸۶
- (۲۷۷) محەمەد بریفكانى ۶۲
- (۲۷۸) محەمەد بیلەن ۲۸۶
- (۲۷۹) محەمەد تاها دیرگژنىكى ۲۸۶
- (۲۸۰) محەمەد حەيران ۳۸۷

- (۲۸۱) محەمەد سەعید سالىح ۱۲۷
- (۲۸۲) محەمەد سەلىم سەدىق (بابى قەيدوى) ۱۳۳ - ۱۳۳۴ - ۲۷۱ - ۲۷۴
 ۳۰۷ - ۳۳۱ - ۳۸۷ -
- (۲۸۳) محەمەد سەلىم سواری ۱۴ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴(۲) - ۸۷ - ۸۸ - ۱۰۲
 - ۱۰۳ - ۱۱۰ - ۱۱۱(۲) - ۱۲۱ - ۱۲۷ - ۱۳۱ - ۱۳۵ - ۲۷۵ -
 ۲۸۲ - ۳۰۸ - ۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۱۸ - ۳۸۷ - ۴۱۲
- (۲۸۴) محەمەد عەلى ئىبراھىم ۶۴
- (۲۸۵) محەمەد قەرە حەسەن ۳۸۷
- (۲۸۶) محەمەد مەلا حەمدى ۳۸۷
- (۲۸۷) م. حەمو ۳۸۸
- (۲۸۸) مختار فائىق ۱۰۳
- (۲۸۹) مستەفا ئەلحاج ۵۷
- (۲۹۰) مسلم باتىلى ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۲۸۳ - ۲۸۶ - ۲۸۷ - ۳۰۷ - ۳۱۶ - ۳۸۸ - ۴۱۶
- (۲۹۱) مەسعود حەسین بۆتانی ۳۸۸
- (۲۹۲) مەسعود خەلەف ۳۸۸
- (۲۹۳) مەسعود سەرنى ۳۸۸
- (۲۹۴) مەعاز محەمەد ۳۸۸
- (۲۹۵) مەعروف محەمەد عەلى ۳۸۹
- (۲۹۶) مەمو بارزانی ۶۵
- (۲۹۷) مۆئەيەد تەيب ۳۸۹
- (۲۹۸) مۆسا ئۆسكى ۳۸۹
- (۲۹۹) موسەدەق تۆفى ۸۳ - ۸۷(۲) - ۱۰۲
- (۳۰۰) موکەرەم رەشىد تالەبانى ۳۸۹
- (۳۰۱) مونزر چەم ۳۸۹

- (٣٠٢) ميديا دليرين ٣٨٩
- (٣٠٣) ميھفان ئه لکيشکي ٣٨٩
- (٣٠٤) ناجي تاها بهر واري ٨٤ - ١٠٣ - ٣٩٠
- (٣٠٥) ناجي مستهفا بهر واري ٨٤ - ١١١
- (٣٠٦) نادر ناسر بانکي ٣٩٠
- (٣٠٧) نافع ئاکرميي ٨٢ - ٨٣ - ٨٤(٢) - ٨٨ - ١٠٢(٢) - ١٢٧ - ٢٨٧ -
٣٠٧ - ٣٠٩ - ٣١٠
- (٣٠٨) ناقسه ر نوري عهبدال ٣٩٠
- (٣٠٩) نايف مستهفا ٣٩٠
- (٣١٠) نايف مستهفا بهر چي ٣٩٠
- (٣١١) نزار محمهد سهعيد ١٤ - ٧٠ - ٧٣ - ٨٣ - ٨٤ - ٨٥ - ٨٧(٢) -
٨٨ - ٨٩ - ١٠٢ - ١٠٣ - ١١١(٢) - ١١٢ - ١٢٧ - ١٣٥ - ٢٩٢ -
٢٩٨ - ٣٠٧ - ٣١١ - ٣٣١ - ٣٩٠ - ٤١٦
- (٣١٢) نه جييا ئه حمهد ٣٩٠
- (٣١٣) نه جييب صالح بالايي ٨٣ - ٨٩ - ١٠٣
- (٣١٤) نه زير کورکي ٣٩١
- (٣١٥) نه فيسا ئيسماعيل (هيقي ئيسماعيل) ١٣٣(٢) - ٣٩١
- (٣١٦) نه وزاد حه سهن ٣٩١
- (٣١٧) نه وزاد عه بدوللا ١٣٣ - ١٣٤ - ٣٩٢
- (٣١٨) نوره ددين ئه نوهر بو تاني ٨٣ - ١١١ - ١١٢ - ١٢١
- (٣١٩) نوره ددين سه عيد ٨٣ - ٩٠
- (٣٢٠) نوره ددين سه عيد مستهفا ١٢٦ - ١٢٧
- (٣٢١) نيهاد سه عدوللا ٣٩٢
- (٣٢٢) هاشم ئه تروشي ٣٩٣

- (۳۲۳) هاشم درباس ۳۹۳
- (۳۲۴) هاشم محمهد مستهفا ۱۱۱
- (۳۲۵) هزرقان برجینی ۳۹۳
- (۳۲۶) هزرو ههرکی ۳۹۳
- (۳۲۷) هشیار ریگانی ۸۳ - ۱۰۳ - ۱۱۰(۲) - ۱۱۱(۳) - ۱۲۱ - ۳۹۳
- (۳۲۸) ههجهر عهلی ۶۲ - ۶۳
- (۳۲۹) ههژار ۳۹۴
- (۳۳۰) ههقال یوسف ۳۹۴
- (۳۳۱) ههیبهت باقی ههلهپچه ۳۹۴
- (۳۳۲) هودا نهحمهد سهبری ۳۹۴
- (۳۳۳) هوژی ههورازی ۳۹۵
- (۳۳۴) هوشهنگ محمهد ۳۹۵
- (۳۳۵) هیقی ۳۹۵
- (۳۳۶) هیقی ئیسماعیل ۳۹۵
- (۳۳۷) هیقیدار محمهد بیدهی ۱۱۰(۲)
- (۳۳۸) هیوا قادر ۳۹۵
- (۳۳۹) یوسف نهحمهد ریگانی ۳۹۵
- (۳۴۰) یونس نهحمهد ۱۴ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۳۹ - ۳۰۳ - ۳۰۷ - ۳۲۸ - ۳۹۵
- ۴۱۸
- (۳۴۱) بی ناقف ۳۹۶

ژیدەر

• ب زمانی کوردی:

- (۱) ئیسماعیل بادی - سنۆرین فهکری (دیدارین ئهدهبی و میژگهرد) / چاپخانا هاوار - دهۆک ۲۰۰۸
- (۲) جهلال مستهفا - بیافی خواندنی / چاپخانا هاوار - دهۆک ۲۰۰۴
- (۳) حسین عارف - چیرۆکی هونهری کوردی (۱۹۲۵ - ۱۹۶۰) / دار الحریة للطباعة - بهغدا ۱۹۷۷
- (۴) حهجی جهعفر - هندهک کهفنه باوهریت خه لکی ل بههدینان / بهغدا ۱۹۹۳
- (۵) سادق بههائهددین - خان و مان / چاپخانا (الحوادث) - بهغدا ۱۹۸۱
- (۶) سهبیح محهمهدهسهن - چهند رییهک بۆ دهقی / چاپخانا هاوار - دهۆک ۲۰۰۴
- (۷) شهعبان مزیری - دیرۆکا چیرۆکا کوردی یا هونهری / چاپخانا (ئهسهده) - بهغدا ۱۹۸۹
- (۸) عهبدوخالق سولتان - بهیقی بۆ پهرده / چاپخانا هاوار - دهۆک ۲۰۰۵
- (۹) عهلی نهقشهبهندی - چیرۆکی کرمانجی / چاپخانا دهۆک ۱۹۷۲
- (۱۰) فههاد پیربال - مهلامهحمودی بابهزیدی (۱۷۹۹ - ۱۸۶۷) - یهکهمین چیرۆکنوس (...)/ چاپخانا (وهزارمنا پهروهرده) - ههولیر ۲۰۰۰
- (۱۱) محهمهدهئهمین ئوسمان - نان و ژیان / چاپخانا (ئهسهده) - بهغدا ۱۹۶۹
- (۱۲) نعمهتوللا نهیلی - ئاوازین خامهی / چاپخانا هاوار - دهۆک ۲۰۰۷

- (۱۳) نهفيسا ئيسماعيل - تهكنيكا فهگيراني دكورتته چيروكيت فازل عومهرى دا / چاپخانا هاوار - دهوك ۲۰۰۵
- (۱۴) وهسفى هسهن - فهرهنگا نهديب و نقيسكاريت دهفهره بههدينان (۱۹۳۵) - ۲۰۰۰ / چاپخانا هاوار - دهوك ۲۰۰۶
- (۱۵) ياسرئ هسهن - وهغرهك دنهينيين دهقى دا / چاپخانا هاوار - دهوك ۲۰۰۴
- (۱۶) عسمهت محمهد بهدهل، محسن عهبدولرهمان، نهرشهه هيتو - كاروانئ رهوشهنيبرى يئ ئيكهتيا نقيسهريين كورد/لقى دهوك (۱۹۹۱ - ۲۰۰۳) / چاپخانا هاوار - دهوك ۲۰۰۳

• ژيديرين بيبلوگرافيا:

- (۱) حسين عارف - بيبلوگرافياى چيروكى كوردى (۱۹۲۵ - ۱۹۸۲) / بهغدا ۱۹۸۷
- (۲) مستهفا نهريمان - بيبلوگرافيا رۇژناما هاوكارى (۱۹۷۰ - ۱۹۷۴)
- (۳) جهليل كاكه وهيس - بيبلوگرافياى (۱۰۰) ژماره يهكهه بريههتي (ئهدههه و هونهه) / چاپخانا وهزارهتا پهروهده
- (۴) گوڤارا بهيان - ژمارهكا تايبههت ب بيبلوگرافيا چيروكى (۱۹۶۹ - ۱۹۸۲) / ژماره (۹۲) سال ۱۹۸۳

• ب زمانئ عهرهربي:

- (۱) رشاد رشدى - فن القصة القصيرة / دار الحرية الحديثة - مصر ۱۹۵۹
- (۲) يوسف الشارونى - دراسات فى القصة القصيرة / دار گلاس - ۱۹۸۹
- (۳) حسن سليقانى - قصص من بلاد النرجس / چاپخانا هاوار - دهوك ۲۰۰۲
- (۴) سامى سليمان الحاج - شواف... الليلة الاخيرة / چاپخانا خانى - دهوك ۲۰۰۹
- (۵) انور محمد طاهر - مقهى العميان / چاپخانا هاوار - دهوك ۲۰۱۰

• كۆمەلە چىرۆك:

- (۱) ئەنۈەر محەمەد تاھر - ئەف چىرۆكە ب دوماھى نەھات
- (۲) ئەنۈەر محەمەد تاھر - بېكۆلەك بۇ دانانا پانورامەيەكى بۇ جارا رۇژ غەيرى
- (۳) ئەنۈەر محەمەد تاھر - بەرپەرەكى وندا ژ ژيانناما سەلىمى ئەسمەرى
- (۴) ئىبراھىم سەلمان - كومر
- (۵) ئىسماعىل مستەفا - ھىقىيىن ھەلاويستى
- (۶) ئىسماعىل مستەفا - جوانترىن ماچا چەرخى
- (۷) ئىسماعىل مستەفا - ژ خوشى يا خوشتر
- (۸) بائىز عومەر - ئىژدەھا
- (۹) تىلى سالح موسا - دەفچ نابھىسن
- (۱۰) جەلا محەمەد حسىن (ژارو دھۇكى) - مەرجانى
- (۱۱) جەلال مستەفا - زىرو خوين
- (۱۲) جەلال مستەفا - وەريانا بەلگا
- (۱۳) جەمىل محەمەد شىلازى - پۆستە
- (۱۴) ھەسەن ئىبراھىم - توخىيى مرنى
- (۱۵) ھەسەن ئىبراھىم - چاقىن من... چاقىن وى
- (۱۶) ھەسەن ئىبراھىم - ھەلوو ئەوروپا
- (۱۷) ھەسەن سلىفانەيى - بالۆلكا شەكرى
- (۱۸) ھەكىم عەبدوللا - چەند خولەكەك ژ دەمەكى درىژ
- (۱۹) خالد سالح - بالىقك
- (۲۰) خالد سالح - دتەنى يا خۇرا ما خەملاندى
- (۲۱) خالد سالح - جەمسەرى سىي
- (۲۲) زەكى سلىفان - بارپۇفا بەفرى
- (۲۳) سالح غازى - دەرىيى تراتى

- (۲۴) سەبىيىچ مەھمەد ھەسەن - ژانىن ھۆزانەكا ھار
- (۲۵) سەبىيىچ مەھمەد ھەسەن - ئەوئ دژى ھەميا
- (۲۶) سەدىق ھامد - زەنگ و بەنگ بۆ مەزنا
- (۲۷) سەدىق ھامد - خواندنگەھا برسېكرنى
- (۲۸) شەعبان مزىرى - چۆتيار
- (۲۹) شەعبان مزىرى - شەھيدئ خەم و كولىت بئ دەنگى يا خۆ
- (۳۰) شەعبان مزىرى - تە نەگۆت
- (۳۱) شەعبان مزىرى - ئەو چىرۆكا دوماھىكا وئ نەدىار
- (۳۲) شەعبان مزىرى - بەرپەرەك ژ دىرۆكا گوندئ من
- (۳۳) عىسمەت مەھمەد بەدەل - داكەتن (لاتىنى)
- (۳۴) عىسمەت مەھمەد بەدەل - ژ دەست دانا خەونان
- (۳۵) عەبدوللا جندى - سەمفونىا كاروانيا
- (۳۶) عەبدولخالىق سولتان - خەون... و بىردانكەكا ماندى
- (۳۷) عەجىب عەبدوللا - كەفالىن تالانكرى
- (۳۸) عەگىد شەفىق - چوون بەرەف رۆژئ
- (۳۹) فازل عومەر - كالى پەشيمان
- (۴۰) فازل عومەر - وەرگۆھىزگىن مەموى
- (۴۱) فازل عومەر - سىياپۆشى زىمارئ (سى چىرۆك)
- (۴۲) قەيران فەرەج - سىبەرا مرنئ
- (۴۳) كەرىم جەمىل بىانى - دلشەين
- (۴۴) كەرىم جەمىل بىانى - خەرىبى
- (۴۵) كىقى عارف - دىمەنئ پەچنى
- (۴۶) مەھسەن عەبدولرەھمان - پىتیبوونا رەنگان
- (۴۷) مەھمەد سەلىم (بابئ قەيدوى) - نەخۇشيا شاھان

- (۴۸) محمەد سەلیم سواری - مزگینی
- (۴۹) محمەد سەلیم سواری - ریکا بەرانی
- (۵۰) محمەد سەلیم سواری - کەفالی بی پەرواز
- (۵۱) مسلم باتیلی - گولیچن
- (۵۲) نافع ئاکرەیی - چەند یادداشتین پزیشکەکی
- (۵۳) نافع ئاکرەیی - ئەو شەفا قەد ژبیر ناکەم
- (۵۴) نزار محمەد سەعید - ئاش
- (۵۵) نزار محمەد سەعید - شەینا چیاپی سپی
- (۵۶) یونس ئەحمەد - ئی ئی وەسو

● رۆژنامە:

- (۱) ھاوکاری - بەغدا (پتیا ژمارین بەری سەرھلدانی)
- (۲) پەیمان - دھۆک (۱۱۹ ژمارین وئ)
- (۳) پەیمان (ئەدەب و ھونەر) - دھۆک (ھەمی ژمارین وئ)
- (۴) بۆتان - دھۆک (ھەمی ژمارین وئ)
- (۵) براهەتی (ئەدەب و ھونەر) - ھەولیر (سەد ژمارین سەری)
- (۶) بەھدیان - دھۆک (ھەمی ژمارین سەری)
- (۷) سەرھلدان - دھۆک (ھەمی ژمارین وئ)
- (۸) رەسەن - دھۆک (پتیا ژمارین وئ)
- (۹) ئەفرو (ئەدەب و ھونەر) - دھۆک (۱۲۲ ژمارین سەری)
- (۱۰) دەنگی لالاش - دھۆک (چەند ژمارەکی کیم)
- (۱۱) چاقدیر - دھۆک (۱۰ ژمارین سەری)
- (۱۲) بزاف - بەغدا (ھەمی ژمارین وئ)

- ۱) پەيڧ (خۇلا ئىكى) - دھۆك (ئەو ژمارا بتنى)
- ۲) پەيڧ (خۇلا دووى) - دھۆك (ھەمى ژمارىن وئ)
- ۳) دەنگى مە - دھۆك (ھەر چوار ژمارىن وئ)
- ۴) نۇخوازى - دھۆك (ھەرسى ژمارىن وئ)
- ۵) سەرھلدان - دھۆك (ھەمى ژمارىن وئ)
- ۶) تىرۇژ - سىمىل (ھەمى ژمارىن وئ)
- ۷) گازى - دھۆك (پىترىا ژمارىن وئ)
- ۸) خازر - بەردەرەش (۱۲ ژمارىن سەرى)
- ۹) يىشىش - دھۆك (ھەر چوار ژمارىن وئ)
- ۱۰) چەپەر - دھۆك (ھەردوو ژمارىن وئ)
- ۱۱) ماف - دھۆك (پىترىا ژمارىن وئ)
- ۱۲) مەتىن - دھۆك (ھەمى ژمارىن خۇلا سىي)
- ۱۳) بەيان - بەغدا (پىترىا ژمارىن بەرى سەرھلدانى و چەندەك ل پىشتى سەرھلدانى)
- ۱۴) رۇژى كوردستان - بەغدا (چەند ژمارەك ل بەرى سەرھلدانى)
- ۱۵) زاخۇ - زاخۇ (چەند ژمارەكىن كىم)
- ۱۶) پىلا سەربەست - دھۆك (پىترىا ژمارىن وئ)
- ۱۷) كاروان (خۇل ۱ و ۲) - ھەولپىر (پىترىا ژمارىن وئ)
- ۱۸) ھوكمى ئوتونومى - ھەولپىر (چەند ژمارەك ل بەرى سەرھلدانى)
- ۱۹) پىشمەرگە - دھۆك (پىترىا ژمارىن وئ)
- ۲۰) چىا - دھۆك (ھەردوو ژمارىن وئ)
- ۲۱) پالە - دھۆك (ئىك ژمارە)
- ۲۲) نۇبۇن (لاتىنى) - دھۆك (پىترىا ژمارىن وئ)

۲۳) دېجلە (لاتىنى) - دھۆك (پترىا ژمارىن وئ)

۲۴) برايه تى - به غدا (ژمارىن سالىن حەفتيان)

۲۵) هيقى - دھۆك (هەمى ژمارىن وئ)

۲۶) رۇناھى - به غدا (هەمى ژمارىن وئ)

۲۷) رامان - ھەولپىر (گەلەك ژمارىن وئ)

● چەند ژۇدەرپن دى:

۱) لوقمان ئاسيھى - Beyond the Red mountains

۲) مەسعود خالد گولى - ابر و انبار و كابوس (فارسى) - دھۆك ۱۹۹۸

۳) پرسىيار ئاراستە كرن بۇ فآن چىرۆكنقىسان كو بەرسف داين: ئەنودەر محەمەد

تاھر، ئىبراھىم سەلمان، بائىزى عەمەرى، جەلال محەمەد حسىن، جەلال

مستەفا، جەمىل محەمەد شىلازى، حەسەن ئىبراھىم، حەسەن سلىقانىھى،

حەكىم عەبدوللا، سەبىح محەمەد حەسەن، سەدىق حامد، سادىق ھەرورى،

عسەت محەمەد بەدەل، فازل عومەر، كىقى عارف، محسن عەبدولرەحمان،

محەمەد سەلىم سوارى، مسلم باتىلى، نزار محەمەد سەعید.

۴) چەندىن مالپەرپن ئىترنىتى.

ناقھرۆك

- پېشەكى ۵
- چەند تېيىنى ۷
- پېناسا چىرۆكى ۹
- پەيدا بوونا چىرۆكى ۱۵
- چىرۆكا كوردى ۴۳
- قوناغىن مېژووى ۴۷
- رۆلى رۆژنامەگەرىي د وەرارا چىرۆكا دەفەرى دا ۸۷
- ژ چىرۆكنفىسىن دەفەرا بەھدىنان ۱۳۷
- بېلوگرافيا كۆمەلە چىرۆكىن كوردى ل دەفەرى ۲۰۵
- بېلوگرافيا چىرۆكا كوردى ل دەفەرى پىشتى سەرھلانا ۱۹۹۱ئى ۳۳۲
- ھەقبەند ۳۹۷
- فەھرەستا نافین چىرۆكنفىسان ۴۱۹
- ژىدەر ۴۳۳

ژ وەشانين ئىكە تيا نقيسەرىن كورد
دەۋك

- ۱) نقيژەك مەستانە ل دۆر گونبەدا جزيرى / فەكۆلين، د. فازل عومەر - ۲۰۰۴
- ۲) خەونين تازى / ھەلبەست، روخوشى زىقار - ۲۰۰۴
- ۳) وەغەرەك د نھينين دەقى دا / رەخنە و فەكۆلين، ياسرى حەسەنى - ۲۰۰۴
- ۴) بياقى خواندنى / فەكۆلين، جەلال مستەفا - ۲۰۰۴
- ۵) لېەر دەرازينكا تىكىستان / خواندنين ويژەيى، سەلام بالايى - ۲۰۰۴
- ۶) خواندنگەھا برسېكرنى / چىرۆك، صديق حامد - ۲۰۰۴
- ۷) ھزر و ديتن / ھزر و رەوشەنېريا گشتى، د. عارف حيتو - ۲۰۰۴
- ۸) چەند رېيەك بۇ دەقى / فەكۆلين، صبيح محمد حسن - ۲۰۰۴
- ۹) بەرپەرەكى وندا ژ ژياناما سەلىمى ئەسەرى / چىرۆك، انور محمدطاهر - ۲۰۰۴
- ۱۰) چەند خواندنگە شېۋەكارى / فەكۆلين، ستار على - ۲۰۰۵
- ۱۱) ژانين سىناھيى / رۆمان، تحسين نافشكى - ۲۰۰۵
- ۱۲) قصص من بلاد النرجس، حسن سليقانى (الطبعة الثانية) - ۲۰۰۵
- ۱۳) گۆتارىن رەخنەيى / كۆمەلە وتار، ھۆشەنگ شېخ محمد - ۲۰۰۵
- ۱۴) گەريانەك د ناف باغى ئەدەبى كوردى دا، رەشىد فەندى - ۲۰۰۵
- ۱۵) سۆتنگەھ / رۆمان، بلند محمد - ۲۰۰۵
- ۱۶) سىياپوشى زىمارى / چىرۆك، د. فازل عمر - ۲۰۰۵
- ۱۷) شانۇيا ھەفچەرخ و چەند ديتن / سيار تمر - ۲۰۰۵
- ۱۸) فيان د دەمەكى ژاندار دا / رۆمان، محسن عبدالرحمن - ۲۰۰۵
- ۱۹) تەكنىكا فەگىرانى د كورته چىرۆكىن (فازل عومەرى) دا / فەكۆلين، نەفيسا ئىسماعيل - ۲۰۰۵

- ۲۰) مېرى و كەفۆك/ چىرۆكئىن زارۆكان، د. عبدى حاجى - ۲۰۰۵
- ۲۱) ھەژدە چىفانۆكئىن گورگا/ چىرۆك، ب: محمد عبدالله(چاپا دووى) - ۲۰۰۵
- ۲۲) روستەمى زالى/ د. عارف حىتو(چاپا دووى) - ۲۰۰۵
- ۲۳) شەيىنا چىيائى سىي/ چىرۆك، نزار محمد سەيد - ۲۰۰۵
- ۲۴) جەمسەرى سىي/ كورته چىرۆك، خالد صالح - ۲۰۰۵
- ۲۵) ئەى رۆز نەچە ئافا/ پەخشان، سەلام بالايى - ۲۰۰۵
- ۲۶) ژ رەوشەن بىريا كوردى/ فەكۆلىن - گۆتار، ناجى طە بەروارى - ۲۰۰۵
- ۲۷) زارۆكئىن جىھانا ناشتى و ئاشوئىي/ فەكۆلىن، ھزرخان عبدالله - ۲۰۰۵
- ۲۸) دھۆك د سەربۇران دا/ بىرەوھرى، صدىق حامد - ۲۰۰۵
- ۲۹) جاك درېدا و ھەلوھشاندىن/ فەكۆلىن، د. فازل عمر - ۲۰۰۵
- ۳۰) داويا شەپرانەكى/ رۆمان، عصمت محمد بىل - ۲۰۰۵
- ۳۱) پىلئىن رەخنىي/ رەخنە، نعمت الله حامد نەيلى - ۲۰۰۵
- ۳۲) دەما ھىشتا گىانەوھەر دىشان باخقن/ چىفانۆكئىن مىلى، و: ججى جعفر - ۲۰۰۵
- ۳۳) بەر ب دەقى خۇمالى/ دەق و شرۆفەكرن، ئىبراھىم ئەحمەد سمۆ، ۲۰۰۵
- ۳۴) مېمىتېكىس، ژ ھزركرنى تاكو ئايدىيۆلۆجىيائى/ د. فازل عمر، ۲۰۰۵
- ۳۵) كەلتۆر.. ناسىيۆناليزم و ەھرەبكرن/ فەكۆلىن، ەبدال نورى، ۲۰۰۵
- ۳۶) پەيقيئى بى پەردە/ فەكۆلىنئىن رەخنا ئەدەبى، عبدالحالق سولتان، ۲۰۰۵
- ۳۷) نقتىن د چاقيئى نىرگىزى دا/ ھەلبەست، بەشىر مزوئىرى، ۲۰۰۵
- ۳۸) ژ فەلسەفا بەرخودانى/ ھەلبەست، رەمەزان عىسا، ۲۰۰۵
- ۳۹) ئەوى دژى ھەميا/ كورته چىرۆك، صبىح محمد حسن، ۲۰۰۵
- ۴۰) نژىارگەرى/ د. فازل عمر، ۲۰۰۵
- ۴۱) بىست سال و ئىقارەك/ رۆمان، صبىرى سلىفانەى، ۲۰۰۵
- ۴۲) نقتىسەن د ناقبەرا نقتىسەرىن خوداوند و لىگەپريان ل ئازادىي/ فەكۆلىن، ھۆشەنگ شىخ محمد، ۲۰۰۵
- ۴۳) ژ چىرۆكئىن مىلى يىن فلكلۆرى/ جمىل محمد شىلازى، ۲۰۰۵
- ۴۴) جواھر المبدەين/ مناقشات ادبىيە، اسماعىل بادى، ۲۰۰۵

- ۴۵) ديمەنن پەچنى / چىرۆك، كىقى عارف، ۲۰۰۵
- ۴۶) تىر ژ كقانا دوھشىين و بەر تىنە من / ھەلبەست، سەلمان كۆقى، ۲۰۰۵
- ۴۷) كەقالەكى رويس / ھەلبەست، شوكرى شەھباز، ۲۰۰۵
- ۴۸) دولەت و عشقەكا كەفتار / ھەلبەست، دەيكا داليايى، ۲۰۰۵
- ۴۹) شەفّين بى خەو / ھەلبەست، بەيار باقى، ۲۰۰۵
- ۵۰) ئازاراندنا بەندەمانى / ھزرقان، ۲۰۰۵
- ۵۱) چاخى رۆژ دپەيقيت / ھەلبەست، شەمال ئاكرەيى، ۲۰۰۵
- ۵۲) دوو چەمكىن ھافىبوون ياخيبوون / ئەمىن عبدالقادر، ۲۰۰۵
- ۵۳) راستى و تالان، صبجى مراد، ۲۰۰۵
- ۵۴) دەفتەرا بى گونەھيى / ھەلبەست، عبدالرحمن بامەرنى، ۲۰۰۵
- ۵۵) زمان و زمانقانى / عبدالوھاب خالد، ۲۰۰۵
- ۵۶) ئەفّين، خەم و مرن / ھەلبەست، طيب دەشتانى، ۲۰۰۵
- ۵۷) زيندانا بچويك / ھەلبەست، عزيز خەمچين، ۲۰۰۵
- ۵۸) عشق د بەھشتەكا يوتوبيايى دا / ھەلبەست، مصطفى سليم، ۲۰۰۵
- ۵۹) ئەزى د ھەمبىزا ھەناسين تە دا / چىرۆك، اسماعيل مصطفى، ۲۰۰۶
- ۶۰) رۆمان ل دەفەرا بەھدينان / فەكۆلين، رەمەزان ھەجى، ۲۰۰۶
- ۶۱) رايان گشتى، تيگەھ و پىناسين و گوھورين و پىقانان زانستى / فەكۆلين، مسلم باتىلى، ۲۰۰۶
- ۶۲) ھەلبەستين رەنگين / ھۆزان، و: تەنگەزارى ماريى، ۲۰۰۶
- ۶۳) تەفتەكەرا كورد، ھونەر مەندا بەرزە / فەكۆلين، و: مەسعود خالد گولى، ۲۰۰۶
- ۶۴) چاپەمەنييت رەوشەنيريت دەفەرا بەھدينان (۱۹۳۵-۲۰۰۰) // بىبلوگرافيا، وصفى حسن ردينى، ۲۰۰۶
- ۶۵) شەفا فريشته رەفّين / چىرۆك، اسماعيل سليمان ھاجانى، ۲۰۰۶
- ۶۶) گولولكا ئالۆزياى / خالد صالح، ۲۰۰۶
- ۶۷) نقيژەكا بارانى / ھۆزان، ھەفال فندى، ۲۰۰۶
- ۶۸) رۆژ / ھۆزان، ھىيار ريكانى، ۲۰۰۶

- ٦٩) عشق ل ژېر پرا چينودى/ بلند محمد، ٢٠٠٦
- ٧٠) وهرزى ئهفيني/ نوقليات، يونس احمد، ٢٠٠٦
- ٧١) ئهفسانهيا سترانين بندهستى/ نجيب بالايى، ٢٠٠٦
- ٧٢) خهونهكا ئهمريكى، چيروكىن عزيز نسين/ و: خىرى بوزانى، ٢٠٠٦
- ٧٣) هزرينهك د زمانى كوردى دا/ رشيد فندي، ٢٠٠٦
- ٧٤) خانى ماموستايى سنيهمين/ مەم شەرەف، ٢٠٠٦
- ٧٥) ژ ئاوازيں جوانيى/ هوزانين، ناجى طه بهروارى، ٢٠٠٦
- ٧٦) پيداجوونهك لسەر هندهك بهلگهنامهين تايهت ب كوردانقه/ فهكولين، د. صلاح هرورى، ٢٠٠٦
- ٧٧) مهشا بؤكان/ هوزان، هيقى بهروارى، ٢٠٠٦
- ٧٨) ئهو زهلامى دگهل خو ليك جودا/ شانؤ، سيار تهمەر، ٢٠٠٦
- ٧٩) پهليين عشقى/ هوزان، درباس مستهفا، ٢٠٠٦
- ٨٠) شهقين سار/ رومان، حهسەن ئيراهيم، ٢٠٠٦
- ٨١) هوزان بو دهلالى/ هوزان، خالد حسين، ٢٠٠٦
- ٨٢) بالوكا شهكرى/ چيروك، حسن سليقانى، ٢٠٠٦
- ٨٣) حهيرانوك نامهين ئهفينداران/ ئهديب عبدالله، ٢٠٠٦
- ٨٤) مرن د قشلهيا پادشاهى دا/ چيروك، محسن عبدالرحمن، ٢٠٠٦
- ٨٥) چيفانووكا گايى سؤر/ فلكلور، جميل محمد شيلازى، ٢٠٠٦
- ٨٦) سهلوا هيش بهلاليسكه/ ههلبهست، لقمان ناسه، ٢٠٠٦
- ٨٧) بليجان/ رومان، پهرويز جيهانى، ٢٠٠٦
- ٨٨) لهعليخانا گوڤهيا/ چيروك، مصطفى بامهرنى، ٢٠٠٦
- ٨٩) فهگهپر/ رومان، شاهين بهكر سوردهكلى، ٢٠٠٦
- ٩٠) قهدهرا من/ هوزان، سهلمان شيخ مەمى، ٢٠٠٦
- ٩١) بيهنشك/ فولكلور، محمد حسن بناقى، ٢٠٠٦
- ٩٢) نارمانج/ هوزان، سهبريه ههكارى، ٢٠٠٦
- ٩٣) باكورى دل/ هوزان، دلشا يوسف، ٢٠٠٦

- ۹۴) خەونەك بىنەفشى / چىرۆك، عصمت محمد بىل، ۲۰۰۶
- ۹۵) نەيىنن خامەي / ھۆزان، سەبىرى نەيلى، ۲۰۰۶
- ۹۶) ھەناسەك د پەرستگەھا شعرى دا / خواندىنن وئزەبى، سەلام بالايى، ۲۰۰۶
- ۹۷) شۇرشىن بارزان / ھۆزان، ھەيدەر مەتىنى، ۲۰۰۶
- ۹۸) ەشق مە چىرايەكى زەرەدەشتى يە / كورته چىرۆك، ئسماعىل مستەفا، ۲۰۰۶
- ۹۹) تەنھىستان / ھەلبەست، كەمال سلىئانەي، ۲۰۰۶
- ۱۰۰) رۇستەمى زال / فولكلور، جەمىلى حاجى، ۲۰۰۶
- ۱۰۱) مقالات نقدىيە / مجموعە الكتاپ، ۲۰۰۶
- ۱۰۲) بەرگۇتتىيىن كۆچەرەكى دەشتىنەبوويى / ھۆزان، اسماعىل تاھا شاھىن، ۲۰۰۶
- ۱۰۳) دەف ج نابھىسن! / كورته چىرۆك، تىلى سالج موسا، ۲۰۰۶
- ۱۰۴) شەفەكا بى نقيز / ھۆزان، لايىق جەمال كورئەمەي، ۲۰۰۶
- ۱۰۵) پارادوكسىزم و تىگەھى وئ د ھۆزانا نويخووازا كوردى دا ل دەفەرا بەھدىنان /
فەكۆلېن، عىسمەت خابوور، ۲۰۰۶
- ۱۰۶) دۇسىيا بارزانى د سىندۇقا پىلايى يا ستالىنى دا / فەكۆلېن، ۋەزىرى عەشۇ، ۲۰۰۶
- ۱۰۷) ھەلبەجە / ھەلبەست، سەيدايى كەلەش، ۲۰۰۷
- ۱۰۸) چاڧىن سىتافكى / رۇمان، تەھسىن نافشىكى، ۲۰۰۷
- ۱۰۹) باكورئ ھەلبەستى / ھەلبەست، ئارزەن ئارى، ۲۰۰۷
- ۱۱۰) گەپرانەكا بى ھۆدە / چىرۆك، نەفيسا ئىسماعىل، ۲۰۰۷
- ۱۱۱) سورە بىرىنا شەفا من / ھەلبەست، سەلوا گولى، ۲۰۰۷
- ۱۱۲) ەشق د خلوەگەھا مرنى دا / ھەلبەست، ئاشتى گەرمافى، ۲۰۰۷
- ۱۱۳) سرودىن رۇژھەلاتى / چىرۆك، جەلال مستەفا، ۲۰۰۷
- ۱۱۴) ئارىانا سىنورىپن دوور / ھەلبەست، مەسعود خەلەف، ۲۰۰۷
- ۱۱۵) ئاوازيىن خامەيى / لىكۆلېن، نعمت الله حامد نەيلى، ۲۰۰۷
- ۱۱۶) بەيتا سىسەبانى / ھىزرفان، ۲۰۰۷
- ۱۱۷) گەر تو ماباى / ھۆزان، سەلمان شىخ مەمى، ۲۰۰۷
- ۱۱۸) لەشى شەقى / ھەلبەست، سەلام بالايى، ۲۰۰۷

- ۱۱۹) دالەھى يېڭى كەسەگى ب تىنى/ چىرۆك، د. عارف حىتو، ۲۰۰۷
- ۱۲۰) چەند ھزرېن رەھسەنئىرى/ گۆتار، ناھى تاھا بەرۋارى، ۲۰۰۸
- ۱۲۱) ھەلكولينا زىمانى/ فەكۆلىن، د. فازل عمر، ۲۰۰۸
- ۱۲۲) خەۋنەكا كىفى/ ھەلبەست، دەيكا دالىيى، ۲۰۰۸
- ۱۲۳) ژ بۇ رېئىقىسەكا چىتۇر/ فەكۆلىن زىمانەفانى، اسماعىل تاھا شاھىن، ۲۰۰۸
- ۱۲۴) پەترومەكرنا گونەھان/ چىرۆك، محسن عبدالرحمن، ۲۰۰۸
- ۱۲۵) رۇژانېن شىتەكى/ تىكىستېن ئەدەبى، ادیب عبداللە، ۲۰۰۸
- ۱۲۶) رۇژ ئاڧا دبىت دا بھەلىت/ ھەلبەست، صدىق خالد ھەرۇرى، ۲۰۰۸
- ۱۲۷) بازىرى دىنا و چەند چىرۆكىن دن/ كارىكانتۇرە چىرۆك، تىلى صالح، ۲۰۰۸
- ۱۲۸) ئەقىن و ستران/ ھۇزان، فىصل مصطفى، ۲۰۰۸
- ۱۲۹) گۆفەندا ژىنى/ ھۇزان، د. خىرى نەمو شىخانى، ۲۰۰۸
- ۱۳۰) كەپەزى خەۋنان/ ھەلبەست، خەمگىنى رەمۇ، ۲۰۰۸
- ۱۳۱) بەندەر/ ھەلبەست، دىا جوان، ۲۰۰۸
- ۱۳۲) سېھستان/ كورتە چىرۆك، خالد صالح، ۲۰۰۸
- ۱۳۳) چىجىبوون/ ئەھمەد ياسىن، تىكىستېن ئەدەبى، ۲۰۰۸
- ۱۳۴) تىكىست د نەفبەرا گۆتارا رەخنەيى و رىبازېن ئەدەبى دا، ئەمىن عبدالقادر، ۲۰۰۸
- ۱۳۵) پاپىزەكا شىن/ ھەلبەست، تريفە دۆسكى، ۲۰۰۸
- ۱۳۶) ئەم بۇچى كىتبان چىدكەين؟/ گۆتار، ھوشەنگ شىخ مەھمەد، ۲۰۰۸
- ۱۳۷) شەقىن پراگ/ حسن ابراھىم، رۇمان، ۲۰۰۸
- ۱۳۸) چىرۆكىن ۋەرگىراى ژ كوردى بۇ ئنگلىزىي/ چىرۆك: لوقمان ئاسھى، ۲۰۰۸
- ۱۳۹) دەھ خەۋن/ كۆمەكا ھەلبەستفانان، ھەلبەست، ۲۰۰۸
- ۱۴۰) راپرسىن و راۋەرگرتن/ مسلم باتىلى، فەكۆلىن، ۲۰۰۸
- ۱۴۱) تىكىستېن ئەدەبى/ خالد حسىن، ۲۰۰۸
- ۱۴۲) پرا ئارتا يان بەھى گران/ ئەنۋەر مەھمەد تاھر، سى شانۇگەرىيېن ۋەرگىراى، ۲۰۰۸
- ۱۴۳) ترسا بى ددان/ ھەلىم يوسىف، رۇمان، ۲۰۰۸
- ۱۴۴) بىرھاتىن سەرخەۋش/ سىروان قچۇ، ھەلبەست، ۲۰۰۸

- ۱۴۵) پاییزا پەيفان/ صەبرى سەيفانى، لىكۆلین، ۲۰۰۸
- ۱۴۶) مەيدانا كوچكان/ ئىسماعىل سەيمان ھاجانى، كورته چىرۆك، ۲۰۰۸
- ۱۴۷) چەند ستىرېن گەش د ئەسمانى ھەلبەستا نوو يا كوردى دە/ خەلىل دەھۆكى،
فەكۆلین، ۲۰۰۸
- ۱۴۸) دىوانىن بۆتانى/ سەبرى بۆتانى، ھەلبەستا، ۲۰۰۸
- ۱۴۹) زمان و ئەدەب و مېژووو كورد د (رۆژى كورد) دا ۱۹۱۳/ ھەجى جەعفەر، فەكۆلین،
۲۰۰۸
- ۱۵۰) لاقرزا كەقنەوارەكى خەمبار/ گولنار ەلى، ھەلبەستا، ۲۰۰۸
- ۱۵۱) سنورىن فەكرى/ ئىسماعىل بەدى، چاڧىپكەفتن، ۲۰۰۸
- ۱۵۲) پەسنېن ئامەدخانې/ ھەنىف يوسىف، ھەلبەستا، ۲۰۰۸
- ۱۵۳) توافا يارى/ ەمەرى لىلى، ھەلبەستا، ۲۰۰۸
- ۱۵۴) تىورا وڧژەبى/ و: د. عارف ھىتو، فەكۆلین، ۲۰۰۸
- ۱۵۵) سالۆخەت د ھەيرانۆكان دا/ جەمىل مەھمەد شىلازى، فەكۆلین، ۲۰۰۸
- ۱۵۶) شانۆ.../ سيار تەمەر، فەكۆلین، ۲۰۰۸
- ۱۵۷) من نەڧىت ژ لەشى تە ببارم/ بەيار زاويتەى، ھۆزان، ۲۰۰۸
- ۱۵۸) سېھرەبەندى يا بەردەوام(زمانى چامەبى)/ فازل ەمەر، فەكۆلین، ۲۰۰۸
- ۱۵۹) ساكو/ نوزاد مزورى، كورته چىرۆك، ۲۰۰۸
- ۱۶۰) فەرھەنگا كلاسېكىن كورد/ مەسعود خالد گولى، فەكۆلین، ۲۰۰۹
- ۱۶۱) ئەو پىاوەى بە لامەو ەرت بوو/ بەھر موقتى، ۲۰۰۹
- ۱۶۲) چەند بابەت و لىكۆلېنېن زمانى/ عبدالوھاب خالد، فەكۆلین، ۲۰۰۹
- ۱۶۳) سىمىاء الخطاب الشعرى، ۲۰۰۹
- ۱۶۴) رۆژانېن ئەدەبىياتا كوردى – چىكى، ۲۰۰۹
- ۱۶۵) ل بەرسفا مە بەفر بارى/ محسن قوچان، ھۆزان، ۲۰۰۹
- ۱۶۶) دەنگ و ھەلنگفتن/ نازاد دارتاش، خويندېن رەخەبى، ۲۰۰۹
- ۱۶۷) الشواف... واليلە الاخيره/ و: سامى ھاج، چىرۆك، ۲۰۰۹
- ۱۶۸) كىمىياگەر/ و: د. لەزگىنېن ئاڧدرەھمانى، رۆمان، ۲۰۰۹

۱۶۹) ئەو پياوانەى لە ناو رەنگى تابلۇكانەم سەما دەكەن/ نالە عەبدولرەحمان، چىرۇكان،

۲۰۰۹

۱۷۰) ۱۰۰ ساليا زانا و نقيسەرى كورد قاناتى كوردۇ/ توسنى رەشىد، كۆمەلەكا فەكۆلىنان،

۲۰۰۹

۱۷۱) ھەلوەسەيىن زىنى/ د. عارف حىتۆ، شعر، ۲۰۰۹

۱۷۲) باخورە/ محسن عبدالرحمن، رۆمان، ۲۰۰۹

۱۷۳) پىلا رەش/ ھىشار رىكانى، ژ بىرەوهرىيىن پىشمەرگەيەكى، ۲۰۰۹

۱۷۴) كەيىدى گەور/ صديق حامد، رۆمان، ۲۰۰۹

۱۷۵) دەمى نىچە ب خۆ دىبىزىت/ و: سالىح يوسف سوڧى، فەكۆلىن، ۲۰۰۹

۱۷۶) بابى منۆ/ محمد سليم سيارى، چىرۇك، ۲۰۱۰

۱۷۷) مقهى العميان/ انور محمد طاهر، قصص كوردية مترجمه، ۲۰۰۹

۱۷۸) ئەو خانما ھەنى/ ھەسەن سلىڧانەى، ھۆزان، ۲۰۱۰

۱۷۹) سەوداسەرى/ خالد سندورى، ھۆزان، ۲۰۱۰

۱۸۰) ھەناسەيىن شىعەرى/ عبدالرحمن بامەرنى، ھۆزان، ۲۰۱۰

۱۸۱) شەڧى ژى د ئاخىن/ دەمھات دىركى، ھەلبەست، ۲۰۱۰

۱۸۲) فىرىن د پەنجەرەيدا/ ھىزرفان، ھەلبەست، ۲۰۱۰

۱۸۳) ستافكىن ئەڧرۆ و دوھى/ شەمال ئاكرەبى، ھەلبەست، ۲۰۱۰

۱۸۴) ئەز و توب دىتەنەكا دى/ ناجى تاھا بەروارى، ھەلبەست، ۲۰۱۰

۱۸۵) نە ھەڧال نە..!/ ئەحمەدى شۆشى، ھەلبەست، ۲۰۱۰

۱۸۶) چەند گولەك بۇ يارا من/ سەلمان شىخ مەمى، ھەلبەست، ۲۰۱۰

۱۸۷) دارا چل ئاواز/ ئەدىب چەلكى، ھەلبەست، ۲۰۱۰

۱۸۸) بىلگە سوومەر/ پەيالەكە دن تارى، ھەلبەست، ۲۰۱۰

۱۸۹) وەغەرەك ل ناپ پىرپەستىن زمانى كوردى(كرمانجى)/ فاضل عمر، زمانەڧانى، ۲۰۱۰

۱۹۰) سەيى ھىژا/ و: ئەحمەدى زەرۆ، چىرۇك، ۲۰۱۰

۱۹۱) مەيدان/ حكيم عبدالله، چىرۇك، ۲۰۱۰

۱۹۲) دراسات نقدية عن الادب الكوردي/ مقالات ل نخبة من النقاد، دراسة، ۲۰۱۰

- ۱۹۲) لیکۆلینین ویژهیی / کۆمهکا نفیسه رین کورد، فهکۆلین، ۲۰۱۰
- ۱۹۴) خهونین هلاویستی / ههلبهست، سهلوا گولی، ۲۰۱۰
- ۱۹۵) لایئ دی یی پری / رۆمان، تحسین نافشکی، ۲۰۱۰
- ۱۹۶) بیدهرا رويس / ههلبهست، بحری رشید، ۲۰۱۰
- ۱۹۷) کورته چیرۆکا کوردی ل دهقهرا بههدینان ۱۹۶۰ – ۲۰۰۵ / فهکۆلین، خالد صالح، ۲۰۱۰